

Holy Bible

Aionian Edition®

Euskal Biblia
Navarro-Labourdin Basque NT

Holy Bible Aionian Edition ®
Euskal Biblia
Navarro-Labourdin Basque NT
Language: Basque
France, Spain

Creative Commons Attribution 4.0 International, 2018-2025

Source text: Crosswire.org

Source version: 7/21/2015

Source copyright: Public Domain

Pierre Hautin, 1571

Formatted by Speedata Publisher 5.3.10 (Pro) on 12/3/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously and <https://AionianBible.org>

Published by Nainoa Inc, <https://Nainoa-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>
Volunteer help and comments are welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Hitzaurrea

Euskara at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of *eternal punishment*. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Euskara at AionianBible.org/History

- 06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoa Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
- 05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
- 08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
- 08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
- 10/20/24 - Gospel Primer handout format.
- 11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
- 01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
- 03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
- 06/21/25 - 468 translations now available in 230 languages.
- 09/01/25 - 538 translations now available in 291 languages.

Edukien Taula

ITUN BERRIA

Mateo	1
Markos	27
Lukas	44
Joan	73
Eginak	94
Erromatarrei	122
1 Korintoarrei	133
2 Korintoarrei	144
Galaziarrei	151
Efesoarrei	155
Filipoarrei	159
Kolosarrei	162
1 Tesalonikarrei	165
2 Tesalonikarrei	168
1 Timoteori	170
2 Timoteori	173
Titori	176
Filemoni	178
Hebrearrei	179
Santiago	188
1 Pedro	191
2 Pedro	194
1 Joan	196
2 Joan	199
3 Joan	200
Judas	201
Apokalipsia	202

ERANSKINA

Irakurleentzako Gida
Hiztegia
Mapak
Patua
Ilustrazioak, Doré

ITUN BERRIA

Eta Iesusec erraiten çuen, Aitá, barka iecec: ecen etzeaqueie cer eguiten dutén.

Guero haren abillamenduac partituric, çorte egotz ceçaten.

Lukas 23:34

Mateo

1 IESVS CHRIST Dauid-en semearen, Abrahamen semearen generationeco Liburuä. 2 Abrahamec engendra ceçan Isaac. Eta Isaac-ec engendra ceçan Iacob. Eta Iacob-ec engendra citzan Iuda eta haren anayeac. 3 Eta Iudac engendra citzan Phares eta Zara Thamarganic. Eta Pharesec engendra ceçan Esrom. Eta Esromec engendra ceçan Aram. 4 Eta Aramec engendra ceçan Aminadab. Eta Aminadab-ec engendra ceçan Naasson. Eta Naassonec engendra ceçan Salmon. 5 Eta Salmonec engendra ceçan Booz Rachabganic. Eta Boozec engendra ceçan Obed Ruthganic. Eta Obed-ec engendra ceçan Iesse. 6 Eta Iesse engendra ceçan Dauid reguea. Eta Dauid regueac engendra ceçan Salomon Vriases emazte içanaganic. 7 Eta Salomonec engendra ceçan Roboam. Eta Roboamec engendra ceçan Abia. Eta Abiac engendra ceçan Asa. 8 Eta Asac engendra ceçan Iosaphat. Eta Iosaphatec engendra ceçan Ioram. Eta Ioramengendra ceçan Ozias. 9 Eta Oziasec engendra ceçan Loatham. Eta Loathamec engendra ceçan Achaz. Eta Achazec engendra ceçan Ezechias. 10 Eta Ezechiasec engendra ceçan Manasse. Eta Manasssec engendra ceçan Amon. Eta Amonec engendra ceçan Iosias. 11 Eta Iosiasec engendra ceçan Iacim. Eta Iacimec engrendra citzan Iechonias eta haren anayeac, Babylonerat eraman içan ciradenean. 12 Eta Babylonerát eraman içan ciraden ondoan, Iechoniasec engendra ceçan Salathiel. Eta Salathielec engendra ceçan Zorobabel. 13 Eta Zorobabelec engendra ceçan Abiud. Eta Abiud-ec engendra ceçan Eliacim. Eta Eliacimec engendra ceçan Azor. 14 Eta Azorec engendra ceçan Sadoc. Eta Sadoc-ec engendra ceçan Achim. Eta Achimec engendra ceçan Eliud. 15 Eta Eliud-ec engendra eriden duquequenean, Iaquin eraci ieçadacue, Nic-ere ceçan Eleazar. Eta Eleazarec engendra ceçan Mathan. Eta Mathanec engendra ceçan Iacob. 16 Eta Christ. 17 Bada Abrahamganic Dauidgananoco generatione. Eta Dauidganic Babylonerat eraman içan ciraden eraman içan ciradeneetic Christgananocoac, hamalaur generatione. 18 Bada Iesus Christen sortzea hunela içan da. Ecen Maria haren ama Iosephequin fedatua cela, hec elkargana gabe, içorra eriden cedin Spiritu sainduaganic. 19 Orduan bere senhar Iosephec, ceren iusto baitzen eta ezpaitzuen hura diffamatu nahi, secretuqui vtzi nahi vkan çuen. 20 Bainan gauça hauc gogoan cerabiltzala, huná, launaren Aingueraü aguer cequion ametsetaric, cioela, Ioseph Dauid-en semea, ezaicela beldur eure emazte Mariaren hartza: eten hartan concebitu dena, Spiritu sainduaganic duc. 21 Eta erdiren duc seme batez eta deithuren duc haren icena Iesus. Ecen harc saluaturen dic bere populua hayen bekatuetaric. 22 Bada haur gucia egün içan da, launac Prophetáz erran vkan çuna compli ledinçát, cioela, 23 Huná, virginabat içorra içanen da, eta erdiren da seme batez, eta deithuren duté haren icena Emmanuel, cein erran nahi baita hambat nola, laincoa gurequin. 24 Lotaric iratzarturic bada Iosephec egün ceçan Aingueraü manatu ceraucan beçala, eta har ceçan bere emaztea. 25 Eta etzeçan hura eçagut, bere lehen semeaz erdi cedino: eta deiceçan haren icena Iesus.

2 Iayo cenean bada Iesus Bethlehem Iudeacoan regue Herodesen demborán, huná, Çuhurrac Orientetic ethor citecen Ierusalemera, 2 Cioitela, Non da Iuduén regue iayo dena? eten ikussi dugu haren içarra Orientean, eta ethorri gara hura adora deçagunçat. 3 Bada regue Herodes ençunic hori trubla cedin, eta Ierusaleme gucia harequin. 4 Eta bilduric Sacrificadore principal guiac eta populua Scribác, informa cedin hetaric non Christ sortzeco cen. 5 Eta hec erran cieçoten, Bethlehem Iudeacoan, eten hunela scribatua duc Prophetáz, 6 Eta hi Bethlehem Iudaco lurrá, ezaiz Iudaco gobernadorén arteco chipiena, eten hireganic ilkireñ duc, Israel ene populua bazcaturen duen gobernadorea. 7 Orduan Herodes secretuqui Çuhurrac deithuric informa cedin hetaric ec diligentqui, içarra aguertu içan çayen demboráz: ceçan Azor. 8 Eta hec Bethlehemerat igorriric, erran cieçén, Eta Sadoc informa çatezte diligentqui haourtchoaz: eten Iacim informa çatezte diligentqui haourtchoaz: eten Iacim engendra ceçan Achim. Eta Achimec Ioanic informa çatezte diligentqui haourtchoaz: eten engendra ceçan Eliud. 15 Eta Eliud-ec engendra eriden duquequenean, Iaquin eraci ieçadacue, Nic-ere ceçan Eleazar. Eta Eleazarec engendra ceçan Mathan. Eta Mathanec engendra ceçan Iacob. 16 Eta ençunic parti citecen: eten huná, Orientean ikussi vkan Iacob-ec engendra ceçan Ioseph Mariaren senharra, çuten içarra hayén aitzinean ioaiten cen, haourtchoa ceinaganic iayo içan baita Iesus, eten erraiten baita eten lekuaren gainera ethoriric gueldi cedino. 10 Eta Christ. 17 Bada Abrahamganic Dauidgananoco içarra ikussiric bozcario handiz boz citecen haguitz. 11 generatione guiac, dirade hamalaur generatione. Eta etchera sarthuric eriden ceçaten haourtchoa bere Eta Dauidganic Babylonerat eraman içan ciraden ama Mariarequin: eten ahozpezz adora ceçaten hura, arteranocoac, hamalaur generatione. Eta Babylonerat eten bere thesaurac desplegaturic presenta cietzotzen eraman içan ciradeneitic Christgananocoac, hamalaur estrená, vrrhe, encensu, eten myrrha. 12 Eta diuinoqui generatione. 18 Bada Iesus Christen sortzea hunela ametsetan aduertitu içanic ezlitezken Herodesgana içan da. Ecen Maria haren ama Iosephequin fedatua itzul, berce bidez retira citecen bere comarcarat. 13 cela, hec elkargana gabe, içorra eriden cedin Spiritu Bada hec retiratu eta, huná, launaren Aingueraü sainduaganic. 19 Orduan bere senhar Iosephec, ceren aguertzen çayó Iosephi, dioela, Iaiquiric har itzac iusto baitzen eta ezpaitzuen hura diffamatu nahi, haourtchoa eta haren ama, eten ihes eguiç Egyptera:

eta aicén han nic darraqueadano: ecen Herodesec ia aizcorá arborén errora echarria da: beraz arbore bilhaturen dic haourtchoa hiltzeco. **14** Iosephec bada fructu onic eguiten eztuen gucia piccatzen da eta sura iratzarri eta, har citzan haourtchoa eta haren ama egoitzen. **11** Egua da, nic batheyatzen çaituztet vrez gauaz, eta retira cedin Egyptera. **15** Eta egon cedin emendamendutara: baina ene ondoan ethorten dena, han Herodesen finerano, launac Prophetáz erran ni baino borthitzago da, ceinac çapatén ekarteko çuena compli ledinçát, cioela Egyptianic deithu vkan ezpainaiz digne: harc batheyaturen çaituzté Spiritu dut neure Semea. **16** Orduan Herodesec ikussiric nola sainduaz eta suz. **12** Bere bahea bere escuan Çuhurrez enganatu içan cen, asserre cedin haguitz: du, eta garbituren du bere larraina: eta bilduren eta bere gendeaigorriric hil citzan Bethlehemeta du bere oguibihia granerera: baina lastoa choil haren aldiri gucietan ciraden haour bi vrhetaco eta erreren du behinere hiltzen ezten suan. **13** Orduan behereco guiac, Çuhurretaric diligentqui informatu ethor cedin Iesus Galileatic lordanera Ioannesgana, içan cen demboraren araura. **17** Orduan compli cedin harenganic batheya ledinçát. **14** Baina Ioannesec launac Hieremias Prophetáz erran vkan çuena, cioela, haguitz empatchatzen çuen hora, cioela, Nic behar **18** Voza Rhaman ençun içan da, deithore eta nigar diat hireganic batheyatu, eta hi ethorten aiz enegana? eta auhen handi. Rachel bere haourracgatic nigarrez **15** Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçon, Vtzac egon, eta ezta consolatu nahi içan, ceren eztiraden. oraingotz: ecen hunela complitu behar diagu iustitia **19** Baina Herodes hil eta, huná, launaren Aingueruä gucia. Orduan vtzi ceçan eguitera. **16** Eta Iesus aguer cequón ametsetan Iosephi Egypten, **20** Cioela, batheyatu cenean, bertan ilki cedin vretic: eta huná, iaiquiric har itzac haourtchoa eta haren ama eta ioan irequi içan çazcan ceruäc, eta ikus ceçan laincoaren adi Israeleco lurrerát, ecen haourtchoaren arimaren Spiritua vssso columba baten guissán iausten eta ondoan çabiltzanac hil içan dituc. **21** Harc bada haren gainera ethorten **17** Eta huná vozbat cerutic, iratzarri eta, har citzan haourtchoa eta haren ama, cioela, Haur da ene Seme maitea, ceinetan neure eta ethor cedin Israeleco lurrera. **22** Baina ençunic atseguein ona hartzen baitut.

ecen Archelausec regnatzen çuela Iudean bere aita Herodesen lekuau, beldur cedin hara ioaitera: eta ametsetan diuinoqui aduertituric retira cedin Galileaco bazterretarát. **23** Eta hara ethorriric habita cedin Nazareth deitzen den hirian: Prophetáz erran içan cena compli ledinçát, ecen Nazareno deithuren cela.

3 Bada dembora hارتan ethor cedin Ioannes baptista, predicatzen çuela Iudeaco desertuan: **2** Eta cioela, Emenda çaitetze: ecen ceruètaco resumá hurbil da. **3** Ecen haur da Esaias Prophetáz erran içan cena, cioela, Desertuan oihu dagoenaren voza da, Appain eçaüe launaren bidea, çucen itzaüe haren bidescá. **4** Ioannes hunec bada çuen bere abillamendua camellu biloz, eta larruzco guerricoa bere guerruncean inguru: eta haren viandá cen othiz eta bassa eztiz. **5** Orduan ethor cedin harengana Ierusalem eta Iudea gucia, eta lordanaren inguruco comarca gucia. **6** Eta batheyatzen ciraden harenganic lordanean, bere bekatuac confessatzen citutzela. **7** Ikussiric bada anhitz Phariseuetaric eta Sadduceuetaric Vipera castá, norc auisatu çaituzte hira ethortecori ihes daguioçuen? **8** Eguin itzaüe bada fructuac emendamenduaren digneac. **9** Eta eztecaüela aita: ecen badiotsuet, laincoac harri hautaric-ere **10** Bada presonér cela, retira cedin Galileara.

4 Orduan Iesus eraman cedin Spirituaz desertura, deabruaz tenta ledinçát. **2** Eta barurtu cituenean berroguey egun eta berroguey gau, finean gosse cedin. **3** Eta ethorriric harengana tentaçaleac erran ceçan, Baldin laincoaren Semea bahaiz, errac harri hauc ogui eguin ditecen. **4** Baina harc ihardesten çuela erran ceçan, Scribatua duc, Ezta guiçona ogui beretic vicico, baina laincoaren ahotic ilkiten den hitz orotaric. **5** Orduan hora du eramaiten deabruac Ciuitate saindura, eta du eçarten templeco pinacle gainean. **6** Eta diotsó, Baldin laincoaren Semea bahaiz, egotzac eure buruä beherera: ecen scribatua duc, Ecen cargu emanen drauëla hiçaz bere Aingueruèy, eta bere escuetan eramanen autela, eure oinaz harrian behaztopa ezadinçát. **7** Erran cieçon lesusec, Berriz scribatua duc, Eztuc tentaturen eure lainco launa. **8** Berriz hora du eramaiten deabruac gucizco mendi gora batetara, eta eracusten draulta mundo resuma guciac eta hetaco gloriá: **9** Eta diotsó, Hauc gucioc emanen drauzquit, baldin ethorten ciradela haren baptismora, erran ciecen, ahozpez adora baneçac. **10** Orduan diotsó lesusec, Habil Satan, ecen scribatua duc: Eure lainco launa 11 Orduan vtzitzen du hora deabruac: eta huná, presumi ceuroc baithan erraitera, Abraham dugu Aingueruä ethor citecen, eta cerbitzatzen çuten hora. **12** Eta ençun vkan guenean lesusec, ecen Ioannes Abrahami haour suscita ahal dieçaueola. **10** Bada presonér cela, retira cedin Galileara. **13** Eta vtziric

Nazareth, ethor cedin eta habita Capernaum itsas persecutatu çaituqueztenean, eta hitz gaichto gucia aldecoan, Zabulongo eta Nephthalingo bazterretan: erran duqueteñean çuen contra, gueçrrez ene 14 Compli ledinçáit Esaias Prophetáz erran içan cena, causaz. 12 Boz eta aleguera çaitetze, ceren çuen cioela, 15 Zabulongo lurrá eta Nephtalingo lurrá saria handi baita ceruétan: ecen hala persecutatu itsassorraco bide aldean Iordanaz berce aldetic, vkan dituzt̄ çuen aitzineco Prophetác. 13 Çuec Gentilén Galileá: 16 Populu ilhumbean cetzanac çarete lurreco gatz: eta baldin gatz gueçat badadi, argui handi ikussi vkan du: eta herioaren regionean cerçaz gacituren da? ezta guehiagoric deusgay eta itzalean ceunçaney argui altchatu içan çaye. camporat iraizteco eta guionéz ohondicatu içateco 17 Orduan-danic has cedin Iesus predicationen, eta baicen. 14 Çuec çarete munduko arguia. Ecen estal erraiten, Emenda çaitetze: ecen hurbil da ceruétaco daite ciuitate mendi gainean iarria. 15 Eta eztute resumá. 18 Eta Iesusek Galileaco itsas aldean iraichequien candelá eta hora eçarten gaitzuruepan, çabilalak, ikus citzan bi anaye, Simon, Pierris erraiten baina candelerean, eta argui eguiten draue etchego dena, eta Andriu haren anaya, egoizten çutela sarea guciey. 16 Hala argui begui çuen arguiac guionén itsassora (ecen pescadore ciraden.) 19 Eta dioste, aitzinean, çuen obra onac ikus ditzatençat, eta glorifica Çatozte ene ondoan, eta eguiinen çaitutzet guïga deçaten çuen Aita ceruétan dena. 17 Eztuquela vste pescadore. 20 Eta hec bertan vtziric sareac iarreiqui ecen Leguearen edo Prophetén abolitzera ethori içan çazcan. 21 Eta handic aitzinago iraganik, ikus naicela: eznaiz ethori abolitzera, baina complitzera. citzan berceric bi anaye, Iaques Zebedeoaren semea, 18 Ecen eguiaz diotsuet, iragan daiteno ceruä eta eta Ioannes haren anaya, vñci batetan bere aita lurra, iotabat edo punctu hutsbat ezta Leguetic Zebedeorequin, bere sarén adobatzen ari ciradela: iraganen, gauça guciak eguiñ diten. 19 Norc-ere eta dei citizen. 22 Eta hec bertan vñcia eta bere aita vtziric iarreiqui içan çazcan. 23 Eta inguratzen çuen Galilea gucia Iesusec, hayén synagoguetan iracasten Ariela: eti resumaco Euangelioa predicationen çuela, eta sendatzen çuela eritassun mota gucia, da ceruétaco resumán. 20 Ecen erraiten drauquet, eta langore mota gucia populuaren artean. 24 baldin abundosago ezpada çuen iustitiá Scribena Orduna io ceçan haren famá Syria gucia: eti resumaco cietzoten gaizqui ceuden guciak, eritassun ceruétaco resumán. 21 Ençun vkan duçue nola diuersez eta tormentaz eduquiac, eta demoniatuac, erraniçan içan çayen lehenagocoey, Eztuc hilien: eta lunaticoac, eta paralyticacoac: eti sendatzen cituen. 25 Eta gendetze handi iarreiqui cequión Galileatic, digne date. 22 Baina nic erraiten drauquet, eti norc-ere Decapolistic, eti Ierusalemetic, eti Iudeatic, eti lordanaz berce aldetic.

5 Iesus bada ikussiric gendetzeac, igan cedin mendi batetara: eta iari cenean hurbildu içan çazcan bere discipulua. 2 Eta bere ahoa irequiric iracasten cituen, erraiten çuela, 3 Dohatsu dirade spirituz paubreac: ceren hayén baita ceruétaco resumá. 4 Dohatsu dirade nigarrez daudenac: ceren hec consolaturen baitirade. 5 Dohatsu dirade emeac: ceren hec lurra heretaturen baitute. 6 Dohatsu dirade iustitiaz gosse eta egarri diradenac: ceren hec asseren baitirade. 7 Dohatsu dirade misericordiosoa: ceren häy misericordia eguiñen baitzaye. 8 Dohatsu dirade bihotzez chahu diradenac: ceren hec laincoa ikussiren baituté. 9 Dohatsu dirade baquea procuratzen dutenac: ceren hec laincoaren haour deithuren baitirade. 10 Dohatsu dirade iustitiagatic persecutzen diradenac: ceren hayén baita ceruétaco resumá. 11 Dohatsu içanen çarete nehorc iniuria erran drauqueñean, eta

persecutatu çaituqueztenean, eta hitz gaichto gucia aldecoan, Erhoá, suzco gehennaz punitu içateco digne datela. (Geenna g1067) 23 Beraz baldin eure oblationea eramaiten baduc aldarera, eta han orhoit bahadi eten hire anayeak baduela cerbait hire contra, 24 Vtzi eçac han eure oblationea aldare aitzinean, eta habil: lehen appointadi eure anayerequin, eta orduan ethorriric presenta eçac eure oblationea. 25 Aicén adisquide eure partida contrastarequin fitetz, harequin bidean aiceno, ezemón eure partida contrastac iugeari, eta iugeari ezemón sargeantari, eta presoinean eçar ezadin. 26 Egiuz erraiten drauat, ezaiz ilkire handic, renda diroano azquen pelata. 27 Ençun vkan duçue eti resumaco cietzoten gaizqui ceuden guciak, eritassun ceruétaco resumán. 28 Baina nic erraiten drauquet, Norc-ere beguiesten baitu emazeric, hora guthicia deçançat, hambatez adulteratu duqueela harequin

bere bihotzean. **29** Bada baldin eure begui esquinac trebuca eraciten bahau, idoqui eçac hura, eta iraitzac eureganic: ecen hobe duc hiretaco, gal dadin hire membroetaric bat, eta eztadin hire gorputz gacia egotz gehennara. (*Geenna g1067*) **30** Eta baldin eure escu esquinac trebuca eraciten bahau, trenaç eçac hura, eta iraitzac eureganic: ecen hobe duc hiretaco, gal dadin hire membroetaric bat, eta eztadin hire

gorputz gacia egotz gehennara. (*Geenna g1067*) **31** Halaber erran içan da, Norc-ere vtziren baiitu bere esquinac. **32** Bainan nic eure Aita secretuan dacussanac, rendaturen drauc diotsuet, ecen norc-ere vtziren baiitu bere emaztea, aguerrian. **5** Eta othoitz eguiten duanean, ezaicela salbu paillardiqaren causaz, adulterio eguiñ eraciten desperiuraturen, baina rendaturen drautzac launari eguiten duanean, sar adi eure gamberatchoan, eta eure iuramendu promettatuac. **34** Bainan nic diotsuet eure borthá ertsiric, othoitz eguió eure Aita secretuan ezteçaquen iura batre, ez ceruáz, ecen laincoaren denari: eta eure Aita secretuan dacussanac rendaturen thronoa da.

35 Ezeta Lurraz, ecen haren oinetaco drauc aguerrian. **7** Bada othoitz eguiten duquenear, alkia da: ezeta Ierusalem, ecen regue handiaren ezteçaquela anhitz edas Paganoéc beçala: ecen ciuitatea da. **36** Halaber eure buruáz eztuc iuraturen, vste dute bere anhitz edasteaz ençunen diradela. **8** ecen bilobat churi ezpa beltz ecin daidic. **37** Bainan Etzaretela beraz hetarát irudi: ecen bidaqui çuen biz çuen hitza bay, bay: ez, ez: eta hauçaz goiticoa, Aitac ceren behar çareten, esca çaqizquioten baino gaichtotic da. **38** Ençun vkan duçue, ecen erran lehen. **9** Hunela beraz quec othoitz eguique, Gure içan dela, Beguia beguiagatic, eta hortza hortzagatic. Aita ceruétan aicena, sanctifica bedi hire icena:

10 **39** Bainan nic erraiten drauçet, Eztieçoquela resisti Ethor bedi hire resumá. Eguin bedi hire vorondatea gaizquieri: baina baldin norbeitac io baheçä eure ceruán beçala lurrean-ere. **11** Gure eguneco ogua esquinco mathelán, itzul ieçó bercea-ere. **40** Eta iguc egun. **12** Eta quitta ietzaguc gure çorrac, nola hiri auci eguiñ nahi drauanari, eta eure iaccá edequi, guc-ere gure çordunéy quittatzen baitrauegu. **13** vtzi ieçoc mantoa-ere. **41** Eta norc-ere nahi vkanen Eta ezgaitzála sar eraci tentationetan, baina deliura baihau bortchatu lecoa baten eguitera, albeitindoa gaitzac gaichtotic. Ecen hirea duc resumá, eta harequin biga. **42** Escatzen çayanari emóic: eta puissancá, eta gloriá seculacotz. Amen. **14** Ecen baldin hireganic maillebatu nahi duena eztécála iraitz. **43** barka badietzeçue guiconey bere faltác, barkaturen Ençun vkan duçue ecen erran içan dela, On eritziren drauçue çuey-ere çuen Aita cerucoac. **15** Bainan draucac eure hurcoari, eta gaitz eritziren draucac baldin barka ezpadietzeçue guiconey bere faltác, eure etsayari. **44** Bainan nic erraiten drauçet, Onhets çuen Aitac-ere eztrauzquiçue barkaturen çuen faltác. itzaçue çuen etsayac, benedicaitzaçue maradicatzen **16** Guehiago, barur daguiçueñean, etzaretela itchura çaituztenac, vngui eguiçue gaitz daritzuñey: eta tristetaco hypocriticá beçala: ecen desguisatzen othoitz eguiçue oldartzen çazquiçuenacgatic, eta ditutzé bere beguitharteac, barur diradela guiconey persecutzen çaituztenacgatic. **45** Çuen Aita ceruétan agueri diradençat: eguiaz erraiten drauçet, ecen denaren haour çaretençat: ecen harc ilki eraciten du recebitzen dutela bere saria. **17** Bainan hic barur bere iguzquia gaichtoén eta onén gainera, eta igorten eguiten duanean vnta eçac eure buruä, eta ikuz du vria iustoén eta iniustoén gainera. **46** Ecen baldin eçac eure beguitharte: **18** Guiçoney barur aicela çuey on daritzueney on badarizteçue, cer sari vkanen agueri ezaquiençát, baina eure Aita secretuan denari: duçue? eztute publicanoéc-ere hori bera eguiten? **47** eta eure Aita secretuan dacussanac rendaturen drauc Eta baldin çuen anayey solament beguitharte eguiten aguerrian. **19** Ezitzäquela eguiñ çuen thesaurac badraueçue, cer guehiago eguiten duçue? eztute lurrean, non cerrenac eta herdoillác goastatzen baititu, publicanoec-ere horrela eguiten? **48** Çareten bada eta non ohoinéc çulhatzen eta ebaisten baitituzt. çuec perfect, çuen Aita ceruétan dena perfect den **20** Bainan eguiñ itzaçue çuen thesaurac ceruán, non beçala.

6 Beguirauçue çuen elemosyná eztaguïçuen guicónen aitzinean heçaz ikus çateztençat: ezpere sariric eztuçue vkanen çuen Aita ceruétan dena baithan. **2** Bada elemosyna eguiten duanean, ezteçála trompettá io eraci eure aitzinean, hypocriticé eguiten duten beçala synagoguetan eta carriquetan, guicónéz estima ditecençat: eguiaz diotsuet recebitzen dutela bere saria. **3** Bainan hic elemosyna eguiten duanean, ezalbeilequi hire ezquerrac, cer eguiten duen hire Halaber erran içan da, Norc-ere vtziren baiitu bere esquinac. **4** Hire elemosyná secretuan dençat: eta emaztea, bemó separationeco letrá: **32** Bainan nic eure Aita secretuan dacussanac, rendaturen drauc diotsuet, ecen norc-ere vtziren baiitu bere emaztea, aguerrian. **5** Eta othoitz eguiten duanean, ezaicela salbu paillardiqaren causaz, adulterio eguiñ eraciten hypocrític beçala: hæy laket ciayec congregationetan draucala: eta norc-ere vtziarequin ezconduren baita, eta Carrica cantoinetan çutic daudela othoitz eguitea, harc adulterio iauquiten duela. **33** Berriz ençun vkan guicónéz ikus ditecençat: eguiaz erraiten drauçet duçue, ecen lehenagocoey erran içan çayela, Ezaiz ecen recebitzen dutela bere saria. **6** Bainan othoitz desperiuraturen, baina rendaturen drautzac launari eguiten duanean, sar adi eure gamberatchoan, eta eure iuramendu promettatuac. **34** Bainan nic diotsuet eure borthá ertsiric, othoitz eguió eure Aita secretuan ezteçaquen iura batre, ez ceruáz, ecen laincoaren denari: eta eure Aita secretuan dacussanac rendaturen thronoa da. **35** Ezeta Lurraz, ecen haren oinetaco drauc aguerrian. **7** Bada othoitz eguiten duquenear, alkia da: ezeta Ierusalem, ecen regue handiaren ezteçaquela anhitz edas Paganoéc beçala: ecen ciuitatea da. **36** Halaber eure buruáz eztuc iuraturen, vste dute bere anhitz edasteaz ençunen diradela. **8** ecen bilobat churi ezpa beltz ecin daidic. **37** Bainan Etzaretela beraz hetarát irudi: ecen bidaqui çuen biz çuen hitza bay, bay: ez, ez: eta hauçaz goiticoa, Aitac ceren behar çareten, esca çaqizquioten baino gaichtotic da. **38** Ençun vkan duçue, ecen erran lehen. **9** Hunela beraz quec othoitz eguique, Gure içan dela, Beguia beguiagatic, eta hortza hortzagatic. Aita ceruétan aicena, sanctifica bedi hire icena:

10 **39** Bainan nic erraiten drauçet, Eztieçoquela resisti Ethor bedi hire resumá. Eguin bedi hire vorondatea gaizquieri: baina baldin norbeitac io baheçä eure ceruán beçala lurrean-ere. **11** Gure eguneco ogua esquinco mathelán, itzul ieçó bercea-ere. **40** Eta iguc egun. **12** Eta quitta ietzaguc gure çorrac, nola hiri auci eguiñ nahi drauanari, eta eure iaccá edequi, guc-ere gure çordunéy quittatzen baitrauegu. **13** vtzi ieçoc mantoa-ere. **41** Eta norc-ere nahi vkanen Eta ezgaitzála sar eraci tentationetan, baina deliura baihau bortchatu lecoa baten eguitera, albeitindoa gaitzac gaichtotic. Ecen hirea duc resumá, eta harequin biga. **42** Escatzen çayanari emóic: eta puissancá, eta gloriá seculacotz. Amen. **14** Ecen baldin hireganic maillebatu nahi duena eztécála iraitz. **43** barka badietzeçue guiconey bere faltác, barkaturen Ençun vkan duçue ecen erran içan dela, On eritziren drauçue çuey-ere çuen Aita cerucoac. **15** Bainan draucac eure hurcoari, eta gaitz eritziren draucac baldin barka ezpadietzeçue guiconey bere faltác, eure etsayari. **44** Bainan nic erraiten drauçet, Onhets çuen Aitac-ere eztrauzquiçue barkaturen çuen faltác. itzaçue çuen etsayac, benedicaitzaçue maradicatzen **16** Guehiago, barur daguiçueñean, etzaretela itchura çaituztenac, vngui eguiçue gaitz daritzuñey: eta tristetaco hypocriticá beçala: ecen desguisatzen othoitz eguiçue oldartzen çazquiçuenacgatic, eta ditutzé bere beguitharteac, barur diradela guiconey persecutzen çaituztenacgatic. **45** Çuen Aita ceruétan agueri diradençat: eguiaz erraiten drauçet, ecen denaren haour çaretençat: ecen harc ilki eraciten du recebitzen dutela bere saria. **17** Bainan hic barur bere iguzquia gaichtoén eta onén gainera, eta igorten eguiten duanean vnta eçac eure buruä, eta ikuz du vria iustoén eta iniustoén gainera. **46** Ecen baldin eçac eure beguitharte: **18** Guiçoney barur aicela çuey on daritzueney on badarizteçue, cer sari vkanen agueri ezaquiençát, baina eure Aita secretuan denari: duçue? eztute publicanoéc-ere hori bera eguiten? **47** eta eure Aita secretuan dacussanac rendaturen drauc Eta baldin çuen anayey solament beguitharte eguiten aguerrian. **19** Ezitzäquela eguiñ çuen thesaurac badraueçue, cer guehiago eguiten duçue? eztute lurrean, non cerrenac eta herdoillác goastatzen baititu, publicanoec-ere horrela eguiten? **48** Çareten bada eta non ohoinéc çulhatzen eta ebaisten baitituzt. çuec perfect, çuen Aita ceruétan dena perfect den **20** Bainan eguiñ itzaçue çuen thesaurac ceruán, non beçala.

non ohoinéc ezpaitute çulhatzen ez ebaisten. 21 eztizaçuela egotz, çuen perlác vrdén aitzinera: Ecen non baita çuen thesaura, han içanen da çuen bere oinéz ohondica eztitzaten, eta itzuliric çathica bihotza-ere. 22 Gorputzaren arguia da beguia, beraz etzaitzaten çuec. 7 Esca çaitetze eta emanen çaiçue: baldin hire beguia simple bada, hire gorputz gacia bilha eçaçue, eta eridene duçue: bulka eçaçue, argui datec: 23 Bainan baldin hire beguia gaichto eta irequiren çaiçue. 8 Ecen escatzen den guciac, bada hire gorputz gacia ilhun datec: beraz baldin recebitzen du: eta bilhatzen duenac, erideiten du: hitan den arguia ilhumbe bada, ilhumbe hora cein eta bulkatzen duenari, irequiren çayó. 9 Ecen nor handi date? 24 Nehorc bi nabussi ecin cerbitza da çuetaric guioná, baldin bere semea ogui esca ditzaque: ecen edo batari gaitz eritziren drauca, badaquió, harri emanen draucana? 10 Eta, baldin eta berceari on: edo batarequin eduquiren du eta arrain esca badaquió, ala suguebat emanen drauca? bercea menospreciaturen. Ecin cerbitza ditzaqueçue 11 Beraz çuec gaichto çaretelaric baldin badaquique lainçoa eta abrastassunac. 25 Halacotz erraiten gauça onén çuen haourrey emaiten: cembatez areago drauquet, eztuquen artharic çuen vicitzeaz, cer ianen çuen Aita ceruètan denac emanen drauzte gauça duçuen eta cer edanen: ezeta çuen gorputzaz, onac escatzen çaiçquioney? 12 Bada guionéc cerçaz veztituren çareten: ezta vicia viandá baino çuey egui dietzaçuen nahi dituquen gauça guciac, guehiago, eta abillamendua baino gorputza? 26 egui ietzeçue çuec-ere häy halaber: ecen haur Confideraitzaçue ceruco choriac, ecen eztute ereiten, da Leguea eta Prophetá. 13 Sar çaitetze bortha ez errequeitatzan, ezeta graneretara biltzen, eta herssitic: ecen bortha largo eta bide çabala da çuen Aita ceruacoac hatzen ditu hec: etzarete çuec perditionetara irioiten duena, eta anhitz dirade hartaric anhitzez hec baino excellentago? 27 Eta norc çuetaric sartzen diradenac. 14 Ecen bortha herssia da eta artha vkanez eratchequi, ahal dieçaqueo bessobat bide herssia vicitzera eramaiten duena: eta guti bere handitassunari? 28 Eta veztiduráz cergatic dirade hora erideiten dutenac. 15 Beguirauçue bada çarete arthatsu? ikas eçaçue nola landaco floreac propheta falsuetaric, cein ethorten baitirade çuetara handitzen diraden: ez nekatzen dirade, ez iruten ardi abiturequin: baina barnean otso harrapari dirade. duté. 29 Bainan erraiten drauquet are Salomon-ere 16 Bere fructuetaric eçaguturen dituquen hec. Ala bere gloria guciarequin eztela veztitu içan hetaric biltzen duté elhorrietary mahatsic, edo karduetaric bat beçala. 30 Bada baldin landaco egun belhar ficolor? 17 Hala arbore on guciac fructu onac eguiten dena, etabihar labean eçarten dena, laincoac hala ditu, eta arbore gaichtoac fructu gaichtoac eguiten inguru veztitzen badu: eza çuec anhitzez areago, ditu. 18 Arbore onac fructu gaichtoric ecin daidi, eta fede chipitacoac? 31 Eztuquela beraz artharic erraiten arbore gaichtoac fructu onic ecin daidi. 19 Fructu duçuela, Cer ianen dugu, edo cer edanen dugu, edo onic eguiten eztuen arbore gacia piccatzen da eta cerçaz veztituren gara? 32 (Ecen gauça hauc guciac sura egoizten. 20 Bere fructuetaric beraz eçaguturen Paganoéc bilhatzen ditutzé) ecen badaqui çuen dituquen hec. 21 Niri launa, launa, erraiten drautan Aita ceruacoac, ecen gauça hauen gucion beharra gacia eza sarthuren ceruètaco resumán, baina ene baduquela. 33 Bainan bilha eçaçue lehenic laincoaren Aita ceruètan denaren vorondatea eguiten duena. 22 resumá eta haren iustitiá, eta gauça hauc guciac Anhitzez erranen draut egun hartan, launa, launa, emanen çaiçquique gaineraco. 34 Etzaretela bada eztugu hire icenean prophetizatu, eta eztugu hire arthatsu bihamunaz: ecen bihamunac beretaco icenean deabruac egotzi campora, eta eztugu hire artha vkanen du: egunac asco du bere afflictioneaz.

7 Ezteçaçuela iudica, iudica etzaiteztençát. 2 Ecen cer iugemenduz iudicaturen baituquie, iudicaturen çarete: eta cer neuriz neurthuren baituquie, aldiz neurthuren çaiçue. 3 Eta cergatic behatzenduc eure anayeren beguico fitsera, eta eure beguico gapirioari ezatzayo ohartzen? 4 Edo, nola diotsóc eure anayeri, Vztac idoqui deçadan fitsa hire beguitic, eta horrá, gapirioa hire beguian? 5 Hypocritá, idocac lehenic gapirioa eure beguitic, eta orduan behaturen duc, idoqui deçan fitsa eure anayeren beguitic. 6 Ezteyeçuela gauça saindua oreyn, eta Anhitzez erranen draut egun hartan, launa, launa, eztugu hire icenean prophetizatu, eta eztugu hire icenean deabruac egotzi campora, eta eztugu hire icenean verthute anhitz egui? 23 Eta orduan erranen drauet claroqui, Egundano etzaitzutet eçagutu: parti çaitetze eneganic iniquitate eguiten duçuenó. 24 Norc-ere bada ençuten baititu ene hitz hauc, eta hec eguiten, hora dut comparaturen guion çuhur bere etchea arroca gain batetan edificatu duenarequin: 25 Eta erori içan da vria, eta ethorri içan dirade vr soberná, eta eraunsi vkan duté haicéc, eta io vkan duté etchearen contra: eta eza erori içan: ecen arroca gainean fundatua cen. 26 Eta norc-ere ençuten baititu ene hitz hauc, eta ezpaititu eguiten, comparaturen da guion erho bere etchea sable gainean edificatu duenarequin. 27 Eta erori içan da vria, eta ethorri

içan dirade vr sobernác, eta haicéc eraunsi vkan lesusec gendetze handi bere inguruän, mana citzan duté, eta io vkan duté etche haren contra, eta erori discipuluac ioan litecen berce aldera. **19** Eta hurbilduric içan da, eta haren deseguitea handi içan da. **20** Eta Scriba batec erran cieçon, Magistrúá, iarreiquiren guerta cedin propos hauc acabatu cituenean lesusec, natzaic hiri, norat-ere ioanen baitaiz. **21** Eta diotsó populua miraz baitzegoen haren doctrináz. **22** Eten iracasten cituen autoritate çuenac beçala, eta ez Scribéc beçala.

8 Eta menditic iautsi cenean gendetze handi iarreiqui cequón. **2** Eta huná, sorhayo batec ethorriric adora ceçan hura, cioela, launa, baldin nahi baduc, chahu ahal niroc. **3** Eta escua hedaturic hunqui ceçan hura lesusec, cioela, Nahi diat, aicén chahu. Eta bertan chahu cedin haren sorhayotassuna. **4** Orduan diotsó lesusec, Beguirauc nehori ezterroán: baina habil, eta eracuts ieçoc eure buruä Sacrificadoreari, eta presenta eçac Moysesec ordenatu duen oblationea, häy testimoniagetan dençát. **5** Eta sarthu cenean Jesus Capernaumen, ethor cedin harengana Centenerbat otoitz eguiten ceraucala, **6** Eta cioela, launa, ene muthilla diatzac etchean paralyticco, gaizqui tormentatua. **7** Eta diotsó lesusec, Nic ethorriric sendaturen diat hura. **8** Eta ihardesten çuela Centenerac erran ceçan, launa, eznauc digne ene atharbean sar adin: baina errac solament hitza, eta sendaturen baita ene muthilla. **9** Eten ni-ere/guiçon nauc berceren meneco, ditudalaric neure azpico gendarmesac, eta erraiten diarocat huni, Oha, eta ioaiten duc: eta berceari, Athor, eta ethorten duc: eta neure cerbitzariari, Eguic haur, eta eguiten dic. **10** Eta haur ençunic lesusec mirets ceçan: eta dioste çarreizconey, Eguiaz erraiten drauçuet, eztudala Israelen-ere hain fede handiric eriden. **11** Bainabadiotsuet ecen anhitz Orientetic eta Occidentetic ethorriren diradela, eta iarriren diradela Abrahamequin Isaac-equin eta Iacob-equin ceruétaco resumán: **12** Eta resumaco semeac egotziren diradela campoco ilhumbera: han içanen da nigar eta hortz garrascots. **13** Eta erran cieçon lesusec Centenerari, Ohá eta sinhetzi duán beçala equin bequic. Eta senda cedin haren muthilla ordu harten berean. **14** Eta lesusec Pierrisen etchera ethorriric, ikus ceçan haren amaguinhareba ohean cetzala, eta helgaitzac çaducala. **15** Eta hunqui ceçan haren escua, eta vtzi ceçan helgaitzac, eta iaiqui cedin, eta cerbitza citzan. **16** Eta arratsa ethori cenean, presenta cieçoten anhitz demoniatu: eta egotz cietzen campora spirituac hitzaz, eta gaizqui ceuden guciak senda citzan: **17** Compli ledinçát Esaias prophetáz erran içan cena, cioela, Harc gure langoreac hartu vkan ditu, eta gure eritassunac ekarri vkan ditu. **18** Eta ikussiric bekatuac: ala erraitea, Iaiqui adi eta ebil adi?

lesusec gendetze handi bere inguruän, mana citzan duté, eta io vkan duté etche haren contra, eta erori discipuluac ioan litecen berce aldera. **19** Eta hurbilduric içan da, eta haren deseguitea handi içan da. **20** Eta Scriba batec erran cieçon, Magistrúá, iarreiquiren guerta cedin propos hauc acabatu cituenean lesusec, natzaic hiri, norat-ere ioanen baitaiz. **21** Eta diotsó lesusec, Aceriec çulhoac citié eta ceruco choriec ohazteac, baina guiconaren Semeac eztic non bere buruä reposa deçan. **22** Guero bere discipuluetic, berce batec erran cieçon, launa, permetti ieçadac behin ioan nadin neure aitaren horztera. **23** Eta lesusec erran cieçon, Arreit niri, eta vzquic hilac bere hilén horztera. **24** Eta huná, tormenta handibat altcha cedin itsassoan, hambat non vncia bagaz estaltzen baitzen: baina bera lo cetzan. **25** Eta hurbilduric bere discipuluéc iratzar ceçaten, ciotela, launa, beguira gaitzac, galdu guihoaçac. **26** Eta dioste, Cergatic çarete ici fede chipitacoac? Orduan iaiquiric mehatcha citizen haiceac eta itsassoa: eta sossagu handia equin cedin. **27** Orduan gendéc mirets ceçaten, ciotela, Ceric da haur, non haiceere eta itsassoac obeditizen baitute? **28** Eta iragan cenean berce aldera, Gergesenén regionera, aitzinera ethori içan çazcan bi demoniatu thumbetaric ilkirc, guiczo terribleac, hambat non nehor ecin iragan baitzaiten bide hartaríc. **29** Eta huná, heyagora equin ceçaten, ciotela, Cer da gure eta hire artean, Jesus laincoaren Semea? ethori aiz huna ordu baino lehen gure tormentatzera? **30** Eta cen hetaric vrrun vrdalde handibat alha cenic: **31** Eta deabruäc otohoitzez çazcan, ciotela, Baldin campora egoizten bagaituc, permetti ieçaguc vrdalde hartara ioaitera. **32** Eta dioste, Çoazte. Hec bada ilkirc ioan citecen vrdalderia: eta huná, vrdalde hura gucia oldar cedin garaitic behera itsassora, eta hil citecen vretan. **33** Orduan vrdainéc ihes equin ceçaten: eta ethorriric hirira, conta citzaten gauça guciac, eta cer demoniatuey heldu içan çayen. **34** Eta huná, hiri gucia ilki cequón lesusi aitzinera: eta ikussi çutenean hura, otohoitz equin cieçoten retira ledin hayen comarquetaric.

9 Orduan sarthuric vncira iragan cedin berce aldera, eta ethor cedin bere hirira. **2** Eta huná, presenta cieçoten paralyticobat ohean cetzanic: eta ikussiric lesusec hayén fedea, erran cieçon paralyticoo, Auc bihotz on, semé, barkatu çazquic eure bekatuac. **3** Eta huná, Scribetaric batzuc erraiten çuten bere baithan, Hunec blasphematzent du. **4** Eta ikussiric lesusec hayén pensamenduac, erran ceçan, Cergatic gaichtoqui pensatzen duque çuen bihotzeten? **5** Eten cein da erratchago, erraitea, Barkatu çazquic eure

Daquiñençat bada ecen guiçonaren Semeac baduela eta gendetzea tumultu ari cela, **24** Dioste, Retira authoritate lurrean bekatuén barkatzeco (orduan çaitetze, ecen ezta hil nescatchá: baina lo datza. Eta diotsó paralyticoari) iaiqui adi, har eçac eure ohea, truffatzen ciraden harçaz. **25** Eta idoqui içan cenean eta habil eure etcherát. **7** Orduan iaiquiric ioan gendetzea, sarthuric, har ceçan haren escua: eta cedin bere etcherát. **8** Eta gendetzcé hori ikussiric iaiqui cedin nescatchá. **26** Eta laster ceguiña fama mirets ceçaten, eta glorifica ceçaten laincoa, ceinac hunec lur harten gucion. **27** Eta Iesus handic iragainen eman vkan baitraue halaco authoritatea guiçoney. cela, iarrei qui içan çazcan bi itsu oihuz ceudela, **9** Eta handic iragainen cela Iesusec ikus ceçan eta ciotela, Auc pietate guçaz, Dauid-en semeá. **28** Guiçombat peage lekuān iarrria Mattheu deitzen cenic, Eta ethorri cenean etchera, ethor citecen harengana eta diotsó, Arreit niri. Eta iaiquiric iarrei qui cequión: itsuoc, eta dioste Iesusec, Sinhesten duque hori ahal **10** Eta guertha cedin Iesus haren etchean mahainean daididala? Diotsote, bay launa. **29** Orduan hunqui iarriric cegoela, huná, anhitz publicano eta vicitze citzan hayén beguiac, cioela, Çuen fedearen araura gaichtotacoric ethorriric, iar baitzitecen mahainean egün bequique. **30** Eta irequi citecen hayén beguiac, Iesusequin eta haren discipuluquin. **11** Eta hori eta debeta citzan mehatchurequin Iesusec, cioela, ikussiric Pharisieuéc erran cieén haren discipuluay, Beguirauçue nehorc eztaquian. **31** Baina hec ilkirc Cergatic publicanoequin eta vicitze gaichtotacoequin barreya ceçaten haren famá herri harten gucion. iaten du çuen magistruc? **12** Orduan Iesusec **32** Eta hec ilkiten ciradela, huná, presenta cieçoten hori ençunic erran ciecen, Osso diradenéc eztute guiçon mutu demoniatubat. **33** Eta deabrua campora medicuren beharric, baina eri diradenéc. **13** Baina egotzi içan cenean, minça cedin mutua: eta mirets çaozta, eta ikas eçaüe cer den, Misericordia nahi dut ceçaten gendetzcé, ciotela, Egundano ezta aguertu eta ez sacrificio. Ecen ezaiz ethorri iustoén deitzena, hunelaco gauçaric Israelen. **34** Baina Pharisieuéc baina bekatorén, emendamendutara. **14** Orduan erraiten çuten, Deabruén princearen partez campora ethor citecen harengana Ioannesen discipuluac, egoizten ditu deabruac. **35** Eta inguratzent ciuent ciotela, Cergatic guc eta Pharisieuéc barur eguiten Iesusec hiri eta burgu guciak, iracasten ari cela dugu maiz, eta hire discipuluéc ezpaitute baruric hayén synagoguetan, eta predicatzen çuela resumaco eguiten? **15** Eta erran ciecen Iesusec, Ezconduaren Euangelioa eta sendatzen çuela eritassun mota gucia gamberaco gendéc doluric ekar ahal dirote, ezcondua eta langore mota gucia populuan. **36** Eta ikussiric hequin deno? Baina ethorriren dirade egunac Iesusec gendetzeac, compassionē har ceçan heçaz, edequiren baitzaye ezcondua eta orduan barur ceren baitziraden errebelatuac eta barreyatuac ardi eguiñen baituqueite. **16** Halaber nehorc eztrauca artzainic eztutenaç beçala. **37** Orduan dioste bere eratchequiten oihal pedaçu latzbat abillamendu çar discipuluay, Segur vztá handi da, baina languile guti. batí: ecen compligarri eratchequiac edequiten du abillamendutic, eta gaizquitzenago da ethendurá. **38** Otoitz eguióque bada vztá labeari, irion ditzan languileac bere vztara.

17 Eta eztute eçarten mahatsarno berria çahagui çarretan: ezpere lehertzen dirade çahaguiac, eta mahatsarnoa issurten, eta çahaguiac galtzen: baina mahatsarno berria çahagui berrietañ eçarten duté, eta biac beguiratzent dirade. **18** Gauça hauc hæy erraiten cerauztela, huná, iaun batec ethorriric adora ceçan hura, cioela, Ene alaba orain hil içan duc: baina ethorriric eçärrac eure escua haren gainean, eta vicio bai. **19** Eta iaiquiric Iesus iarrei qui cequión, eta haren discipuluac. **20** (Eta huná, hamabi vrthez odol iariatzez eri cen emazte batec guibeletic ethorriric hunqui ceçan haren abillamendu ezpaina. **21** Ecen erraiten çuen bere baithan, Baldin solament hunqui badeçat haren abillamendua, sendaturen naiz. **22** Orduan Iesusec itzuliric eta hura ikussiric erran ceçan, Aunbihotz on, alabá, eure fedeaç saluatu au. Eta senda cedin emaztea ordu berean). **23** Eta Iesusec ethorriric iaun haren etchera eta ikussiric soinulariac,

10 Orduan bere hamabi discipuluac beregana deithuric, eman ciecen bothere spiritu satsuén contra, hayén campora egoizteco, eta eritassun mota guciaren eta langore mota guciaren sendatzeco. **2** Bada hamabi Apostoluén icenac dirade hauc: lehena, Simon erraiten dena Pierris, eta Andriu haren anaya: Iacques Zebedeoaren semea, eta Ioannes haren anaya. **3** Philippe eta Bartholomeo: Thomas eta Mattheu publicanoa: Iacques Alpheoren semea eta Lebeo, icen goiticoz Thaddeo. **4** Simon Cananeoa, eta Iudas Iscariot, hura traditu-ere çüena. **5** Hamabi hauc igor ciutan Iesusec, eta eman ciecen manamendu, cioela, Gentiletarát etzoaztela, eta Samaritanoén hiritan etzaitezta sar: **6** Bainaitzitic çaozta Israeleco etcheco ardi galduetara. **7** Bada partitu eta, predica eçaüe, erraiten duçuela, Ceruètaco resumá hurbil da. **8** Eriac senda itzaüe, sorhayaoac chahu itzaüe,

hilac resuscita itzaque, deabruac campora egotz gorputza gehennán gal ahal ditzaquenaren. (Geenna
itzaque: dohainic recebitu duque, eta dohainic emaçue. 9 Eztaguíuela prouisioneric vrrhez, ez cilharrez, saltzen? eta hetaric bat ezta lurrera eroriren, çuen
ez cobrez çuen guerricoetan: 10 Ezeta maletaz Aita gabe. 30 Etare çuen buruco bilo guciac contatuac
bidecotzát, ez birá arropaz, ez çapataz, ez vhez, dirade. 31 Etzaretela beraz beldur: parra-choriéć
ecen languiliea bere viciaren digne da. 11 Eta cein- baino çuec guehiago valio duque. 32 Bada norc-ere
ere hiritan edo burgutan sarthuren baitzarete, informa aboaturen bainau guiçonén aitzinean, aboaturen dut
çaitezte nor den hartin digneric, eta çaudete han nic-ere hura ene Aita ceruètan denaren aitzinean. 33
parti çaitetzeno. 12 Eta cembeit etchetan sarthuren Baina norc-ere vkaturen bainau guiçonén aitzinean,
çaretenean, saluta eçaque hura. 13 Eta baldin etchea vktaturen dut nic-ere hura ene Aita ceruètan denaren
digne bada, ethor bedi çuen baquea haren gainera: aitzinean. 34 Eztuquela vste ecen baquearen eçartera,
baina baldin digne ezpada, çuen baquea çuetara ethorri naicela lurrera: eznaiz ethorri baquearen
itzul bedi. 14 Eta norc-ere recebituren ezpaitzaituzte, eçartera, baina ezpataren. 35 Ecen ethorri naiz
eta ez çuen hitzey behaturen, etche edo hiri guiçonaren bere aitaren contra gudutan eçartera, eta
hartaric ilkitean iharros albeitzineçate çuen oinetaco alabáren bere amaren contra, eta errenaren bere
errhautsa. 15 Eguiaz erraiten drauquet, emequiago ama-guinharrebaren contra. 36 Eta guiçonaren etsay
tractaturen diradela Sodomaco eta Gomorrhaco beraren domésticoac içanen dirade. 37 Aita edo
lurrecoac iudicioco egunean, ecen ez hiri hura. 16 ama ni baino maiteago duena, ezta ene digne: eta
Huná, nic igorten çaituztet çuec, ardiac otsoén artera semea edo alabá ni baino maiteago duena, ezta ene
beçala: çareten bada çuhur sugeac beçala, eta digne. 38 Eta bere crutzea hartzen eztuena, eta niri
simple vssó columbác beçala. 17 Eta beguira çaitetze ondotic eztarreitana, ezta ene digne. 39 Bere vicia
guiçonetaric: ecen liuraturen çaituzte consistorioetara, beguiraturen duenac, galdueren du hura: eta bere
eta bere synagoguetan açotaturen çaituzte. 18 Eta vicia galdueren duenac ene causaz, beguiraturen du
gobernadoretara eta reguetara eramanen çarete hura. 40 Çuec recebitzen çaituztenac, ni recebitzen
ene causaz, hec eta Gentiléc testimoniage haur nau: eta ni recebitzen nauenac, niigorri nauena
dutencat. 19 Bainan liura çaitetzenan, eztuquela recebitzen du. 41 Prophetaren icenean Prophetabat
artharic nola edo cer minçaturen çareten: ecen recebitzen duenac, Prophetaren saria recebituren du:
ordu hartin berean emanen çaique cer minçha eta iustoaren icenean iustobat recebitzen duenac,
çaitezqueten. 20 Ecen etzarete çuec minçha çaretenac, iustoren saria recebituren du. 42 Eta norc-ere edatera
baina çuen Aitaren Spiritu çuetan minçha dena. 21 emanen baitrauca beirebat vr hotz huts chipi hauitaric
Eta liuraturen du anayeac anayaea heriotara, eta batídiscipuluren icenean: eguiaz diotsuet, eztuela
aitác haourra: eta altchaturen dirade haourrac aita-
amén contra, eta hil eraciren ditutzé. 22 Eta guciéz
gaitzetsiac içanen çarete, ene icenagatic: baina norc-
ere perseueraturen baitu finerano hura saluaturen
da. 23 Eta persecutaturen çaituztenean hiri hartan,
ihes eguique berce batetara: ecen eguiaz erraiten
drauquet, eztituque inguraturen Israeleco hiri guciac,
non ethor eztadin guiçonaren Semea. 24 Ezta
discipulua magistraren gaineco, ezeta cerbitzaria
bere iaunaren gaineco. 25 Asco du discipuluaç bere
magistrua beçala den: eta cerbitzariac, bere iauna
beçala: baldin Aitafamiliá bera Beelzebub deithu
baduté, cembatez guehiago haren domésticoac?
26 Etzaretela beraz hayén beldur: ecen ezta deus
estaliric aguerturen eztenic, ezeta deus secreturic
iaquinen eztenic. 27 Ilhumbean erraiten drauquedana,
erraçue arguian: eta beharrira ençuten duçuena,
predica eçaque etche gainetan. 28 Eta etzaretela
beldur gorputza hiltzen dutenén, eta arimá ecin hil
deçäqueten: bainaitzitic çareten beldur arimá eta

gorputza gehennán gal ahal ditzaquenaren. (Geenna
itzaque: dohainic recebitu duque, eta dohainic emaçue. 9 Eztaguíuela prouisioneric vrrhez, ez cilharrez, saltzen? eta hetaric bat ezta lurrera eroriren, çuen
ez cobrez çuen guerricoetan: 10 Ezeta maletaz Aita gabe. 30 Etare çuen buruco bilo guciac contatuac
bidecotzát, ez birá arropaz, ez çapataz, ez vhez, dirade. 31 Etzaretela beraz beldur: parra-choriéć
ecen languiliea bere viciaren digne da. 11 Eta cein- baino çuec guehiago valio duque. 32 Bada norc-ere
ere hiritan edo burgutan sarthuren baitzarete, informa aboaturen bainau guiçonén aitzinean, aboaturen dut
çaitezte nor den hartin digneric, eta çaudete han nic-ere hura ene Aita ceruètan denaren aitzinean. 33
parti çaitetzeno. 12 Eta cembeit etchetan sarthuren Bainan norc-ere vkaturen bainau guiçonén aitzinean,
çaretenean, saluta eçaque hura. 13 Eta baldin etchea vktaturen dut nic-ere hura ene Aita ceruètan denaren
digne bada, ethor bedi çuen baquea haren gainera: aitzinean. 34 Eztuquela vste ecen baquearen eçartera,
baina baldin digne ezpada, çuen baquea çuetara ethorri naicela lurrera: eznaiz ethorri baquearen
itzul bedi. 14 Eta norc-ere recebituren ezpaitzaituzte, eçartera, baina ezpataren. 35 Ecen ethorri naiz
eta ez çuen hitzey behaturen, etche edo hiri guiçonaren bere aitaren contra gudutan eçartera, eta
hartaric ilkitean iharros albeitzineçate çuen oinetaco alabáren bere amaren contra, eta errenaren bere
errhautsa. 15 Eguiaz erraiten drauquet, emequiago ama-guinharrebaren contra. 36 Eta guiçonaren etsay
tractaturen diradela Sodomaco eta Gomorrhaco beraren domésticoac içanen dirade. 37 Aita edo
lurrecoac iudicioco egunean, ecen ez hiri hura. 16 ama ni baino maiteago duena, ezta ene digne: eta
Huná, nic igorten çaituztet çuec, ardiac otsoén artera semea edo alabá ni baino maiteago duena, ezta ene
beçala: çareten bada çuhur sugeac beçala, eta digne. 38 Eta bere crutzea hartzen eztuena, eta niri
simple vssó columbác beçala. 17 Eta beguira çaitetze ondotic eztarreitana, ezta ene digne. 39 Bere vicia
guiçonetaric: ecen liuraturen çaituzte consistorioetara, beguiraturen duenac, galdueren du hura: eta bere
eta bere synagoguetan açotaturen çaituzte. 18 Eta vicia galdueren duenac ene causaz, beguiraturen du
gobernadoretara eta reguetara eramanen çarete hura. 40 Çuec recebitzen çaituztenac, ni recebitzen
ene causaz, hec eta Gentiléc testimoniage haur nau: eta ni recebitzen nauenac, niigorri nauena
dutencat. 19 Bainan liura çaitetzenan, eztuquela recebitzen du. 41 Prophetaren icenean Prophetabat
artharic nola edo cer minçaturen çareten: ecen recebitzen duenac, Prophetaren saria recebituren du:
ordu hartin berean emanen çaique cer minçha eta iustoaren icenean iustobat recebitzen duenac,
çaitezqueten. 20 Ecen etzarete çuec minçha çaretenac, iustoren saria recebituren du. 42 Eta norc-ere edatera
baina çuen Aitaren Spiritu çuetan minçha dena. 21 emanen baitrauca beirebat vr hotz huts chipi hauitaric
Eta liuraturen du anayeac anayaea heriotara, eta batídiscipuluren icenean: eguiaz diotsuet, eztuela
aitác haourra: eta altchaturen dirade haourrac aita-

11 Guero guertha cedin lesusec bere hamabi
discipuluey manamendu emaitea acabatu
çueanean, parti baitzedin handic iracats eta
predica leçançat hayén hirietan. 2 Eta Ioannesec
presoindeguaian ençunic Christen obrác,igorriric
bere discipuluetic biga, 3 Erran ciecon, Hi aiz
ethorteco cen hura, ala berce baten beguira gaude?
4 Eta ihardesten çuela lesusec erran ciecen, Çoazte
eta conta ietzoque Ioannes, ençuten eta ikusten
dituquen gaujac: 5 Itsuéc ikustea recrubatzen
duté, eta mainguac badabiltza, sorhayaoac chahutzen
dirade, eta gorréc ençuten duté, hilac resuscitatzen
dirade, eta Euangelioa paubrey denuntiatzen çaye.
6 Eta dohatsu da scandalizaturen eztena nitan. 7
Eta hec ioaiten ciraden beçala, has cedin lesus
erraiten populuari Ioannes, Ceren ikustera ilki içan
çarete desertura? haiceaz erabilten den canabera
batan? 8 Bainan ceren ikustera ilki içan çarete?

guiçon abillamendu preciosoz veztitu baten? huná, ere Semeac manifestatu nahi vkanen baitrauca. 28 abillamendu preciosoac ekarten dituztenac, reguén Çatozte enegana fatigatuac eta cargatuac çareten etchetan dirade. 9 Baina ceren ikustera ilki içan guciáć, eta nic paussu emanen drauçet çuey. 29 Har çarete? Propheta baten? bay diotsuet eta Propheta eçaque ene vztarria çuen gainera, eta ikas eçaque bainagoaren. 10 Ecen haur da ceinez scribatua eneganic ecen eme naicela eta bihotzez humil: eta baita, Huná, nic igorten diat neure mandataria hire çuen arimençáć paussu eridenen duçue. 30 Ecen ene beguitharte aitzinean, ceinec hire bidea appainduren baitu hire aitzinean. 11 Eguiaz erraiten drauçet, ezta ilki emaztetaric iayo diradenén artean nehor, Ioannes Baptista baino handiagoric: guciagatic-ere ceruètaco resumaco chipiena hura baino handiago da. 12 Eta Ioannes Baptisten egunetaric oraindrano, ceruètaco resumari bortha egüten çayo, eta keichuéc harrapatzen dute hura. 13 Ecen Propheta guciéc eta Legueac Ioannesganano prophetizatu vkan duté. 14 Eta, baldin nahi baduque recebitu, haur da Elias ethorteco cena. 15 Ençuteco beharriric duenac, ençun beça. 16 Baina norequin comparaturen dut generatione haur? Merkatuan iarriric dauden, eta bere laguney oihuz dagozten haourtchoac beçalaco da, 17 Ceinéc baitioite, Chirula soinu eguiñ drauçuegu, eta etzarete dançatu: eressiz cantatu drauçuegu, eta eztuęe deithoreric eguiñ. 18 Ecen ethorri da Ioannes iaten ez edaten eztuela, eta erraiten duté, Deabrua du. 19 Ethori da guiçonaren Semea iaten eta edaten duela, eta dioite, Horra, guiçon gormanta eta hordia, publicanoén eta vicitze gaichtotacoén adisquidea. Baina iustificatu içan da sapientiá bere haourréz. 20 Orduan has cequién hunela reprochatzen haren verthuteric anhitz eguiñ içan cen hirley, ceren emendatu etziraden: 21 Maledictione hiri Corazin, maledictione hiri Bethsaida: ecen baldin Tyren eta Sidonen eguiñ içan balirade çuec baithan eguiñ içan diraden verthuteac, aspaldi çacurequin eta hautsequin emendatu ciratequeen. 22 Etare diotsuet, Tyr eta Sidon iudicioco egunean çuec baino emequiago tractatuac içanen diradela. 23 Eta hi Capernaum cerurano altchatu içan aicena iffernurano beheraturen aiz: ecen baldin Sodoman eguiñ içan balirade hi baithan eguiñ içan diraden verthuteac, egungo egunerano egon çateán. (Hades g86) 24 Etare badiotsuet, ecen Sodomacoac hi baino emequiago tractatuac içanen diradela iudicioco egunean. 25 Dembora hartan ihardesten çuela lesusec erran ceçan, Aitá, ceruco eta lurreco launá, esquerrac rendatzen drauzquiát, ceren estali baitrautzec gauça hauc çuhurréy eta adituey, eta manifestatu baitrautzec haour chipiey. 26 Bay Aitá, ceren hala içan baita hire placer ona. 27 Gauça guciac niri neure Aitaz eman çaiquit: eta nehorc eztu eçagutzen Semea Aitác baicen: ezeta Aita nehorc eztu eçagutzen Semeac baicen, eta nori-

ere Semeac manifestatu nahi vkanen baitrauca. 28 abillamendu preciosoac ekarten dituztenac, reguén Çatozte enegana fatigatuac eta cargatuac çareten etchetan dirade. 9 Baina ceren ikustera ilki içan guciáć, eta nic paussu emanen drauçet çuey. 29 Har çarete? Propheta baten? bay diotsuet eta Propheta eçaque ene vztarria çuen gainera, eta ikas eçaque bainagoaren. 10 Ecen haur da ceinez scribatua eneganic ecen eme naicela eta bihotzez humil: eta baita, Huná, nic igorten diat neure mandataria hire çuen arimençáć paussu eridenen duçue. 30 Ecen ene beguitharte aitzinean, ceinec hire bidea appainduren baitu hire aitzinean. 11 Eguiaz erraiten drauçet, ezta ilki emaztetaric iayo diradenén artean nehor, Ioannes Baptista baino handiagoric: guciagatic-ere ceruètaco resumaco chipiena hura baino handiago da. 12 Eta Ioannes Baptisten egunetaric oraindrano, ceruètaco resumari bortha egüten çayo, eta keichuéc harrapatzen dute hura. 13 Ecen Propheta guciéc eta Legueac Ioannesganano prophetizatu vkan duté. 14 Eta, baldin nahi baduque recebitu, haur da Elias ethorteco cena. 15 Ençuteco beharriric duenac, ençun beça. 16 Baina norequin comparaturen dut generatione haur? Merkatuan iarriric dauden, eta bere laguney oihuz dagozten haourtchoac beçalaco da, 17 Ceinéc baitioite, Chirula soinu eguiñ drauçuegu, eta etzarete dançatu: eressiz cantatu drauçuegu, eta eztuęe deithoreric eguiñ. 18 Ecen ethorri da Ioannes iaten ez edaten eztuela, eta erraiten duté, Deabrua du. 19 Ethori da guiçonaren Semea iaten eta edaten duela, eta dioite, Horra, guiçon gormanta eta hordia, publicanoén eta vicitze gaichtotacoén adisquidea. Baina iustificatu içan da sapientiá bere haourréz. 20 Orduan has cequién hunela reprochatzen haren verthuteric anhitz eguiñ içan cen hirley, ceren emendatu etziraden: 21 Maledictione hiri Corazin, maledictione hiri Bethsaida: ecen baldin Tyren eta Sidonen eguiñ içan balirade çuec baithan eguiñ içan diraden verthuteac, aspaldi çacurequin eta hautsequin emendatu ciratequeen. 22 Etare diotsuet, Tyr eta Sidon iudicioco egunean çuec baino emequiago tractatuac içanen diradela. 23 Eta hi Capernaum cerurano altchatu içan aicena iffernurano beheraturen aiz: ecen baldin Sodoman eguiñ içan balirade hi baithan eguiñ içan diraden verthuteac, egungo egunerano egon çateán. (Hades g86) 24 Etare badiotsuet, ecen Sodomacoac hi baino emequiago tractatuac içanen diradela iudicioco egunean. 25 Dembora hartan ihardesten çuela lesusec erran ceçan, Aitá, ceruco eta lurreco launá, esquerrac rendatzen drauzquiát, ceren estali baitrautzec gauça hauc çuhurréy eta adituey, eta manifestatu baitrautzec haour chipiey. 26 Bay Aitá, ceren hala içan baita hire placer ona. 27 Gauça guciac niri neure Aitaz eman çaiquit: eta nehorc eztu eçagutzen Semea Aitác baicen: ezeta Aita nehorc eztu eçagutzen Semeac baicen, eta nori-

iraunguiren: iugemendua victoriatan ilki eraci diroeno. sabelean hirur egun eta hirur gau içan baitzén: hala 21 Eta haren icenean Gentiléc sperança vkanen dute. içanen da guiçonaren Semea lurraren bihotzean, 22 Orduan presentatu içan çayó demoniatu itsu eta hirur egun eta hirur gau. 41 Niniuaco guiçonac mutubat: eta senda ceçan hura, halaco maneraz iaiquiren dirade iudicioan natione hunequin, eta non itsu eta mutu cena minço baitzen eta ikusten condemnaturen dute haur: ceren hec emendatu baitzuen. 23 Eta spanta cedin populu gucia, eta baitziraden Ionas predicationera, eta huna, Ionas erraiten çuen, Ezta haur Dauid-en semea? 24 Bainan bainoagoa hemen. 42 Egu-erdico reguiná iaiquiren da Phariseuéc hori ençunic, erraiten çuten: Hunec eztitu iudicioan natione hunequin, eta harc condemnaturen deabruac campora egoizten Beelzebub deabruén du haur: ceren ethor baitzedin lurraren bazterretic princearen partez baicen. 25 Bainan lesusec eçaguturic Salomonen sapientiaren ençutera, eta huná, Salomon hayén pensamendua, erran ciecen, Bere contra bainoagoa hemen. 43 Bada spiritu satsua ilki denean partitua den resuma gucia, deseguinen da: eta bere guiçonaganic, leku leihorréz dabila, paussu bilha, contra partitua den hiric edo etchec, eztu iraunen. 26 eta eztu erideiten. 44 Orduan erraiten du, Itzuliren Eta baldin Satanec Satan campora egoizten badu, naiz neure ilki naicen etchera. Eta ethorri denean, bere contra partitua da: nolatan beraz iraunen du erideiten de hutsa, escobaturic eta appainduric. 45 haren resumá? 27 Eta baldin nic Beelzebub-en Orduan ioaiten da, eta hartzen ditu berequin berceric partez campora egoizten baditut deabruac, çuen çazpi spiritu bera baino gaichtoagoac, eta sarthuric seméc noren partez campora egoizten dituzte? habitatzen dirade han, eta guiçon haren fina hatsea Halacotz hec çuen iuge içanen dirade. 28 Bainan baino gaichtoago da: hala natione gaichto hunibaldin nic laincoaren Spirituaz campora egoizten ere helduren çayó. 46 Eta hura oraino populuari baditut deabruac, beraz ethorri da çuetara laincoaren minço çayola, huná, haren ama eta anayeac ceuden resumá. 29 Ezpa nolatan nehor sar ahal daite borthitz lekorean, harequin minçatu nahiz. 47 Eta cembeitec baten etchera, eta haren ostillamendua pilla, baldin erran cieçon, Hará, hire ama eta hire anayeac lehen esteca ezpadeça borthitz? eta orduan haren lekorean diaudec, hirequin minçatu nahiz. 48 Bainan etchea pillaturen duque. 30 Enequin eztrena ene harc ihardesten çuela erran cieçon hura erran cionari, contra da, eta enequin biltzen ari eztrena barreyatzen Nor da ene ama, eta nor dirade ene anayeac? 49 Eta ari da. 31 Halacotz erraiten drauquet, bekatu eta hedaturic bere escua bere discipuluén gainera, erran blasphemio gucia barkaturen çaye guiçoney: baina Spirituaren contretaco blasphemioa barkaturen etzaye guiçoney. 32 Eta nor-ere minçaturen baita guiçonaren Semearen contra, barkaturen çayo hari: baina nor-ere minçaturen baita Spiritu sainduaren contra, etzayo barkaturen hari ez secula hunetan, ez ethorteco denean: (aión g165) 33 Edo eguiçue arbore ona, eta haren fructua on: edo eguiçue arbore vstela, eta haren fructua vstel: eden fructutic arborea eçagutzen da. 34 Viperén castá, nolatan vngui minça ahal çaitsezquete gaichto çaretelaric? eden bihotzeco abundantiac ahoa minço da. 35 Guiçon onac bihotzeco thesaur onetic idoquiten ditu gauça onac: eta guiçon gaichtoac thesaur gaichtotic idoquiten ditu gauça gaichtoac. 36 Bainan badiotsuet, eçen guiçonéc erran duqueiten hitz afer guciaz, contu rendaturen dutela iudicioco egunean. 37 Ecen eure hitzetaric iustificaturen aiz, eta eure hitzetaric condemnaturen aiz. 38 Orduan ihardets ceçaten Scribetaric eta Phariseutaric batzuc, cioitel, Magistrúá, nahi guendiquec hireganic cembeit signo ikussi. 39 Bainan harc ihardesten çuela erran ciecen, Natione gaichtoa eta adulteroa signo esquez dago: baina signoric etzayo emanen, Ionas prophetaren signoia baicen. 40 Ecen hala nola Ionas balenaren

13 Egun hارتان berean Iesus etchetic ilkirc, iar cedin itsas costán. 2 Eta bil cedin harengana gendetze anhitz, hambat non vnci batetara sarthuric iar baitzedin: eta gendetze gucia itsas costán cegoen. 3 Eta erran cieçen anhitz gauça comparationez, cioela, Huná, ereillebat ilki cedin ereitera. 4 Eta ereitean hacitic batzu eror citecen bide bazterrera: eta choriac ethorri içan dirade, eta iretsi vkan dituzte hec. 5 Eta batzu erori içan dirade leku harriquetara, non ezpaitzuten heuragui lurric: eta bertan ilki citecen, ceren ezpaitzuten lur barneric. 6 Guero iguzquia goratu eta, erre içan dirade, eta ceren ezpaitzuten erroric, eyarthu içan dirade. 7 Eta batzu erori içan dirade elhorri artera: eta handitu içan dirade elhorriac, eta itho vkan dituzte hec. 8 Eta batzu erori içan dirade lur onera: eta fructu renda ceçaten, batac ehun, berceac hiruroguey, eta berceac hoguey eta hamar. 9 Ençuteco beharriric duenac, ençun beça. 10 Orduan hurbilduric discipuluéc erran cieçoten, Cergatic comparationez minço atzaye? 11 Eta harc

ihardesten çuela, erran ciecén, Ceren çuey eman hura? 29 Eta harc erran ciecén, Ez: hiracaren biltzean baitzaique ceruètaco resumaco secretuén eçagutzea, ogua-ere idoqui ezteçaquen harequin batean. 30 baina hæy etzaye eman. 12 Ecen norc-ere baitu, Vtzitzaque biac elkarrequin handitzera vtza-arterano: hari emanen çayó, eta hambatez guehiago vkanen eta vtza demborán, erranen drauet biltzaley, Bil du: baina norc-ere ezpaitu, hari duena-ere edequiren eçaque lehenic hiracá, eta hers eçaque açautoz çayó. 13 Halacotz comparationez minçö natzaye: erratzecotzat: baina ogua bil eçaque ene granerera. ceren dacussateleric ezpaitute ikusten, eta ençuten 31 Berce comparationebat proposa ciecén, cioela, duteleric ezpaitute ençuten, ez aditzen. 14 Hala Comparatu da ceruètaco resumá, mustarda bihi complitzen da hetan Esaiasen prophetiá, ceinec guion batec harturic bere landán erein duenarequin. baitio, Ençutez ençunen duçue, eta ez adituren: 32 Cein baita haci gucietaco chipiena, baina handitu eta dacussaçuela ikussiren duçue eta etzaizquio denean, berce belharrac baino handiago da: eta oharturen. 15 Ecen guicendua da populu hunen arbore bilhatzen da, hambat non ethorten baitirade bihotza, eta behariéz gogorqui ençun vkan duté, ceruco choriac, eta ohatzeac eguiten baitituze eta beguiac ertsí vkan ditutzé: beguiiez ikus, eta haren adarretan. 33 Berce comparationebat erran behariéz ençun, eta bihotzaz adi ezteçaten, eta ciecén, cioela, Comparatu da ceruètaco resumá conuerti eztitecen, eta senda eztitzadan. 16 Bada altchagarriarequin, cein emazte batec harturic hirur dohatsu dirade çuen beguiac, ecen ikusten duté: neurri irinen barnean gorde vkan baitu, gucia altxa eta çuen behariac, ecen ençuten duté. 17 Ecen dadin arterano. 34 Gauça hauc guciac erran cietzén eguiáz erraiten drauquet, anhitz Prophetac eta iustoc Iesusec comparationez gendetzey, eta comparatione desiratu vkan dutela ikustera çuec ikusten dituçuen gabe etzayen minçatzen. 35 Compli ledinçát Prophetáz gaucén, eta ezpaitituzte ikussi: eta ençutera, ençuten erran içan dena, cioela, Irequiren dut comparationez dituçuen gaucén, eta ezpaitituzte ençun. 18 Çuec neure ahoa: declaraturen ditut munduaren fundatzetic bada ençüe ereillearen comparationea. 19 Noiz-ere gorderic egon içan diraden gauçác. 36 Orduan vtzirc nehorc ençuten baitu resuma hartaco hitza, eta ez populua ethor cedin etchera Iesus: eta ethori içan aditzen, ethorten da Gaichto hura, eta harrapatzent du çaiçcan bere discipuluac, cioitela, Declara ieçaguc haren bihotzean erein cena: haur da bide bazterrean landaco hiracaren comparationea. 37 Eta harc hacia recebitu duena. 20 Eta leku harriquetara hacia ihardesten çuela érran ciecén, Haci ona ereiten duena recebitu duena, haur da, hitza ençuten, eta hura da guionaren Semea. 38 Eta landá da mundua: bertan bozcariorequin recebitzen duena: 21 Baina eta haci ona, resumaco haourrac dirade: eta hiracá, eztu erroric bere baithan, halacotz da iraute gutitaco: Gaichtoaren haourrac dirade: 39 Eta hura erein duen eta tribulationeric edo persecutioneric hitzagatic etsaya, da deabrua: eta vtzá, munduaren fina da: heltzen denean, bertan scandalizatzen da. 22 Eta eta vtza biltzaleac, Aingueruäc dirade. (aión g165) elhorri artera hacia recebitu duena, haur da hitza ençuten eta scandalo guciac, eta iniquitate eguiten dutenac. aditzen duena, ceinec fructu ekarten baitu eta eguiten, 40 Bada hala nola biltzen baitute hiracá, eta suan ençuten duena, baina mundu hunetaco arthác, eta erratzen, hala içanen da mundu hunen finean. (aión abrastassunezco enganioac ithotzen duté hitza, eta g165) 41 Igorriren ditu guionaren Semeac bere fructuric eztu eguiten. (aión g165) 23 Baina lur onera Aingueraüc, eta bilduren dituzte haren resumatic hacia recebitu duena, haur da hitza ençuten eta scandalo guciac, eta iniquitate eguiten dutenac. aditzen duena, ceinec fructu ekarten baitu eta eguiten, 42 Eta egotziren dituzte labe daimecanera: han batac ehun, eta berceac hiruroguey, eta berceac içanen da nigar eta hortz garrascots. 43 Orduan hoguey eta hamar. 24 Berce comparationebat proposa iustoéc arguituren duqueite iguzquiak beçala, bere ciecén, cioela, Comparatu da ceruètaco resumá Aitaren resumán. Ençuteco beharriric duenac ençun haci ona bere landán erein duen guionarequin. beça. 44 Berriz comparatu da ceruètaco resumá 25 Baina guionac lo ceunçala, ethor cedin haren thesaur landa batetan gorderic dagoenarequin, hura etsaya, eta erein ceçan hiraca, ogui artean: eta ioan eridenic guion batec estali vkan du: eta harçazco cedin. 26 Eta handitu cenean belharra, eta fructu bozcaríoz ioaiten da, eta duen gucia saltzen du, eguin çueñean, orduan aguer cedin hiraca-ere. 27 eta landa hura erosten. 45 Berriz comparatu da Orduan ethorriric aitafamiliaren cerbitzarié erran ceruètaco resumá guion marchant perla ederrén cieçoten, launa, eztuc haci ona erein eure landan? bilha dabilanarequin 46 Ceinec precio handitaco nondic du beraz hiraca? 28 Eta harc erran ciecén, perlatab eriden çueñean, ioanic sal baitzeçan çuen Guiçon etsayac hori eguin du. Eta cerbitzarié erran gucia, eta eros baitzeçan hura. 47 Berriz comparatu da cieçoten, Nahi duc bada goacen eta bil deçagun ceruètaco resumá sare itsassora egotzi batequin, eta

gauça mota guciataric biltzen duenarequin: 48 Cein discipuluac, eta eraman ceçaten haren gorputza, bethe içan cenean idoqui baitzeçaten vr ezpondara: eta ohortz ceçaten: eta ioanic conta cieçoten lesusi. eta iarriric bil citzaten onac vncietara, eta gaichtoaç 13 Eta hori ençunic lesus parti cedin handic vnci camporát iraitz citzaten. 49 Hala içanen da munduaren batetan leku desertu batetara appart: eta ençunic finean: ethorriren dirade Aingueraüc, eta separaturen gendetzeac oinez iarreiqui içan çazcan hiriataric. dituqueizte gaichtoaç iustoén artetic. (aión g165) 50 Eta 14 Eta ilkirci lesusec ikus ceçan gendetze handibat egotziren dituqueizte labe daichecanera: han içanen eta compassione har ceçan heçaz, eta hayén arteco da nigar eta hortz garrascots. 51 Erraiten draue eriac senda citzan. 15 Eta arrats aldean ethori içan lesusec, Aditu dituque gauça hauc guciad? Diotsate, çazcan bere discipuluac, cioitela, Leku deserta duc Bay launa. 52 Eta harc erran ciecén, Halacotz Scriba haur, eta ordua ia iragan, eyec congit gendetzey, ceruètaco resumán iracatsia den gucia, comparatu burguètarat ioanic iateco eros deçatençat. 16 Baina da cembeit aitafamilia bere thesauretic gauça berriric lesusec erran ciecén, Ezture ioaiteco mengoaric, eta çaharric idoquiten duen batequin. 53 Eta guertha eyeçue ceuroc iatera. 17 Eta hec diotsote, Eztiagu cedin comparatione hauc acabatu cituenean, Iesus hemen borz ogui eti bi arrain baicen. 18 Eta harc iragan baitzedin handic. 54 Eta ethori cenean bere erran ciecen, Ekaztaüe huna. 19 Eta popula Herrira, iracasten cituen hec berén synagoguetan: belhar gainean iartera manaturic, eta borz oguiac hámbat non spantattuac baitzeuden, eta erraiten eta bi arrainac harturic, beguiac cerurat goitituric, baitzuten, Nondic huni sapientia haur eta verthuteac? gratiáic renda citzan, eta hautsirc eman cietzen 55 Ezta haur charpanter-seme? ezta horren ama discipuluey oguiac, eta discipuluéc gendetzey. 20 Maria deitzen, eta horren anayeac lacques eta loses Eta ian ceçaten guciéc, eta ressasia citecen: eta eti Simon eta Iuda? 56 Eta horren arrebácz eztirade goiti citzaten çathi soberatuetaric hamabi sasqui guciad gu baithan? nondic bada huni gauça hauc betheric. 21 Eta ian çutenac ciraden borz milla gucioc? 57 Eta scandalizatzen ciraden harten. Eta Guiçonen inguruä, emazteac eta haourrac gabe. 22 lesusec erran ciecén, Ezta Prophetaric ohore gabe Eta bertan lesusec bortcha citzan bere discipuluac bere herrian eta bere etchean baicen. 58 Eta etzeçan vncian sartzera, eta haren aitzinean berce aldera eguihan verthute anhitzic, hayén incredulitatearen iragaitera: populuari congit lemon bizquitartean. 23 causaz.

14 Dembora harten ençun ceçan Herodes Tetrarchac lesusen famá: 2 Eta erran ciecen bere cerbitzariey, Haur Ioannes Baptista da, hura resuscitatü içan da hiletaric, eta halacotz verthutéc obratzan duté hunetan. 3 Ecen Herodesec hatzamanic Ioannes esteca ceçan, eta presoindeguian eçar, Herodias haren anaye Philipperen emaztearen causaz. 4 Ecen erraiten ceraucan hari Ioannesec, Eztuc sori hori duán. 5 Eta hura hil nahi quelaric populuaren beldur cen, ceren Propheta beçala baitzaducaten hura. 6 Bada Herodesen sor eguneco bestá eguiten cenean, dança cedin Herodiasen alabá artean: eta Herodesen gogara eguihan ceçan. 7 Nondic iuramendurequin prometta baitzieçon, emanen ceraucala cer-ere esca bailedi. 8 Harc bada aitzinetic amáz instruitu içanic, Indac (dio) hemen platean Ioannes Baptistaren buruä. 9 Eta triste cedin regue: baina cinaren, eta harequin mahainean iarriric ceudenén causaz, mana ceçan eman lequión. 10 Eta igor ceçan Ioannesi presoindeguian buruären edequi eracitera. 11 Eta ekarri içan da haren buruä platean, eta eman cequión nescatchari, eta harc presenta cieçón bere amari. 12 Guero ethor citecen haren

Eta congit emanic populuari, igan cedin mendira bereciqui, othoitz eguihan leçançat. Eta arrastu cenean ber-bera cen han. 24 Eta vncia ia itsassoaren artean cen, baguéz tormentatua: ecen haice contra cen. 25 Eta gauären laurgarren veillán ioan cedin hetara lesus, itsas gainez çabilala. 26 Eta hura ikussiric itsas gainez çabilala, discipuluac trubla citecen, erraiten çutela, Fantosmabat da, eta beldurtiz oihu eguihan ceçaten. 27 Baina bertan minça cequién lesus,cioela, Sporça çaitenze: ni naiz etzaretela beldur. 28 Eta ihardesten ceraucala Pierrisec erran ceçan, launa, baldin hi bahaiz, mana neçac hiregana ethortera vr gainez. 29 Bada harc erran ceçan, Athor. Eta iautsirc vncitic Pierris ioan cedin vr gainez, lesusgana ethor ledinçat. 30 Baina haicea sendo ikussiric, icit cedin: eta hundatzen hassi cenean oihu eguihan ceçan, ciöela, launa, salua neçac. 31 Eta bertan lesus escua hedaturic lot cequión, eta diotsó, O fede chipitacoá, cergatic dudatu duc? 32 Eta sarthu ciradenean vncira, sossega cedin haicea. 33 Orduan vncian ciradenéc ethorriric adora ceçaten hura, cioitela, Eguiazqui laincoaren Seme aiz. 34 Eta berce aldera iraganic ethor citecen Genesaretco lurrera. 35 Eta hura eçagutu vkan çutenean leku hartaco guiçonéc, igor ceçaten inguruco aldiri guciataric, eta presenta cietzoteni

ciraden guiac. 36 Eta othoitz eguiten ceraucaten solament hunqui leçaten haren abillamendu ezpaina, eta hunqui vkan çuten guiac, senda citecen.

15 Orduan ethorten dirade lesusgana lerusalemetar Scriba eta Phariseu batzu, dioitel, 2 Cergatic hire discipuluéc iragaiten dute aitzinecoen ordenanç? ecen eztie ikutzen bere escuac ogua iaten dutenean. 3 Eta harc ihardesten çuela erran ciecén, Eta çuec cergatic iragaiten duque laincoaren manamendua çuen ordenançaz? 4 Ecen laincoac manatu vkan du, dioela, Ohoraitzac eure aita eta ama. Eta, Aita edo ama maradicaturen duena, herioz hil bedi. 5 Bainha çuec dioçue, Norc-ere erranen baitrauca aitari edo amari, Eneganic den dono gucia probetchaturen çaic: ohora ezpadeça-ere bere aita edo bere ama hoguen gabe date. 6 Eta ezdeustu vkan duque laincoaren manamendua çuen ordenançaz. 7 Hypocritác, vngui prophetizatu vkan du çueçaz Esaiasec, dioela, 8 Populu haur ahoz hurbiltzen çait, eta ezzainéz ohoratzan nau: baina hauén bihotza vrrun da eneganic. 9 Bainha alferretan ohoratzan naute, iracasten dituztela doctrinatzát guïçonén manamenduac. 10 Eta populua beregana deithuric erran ciecén, Ençun eçaçue eta adi eçaçue. 11 Eztu ahoan sartzen denac satsutzen guïçona: baina ahotic ilkiten denac satsutzen du guïçona. 12 Orduan hurbilduric bere discipuluéc erran cieçoten, Eçagutu duc nola Phariseuac propos hori ençunic scandalizatu içan diraden? 13 Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, Ene Aita ceruétacoac landatu eztuen landare gucia erroetaric idoquiren da. 14 Vtzitzäque, itsuric itsuén guidari dirade: baldin itsuac itsua guida badeça, biac hobira eroriren dirade. 15 Orduan ihardesten çuela Pierrisec erran cieçon, Declara ieçaguc comparatione hori. 16 Eta lesusec erran ceçan, Oraino çuec-ere adimendu gabe çarete? 17 Oraino eztuçue aditzen ecen ahoan sartzen den gucia, sabelera ioaiten dela, eta retreitera egoizten dela? 18 Bainha ahotic ilkiten diradenac, bihotzetic partitzen dirade, eta hec satsutzen dute guïçona. 19 Ecen bihotzetic partitzen dirade pensamendu gaichtoac, hiltzecá, adulterioac, paillardíac, ohoinqueriá, testimoniage falsuac, gaitzerraitecák. 20 Hauc dirade guïçona satsutzen dutenac: baina escuac ikuci gaberico iateac, eztu guïçona satsutzen. 21 Eta ilkirc handic lesus ioan cedin Tyreco eta Sidongo comarquetarat. 22 Eta huná, emazte Chananeabat aldiri hetaric ilkirc, oihuz iar cedin, ciotsola, Auc pietate niçaz Dauid-en seme launá, ene alaba duc deabruaz gaizqui tormentatua. 23 Bainha harc etzieçon ihardets hitzic.

Orduan hurbilduric bere discipuluéc othoitz ceguioten, cioitela, Emóc congit: ecen oihuz diaoc gure ondoan.

24 Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, Eznaiz igori Israeleco etcheco ardi galduetara baicen. 25 Eta harc ethorriric adora ceçan hura, cioela, launa, aiuta neçac. 26 Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, Eztn gauça bidezcoa haourréen oguiaren hartzea, eta chakurrey egoiztea. 27 Bainha harc erran ceçan, Hala duc, launa, baina chakurrec-ere bere nabüssien mahainetic erorten diraden appurretaric iaten dié. 28 Orduan ihardesten çuela lesusec erran cieçón, O emaztea, handi dun hire fedea: egui bequin nahi dunán beçala. Eta senda cedin haren alabá orduandanic. 29 Eta partititic handic Iesus ethor cedin. Galileaco itsas aldera: eta iganic mendira, iar cedin han. 30 Orduan ethor cedin harengana anhitz gendetze, çutela berequin mainguric, itsuric, muturic, hebainic eta anhitz berceric: eta eçar citzaten lesusen oinetara, eta senda citzan. 31 Hala non populua mirets baitzeçan çacusquianean mutuac minçatzen, hebainac sendaturic, mainguác çabiltzala, itsuéc ikusten çutela: eta glorifica çeçaten Israeleco laincoa. 32 Orduan lesusec beregana deithuric bere discipuluéc erran ceçan, Compassione dut populu huneçaz: ecen ia birur egun du enequin dagoela, eta eztute cer ian deçaten: eta eztitut baruric igorri nahi, bidean flaca ezzitecençat. 33 Eta bere discipuluéc diotsote, Nondic guri hambat ogui desertuan hunambat genderen ressasiatzeko? 34 Eta dioste lesusec, Cembat ogui dituque? Eta hec erran cieçoten, Çazpi, eta arraintcho batzu. 35 Orduan mana ceçan populua lurrean iartera. 36 Eta harturic çazpi oguiac eta arrainac, gratiac rendaturic hauts citzan, eta eman cietzén bere discipuluey: eta discipuluéc populua. 37 Eta ian ceçaten guciéc, eta ressasia citecen: eta goiti citzaten çathi soberatuetaric çazpi sasqui betheric. 38 Eta ian çutenac ciraden, laur milla guïçon, emazteac eta haourrac gabe. 39 Orduan congit emanic gendetzeari, igan cedin vñci batetara: eta ethor cedin Magdaleco bazterretara.

16 Eta ethorriric Phariseuéc eta Sadduceuéc, tentatzen çutela requiri çeçaten cembite signo cerutic eracuts lieçén. 2 Bainha harc ihardesten çuela erran ciecén, Arratsean, erraitten duque, Dembora eder eguiñen du: ecen gorri da ceruá. 3 Eta goicean dioçue, Egun tempestate eguiñen du: ecen ceruá orzgorri gaitz da. Hypocritác, ceruären irudiaz, iugeatzen daquique, eta demboretaco signoéz ecin diroçue? 4 Generatione gaichtoa edo adulteroa signo esquez dago, eta signoric etzayo hari emanen

lonas prophetaren signoa baicen. Eta hec vtziric ioan cedin. 5 Eta ethorri ciradenean haren discipuluac berce aldera, ahanz cequién ogui hartzera. 6 Eta vicia ene causaz, eridenen du hura. 26 Ecen cer lesusec erran ciecen, Gogoauçue eta beguira çaitete probetchu du guionac baldin mundu gucia irabaz Phariseuén eta Sadduceuén altzagarritic. 7 Eta hec badeça, eta bere arima gal badeça? edo cer emanen iharduquiten cutén bere artean, cioitela, Hori dio, du guionac bere arimaren recompensamendutan? ceren oguiric harta eztugun. 8 Eta lesusec eçaguturic erran ciecen, Cer diharducaue ceurón artean, fedo chipitacoá, ceren oguiric harta eztuquen? 9 Oraino milla guionén borz oguiéz, eta cemba sasqui goititu cintuzten? 10 Ezeta laur milla guionén çazpi oguiéz, eta cemba sasqui goititu cintuzten? 11 Nola eztuquen aditzen ecen eztrauquedala oguiz erran, beguira cidezten Phariseuén eta Sadduceuén altzagarritic? 12 Orduan adi ceçaten ecen etzuela erran, beguira litecen ogui altzagarritic, baina Phariseuén eta Sadduceuén doctrinatic. 13 Eta ethorri cenean Iesus Cesareaco baxter Philipperenetara, interroga citzan bere discipuluac, erraiten çuela, Ni nor naicela dioite guionéc, guionaren Semea? 14 Eta hec erran ceçaten, Batzuc, Ioannes Baptista: eta bercéc, Elias: eta bercéc, Hieremias, edo Prophetetaric bat. 15 Dioste, Eta quec nor naicela dioque? 16 Ihardesten çuela Simon Pierrisec erran ceçan, Hi aiz Christ lainco viciaren Semea. 17 Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçon hari, Dohatsu aiz Simon Ionaren semeá: ecen haraguiac ez odolac eztrauc hori reuelatu, baina ene Aita ceruètan denac. 18 Baina are nic erraiten drauat, ecen hi aicela Pierris, eta Harri hunen gainean edificaturen dudala neure Eliçá: eta iffernuko bortháctzaizkala hari garaithuren. (Hadés 986) 19 Eta hiri emanen drauzquitat ceruètaco resumaren gakoac, eta cer-ere lothren baituc lurrean, lothua içanen duc ceruètan: eta cer-ere lachaturen baituc lurrean, lachatua içanen duc ceruètan. 20 Orduan mana citzan expressuqui bere discipuluac nehor ezlerrotent, hura cela IESVS CHRIST. 21 Orduandanic has cedin Iesus bere discipuluey declaratzen, ecen behar çuela ioan Ierusalemera, eta anhitz suffritu Ancianoetaric eta Sacrificadore principaletaric, eta Scribetaric, eta heriotara eman behar cela, eta hereneco egunean, resuscitat. 22 Eta hura appartaturic has cequion Pierris reprobatzen, cioela, Eurorçaz auc pietate, launa: etzaic hiri hori helduren. 23 Eta harc itzuliric erran cieçon Pierrisi, Guibelerat adi eneganic Satan, empatchu atzait: ecen eztituc aditzen laincoaren diraden gauçác, baina guionén diradenac. 24 Orduan lesusec erran ciecen bere discipuluey, Baldin nehor ene ondoan ethorri nahi bada, renuntia beça bere buruáz, eta har beça bere crutzea, eta berrait niri. 25

Ecen norc-ere nahi vkanen baitu saluatu bere vicia, galduren du hura: eta norc-ere galduren baitu bere 25 Ecen cer lesusec erran ciecen, Gogoauçue eta beguira çaitete probetchu du guionac baldin mundu gucia irabaz Phariseuén eta Sadduceuén altzagarritic. 7 Eta hec badeça, eta bere arima gal badeça? edo cer emanen iharduquiten cutén bere artean, cioitela, Hori dio, du guionac bere arimaren recompensamendutan? ceren oguiric harta eztugun. 8 Eta lesusec eçaguturic erran ciecen, Cer diharducaue ceurón artean, fedo chipitacoá, ceren oguiric harta eztuquen? 9 Oraino milla guionén borz oguiéz, eta cemba sasqui goititu cintuzten? 10 Ezeta laur milla guionén çazpi oguiéz, eta cemba sasqui goititu cintuzten? 11 Nola eztuquen aditzen ecen eztrauquedala oguiz erran, beguira cidezten Phariseuén eta Sadduceuén altzagarritic? 12 Orduan adi ceçaten ecen etzuela erran, beguira litecen ogui altzagarritic, baina Phariseuén eta Sadduceuén doctrinatic. 13 Eta ethorri cenean Iesus Cesareaco baxter Philipperenetara, interroga citzan bere discipuluac, erraiten çuela, Ni nor naicela dioite guionéc, guionaren Semea? 14 Eta hec erran ceçaten, Batzuc, Ioannes Baptista: eta bercéc, Elias: eta bercéc, Hieremias, edo Prophetetaric bat. 15 Dioste, Eta quec nor naicela dioque? 16 Ihardesten çuela Simon Pierrisec erran cieçon Iesusi, launa, on duc gu hemen garén: nahi baduc, egun ditzagun hemen hirur tabernacle, bat hire, eta bat Moysesen, eta bat Eliasen. 5 Oraino hura minço cela, huná, hodey argui batec estal citzan hec: eta huná vozbat hodeyetik, cioela, Haur da ene Seme maitea, ceinetan neure atsegui ona hartzen baitut: huni beha çaquiquiote: 6 Eta hori enunic discipuluac eror citecen, bere beguithartén gainera, eta icit citecen haguitz. 7 Orduan ethorriric lesusec hunqui citzan hec, eta erran ciecen, laiqui çaitete, eta etzaretela beldur. 8 Eta goitituric bere beguia nehor etzeçaten ikus Iesus bera baicen. 9 Eta menditic iausten ciradela, mana citzan lesusec, cioela, Nehori ezterroçuela visionea, guionaren Semea hiletaric resuscita daiteno. 10 Eta interroga ceçaten bere discipuluéc, cioitela, Cergatic beraz Scribéc erraiten dute ecen Elias behar dela lehen ethorri? 11 Eta ihardesten çuela lesusec erran ciecen, Elias ethorriren bada lehen, eta bere staturaco ditu gauça guciak: 12 Baina erraiten drauquet ecen Elias ia ethorri dela, eta hura eztute eçagutu vkan, baina egun dute harçaz nahi vkan duten gucia: hala guionaren Semeacere suffrituren du hetaric. 13 Orduan adi ceçaten discipuluéc ecen Ioannes Baptistáz erran cerauela. 14 Eta ethorri ciradenean populuagana, ethor cedin harengana guicombat, haren aitzinean belhauricatzent celo, 15 Eta cioela, launa, auc pietate ene semeaz, ecen lunatico duc eta gaizqui tormentatzen: ecen maiz erorten duc sura, eta maiz vrera. 16 Eta presentatu diraueat hura hire discipuluey, eta ecin sendatu dié.

17 Eta sey egunen buruän, har citzan lesusec Pierris eta Iacques eta Ioannes haren anaya, eta eraman citzan appart mendi gora batetara. 2 Eta transfigura cedin hayén aitzinean, eta argui cedin haren beguithartea iguzquia beçala, eta haren abillamenduac churi citecen arguia beçala. 3 Eta huná, ikus citzaten Moyses eta Elias harequin minço ciradela. 4 Eta ihardesten çuela Pierrisec erran cieçon Iesusi, launa, on duc gu hemen garén: nahi baduc, egun ditzagun hemen hirur tabernacle, bat hire, eta bat Moysesen, eta bat Eliasen. 5 Oraino hura minço cela, huná, hodey argui batec estal citzan hec: eta huná vozbat hodeyetik, cioela, Haur da ene Seme maitea, ceinetan neure atsegui ona hartzen baitut: huni beha çaquiquiote: 6 Eta hori enunic discipuluac eror citecen, bere beguithartén gainera, eta icit citecen haguitz. 7 Orduan ethorriric lesusec hunqui citzan hec, eta erran ciecen, laiqui çaitete, eta etzaretela beldur. 8 Eta goitituric bere beguia nehor etzeçaten ikus Iesus bera baicen. 9 Eta menditic iausten ciradela, mana citzan lesusec, cioela, Nehori ezterroçuela visionea, guionaren Semea hiletaric resuscita daiteno. 10 Eta interroga ceçaten bere discipuluéc, cioitela, Cergatic beraz Scribéc erraiten dute ecen Elias behar dela lehen ethorri? 11 Eta ihardesten çuela lesusec erran ciecen, Elias ethorriren bada lehen, eta bere staturaco ditu gauça guciak: 12 Baina erraiten drauquet ecen Elias ia ethorri dela, eta hura eztute eçagutu vkan, baina egun dute harçaz nahi vkan duten gucia: hala guionaren Semeacere suffrituren du hetaric. 13 Orduan adi ceçaten discipuluéc ecen Ioannes Baptistáz erran cerauela. 14 Eta ethorri ciradenean populuagana, ethor cedin harengana guicombat, haren aitzinean belhauricatzent celo, 15 Eta cioela, launa, auc pietate ene semeaz, ecen lunatico duc eta gaizqui tormentatzen: ecen maiz erorten duc sura, eta maiz vrera. 16 Eta presentatu diraueat hura hire discipuluey, eta ecin sendatu dié.

17 Eta ihardesten çuela lesusec erran ceçan, O oinac trebuca eraciten bahau trencat eçac hura eta natione sinheste gabea eta bihurriá, noizdrano finean iraitzac eureganic, hobe duc hire, mainguric edo çuequin içanen naiz? noizdrano finean suportaturen escubakoitzdun vicitzean sar adin, ecen ez bi escuac çaituztet? ekardaque hura huna. 18 Eta mehatcha edo bi oinac dituála suco gehennara iraitz adin. (aiōnios g166) 9 Eta baldin eure beguiac trebuca eti senda cedin muthilla orduanianic. 19 Orduan eraciten bahau, idocac hura, eta iraitzac eureganic: ethoriric lesusgana appart discipuluéc erran cieçoten, Cergatic guc ecin campora egotzi vkan dugu hura? 20 Eta lesusec erran ciecen, Çuen sinheste gabeagatic: hobe duc hire, begui batarequin vicitzean sar adin, ecen ez bi beguiac dituála suco gehennara iraitz adin. (Geenna g1067) 10 Beguirauque menospacia etzaique deus impossibleric içanen. 21 Bainan deabru da güionaren Semea galdu cenaren salutazera. 12 mota haur ezta ilkiten orationez eta barurez baicen. Cer irudi çaique? baldin güion batec ehun ardi baditu, 22 Eta hec Galilean vsatzen çutela, erran ciecen eta hetaric bat errebelia badadi, eztitu lauroguey lesusec, Içanen da, güionaren Semea liuraturen eta hemeretziac vtziten, eta mendietara ioanic eztu baita güionen escuetara: 23 Eta hilien dute hura: errebelatu cena bilhatzen? 13 Eta baldin guertha baina hereneco egunean resuscitaturen da: eta badadi eriden deçan hura, eguiaz erraiten drauquet triste citecen haguitz. 24 Eta ethorri içan ciradenean Capernaumera, ethor citecen Pierrisgana didrachmáci lauroguey eta hemeretzi errebelatu etziradenez. 14 recebitzen cituztenac, eta erran cieçoten, Çuen Halaber ezta çuen Aita ceruètan denaren vorondatea magistruac didrachmáci eztitu pagatzan? 25 Dio, chipi hautaric bat gal dadin. 15 Eta baldin hire anayec Bay. Eta etchean sarthu içan cenean, aitzin cequion hire contra faltatu badu, oha eta reprehendi eçac IESVS,cioela, Simon, cer irudi çaic? Lurreco reguéc hura, hire eta haren beraren artean: baldin behatz norenganic hartzen dituztél tributac eta taillac? beré baçaic, irabaci duc eure anayea. 16 Bainan baldin haourretaric, ala bercetacoetaric? 26 Diotsa Pierrisec, behatzan ezpaçaic, har itzac eurequin oraino bat edo Bercetacoetaric. Diotsa lesusec, Beraz libre dituc biga: biga edo hirur testimonioren ahoa hitz gucia haourrac. 27 Bainan scandaliza ezitzagunçat, itsassora fermu dençat. 17 Eta baldin hæy behatzan ezpaçayé, ioanic, egotzac amiüä: eta lehen iganen den arraina har eçac, eta haren ahoa irequiric eridenen baituc erróic Eliçari: eta baldin Eliçari behatzan ezpaçayó, staterabat: harturic hura eman iecéc enegatic eta albeiheduca pagano eta publicano beçala. 18 Eguiaz hiregatic. lothua içanen da ceruän: eta cer-ere lachaturen baiyüque lurrean, lachatura içanen da ceruän. 19

18 Ordu harten berean ethor citecen lesusgana discipuluac, cioitela, Nor da handiena ceruètaco resuman? 2 Eta deithuric haourtchobat beregana lesusec, eçar ceçan hura hayén artean. 3 Eta erran ceçan, Eguiaz erraiten drauquet, baldin conuerti ezpaçaitzezte, eta haourtchoac beçalaca ezpaçaitzezte, etzarete sarthuren ceruètaco resumán. 4 Norc-ere bada bere buruä humiliaturen baitu haourtcho haur den beçala, hura da handiena ceruètaco resumán? 5 Eta norc-ere recebitzen baitu hanelaco haourtchobat ene icenean, ni recebitzen nau. 6 Bainan norc-ere scandalizaturen baitu ni baithan sinhesten duten chipi hautaric bat, harc hobe luque vrka lequion bere leppoan asto-errota harribat, eta hunda ledin itsas hundarrean. 7 Maledictione munduari scandaloén causaz: ecen necessario da scandaloac datocen, badaric-ere maledictione güion hari, ceinez scandal ethorten baita. 8 Baldineta eure escuac edo eure

launa, auc patientia enegana, eta gacia pagaturen sabeletic hala iayo içan diradenac: eta badirade drauát. 27 Orduan compassionē harturic cerbitzari chikiratuac, guiçonéz chilkiratu içan diradenac: eta haren iaunac, vtzi ceçan, eta çorra quitta cieçon. badirade chikiratuac ceruétaco resumagatic bere 28 Bainā ilkīric cerbitzari hunec eriden ceçan bere buruāc chikiratu vkan dituztenac. Har ahal deçanac, cerbitzari quidetaric bat, ehun dinero çor ceraucanic: har beça. 13 Orduan haourtchoac presentatu içan eta hura hatzamanic ithotzen çuen, cioela, Paga çaiçcan escuac gainean eçar lietzençat eta othoitz neçac çor duanaz. 29 Eta bere cerbitzari-quideac leguiyançat: eta discipuluec mehatcha citzaten. 14 haren oinetara bere buruā egotziric othoitz eguiten Bainā lesusec dioste, Vtzitzaque haourtchoac, eta ceraucan, cioela, Auc patientia enegana, eta gacia enegana ethortetic eztitzäquela empatcha: ecen pagaturen drauat. 30 Bainā harc etzuen equin nahi vkan, aitzitic ioanic eçar ceçan hura presoinean, çorra paga liroeno. 31 Bada ikussiric haren cerbitzari-quidéc cer equin içan cen, triste citecen haguitz: eta ethorriric declara cieçoten bere iaunari equin içan cen gacia. 32 Orduna hura deithuric bere iaunac diotsa, Cerbitzari gaichtoá, çor hura gacia quittatu drauat, ceren othoitz equin baitrautac: 33 Ez-auenā hic-ere eure cerbitzari-quideaz pietate vkan behar, nic-ere hiçaz pietate vkan dudan beçala? 34 Orduan asserreturic bere iaunac sargeantey hura eman ciecén, hari çor ceraucan gacia paga lieçaqueono. 35 Hala ene Aita ceruétan denac-ere equinen drauçue çuey, baldin batbederac bere anayeri gogotic faltác barka ezpadietzoçue.

19 Eta guertha cedin, Iesus propos hauc acabaturic parti baitzedin Galileatic, eta ethor baitzedin Iudeaco bazterretara, Iordanaren berce aldeaz. 2 Eta iarieiqui cequión gendetze handi, eta senda citizen han. 3 Orduan ethor citecen harengana Phariseuac tentatzen çutela, eta ciotsatela, Vtzi ahal diro guiçonac bere emaztea eceinere causagatic? 4 Bainā harc ihardesten çuela erran ciecén, Eztuque iracurri ecen Creaçaleac hatsetic equin ciuela arra eta emea? 5 Eta erran çuela, Halacotz vtziren ditu guiçonac aita eta ama, eta iunctaturen çayó bere emazteari, eta içanen dirade biac haraguibat. 6 Bada guehiagoric eztirade biga, baina haraguibat. Beraz laincoac iunctatu duena, guiçonac ezteçala separa. 7 Diotsate, Cergatic beraz Moysesec manatu vkan du separationeco letraren emaitera, eta haren vtzitera? 8 Dioste, Moysesec çuen bihotzeco gogortassunagatic permittidrauçue çuen emaztén vtzitera: baina hatsetic etzén hala. 9 Eta erraiten drauçuet ecen norc-ere vtziren baitu bere emaztea, pailliardicagatic baicen, eta berce batequin ezconduren baita, adulterio iauquiten duela: eta vtzi denarequin ezconduren datenac adulterio iauquiten duqueela. 10 Diotsate bere discipuluéc, Baldin horlaco bada guiçonaren emaztearequilaco beharquia, eztuc on ezconcea. 11 Bainā harc erran ciecén, Eztute guciéc ardiesten hitz haur, baina eman içan çayenéc. 12 Ecen badirade chikiratuac amaren

sabeletic hala iayo içan diradenac: eta badirade drauát. 27 Orduan compassionē harturic cerbitzari chikiratuac, guiçonéz chilkiratu içan diradenac: eta haren iaunac, vtzi ceçan, eta çorra quitta cieçon. badirade chikiratuac ceruétaco resumagatic bere 28 Bainā ilkīric cerbitzari hunec eriden ceçan bere buruāc chikiratu vkan dituztenac. Har ahal deçanac, cerbitzari quidetaric bat, ehun dinero çor ceraucanic: har beça. 13 Orduan haourtchoac presentatu içan eta hura hatzamanic ithotzen çuen, cioela, Paga çaiçcan escuac gainean eçar lietzençat eta othoitz neçac çor duanaz. 29 Eta bere cerbitzari-quideac leguiyançat: eta discipuluec mehatcha citzaten. 14 haren oinetara bere buruā egotziric othoitz eguiten Bainā lesusec dioste, Vtzitzaque haourtchoac, eta ceraucan, cioela, Auc patientia enegana, eta gacia enegana ethortetic eztitzäquela empatcha: ecen hunelacoén da ceruétaco resumá. 15 Eta escuac gainean eçarri cerautzenean, parti cedin handic. 16 Eta huná, cembeitec hurbilduric erran cieçon, Magistru oná, cer vngui equinen dut vicitzé eternala dudançat? (aiōnios g166) 17 Eta harc erran cieçon, Cergatic deitzen nauc on? eztuc nehor onic bat baicen, eta hura, laincoa: baldin vicitzean sarthu nahi bahaiz, beguiraitzac manamenduac. 18 Diotsó, Cein? Eta lesusec erran ceçan Eztuc hilén, Eztuc adulteraturen, Eztuc ebatsiren, Eztuc testimoniage falsuric erranen. 19 Ohoraitzac aita eta ama. Eta, Onhetsiren duc eure hurcoa eure buruā beçala. 20 Diotsó guiçon gazteorrec, Horiac guciāc beguiratu ciatiat neure gaztetassunetic: cer oraino falta çait? 21 Diotsó lesusec, Baldin perfect içan nahi bahaiz, oha, sal eçac duana, eta eman iecéc paubrey: eta vkanen duc thesaurbat ceruän: eta athon, arreit niri. 22 Eta ençun çueñean guiçon gazteorrec hitz hori, ioan cedin tristeric: ecen on handiac ciuyen. 23 Orduan lesusec erran ciecén bere discipuluę, Eguiaz erraiten drauçuet, ecen abratsa nequez sarthuren dela ceruétaco resumán. 24 Eta berriz diotsuet, errachago dela cablebat orratzaren chulhotic iragan dadin, ecen ez abratsa laincoaren resumán sar dadin. 25 Gauça hauc ençunic haren discipuluac spanta citecen haguitz, ciotela, Nor da beraz salua ahal dainen? 26 Eta lesusec hetarat behaturic, erran ciecén, Guiçonac baithan hori impossible da: baina laincoa baithan gauça guciāc possible dirade. 27 Orduan ihardesten çuela Pierrisec erran cieçon, Huná, guc vtzi citiagu gauça guciāc, eta iarieiqui gaitzaizquic hiri: cer içanen da beraz gure? 28 Eta lesusec erran ciecén, Eguiaz diotsuet, ecen çuec niri iarieiqui çaiçquidatenó, regenerationean iariren denean guiçonaren Semea bere maiestatearen thronoan, iariren çaretela çuecere hamabi thronoén gainean, iugeatzen dituçuela Israeleco hamabi leinnuac. 29 Eta norc-ere vtzi baituque etcheric, edo anayeric, edo arrebaric, edo aita, edo ama, edo emaztea, edo haourric, edo landaric ene icenaren causaz, ehunetan hambat recebituren duela, eta vicitze eternala heretaturen.

(aiōnios g166) 30 Bainananhitz lehen diradenac, içanen dirade azquen: eta azquenac, lehen.

20 Ecen, comparatu da ceruètaco resumá aitafamilia batequin, cein ilki içan baita arguiaren beguijan languile alocatzena bere mahasticotzat. 2 Eta languilequin accordaturic dinero batetan eguneco,igor citzan bere mahastira. 3 Eta ilkirc hirur orenén inguruän, ikus citzan berce alfer ceuden batzu plaçán. 4 Eta erran ciecén, Çoazte çuec-ere ene mahastira, eta bide datena emanen drauçet. 5 Eta hec ioan citecen. Berriz ilkirc sey eta bedratzi orenén inguruän, egun ceçan molde beraean. 6 Eta hameca orenen inguruän ilkirc, eriden citzan berce alfer ceuden batzu, eta dioste, Cergatic hemen çaudete egun gucian alfer? 7 Diotsate, Ceren nehor ezpauquaitu alocatu. Dioste, Çoazte çuec-ere ene mahastira, eta bide datena recebituren duçue. 8 Eta arrastu cenean, erran cieçon mahasti iabeac bere recebidoreari. Dei itzac languileac, eta paga iecéc alocairuä, hassiric azquenataric lehenetarano. 9 Eta ethorri ciradenean hameca orenen inguruän alocatuaç recebi ceçaten dinero bana. 10 Eta ethorriric lehenéc-ere, vste vkan dute guehiago recebituren çutela: baina recebi ceçaten hec-ere dinero baná. 11 Eta recebikuçutenean, murmuratzen çuten aitafamiliaren contra, 12 Cioitela, Azquen hauc orembat egun dié lanean, eta gure bardin egun dituc, ekarri baitugu egunaren cargá, eta beroa. 13 Eta harc ihardesten çuela hetaric bati erran cieçon, Adisquideá, eztrauät hiri bidegaberic eguiten: ez aiz dinero batetan enequin accordatu? 14 Har eçac hire dena, eta habil: baina nahi diarocat azquen huni eman, hiri bay becembat. 15 Ala eznaiz haiçu nahi dudanaren eguitera neur onéz? ala hire beguija gaichto da, ceren ni on bainaiz? 16 Hala içanen dirade azquenac, lehen: eta lehenac, azquen: ecen anhitz dirade deithuac, baina guti elegituac. 17 Eta lesusec Ierusalemera igaitan, har citzan hamabi discipuluac appart bidean, eta erran ciecén, 18 Huná, igaiten gara Ierusalemera, eta guionaren Semea liuraturen çaye Sacrificadore principale eta Sribey, eta hura condemnaturen dute hiltzena: 19 Eta hura dute liuraturen Gentiley, escarnia, eta açota, eta crucifica deçatençat: baina hereneco egunean resuscitaturen da. 20 Orduan ethor cedin harengana Zebedeoñen semen amá bere semequin, gurtzen, eta cerbait escatzen çayola. 21 Eta harc erran cieçon, Cer nahi dun? Diotsó, Ordena eçac iar ditecen ene bi seme hauc, bata hire escuinean, eta bercea ezquerrean, hire resumán. 22 Eta ihardesten çuela lesusec erran ceçan, Eztaquique ceren esquez çaudeten: edan ahal diroçue nic edateco dudan copa? Eta batheya ahal çatezquete ni batheyaturen naicen baptismoaz? Diotsote, Bay. 23 Orduan dioste, Ene copá edanen baduçue, eta ni batheyaturen naicen baptismoaz batheyaturen baçarete: baina ene escuinean edo ezquerrean iartea, ezta ene emaiteco, baina emanen çaye ene Aitzap appainduric dauñey. 24 Eta hura ençunic berce hamarrac bekaitz citecen bi anayéz. 25 lesusec bada hec beregana deithuric, dio, Badaquique ecen nationetaco princié seignioratzen dutela hayen gainean: eta handiéc authoritatez vsatzen dutela hayen gaynean. 26 Ordea ezta hala içanen çuen artean: baina nor-ere handi nahi içanen baita çuen artean, biz çuen muthil: 27 Eta nor-ere nahi içanen baita çuen artean lehen içan, biz çuen cerbitzari. 28 Hala nola guionaren Semea ezpaita ethorri cerbitzatu içatera, baina cerbitzatzen, eta bere vicieren rançonetan anhitzengatic emaitera. 29 Eta hec lericotic partiten ciradela, gendetze handi irarreiqui cequion. 30 Eta huná, bi itsu bide bazterrean ceudenec, ençunic ecen Iesus iragaiten cela, oihu egun ceçaten, cioitela, Auc pietate guçaz Dauid-en seme launá. 31 Eta gendetzeac mehatzatzen cituen hec ichil litecençat, baina hec oihu guehiago eguiten çuten, cioitela, Auc pietate guçaz Dauid-en seme launá. 32 Eta gueldituriç lesusec dei citzan, eta erran ceçan, Cer nahi duçue daguiçuedan? 33 Diotsote, launa, gure beguiac irequi ditecen. 34 Eta compassioné harturic lesusec hunqui citzan hayen beguiac: eta bertan ikustea recebi ceçaten hayen beguiéc, eta hari irarreiqui cequizquion.

21 Eta Ierusalem aldera ciradenean, eta ethor ciecenean Bethphagera, Oliuatzetaco mendi aldera, orduan lesusec igor citzan bi discipulu, 2 Erraienter cerauela, Çoazte çuen aurkaco burgura, eta bertan eridenen duçue asto emebat estecatua, eta vmebat harequin: lachaturic ekar ietzadaçue. 3 Eta baldin nehor deus badarraçue, erraçue ecen launac behar dituela: ecen bertan igorriren ditu hec. 4 Bada haur gacia egun içan da Prophetáz erran cena compli ledinçat, cioela, 5 Erroçue Siongo alabari, Huná, eure reguea ethorten çain mansoric, eta asto emearen, eta vztarrikoaren vme arraren gainean iarria. 6 Discipuluac bada ioan citecen, eta egun ceçaten lesusec ordenatu cerauèn beçala. 7 Eta ekar citzaten astoa eta vmea, eta eçar citzaten hayen gainean bere abillamenduac, eta iar eraci ceçaten hayen gainean. 8 Eta gendetzea handic heda citzaten bere abillamenduac bidean, eta bercéc adarrac piccatzen cituzten arboretaric, eta bidean hedatzen. 9 Eta

aitzinean ioaiten eta iarreiquiten cen populua oihuz cegoen, cioela, Hosanna Dauid-en semeá: benedicatu dela launaren icenean ethorten dena, Hosanna leku gorenetai aicená. **10** Eta sarthu cenean hura ierusalem, ciuitate gucia moui cedin, cioela, Nor da haur? **11** Eta populua erraiten çuen, Haur da Iesus lehenagana, erran ceçan, Semé habil, egun trabailla Prophetá Galilean den Nazareteco. **12** Eta sar cedin adi ene mahastian: **29** Harc iardesten çuela erran Iesus laincoaren templean, eta egotz citzan campora ceçan, Eztiat nahi: baina guero vrriquituric, ioan templean saltzen eta erosten ari ciraden guciac: eta cedin. **30** Guero hurbilduric berceagana, erran cieçón cambiadorén mahainac itzul citzan, eta vso colombác halaber. Eta harc iardesten çuela erran ceçan, saltzen cituztenen cadirác. **13** Eta dioste, Scribatua Ni nihoac iauna, Eta etzedin ioan. **31** Bi hauriaric da, Ene etchea, orationetaco etche deithuren da: ceinec eguiñ çuen bere aitaren vorondatea? Diotsate, baina çuec hura gaichtaguin lece eguiñ duçue. **14** Lehenac. Dioste Iesusec, Eguiaz erraiten drauquet Orduan ethor citecen harengana itsuac eta mainguáic ecen publicanoac eta paillardáic aitzincen çaiquiríuela templean: eta senda citzan hec. **15** Baina ikussiric laincoaren resumara. **32** Ecen ethorri da Ioannes Sacrificadore principaléc eta Scribéc harc eguiñ cituen çuetara iustitiazco bideaz, eta eztuque hura sinhetsi: miraculuac, eta haourraco oihuz ceudela templean, baina publicanoéc eta paillardéc sinhetsi vkan dute: eta erraiten çutela, Hosanna Dauid-en semeá: gaitzi eta çuec hori ikussiric, etzarete emendatu guero, cequién. **16** Eta erran cieçoten, Badançuc hauc cer haren sinhestera. **33** Berce comparationebat ençue. dioitén? Eta Iesusec erran cieçén, Bay: eztuque Cen aitafamiliabat, ceinec landa baitzeçan mahastibat, egundano iracurri, Haourréen eta edosquiten dutenén eta hura hessiz ingura baitzeçan, eta hartan hobibat ahotic complitu vkan duc laudorioa. **17** Eta hec vtziric, eguiñ ceçan lacotzát, eta edifica ceçan dorrebat, eta ilki cedin hiritic campora Bethaniarat: eta ostatu har aloca cieçén laborariey: eta camporat ioan cedin. **34** ceçan han. **18** Eta goicean hirirát itzultzen cela, Bada fructuén sasoina hurbildu cenean, igor citzan gosse cedin. **19** Eta ikussiric ficotzebat bidearen bere cerbitzariac laborarietara, fructuén recebitzera. gainean, ethor cedin hartara, eta etzeçan deus **35** Eta laborariéc harturic haren cerbitzariac, bata çaurt harten eriden hostoric baicen: eta diotsa, Guehiago çeçaten, eta bercea hil, eta bercea lapida. **36** Berriz fructuric hireganic sor eztadila seculan. Eta eyhar cedin bertan ficotzea. (*aion g165*) **20** Eta hori ikussiric eta hæi halaber eguiñ cieçén. **37** Azquenean igor discipuluéc mirets ceçaten, cioitela, Nolatan bertan ceçan hetara bere semea, erraiten çuela, Ondraturen eyhartu içan da ficotzea? **21** Eta iardesten çuela lesusec erran cieçén, Eguiaz erraiten drauquet, baldin erran ceçaten bere artean, Haur da primua, çatozte, fede baduque, eta duda ezpadeçaue, ez solament hil deçagun haur, eta gatchetzan hunen heretageari. ficotzeari eguiñ içan çayona eguiñ duçue, baina **38** Eta laborariéc hira iraitz ceçaten mahastitic campora, are baldin mendi huni badarroque, Khen adi, eta iraitz eta hil ceçaten. **40** Dathorrean bada mahasti iabeac adi itsassora eguiñ da. **22** Eta cerere galde eguiñ cer eguiñ drauè laborari hæy? **41** Diotsate, Gaichto baituque orationean sinhesten duçuela, recebituren hec gaizqui deseguinen: eta bere sasoinean fructuac duçue. **23** Eta ethorri cenean templera, Sacrificadore renda dietzoyoten berce laborariri bere mahastia principalac eta populuco Ancianoac, hura iracasten alocaturen. **42** Dioste Iesusec, Egundano eztuque ali celi, ethor citecen harengana, cioitela, Cer iracurri Scripturetan, Edificaçaléc arbuyatu duten autoritatez gauça horiac eguiñ dituc? eta norc harria cantoin buru eguiñ içan da: Haur launaz hiri eman drauc autoritate hori? **24** Iardesten eguiñ içan da, eta da gauça miragarria gure beguién çuela lesusec erran cieçén, Interrogaturen çaituztet aitzinean? **43** Halacotz diotsuet ecen edequiren nic-ere çuec gauça batez, cein badarradaçue nic-çaiçuela laincoaren resumá, eta emanen çayola, ere erranen drauquet, cer autoritatez gauça hauc hartaco fructuac eguiñ dituen populua. **44** Eta eguiñ ditudan. **25** Ioannesen Baptismoa nondic harri haren gainera eroriren dena, çathicaturen da: eta cen? cerutic ala guïconetaric? Eta hec baciharducaten noren gainera eroriren baita, hura du chehaturen. **45** berac baithan, cioitela, Baldin erran badeçagu, Eta ençun citzatenean Sacrificadore principaléc, eta Cerutic: erranen draucu, Cergatic bada hura eztucue Pharisieuéc haren comparationeac, eçagut ceçaten sinhetsi? **26** Eta baldin badarragu, Guiçonetaric: ecen heçaz minço cela. **46** Eta hatzaman nahi beldur gara communaren: ecen guciéc daducate

çutelaric, populuaren beldur içan ciraden, ceren Propheta beçala hura baitzaducaten.

22 Orduan Iesus ihardesten çuela, berriz minça cequién comparationez, cioela. 2 Comparatu da ceruétaco resumá, bere semearen ezteyac equin cituen regue batequin. 3 Eta igor citizen bere cerbitzariac ezteyetara gomitatuén deitzera: baina etziraden etherri nahi içan. 4 Berriz igor ceçan berce cerbitzariric, cioela, Erreque gomitattuey, Huná, apprestatu dut neure barazcaria, ene cecenac eta haraquey guicenduac haraqueitatu dirade, eta gucia prest da: çatozte ezteyetara. 5 Bainan hec conturic equin gabe ioan citecen: bata bere bordarat, eta bercea bere merkatalgoarát. 6 Eta bercéc hatzamanic haren cerbitzariac iniuria eta hil citzaten. 7 Eta regue ençunic hori asserré cedin: eta igorriric bere gendarmesac, deseguin citizen guicerhaile hec, eta hayen hiria erra ceçan. 8 Orduan dioste bere cerbitzariey, Ezteyac prest badirade, baina gomitatu ciradenac, eztirade digne içan. 9 Çoazte bada bide cantoinetara, eta eridenen dituçuen guciac dei itzaque ezteyetara. 10 Eta cerbitzari hec ilkirkic bidetara, bil citzaten eriden cituzten guciac, hambat gaichtoac nola onac: eta bethe cedin ezteyén lekuia, mahainean iarriric ceudenéz. 11 Eta sarthu cenean regue mahainean iarriric ceudenén ikustera, ikus ceçan han guicombat eztey arropaz veztitua etzenic. 12 Orduan diotsa, Adisquideá, nola huna sarthu aiz eztey arropá eztuala? Eta ahoa boça cequión. 13 Orduan erran cieccén reguec cerbitzariey, Oinetan eta escuetan estecaturic, ken eçaque, eta egotzaque campoco ilhumbera: han içanen da nigar eta hortz garrascots. 14 Ecen anhitz dirade deithuac, eta guti elegituac. 15 Orduan appartaturic Pharisieuéc conseillu har ceçaten nola hura hatzaman liroiten hitzean. 16 Eta igorten dituzte harengana bere discipuluac Herodianoequin, dioitela, Magistrúa, baceaqiagu equiatu aicela, eta laincoaren bidea equiazqui iracasten duála, eta nehoren ansiaric eztuála: ecen ezago guiçonén apparentiara behá: 17 Erraguc bada, cer irudi çaic? bidezco da Cesari tributaren emaitea, ala ez? 18 Eta eçaguturic lesusec hayen malitiá, dio, Cergatic tentatzen nauçue hypocritac? 19 Eracustaque tributeco monedá. Eta hec presenta cieçoten dinerobat. 20 Eta erraiten draue, Norena da imagina haur eta scribuia? 21 Diotsate, Cesarena. Orduan erraten draue, Renda ietzoüe beraz Cesaren diradenac, Cesari: eta laincoaren diradenac, laincoari. 22 Eta hori ençunic, mirets ceçaten: eta hura vtzircioan citecen. 23 Egun hartan

ethor citecen harengana Sadduceuac, resurrectioneric eztela dioitenac, eta interroga ceçaten, 24 Cioitelá, Magistrúa, Moysesec erran dic, Baldin norbeit hil bida haourric vkan gabe, haren anayeaç aliançagatic harturen haren emaztea, eta leinu equinen drauca bere anayeri. 25 Eta cituán gure artean çazpi anaye: eta lehena ezconduric hil ciedián: eta leinuric etzuenaren gainean, vtzi cieçoañ bere emaztea bere anayeri. 26 Eta halaber bigarrenac eta hirurgarrenac, çazpigarerano. 27 Eta gucién ondoan hil ciedián emaztea-ere. 28 Resurrectionean bada, çazpietaric ceinen emazte içanen da? ecen guciéc vkan dié hura. 29 Eta ihardesten duela lesusec dioste, Huts eguitu duçue Scripturác eta laincoaren verthutea iaquin gabez. 30 Ecen resurrectionean eztu nehor emazteric hartzen ez emaiten ezconzaz: baina dirade laincoaren Aingueruäc ceruán beçala. 31 Eta hilén resurrectioneaz den becembatean, eztuque iracurri cer laincoaz erran içan çaiçuen, dioela, 32 Ni naiz Abrahamen laincoa, eta Isaac-en laincoa, eta Iacob-en laincoa? laincoa, ezta hilén laincoa, baina viciena. 33 Eta hori ençunic gendetzeac spanta citecen haren doctrináz. 34 Pharisieuac bada, ençunic ecen Sadduceuac ichildu cituela, bil citecen elkargana. 35 Eta interroga ceçan hetaric batec, Legueco doctorac, tentatzen çuela hura, eta cioela, 36 Magistrúa, cein da manamendu handia Leguean? 37 Eta lesusec erran cieçón, Onhetsiren duc eure lainco launa eure bihotz guciaz, eta eure arima guciaz, eta eure pensamendu guciaz. 38 Haur duc manamendu lehena eta handia. 39 Eta bigarrenac hura irudi dic, Onhetsiren duc eure hurcoa eure buruä beçala. 40 Bi manamendu hautaric Legue gucia eta Prophetác dependitzen dituc. 41 Eta bildu ciradenean Pharisieuac, interroga citizen lesusec, 42 Cioela, Cer irudi çaiçue Christez? noren Seme da? Diotsate, Dauid-en. 43 Eta dioste, Nola beraz Dauid-ec Spirituz deitzen du hura laun? dioela, 44 Erran drauca, launac ene launari, lar adi ene escuinean, eçar ditzaque dano hire etsayac hire oinén scabella. 45 Beraz baldin Dauid-ec deitzen badu hura laun, nola da haren seme? 46 Eta nehor ecin ihardets cieçoyon hitzic: ez nehor etzequión ventura guehiagoric egun harçaz harat interrogatzera.

23 Orduan Iesus minça cequien gendetzey eta bere discipuluey. 2 Cioela, Moysesen cadirán iarten dirade Scribác eta Pharisieuac: 3 Cerere bada erranen baitrauque beguira deçaçuen, beguira eçaque eta eguique: baina hayén obrén araura eztagliquela: ecen erraiten duté, eta ez eguiten. 4 Ecen carga piçuac eta iassan ecin daitezquenac

biltzen dituztē, eta eçarten guionén soinetara: baina eta Phariseu hypocritá: ecen coparen eta plataren bere erhiaz hunqui nahi eztitutzté. 5 Eta bere obra campoco aldea chahutzen duçe: baina barnetic guiac eguiten dituztē guionéz ikus ditecençát: ecen dirade arrauberiaz, eta eccessez betheac. 6 Phariseu çabaltzen dituztē bere philacterioac, eta luçatzen itsuá, chahu eçac lehenic coparen eta plataren dituztē bere veztimendetaco bazterrac. 7 Eta on barnecoa, hayén campocoa-ere chahu dadinçát. dariztē lehen placey banquetetan, eta lehen cadirey 27 Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu synagoguetan, 8 Eta salutationey merkatuetan, eta hypocritá: ecen sepulchre churituac irudi duçe, guionéz deithu içateari Magistruá, Magistruá. 9 hec campotic eder eracusten dirade: baina barnetic Bainha çuec etzaitezela dei Magistru: ecen bat da hilén heçurrez eta satsutassun oroz betheac dirade. çuen doctora, Christ: eta çuec guioc, anaye çarete. 10 Halaber çuec-ere campotic guioney eracusten 11 Eta çuen aita ezteçaçuela nehor dei lurrean: ecen çarete iusto, baina barnean hypocrisyaz eta iniquitatez bat da çuen Aita, ceruètan dena. 12 Eta etzaitezela betheac çarete. 13 Maledictione çuen gainean Scriba dei doctor: ecen bat da çuen doctora, Christ. 14 Bainha eta Phariseu hypocritá: ecen Prophetén sepulchreac çuen artean handién dena, biz çuen cerbitzari. 15 edificatzen dituçe, eta iustoén monumentac ornatzan. Eten bere buruä goraturen duena, beheraturen da: 16 Eta dioçue, Baldin gure aitén egunetan içan eta bere buruä beheraturen duena, goraturen da. 17 baguina, ezquinén hayén lagun içanen Prophetén Bainha maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu odolean. 18 Halatan testifatzen duçe ceurón hypocritá: ceren ersten baituçe ceruètaco resumá buruén contra, ecen Prophetá hil dituztenén seme guionéz aitzinean: ecen çuec etzarete sartzen, çaretela. 19 Çuec-ere betha eçaçue çuen aitén eta sartzen diradenac eztituçe vtziten sartzen. neurria. 20 Sigueáç, vipera castác, nola itzuriren 21 Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritá, ecen iresten dituçe ema alhargunén etcheac, are luç aqui otoitz eguiñ irudiz: halacotz duçe condemnatione handiagoa recebituren. 22 Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritá: ceren ersten baituçe ceruètaco resumá buruén contra, ecen Prophetá hil dituztenén seme gehennaco seme eguiten duçe dobláz ceuroc baino areago. (Geenna g1067) 23 Maledictione çuen gainean guidari itsuáç, ceinéc baitioçue, Norc-ere iuraturen baitu templeaz, ezta deus: baina norc-ere iuraturen baitu templeco vrrheaz, çordun da. 24 Eta erraiten baiñu templearen eta aldarearen artean. 25 Eguiaz diotsuet, ethorrico dirade gauça hauc guiac natione hunen gainera. 26 Horrá, guelditzen çaiçue çuen etchea desert. 27 Eten badiotsuet, eznauçue ikussiren hemendic harát derraquequeno, Benedictatu dela launaren icenean ethorten dena.

24 Eta templetec ilkirci Iesus retiratzen cen: eta hurbildu içan çaiçan bere discipuluac templeco edificioén hari eracustera. 2 Eta Iesusec erran ciecin, Eztaçusquicue gauça hauc guiac? equiaz erraiten drauquet, ezta gueldituren hemen harria harriaren gainean, deseguin eztadin. 3 Eta hura iarriric cegoela Oliuatzetaco mendi gainean, ethor cequizquión discipuluac appart, cioitela, Erraguc, noiz gauça hauc içanen dirade? eta cer signo hire ethortearenic eta munduaren finarenic içanen da? (Iaion g165) 4 Eta ihardesten çuela Iesusec erran ciecin, Beguirauçue nehorc seduci etzaitzaten. 5

Ecen anhitz ethorriren dirade ene icenean, erraiten da guiçonaren Semearen signoa ceruän: eta orduan dutela, Ni naiz Christ: eta anhitz seducituren duté. plaignituren dirade lurreco leinu guciac, eta ikussiren 6 Eta ençunen dituque guerlác eta guerla hotsac: dute guiçonaren Semea datorquela ceruco hodeyetan beguirauque trubla etzaitezten: ecen gauça hauc bothera eta gloria handirequin. 31 Eta igorriren ditu guciac eguiñ behar dirade, baina ezta oraino içanen bere Aingueraüc trompetta soinu handirequin, eta fina. 7 Ecen altchaturen da nationea nationearen bilduren dituzte haren elegituac laur haicetaric, ceruën contra, eta resumá resumaren contra: eta içanen bazter batetic hayén berce bazterrerano. 32 Bada dirade içurriteac, eta gosseteac, eta lur ikaratzeac ficotzétic ikas eçaçue comparationea, ia haren adarra lekutic lekura. 8 Baina hauc guciac dolore hatseac ninicatzen denean eta hostatzen, badaquique vdá dirade. 9 Orduan liuraturen çaituzte afflictionetara, eta hurbil dela. 33 Hala çuec-ere dacusquiñean gauça hilen çaituzte, eta gente guciéz gaitz etsiac içanen hauc guciac, albeitzinequite écen borthan hurbil çarete ene icenagatic. 10 Eta orduan scandalizaturen datela. 34 Eguiaz erraiten drauquet, eztela iraganen dirade anhitz, eta batac bercea tradituren du, mende haur, gauça hauc gucioc eguiñ daitezqueno. eta batac bercea gaitzetsiren du. 11 Eta anhitz 35 Ceruä eta lurra iraganen dirade, baina ene hitzac propheta falsu altchaturen dirade eta seducituren dute eztirade iraganen. 36 Baina egun harçaz eta orenaz anhitz. 12 Eta ceren multiplicaturen baita iniquitatea, den becembatean, nehorc eztaqui, ez ceruètaco hozturen da anhitzzen charitatea. 13 Baina norc Aingueraüc-ere, ene Aitac berac baicen. 37 Baina perseueraturen baitu finerano, hora saluaturen da. 14 nola baitziraden Noeren egunac, hala içanen da Eta resumaco Euangilio haur predicationen da mundu guiçonaren Semearen ethortea-ere. 38 Ecen hala vniuersoan, natione guciey testimoniageten: eta nola dilubioaren aitzineco egunetan iaten baitzuten orduan ethorrico da fina. 15 Dacussaçueñean bada eta edaten, ezconcen baitziraden eta ezconçaz desolationearen abominationea, Daniel prophetáz emaiten, Noe arkán sar cedin egunerano. 39 Eta erran içan dena, leku sainduan dagoela (iracutzen ezpaitzeçen eçaçut dilubioa ethor cedino, eta guciac duenac adi beça) 16 Orduan Iudean diratenéc, ihes eraman citzaqueeno: hala içanen da guiçonaren albeileguite mendietarat: 17 Eta etche gainean datena, Semearen ethortea-ere. 40 Orduan biga içanen dirade ezalbeiledi iauts deusen bere etchetic eramaitera: 18 landán: bata recebituren da, eta bercea vtziren. 41 Eta landán datena, ezalbeiledi guibelerat itzul bere Biguec ehoren dute errótan: bata recebituren da, abillamenduén hartzera. 19 Dohain-gaitz emazte eta bercea vtziren. 42 Veilla eçaçue bada, ecen içorrén eta eredosquiten duqueitenén egun hetan. eztaquique cer ordzu çuen launa ethorteco den. 43 20 Otohoitz eguique bada çuen ihes eguitea eztén Eta hora iaquique, ecen baldin baleaqui aitafamiliáic neguän, ezeta Sabbath egunean. 21 Ecen tribulatione cein goait aldz ohoina ethor leiten, veilla liroela, eta handia orduan içanen da, nolacoric ezpaita içan ezliroela bere etchea çulhatzera vtzi. 44 Halacotz munduarén hatsetic oraindrano, ez içanen. 22 Eta çuec-ere çaudete prest: ecen vste eztuçuen orduan baldin laburtu içan ezpalirade egun hec nehor salua guiçonaren Semea ethorriren da. 45 Eta cein da ezlaite, baina elegituacgatic, egun hec laburturen cerbitzari leyala eta çuhurra, nabussiac muthillén dirade. 23 Orduan baldin nehorc badarraçue, Huná compainiare gaineco eçarrí duena, häy demborán hemen Christ, edo han: ezalbeitzineçate sinhets. 24 vitança deyençat? 46 Dohatsu da cerbitzari hora Ecen altchaturen dirade christ falsuac, eta propheta bere nabussiac dathorreñean, hala eguiten eridenen falsuac, eta equinen duté signo handi eta miraculu: duena. 47 Eguiaz erraiten drauquet, ecen bere on bay possible baliz, eleguituen-ere seducigarri. 25 gucién gaineco hora eçarriren duela. 48 Bada baldin Huná, aitzinetic erran drauquet. 26 Beraz baldin nehorc erran badeça cerbitzari gaichto harc bere bihotzean, erran badieçaçue, Hará, desertuan da, etzaiteztelu Luçatzen du ene nabussiac ethortera: 49 Eta has ilki, Hará, gambratchoetan da: ezteçaçuela sinhets. 27 badadi cerbitzari lagunén cehatzen, eta iaten eta Ecen hala nola chistmista ilkiten baita Orientetic, eta edaten hordiequin: 50 Cerbitzari haren nabussia eracusten Occidenterano: hala içanen da guiçonaren ethorriren da harc vste eztuen egunean, eta eztaquian Semearen ethortea-ere. 28 Ecen non-ere içanen baita orenean: 51 Eta bereciren du hora, eta hypocriten sarrasquia, hara bilduren dirade arranoac-ere. 29 Eta contuan eçarriren: han içanen da nigar eta hortz bertan egun hetaco tribulationearen ondoan, iguzquia garrascots.

ihunduren da, eta eztu emanen ilharguiac bere erguia, eta içarrac eroriren dirade ceritic, eta ceruètaco 25 Orduan comparaturen da ceruètaco resumá hamar virginia bere lampác harturic sposoaren verthuteac ikaraturen dirade. 30 Eta orduan aguerturen

aitzinera ilki diradenequin: 2 Eta hetaric borçac beldurrez ioanic gorde diát hire talenta lurrean: ciraden çuhur, eta borçac erho. 3 Erhoéc, bere huná, baduc eurea. 26 Eta ihardesten çuela bere lampén hartzean, etzeçaten har olioric berequin. 4 nabussiac erran cieçón, Cerbitzari gaichtoá eta Bainha çuhurréc har ceçaten olio bere vncietan bere lachoá, bahaquian ecen biltzen dudala erein eztudan lampequin. 5 Eta nola sposoac ethorthera berancen lekuan: eta elkarganatzentzat dudala barreyatu eztudan baitzuen, guciac logale citecen, eta loac har citzan. Iekuan. 27 Beraz behar erauèn eman ene diruä 6 Eta gau-herditan oihu eguiun cedin, Huná, sposoa cambiadorey, eta ethorriric nic recebitu bainuqueen heldu da, ilki çaitzete haren aitzinera. 7 Orduan neurea lucururequin. 28 Edequi eçoçue bada huni iaiqui citecen virgina hec guciac, eta appain citzaten talenta, eta emoçue hamar talentac dituenari. 29 Ecen bere lampác. 8 Eta erhoéc çuhurrey erran cieçén, duen guciari emanen çayó, eta hambat guehiago Iguçue çuen oliotic: ecen gure lampác iraunguiten vkanen du: baina deus eztuenari, duena-ere edequiren dirade. 9 Bainha ihardets ceçaten çuhurrec, cioitela, çayó. 30 Eta cerbitzari alferra egotzaque lekoreco Ez, beldurrez asco eztugun gure eta çuen: baina ilhunbera: han içanen da nigar eta hortz garrascots. 31 aitzitic çoazte saltzen dutenetara, eta erossaçue Bada guïçonaren Semea dathorrean bere glorián, ceurondaco. 10 Eta hec eroastera ioaiten ciradela, eta Aingueru saindu guciac harequin, orduan iarriren ethor cedin sposoa: eta prest ciradenac sar citecen da bere gloriaren thronoan. 32 Eta bilduren dirade harequin ezteyetara, eta erts cedin borthá. 11 Guero haren aitzinera natione guciac, eta bercircen ditu bada ethorten dirade berce virginac-ere dioitela, batac bercetaric, artzainac ardiac akerretaric beretzen launa, iauna, irequi ieqaguc. 12 Bainha harc ihardesten dituen beçala. 33 Eta eçarriren ditu ardiac bere duela, dio, Eguiaz diotsuet, etzaitzutet eçagutzen. escuinean, eta akerrac bere ezquerrean. 34 Orduan 13 Veilla eçaçue bada: ecen eztaquique guïçonaren erranen draue Reguec bere escuinecoey Çatozte Semea ethorriren den eguna ez orena. 14 Ecen gauça ene Aitaren benedictatuá, hereta eçaçue munduaren haur guïcombat beçala da, ceinec lekorera itoitean fundationetic preparatu çaiçuen resumá. 35 Ecen dei baitzitan bere cerbitzariac, eta bere onac eman gosse içan naiz eta eman drautaçue iatera: egarri baitzietzén. 15 Eta batari eman cietzón borz talent, içan naiz, eta eman drautaçue edatera: arrotz nincen, eta berceari biga, eta berceari bat: batbederari bere eta recebitu nauçue, 36 Billuci, eta veztitu nauçue: anciaren araura: eta ioan cedin lekorrerat bertan. 16 eri, eta visitatu nauçue: presoindeguiian nincén, eta Eta ioan cedin borz talentac recebitu cituena, eta enegana ethorri içan çarete. 37 Orduan ihardetsiren traffica ceçan heçaz, eta eguiun citzan berce borz draucate iustoéc, dioitela, launa, noiz ikussi augu talent. 17 Halaber biga recebitu cituenac-ere, irabaz gosseric, eta bazcatu augu: edo egarriric eta edatera citzan berce biga. 18 Bainha bat recebitu çuenac eman drauagu? 38 Eta noiz ikussi augu arrotz, eta ioanic aitzur ceçan lurrean, eta gorde ceçan bere recebitu augu? edo billuci, eta veztitu augu? 39 Edonabussiareni diruä. 19 Eta dembora handiaren buruän noiz ikussi augu eri, edo presoindeguiian eta ethorri ethorten da cerbitzari hayén nabussia, eta contu gara hiregana? 40 Eta ihardesten duela Reguec eguiten du hequin. 20 Orduan ethorriric borz talentac erranen draue, Eguiaz diotsuet, ene anaye chipiéen recebitu cituenac presenta cietzón berce borz talent, hautaric batı eguiun draucaçuen becembatean niri eguiun cioela, Nabüssiá, borz talent eman drauzquidac, drautaçue: 41 Orduan erranen draue ezquerrecos huná, berce borz talent irabaci citiat heçaz. 21 Erran ere, Maradicatuá, parti çaitzete eneganic seculaco cieçón bere nabussiac, Vngui, cerbitzari oná eta sura, deabruari eta haren ainguereùy preparaturic leyalá: gauça gutian içan aiz leyal, anhitzaren gaineco dauenera. (aiōnios g166) 42 Ecen gosse içan naiz, eçarriren aut: sar adi eure nabussiareni alegrançan. eta eztrautaçue eman iatera: egarri içan naiz, eta 22 Guero ethorriric bi talentac recebitu cituenac- etrautaçue eman edatera. 43 Arrotz nincén, eta ere diotsa, Nabüssiá, bi talent eman drauzquidac, eznauçue recebitu: billuci, eta eznauçue veztitu: huná, berce biga irabaci citiat heçaz. 23 Erran cieçón eri eta presoindeguiian, eta eznauçue visitatu. 44 bere nabussiac, Vngui, cerbitzari oná eta leyalá, Orduan hec-ere ihardetsiren draucate, erraiten dutela, gutiaren gainean içan aiz leyal, anhitzaren gaineco launa, noiz ikussi augu gosse edo egarri, edo arrotz, eçarriren aut: sar adi eure nabussiareni alegrançan. 24 edo billuci, edo eri, edo presoindeguiian, eta ezaugu Bainha ethorriric talentbat recebitu çuenac-ere diotsa, cerbitzatu? 45 Orduan ihardetsiren draue, erraiten Nabüssiá, eçagutzen nián ecen guïçon gogorra incela, duela, Eguiaz diotsuet chipien hautaric batı eguiun erein eztuán lekuan biltzen duala, eta barreyatu eztrautaçue becembatean, niri-ere eztrautaçue eztuán lekuan elkarganatzentzat duala. 25 Hunegatic

equin. **46** Eta ioanen dirade hauc tormenta eternalera: baina iustoac vicitze eternalera. (aiōnios g166)

26 Eta guertha cedin acabatu cituenean lesusec propos hauc guiac, erran baitziecén bere discipuluey. **2** Badaquique ecen bi egunen buruān Bazco equiten dela, eta guiçonaren Semea tradituren dela crucifica dadiñçat. **3** Orduan bildu içan dirade Sacrificadore principalac eta Scribáci eta populuco Ancianoac Sacrificadore principal Caiphas deitzen denaren salara. **4** Eta conseillu eduqui ceçaten fineciaz lesusen hatzamaiteco eta hiltzeco. **5** Baina erraiten çuten, Ez bestán, tumultoric eztençat populuaren artean. **6** Eta Iesus Bethanian Simon sorhayoaren etchean cela, **7** Ethor cedin harengana emaztebat, boeytabat vnguentu precio handitacoric çuela, eta huts ceçan, hora iarriric egon eta, haren buru gainera. **8** Eta hori ikussiric, haren discipuluey gaitzi cequién ciotela, Certaco da goastu haur? **9** Ecen vnguentu haur precio handitan saldu ahal çatequeen, eta eman paubrey. **10** Eta hori eçaguturic lesusec dioste, Cergicat fatigatzen duçue emazte haur? ecen obra ombat enegana obratu du. **11** Ecen bethiere paubreac vkanen dituçue çequin: baina ni eznauque bethi vkanen. **12** Ecen hunec vnguentu hunen une corputz gainera hustea ene ohorztecotzát equin du. **13** Eguiaz erraiten drauquet, non-ere predicationen baita Euangeliu haur mundu gucion, hunec equin duenare contaturen da hunen memoriotan. **14** Orduan ioan içan da hamabietaric bat ludas Iscariot deitzen cena, Sacrificadore principaletera. **15** Eta dioste, Cer eman nahi drautaque, eta nic hora çuey liuraturen baitrauquet? Eta hec assigna cietzóten hoguey eta hamar diru peça. **16** Eta gueroztic aicina bilha çabilan, hora tradi leçançat. **17** Eta alitchagarri gabericò oguién bestaco lehen egunean ethor citecen discipuluaç lesusgana, ciotsatela, Non nahi duc appain diaçágun iatera Bazcoa? **18** Eta harc erran ciecen, Coazte hirira edoceingana, eta erroçue, Magistrac cioc, Ene demborá hurbil duc, hi baithan equinen diat Bazcoa neure discipuluequin, **19** Eta discipuluéc equin ceçaten lesusec ordenatu cerauen beçala, eta appain ceçaten Bazcoa. **20** Bada arrastu cenean, iar cedin mahainean hamabiequin. **21** Eta hec alha ciradela, erran ceçan, Eguiaz erraiten drauquet, ecen çuetaric batec tradituren nauela. **22** Orduan triste citecen haguitz, eta has cequión hetaric batbedera erraiten, Ala ni naiz, Iauna? **23** Baina harc ihardesten çuela erran ceçan, Norc eçarten baitu enequin escua trempatzeco platean, harc tradituren nau. **24** Segur, guiçonaren Semea badoa harçaz scribatua den

beçala: baina maledictione guiçon haren gainean ceinez guiçonaren Semea traditzen baita: on çuqueen guiçon harc baldin sorthu içan ezpaliz. **25** Eta ihardesten çuela ludasec, ceinec hora traditzen baitzuen, erran ceçan, Magistrá, ni naiz? Diotsa, Hic erran duc. **26** Eta hec alha ciradela har ceçan lesusec ogua, eta gratiáci rendaturic, hauts ceçan, eta eman ciecén bere discipuluey, eta erran, Har eçaüe, ian eçaüe, hora da ene gorputza. **27** Eta harturic copá, eta gratiáci rendaturic, eman ciecén, erraiten çuela, Edan eçaüe hunetaric guicio. **28** Ecen hora da ene odol Testamentu berricoa anhitzengatic issurten dena bekatuén barkamendutan. **29** Eta badiotsuet, ecen eztudala edanen hemendic harát aihen fructu hunetaric, quequin beriric neure Aitaren resumán hora edanen dudan egunerano. **30** Eta canticoa erranic ioan citecen Oliuatsetaco mendiriat. **31** Orduan dioste lesusec, Çuec guicio gau hunetan scandalizaturen çarete nitan: ecen scribatua da, Ioren dut artzaina, eta barreyaturen dirade arthaldeco ardiac. **32** Baina resuscita nadin ondoan, çuen aitzinean ioanen naiz Galileara. **33** Eta ihardesten duela Pierrisec diotsa, Guciak hitan scandaliza baditez-ere, ni iagoitic eznaitec scandaliza. **34** Diotsa lesusec, Eguiaz erraiten drauquet, ecen gau hunetan oillarrac io deçan baino lehen hiruretan vkaturen nauála. **35** Diotsa Pierrisec, Are baldin hirequin hiltzera behar badaquit-ere, ez aut vkaturen. Halaber discipulu guciec-ere erran ceçaten. **36** Orduan ethor cedin Iesus hequin Gethsemane deitzen den leku batetara: eta dioste discipuluey, lar çatezte hemen, harache ioanic othoitz daididano. **37** Eta harturic Pierris eta Zebedeoren bi semeac, has cedin tristetzen eta guciz keichatzen. **38** Orduan dioste lesusec, Alde gucietaric triste da ene arima heriorano: çaudete hemen, eta veilla eçaüe enequin. **39** Eta aitzinachiago ioanic, ahozpez iar cedin, othoitz equiten çuela, eta cioela, Ene Aitá, baldin possible bada, iragan bedi eneganic copa hora: guciagatic-ere ez nola nic nahi baitut, baina nola hic. **40** Guero ethorten da discipuluetara, eta erideiten diu lo daunçala: eta diotsa Pierrisi, Horrela orebat ecin veillatu duçue enequin? **41** Veilla eçaüe eta othoitz equiçue, sar etzatezten temptationetan: ecen spiritua prompto da, baina haraguia flacu. **42** Berriz bigarren alidian ioan cedin, eta othoitz equin ceçan, erraiten çuela, Ene Aitá, baldin possible ezpada copa hora iragan dadin eneganic, hora edaten dudala baicen: equin bedi hire vorondatea. **43** Guero itzuliric erideiten diu berriz lo daunçala: ecen hayen beguiac sorthatuac ciraden. **44** Eta vtziric hec, berriz ioan cedin, eta othoitz equin ceçan heren alidian, hitz berac erraiten

cituela. 45 Orduan ethorten da bere discipuluetara, hi aicenez Christ laincoaren Semea. 64 Diotsa eta dioste, Lo eguique gaurguero, eta reposa çaitetze: Iesusec, Hic erran duc: baina are diotsuet, Hemendic huná, hurbildu da orena, eta guiçonaren Semea harat ikussiren duçue guiçonaren Semea iarriric liuratzan da gaichtoén escuetara. 46 Iaiqui çaitetze, dagoela laincoaren botherearen escuinean, eta ceruco goacen: huná, hurbildu da ni traditzen nauena. 47 Eta hodeyeten ethorten dela. 65 Orduan Sacrificadore hura oraino minçó cela, huná, ludas hamabietaric bat, subiranoac erdira citzan bere abillamenduac, erraiten ethor cedin, eta harequin gendetze handia ezpatequin çuela, Blasphematu du, cer guehiago testimonio eta vhequin, Sacrificadore principalén eta populuco behar dugu? huná, orain ençun vkan duçue hunen Ancianoén partez. 48 Eta hura traditzen çuenac, blasphemioa. 66 Cer irudi çaique? Eta hec ihardesten eman cerauen seignale, cioela, Nori-ere pot eguienen çutela, erran ceçaten. Hil mereci du. 67 Orduan thu baitraucat, hura da: çatchetzate hari. 49 Eta bertan eguiñ cieçoten beguithartera, eta buffeta ceçaten, eta hurbilduric Iesusgana, erran ceçan, Magistrá, Vngui bercéc cihorréz vkaldi eman cieçoten, 68 Cioitela, hel daquia. Eta pot eguiñ cieçón. 50 Orduan Iesusec Christ, prophetiza ieçaguc, nor den io auena. 69 Eta erran cieçón Adisquideá, certan aiz hemen? Orduan Pierris iarriric cegoén lekorean salán: eta ethor cequión hurbilduric eçar citzaten escuac Iesusen gainean, eta nescatobat, cioela, Hi-ere Iesus Galileanoarequin lot cequizquión. 51 Eta huná, Iesusequin ciradenetaric incén. 70 Bainha harc vka ceçan gucién aitzinean, batec, auançaturic escua, idoqui ceçan bere ezpatá, cioela, Etzeaquinat cer dionán. 71 Eta hura corralerat eta ioric Sacrificadore principalaren cerbitzaria, edequi ilkiten cela ikus ceçan berce nescato batec: eta erran cieçón beharría. 52 Orduan diotsa Iesusec, Itzul cieçén han ciradeney, Haur-ere Iesus Nazarenorequin eçac eure ezpatá bere lekura: ecen ezpata harturen cen. 72 Eta berriz vka ceçan iuramendurequin, duten guciac, ezpataz hilen dituc. 53 Vste duc ecin cioela, Ezteçagut guïçona. 73 Eta appur-baten buruán otoitz daidiodala orain neure Aitari, eta baitinguzquet ethor citecen present içan ciradenac, eta erran bertan hamabi legione baino guehiago Aingueru? 54 cieçoten Pierri, Eguiazqui hi-ere hetaric aiz: ecen Nolatan beraz compli litezque Scripturác, diotenean, eure minçatzeac-ere declaratzan au. 74 Orduan has ecen hunela behar dela eguiñ? 55 Ordu hartan cedin maradicatzen eta arnegatzen, cioela, Ezteçagut berean erran cieçén Iesusec gendetzey, Gaichtaguin guïçona. Eta bertan oillarrac io ceçan. 75 Orduan baten ondoan beçala ilki içan çarete ezpatequin eta orhoit cedin Pierris Iesusec erran ceraucan hitzaz, vhequin, ene hatzamaitera: egun oroz çuen artean ceinec erran baitzeraucan, Oillarrac io deçan baino iarten nincén, iracasten ari nincela templean, eta lehen, hiruretan vkaturen nauc. Eta camporat ilkirc eznauçue hatzman. 56 Bainha haur gucia eguiñ içan nigar eguiñ ceçan mingui.

da, compli litecençat Prophetén Scripturác. Orduan discipulu guciéc, hura abandonnaturic, ihes eguiñ ceçaten. 57 Bainha Iesus, hatzaman çutenéc, eraman ceçaten Caiphas Sacrificadore subiranoagana, non Scribá eti Ancianoac bilduac baitziraden. 58 Eta Pierris iarreiuiten çayón vrrundanic Sacrificadore subiranoaren salarano, eta barnera sarthuric, iar cedin cerbitzariequin, fina ikus leçançát. 59 Eta Sacrificadore principalac eti Ancianoac eti conseillu gucia testimoniage falsu bilha çabiltzan Iesusen contra, hil eraci leçatençat: 60 Eta etzeçaten eriden: eta anhitz testimonio falsu ethori bacen-ere etzeçaten eriden moldezcoric. Bainha finean ethoriric bi testimonio falsuc erran ceçaten, 61 Hunec erran du, Deseguin ahal dirot laincoaren templea, eta hirur egunez hura reedifica. 62 Orduan iaiquiric Sacrificadore subiranoac erran cieçón, Eztuc deus ihardesten? cer da hauc hire contra testificalten dutena? 63 Eta Iesus ichilic cegoen. Orduan ihardesten duela Sacrificadore subiranoac diotsa, Adiuratzan aut lainco viciaren partez, erran dieçaguán, eya

27 Guero goiça ethori cenean, conseillu eduqui ceçaten Sacrificadore principal eti populuco Anciano guciéc Iesusen contra, hura heriotara eman leçatençat. 2 Eta estecaturic eraman ceçaten, eta liura cieçoten Pontio Pilate gobernadoreari. 3 Orduan ludasec, hura traditu çuenac, çacussanean hura condemnatu cela vrriquituric, itzul cietzén hoguey eta hamar diruäc Sacrificadore principaley eti Ancianoey. 4 Cioela, Bekatu eguiñ dut, odol innocentaren traditzeaz. Bainha hec erran ceçaten, Cer dohacu guri? hic dacussála. 5 Eta diruäc iraitzirc templean, retira cedin, eta ioanic, vrka ceçan bere buruä. 6 Orduan Sacrificadore principalec diruäc harturic erran ceçaten, Ezta sori hauc thesaurean eçar ditecen, ecen odol precioa da. 7 Eta conseillu harturic, eros ceçaten heçaz topinaguile baten landá estrangeren ohortz leku. 8 Halacotz deithu içan da landa hura, odol-landa, egungo egunerano. 9 Orduan compli cedin Hieremias prophetáz erran içan cena, cioela, Eta hartu vkan dituzté hoguey eta hamar

diruäc, estimatu içan denaren precioa, cein estimatu eraman ceçaten crucificatzena. 32 Eta ilki ciradenean içan baita Israeleco haourréz: 10 Eta eman dituzte eriden ceçaten guiçon Cyreniano Simon deitzen hec tupinaguile baten landaren erosteco, launac cembat: haur bortcha ceçaten haren crutzearen niri ordenatu cerautan beçala. 11 Eta Iesus eraman eramaitera. 33 Eta ethorri ciradenean Golgotha cedin Gobernadorearen aitzinera, eta interroga ceçan deitzen den lekura (cein erran nahi baita hambat nola Gobernadoreac, cioela, Hi aiz Iuduén Reguea? bur-heçur lekuia) 34 Eman cieçoten vinagre edatera Iesusec erran cieçón, Hic dioc. 12 Eta accusatu behaçunarequin nahastecaturic: eta dastatu çueanean içanic Sacrificadore principaléz eta Ancianoéz, deus etzuen edan nahi vkan. 35 Eta crucificatu çutenean etzeçan ihardets. 13 Orduan diotsa Pilatec, Eztançuc parti citzaten haren abillamenduac, çorthe egotziric: cembaç gauça hire contra testificatzen duten? 14 compli ledinçát Prophetáz erran cena, Partitu vkan Eta etzieçón ihardets hitz batetara-ere: hala non dituzte ene abillamenduac, eta ene arroparen gainean miresten baitzuen Gobernadoreac haguitz. 15 Bada çorthe egotzi vkan duté. 36 Eta iarriric ceudela bestán costumatu çuen Gobernadoreac populueri beguiratzen çutén hurá han. 37 Eta eçar ceçaten beréc nahi çutén presoner baten largatzera. 16 haren buru garayan haren causá scribaturic, HAVR Eta orduan baçutén presoner notablebat, Barabbas DA IESVS IVDVEN REGVEA. 38 Orduan crucificatu deitzen cenic. 17 Bildu ciradenean bada hec, erran içan dirade harequin bi gaichtaguin bata escuinetic cieçén Pilatec, Cein nahi duçue larga dieçaçuedan? eta bercea ezquerretic. 39 Eta iragaiten ciradenéc Barabbas, ala Iesus, deitzen dena Christ? 18 Ecen iniuriatzen çutén hura, bere buruäc higuitzen cituztela, bacequian inuidiaz hura liuratuz çutela. 19 Eta hura alki 40 Eta ciotela, Hic templea deseguiten duanorrec, eta iudicialean iarriric cegoela,igor cieçón bere emazteac, hirur egunez edificatzen, empara eçac eure buruä: cioela, Eztuála hic deus iusto horrequin, ecen anhitz baldin laincoaren Semea bahaiz, iauts adi crutzetic. iragan diat egun ametsetaric horrengatic. 20 Orduan 41 Halaber Sacrificadore principaléc-ere truffatzen Sacrificadore principaléc eta Ancianoéz burutan eman ciradela Scribequin eta Ancianoequin, erraiten çutén. cieçoten populueri Barabbasen esca líteten, eta 42 Berceac emparatu ditu, bere buruä ecin empara Iesus hil eraci leçaten. 21 Eta ihardesten çuela diro: baldin Israeleco Regue bada, iauts bedi orain Gobernadoreac erran cieçén, Biotaric cein nahi duçue crutzetic, eta sinhetsiren dugu hori. 43 Fida da laincoa larga dieçaçuedan? Eta hec erran cieçoten, Barabbas. baithan, empara beça orain, baldin haren gogaraco 22 Erran cieçén Pilatec, Cer eguien dut beraz Iesusez bada: ecen erran du, laincoaren Semea naiz. 44 Hura Christ deitzen denaz? Diotsate guciéc, Crucifica bera, harequin crucificatu ciraden gaichtaguinec-ere bedi. 23 Eta Gobernadoreac dioste, Bainak cer gaizqui reprochatzen ceraucaten. 45 Bainak sey orenetaric egui du? Orduan hec oihu quehiago eguiten çutén, bedratzi orenetarano lur guciaren gainean ilhumbe erraiten çutela, Crucifica bedi. 24 Eta ikussiric Pilatec egui cedin. 46 Eta bedratzi orenén inguruän oihuuz iar ecen etzuela deus probetchatzen, baina tumultoa cedin Iesus ocengui, cioela, Eli, Eli, lama sabachthani? handitzengoz cela, vr harturic ikuz citzan escuac erran nahi baita, Ene laincoa, Ene laincoa, ceren populueren aitzinean, cioela, Innocent naiz ni iusto abandonnatu nauc? 47 Eta han present ciradenetaric hunen odoletic: çuec ikussaüe. 25 Eta ihardesten batzuc hori ençunic, ciotien, Elias deitzen du hunec. 48 çuela populu guciac erran ceçan, Horren odola dela Eta bertan laster eguinic hetaric batec, eta spongiabat gure gainean eta gure haourren gainean. 26 Orduan harturic vinagrez betheric, eta eçarriric canabera larga cieçén Barabbas: eta Iesus açotaturic liura baten inguruän, edatera eman cieçón. 49 Eta bercéç cieçén crucifica ledinçát. 27 Orduan gobernadorearen erraiten çutén, Vtzac, dacussagun, eya ethorriren gendarmeséc eramanic Iesus pretoriara, bil ceçaten denez Elias horren emparatzen. 50 Eta orduan haren aitzinera banda gucia. 28 Eta billuci çutenean Iesusec berriz ocengui oihu eguinic, spiritua renda eman cieçoten soinera escarlatazco mantobat. 29 Eta ceçan. 51 Eta huná, templeco velá erdira cedin bi elhorrizco coroabat plegaturic eçar ceçaten haren çathitara, garaitic behererano, eta lurra ikara cedin, buru gainean, eta canaberabat haren escuinean: eta harriac, erdira citecen. 52 Eta monumentac eta haren aitzinean belhauricatu truffatzen ciraden irequi citecen, eta anhitz Saindu lo ceunçanen harçaz erraiten çutela, Vngui hel daquiala, Iuduén gorputzac iaiqui citecen. 53 Eta monumentetaric Regueá. 30 Eta thu eguinic haren contra, har ceçaten ilkirci haren resurrectione ondoan, sar citecen ciuitate canabera hura, eta haren buruäri ceraunsaten. 31 saindura, eta aguer cequizquien anhitzi. 54 Eta Guero harçaz truffatzu ciradenean, eraunz cieçoten Centenera, eta harequin Iesusen beguirale ceudenac, mantoa, eta vezti ceçaten bere abillamenduez: eta lur ikaratzea eta egui içan ciraden gauçac ikussiric, ici

citecen haguitz, erraiten çutela, Eguiazqui laincoaren huná, Iesus aitzinera ethor cequien, cioela, Vngui hel Semea cen haur. 55 Han ciraden halaber anhitz daquiçuela. Eta hec hurbilduric lot cequitzen haren emazte vrrundanic beha ceudela, cein iarreiñi içan oiney, eta adora ceçaten hura. 10 Orduan dioste baitzaizcan Iesusi Galileatic, hura cerbitzatzen çutela. Iesusec, Eztuçela beldurric: çozzte, declara ieceque 56 Hetaric cen, Maria Magdalena, eta Maria Iacquesen ene anayey, doacen Galileara: eta han ikussiren eta losesen ama, eta Zebedeoaren semen amá. 57 nauté. 11 Hec partitu eta, huná, goardetaric batzu Eta arrastu cenean, ethor cedin guïçon abratsbat ethor citecen hirira, eta declara cietzén Sacrificadore Arimathiatic, Ioseph deitzen cenic, hura-ere Iesusen principalegugui içan ciraden gauça guciak. 12 discipulu içan cen. 58 Haur ethor cedin Pilatgana, Orduan bilduric Ancianoequin, eta conseillu harturic, eta esca cequión Iesusen gorputzaren: orduan mana diru somma ona eman ciecen gendarmesey: 13 ceçan Pilatec renda ledin gorputza. 59 Eta gorputza Cioitela, Erraque, Haren discipuluéc gauaz ethorriric, harturic Iosephec mihisse churi batetan barna eçar hura ebatsi vkan duté gu lo gaunçala. 14 Eta baldin hori ceçan. 60 Eta eçar ceçan bere monument berri gobernadoreac ençun badeça, guc sinhets eraciren arroca batetan ebaquia çuenean: eta harri handibat draucagu, eta eguitecotaric idoquiren çaituztegu. monument borthara itzuliric, ioan cedin. 61 Eta 15 Eta hec diruä harturic eguiñi ceçaten iracatsi Maria Magdalena eta Maria bercea ciraden han içan ciraden beçala: eta publicatu içan da propos iariac sepulchre aurkán. 62 Eta biharamunean, cein haur Iuduén artean egungo egunerano. 16 Bainabaita Sabbathoaren preparatione ondoan, bil citecen hameca discipuluac ioan citecen Galilearát, mendira, Sacrificadore principalac, eta Phariseuac Pilatgana. non ordenatu baitzarauen Iesusec. 17 Eta hura 63 Erraiten çutela, launa, orhoitu gaituc nola abusari ikussiric adora ceçaten: eta batzuc duda ceçaten. 18 harc vici cela erran ceçan, Ondoco heren egunean Eta hurbilduric Iesus minça cequién, cioela, Eman resuscitaturen naiz. 64 Mana eçac bada beguira içan çait niri bothere gucia ceruän eta lurrean. dadin sepulchrea heren egunerano, haren discipuluéc 19 Çozzte bada eta iracats itzaçue gende guciak: gauáz ethorriric, hura ebats ezteçaten, eta populuarri batheyatzent dituçuela Aitaren eta Semearen eta derroten, Resuscitatu da hiletaric: eta halaz baitate Spiritu sainduaren icenean: 20 Iracasten dituçuela nic azquen errorea lehena baino gaichtoago. 65 Eta erran ciecen Pilatec, Badituçue goardac: çozzte, segura çaitzete daquiqueñ beçala. 66 Hec bada ioanic segura (aión g165) ceçaten sepulchrea, harria ciguilaturic, goardequin.

28 Eta Sabbath azquencean asteco lehen arguitu behar cen egunean, Maria Magdalena eta Maria bercea ethor citecen sepulchrearen ikustera. 2 Eta huná, lur ikaratzte handibat eguiñi cedin: ecen launaren Aingueraüä iauts cedin cerutic, eta ethorriric aldara ceçan harria borthatic, eta iarriric cegoen haren gainean. 3 Eta cen haren ikartzea chistmista beçala, eta haren abillamendua churi elhurra beçala. 4 Eta haren beldurrez, ici citecen goardac, eta hilac beçalaca citecen. 5 Bainahardesten çuela Aingueraüä erran ciecen emaztey, Çuec eztuçuela beldurric: ecen badaquit Iesus crucificatu içan denaren bilha çabilzatela: 6 Ezta hemen: ecen resuscitatu içan da, erran çuen beçala: çatozze ikussaçue launa eçarri içan cen lekua. 7 Eta bertan ioanic erreçue haren discipuluey, ecen resuscitatu dela: eta huná, çuen aitzinean doa Galileara: han hura ikussiren duçue. Huná, erran drauçuet. 8 Eta bertan partituric monumentetic iciapen eta bozcario handirequin, laster eguiñi ceçaten haren discipuluey declaratzera. 9 Bainahec haren discipuluey declaratzera cioacela,

Markos

1 IESVS CHRIST Iaincoaren Semearen Euangilio hatsea: 2 Scribatua den beçala Prophetetan, Huná, nic igorten diat neure mandataria hire beguithurte aitzinean, ceinec appainduren baitu hire bidea hire aitzinean 3 Desertuan oihuz dagoenaren voza da, Appain eçaque launaren bidea, plana itzaque haren bidescá. 4 Batheyatzan ari cen Ioannes desertuan, eta predicatzen çuen emendamendutaco baptismoa bekatuén barkamendutan. 5 Eta ioaiten cen harengana Iudeaco herri gucia eta Ierusalemcoac: eta batheyatzan ciraden guiac harenganic lordaneco fluuioan, bere bekatuac confessatzen cituztela. 6 Eta cen Ioannes veztitua camelu biloz, eta larruzco guerrico batez bere guerruncean inguru, eta othi eta bassezi iaten çuen. 7 Eta predicatzen çuen, cioela, Ethorten da ni baino borthitzago dena ene ondoan, ceinen çapatetaco hedearen beheituric ezpainaiz lachatzeco digne. 8 Eguia da, nic batheyatzan çaituztet vrez, baina harc batheyaturen çaituzte Spiritu sainduaz. 9 Eta guertha cedin egun hetan, Jesus ethor baitzedin Nazareth Galileacotic, eta batheya baitzedin Ioannesganic lordanean. 10 Eta bertan ilkiten cela vretic, ikus citizen ceruäc erdiratzen, eta Spiritu saindua vso columbabat beçala haren gainera iausten. 11 Eta voz-bat egun cedin ceruëtaric, cioela, Hi aiz ene Seme maitea ceinetan hartzan baitut neure atsegui ona. 12 Eta bertan Spirituac irion ceçan hura desertura. 13 Eta egon cedin han desertuan berroguey egun, tentatzen cela Satanez: eta cen bassa bestiequin, eta Ainguerùc cerbitzaten çuten. 14 Eta Ioannes hatzaman içan cenean, ethor cedin Jesus Galileara, predicatzen çuela Iaincoaren resumaren Euangelia: 15 Eta cioela, Complitu da demborá, eta hurbil da Iaincoaren resumá: emenda çaitetzte, eta sinhets eçaque Euangelia. 16 Eta Galileaco itsas bazterrean çabilala ikus citizen Simon eta Andriu haren anayea, sareac itsassora egoitzen cituztela (ecen pescadore ciraden) 17 Eta erran ciecen Iesusec, Çatozte ene ondoan eta egunen çaituztet guïça pescadore. 18 Eta bertan vtziric bere sareac iarreiçi içan çazcan. 19 Eta handic aitzinachiago ioanic, ikus citizen Iacques Zebedeoren semea eta Ioannes haren anayea, hec-ere vncian bere sareac adobatzan cituztela. 20 Eta bertan dei citizen hec: eta bere aita Zebedeo vncian vtziric languilequin, iarreiçi içan çazcan. 21 Guero sartzen dirade Capernaumen, eta bertan Sabbath egunean sarthuric synagogán, iracasten ari cen. 22 Eta spantaturic ceuden haren

doctrináz, ecen iracasten cituen autoritate çuenac beçala, eta ez Scribéc beçala. 23 Eta cen hayén synagogán guïcombat spiritu satsua çuenic, eta oihuziar cedin, 24 Cioela, Ah, Cer da hire eta gure artean Jesus Nazarenoa? gure deseguitera ethori aiz? ba ceaquit nor aicen, hi aiz Iaincoaren saindua. 25 Eta mehatcha ceçan hura Iesusec, cioela, Ichiladi, eta ilki adi horrenganic. 26 Eta spiritu satsua hura çathituric, eta ocengui oihuz iarriric, ilki cedin harenganic. 27 Eta spanta citecen guiac, hala non bere artean galdez baitzeuden, ciotela, Cer da haur? cer doctrina berri da haur? authoritatez spiritu satsuac-ere manatzen baititu eta obedizten baitute? 28 Eta io ceçan haren famák bertan Galilea inguruco comarca gucia. 29 Eta bertan synagogotic ilkirc, ethor citecen Simonen eta Andriuen etchera lacquesequin eta Ioannesequin. 30 Eta Simonen ama-guinharreba cetzan helgaitzarequin: eta bertan minçatu içan çazcan harçaz. 31 Orduan hurbilduric goiti ceçan hura escutic harturic, eta bertan vtzi ceçan helgaitzac: eta harc cerbitza citizen. 32 Eta arratsean, iguzqui sartzean, ekarten cerautzaten gueizqui ceuden guiac eta demoniatuac. 33 Eta hiri gucia borthara bildua cen. 34 Eta senda citizen erharçun diuersez eri ciraden guiac: eta anhitz deabru campora egotz ceçan, eta etzituen deabruac minçatzera vtzitzen nola hura eçagutu vkan lutén. 35 Guero goicean oraino ilhun handia cela iaiquiric ilki cedin, eta ioan cedin leku deserto batetara, eta han othoitx eguiten çuen. 36 Eta iarreiçi içan çazcan Simon eta harequin ciradenac. 37 Eta eriden çutenean, erran cieçoten, Guciac hire bilha diabiltzac. 38 Orduan dioste Goacen hurbilengo burguètara: hanere predica deçadançat: ecen hartacotzat ilki içan naiz. 39 Eta predicatzen çuen hayén synagoguetan, Galilea gucian: eta deabruac campora egoizten cituen. 40 Eta ethor cedin harengana sorhayobat, othoitx eguiten ceraucala, eta hari belhauricaturic ciotsala, Baldin nahi baduc chahu ahal neçaquec. 41 Orduan Iesusec compassione harturic eta escua hedaturic, hunqui ceçan hura, eta erran cieçón, Nahi diat, aicén chahu, 42 Eta hori erran çunéan, bertan ioan cedin harenganic sorhayotassuna, eta chahu cedin. 43 Eta hura mehatchaturic bertanigor ceçan camporát: 44 Eta erran cieçón, Beguirauc nehori deus eztarroan: baina ohá, eta eracuts aquio Sacrificadoreari, eta presenta itzac eure garbitzeagatic Moysesec manatu dituen gaujác häey testimoniageten. 45 Baina hura ilkirc has cedin anhitz gauçaren publicatzen, eta beharquiaren manifestatzen, hala non guehiagoric aguerriz Jesus ecin sar baitzaiten hirira, baina lekorean

leku desertuetan cen, eta ethorten ciraden haren gana alde guciataric.

2 ETa berriz sar cedin Capernaumen cembeit egunen buruan, eta ençun içan da ecen etchean cela.

2 Eta bertan anhitz bildu içan dirade hambat non bortha aldiriéc-ere ecin eduqui baitzitzaqueizen: eta declaratzen cerauen hitza. **3** Orduan ethor citecen batzu herengana, ekarten çutela laurez eramaiteen cen paralyticobat. **4** Eta ceren ecin hurbil baitzaquidzquin gendetzearen causaz, aguer ceçaten Iesus cen etche gaina, eta hura çulhaturic, erauts ceçaten paralyticoa cetzan ohea. **5** Orduan lesusec hayén fedea ikussiric, erran cieçon paralyticoari, Semé, barkatu çaiquiric eure bekatuac. **6** Eta Scribetaric batzu ciraden han irriac, eta iharduquiten çuten bere bihotzeten, hunela, **7** Cergatic haur hunela blasphemo erraiten ari da? Norc bekatuac barka ahal ditzaque laincoa berac baicen? **8** Eta bertan eçaguturic lesusec bere spirituaz, ecen hala ciharducatela berac baithan, erran ciecen, Cergatic horrelaco gaucez diharducaue çuen bihotzeten. **9** Cein da erratchago, erraitea paralyticoari, Barkatu çaiquiric bekatuac, ala erraitea, laiqui adi, eta har eçac eure ohea, eta ebil adi? **10** Daquíquençat bada ecen guionaren Semeac baduela bothere bekatuén barkatzeco lurrean (diotsa paralyticoari) **11** Hiri diossat, laiqui adi, eta har eçac eure ohea, eta habil eure etcherát. **12** Eta bertan iaiqui cedin, eta ohea harturic, ilki cedin gucién presentian: hala non guciac spantatuac baitzeuden, eta glorificatzen baitzuten laincoa, erraiten çutela, Egundano hunelaco gauçaric eztugu ikussi. **13** Eta ilki cedin berriz itsas alderat: eta populu gucia ethorten cen haren gana, eta iracasten cituen hec. **14** Eta vrruti iragaiten cela, ikus ceçan, Leui Alpheoren semea peage lekuan iarriric, eta erran cieçon, Arreit niri. Eta iaiquiric iarreiqui cequión. **15** Eta guertha cedin, Iesus haren etchean mahainean iarriric cegoela, anhitz publicano eta gende vicitze gaichtotaco iar baitzedin lesusequin eta haren discipuluequin, ecén anhitz ciraden eta iarreiqui içan çaiçcan. **16** Eta Scribéc eta Phariseuéc ikussiric publicanoequin eta gende vicitze gaichtotacoequin iaten çuela, erran ciecen haren discipuluey, Cergatic publicanoequin eta vicitze gaichtotacoequin iaten du eta edaten? **17** Eta haur ençunic lesusec dioste, Osso diradenéc eztute medicuren beharric: baina eri diradenéc: ecen ez naiz ethori iustoén deitzera: baina bekatoren, emendamendutara. **18** Eta Ioannesen eta Phariseuén discipuluéc barur eguiten çutén: eta hec ethorten dirade eta diotsate, Cergatic Ioannesen eta Phariseuen discipuluéc barur eguiten dute, eta hire

discipuluéc ezpáitute barur eguiten? **19** Eta erraiten draue lesusec: Ezteyetaco gendéc barur ahal daidite ezcondua hequin deno? ezcondua berequin duteno barur ecin daidite. **20** Bainha ethorriren dirade egunac edequiren baitzaye ezcondua, eta orduan barur eguinen duté egun hetan. **21** Eta nehorc oihal pedaç latz-bat eztu iosten abillamendu çar batetan, ezipere haren compligarri berri harc edequiteen drauca çarrari, eta gaizcoatzenago da ethendurá. **22** Halaber nehorc eztu eçarten mahatsarno berria çahagui çarretan: ezipere mahatsarno berriac lehertzen ditu çahaguiac eta mahatsarnoa issurten da, eta çahaguiac galtzen dirade baina mahatsarno berria çahagui berriean eçarri behar da. **23** Eta guertha cedin hura irragaiten baitzen Sabbath egun-batez ereincetan gändi, eta has citecen haren discipuluac bidean cioacela buruca idoquiten. **24** Eta Phariseuéc erran cieçoten, Horrá, cergatic eguiten duté Sabbathoa egin sori eztena? **25** Eta harc erran ciecen, Eztuçe egundano iracurri vkan, cer eguin çuen Dauidec necessitate çueñean, eta gossetu cenean bera eta harequin ciradenac? **26** Nola sarthu içan cen launaren etchean Abiathar Sacrificadore principalaren demborán: eta propositioneco oguiac ian vkan cituen, Sacrificadorén baicen iateco sori etziradenac, eta nola harequin ciradeney-ere eman cerauen? **27** Guero erran ciecen: Sabbathoa guionagatic eguin içan da, ez guionça Sabbathoagatic. **28** Bada guionaren Semea Sabbathoaren-ere iabe da.

3 Guero sar cedin berriz synágogán, eta cen han guicombat escua eyhartua çuenic. **2** Eta gogoatzen çutén eya Sabbathoa sendaturen çuenez accusa leçatençat. **3** Eta diotsa guion escu eyhartua çuenari, laiqui adi artera. **4** Guero dioste, Sabbathoa vngui eguitea da sori, ala gaizqui eguitea? persona baten emparatzea, ala hiltzea: baina hec ichilic ceuden. **5** Eta hetarát inguru behaturic asserrerequin, eta hayén bihotzeco obstinationeaz contristaturic, diotsa guionari, Heda eçac eure escua: Eta heda çeçan, eta haren escua, bercea beçain senda cedin. **6** Orduan ilkiric Phariseuéc, bertan Herodianoequin conseillu eduqui ceçaten haren contra, hura hil leçatençat. **7** Baina Iesus bere discipuluequin retira cedin itsas alderat: eta iarreiqui cequión gendetze handia Galileatic eta Iudeatic. **8** Eta Ierusalemetic, eta Idumeatic, eta lordanaz berce aldetic: eta Tyreco eta Sydoneco inguruètan habitatzen ciradenetaric gendetze handi, ençunic cein gauça handiac eguiten cituen, ethor citecen haren gana. **9** Eta erran ciecen bere discipuluey vncichobat bethi prest eduqui lequión,

gendetzearen causaz, hers ezleçatençát. 10 Ecen anhitz sendatu vkan çuen, hala non afflictionetan ciraden guciac oldartzen baitziraden harengana hunqui lecatençat. 11 Eta spiritu satsuéc hura ikusten çutenean, haren aitzinera bere buruäc egoizten cituztén, eta oihu eguiten çuten, cioitela, Hi aiz laincoaren Sem 12 Bainha harc haguitz mehatchatzan cituen, manifesta ez lecatençat. 13 Guero igan cedin mendi batetara, eta dei citzan bregana nahi cituenac: eta ethor citecen harengana. 14 Eta ordena citzan hamabi harequin içateco, eta predicatzera igorteko: 15 Eta lutén bothere eritassunén sendatzeco, eta deabruén campora egoizteco. 16 Lehenic Symon, (ceini icen eman baitzieçon Pierris:) 17 Eta lacques Zebedeoren semea, eta Ioannes lacquesen anayea, (eta häy icen eman ciecén Boanerges, erran nahi baita, igorciri semeac) 18 Eta Andriu eta Philippe, eta Bartholomeo, eta Mattheu, eta Thomas, eta lacques Alpheoren semea, eta Thaddeo, eta Simon Cananeoa, 19 Eta Iudas Iscariot, ceinec bera traditu-ere baitzuen. 20 Eta ethor citecen etchera: eta berriz gendetze handibat bil cedin, hala non oguiaren iateco arteare-ecin har baitziroten. 21 Eta haur ençun çutenean haren ahaideac ilki citecen hatzaman lecatençat: ecen erraiten çuten, çoratu cela. 22 Eta Ierusalemetic iautsi içan ciraden Scribéc erraiten çutén, ecen Beelzebub çuela, eta deabruén princearen partez deabruac campora egoizten cituela. 23 Eta hec bregana deithuric, erran ciecén comparationez, Nolatan Satanec Satan campora egotz ahal deçaque. 24 Ecen baldin resumabat bere contra partitura bada, ecin daukee resuma hura. 25 Eta baldin etchebat bere contra partitura bada, ecin daukee etche hura. 26 Hala baldin Satan-ere altcha badadi eta partitura bada bere contra, ecin daukee, baina fin du. 27 Ecin nehor borthitz baten ostillamenduac, haren etchera sarthuric, pilla ahal ditzaque, baldin lehen borthitz esteca ezpadeça: eta orduan haren etchea pillaturen du. 28 Eguiaz erraiten drauquet, ecen bekatu guiac guionén seméy barkaturen çaztela, eta blasphematu dituqueizten blasphemio guiac: 29 Bainha norc-ere blasphematuren baitu Spiritu sainduaren contra eztu barkamenduric vkanen seculan, baina içanen da condemnatione eternalaren hoguendun. (aiōn g165, aiōnios g166) 30 Ecen erraiten çuten, Spiritu satsua du. 31 Ethorten dirade bada haren anayeac eta haren ama: eta lekorean ceudelaigor citzaten batzu harengana, haren deitzera. 32 Eta iarriric cegoen haren inguruän gendetzea, eta hec erran cieçoten, Huná, hire amac eta hire anayéc lekorean galdeguiten aute. 33 Orduan ihardets ciecén, cioela, Nor da ene

ama, edo ene anayeac? 34 Eta inguru behatu çueñean haren inguruän iarriric ceuden discipuluetara, dio, Huná ene ama, eta ene anayeac. 35 Ecen norcere egune baitu laincoare vorondatea, hura da ene anaye eta ene arreba, eta ama

4 Guero berriz has cedin iracasten itsas bazterrean: eta bil cedin harengana gendetze handi, hala non bera vncira sarthuric, iarriric baitzegoen itsassoan: eta populu gucia itsas costan leihorrean cen. 2 Eta iracasten cerauen comparationez anhitz gauça, eta erraiten cerauen bere doctrinán, 3 Ençun eçaque, Huná, ereillebat ilki cedin ereitara. 4 Eta guertha cedin ereitean, partebat eror baitzedin bide bazterrera, eta ethor citecen ceruco choriac, eta irets ceçaten hura. 5 Eta berce partebat eror cedin leku harriquetara, non ezpaitzuen lur anhitzic: eta bertan ilki cedin, ceren ezpaitzuen lur barnetassunic. 6 Bainha iguzquia goratu cenean, erre cedin: eta ceren erroric ezpaitzuen, eyhar cedin. 7 Eta berce partebat eror cedin elhorri artera, eta elhorriac handi citecen, eta itho ceçaten hura, eta etzeçan fructuric eman. 8 Eta bercea eror cedin luronera, eta eman ceçan fructu goratzen eta handitzen cenic, eta ekar ceçan bihi batac hoguey eta hamar, eta berceac hiruroguey, eta berceac ehun. 9 Orduan erran ciecén, Ençuteco beharriric duenac, ençun beça. 10 Eta bera cela, interroga ceçaten haren inguruän hamabiequin ciradenéc, comparationeaz. 11 Eta erran ciecén, Çuey eman çaique laincoaren resumaco secretuaren eçagutzea: baina lekorean diradeney comparationez gauça guiac tractatzen çazite: 12 Dacussatela ikus deçatençat, eta eztaquizquón ohart: eta dançutela ençun deçaten, eta adi ezteçaten: conuerti eztitecen eta bekatuac barka eztaquizquén. 13 Eta erran ciecen, Eztaquique comparatione haur? Eta nolatan comparatione guiac eçagutiren dituque? 14 Ereilleac hitza ereiten du. 15 Bada hauc dirade bide bazterrera hacia recebitzen dutenac, ceinétan ereiten baita hitza: baina ençun dutenean, bertan ethorten da Satan, eta kencen du hayen bihotzeten erein cen hitza. 16 Eta hauc dirade halaber leku harriquetara hacia recebitzen dutenac: eta ençun dutenean hitza, bertan bozcariorequin recebitzen dute hura. 17 Eta eztute erroric berac baithan, baina iraute gutitaco dirade: guero heltzen denean tribulationeric edo persecutioneric hitzagatic, bertan scandalizatzen dirade. 18 Eta hauc dirade elhorri artera hacia recebitzen dutenac, hauc dirade, diot, hacia ençuten dutenac: 19 Bainha mundu hunetaco ansiec, eta abrastassunezco enganioac, eta berce gaucetaco guthiciéc barneraric ithotzen dute hitza,

eta fructu gabetzen da. (aiōn g165) 20 Eta hauc dirade lur onera hacia recebitu dutenac, ceinéc hitza baitute?

ençuten baitute, eta recebitzen, eta fructu ekarten, batac hoguey eta hamar, eta berceac hiruroguey, eta berceac ehun. 21 Erran ciecén halaber, Ala candela ekarten da gaitzurupean, edo ohapean eçar dadiñat? eza candelerean eçar dadiñat? 22 Ecen ezta deus secreturic aguerturen eztenic, edo estal ahal daitenic: baina campora ethorri behar da. 23 Baldin nehorc ençuteco beharriric badu, ençun beça. 24 Guehiago erran ciecén, Gogoauqué cer ençuten duquen: cer neuriz neurturen baituqué, neurturen çaique, eta emendaturen çaique, çuey ençuten duquenoy. 25 Ecen duenari, emanen çayó: eta deusic eztuenari, duena-ere edequiren çayó. 26 Guehiago erraiteen çuen, laincoaren resumá da, guiçon hacia lurrera egotziric gau eta egun lo etzaten eta iaiquiten licaten baten ançora. 27 Eta hacia ilkiten eta hatzen licén, harc ezlaquiala nola, 28 Ecen bere buruz lurrac fructu ekarten du, behin belhar, guero buru, guero ogui bihi bethea buruän. 29 Eta aguertu denean fructua, bertan guiçonac du eçarten iguiteyá: ceren prest baita vztá. 30 Guero cioen, Cer irudi duela erranen dugu laincoaren resumá? edo cer comparationez comparaturen dugu hura? 31 Hura da mustarda haci bihibat beçala, cein lurrean ereiten denean, baita lurrean diraden haci gucietaco chipiena: 32 Baina erein den ondoan, goratzen da, eta berce belhar gucietaco handiena eguiten da: eta adar handiac eguiten ditu hala non ceruco choriec ohatzeac eguin ahal baititzaqueizte haren itzalean. 33 Eta anhitz hunelaco comparationez tractatzen cerauen hitza, ençun ahal ciroitenaren araura. 34 Eta comparatione gabe etzayen minçatzen: baina appartean bere discipuluey declaratzen cerauzten gauça guciac. 35 Eta erran ciecén egun hartan, arrastu cenean, Iragan gáitecen vraren berce aldera. 36 Eta populua vtziric har ceçaten hura vncian cen beçala: baina berce vncitchoac-ere baciraden harequin. 37 Orduan altcha cedin haice buhumba handibat, eta bagác sartzen ciraden vncira, hala non ia bethatzen baitzén. 38 Eta hura vnciareni guibeleco aldean cetzan lo burudi baten gainean: orduan iratzartzen dute, eta diotsate, Magistráu, eztuc ansiaric ceren galduac goacen? 39 Eta iratzarri cenean mehatcha ceçan haicea, eta erran cieçon itsassoari, Ichil adi, eta gueldi adi. Orduan cessa cedin haicea, eta tranquilitate handi eguin cedin. 40 Eta erran ciecén Cergatic çarete horrela icer? nola eztuqué federic? 41 Eta ici citecen icidura handiz: eta erraiteen çuten elkarren artean, Baina

nor da haur, haiceac eta itsassoac, ere obediten baitute?

5 Eta ethor citecen itsassoaren berce aldera, Gadarenóen comarcara. 2 Eta ilki cenean vncitic, bertan aitzinera ethor cequión thumbetaric spiritu satsua çuen guicombat: 3 Ceinec bere egoitea baitzuen thumbetan, eta cadenaz-ere nehorc ecin esteca ciroen. 4 Ceren anhitzetan cepoz eta cadenaz estecatu içan cenean hauts baitzitzan cadená, eta çathica cepoac: eta nehorc ecin ceba ceçaqueen. 5 Eta bethiere egun eta gau mendietan eta thumbetan cen oihuz cegoela, eta bere buruäri harriz ceraunsala. 6 Eta ikussi çunean Iesus vrrundanic, laster eguin ceçan eta gur cequión: 7 Eta oihuz voz goraz erran ceçan, Cer da hire eta ene artean, Iesus lainco subiranoaren Semea? adiuratzan aut laincoaren partez ezneçan tormenta. 8 (Ecen erraiteen ceraucan, Ilki adi spiritu satsuá, guiçon horrenganic) 9 Orduan interroga ceçan hura, Nola da hire icena? Eta ihardets ceçan, cioela, Legio diat icen: ecen anhitz gaituc. 10 Eta othoitx handi eguiten çeraucan, ezlitzanigor comarca hartaric campora. 11 Eta cen han mendi aldean vrdalde handibat alha cenic. 12 Eta othoitx eguin cieçoten deabru hec guciéc, cioitel, Igor gaitzac vrdetara, hetara sar gaitecençat. 13 Eta permetti ciecén bertan Iesusec. Eta ilkiric spiritu satsuac lar citecen vrdetara, eta oldar cedin vrdaldea gainetic behera itsassora (eta baciraden bi millaren inguruä) eta itho citecen itsassoan. 14 Eta vrdeac bazcatzen cituztenéc ihes eguin ceçaten, eta ekar citzaten berriac hirira eta campocetara: Orduan ilki citecen ikustera cer egün içan cen. 15 Eta ethorten dirade Iesusgana, eta ikusten dute demoniatu içan cena iarriric eta veztituric eta cençaturic, legionea vkan çuna diot: eta ici citecen. 16 Eta haur ikussi çutenéc erran ciecén häy, nola demoniatuari heldu içan çayon, eta vrdéz. 17 Orduan hec has cequizquier othoitx eguiten parti ledin hayén comarquetaric. 18 Eta hura sarthu cenean vncira, othoitzez çayon demoniatu içan cena harequin licén. 20 Ioan cedin bada, eta has cedin predicatzan Decapolisen cein gauça handiac eguin cerautzan Iesusec: eta guciéc miresten çuten. 21 Eta iragan cenean Iesus vncian berrix berce aldera, populu handi bil cedin harengana, eta cen itsas bazterrean. 22 Eta huná, ethor cedin synagogaco principal lairus deitzen cembat, eta ikussi çunean hura, egotz ceçan bere burua haren oinetara. 23 Eta othoitx handi eguiten çeraucan, cioela, Ene alabatchoa hurrenean duc: othoitx eguiten drauat, ethor adin, eta eçar ditzán escuac haren gainean,

senda dadingat eta vici den. **24** Eta ioan cedin Iesus huni eman içan çayon sapientia haur, eta are hunelaco harequin, eta populu handi çarreyón, eta hertsen verthuteac hunen escuz eguiten baitirade? **3** Ezta haur çuten. **25** Eta emaztebat cen odol iariatzea hamabi charpanter? Mariaren seme, Iacquesen eta losesen vrthe hetan çuenic: **26** Eta anhitz suffritu vkan çuen eta ludaren eta Simonen anaye? eztirade hunen anhitz medicutaric, eta berea guicia despendatu çuen, arrebac-ere hemen gu baithan? Eta scandalizatzen eta etzén deus probetchatu, baina gaizoatuago içan ciraden harten. **4** Eta erraiten cerauen Iesusec, cen. **27** Hura lesusez minçatzen ençunic, ethor cedin Ezta Prophetabat desohoratzen bere herrian, eta gendetzean guibeletic, eta hunqui ceçan haren arropá. ahaidén artean, eta bere etchean baicen. **5** Eta ecin **28** Ecen erraiten çuen, Baldin haren abillamenduac escuac hayén gainean eçarriric, senda baitzitan agor cedin haren odol ithurria: eta sendi ceçan bere baijen. **6** Eta miraz cegoén hayéc incredulitateagatic, gorputzean sendatu cela plaga hartaric. **30** Eta bertan eta inguratzan cituen burguäc inguru, iracasten ari lesusec bere baithan eçaguturic harenganic ilki içan cela. **7** Orduan dei citzan hamabiak, eta has cedin cen verthutea, itzulirc gendetzean, erran ceçan, Norc hayén igorten birá: eta eman ciecen bothere spiritu hunqui dituene abillamenduac? **31** Eta erran cieçoten satsuén gainean. **8** Eta mana citzan ezleçaten deus bere discipuluec, Badacussac gendetzeac hertsen har bidecotzat, makila hutsa baicen: ez maletaric, auela, eta dioc, Norc hunqui nau? **32** Eta inguru ez oguiric, ez diruric guerricoan. **9** Bainha sandaleac behatzen çuen, haur egun çuna ikus leçançat. **33** Eta iaunciac lituzten eta birá arropaz ezlitecen vezti. **11** emaztea beldurric eta ikararic, nola baitzaquian hura Eta norc-ere recebituren ezpaitzaituzte, eta çuec ez baithan egun içan cena, ethor cedin, eta egotz ceçan ençunen, handic partitzean, iharros eçaque çuen bere buruä haren aitzinera, eta erran cieçón egua oinén azpico errhautsa, testimoniageten hayén contra. guicia. **34** Eta harc erran cieçón, Alabá, eure fedeac Eguiaz diotsuet, emequiago tractatuac içanen diradela saluatu au, habil baquerequin, eta aicén sendo eure Sodomacoac eta Gomorrhacoac iudicioco egunean, plagic. **35** Oraino hura minço cela ethor citecen batzu çuten batbedera emenda ledin. **13** Eta deabru synagogaco principalarenetic, ciotela, Hir alabá hil anhitz campora egoizten çutén: eta vnctatzen çutén duc, cergicat fatigatzen duc Magistrua? **36** Eta lesusec erraiten cen hitz haur ençun çuen beçain sarri, diotsa olioz anhitz eri, eta sendatzen cituzten. **14** Eta synagogaco principaliari, Eztuála beldurric, sinhetsac ençun ceçan regue Herodesec minçatzen (ecen solament. **37** Eta etzeçan permetti nehor iarreiqui haren icena cen famatua) eta erran ceçan, Ioannes lequión Pierris, eta Iacques, eta Ioannes Iacquesen batheyatzen ari cena, resuscitatu içan da hiletaric, eta anyea baicen. **38** Guero ethor cedin synagogaco halacotz verthutéc obratzen duté harten. **15** Bercéc principalaren etchera, eta ikus citzan tumultoa, eta cioiten, Elias da: Eta bercéc cioiten, Prophetada, edo nigarrez ceudenac, eta dolu handi ekarten çutenac. **39** Prophetetaric bat beçalaco. **16** Bada hori ençunic Eta sarthuric dioste, Cergicat tormentatzen çarete, eta Herodesec dio, Haur da Ioannes nic buruä edequi nigarrez çaudete? nescatchá ezta hil, baina lo datza. draucadana, hura resuscitatu da hiletaric. **17** Ecen **40** Eta irriz ceuden harçaz: baina harc guciac idoquiric Herodes hunec gende igorriric har ceçan Ioannes, campora, har citzan nescatcharen aitá eta amá, eta esteca ceçan presoindeguian, Herodias bere eta harequin ciradenac, eta sartzen da nescatchá anaye Philipperen emaztearen causaz, ceren hura cetzan lekura. **41** Eta harturic nescatcharen escua, emazte hartu baitzuen. **18** Ecen erraiten cerauan diotsa, Talitha-cumi: erran nahi baita, Nescatchá Ioannesec Herodesi, Eztuc sori euri anayeren emaztea (hiri diosnat) iaiqui adi. **42** Eta bertan iaiqui cedin duán. **19** Halacotz Herodias ayher çayón, eta hil nescatchá, eta баçabilan: ecen hamabi vrhetacaoa eraci nahi çuen, baina ecin ceçaqueen. **20** Ecen cen: eta spantamendu handiz spanta citecen. **43** Eta Herodes beldur çayón Ioannesı, eçaguturic ecen hura haguitz manatu vkan ditu, nehor haur ezlaquian: eta erran ceçan iatera nescatchari eman lequión.

6 Guero parti cedin handic, eta ethor cedin bere herrira, eta baçarreitzan bere discipuluac. **2** Eta ethorri cenean Sabbathoa, has cedin synagogán iracasten, eta ençuten çutenetaric anhitzec miresten çuten, ciotela, Nondic huni gauça hauc? eta ceric da

charpanter? Mariaren seme, Iacquesen eta losesen vrthe hetan çuenic: **26** Eta anhitz suffritu vkan çuen eta ludaren eta Simonen anaye? eztirade hunen anhitz medicutaric, eta berea guicia despendatu çuen, arrebac-ere hemen gu baithan? Eta scandalizatzen eta etzén deus probetchatu, baina gaizoatuago içan ciraden harten. **4** Eta erraiten cerauen Iesusec, cen. **27** Hura lesusez minçatzen ençunic, ethor cedin Ezta Prophetabat desohoratzen bere herrian, eta gendetzean guibeletic, eta hunqui ceçan haren arropá. ahaidén artean, eta bere etchean baicen. **5** Eta ecin **28** Ecen erraiten çuen, Baldin haren abillamenduac escuac hayén gainean eçarriric, senda baitzitan agor cedin haren odol ithurria: eta sendi ceçan bere baijen. **6** Eta miraz cegoén hayéc incredulitateagatic, gorputzean sendatu cela plaga hartaric. **30** Eta bertan eta inguratzan cituen burguäc inguru, iracasten ari lesusec bere baithan eçaguturic harenganic ilki içan cela. **7** Orduan dei citzan hamabiak, eta has cedin cen verthutea, itzulirc gendetzean, erran ceçan, Norc hayén igorten birá: eta eman ciecen bothere spiritu hunqui dituene abillamenduac? **31** Eta erran cieçoten satsuén gainean. **8** Eta mana citzan ezleçaten deus bere discipuluec, Badacussac gendetzeac hertsen har bidecotzat, makila hutsa baicen: ez maletaric, auela, eta dioc, Norc hunqui nau? **32** Eta inguru ez oguiric, ez diruric guerricoan. **9** Bainha sandaleac behatzen çuen, haur egun çuna ikus leçançat. **33** Eta iaunciac lituzten eta birá arropaz ezlitecen vezti. **11** emaztea beldurric eta ikararic, nola baitzaquian hura Eta norc-ere recebituren ezpaitzaituzte, eta çuec ez baithan egun içan cena, ethor cedin, eta egotz ceçan ençunen, handic partitzean, iharros eçaque çuen bere buruä haren aitzinera, eta erran cieçón egua oinén azpico errhautsa, testimoniageten hayén contra. guicia. **34** Eta harc erran cieçón, Alabá, eure fedeac Eguiaz diotsuet, emequiago tractatuac içanen diradela saluatu au, habil baquerequin, eta aicén sendo eure Sodomacoac eta Gomorrhacoac iudicioco egunean, plagic. **35** Oraino hura minço cela ethor citecen batzu çuten batbedera emenda ledin. **13** Eta deabru synagogaco principaliari, Eztuála beldurric, sinhetsac ençun ceçan regue Herodesec minçatzen (ecen solament. **37** Eta etzeçan permetti nehor iarreiqui haren icena cen famatua) eta erran ceçan, Ioannes lequión Pierris, eta Iacques, eta Ioannes Iacquesen batheyatzen ari cena, resuscitatu içan da hiletaric, eta anyea baicen. **38** Guero ethor cedin synagogaco halacotz verthutéc obratzen duté harten. **15** Bercéc principalaren etchera, eta ikus citzan tumultoa, eta cioiten, Elias da: Eta bercéc cioiten, Prophetada, edo nigarrez ceudenac, eta dolu handi ekarten çutenac. **39** Prophetetaric bat beçalaco. **16** Bada hori ençunic Eta sarthuric dioste, Cergicat tormentatzen çarete, eta Herodesec dio, Haur da Ioannes nic buruä edequi nigarrez çaudete? nescatchá ezta hil, baina lo datza. draucadana, hura resuscitatu da hiletaric. **17** Ecen **40** Eta irriz ceuden harçaz: baina harc guciac idoquiric Herodes hunec gende igorriric har ceçan Ioannes, campora, har citzan nescatcharen aitá eta amá, eta esteca ceçan presoindeguian, Herodias bere eta harequin ciradenac, eta sartzen da nescatchá anaye Philipperen emaztearen causaz, ceren hura cetzan lekura. **41** Eta harturic nescatcharen escua, emazte hartu baitzuen. **18** Ecen erraiten cerauan diotsa, Talitha-cumi: erran nahi baita, Nescatchá Ioannesec Herodesi, Eztuc sori euri anayeren emaztea (hiri diosnat) iaiqui adi. **42** Eta bertan iaiqui cedin duán. **19** Halacotz Herodias ayher çayón, eta hil nescatchá, eta баçabilan: ecen hamabi vrhetacaoa eraci nahi çuen, baina ecin ceçaqueen. **20** Ecen cen: eta spantamendu handiz spanta citecen. **43** Eta Herodes beldur çayón Ioannesı, eçaguturic ecen hura haguitz manatu vkan ditu, nehor haur ezlaquian: eta erran ceçan iatera nescatchari eman lequión.

çuten, eta gogotic hura ençuten çuen. **21** Bada egun carazcoa ethorri cenean, Herodesec bere soruneko banqueta eguiten ceraueñean princiey eta capitainey eta Galileaco principaley: **22** Eta sarthuric Herodiasen alabá dansatu cenean, eta Herodesi eta harequin mahainean iarriric ceudeney atsegui

eguin ceraueñean, Reguec diotsa nescatchari, Esca arrainen tarcerbait. 44 Eta ian çutenac ciraden aqut cer-ere nahi baitun, eta emanen draunat. 23 borz milla guïçonen inguruä. 45 Guero bertan bere Eta cin eguin cieçón: Escaturen aitzaitadan gucia discipuluac sar eraci citzan vncira, eta aitzinean ioan emanen draunat, neure resumaren erdirano. 24 Eta eraci itsassoaren berce aldera Bethsaida alderát, harc ilkiric erran cieçón bere amari, Cer escaturen berac populuar congít lemon bizquitartean. 46 Eta hec naiz? Eta harc erran ceçan, Ioannes Baptisten igorri cituenean, mendira ioan cedin othoitz eguitera. buruären. 25 Eta bertan sarthuric affectionatuqui 47 Eta arrastu cenean, vncia cen itsassoaren erdian, Reguegana, esca cequión, cioela, Nahi diat orain eta hura bera leihorrean. 48 Eta ikus ceçan pena bertan eman dieçadán platean Ioannes Baptisten çutela, aurthiquiten: (ecen haice-contra çutén) eta buruä. 26 Eta Reguec hagultz tristeturic, cinagatic gauären laurgarren veilla irian ethor cedin hetara, eta harequin mahainean iarriric ceudenagatic, eztu itsas gainez çabilala: eta nahi cituen hec iragan. 49 iraitzi nahi vkan. 27 Eta bertan Reguec, igorriric Bainha hec hura ikussiric itsas gainez çabilala, vste borrhoroa, mana ceçan ekar ledin haren buruä: harc çutén fantosmabat cela: eta oihu eguiñ ceçaten, 50 bada ioanic edequi cieçón buruä presoindeguian. 28 Ecen guciéc ikusten çuten hura, eta trubla citecen: Eta ekar ceçan haren buruä platean, eta eman cieçón baina bertan minça cequién, eta erran cieçén, Sporça hura nescatchari, eta nescachác eman cieçón bere çáitezte, ni naiz, etzaretelala beldur. 51 Orduan igan amari. 29 Eta hori ençunic haren discipuluac ethor cedin hetara vncira: eta sossega cedin haicea: non citecen, eta eraman ceçaten haren gorputza, eta are tinquetz spantago baitzitecen berac baithan, eta eçar ceçaten thumbán. 30 Eta bil citecen Apostoluac mirets ceçaten. 52 Ecen etzutén aditu oguiéz eguiñ lesusgana, eta conta cieçoten eguiñ eta iracatsi çuten içan cena: ceren hayén bihotza gogortua baitzén. 53 gucia. 31 Eta erran cieçén, Çatozze ceuróc appart leku Eta berce aldera iragan ciradenean, ethor citecen desertu batetara, eta reposa çáitezte gutibat: ecen Genesarethco lurrera, eta portu har ceçaten. 54 Eta anhitz ciraden ethorten eta ioaiten ciradenac: eta vncitic ilki ciradenean, bertan eçagut ceçaten hura. iateco aicinaric-ere etzutén. 32 loan citecen bada leku 55 Eta laster eguiñ çutenean inguruco comarca hura desertu batetara vncian appart: 33 Bainha ikus citzan gucia, has citecen ohetan erién ekarten, non cela hura populuac ioaiten, eta eçagut ceçaten hura anhitez: encützen baitzuten, hara. 56 Eta nora-ere sar baitzedin eta oinez hiri guciataric laster eguiñ ceçaten hara, eta burguétara, edo hirietara, edo parropioetara, placetan aitzin cequizten häy, eta bil citecen harengana. 34 eçarten cituzten eriac, eta othoitz eguiten ceraucaten Orduan ilkiric ikus ceçan gendetze handia lesusec, haren arropa ezpaina berere hunquí leçaten: eta eticompassione har ceçan heçaz: ecen ardi artzain gabeac beçala ciraden: eta has cequién anhitz gauçaren iracasten. 35 Eta nola ia berandua baitzén, ethori içan çazcan bere discipuluac, erraiten çutela, Deserto duc leku haur, eta ia berandua duc: 36 Eyc congít, inguruco herriatarát eta burgüetarat ioanic, berén ogui eros deçatençat: ecen cer ian deçaten eztíe. 37 Eta harc ihardesten çuela erran cieçén, Eyeçue çuec iatera. Orduan diotsate, Ala ioanic erossiren dugu ber-ehun dineren oguia, eta emanen drauegu iatera? 38 Eta harc dioste, Cembat ogui dituçue? çazaze eta ikar eçaçue. Eta iaquin dutenean dioite, Borz, eta bi arrain. 39 Orduan mana citzan, iar eraci litzaten guciak mahaintaraz belhar perde gainean. 40 Eta iar citecen arencaz, ehuñá, eta berroguey eta hamarná. 41 Eta borz oguiac eta bi arrainac hartu cituenean, beguiac cerurát alchaturic, gratiác renda citzan, eta hauts citzan oguiac: eta eman cietzén bere discipuluey, häy aitzinera eçar lietzençat: eta bi arrainac parti cietzén guciay. 42 Eta ian ceçaten guciéc, eta ressasia citecen. 43 Eta goiti ceçaten çathitaric hamabi sasquitara, eta

Markos

dituztela doctrinatzat guiçonén manamenduac. 8 deabrua hire alabaganic. 30 Eta ioan içan cenean Ecen laincoaren manamendua vtziric, guiçonen bere etchera, eriden ceçan deabrua ilki cela, eta ordenançá eduquiten duçue, hala nola, cubén eta alabá ohe gainean cetzala. 31 Guero partituric Tyreco goporrén ikutzeac: eta hunelaco berce gauçaric anhitz eta Sidongo quoarteretaric, ethor cedin Galileaco eguiten duçue. 9 Erraiten cerauen halaber, Vngui itsassora, Decapolisco comarquéen arteaz. 32 Orduan nombait iraizten duçue laincoaren manamendua, presentatzen draucate gor nequez minçó cembat, eta çuen ordenançá beguira deçacuençát. 11 Bainha otoitz eguiten escua gainean eçar lieçón. 33 Eta hura çuec dioçue, Baldin norbeitec aitari edo amari gendetzetic appart harturic, eçar citzan bere erhiac baderró, Eneganic içanen den corbana (erran nahi haren beharrietan: eta thu eguinic, hunqui ceçan baita donoa) probetchaturen çaic, hoguen gabe haren mihia. 34 Guero cerurat beguiac altchaturic date hura. 12 Eta eztuçe permettitzen harc deus suspirio eguiñ ceçan, eta erran cieçon Ephphata, guehiagoric eguiñ dieçón bere aitari edo bere amari: 13 erran nahi baita, Irequi adi. 35 Eta bertan irequi Ezdeusten duçuela laincoaren hitza ceuroc ordenatu citecen haren beharriac, eta lacha cedin haren mihico duçuen ordenançáz: eta hunelaco berce gauçaric etchequidurá, eta minçó cen claroqui. 36 Eta mana anhitz eguiten duçue. 14 Guero deithuric populu citzan nehori ezlerroten: baina cembat-ere harc gucia beregana, erran ciecén, Beha çaquiquidate defenda baitziecén, vnguiñ guehiago publicatzen guciac, eta adi eçaque. 15 Ezta deus guiçonaren çutén. 37 Eta guciz miraculu esten çutén, ciotela, campotic, hura baithan sartzen denic, hura satsu Vngui gauça guciac eguiñ ditu: gorrey ençun eraciten ahal deçaquenic: baina harenganic ilkiten diraden draue, eta mutuac minçá eraciten ditu.

gauçác dirade, guiçona satsutzen dutenac. 16

Nehorc ençuteco beharriic badu ençun beça. 17 Guero etchean sarthu cenean populutic retiraturic interroga ceçaten bere discipuluéc comparationeaz. 18 Eta dioste, Horrela çuec-ere adimendu gabe çarete? Eztuçe aditzen, ecen campotic guiçona baithan sartzen diradenetaric deusec, ecin hura satsu deçaquela? 19 Ecen ezta sartzen haren bihotzera, baina sabelera, eta ilkiten da campora retreitera, chahutzen dituela vianda guciac. 20 Ciosten bada, Guiçonaganic ilkiten dena da, guiçona satsutzen duena. 21 Ecen barnetic, guiçonén bihotzetic ilkiten dirade pensamendu gaichtoac, adulterioac, paillardicá, hiltzecá, 22 Ohoinqueriá, auaritiá, gaichtaqueriá, enganioa, insolentia, bekazteria, gaitzerratea, superbiá, erhotassuna: 23 Gaichtaqueria hauc guciac barnetic ilkiten dirade, eta satsutzen dute guiçona. 24 Eta handic iaiquiric ioan cedin Tyreco eta Sidongo comarquetarát: eta etche batetan sarthuric, etzuen nahi nehorc iaquin leçan: baina ecin estali içan da. 25 Ecen harçaz ençunic emaztebatec, ceinen alabatchoac baitzuen spiritu satsua, ethorriric egotz ceçan bere buruá haren oinetara, 26 (Eta emaztea cen Grec, nationez Syrophenissiana) eta otoitz eguiten ceraucan campora egotz leçan deabrua haren alabaganic. 27 Eta lesusec erran cieçon, Vtzan behin haourrac ressasia ditecen: ecen eztun gauça bidezcoa haourréen oguiaren hartzea, eta chakurrey egoiztea. 28 Eta harc ihardets ceçan, eta erran cieçon, Hala duc launa: badaric-ere chakurréc iaten dié mahain azpian haourréen appurretaric. 29 Orduan erran cieçon, Hitz horrenngatic ohá, ilki dun

8 Egun hetan, gucizco gendetze handia cen becala, eta ezpaitzuten cer ian leçaten, dei citzan beregana Iesusec bere discipuluac, eta erran ciecen, 2 Compassione dut populuaz: ecen ia hirur egun du unequin daudela, eta eztuté cer ian deçaten. 3 Eta baldinigor baditzat baruric cein bere etcherat, flacaturen dirade bidean: ecen horietaric batzu vrrundanic ethorri içan dirade. 4 Eta ihardets cieçoten bere discipuluéc, Nondic hauc hemen nehorc ressasia ahal litzaque oguiz desertuan? 5 Eta interroga citzan, Cembat oguiz dituçe? Eta hec erran ceçaten, Çazpi. 6 Orduan mana ceçan populuia iar ledin lurrean: eta harturic çazpi oguiac, gratiá rendatu eta, hauts citzan, eta eman cietzen bere discipuluey, presenta litzatençat: eta presentatu cituzten populuaren aitzinean. 7 Bacituzten halaber arrain guti batzu, eta gratiá rendaturic, erran ceçan hec-ere presenta litzaten. 8 Ian ceçaten bada, eta ressasia citecen: eta altcha citzaten çathi soberatuetaric çazpi sasquitarra. 9 Eta ian çutenac ciraden laur millaren inguruá, guero eman cieçén congít. 10 Eta bertan uncira sarthuric bere discipuluequin, ethor cedin Dalmanutha bazterretara. 11 Eta ethor citecen Phariseuac, eta has citecen harequin iharduquiten, hari cembeit signoren cerutic galdez caizcala, hura tentatzen çutela. 12 Orduan barnadanic bere spirituan suspirio eguinic, erran ceçan, Cergatic generatione haur signo galdez dago? eguiaz diotsuet generatione huni signoric etzayola emanen. 13 Eta hec vtziric, vncian berriz sarthuric iragan cedin berce aldera. 14 Eta ogui hartzera discipuluey ahanz cequién: eta oguibat

baicen etzutén berequin vncian. 15 Eta mana citzan, bere viaia enegatic eta Euangeliogatic, saluaturen cioela, Gogoauçue eta beguira çaitetez Phariseuén du hura. 36 Ecen cer probetchu du guiçonac, baldin altchagarritic, eta Herodesen altchagarritic. 16 Eta mundu gucia irabaz badeça, eta bere arimá gal baciharducaten elkarren contra, cioitela, Ceren oguiric badeça? 37 Edo cer emanen du guiçonac bere eztugun da hori. 17 Eta hori eçagutu çuenean arimaren recompensamendutan? 38 Ecen norc-ere lesusec, erran ciecen, Cer diharducaue, ceren oguiric adultera eta bekatore hunetan, guiçonaren Semea- eztuçuen? oraino eztuçue consideratzan ez aditzen? oraino gogortua duçue çuen bihotza. 18 Beguiac ahalque içanen baita niçaz eta ene hitzéz generatione dituquelaric, eztacussaue? eta behariac dituquelaric, Aitaren glorián Aingueru sainduequin.

eztançue? eta etzarete orhoit? 20 Eta çazpiac laur milla guiçoney hautsi nerauzterean cembat sasqui çathiz betheric altchatu centuzten? Eta hec erran cieçoten, Çazpi. 21 Eta erran ciecén, Nola eztuque aditzen? 22 Eta ethor cedin Bethsaídara: eta presenta cieçoten itsubat, eta othoitz ceguioten, hura hunqui leçan. 23 Orduan itsuaren escua harturic, eraman ceçan burgutic campora: eta haren beguietara thu eguinic, eta escuac haren gainean eçarriric, interroga ceçan, deus balacussanez. 24 Eta harc beguiac altchaturic erran ceçan, Badiacusquiat guiçonac, encen ohartzen nitzayec arboreac diruditela dabiltzala. 25 Guero berriz eçar citzan escuac haren beguién gainean, eta berriz goiti beha eraci cieçón: eta senda cedin, eta ikusten cituen vrrundanic-ere claroqui guciac. 26 Orduan lesusec igor ceçan hura bere etcherát, cioela, Ezadila burgura sar, eta nehoriz eztroala burguän. 27 Eta Iesus eta haren discipuluac handic ilkiric ethor citecen Philipperen Cesarea deitzen deneco burguétara: eta bidean interroga citzan bere discipuluac, ciostela, Nor naicela ni dioite guiçonéc? 28 Eta hec ihardets ceçaten, Ioannes Baptista, eta bercéc Elias, eta bercéc Prophetetaric bat. 29 Orduan harc dioste, Eta quec ni nor naicela dioüe? Eta ihardesten duela Pierrisec diotsa, Hi aiz Christ. 30 Orduan debeta citzan mehatchurequin nehoriz hura ezlerroten harçaz. 31 Eta has cedin hayén iracasten, encen behar cela guiçonaren Semeac anhitz suffri leçan, eta reproba ledin Ancianoéz, eta Sacrificadore principaléz, eta Scribéz, eta hil ledin, eta hereneco egunean resuscita ledin. 32 Eta claroqui propos hunez minçatzen cen. Orduan apparta ceçan Pierrisec, eta has cequión reprotochatzen. 33 Eta harc itzuliric, eta bere discipuluetarat behaturic reprotocha ceçan Pierris, cioela, Guibelerat adi eneganic Satan: encen eztituc aditzen laincoaren diraden gauçác, baina guiçonén diradenac. 34 Guero populua beregana deithuric bere discipuluequin, erran ciecén, Norc-ere nahi baitu ene ondoan ethorri, renuntia beça bere buruáz, eta har beça bere crutzea, eta berrait niri. 35 Ecen norc-ere nahi vkanen baitu bere viaia saluatu, galduren du hura: baina norc-ere galduren baitu

9 Erraiten cerauen halaber, Eguiaz erraiten drauçuet, encen badiradela hemen present diradenotaric batzu, herioa dastaturen eztutenic, laincoaren resumá bothererequin ethorriric dacusqueiteno. 2 Eta sey egunen buruän har citzan Pierris, eta lacques eta Ioannes, eta eraman citzan mendi gora batetara appart hec berac, eta transfigura cedin hayén aitzinean. 3 Eta haren abillamenduac argui ciecen, eta haguitz churit elhurra beçala, halaca non bolaçalec lurraren gainean ecin hain churi eguiñ baileçaque. 4 Guero aguer cequién Elias Moysesequin, eta minço ciraden lesusequin. 5 Orduan Pierrisec hitza harturic diotsa Iesusi, Magistrúá, on duc gu hemen garén: eguiñ ditzagun bada hirur tabernacle, bat hire, eta bat Moysesen, eta bat Eliasen. 6 Eta cer minço cen etzaquian: encen icituac ciraden. 7 Eta eguiñ cedin hodeybat hec estali cituenic: eta ethor cedin vozbat hodeyetic, cioela, Haur da ene Seme maitea: huni beha çaquiquioite. 8 Eta bertan inguru behaturic, etzeçaten ikus nehor guehiagoric, Iesus bera baicen berequin 9 Eta hec menditic iausten ciradela, mana citzan, nehoriz eztietzotzen erran ikussi cituzten gauçác, guiçonaren Semea hiletaric resuscitatu licenean baicen. 10 Eta hec erran haur eduqui ceçaten berac baithan, elkarri galde eguiten ceraucatela, cer erran nahi çuen, hiletaric resuscitatze harc. 11 Guero interroga ceçaten, ciotela, Cergatic dioite Scribéc encen Elias lehen ethorri behar dela? 12 Eta harc ihardesten çuela erran ciecen, Segur Eliasen lehen ethorriric bere staturaco ditu gauça guciac: eta scribatua den beçala guiçonaren Semeaz, behar da anhitz suffri deçan, eta ezdeusetan eduqui dadin. 13 Bainan erraiten drauçuet encen Elias ethorri içan dela, eta hari eguiñ nahi ceraucaten gucia, eguiñ draucatela, harçaz scribatua den beçala. 14 Eta discipuluetara ethorriric, ikus ceçan gendetze handibat hayén inguruän, eta Scribéc hequin ciharducatela. 15 Eta bertan gendetze gucia, hura ikussiric, spanta cedin: eta harengana laster eguiñ saluta ceçaten. 16 Orduan interroga citzan Scriba hec, Cer diharducaue çuen artean? 17 Eta ihardesten çuela gendetzeoetaric batec,

erran ceçan, Magistruá, ekarri diat neure semea
hiregana, ceinec baitu spiritu mutubat. **18** Eta non-
ere har baiteça, çathicaten dic: eta orduan haguna
diarioc, eta garrascots bere hortzez eguiten dic, eta
eyarthu dihoac: eta erran diraueat hire discipuluey
egotz içeñaten campora, eta ecin equin dié. **19**
Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, O natione
sinheste gabea, noizdrano finean quequin içanen
naiz? noizdrano finean supportaturen çaituztet?
haren aita, Cembat dembora du haur heldu çayola?
Eta harc diotsa, Haourra-danic. **22** Eta anhitzetan
sura egotzi dic eta vrera, deseguin leçançat: baina
deus ahal badaguic, hel aquigu, guçaz compassionē
harturic. **23** Eta lesusec erran cieçon, Baldin hori
sinhets ahal badeçac, gauça guciac dituc possible
sinhesten duenaren. **24** Eta bertan haour aitác oihu
cegoela nigarrequin erran ceçan, Sinhesten diat,
launa, hel aquio ene incredulitateari. **25** Eta ikussiric
lesusec ecen populua lasterca elkarganatzan cela,
mehatcha ceçan spiritu satsua, ciotsala, Spiritu mutuá
eta gorrá, nic aut manatzen, Ilki adi horrenganic,
eta guehiagoric ez adila sar hori baithan. **26** Eta
spiritua oihu equinic eta hura gaizqui çathicaturic,
ilki cedin: eta haourra hila beçalaca cedin, hala non
anhitzec erraiten baitzuten ecen hil cela. **27** Baina
lesusec harén escua harturic, chuchent ceçan hura,
eta iaiqui cedin. **28** Eta etchean sarthu cenean,
bere discipuluéc interroga ceçaten appart, Cergatic
guc hura ecin campora egotzi dugu? **29** Eta erran
ciecén, Deabru mota hura bercela ecin ilki daite
orationez eta barurez baicen. **30** Eta handic ilkirc,
elkarrequin çabiltzan Galilean gaiudi: eta etzuen nahi
nehorc iaquin leçan. **31** Ecen iracasten cituen bere
discipuluac, eta ciosten, Guiçonaren Semea liuraturen
da guïconén escuetara, eta hilien duté: baina hilic,
hereneco egunean resuscitaturen da. **32** Baina hec
erran haur etzutzen aditzen, eta beldur ciraden haren
interrogatzera. **34** Eta hec ichil citecen: ecen elkarren
contra iharduqui çutén bidean, cein cen berceac baino
handiagoa. **35** Eta iarri cenean, dei citzan hamabiak,
eta erran ciecén, Baldin nehor lehen içan nahi bada,
gucietao azquenén içanen da, eta gucién cerbitzari.
36 Eta haourtchobat harturic ecar ceçan hayen artean,
eta hura bessoetara harturic, erran ciecén, **37** Norc-ere
hunelaco haourtchoetaric bat recebituren baitu ene
icenean, ni recebitzen nau: eta norc-ere ni recebitzen
bainau, eznau ni recebitzen, baina ni igorri nauen.

38 Eta ihardets cieçon Ioannesec, cioela, Magistruá,
egoizten cituenic, cein ezpeitarreicu guri: eta debetatu
diagu hura, ceren ezpetarreicu guri. **39** Eta lesusec
dio, Ezteçaçuela hura debeta: ecen ezta nehor ene
hobe luque errota harribat haren leppoaren inguruán
eçar ledin, eta itsassora egotz ledin. **43** Eta baldin
eure escuac trebuca eraciten bahau, trencat eçac
hura: hobe duc hire, escu bakoitzen vicitezan sar
adin, ecen ez bi escuac dituala: gehennara ioan
adin, behin-ere iraunguiten ezten sura. (*Geenna g1067*)
44 Non hayén harra ezpaita hiltzen, eta sua ez
iraunguiten. **45** Eta baldin eure oinac trebuca eraciten,
bahau, trencat eçac hura, hobe duc hire, mainguric
vicitezan sar adin, ecen ez bi oinac dituala gehennara
egotz adin, behin-ere iraunguiten ezten sura. (*Geenna
g1067*) **46** Non hayen harra ezpaita hiltzen, eta sua ez
iraunguiten. **47** Eta baldin eure beguiac trebuca
eraciten bahau, idocac hura, hobe duc hire, begui
bakoitzen laincoaren resumán sar adin, ecen ez bi
beguiac dituala suco gehennara egotz adin: (*Geenna
g1067*) **48** Non hayén harra ezpaita hiltzen, eta sua ez
iraunguiten. **49** Ecen batbedera suz gacituren da: eta
sacrificio gucia gatzez gacituren da. **50** Gauça ona
da gatza, baina baldin gatza gueçat badadi cerçaz
hura gacituren duçue? Auçue ceuróc baithan gatz,
eta baque auçue elkarren artean.

10 Guero handic partituric, ethor cedinludeaco
aldirietara lordanaren berce aldeaz: eta berriz
gendetze bil cedin harengana: eta ohi beçala berriz
iracasten cituen. **2** Orduan ethorriric Pharisieuć
interroga ceçaten tentatzen çutela, Sori da guïconac
bere emaztea vtzi deçan? **3** Baina harc ihardesten
çuela erran ceçan, Cer manatu drauçe Moysesec?
4 Eta hec erran ceçaten, Moysesec permettitu dic
separationeco letraren scribatzera, eta emaztearen
vtzitera. **5** Eta ihardiesten çuela lesusec erran ciecén,
Quen bihotzeco gogortassunagatic scribatu drauçe
manamendu hori. **6** Baina creatione hatsetic, arra
eta emea equin cituen laincoac. **7** Hunegatic, vtziren
ditu guïconac bere aita eta ama, eta iunctaturen
çayó bere emazteari. **8** Eta biac içanen dirade
haraguibat. Beraz guehiagoric eztirade biga, baina
haraguibat. **9** Bada laincoac iunctatu duena guïconac
ezteçala separa. **10** Eta etchean berriz discipuluéc
gauçá harçaz beraz interroga ceçaten. **11** Eta

harc erran cieçen, Norc-ere vtziren baitu bere eta Euangilioaren amorecatic. 30 Recebi eztecan emaztea, eta bercebat emazte harturen, adulterio orain demborá hunetan ehunetan hambát, etche iauquiten du haren contra. 12 Eta baldin emazteac eta anaye, eta arreba, eta ama, eta haour, eta vtzi badeça bere senharra, eta berce batequin landa, persecutionequin, eta secula ethortecoañezcon badadi, adulterio iauquiten du. 13 Orduan vicitze eternala. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Bainapresenta cietzoten haourtcho batzu, hec hunqui anhitz lehen diradenac, içanen dirade azquen: eta litzançat: baina discipuluéc mehatchatzen cituzten, azquenac lehen. 32 Eta ciraden bidean igaiten ciradela hec presentatzen cituztenac. 14 Eta hori ikus ceçanean Ierusalemera: eta hayén aitzinean ioiten cen Iesus, Iesusec, fascha cedin eta erran ciecén, vtzitzaue eta spantatzen ciraden, eta çarreitzola ciraden beldur. haourtchoac enegana ethortera, eta eztitzäuela Eta harturic berriz hamabiac, has cequien ethorri empatcha: ecen horlacoén da laincoaren resumá. 15 behar çäzcan gaucén erraite: 33 Cioela, huná, Eguiaz erraite drauquet, norc-ere ezpaitu recebituren igaiten gara Ierusalemera: eta guiçonaren Semea laincoaren resumá haourtcho anço, ezta hartan liuraturen da Sacrificadore principalén eta Scribén sarthuren. 16 Eta hec bessoetara harturic, escuac escuetara, eta hiltzera condemnaturen duté, eta hayén gainean eçarriric, benedica citzan. 17 Eta hura Gentilén escuetaraco duté: 34 Eta hec escarniaturen ilkiten cela bideari lequionçat, norbeitec harengana dute hura, eta açoñaturen, eta thu eguiñen draucate, laster equinric, eta haren aitzinean belhauricaturic, eta hilien duté: baina hereneco egunean resuscitaturen interroga ceçan, Magistru oná, cer eguiñen dut vicitze da. 35 Orduan ethorten dirade hategana Iacques eta eternala hereta deçadançat? (aiōnios g166) 18 Eta Ioannes Zebedeoren semeac, dioitela, Magistruá, nahi Iesusec erran cieçon, Cergatic deitzen nauc on? guendiquec cer-ere escaturen baicara, eguiñ ieçagun. eztuc nehor onic bat baicen, eta hura, Iaincoa. 36 Eta harc erran ciecén, Cer nahi duçue daguiçuedan? 19 Manamenduac badaquizquic, Ezteçala adultera, 37 Eta hec erran cieçoten, Eman ieçaguc, bata hire Ezteçala hil, Ezteçala ebats, Ezteçala testimoniage escuinean, eta bercea hire ezquerrean iar gaitecen falsuric erran, Damuric eztaguialoa nehori, Ohoraitzak hire glorián. 38 Eta Iesusec erran ciecén, Eztaquique eure aita eta ama: 20 Eta harc ihardesten çuela erran ceren esquez çaudeten: edan ahal diroçue nic edaten cieçon, Magistruá, horiac guciak beguiratu ciitat neure dudan copá, eta ni batheyatzan naicen baptismoaaz gaztetassunetic. 21 Eta Iesusec harenganat behaturic, batheya ahal çaitezquete? 39 Eta hec erran cieçoten, onhets ceçan, eta erran cieçón, Gauça baten peitu Bay. Eta Iesusec erran ciecén, Nic edaten dudan aiz, habil, dituanac sal itzac, eta eman ietzéc copá edanen baduque, eta ni batheyatzan naicen paubrey: eta vkanen duc thesaurbat ceruán: eta athon, baptismoaaz batheyaturen baçarete: 40 Bainaaene arreit niri, crutzea harturic. 22 Eta hura faschaturic escuinean edo ene ezquerrean iartea, ezta ene hitz hunez, ioan cedin tristeric: ecen on handiac emaiteco, baina emanen çaye preparatu içan çayeney. cituen. 23 Orduan inguru behaturic Iesusec dioste 41 Eta hori ençunic hamarrac has citecen faschatzen bere discipuluey, O cein nequez onhassundunac, Iacqueset eta Ioannesez. 42 Bainaa Iesusec hec laincoaren resumán sarthuren diraden! 24 Eta beregana deithuric dioste Badaquique ecen nationén discipuluac spanta citecen hitz hauçaz. Baina Iesusec gainean seignoriatzea laket çayenéc, hayén gainean berriz ihardesten çuela erran ciecén, Haourräc, cein seignoriatzen dutela, eta hayén artean handi diradenéc gaitz den abrastassunetan fida diradenac, laincoaren autoritatez vsatzen dutela hayen gainean. 43 Bainaresumán sar ditecen. 25 Errachago da cablebat ezta hala içanen çuen artean: aitzitic nor-ere nahi orratzaren çulhotic iragan dadin, ecen ez abratsa içanen baita handiena içan çuen artean, içanen da laincoaren resumán sar dadin. 26 Bainaa hec are çuen cerbitzari. 44 Eta nor-ere nahi içanen baita çuen spantago citecen, bere artean ciotela, Eta nor salua artean içan ehen, içanen da gucién cerbitzari. 45 Ecen ahal daite? 27 Bainaa hetarat behaturic Iesusec guiçonaren Semea-ere ezta ethori cerbitzatu içatera, dio, Guiçonac baithan impossible da, baina ez baina cerbitzatzen, eta bere viciaren anhitzengatic laincoa baithan: ecen gauça guciak possible dirade rancinetan emaitera. 46 Orduan ethorten dirade laincoa baithan. 28 Orduan Pierris has cedin hari Iericora: eta hura Iericotic ilkiten cela, eta haren erraite, Huná, guc vtzi citiagu gauça guciak, eta discipuluac eta gendetze handia, Bartimeo Timeoren iarieiqui gaitzaizquic hiri. 29 Eta ihardesten duela seme itsua cegoen iarriric, bide bazterrean, esquez: Iesusec dio. Eguiaz diotsuet, nehor ezta vtzi duenic 47 Eta ençunic ecen Iesus Nazareno cela, has cedin etchea, edo anayeac, edo arrebá, edo aita, edo oihu eguiten eta erraite, Iesus Dauid-en semeá, aucama, edo emaztea, edo haourrac, edo landác, ene pietate niçaz. 48 Eta mehatchatzen çuten anhitzec

ichil ledin: baina harc vnguiz oihu guehiago eguiten ari ciradenén campora egoizten, eta cambiadoren çuen, Dauid-en semeá, auc pietate niçaz. **49** Orduan mahainac, eta vsso columba saltzalen cadirác itzul lesusec gueldituric, mana ceçan, dei ledin. Eta dei citzan. **16** Eta etzuen permettitzen nehorc vnciric ceçaten itsua, ciotsatela, Sporça adi, iaiqui adi: erabil leçan templeteic. **17** Eta iracasten ari cen, deitzen au. **50** Eta hura, bere mantoa egotzi çueñean, ciostéla. Ezta scribatua, ecen Ene etchea orationetaco iaiquiric ethor cedin lesusgana. **51** Eta ihardesten etche deithuren dela natione gucietan? baina çuec çuela erran cieçón lesusec, Cer nahi duc daguiadan? hura gaichtaguin lece egui duçue. **18** Eta haur Eta itsuac diotsa, Magistruá, ikustea recebi deçadan. ençun ceçaten Scribéc eta Sacrificadore principaléc, **52** Eta lesusec erran cieçón, Oha, eure fedeac saluatu eta bilha çabiltzan nolatan hura hil leçaqueten: au. Eta bertan recebi ceçan ikustea, eta iairreiquiten çayón lesusi bidean.

11 Eta Ierusalemera, Bethphage eta Bethania

Oliuatzetaco mendi aldecoetara hurbiltzen ciradenean,igor citzan bere discipuluetic biga, **2** Eta erran cieçén, Çoazte çuen aurkán den burgura: eta hartan sarthuren çareten beçain sarri, eridenen duçue asto vmebat estecatua, nehor oraino gainean iari içan etzayonic: lachaturic hura ekardaçue. **3** Eta baldin nehorc badarraçue, Cergatic hori eguiten duçue? erraque ecen launac duela haren beharra: eta bertan hura igorriren du huna. **4** Parti citecen bada, eta eriden ceçaten asto vmea estecaturic, bortha aldean campotic bi bideren artean: eta lacha ceçaten hura. **5** Eta han ceudenataric batzuc erran cieçén, Cer ari çarete, lachatzen baituque asto-vmea? **6** Eta hec erran cieçén, lesusec manatu cituen beçala: eta ioaitera vtzi citzaten. **7** Eta ekar ceçaten asto-vmea lesusgana, eta eçar cietzoten berén abillamenduac gainean, eta iar cedin haren gainean. **8** Eta anhitzec berén abillamenduac heda citzaten bidean: eta bercéc adarrac ebaquiten citzuten arboretaric eta bidean hedatzen. **9** Eta aitzinean cioacenéc, eta iairreiquiten ciradeneć, oihu eguiten çuten, ciotela, Hosanna, benedicatu dela launaren icenean ethorten dena. **10** Benedicatu dela gure aita Dauid-en resuma launaren icenean ethorten dena: Hosanna leku gorenetan aicená. **11** Eta sar cedin Ierusalem Iesus, eta templean: eta gauça gucietara inguru behaturic, eta ia berandua cela ilki cedin Bethaniarát hamabiequin. **12** Eta biharamunean ilki içan ciradenean Bethaniatic, gosse cedin. **13** Eta vrrundanic ikussiric ficotze hostodunbat, ethor cedin eya deus hartan eriden ceçaquenez: eta hartara ethoriric, etzeçan deus eriden hostoric baicen: ecen etzén fico demborá. **14** Orduan ihardesten çuela lesusec erran cieçón ficotzeari, Hemendic harát hireganic seculan fructuric nehorc ian ezteçala. Eta haur ençun ceçaten haren discipuluéc. (aión g165) **15** Eta ethorten dirade Ierusalemera: eta Iesus templean sarthuric, has cedin saltzen eta erosten ari ciradenén campora egoizten, eta cambiadoren çuen, Dauid-en semeá, auc pietate niçaz. **49** Orduan mahainac, eta vsso columba saltzalen cadirác itzul lesusec gueldituric, mana ceçan, dei ledin. Eta dei citzan. **16** Eta etzuen permettitzen nehorc vnciric ceçaten itsua, ciotsatela, Sporça adi, iaiqui adi: erabil leçan templeteic. **17** Eta iracasten ari cen, deitzen au. **50** Eta hura, bere mantoa egotzi çueñean, ciostéla. Ezta scribatua, ecen Ene etchea orationetaco iaiquiric ethor cedin lesusgana. **51** Eta ihardesten etche deithuren dela natione gucietan? baina çuec çuela erran cieçón lesusec, Cer nahi duc daguiadan? hura gaichtaguin lece egui duçue. **18** Eta haur Eta itsuac diotsa, Magistruá, ikustea recebi deçadan. ençun ceçaten Scribéc eta Sacrificadore principaléc, **52** Eta lesusec erran cieçón, Oha, eure fedeac saluatu eta bilha çabiltzan nolatan hura hil leçaqueten: au. Eta bertan recebi ceçan ikustea, eta iairreiquiten çayón lesusi bidean.

12 Guero has cequién comparationez erraiten, Mahastibat landa ceçan guicon-batec, eta ingura

cecan hessiz, eta equin cecan hobibat lacotaco, eta etziecán leinuric vtzi: eta hirurgarenac halaber. 22 Eta edifica cecan dorrebat, eta aloca ciecen laborariey, eta har ciecateán hora çazpié, eta leinuric etziecateán camporat ioan cedin. 2 Etaigor cecan laborarietara vtzi: gucietaoco azquenenic hil ciedián emaztea-ere. sasoinean cerbitzaria, laborarietaric recebi leçancat 23 Resurrectionean bada, resuscitatu diratenean mahastico fructutic. 3 Bainahec hora harturic çaurt hetaric ceinen emazte içanen da? Ecen çazpié cecaten, eta igor cecaten hutsic. 4 Eta berriz igor hora emazte vkan dié. 24 Orduan ihardesten çuela cecan hetara berce cerbitzaribat eta harri vkaldiz lesusec erran ciecen, Eztuçue halacotz huts eguiten hauts cieçoten buruá, eta igor cecaten desonestqui ceren ezpaitaquizquiçue Scripturá, ezeta laincoaren tractaturic. 5 Eta berriz bercebat igor ciecen, eta verthutea? 25 Ecen hiletaric resuscitatu diratenean, hora hil cecaten: eta anhitz berceric, batzu cehatzen eztu nehor emazteric harturen, ez emanen ezconçaz: eta berceac hiltzen cituztela. 6 Oraino bada bere baina içanen dirade ceruétaco Aingueruáç beçala. seme maitebat vkan eta, hora-ere igori vkan du 26 Eta hiléz den becembatean, ecen resuscitatzan hetara azquenic, cioela, Ahalque içanen dirade ene diradela, eztuçue iracurri Moysesen liburuan, nola semearen. 7 Bainalaborari hec erran cecaten bere berroan hari minçatu içan çayón laincoa, cioela, Ni artean, Haur da primua: çatoz hil deçagun haur, naiz Abrahamen laincoa, eta Isaac-en laincoa, eta eta gure içanen da heretagea. 8 Eta harturic hora Iacob-en laincoa? 27 Ezta hilén laincoa, baina vicién hil cecaten, eta iraitz cecaten mahastitic campora. Iaincoa: çuec beraz haguitz enganatzen çarete. 28 9 Cer equinen du bada mahasti iabeac? Ethorriren Eta ethor cedin Scribetaric cembeit, hec disputatzen da, eta deseguinien ditu laborariac, eta emanen du ençunic, eta ikussiric ecen vngui ihardetsi cerauela, mahastia berceri. 10 Eta Scriptura haur-ere eztuçue harc interroga cecan, Cein da manamendu gucietaoco iracurri? Edificaçaléc arbuyatu duten harria, cantoin lehena? 29 Eta lesusec ihardetsi cieçon. Manamendu buru equin içan da: 11 launaz equin içan da haur, gucietaoco lehena duc, Behadi Israel, gure lainco eta da gauça miragarria gure beguién aitzinean? launa, laun bakoitzbat duc. 30 Onhetsiren duc bada 12 Ayher ciraden bada haren hatzamaitera, baina eure lainco launa, eure bihotz guciaz, eta eure populuaren beldur ciraden: ecen eçagutu çuten arima guciaz, eta eure pensamendu guciaz, eta eure hayén contra comparatione haur erran çuela: eta ahal guciaz: haur duc lehen manamendua. 31 Eta hora vtziric ioan citecen. 13 Guero igor citzaten bigarrenac hora irudi dic, Onhetsiren duc eure hurcoa harengana Phariseuetaric eta Herodianotaric batzu, eure buruá beçala: hauc baino berce manamendu hora hatzaman leçatençat hitzean. 14 Eta hec handiagoric eztuc. 32 Orduan erran cieçon Scriba ethorriric diotsate, Magistrúa, bacequiagu ecen harc, Vngui, Magistrúa, eguiazqui erran duc, ecen eguiati aicela, eta nehoren ansiaric eztuala: ecen Iaincobat dela eta harçaz berceric eztela: 33 Eta ezago guiçonén apparentiara beha, baina eguiazqui haren onhestea bihotz guciaz, eta adimendu guciaz, Iaincoaren bidea iracasten duc: Bidezko da tributaren eta arima guciaz, eta indar guciaz: eta hurcoaren Cesari emaitea, ala ez? emanen dugu, ala eztugu onhestea bere buruá beçala, guehiago dela ecen emanen? 15 Eta harc, eçaguturic hayén hypocrisiá, ez holocausta eta sacrificio guciac. 34 Eta lesusec erran ciecen, Cergatic tentatzen nauçue? ekardaçue ikussi çueanean ecen harc çuhurqui ihardetsi çuela, dinerobat, ikus deçadançat. 16 Eta hec presenta erran cieçon, Ezai vrrun Iaincoaren resumatic. Eta cieçoten: orduan dioste, Norena da imagina haur eta nehor guehiagoric etzayón ausart interrogatzen. 35 scribuia? Eta hec erran cieçoten, Cesarena. 17 Eta Eta ihardesten çuela lesusec erraiten çuen, templean ihardesten çuela lesusec erran ciecen, Renda ietzoçue iracasten ari cela, Nola dioite Scribéc ecen Christ Cesarenac Cesari: eta Iaincoarenac Iaincoari. Eta Dauid-en seme dela? 36 Ecen Dauid-ec berac erran mirets cecaten haren gainean. 18 Orduan ethor citecen du Spiritu sainduaren inspirationez, Erran drauca harengana Sadduceuc, ceinéc erraiten baitute eztela launac ene launari, lar-adi ene escuinean, eçar resurrectioneric, eta interroga cecaten, ciotela, 19 ditzazaquedano hire etsayac hire oinén scabella. 37 Magistrúa, Moysesec scribatu vkan diraucuc, baldin Beraz Dauid-ec berac deitzen du hora laun: nondic da cembeiten anayea hil bada, eta vtzi badu emaztea, beraz haren seme? Eta gendetze anhitzec ençuten eta haourric vtzi ezpadu, har deçan haren anayac çuen hora gogotic. 38 Eta erraiten cerauen bere haren emaztea, eta equin dieçon leinu bere anayeri. doctrinán, Beguirauçue Scriba arropa lucequin ebili 20 Cituán bada çazpi anaye: eta lehenac har cieçan nahi diradenetaric, eta salutationey merkatuetan on emazte, eta hiltzean etziecán leinuric vtzi. 21 Eta dariztenetaric, 39 Eta lehen cadirey synagoguetan, eta bigarrenac har cieçan hora, eta hil ciedián, eta harc-ere lehen placey banquetetan: 40 Iresten dituztela ema

alhargunén etcheac, are luçaqui othoitz equin irudiz: da. 14 Dacussaçueanada desolationearen hauc recebituren duté condemnatione handiagoa. abominationea, Daniel Prophetáz erran içan dena, 41 Eta lesusec truncoaren aurkán iarriric cegoela, behar eztén lekuan dagoela (iracurtzen duenac adi gogoatzen çuen nola populuac diru emaiten çuen beça) orduan ludean diratenéc, ihes albeileguite truncora, eta anhitz abratsec emaiten çutén anhitz. mendietarát: 15 Eta etche gainean datena, ezalbeiledi 42 Eta ethorriric emazte alhargun paubre batec eman iauts etcherát, eta ezalbeiledi sar deusen bere citizen bi peça chipi, baitziraden quadrantbat. 43 etchetic eramaitera. 16 Eta landán datena ezalbeiledi Orduan bere discipuluac beregana deithuric erran ciecen, Eguiaz diotsuet, ecen alhargun paubre hunec guibelerat itzul, bere abillamenduaren hartzera. 17 guehiago eman duela ecen ez truncora eman duten Baina dohaingaitz emazte içorrén eta eredosquiten guciéc. 44 Ecen guciéc soberaturic çutenetic eman duqueitenén egun hetan. 18 Othoitz eguique bada vkan duté, baina hunec eman du bere paubreciatic çuen ihes eguitea eztén neguän. 19 Ecen içanen dirade egun hec halaco tribulatione, nolacoric ezpaita içan laincoac creatu dituen gaucén creatze hatsetic oraindrano, eta ezpaita içanen. 20 Eta baldin launac laburto ezpalitu egun hec, nehor ezlaite salua: baina elegitu dituen elegituacgatic, laburto ditu egun hec. 21 Eta orduan baldin nehorc badarraque, Huná hemen Christ, edo, Hará han: ezalbeitzineçate sinhets. 22 Ecen altchaturen dirade Christ falsuac, eta propheta falsuac: eta eguiuen dituzte signoac eta miraculuac seducitzeco, baldin possible baliz, elegituen-ere. 23 Baina çuec beguirauçue. Huná, aitzinetic erran drauzquiçet gauça guciac. 24 Halaber egun hetan tribulatione haren ondoan, iguzquia ilhunduren da: eta ilharguiac eztu bere arguia emanen. 25 Eta ceruco içarrac eroriren dirade, eta ceruètan diraden verthuteac ikaraturen dirade. 26 Eta orduan ikussiren duté guionaren Semea datorquela hodeyetan bothere eta gloria handirequin. 27 Eta orduanigorriren ditu bere Aingueruäc, eta bilduren ditu bere elegituac laur haicetaric, lur bazterretic ceru bazterrerano. 28 Bada ficotzetic ikas eçaçue comparationea. Haren adarra ia vsterzen eta hostatzen denean, badaquique ecen vdá hurbil dela. 29 Hala çuec-ere ikuş deçaçueanean gauça hauc eguiten diradela, iaquique ecen hurbil datela borthán. 30 Eguiaz erraiten drauquet, ecen eztela iraganen mende haur, gauça hauc guciac eguiun diteno. 31 Ceruä eta lurra iraganen dirade, baina ene hitzac eztirade iraganen. 32 Baina egun harçaz eta orenaz nehorc eztaqui, ez eta ceruän diraden Aingueruèc-ere, ez eta Semeac-ere, Aitac berac baicen. 33 Beguirauçue, veilla eçaçue eta othoitz eguique, ecen eztaquique demborá noiz daten. 34 Hala da nola camporat ioan licén guion batec, bere etchea vtziric, eta emanic bere cerbitzariey autoritate: eta ceini bere lana, borthal-çainari veilla leçan manatu balerauca. 35 Veilla eçaçue beraz: ecen eztaquique noiz etzcheco iauna ethorriren den, arratsean, ala gauherditan, ala oillaritean, ala goicean: 36 Vstegaberic dathorreanean, lo cauçatela eriden

13 Eta ilkiten cela templetec, erran cieçon bere discipuluetaric batec, Magistrúa, ikusquic cer harriac eta cer edificioac diraden hauc. 2 Orduan lesusec ihardesten çuela erran cieçon, Badacusquic edificio handi hauc? eztuc gueldituren harria harriaren gainean deseguin eztadin. 3 Eta iarriric cegoela Oliuatzetaco mendian templearen aurkán, interroga ceçaten appart Pierrisec eta lacquesec, Ioannesec eta Andriuec, 4 Cioitela, Erraguc noiz gauça horiac içanen diraden, eta cer signo içanen den gauça horiac guciak complituren diradenean. 5 Eta lesus, ihardesten cerauela, has cedin erraiten, Beguirauçue nehorc seduci etzatzaten: 6 Ecen anhitz ethorriren dirade ene icenean, dioitel, Ni naiz Christ: eta anhitz seducituren duté. 7 Baina dançuzquiçuean guerlác eta guerla famác, etzaiteztela trubla: ecen gauça hauc egui behar dirade: baina ezta oraino içanen fina. 8 Ecen altchaturen da nationea nationeareen contra, eta resumá resumaren contra: eta içanen dirade lur ikaratzear lekutic lekura, eta gosseteac eta nahastecamenduac: dolorén hatseac, hauc. 9 Baina beguiraeieçue çuec ceuron buruèy: ecen liuraturen çaituzte consistorioetara eta synagoguetara: açotaturen çarete, eta gobernadorén eta reguén aitzinera eramanen çarete ene causaz, häy testimoniagetan. 10 Eta natione gucietañ behar da lehenic predicatu Euangelioa. 11 Eta hatzamanic eramanen çaitutzenean etzaretela aitzinetic ansiatan cer erranen duçuen, eta ezalbeitzineçate medita: baina cer-ere emanen baitzaique ordu hartan, hura albeitzinarrate: ecen etzarete çuec minço çaretenac, baina Spiritu saindua. 12 Orduan liuraturen du anayeac anayea heriotara, eta aitác haourra: eta altchaturen dirade haourrac aita-amén contra, eta hil eraciren dituzt. 13 Eta gaitzetsiac içanen çarete guciéz, ene icenagatic: baina norc-ere perseueraturen baitu finerano, hura saluaturen

etzaitzaten. 37 Eta quey erraiten drauçuedana, guciey erraiten drauet, Veilla eçaque.

14 Cen bada Bazcoaren eta ogui altchagari gabecoen bestá bi egunen buruán: eta Sacrificadore principalac eta Scribác cabiltzan bilha nolatan hura fineciaz hatzamanic hil leçaqueten. 2 Eta cioiten, Ez bestán, populuan tumultoric eztençát. 3 Eta Iesus Bethanian Simon sorhayoaren etchean cela eta mahainean iarriric cegoela, ethor cedin emaztebat aspic garbizco vnguentu precio handitaco boeitabat çuela: eta hautsircic boetá, huts ceçan haren buru gainera. 4 Eta ciraden batzu berac baithan gaitzi çayenic, eta erraiten çutenic, Certaco vnguento goastatze haur egun için da? 5 Ecen haur hirur-ehun dinero baino guehiagotan saldu ahal çaten, eta eman paubrey. Eta baçadassaten haren contra. 6 Bainan lesusec dio, Vtzaque hori, cergicic faschatzen duçe? obra ombat enegana egun du. 7 Ecen paubreac bethiere vkanen dituque quequin, eta noiz-ere nahi vkanen baituque, hæy vngui ahal dайдieque: baina ni eznauque bethi vkanen. 8 Hunec ahal duena egun du: auançatu daene gorputzaren vncatzerena ene ohorztecotzat. 9 Eguiaz erraiten drauquet, non-ere predicationen baita Euangeliu haur mundu gucian, hunec egun duena-ere contaturen da hunen memoriotan. 10 Orduan Iudas Iscariot hamabietaric bat ethor cedin Sacrificadore principalaletara, hura liura liecençat. 11 Eta hec hori ençunic aleguera citecen, eta prometta cieçoten diru emaitera: eta bilha cabilan nolatán hura dembora moldezcoz tradi leçaqueen. 12 Eta altchagari gabeco oguién lehen egunean, Bazcoa sacrificatu behar çutenean, erran cieçoten bere discipuluéc, Non nahi duc ioanic appain deçagun ian deçánçat Bazcoa? 13 Orduanigor citzan bere discipuluetaric biga, eta erran cieçén, Çoazte hirira, non bathuren baitzaique guiçombat, pegas bat vr daramala: çarrçitzate hari. 14 Eta nora-ere sarthuren baita, erroçue aitafamiliari: Magistruc cioc, Non da neure discipuluequin Bazcoa ianen dudan ostatua? 15 Eta harc eracutsiren drauque gambera handibat paratua eta appaindua: han appain ięçaguque. 16 Parti citecen bada haren discipuliac, eta ethor citecen hirira: eta eriden ceçaten erran cerauen beçala, eta appain ceçaten Bazcoa. 17 Eta arrastu cenean, ethor cedin hamabiequin. 18 Eta hec mahainean iarriric ceudela, eta alha ciradela, dio lesusec, Eguiaz erraiten drauquet, çuetaric batec tradituren nau, ceinec iaten baitu enequin. 19 Eta hec has citecen tristetzen: eta hari erraiten bata bercearen ondoan, Ni naiz? eta berceac, Ni naiz? 20

Eta harc ihardesten çuela erran cieçén, Hamabietaric batec, enequin platean trempatzan duenec tradituren nau. 21 Segur guiçonaren Semea badoa, harçaz scribatu den beçala: baina maledictione guiçon haren gainean, ceinez guiçonaren Semea tradituren baita: on çuqueen guiçon harc baldin iayo ezpaliz. 22 Eta hec alha ciradela, har ceçan lesusec oguia eta gratiác rendaturic hauts ceçan: eta eman cieçén, eta dio, Har eçaque, ian eçaque: haur daene gorputza. 23 Eta copá hartu çuenean, gratiác rendaturic, eman cieçén: eta edan ceçaten hartaric guciéc. 24 Eta dioste, Haur daene odol Testamentu berricoa, anhitzengatic issurten dena. 25 Eguiaz diotsuet, ecen eztudala edanen hemendic harat aihenaren fructutic, hura berriic laincoaren resumán edanen dudan egunerano. 26 Eta canticoa erranic ioan citecen Oliuatzetaco mendirát. 27 Orduan dioste lesusec, Guciak scandalizaturen çarete nitan gau hunetan: ecen scribatu da, loren dut artzaina, eta barreyaturen dirade ardiac. 28 Bainan resuscita nadinean aitzinduren natzaïque Galileara. 29 Eta Pierrisek erran cieçón, Baldin guciac scandaliza baditez-ere, ni ez ordea. 30 Orduan diotsa lesusec, Eguiaz erraiten drauat ecen egun, gau hunetan biguetan oillarrac io deçan baino lehen, hiruretan vkaturen nauála. 31 Bainan harc vnguiz haguitzago erraiten çuen, Baldin hirequin hil behar banu-ere, ezaut vkaturen. Eta halaber guciec-ere erraiten çutén. 32 Guero ethorten dirade Gethsemane deitzen den leku batetara: eta dioste bere discipuluey, lar çaitetze hemen, othoitz daididano. 33 Eta hartzen ditu Pierris eta Iacques eta Ioannes berequin, eta has cedin icitizen, eta guciz keichatzen. 34 Eta dioste, Alde guciataric triste daene arimá heriorano: çaudete hemen, eta veilla eçaque. 35 Eta aitzinachiago ioanic, bere buruä lurrera egotz ceçan, eta othoitz egun ceçan, baldin possible baliz iragan ledin harenganic oren hura: 36 Eta erran ceçan, Abba, Aitá, gauça guciac possible dituc hire: transporta eçac eneganic copa haur: badaric-ere ez nic nahi dudana, baina hic nahi duana. 37 Guero ethor cedin, eta eriden citzan lo ceunçala: eta diotsa Pierrisi, Simón lo atza? orembat ecin veillatu duc? 38 Veilla eçaque, eta othoitz eguique, sar etzaitezten temptationetan: spiritua prompto da, baina haraguia flacu. 39 Eta berrioz ioanic othoitz egun ceçan, eta propos bera erran ceçan. 40 Guero itzuliric eriden citzan berriz lo ceunçala: ecen hayén beguiac cargatuac ciraden, eta etzaquiten cer ihardets ceçaqueoten. 41 Eta ethor cedin herén aldian, eta dioste, Lo eguique gaurguero, eta reposa çaitetze: asco da, ethorri da orena: huná, liuratzan da guiçonaren Semea gaichoén escuetara.

42 Iaiqui çaitete, goacen: huná, ni traditzen nauena subiranoac bere arropác erdiraturic erran cezan, Cer hurbildu da. 43 Eta bertan, hura oraino minço cela, guehiago testimonio behar dugu? 44 Ençun duque ethor cedin Iudas, baitzén hamabietaric bat, eta blasphemioa: cer irudi çaique? Eta hec guciéc haren harequin gendetze handia ezpatequin eta vhequin, contra iugea ceçaten, hil mereci cuela. 45 Eta has Sacrificadore principalén, eta Scribén, eta Ancianoén citecen batzu haren contra thu eguiten: eta haren partez. 46 Eta eman cerauen, hura traditzen çuenac beguitharteaen estaltzen, eta haren buffetatzen: eta elkarren artean seignale, cioela, Nori-ere pot eguien hari erraiten, Prophetiza eçac. Eta officieréc cihor baitraucat, hura da, hari çatchetzate, eta eramaçue vkaldi emaiten ceraucaten. 47 Eta Pierris behereco segurqui. 48 Eta ethorri cenean, bertan harengana salán cegoela, ethor cedin Sacrificadore subiranoaren hurbilduric diotsá, Magistruá, Magistruá, eta pot egui nescatoetaric bat: 49 Eta ikussi çuenean Pierris cieçon. 50 Orduan hec eçar citzaten bere escuac berotzen cegoela, hari beguira iarriric erran cezan, haren gainean, eta hatzaman ceçaten. 51 Eta han Eta hi Iesus Nazarenorequin incén. 52 Bainha harc ciradenetaric cembeitec, ezpatá idoquiric io cezan vka cezan, cioela, Eztinát eçagutzen, ez etzeaquinat Sacrificadore principalaren cerbitzaria, eta edequi hic cer dionán. Eta ilki cedin corralerat, eta oillarrac cieçon beharría. 53 Eta ihardesten çuela Iesusec io cezan. 54 Eta nescatoa berriz hura ikussíric, has erran ciecén, Gaichtaguin baten ondoan beçala ilki cedin han ciradenoy erraiten, Haur hetaric da. 55 Çarete ezpatequin eta vhequin ene hatzamaitera? 56 Bainha harc berriz vka cezan. Eta appurbaten buruán Egun oroz çuen artean nincén templean iracasten berriz han ciradenéc erran cieçoten Pierrisi, Eguiazqui ari nincela, eta ez nauçue hartu. Bainha behar da hetaric aiz, ecen Galileano aiz, eta hire lengoageac compli ditecen Scripturá. 57 Orduan hura vtzíric irudi dic. 58 Eta Iesusec erran ceraucan hitzaz, Oillarrac ceçaten hura guïçon gazte batzuc. 59 Bainha hura, biguetan io deçan baino lehen, hiruretan vkaturen vtzíric mihissea, billuzgorrirc itzur cequién. 60 Orduan nauc. Eta camporat ilkiric nigar egui cezan.

eraman ceçaten Iesus Sacrificadore subiranoagana: eta bil citecen harequin. Sacrificadore principal guciac, eta Ancianoac, eta Scribá. 51 Eta Pierris vrrundanic iarreiqui cequión Sacrificadore subiranoaren sala barnerano: eta cegoen iarriric cerbitzariequin, berotzen cela su bazterrean. 52 Eta Sacrificadore principalac, eta consistorio gucia Iesusen contra testiomaniage bilha çabiltzan, hura hil eraci leçatençat: eta etzutén erideiten. 53 Ecen anhitzec falsuQUI testificatzen çutén haren contra: baina etziraden conforme hayén testiomaniageac. 54 Orduan batzuc iaiquiric falsuQUI testifica ceçaten haren contra, ciotela, 55 Guc ençun dugu hori erraiten, Nic deseguinen dut temple escuz egui haur, eta hirur egunez berce escuz egui eztembat edificaturen dut. 56 Bainha hala-ere hayén testiomaniagea etzén conforme. 57 Orduan Sacrificadore subiranoac artera iaiquiric interroga cezan Iesus, cioela, Eztuc deus ihardesten? cer da hauc hire contra testificatzen dutena? 58 Bainha hura ichilic cegoen, eta etzeçan deus ihardets. Berriz Sacrificadore subiranoac interroga cezan hura, eta erran cieçon, Hi aiz Christ Iainco Benedicatuaren Semea? 59 Eta Iesusec erran cieçon, Ni nauc, eta ikussiren duque guïçonaren Semea iarriric dagoela Iaincoaren botherearen escunean, eta ethorten dela ceruco hodeyetan. 60 Orduan Sacrificadore

15 Eta bertan goicean conseillu eduquiric Sacrificadore principaléc Ancianoequin eta Scribequin eta consistorio guciarequin, estecaturic Iesus eraman ceçaten, eta liura cieçoten Pilati. 2 Orduan interroga cezan, hura Pilatec, Hi aiz Iuduen Reguea? Eta harc ihardesten çuela erran cieçon, Hic dioc. 3 Eta anhitz gauçaz accusatzen çutén hura Sacrificadore principaléc. 4 Eta Pilatec berriz interroga cezan, cioela, Eztuc deus ihardesten? huná, cembat gauçaz hire contra testificatzen dutén. 5 Bainha Iesusec deus etzeçan guehiagoric ihardets: hala non miresten baitzuen Pilatec. 6 Eta bestan largatzen ohi cerauen presonerbat, ceinen-ere esca bailitez. 7 Eta cen Barabbas deitzen cembat presonér seditioneco lagunequin, heriotze mutinationez egui çuenic. 8 Eta oihuz iarriric populua has cedin escatzen egui liecén bethiere egui vkan cerauen beçala. 9 Eta Pilatec ihardetsi cerauen, cioela, Nahi duque larga dieçaquedan Iuduén Reguea? 10 (Ecen baceaquian nola hura inuidiaz liuratut) 11 Eta Sacrificadore principaléc incita ceçaten populua lehen Barabbas larga liecén. 12 Eta Pilatec ihardesten çuela, berriz erran ciecén, Cer bada nahi duque daguidan Iuduén Regue deitzen duçuen huni? 13 Eta hec berriz oihu

eguin ceçaten, Crucifica eçac. 14 Eta Pilatec erraiten erdira cedin bi çathitara garaitic behererano. 39 Eta cerauen, Bainan cer gaizqui eguin du? Eta hec hambat ikus ceçanean haren aurkan cegoen Centenerac, oihu guehiago eguin ceçaten, Crucifica eçac. 15 ecen hala oihu eguinic spiritua rendatu çuela, erran Pilatec bada populuaeren gogara eguin nahiz, larga ceçan, Eguiatzqui guiçon haur laincoaren Semea ciecen Barabbas, eta Iesus açotaturik liura ciecen cen. 40 Eta baciraden emazteac-ere vrrundanic beha crucifica ledinçat. 16 Orduan gendarmesec eraman ceudela, ceinén artean baitzen Maria Magdalena, ceçaten hura sala barnera, cein baita pretorioa, eta Maria Iacques chipiaren eta losesen amá, eta eta dei ceçaten banda gucia. 17 Eta vezti ceçaten Salome. 41 Eta hec, Galilean cenaz gueroztic iarrei qui hura escarlataz, eta inguru eçar cieçoten buruan içan çazcan eta cerbitzatu vkan çuten: eta anhitz elhorri plegatuzco coroabat. 18 Eta has citecen berce emazte harequin batean Ierusalemera igan içan haren salutatzen, cioitela, Vngui hel daquiala, luduen ciradenic. 42 Eta arrastu cenean (ceren Sabbathoaren Regueá. 20 Guero harçaz truffatu ciradenean, aitzinetic den preparationeco eguna baitzén) 43 eraunz cieçoten escarlatazcoa, eta vezti ceçaten Ethoriric Ioseph Arimatheacoa, conseillér ohoratua, bere abillamenduéz: eta camporat eraman ceçaten hura-ere laincoaren resumaren beguira cegoena, crucifica leçatençat. 21 Eta bortcha ceçaten bideazco ausart cedin Pilatgana sartzera, eta esca cequión Simon Cyreniano deitzen cembat, landetaric heldu lesuseñ gorputzaren. 44 Eta Pilatec miresten çuen cela, (cein baitzén Alexandreren eta Ruforen aita) baldin ia hil baliz: eta Centenera deithuric, interroga haren crutzea eraman leçançat. 22 Guero eraman ceçan hura, eya baçuenez heuraguiric hil cela. 45 ceçaten Golgothaco lekura, cein erran nahi baita, Eta gauçá eçaguturic Centeneraganic, eman cieçón Bur-heçur lekua. 23 Guero eman cieçoten edatera gorputza Iosephi. 46 Eta harc mihissebat erossiric, mahatsarno myrrharequin nahasteca, baina harc eta hura erautsiric estal ceçan mihisseaz: eta eçar etzeçan har 24 Eta crucificatu çutenean, parti citzaten ceçan arroca batetan ebaquia cen monumentean: haren abillamenduac, corthe egotziric hayén gainean, eta itzuliz eçar ceçan harribat monument borthán. 47 norc cer ioan leçaqueen. 25 Ciraden bada hirur orenac Eta Maria Magdalena eta Maria losesen ama, beha hura crucificatu çutenean. 26 Eta cen haren causaren ceuden non eçarten cen.

inscriptionea hunela scribatua, IVDVEN REGVEA. 27
Eta harequin crucifica citzaten bi gaichtaguin: bata haren escuinanean, eta bercea ezquerrean. 28 Eta compli cedin Scriptura dioena, Eta gaizquiguiquequin estimatu içan da. 29 Eta iragaiten ciradenec iniuriatzen çuten bere buruac higuitzen cituztela, eta cioitela, He, templea deseguiten eta hirur egunez edificatzen duaná. 30 Empara eçac eure buruä, eta iautsi adi crutzetic. 31 Halaber Sacrificadore principalec-ere escarnioz elkarri erraiten ceraucaten Scribequin, Berceac emparatu ditu, bere buruä ecin empara deçaque. 32 Christ Israeleco Reguea iauts bedi orain crutzetic, ikus eta sinhets deçagunçat. Harequin crucificatu içan ciradenec-ere iniuriatzen çutén. 33 Baina sey orenac ciradenean, ilhumbe eguin cedin lur guciaren gainean bedratzi orenetaran. 34 Eta bedratzi orenetan oihu eguin ceçan lesuseñ ocengui, Eloi, Eloi, lammaساباچthaní? erran nahi baita, Ene Iaincoa, Ene Iaincoa, ceren abandonnatu nauc? 35 Eta han ciradenetaric batzuc ençun çutenean, cioiten, Huná, Elias deitzen du. 36 Laster eguin ceçan bada batec, eta spongiabat betheric vinagrez, eta eçarriric canabera baten inguruän, eman cieçón edatera, cioela, Vtzaque: dacussagun eya ethorriren denez Elias horren kencera. 37 Eta lesuseñ oihu handibat eguinic, spiritua renda ceçan. 38 Eta templeco velá

16 Eta Sabbathoa iragan cenean, Maria Magdalena eta Maria Iacquesen amác eta Salomec eros citzaten vnguentu aromaticoac, ethoriric hura embauma leçatençat. 2 Eta guziz goiz astearen lehen egunean ethorten dirade monumentera, iguzquia ia ilki cenean 3 Eta erraiten çuten elkarren artean, Norc aldaraturen draucu harria monument borthatic? 4 Eta miratu çutenean, ikus ceçaten harria aldaratua cela: ecen guziz handia cen. 5 Guero monumentera sarthuric, ikus ceçaten lagun gaztebat escuin eco aldean iarria, abillamendu churi luce batez veztitua: eta ici citecen 6 Baina harc dioste, Etzaitzeta ici: Iesus Nazareth crucificatu içan denaren bilha çabilzate, resuscitatua da: ezta hemen, huná lekua non eçari vkan çutén. 7 Baina çozzte, erran ieceçue haren discipuluey eti Pierrisi, ecen çuen aitzinean ioalten dela Galileara: han hura ikussiren duçue, erran drauçuen beçala. 8 Eta hec bertan partituric ihes eguin ceçaten monumentetic: ecen ikarac eta iciapenec har citzan: eta nehori deus etzeraucaten erraiten: ecen beldur ciraden. 9 (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Eta Iesus resuscitatua cenean, asteko lehen egun goicean, aguer cequión lehenic Maria Magdalena, ceinetaric çazpi deabru campora egotzi

baitzituen. **10** Harc ioanic conta ciecén, lesusequin içan ciradeney, ceinéc dolu ekarten baitzuten eta nigar eguiten. **11** Eta hec ençun ceçatenean ecen vici cela, eta harc ikussi cuela, etzeçaten sinhets. **12** Guero gauça hauén ondoan hetaric bi ioaiten ciradeni aguer cequién berce formatan, camporat partitzen ciradela. **13** Eta hec itzuli ciradenean conta ciecen bercéy: baina etzitzaten hec-ere sinhets. **14** Azquenic, elkarrequin iarriric ceudela hamequey aguer cequién, eta reprotcha ciecen hayén incredulitatea, eta bihotz gogortassuna: ceren hora resuscitaturic ikussi vkan çutenaç ezpaitzitzten sinhetsi. **15** Eta erran ciecén, Çoazte mundu orotara, eta predica ieçoçue Euangelia creaatura guciari **16** Sinhetsiren duena eta batheyaturen dena saluaturen da: baina sinhetsiren eztuena condemnationen da **17** Eta signo hauc sinhetsi duqueiteney iarreiquiren caizté Ene icenean deabruac campora egotziren dituzté, lengoage berriz minçaturen dirade: **18** Sigueac kenduren dituzté: eta baldin cerbait heriotaracoric edan badeçate, eztraue calteric eguiñen: erien gainean escuac eçarriren dituzté, eta sendaturen dirade. **19** Eta launa gauça hauçaz hæy minçatu içan çayenean, goiti cerurát altcha cedin, eta iar cedin laincoaren escuinean. **20** Hec-ere partituric predica ceçaten leku gucietan, launac hequin obratzten çuela, eta hitza confirmatzen çuela iarreiquiteen ciraden signoéz.

Lukas

1 CEREN anhitzec escu ecarri baitu narratione baten scribatzera complituqui gure artean certificatu içan diraden gaucéz, **2** Eçagutzera eman draucuten beçala lehen hatsetic ikussi dituztenéc eta hitzaren ministre içan diradenéc. **3** Niri-ere on iriditu içan ciaitadac gucia hatsetic finerano diligentqui comprehendituric, hiri punctuz punctu heçaz scribatzera, o Theophile gucizco excellenteá: **4** Hobequi eçagut deçánçat ikassi dituán gaucén eguiá. **5** HERODES Iudeaco regueren egunetan cen Zacharias deitzen cen Sacrificadorebat, Abiaren araldetic, eta haren emaztea cen Aaronen alabetaric, eta haren icena Elisabeth. **6** Biac ciraden iusto laincoaren aitzinean, launaren, manamendu eta ordenançा gucietan reprochuric gabe çabiltzanac. **7** Eta haourric etzutén, ceren Elisabeth steril baitzen, eta biac baitziraden adinez aitzinaratua. **8** Guertha cedin bada, harc laincoaren aitzinean bere alidian sacrificadoregoa exercitzen çueñean, **9** Sacrificadoregoaren officioco costumaren araura, çorthea eror baitzequión launaren templean sarthuric encensamenduaren equiteco. **10** Eta populu guciac campoañ othoitz eguiten çuen encensamendua eguiten cen orduan. **11** Eta aguer cequión launaren Aingueraüä, cegoela encensamendudo aldarearen escuinean. **12** Eta Zacharias trubla cedin hura ikussiric, eta icidurabat eror cedin haren gainera. **13** Orduan erran cieçon Aingueraüä, Eztuala beldurric Zacharias: ecen ençun içan duc hire othoitzá, eta Elisabeth eure emaztea erdiren çaic seme batez: eta hari icen emanen draucac Ioannes. **14** Eta bozcario eta alegranza vkanen duc, eta anhitz haren sortzearen gainean alegueraturen dituc, **15** Ecen handi içanen duc launaren aitzinean, eta mahatsarnoric ez berce arnoric eztic edanen: eta Spiritu sainduaz betheren datec bere amaren sabeleandanic. **16** Eta anhitz Israeleco haourretaric conuertituren dic berén lainco launagana. **17** Eta hura ioanen duc haren aitzinean Eliasen spiriturequin eta verthuterequin, conuerti ditzançat aitén bihotzac semetara eta desobedientac iustoén çuhurtassunera: launari populu vngui instruitubat appain dieçonçat. **18** Orduan erran cieçon Zachariasec Aingueraüä, Nolatán hori eçaguturen dut? ecen ni nauc çahar, eta une emaztea duc bere egunetan aitzinaratua. **19** Eta ihardesten çuela Aingueraüä erran cieçon, Ni nauc Gabriel laincoaren aitzinean assistitzen naicena, etaigorri içan nauc hirequin minçatzen, eta berri on hauen hiri declaratzera. **20** Eta horrá, mutu içanen aiz eta ecin minçaturen

aiz, gauça hauc eguin ditecen egunerano: ceren ezpaitituc sinhetis ene hitz bere demborán complituren diradenac. **21** Eta populua cegoen Zachariases beguire, eta miresten çuen nola harc hambat berancen çuen templean. **22** Eta ilki cenean ecin minçä cequidien, eta eçagut ceçaten ecen cembeit visione ikussi çuela templean: ecen keinuz aditzera emaiten cerauen, eta mutu guelditu ican cen. **23** Eta guertha cedin, haren officioco egunac acabatu ciradenean, bere etcherát itzul baitzedin. **24** Eta egun hayén ondoan haren emazte Elisabethec concebi ceçan: eta estal cedin borz hilebethez, cioela, **25** Segur, hunela egui vkan draut launac, visitatu nauen egunetan, ene laidoa guiçonén artetic ken leçançat. **26** Eta seigarren hilebetheanigor cedin Gabriel Aingueraüä laincoaz Galileaco hiri Nazareth deitzen denera: **27** Dauid-en etchetico Joseph deitzen cen guiçon-batequin fedatua cen virginia batgana: eta virginaren icena cen Maria. **28** Eta Aingueraüä hura baithara sarthuric, erran ceçan, Salutatzen aut gratia eguiñ çainaná: launa dun hirequin, benedicatua hi emaztén artean. **29** Eta hura, Aingueraüä ikussiric trubla cedin haren erranaren gainean, eta pensatzen çuen ceric licén salutatione hura. **30** Orduan diotsa Aingueraüä, Mariá, eztunala beldurric, ecen eriden dun gratia laincoa baithan. **31** Eta horrá, concebituren dun eure sablean, eta erdiren aiz seme batez eta deithuren dun haren icena Iesus. **32** Hura içanen dun handi, eta eritziren ciayón Subiranoaren Semé: eta emanen diraukan lainco launac bere aita Dauid-en thronoa. **33** Eta regnuture din Iacob-en etchearen gainean eternalqui, eta haren resumaren finic eztun içanen. (aión g165) **34** Erran cieçon orduan Mariac Aingueraüä, Nola içanen da hori, guiçonic eçagutzen eztudanaz gueroz. **35** Eta ihardesten çuela Aingueraüä erran cieçon, Spiritu saindua hire gainera ethorriren dun eta Subiranoaren verthuteac itzal eguiñen draun eta halacotz hitaric sorthuren den saindua, laincoaren Seme deithuren dun. **36** Eta hará, Elisabeth hire lehen gussua, harcre concebitu din semebat bere çahartzean, eta hil haur din seigarrena steril deitzen cenac. **37** Ecen eztun deus impossibleric içanen laincoa baithan. **38** Eta erran ceçan Mariac, Huná launaren nescatoa: eguiñ bequit hire hitzaren araura. Eta parti cedin harenganic Aingueraüä. **39** Eta iaiquiric Maria egun hetan ioan cedin mendietara lehiatuqui Iudaco hiri batetara. **40** Eta sar cedin Zachariases etchera, eta saluta ceçan Elisabeth. **41** Eta guertha cedin, ençun ceçanean Elisabethec Mariaren salutatione, iauz baitzedin haourra haren sablean, eta bethe cedin Spiritu sainduaz Elisabeth: **42** Eta oihuz iar

cedin voz handiz, eta erran ceçan, Benedicatua alchatu baitraucu saluamendutaco adarra Dauid bere hi emaztén artean, ecen benedicatua dun hire cerbitzariaren etchean. **70** Nola minçatu içan baita sabeleco fructua. **43** Eta nondic haur niri, ethor dadin ene launaren ama enegana? **44** Ecen huná, hire salutationearen voza ene beharrietara heldu içan den beçain sarri, iauci içan dun bozcarioz haourra ene sabelean. **45** Eta dohatsu aiz sinhetsi baitun, ceren complituren baitirade launaz erran çaiquinan gaujac. **46** Eta dio Mariac, Magnificatzen du ene arimác harat dohatsu erranen naute generatione guciéc. **47** Eta alegueratu da ene spiritua lainco ene cerbitza guinecan, **48** Ceren behatu vkan baitu bere haren aitzinean, gure vicico egun gucietan. **76** Eta nescatoaren beheratassunera: ecen huná, hemendic hi haourtchoá, Subiranoaren Propheta deithuren haren beldurra dutenetara. **51** Botheretsuqui eguiñ vkan du bere bessoaz: deseguin ditu superboac berén bihotzeco pensamenduan. **52** Egotzi ditu otheretsuac thronoetaric, eta goratu ditu chipiac. **53** Gosse ciradenac bethe ditu onez: eta abratsac igorri ditu hutsic **54** Sustengatu vkan du Israel bere haourra, bere misericordiáz orhoit içanez. **55** Gure aitey minçatu çayen beçala, Abrahami eta haren haciari iagoiticotz. **56** Eta egon cedin Maria harequin hirur hilebetheren inguruä: guero itzul cedin bere etcherát. **57** Eta compli cedin Elisabethen ertzeco demborá: eta erdi cedin seme batez. **58** Eta ençun ceçaten haren auçoéc eta ahaidéc, nola frangoqui launac bere misericordia declaratu çuen haren gana, eta alegueratzen ciraden harequin. **59** Eta guertha cedin, çortzigarreneco egunean ethor baitzitecen haourtchoaren circonciditzena, eta deitzen çuten hura bere aitaren icenaz, Zacharias. **60** Bainha ihardesten çuela haren amac erran ceçan, Ez, baina deithuren da Ioannes. **61** Eta erran cieçoten, Eztun nehor hire ahaidestan icen horrez deitzen denic. **62** Orduan keinu eguiñ cieçoten haren aitari, nola nahi luen hura dei ledin. **63** Eta harc tableta batzuren escaturic scriba ceçan, cioela, Ioannes da horren icena. Eta mirets ceçaten guciéc. **64** Eta irequi cedin bertan haren ahoa, eta haren mihia lacha cedin: eta minço cen laudatzan çuela laincoa. **65** Eta icidura ethor cedin aldiri hetaco gucién gainera, eta ludaco herri mendicu orotan publica citecen hitz hauc guciak. **66** Eta ençun cituzten guciéc, eçar citzaten bere bihotzean, erraiten çutela, Nor haourtcho haur içanen da? Eta launaren escua cen harequin. **67** Orduan haren aita Zacharias bethe cedin Spiritu sainduaz: eta prophetiza ceçan, cioela, **68** Laudatu dela Israeleco lainco launa, ceren visitatu eta redemitu baitu bere popula. **69** Eta bere Propheta saindu bethidanic içan diradenen ahoz. **(aión g165)** **71** Salbu içanen guinela gure etsayetaric eta guri gaitz çarizcuten gucién escutic. **72** Gure beçain sarri, iauci içan dun bozcarioz haourra ene aitey misericordia leguiençat, eta orhoit licén bere alliança sainduaz: **73** Eta gure Aita Abrahami eguiñ ceraucan iuramenduaz: **74** Ecen emanen ceraucula, beldur gabe gure etsayén escuetaric deliuraturic, hura launa. **75** Saindutassunetan eta iustitiatan Saluadorea baithan. **76** Ceren behatu vkan baitu bere haren aitzinean, gure vicico egun gucietan. **77** Eta eman denac: eta haren icena saindu da: **50** Eta haren misericordia da generationetaric generationetara haren beldurra dutenetara. **78** Gure laincoaren haren bideac appain ditzançat, **79** Argui daguiençat ilhumbean eta heroaren itzalean iarriric daudeney, gure oinen baquezco bidera chuchenceagatic. **80** Eta haourtchoa handitzen eta spirituz fortificatzen cen: eta egon cedin desertuetan Israeli manifestatu behar içan çayón egunerano.

2 Eta guerta cedin egun hetan ethor baitzedin ordenanç-a bat Cesar Augustoren partez, scribus iar ledin mundua oro. **2** (Lehen descriptione haur eguiñ cedin Cyrenius Syriaco gobernadore cenean) **3** Eta ioaiten ciraden guciac scributan iartera, batbedera cein bere hirirát. **4** Igan cedin bada Ioseph-ere Galileatic, Nazaretheco hiritic, Iudeara, Dauid-en ciuitate Bethlehem deitzen denera (ceren baitzén Dauid-en etchetic eta arraçatic) **5** Scributan iar ledinçat María emaztetan eman içan çayonarequin, cein baitzén içorra. **6** Eta guertha cedin hec han ciradela, compli baitzitecen haren ertzeco egunac. **7** Eta erdi cedin bere seme lehen iayoaz, eta bandatoz trocha ceçan hura, eta eçar ceçan mangederán, ceren ezpaitzén hayendaco lekuric ostalerián. **8** Eta ciraden comarca berean artzain campoetan ceunçanac, eta gauazco veillác bere arthaldearen gainean beguiratzen cituztenac. **9** Eta huná, launaren Aingueraü vstegaberic ethor cequién, eta launaren gloriác argui ceçan hayén inguruän, eta icidura handiz içi citecen. **11** Ecen Dauid-en ciuitatean iayo çaiquelua Saluadorea, cein baita Christ launa. **12** Eta haur vkanen duçue seignale, eridenen baituçue haourra bandatoz trochatua, mangederán eçarria. **13** Eta bertan Aingueraürequin eguiñ cedin armada celestial multzobat, laudatzan çutela laincoa, eta cioitela, **14** Gloria ceru guciz goretan laincoari, eta lurrean baque,

guiçonac baithara vorondate ona. 15 Eta guertha en alaba, Aser-en leinuco, cein baitzén ia adin cedin, hetaric Aingueruäc cerurat ioan ciradenean, handitacoa, eta vici içan cen senharrarequin çazpi erran baitzeçaten artzainec elkarren artean, Goacen vrthez bere virginitateaz gueroztic. 17 Eta lauroguey bada Bethlehemerano, eta dacussagun egui içan den eta laur vrtheren inguruco alharguna celaric, etzen gauça haur, cein launac iaquin eraci baitraucu. 16 Eta partizten templetic, barurez eta orationez cerbitzatzen ethor citecen lehiatuqui, eta eriden citzaten Maria eta çuela laincoa gau eta egun. 18 Hunec-ere bada ordu Ioseph, eta haourtchoa mangederán ecarria. 19 Eta berean ethorriric, laudatzen çuen launa, eta harçaz ikussi vkan çutenean, publica ceçaten haourtchoaz minço çayen redemptioñearen beguira Ierusalemen erran içan çayena. 20 Eta ençun vkan cituzten guciéç ceuden guciey. 21 Eta acabatu çutenean gucia mirets ceçaten hæy artzainéz erran içan çazten launaren Leguearen araura, itzul citecen Galileara, gaucén gainean. 22 Eta Mariac beguiratzen cituen bere Nazaretheco hirira. 23 Eta haourtchoa handitzen gauça hauc guciak, bere bihotzean ehaiten cituela. 24 cen eta spirituz fortificatzen, eta bethatzen cen Eta itzul citecen artzainac, glorificatzen eta laudatzen sapientiaz: eta laincoaren gratiá cen haren gainean. çutela laincoa, ençun eta ikussi vkan cituzten gauça 25 Eta ioaiten ciraden haren aita-amáç vrthe oroz guciéç, erran içan cayen beçala. 26 Eta complitu Ierusalemera Bazco bestán. 27 Eta hamabi vrthetara içan ciradenean haourtchoaren circonciditzeko çortzi heldu cenean, igan citecen hec Ierusalemera bestaco egunac, orduan deithu içan da haren icena Iesus, nola costumaren arauze: 28 Eta hartaco egunac complitu deithu içan baitzén Aingueruäz, sabelean concebi ciradenean, hec itzultzen ciradela, azquen cedin Iesus cedin baino lehen. 29 Eta complitu içan ciradenean haourra Ierusalemen: eta etzaquión ohart Ioseph, Mariaren purificationeco egunac Moysesen leguearen ez bere ama: 30 Baino vstez hura compainian cen, arauze, eraman ceçaten haourtchoa, Ierusalemera, ioan citecen egun baten bidean: eta haren bilha launari presenta lieçotencat. 31 (Nola baita scribatua çabiltzan ahaidén eta eçagunén artean. 32 Eta launaren Leguean, Ar vme-vncia irequiten duen gucia, erideiten etzutenean, bihur citecen Ierusalemera, saindu launari deithuren çayó) 33 Eta eman lieçatencat haren bilha çabiltzala. 34 Eta guertha cedin, hirur oblationea, launaren Leguean erran denaren araura, egunden buruän eriden baitzeçaten hura templean, turturela pare-bat, edo bi vso columba vme. 35 Eta iarriric cegoela doctoren artean, hæy behatzent çayela huná, cen guicombat Ierusalemen Simeon deitzen eta hec interrogatzen cituela. 36 Eta spantatzen cenic: eta cen guicón haur iusto eta laincoaren beldur, ciraden hura ençuten çutén guciak, haren iaquinaren Israeleco consolationearen beguira cegoena: eta eta respostuén gainean. 37 Eta hura ikussiric spanta Spiritu saindua cen haren gainean. 38 Eta denuntiatu citecen: eta erran cieçón bere amáç, Semé, cergicat içan çayón diuinoqui Spiritu sainduaz, etzuela herioric horrela egui drauc? huná, hire aita eta ni keichuric ikussiren, non lehen ikus ezleçan Christ launarena. hire bilha guiniabiltzán. 39 Orduan dioste, Cergicat 40 Hura bada ethor cedin Spirituaz mouituric templera: da ene bilha baitzinabiltzaten? etzinaquitén ecen eta sartzen çutela Iesus haourra bere aita-améc, haren neure Aitaren equitecoetan occupatua behar dudala causaz egui leçatencat Legueco costumaren araura: içan? 41 Baino hec etzeçaten adi erran cerauen 42 Harc orduan har ceçan hura bere bessoetara, hitza. 43 Orduan iauts cedin hequin, eta ethor cedin eta lauda ceçan laincoa, eta erran ceçan, 44 launa, Nazarethera: eta cen hayen suiet: eta haren amac orain vtziten duc eure cerbitzaria, eure hitzaren beguiratzen cituen hitz hauc gucioc bere bihotzean. araura baquez. 45 Ecen ikussi dié ene beguiéç hire 46 Eta Iesus auançatzen cen sapientiaz eta handitez, saluaggarria, 47 Cein preparatu baituc populu gucién eta gratiaz laincoa baithan eta guicónac baithan. beguitharte aitzinean. 48 Argui Gentiley arguitzecoa, eta Israeleco hire populuaren gloriá. 49 Eta haren aita eta ama miraz ceuden harçaz erraiten ciraden gaucéz. 50 Eta benedica citzan Simeonec, eta erran cieçón haren ama Mariari, Huná, ecarri içan dun haur anhitzen destructionetan, eta anhitzen resurrectionetan Israelen, eta signotan ceini nehor contrastaturen baitzayo: 51 Are euroren arimare iraganen din ezpata batec, aguer ditecençat anhitz bihotzetaco pensamenduac. 52 Bacén prophetessabat-ere Anna deitzen cenic Phanuel-

3 Eta Tiberio Cesaren emperadoregoaren hamaborzgarren vrthean, Pontio Pilate Iudeaco gobernadore cenean, eta Herodes Galileaco tetrarcha, eta harén anaye Philippe halaber Iturea eta Trachonite comarcaco tetrarcha, eta Lisania Abilineco tetrarcha,

2 Eta Annas eta Caiphas Sacrificadore subirano ciradenean: eman cequión laincoaren hitza Ioannes Zachariases semeari desertuan. **3** Eta ethor cedin Jordanaren inguruco comarca gucira, predicatzen çuela emendamendutaco Baptismoa bekatuén

barkamendutan: 4 Nola baita scribatua Esaias ona. 23 Eta Iesus bera hatsen cen hoguey eta prophetaren hitzén liburuän, dioela, Desertuan oihuz hamar vrtheren inguruco içaten, seme (estimatzen dagoenaren voza da, Appain eçaüe launaren bidea, çuten becembatean) Iosephen, Ioseph cen Heliaren plana itzaüe haren bidescáć. 5 Haran gucia betheren seme: 24 Heli Matthaten: Matthat, Leuiren: Leui, da, eta mendi eta mendisca gucia beheraturen da, Melchiren: Melchi, Iannaren: Ianna, Iosephen: 25 eta makur diraden gauçác chuchenduren dirade, Ioseph, Matthatiaren: Matthatia, Amosen: Amos, eta bide ikeçuac planaturen, 6 Eta ikussiren du Nahumen: Nahum, Esliren: Esli, Naggeren: 26 haragui guciac laincoaren saluagarria. 7 Erraiten Nagger, Maathen: Maath, Mattathiaren: Mattathia, cerauen bada harenganic batheya litecençat ethorten Semeiren: Semei, Iosephen: Ioseph, Iudaren: 27 ciraden gendetzey, Vipera castá, norc ausatu Iuda, Iohannaren: Iohanna, Rhesaren: Rhesa, çaituzte ethorteco den hirari ihes eguiten? 8 Eguin Zorobabelen: Zorobabel, Salathielen: Salathiel, itzaüe bada fructu emendamenduaren digneac: eta Neriren: 28 Neri, Melchiren: Melchi, Addiren: Addi, etzaiteztela has erraiten ceuroc baithan, Abraham Cosamen: Cosam, Elmodamen: Elmodam, Eren: 29 dugu aita: ecen badiotsuet, laincoac harri hautaric-ere Er, Ioseren: Iose, Eliezeren: Eliezer, Ioram: Ioram, Abrahami haour suscita, ahal dieçaueola. 9 Bada ia Matthaten: Matthat, Leuiren. 30 Leui, Simeonen: aizcora-ere arborén errora ecarria da: beraz arbore Simeon, Iudaren: Iuda, Iosephen: Ioseph, Ionamen: fructu on eguiten eztuen gucia piccatzen da, eta sura Ionam, Eliacimen: 31 Eliacim, Melearen: Melea, egoizten. 10 Orduan interroga ceçaten gendetzéc, Mainanen: Mainan, Mattatharen: Mattatha, Nathanen: ciotela, Cer eguinen dugu beraz? 11 Eta ihardesten Nathan, Dauid-en: 32 Dauid, lesseren: lesse, Obed-çuela erran ciecén, Bi arropa dituenac eman bieço en: Obed, Booz: Booz, Salmonen: Salmon, eztuenari: eta iatecoric duenac, halaber eguin beça. Naassonen: 33 Naasson, Aminadab-en: Aminadab, 12 Ethor cedin publicanoetaric-ere batheya litecençat: Aramen: Aram, Esronen: Esron, Pharesen: Phares, eta erran cieçoten, Magistrúa, cer eguinen dugu? 13 Iudaren: 34 Iuda, Iacob-en: Iacob, Isaac-en: Isaac, Eta harc erran ciecén, Deus ordenatu çaiquen baino Abrahamen: Abraham, Thararen: Thara, Nachoren: guehiago ezteçaüela erekar. 14 Interroga ceçaten 35 Nachor, Saruch-en: Saruch, Ragauren: Ragau, gendarmesec-ere, ciotela, Eta guc cer eguinen dugu? 15 Eta dioste, Nehor ezteçaüela tormenta, ez inuria: eta Phalec-en: Phalec, Heberen: Heber, Saleren: 36 contenta çaitete çuen gagéz. 16 Ihardets Sale, Cainanen: Cainan, Arphaxad-en: Arphaxad, Ioannesez, eya hura liçatenez Christ, 17 Ceinen beha Semen: Sem, Noeren: Noe, Lamech-en: 37 Lamech, cegoela, eta guciéc bere bihotzetan pensatzen çutela Mathusalaren: Mathusala, Henoch-en: Henoch, Iared-çuela euangelizatzen ceraucan populuari. 18 Baina Cainan, Henosen: Henos, Seth-en: Seth, Adamen: baino borthitzago dena, ceinen çapatetaco hedearen Iordanetic, eta eraman cedin Spiritu beraz lachatzeco ezpainaiz digne: harc batheyaturen deserta, 2 Eta han tenta cedin deabruaz berroguey çaituzte Spiritu sainduaz eta suz. 19 Baina etegez: eta etzeçan deus ian egun hec cirauteno, Herodes tetrarcha harçaz reprehenditzen cenean, baina hec iragan eta, guero gosse cedin. 3 Orduan Herodias bere anaye Philipperen emazteagatic, eta erran cieçón deabruac, baldin laincoaren Semea berac eguin cituen gaichtaqueria guciacgatic, 20 Eratechequi ceçan haur-ere berce gucién gainera, ecar baitzeçan Ioannes presoindeguaian. 21 Eta guertha dembora moment batez. 4 Eta ihardets cieçón lesusec, cioela, Scribatua duc, ecen baino lastoa choil erreren du bihinere hiltzen ezten Mathusalaren: Mathusala, Henoch-en: Henoch, Iared-çuela euangelizatzen ceraucan populuari. 22 Eta iauts baitzedin Spiritu saindua forma visibletan suan. 23 Ceinen beha baino laincoaren hitz gainera, eta Emanen drauat bothere hori gucia, eta resuma horien gloria: ecen niri eman içan ciatadac, eta nahi dudanari emaiten diarocat. 5 Orduan eramanic hura deabruac mendi gora baitetara, eracuts cietzon munduco resuma guciak dembora moment batez. 6 Eta diotsa deabruac, Emanen drauat bothere hori gucia, eta resuma horien gloria: ecen niri eman içan ciatadac, eta nahi dudanari emaiten diarocat. 7 Hic bada baldin adora baneçac, hire içanen dituc guciac. 8 Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçón, Guibelerat adi eneganic Satán: ecen scribatua duc, Adoraturen duc eure lainco launa,

9 Lukas
10 Eta Iesus Spiritu sainduaz bethea parti cedin Iordanetic, eta eraman cedin Spiritu beraz deserta, 2 Eta han tenta cedin deabruaz berroguey çaitadac, eta nahi dudanari emaiten diarocat. 7 Hic bada baldin adora baneçac, hire içanen dituc guciac. 8 Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçón, Guibelerat adi eneganic Satán: ecen scribatua duc, Adoraturen duc eure lainco launa,

eta hura bera cerbitzaturen duc. 9 Orduan eraman mendi gainera (ceinen gainean hayen hiria edificatua ceçan Ieruselemera, eta eçar ceçan templeco pinacle baitzen) gainetic behera egotz leçetençat. 10 Bainan gainean: eta erran cieçón, Baldin laincoaren Semea hura hayén artetic iraganic, ioan cedin. 11 Eta iauts bahaiz, egotzac eure buruä hemendic beherera. 12 cedin Capernaum Galileaco hirira, eta han iracasten Ecen scribatua duc, bere Ainguèruey cargu emanen cituen Sabbathoetan. 13 Eta spantatuac ceuden drauela hicaz, hire beguiratzeko: 14 Eta escuetan haren doctrinaren gainean: ecen autoritaterequin eramanen autela, eure oinaz harrian behaztopa cen haren hitza. 15 Eta cen synagogán guicombat ezadinçat. 16 Bainan ihardesten duela lesusec diotsa, deabru satsuaren spiritua çuenic, eta iar cedin oihuz Errana duc, Eztuc tentaturen eure lainco launa. 17 ocengui, 18 Cioela, Ah, cer da hire eta gure artean, Guero tentatione gucia acabatu eta, deabrua parti Iesus Nazarenoa? gure deseguitera ethorri aiz? cedin harenganic dembora batetaranocotz. 19 Eta baceauiat nor aicen: hi aiz laincoaren saindua. itzul cedin Iesus Spirituaren verthutez Galileara: eta 20 Etio cedin bida batre etzieçon egun. 21 Eta spantamendu iar cedin Nazarethera non haci içan baitzén: eta sar cedin bere gucietan, eta minço ciraden elkarren artean, cioitelan, costumaren araura Sabbath egunean synagogán: Cer hitz da haur, autoritaterequin eta bohererequin eta iaiqui cedin iracurtzera. 22 Eta eman cequión manatzen baititu spiritu satsuac, eta ilkiten baitrade? Esaias prophetaren liburuä: eta desplegatu çueñean 23 Eta io citzan haren famáç herriaren inguruco liburuä, eriden ceçan lekua, non scribatua baitzén, comarca guciac. 24 Eta iaiquiric Iesus synagogatic, 25 launaren Spiritua da ene gainean, ceren vñctatu sar cedin Simonen etchean: eta Simonen amabainau: paubrey euangelizatzera igorri nau, bihotzez guinharreba eduquiten cen helgaitz handi batez: eta hautsien sendatzera, 26 Captiuoy largançaren, eta otoitz ceguioten harengatic. 27 Eta haren garaitic itsuey ikustearen recubramenduaren predicatora, cegoela mehatcha ceçan helgaitza: eta vtzi ceçan eta çaurthuén deliurançatan eçartera, eta launaren hura helgaitzac: eta harc bertan iaiquiric cerbitza vrthe bozcariotacoaren predicatora. 28 Eta plegaturic citzan. 29 Eta iguzqui sartzean, anhitz eritassun motaz liburuä rendatu ceraucanean ministreari, iar cedin: eta eriric çuten gucicaz ekar citzaten harengana: eta harc synagogago gucien beguiac haren gainera fincatuac escuac hetaric batbederari gainera eçarriric senda ciraden. 30 Orduan has cequién erraiten, egungo citzan. 31 Deabruac-ere ilkiten ciraden anhitzenganic, egunean complitu da Scriptura haur çuen beharrietan. oihuz ceudela, eta cioitela, Hi aiz Christ laincoaren 32 Eta gucicaz testimoniage emaiten ceraucaten, Semea. Bainan harc mehatchatzen ciuela, etzituen eta miraz ceuden haren ahotic ilkiten ciraden hitz vtzten erraitera, ecen baceauitela hura cela Christ. gratiazcoéz, eta erraiten çuten, Ezta haur Iosephen 33 Eta arguitu cenean ilkircioan cedin leku desertu semea? 34 Eta erran cieçén, Frangoqui erranen batetara, eta gendetzeac haren bilha çabitzan, eta drautaçue comparatione haur, Medicuá, senda eçac ethor citecen hura baitharano: eta başaducaten hura eure buruä: cerere gauça ençun baitugu egun içan 35 Eta harc erran cieçén, diradela Capernaum-en, egun itzac hemen-ere eure Berce hiriley-ere euangelizatu behar drauet laincoaren hirian. 36 Eta dioste, Eguiaz diotsuet, ecen Prophetaric resumá: ecen hartacotzatigorri içan naiz. 37 Eta predicatoren çuen Galileaco synagoguetan.

5 Eta guertha cedin, populuac hura hertsen çuela laincoaren hitzaren ençuteagatic, bera Genesarethco lac bazarrean baitzegoen: 2 Eta ikus citzan bi vñci lac bazarrean ceudela: eta hetaric ilkirci arrançalec sareac ikutzen cituzten: 3 Eta sarthuric vñci hetaric batetara, cein baitzén Simonena, otoitz ceguión lurretit retira leçan appurbat: guero iarriric vñcitic iracasten cituen gendetzeac. 4 Eta minçatzetic ichildu cen beçala, erran cieçón Simoni, eramac barnago, eta largaitzaçue çuen sareac hatzamaitera. 5 Orduan ihardesten duela Simonac diotsa, Magistrúa,

gau gucion nekaturic eztia gu deus hartu: baina ala erraitea, iaiqui adi eta ebil adi? 24 Daquicuñençat hire hitzera largaturen diat sarea. 6 Eta hori egun bida ecen guionaren Semeac baduela autoritate çutenean, enserra ceçaten arrain mola handibat: eta lurrean bekatuén barkatzeco (diotsa paralyticorai) ethencecen cen hayén sarea. 7 Eta keinu egun ciecen Hiri erraitean drauat iaiqui adi, eta eure ohetchoa berce vncico laguney, ethorriric lagun lequitzén: harturic habil eure etcherát. 25 Eta bertan iaiquiric eta ethor citecen, eta bethe citzaten bi vnciac hayén aitzinean, eta altschatu çueñean bera cetzan hundatzerano. 8 Eta hori ikussiric Simon Pierrisec ohetchoa, ioan cedin bere etcherát, glorificatzen egotz ceçan bere buruä lesusen belhaunetara, cioela, çuela laincoa. 26 Eta icidura batec har citzan guciad, Parti adi eneganic, launa, ecen guion bekatorea nauc eta glorificatzen çutén laincoa: eta bethe citecen ni. 9 Ecen icidura batec har ceçan hura eta harequin beldurtassunez, erraitean çutela, Segur ikussi ditugu ciraden guciad, hartu cituzten arrain hatzamaitearen egun nehorc vste etzituqueen gaujac. 27 Eta gauja gainean, halaber lacques eta Ioannes Zebedeoren hayen buruän ilki cedin, eta ikus ceçan publicano seme Simonen lagun ciradenac-ere. 10 Orduan erran Leui deitzen cemba, peage lekuhan iarriric, eta erran cieçon Simoni lesusec, Eztuála beldurric, oraindanic cieçón, Arreit niri. 28 Eta hura gauja guciad vtziric guiçon hatzamaile içanen aiz. 11 Eta vnciac leihorrera iaiqui cedin, eta iarrei qui içan çayón. 29 Eta egun cituztenean gucia vtziric, hari iarrei qui içan çazcan. cieçón banquet handibat Leuic bere etchean, eta cen 12 Eta quertha cedin hura hiri batetan cela, huná, publicanezco eta berce hequin mahainean iarriric guiçon sorhayotassunez bethebat ethor baitzedin: ceudenezco compainia handibat. 30 Eta harteric Scriba eta ikussi çueñean Jesus, bere buruä beguitharte eta Phariseu ciradenéc murmuratzen çuten haren gainera egotziric othoitz ceçan hura, cioela, launa, discipuluen contra, cioleta, Cergatic publicanequin baldin nahi baduc, chahu ahal neçauec. 13 Eta eta gende vicitze gaichtotacoquin iaten eta edaten lesusec escua hedaturic hunqui ceçan hura, cioela, duçue? 31 Eta ihardesten çuela lesusec erran Nahi diat, aicén chahu. Eta bertan sorhayotassuna cieçén, Osso diradenéc eztute medicuren beharric: parti cedin harenganic. 14 Eta harc mana ceçan baina gaizqui daudenéc. 32 Eznaiz ethori iustoén nehor ezllerón: baina ohá, diotsa, eracuts ieçoc deitzera, baina bekatorén, emendamendutara. 33 Eta eure buruä Sacrificadoreari, eta presenta eçac eure hec erran cieçoten, Cergatic Ioannesen discipuluéc chahutzeagatic Moysesec ordenatu duen beçala häy barur eguiten dute maiz eta othoitz eguiten, halaber testimoniagetan. 15 Eta harçazco proposa gueroago Phariseuenec-ere: baia hiréc iaten eta edaten dute? aitzinago hedatzen cen, eta gendetze handiac biltzen 34 Eta harc erran cieçén, Barur eraci ahal ditzaqueçue ciraden ençutera, eta bere eritassunetaric harçaz ezconduaren gamberaco gendeac ezcondua hequin senda litecençat. 16 Baina bera retiratua cegoen deno? 35 Baina ethorriren dirade egunac edequiren desertuetan, eta othoitz eguiten çuen. 17 Eta quertha baitzaye ezcondua, orduan barur eguinen duté egun cedin egun batez hura iracasten ari cela, phariseuac hetan. 36 Guero comparationebat-ere erran ciécen, eta Legueco doctorac baitzeuden iarriric, cein ethor Nehorc eztrauca eratchequiteen abillamendu berri baitzitecen Galileaco eta ludeaco eta Ierusalemco baten pedaçua abillamendu çar bat: ezpere berriac burgu guciataric: eta launaren verthutea cen hayén ethencen du: eta çarrarequin ezta accordatzen berritic sendatzeko. 18 Orduan huná batzu, dacarqueitela den pedaçua. 37 Eta nehor eztu eşarten mahatsarno ohean guion-bat cein baitzén paralytic: eta çabiltzan berria çahogui çarretan, ezpere mahatsarno berriac hura barnera ekarri nahaiz, eta haren aitzinean çathituren ditu çahaguiaç eta bera issuriren da, eta eçarri nahiz. 19 Eta erideiten etzutenean nondic hura çahaguiaç galduren dirade: 38 Baina mahatsarno barnera liroiten, gendetzearen causaz, iganic etche berria çahogui berrietan eşarteko da: eta biac gainera, teuletaric erauts ceçaten ohetchoarequin berriac beguiratzen dirade. 39 Eta ezta nehor çaharretic artera, lesusen aitzinera: 20 Eta hayén fedea ikussi edaten duenic, bertan berritic nahi duenic: ecen çueñean, erran cieçón, Guiçoná, barkatu çazquic eure erraitean du: etiçarri du, Çaharra hobe da.

6 Guertha cedin bada Sabbath egun bigarren lehenean, hura iragaiten baitzén ereincetan gaindi: eta buruca idoquien ari baitziraden haren discipuluac, eta iaten escuez bilihuric. 2 Eta Phariseuetaric batzuc erran cieçén, Cergatic eguiten duçue Sabbathoan eguin sori eztena? 3 Orduan ihardesten çuea lesusec errachago, erraitea, Barkatu çazquic eure bekatuac:

erran ciecén, Eztuque haur-ere iracurri cer eguin causaz. 23 Aleguera albeitzintezte egun hartan, çuen Dauid-ec gossetu cenean bera eta harequin eta bozcarioz iauz: ecen huná, çuen saria handi da ciradenac? 4 Nola sarthu içan cen laincoaren etchean ceruétan: ecen halaber eguiten cerauecen prophetey eta propositioneco oguiac hartu cituen, eta ian cituen, hayén aitec. 24 Bainan maledictione çuey abratsoy: eta eman ciecén harequin ciradeney-ere: haric iatea ecen baduçue çuen consolationea. 25 Maledictione Sacrificadoren baicen sori eztelaric. 5 Guero erraiten çuey betheac çaretenoy: ecen gosse içanen çarete. cerauen, Guiçonaren Semea iabe da Sabbathoaren- Maledictione çuey orain irriz çaudetenoy: ecen auhen ere. 6 Eta guertha cedin berce Sabbath batez-ere eta nigar eguiñen duçue, 26 Maledictione çuey, guiçon hura sar baitzedin synagogara, eta iracasten baitzuen: guciéc onherranen çaitutzenean: ecen molde berean eta cen han guiçon-bat eta haren escu escuyna eguiten cerauecen propheta falsuey hayén aitéc. 27 cen eyhar. 7 Eta gogoatzen çuten hura Scribéc eta Bainan çuey diotsuet dançuquenoy, Onhets itzaque Pharisieuéc eya Sabbathoan senda leçaqueenez, çuen etsayac: vngui eguiéçue gaitzesten çaituzteney. accusatione eriden leçatençat haren contra. 8 Bainan 28 Benedicatzaque çuec maradicatzen çaituztenac: bacequizquian hayén pensamenduac, eta diotsa eta othoitz eguiçue oldartzen çaiquizquenacgatic. 29 guiçon escu eyharra çuenari, laiqui adi, eta ago çutic Eta mathela batean ioiten auènari, para ieçç berceartean. Eta hura iaiquiric egon cedin çutic. 9 Erran ere: eta eure mantoa edequiten drauanari, iaccaciecén bada lesusec, Interrogaturen çaitutzet gauça ere eztieçoala debeta. 30 Escatzen çauán guciari batez, Sabbathoetan vngui eguitea da sori ala gaizqui emóic, eta eurea edequiten drauanari, ezaquiola haren eguitea? persona baten emparatzea ala galtzea? 10 esca. 31 Eta nola nahi baituçue eguin dieçaçuen Eta hetara gucietara inguru behaturic, diotsa guiçonari, çuey guiçonéc, çuec-ere eguiéçue hæy halaber. Hedeçac eure escua: eta harc eguin ceçan hala: eta 32 Ecen baldin onhesten badituçue çuec onhesten senda cedin haren escua bercea beçain. 11 Eta bethe çaituztenac, cer esquer duqueçue? ecen vicitze citecen eraucimenduz, eta elkarrequin minço ciraden, gaichtotacoec-ere bere onhesleac onhesten ditutzé. cer leidioten lesusi. 12 Eta guertha cedin egun hetan, 33 Eta baldin vngui badaguieçue çuen vnguiguiley, ioan baitzedin mendira othoitz eguitera, eta gau gucia cer esquer duqueçue? ecen vicitze gaichtotacoec-han iragan ceçan laincoari othoitz eguiten ceraucala. ere hura bera eguiten duté. 34 Eta baldin presta 13 Eta arguitu cenean dei citzan bere discipuluac, eta badieççue rendaturen drauçuela sperança duçueney, haric hauta citzan hamabi, cein Apostolu-ere dei cer esquer duqueçue? ecen vicitze gaichtotacoec-ere baitzitzan, 14 (Simon, Pierris-ere deithu çüena, eta vicitze gaichtotacoey prestatzen draue, ordaina recebi Andriu haren anaya: Iacques eta Ioannes: Philippe deçatençat. 35 Bada onhets itzacue çuen etsayac, eta Bartholomeo: 15 Mattheu eta Thomas: Iacques eta vngui eguiéçue: eta presta eçaçue, deus handic Alpheoren semea, eta Simon Zelotes deitzen dena, 16 sperança gabe: eta çuen saria içanen da handi, Iudas Iacquesen anaya: eta Iudas Iscariot, traidore- eta içanen çarete Subiranoaren seme: ecen hura ere içan cena) 17 Eta iautsirc hequin, gueldi cdin leku benigno da ingratetara eta gaichtoetara. 36 Çareten plano batetan, bere discipuluzco companiarequin, beraz misericordioso, çuen Aita ere misericordioso eta populu mulço handirequin Iudea gúcitic, eta den beçala. 37 Ezteçaçuela iudica, eta etzarete Ierusalemetic, eta Tyrco eta Sidongo itsas bazarretic, iudicaturen: ezteçaçuela condemna eta etzarete cein ethorri baitziranen hura ençun leçatençat, eta bere condemnaturen: barka eçaçue, eta barkaturen çaiçue. eritassunetaric senda litecençat: 18 Eta spiritu satsuéz 38 Ermaçue eta emanen çaiçue: neurri ona galkatua, tormentatzen ciradenac: eta senda citecen. 19 Eta eta higuitua, eta mucurru doana emanen çaiçue populu gucia hura hunqui nahiz çabilan: ecen verthute çuen golkora: ecen neurzen duçuen neurri beraz, harenganic ilkiten cen: eta sendatzen cituen guciak. 20 neurthuren çaiçue çuey-ere aldz. 39 Halaber erraiten Orduan harc bere beguiac discipuluetarat atchaturic, cerauen comparationebat, Possible da itsuac itsua erraiten çuen, Dohatsu çarete paubreac: ceren guida ahal deçan? eztira biac hobira eroriren? 40 çuen baita laincoaren resumá. 21 Dohatsu çarete Ezta discipulua bere magistraren gaineco: baina orain gosse çaretenoc: ceren asseren baitzarete. nor-ere içanen baita discipulu perfect, içanen da Dohatsu çarete orain nigarrez çaudetenoc: ceren magistru beçala. 41 Eta, cergatic dacussac eure irri eguiñen baituçue. 22 Dohatsu içanen çarete, anayeren beguico fitsa, eta eure beguico, gapiroari guiçonéc gaitzetsiren çaitutzenean, eta iraitziren eta ez atzayo ohartzan? 42 Edo nola ahal derraqueoc iniuriaturen çaitutzenean, eta çuen icena gaichto eure anayeri, Anayé, vtzi neçac idoqui deçadan hire beçala iraitziren dutenean, Guiçonaren Semearen beguian den fitsa, eurorrec hire beguian den gapiroia

ikusten eztuanean? Hypocritá, idocac lehenic gapirioa eriden ceçaten cerbitzari eri içana sendoric. 11 Eta eure beguitic: eta orduan ikussiren duc idoqui deçán guertha cedin biharamunean Iesus ioaiten baitzen eure anayeren beguico fitsa. 43 Segur ezta arbore Naim deitzen cen hirira: eta ioaiten ciraden harequin ona, fructu gaichtoa eguiten duena: ez eta arbore haren discipuluetaric vnguisco, eta gendetze handia. gaichtoa, fructu ona eguiten duena. 44 Ecen arbore 12 Eta hirico portaleari hurbildu çayon beçala, huná, guicia fructutic eçagutzen da. Ecen elhorrietic eztute eramaiten çuten hilbat, bere ama alhargunaren biltzen ficolor, ezeta saparretaric, mendematzan seme bakoitza, eta hiritic compania handia cen mahatsic. 45 Guiçon onac bere bihotzeco thesaur harequin. 13 Eta alhargun hura ikussi çueanean onetic idoquiten du gauça ona: eta guiçon gaichtoac launac, compassionne har ceçan haren gainean, eta bere bihotzeco thesaur gaichtotic idoquiten du gauça erran cieçon, Eztaguinala nigarric. 14 Eta hurbilduric gaichtoa: ecen bihotzeco abundantiatic haren ahoa hunqui ceçan kutchá, (orduan gorputza çaramatenac minço da. 46 Bainan cergatic deitzen nauque launa, gueldi citecen) eta erran ceçan, Guiçon gazteá, hiri launa: eta ez eguiten, nic erraiten ditudanac? 47 diossat, iaiqui adi. 15 Eta iar cedin hil içana, eta Enegana ethorten den guicia, eta ene hitzac ençuten has cedin minçatzen. Eta eman cieçon hura bere eta hec eguiten dituena: eracutsiren drauquet nor amari. 16 Eta har citzan guiac beldur batec, eta irudi den. 48 Irudi du etchebat edificatzen duen glorificatzen çuten laincoa, erraiten cutela, Segur guicóna, ceinec aitzurtu eta barna irequi baitu, eta ecarri fundamenta arroca baten gainean: eta soberná segur laincoac visitatu du bere popula. 17 Eta io ethorriric, fluuioac ereçarri vkan drauca etche hari, eta comarca guicia. 18 Eta conta cietzoten Ioannesi bere 49 Bainan ençun vkan dituenac, eta ez eguiñ, irudi du fundament gabe bere etchea lur gainean edificatu duen guicóna: ceini ereçarri baitrauca fiuuioc, eta bertan erori içan da, eta etche haren deseguitea handi içan da.

7 Eta acabatu cituenean bere hitz guiac populuac çançuela, sar cedin Capernaumen. 2 Eta Centener batan cerbitzaria eri içanez hiltzera çohian, cein baitzuen guciz maite. 3 Eta harc ençun çueanean lesusez, igor citzan harengana Iuduén Ancianoac, othoitzetç çayola, ethorriric senda leçan haren cerbitzaria. 4 Eta hec ethorri ciradenean Iesusgana, othoitz ceguioten affectionatuqui, ciotela, ecen digne cela nehorc hura aithor lieçón. 5 Ecen maite dic, ciotien, gure nationea eta synagogabat harc edificatu diraucuc. 6 Iesus bada ioan cedin hequin. Bainan ia etchetic vrrun handi etzela, Centenerac igor citzan adisquideac harengana, ciotsala, launa, ezadila neka: ecen eznauc digne ene atharbe pean sar adin. 7 Halacotz neure buruä-ere eztiat digne estimatu hiregana ethorteco: baina errac hitza, eta sendaturen baita ene muthilla. 8 Ecen ni nauc berceren meneco guicón, ditudalaric neure meneco gendarmesac: eta huni erraiten diarocat, oha, eta badihoac: eta berceari, Athor, eta ethorten duc: eta neure cerbitzariari Eguic haur, eta eguiten dic. 9 Eta gauça hauc ençunic lesusec mirets ceçan harçaz: eta itzuliric erran cieçon berari çarreican companiari, Erraiten drauquet, Israelen-ere eztudala hain fede handiric eriden. 10 Eta igorri içan ciradenéc, etchera itzuli ciradenean,

dena hura baino handiago da. **29** Orduan populu onhetsi dic: eta gutiago barkatzen çayonac gutiago guciad hori ençunic eta publicanoéc iustifica ceçaten onhesten dic. **48** Guero emazteari erran cieçon, laincoa, batheyatu içanic Ioannesen baptismoa. Barkatu çaiquin eure bekatuac. **49** Eta has citecen **30** Baino Phariseu eta Legueco doctor harenganic elkarrequin mahainean iarriric ceudenac, bere artean batheyatu etziradenéc laincoaren conseillua arbuya erraiten, Nor da haur bekatuac-ere barkatzen baititu? ceçaten bere buruén contra. **31** Orduan erran ceçan **50** Baino emazteari erran cieçon, Eure fedeac saluatu launac, Norequin bada comparaturen ditut generatione au: oha baquerequin.

hunetaco guïcionac? eta cer irudi dute? **32** Merkatuan iarriric dauden, eta bata berceari oihuz dagozcan haourtchoac beçalaco dirade ceinéc baitioite, Chirula soinu eguiñ drauçuegu, eta etzarete dançatu: eressiz cantatu drauçuegu eta eztuçe nigarric eguiñ. **33** Ecen ethorri da Ioannes Baptista, oguirc iaten eztuela, ez mahatsarnoric edaten, eta dioque, Deabrua du. **34** Ethorri da guïcionaren Semea iaten eta edaten duela: eta dioque, Huná guïçon gormanta eta hordia, eta publicanoén eta vicitze gaichtotacoen adisquidea. **35** Baino iustificatu içan da sapientiá bere haour guciéz. **36** Eta otoitz eguiñ cieçon Phariseu batec harequin ian leçan, eta sarthuric Pharisauen etchean, iar cedin mahainean. **37** Eta huná, hirian emazte vicitze gaichtotaco cen-batec iaquin çuenean, ecen hura Pharisauen etchean mahainean iarrria cela, ekar ceçan boeitabat vnguentu, **38** Eta guibeletic haren oinetara cegoela, has cedin nigarrez cegoela haren oinén nigar vriz arregatzen: eta ichucatzen cerauzcan bere buruco adatsaz, eta pot eguiten cerauen haren oiney, eta vnguentuz vnguentatzen cituen. **39** Orduan hori ikussirc hura gomitatu çuen Pharisau erran ceçan bere baithan, cioela, Hunec, baldin Propheta baliz balaquique segur nor eta nolacoa den haur hunquitzen duen emaztea: ecen vicitze gaichtotacoa da. **40** Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçon, Simon, badiat cerbait hiri erraitecoric. Eta harc dio, Magistrúa, errac. **41** Hartzedun batec citián bi çördun, batac cián çor borz-ehun dinero, eta berceac berroguey eta hamar. **42** Eta hec ez vkanez nondic paga, quitta cieceán biey. Hautaric bada, errac, ceinec hura maiteago vkanen du? **43** Eta ihardesten çuela Simonec erran ceçan, Vste diat ecen guehiago quittatu içan çayonac. Eta harc erran cieçon, Bidezqui iugeatu duc. **44** Eta emazteaganat itzuliric erran cieçon Simoni, Badacussac emazte haur? hire etchean sarthu içan nauc, vric ene oinetara eztuc eman: baina hunec ene oinac nigar vriz arregatu citic, eta bere buruco adatsaz ichucatu. **45** Potbat niri eztrautac eman, baina haur, sarthu naicenaz gueroztic, eztuc ene oiney pot eguitetic guelditu. **46** Olioiz ene buruä eztuc vncatatu: baina hunec vnguentuz vncatatu citic ene oinac. **47** Halacotz erraiten drauat barkatu çaiçala bere bekatu anhitzac, ecen haguitz

8 Eta guero quertha cedin hura ioaiten baitzen hiriz hiri, eta burguz burgu, predicatzen eta euangelizatzen çuela laincoaren resumá eta hamabiak ciraden harequin: **2** Eta emazte batzu harçaz spiritu gaichtoetaric, eta eritassunetaric sendatuac, Maria deitzen cena Magdalena, ceinaganic çazpi deabru ilki içen baitziraden, **3** Eta Ioanna Herodesen procuradore. Chuz deitzen cenaren emaztea, eta Susanna, eta berberic anhitz bere onetaric hura aiutatzen çutenic. **4** Eta nola gendetze handia biltzen baitzen, eta hiri gucietaric anhitz harengana ioaiten, erran ceçan comparationez, **5** Ilki cedin ereillebat bere haciarene ereitera: eta ereitean partebat eror cedin bide bazterrera: eta aurizqui içan cen, eta ceruco choriec irets ceçaten hura. **6** Eta berce partebat eror cedin harri gainera, eta sorthuric eyhar cedin, ceren ezpaitzuen hecetassuní: **7** Eta berce partebat eror cedin elhorri artera: eta harequin batean sorthuric elhorriéc itho ceçaten hura. **8** Eta bercea eror cedin lur onera: eta sorthuric eguiñ ceçan fructu ehunetan hambat. Hauén erraitean oihuz cegoen, Ençuteco beharric duenac, ençun beça. **9** Eta interrogatzen çuten bere discipuluéc erraiten çutela, ceric cen comparatione hura. **10** Eta harc erran cieçén, Çuey eman çaique laincoaren resumaco mysterioén eçagutzea: baina bercey comparationez, dacussatelaric ikus ezteçaten, eta dançutelaric adi ezteçaten. **11** Haur da bada comparationea, Hacia da laincoaren hitza. **12** Eta bide bazterrecoac dirade, ençuten dutenac: guero ethorten da deabrua, eta kencen du hitza hayén bihotzetic, sinhetsirc salua eztitecençat. **13** Eta harri gainekoac dirade, ençun dutenean bozcariorequin recebitzen dutenac hitza: baina hauc erroric eztute, hauc demboratatz sinhesten duté, eta tentationeco demborán retiratzen dirade. **14** Eta elhorri artera erori dena, hauc dirade ençun dutenac: baina partitu eta, ansiéz eta abrastassunéz eta vicitze hunetaco voluptatéz ithotzen dirade, eta eztuté fructuric ekarten. **15** Baina lur onera erori dena, hauc dirade bihotz honestean eta onean hitz ençuna eduquiten dutenac eta fructu patientiatan ekarten dutenac **16** Eta nehorc arguia viztu duenean, eztu hura vnci batez estaltzen, edo ohe azpian eçarten: baina candeler gainean

ecarten du, sartzen diradenéc arguia ikus deçatençá. gendeac ilki citecen equin içan cenaren ikustera, eta 17 Ecen ezta secreturic, agurementen eztenic: ez ethor citecen lesusgana, eta eriden ceçaten guijonan estaliric, eçaguturen, eta arguira ethorriren eztenic. 18 ceinetaric deabruac ilki içan baitziraden, veztitua, Ikuus-aqué bada nola ençuten duçuen: ecen norc-ere eta cençatua, iarriric cegoela lesusen oinetara: eta baitu hari emanen çayo: eta norc-ere ezpaitu, duela ici citecen. 36 Eta conta ciecen hæy ikussi vkan vste duena-ere edequiren çayo hari. 19 Orduna ethor çutenec-ere, nola sendatu içan cen demoniatu içana. citecen harengana haren ama eta haren anayeac, 37 Orduna otohoitz equin cieçoten Gadarenoén aldiri eta gendetzearen causaz ecin hers cequidizquion. 20 inguruco gendetze guciad, parti ledin hetaric: ecen Eta declara cequión, erraiten ceraucatela, Hire ama, icidura handic hartu cituen: eta hura vncira sarthuric, eta hire anayeac lekorean diaudec, hi ikussi naiz. 21 itzul cedin. 38 Eta otohoitz ceguión guijon harc, Bainha harc ihardesten çuela erran ciecén, Ene ama ceinaganic ilki içan baitziraden deabruac, harequin eta ene anaye dirade laincoaren hitza ençuten eta licén: baina lesusec igor ceçan, cioela, 39 Itzul adi eguiten dutenac. 22 Eta guertha cedin egun batez, eure etchera, eta conta eçac cein gauça handiac hura sar baitzedin vncian eta haren discipuluac: equin drauzquián laincoac. loan cedin bada hiri guctic eta erran ciecén, Iragan gaitecen lacaren berce predicationtulua lesusec equin cerauzcan gauça aldera. Eta parti citecen. 23 Eta vncian hec ioaiten guciad: 40 Eta guertha cedin itzuli cenean Iesus, ciradela, loac har ceçan: eta iauts cedin haicezco receibi baitzeçan gendetzeac: ecen guciad haren tormentabat lacera: eta vrez bethatzen ciraden, eta beguira ceuden. 41 Orduna huná, ethor cedin lairus peril çutén. 24 Orduna hurbilduric iratzar ceçaten deitzen cen guijombat, eta hura cen synagogogaco hura, ciotela, Magistrúa, Magistrúa, galdu guiohaçac. principal: eta egotzi çuenean bere buruä lesusen Eta harc iratzarriric mehatcha citizen haicea eta vraren oinetara, otohoitz equin cieçon sar ledin haren etchera: tempestá: eta cessa citecen, eta sossagu handia 42 Ecen alaba bakoitzbat çuen hamabi vrtheren equin cedin. 25 Eta erran ciecén, Non da çuen fedea? ingurucoa, eta hura çohian hiltzera. Eta ioaitean Hec icituric ceudela mirets ceçaten, ciotela elkarren gendetzeac hertsen çuen. 43 Eta hamabi vrthez artean, Bainha nor da haur, haiceac eta vra manatzen gueroztic odola baratzen etzayon, eta medicuetan baititu eta obeditizen baitute? 26 Guero tira ceçaten bere sustantia gacia despendatu çuen, eta batez-ere Gadarenoen comarcarat, cein baita Galilearen aurkaz ecin sendatu içan cen emaztebatec, 44 Hurbilduric aurk. 27 Bada hari lurrera ilki eta, bat cequón hiri guibeletic hunqui ceçan haren arropa ezpaina eta hartaco guijon dembora lucez gueroz deabrua çuen- bertan gueldi cedin haren odol iariatzea. 45 Orduna bat: eta abillamenduz etzén veztitzen, eta etchetan dio lesusec, Nor da ni hunqui nauena? Eta guciéic etzen egoiten, baina thumbetan. 28 Eta harc ikussi vkatzen çutenaren gainean, erran ceçan Pierrisec, çuenean Iesus, heyagoraz cegoela, egotz ceçan bere eta harequin ciradenéc, Magistrúa, gendetzeç hertsen buruä haren aitzinera, eta ocengui erran ceçan, Cer eta aurizquiten aute, eta dioc, Nor da ni hunqui da hire eta ene artean, Iesus lainco subiranoaren nauena? 46 Bainha lesusec dio, Norbaitec hunqui nau Semeá? otohoitz eguiten drauat, ezneçála, tormenta. ecen eçagutu dut verthute eneganic ilki içan dela. 29 Ecen manatzen çuen spiritu satsua guijonaganic 47 Emazte hura bada ikussiric ecen etzayola estali ilki ledin: ecen dembora lucez eduqui çuen hura: eta içan, ethor cedin ikara çabilala: eta bere buruä haren estecaturic cadenzas eta cepoiez beguiratzen cen: aitzinera egotziric declara cieçon populu guciaren baina estecailluac çathituriç eramaiten cen deabruaz aitzinean cer causaz hura hunqui çuen, eta nola desertuetara. 30 Orduna interroga ceçan hura lesusec, sendatu içan cen bertan. 48 Eta harc erran cieçón, cioela, Nola duc icen? Eta harc erran ceçan, Legione. Alabá aun bihotz on eure fedeac sendatu au: oha Ecen anhitz deabru sarthu ciraden hura baithan. 31 Eta baquerequin. 49 Oraino hura minço cela, ethor cedin otohoitz eguiten ceraucaten, ezlitzan mana abysmora cembeit synagogogaco principalarenetic, hari ciotsala, ioaitera. (Abysos g12) 32 Eta cen han vrdalde handibat Hil içan duc hire alabá: ezteçala fatiga Magistrúa. 50 alha cenic mendian: eta otohoitz eguiten ceraucaten Bainha lesusec ençunic ihardets cieçón nescatcharen permetti liecén hetara sartzera: eta permetti cieçén. aitári. Ezaicela beldur, sinhets eçac solament, eta 33 Ilkiric bada deabruac guijónaganic sar citecen hura sendaturen baita. 51 Eta etchera sarthuric, vrdetara: eta vrdaldea oldar cedin gainetic behera lac- etzeçan nehor sartzera vtzi Pierris eta lacques eta era, eta itho cedin. 34 Eta vrdainéc ikussi çutenean Ioannes eta nescatcharen aita eta ama baicen, 52 cer equin içan cen, ihes equin ceçaten: eta partituric Eta nigarrez ceuden guciad, eta lamentatzen çutén: conta ceçaten hirian eta campoetan. 35 Orduna baina harc erran ceçan, Eztaguiuela nigarri: ezta

hil, baina lo datza. 53 Eta truffatzen ciraden harçaz, hil banya guciéc, eta ressasia citecen: eta goititu içan cela iaquinez. 54 Eta harc, guciac campora iraitziric, dirade soberatu içan çazten çathietaric hamabi eta haren escua harturic, oihu eguiñ ceçan, cioela, sasquitara. 55 Eta itzul cedin haren spiritua, eguiten cegoela, discipuluac harequin baitziraden eta iaiqui cedin bertan: eta mana ceçan eman lequión eta interroga baitzitzan hec, cioela, Ni nor naicela iatera. 56 Eta spanta citecen haren aita-amá: baina harc mana citzan nehori ezlerroten eguiñ içan cena.

9 Guero deithuric elkarrequin bere hamabi discipuluac, eman ciecén bothere eta authoritate deabru gucién gainean, eta eritassunén sendatzeco. 2 Etaigor citzan hec laincoaren resumaren predicatora, eta erién sendatzera. 3 Eta erran ciecén, Ezteçaquela deus eraman bidecotzát, ez vheric, ez maletaric, ez oguirc, ez diruric, eta eztuquela birá arropa. 4 Eta ceinere etchetañ sarthuren baitzarete, han çaudete, eta handic ilki albaitzindezte. 5 Eta norc-ere recebituren ezpaitzaitutzte, ilkirci hiri hartaric, çuen oinetaco errhautsa-ere iharros eçaçue testimoniageten hayén contra. 6 Hec banya ilkirci ioaiten ciraden burguz burgu, euangelizatzen eta sendatzen çutela leku gucietañ. 7 Eta ençun citzan Herodes tetrarchac, harc eguiten cituen gauça guciac: eta dudatzen çuen, ceren batzuc erraiten baitzutén, ecen Ioannes hiletaric resuscitatutu cela. 8 Eta batzuc Elias aguertu cela: eta bercéc, cembeit lehenagoco Prophetic resuscitatutu cela. 9 Orduan dio Herodesec, Ioannes niç buruä edequi draucat: nor da banya haur, ceinez niç baitançzquit hunelaco gauçac? Eta hura ikussi nahiz çabilan. 10 Eta itzuliric Apostoluéc conta cietzotzen Iesusi, eguiñ cituzten gauça guciac. Orduan hec harturic retira cedin Iesus appart. Bethsaida deitezten den hirico leku desertu batetara. 11 Eta gendetzeac hori iaquinc, iarreiqui çazcan, eta recebitu cituenean, minçatzen çayen laincoaren resumáz: eta sendatu behar çutenac, sendatzen cituen. 12 Eta eguna has cedin beheratzen: eta hurbilduric hamabiéc erran cieçoten, Eyéc congít gendetzey, ioanic inguruco burguetara eta parropioetara, retira ditecen, eta eriden deçaten iateco, ecen hemen leku desertuan gaituc. 13 Bainan erran ciecén, Eyeçue çuec iatera. Eta hec erran ceçaten, Eztitiañ borz ogui eta bi arrain baina quehiago: Baldin guc ioanic populu hunen guciaren eros ezpadetegu iateco. 14 Eten baciraden borz milla guionetarano. Orduan dioste bere discipuluey, lar eraci itzaçue mahaindaraz berroguey eta hamarná. 15 Eta hala eguiñ ceçaten, eta iar citecen guciac. 16 Orduan harturic borz oguiac eta bi arrainac, cerurat beha cegoela benedica citzan hec: eta hauts citzan, eta eman cietzén discipuluey, populuaren aitzinean eçar litzatençát. 17 Ian ceçaten banya guciéc, eta ressasia citecen: eta goititu içan çazten çathietaric hamabi eta haren escua harturic, oihu eguiñ ceçan, cioela, sasquitara. 18 Eta guertha cedin, hura appart otoitz Nescatchá, iaiqui adi. 19 Eta itzul cedin haren spiritua, eguiten cegoela, discipuluac harequin baitziraden eta iaiqui cedin bertan: eta mana ceçan eman lequión eta interroga baitzitzan hec, cioela, Ni nor naicela iatera. 20 Eta hec ihardesten çutela erran ceçaten, Ioannes Baptista: eta bercéc, Elias: eta bercéc, ecen cembeit Propheta lehenagocoetaric resuscitatutu içan dela. 21 Orduan harc mehatchatzenten cituelaric mana citzan nehori haur ezlerroten: 22 Cioela, Behar da guionaren Semeac anhitz suffri deçan, eta reproba dadin Ancianoéz eta Sacrificadore principaléz, eta Scribez, eta hil dadin, eta hereneco egunean resuscita dadin. 23 Guero erraiten cerauen guciay. Baldin nehori hor ene ondoan ethorri nahi banya, renuntia beça bere buruaz, eta har beça bere crutzea egun oroz, eta berrait niri. 24 Ecen norc-ere nahi vkanen baitu saluatu bere viaçia: galdueren du hura: baina norc-ere galdueren baitu bere viaçia ene causaz, saluaturen du hura. 25 Ecen cer probetchu du guionac baldin mundu gacia irabaz badeça, eta bere buruä destri deçan, eta gal dadin? 26 Ecen norc-ere ahalque içanen baita niçaz eta ene hitzéz, harçaz ahalque içanen da guionaren Semea, dathorreanen bere maiestatean, eta Aitarenean eta Aingueru sainduenean. 27 Eta erraiten drauçet eguiaz, badirade hemen present diradenotaric batzu, herioa dastaturen eztutenic laincoaren resumá ikus decaqueteno. 28 Eta guertha cedin, hitz hauçaz gueroztic quasi çortzi egunen buruän, har baitzitzan Pierris eta Ioannes eta lacques, eta igan baitzedin mendi batetara otoitz eguitera. 29 Eta otoitz eguiten cegoela, haren beguitharteko formá mutha cedin, eta haren abillamendua churit eta chist-mista beçain arguit. 30 Eta huná, bi guion minço ciraden harequin, cein baitziraden Moyses eta Elias: 31 Hauc aguerturic gloriarequin, erraiten çutén, harc Ierusalem complitzeco çuen fina. 32 Eta Pierris, eta harequin ciradenac, ciraden logalez cargatuac: eta iratzartu ciradenean, ikus ceçaten haren maiestatea, eta harequin ceuden bi guionac. 33 Eta guertha cedin, hec partitu ciradenean harenganic: Pierrisec erran baitzieçón Iesusi, Magistrúa, on duc gu hemen garen, eguiñ ditzagun banya tabernacle, bat hire, eta bat Moysesen, eta bat Eliasen: Etzaquiala cer minço cen. 34 Eta harc gauça hauc erraiten cituela, eguiñ cedin hodeybat, eta estal citzan hec: eta ici citecen hodeyeán sartzen ciradenean. 35 Orduan vozbat eguiñ cedin hodeyetic, cioela, Haur

da ene Seme maitea, huni beha çaquizquiote. **36** Eta haren discipulu Iacquesec eta Ioannesec erran voz hora eguiten cela, eriden cedin Iesus bera: eta ceçaten, launa, nahi duc derragun sua iauts dadin hec ichilic egon citecen, eta egun hetan etzieçoten cerutic, eta deseguin ditzan, Eliasec-ere eguiñ quen nehori deus erran ikussi cituzten gaucetaric. **37** beçala? **55** Bainha itzuliric lesusec mehatcha citzan Eta guertha cedin ondoco egunean, hec menditic hec, cioela, Eztaquique cer spiritutaco çareten. **56** iautsi ciradenean, gendetze handibat encontrura ilki Ecen guiconaren Semea ezta ethorri guiconen vicien baitzequion hari. **38** Eta huná, compainiaco guicombat galtzen, baina saluatzen. Eta ioan citecen berce oihuz iar cedin, cioela, Magistrúa, othoitz eguiten burgu batetara. **57** Guero guertha cedin, hec bideaz drauat beha-eçac ene semeaganát: ecen haur bera ioaiten ciradela, erran baitzieçón norbeitec, launa, baicen eziat. **39** Eta huná, spirituac hartzen dic, iarreiquiren natzaic norat-ere ioanen baitaiz. **58** Eta eta bertan heyagoraz iarten duc, eta çathicatzen dic lesusec erran ciecon. Aceriéç culhoac citié, eta ceruco haguna dariola, eta huneganic nequez partitzen duc, choriéc ohatzear: baina guiconaren Semeac eztic non haur hausten duela. **40** Eta othoitz eguiñ diraueat bere buruä paussa deçan. **59** Bainha erran ciecon berce hire discipuluey, egotz leçaten hora campora: baina bati, Arreit niri. Eta harc erran ceçan, launa, permetti ecin eguiñ dié. **41** Eta ihardesten duela lesusec dio, ieçadac behin ioan nadin neure aitaren horzterea. **60** O natione incredula eta gaichtoa, noizdrano finean Eta erran ciecon lesusec, Vtzitzac, hilac bere hilén çequin içanen naiz eta supportaturen çaituztet? horzterea: baina hi habil eta denuntia eçac laincoaren Ekarrac huna eure semea. **42** Eta oraino hurbiltzen resumá. **61** Orduan erran ceçan berce batec-ere, cela hauts ceçan hora deabruac eta çathica: eta launa, larreiquiren natzaic hiri: baina permetti ieçadac mehatcha ceçan lesusec spiritu satsua, eta senda behin etchecoataric congít har deçadan. **62** Eta erran ceçan haourra, eta renda ciecon bere aitari. **43** Eta spanta citecen guciak laincoaren verthute gúcizco ciecon lesusec, Eztuc nehor bere escua goldean handiaren gainean. Eta guciak miraculuz ceudela, eçarten eta guibelerat behatzen duenic propio denic eguiten cituen gauça gucién gainean, erran ciecon bere discipuluey, **44** Eçar itzaque quec hitz hauc çuen beharrietan: ecen içanen da guiconaren Semea liuraturen baita guiconen escuetara. **45** Bainha hec hitz haur etzuten aditzen, eta hetaric estalia cen, hala non ezpaitzutén hora senditzen: eta beldur ciraden haren interrogatzen hitz huneçaz. **46** Guero sar citecen elkarrequin dispután, eya hetaric cein cen handiena. **47** Eta lesusec hayén bihotzeco pensamendua ikussi çueñean, haourtchobat harturic eçar ceçan bere aldean: **48** Eta erran ciecon, Norcere recebituren baitu haourtcho haur ene icenean, ni recebitzen nau: eta norc-ere ni recebituren bainau, ni igorri nauena recebitzen du: ecen nor baita chipierna çuen gucion artean, hora içanen da handi. **49** Eta ihardesten çuela Ioannesec erran ceçan, Magistrúa, ikussi diagu norbeit hire icenean deabruac campora egoizten cituenic: eta debetatu diagu hora, ceren ezpaitarreic gurequin hiri. **50** Orduan erran ciecon lesusec, Ezteçauela debeta, ecen gure contra eztena gure alde da. **51** Eta guertha cedin, haren goiti altzatzeko egunac complitzen ciradenean, orduan chuchent baitzeçan bere beguithartea gogo eguiñic Ierusalemera ioaitera. **52** Eta igor citzan mandatariac bere aitzinean, eta ioanic sar citecen Samaritanoén burgu batetan, ostattu appain lieçotençat: **53** Bainha etzeçaten recebi, ceren haren beguithartea baitzen Ierusalemera ioiten cenarena. **54** Eta hori ikussiric

10 Gauça hauen ondoan ordena citzan launac berce hiruroguey eta hamar-ere, etaigor citzan hec birá bere beguitharte aitzinean, bera ethorteco cen hiri eta leku gucietara. **2** Eta erraiten cerauen, Vztá handi da, baina languile guti: othoitz eguiñoçeda bida vzta labeari, irion ditzan languileac bere vztara. **3** Çoazte, huná nic igorten çaituztet quec bildotsac otoñoñ artera beçala. **4** Eztramaçuela ez mulsaric, ez maletaric, ez çapataric: eta nehor bidean ezteçauela saluta. **5** Cein-ere etcheten sarthuren baitzarete, lehenic erraque, Baquea dela etche hunetan. **6** Eta baldin han baquezco semeric batre bada, paussaturen da çuen baquea haren gainean: ezpere çetara itzulirene da. **7** Eta etche hartan berean çaudete, iaten eta edaten duçuela aitzinera emanen çaiçünetaric: ecen languilea bere sariaren digne da. Etzateztela iragan etchetic etchera. **8** Bainha are cein-ere hiritan sarthuren baitzarete, eta recebituren baitzaituzte, ian eçaque aitzinera eçarten çaiçquicuentaric: **9** Eta sendaitzaque hartan diraten eriac, eta erreçue, Hurbildu da çetara laincoaren resumá. **10** Bainha cein-ere hiritan sarthuren baitzarete, eta ezpaitzaituzte recebituren, ilkiric hango carriquetara, erraque, **11** Çuen hiritic lothu çaicun errhautsa-ere iharrosten dugu çuen contra: guciagatic-ere haur iaquique, ecen hurbildu dela çetara laincoaren resumá. **12** Bainha badiotsuet ecen Sodomacoac egun hartin hiri

hura baino emequiago tractatuac içanen diradela. Iericora, eta eror cedin gaichtaguinén artera, eta 13 Maledictione hiri Chorazin, maledictione hiri hec hura billuciric, eta çaurthuric ioan citecen, hura Bethsaida, ecen baldin Tyren eta Sidonen eguiñ içan erdi hilic vtziric. 31 Eta encontruz Sacrificadorebat balirade çuec baithan eguiñ içan diraden verthuteac, iauts cedin bide harçaz beraz: eta hura ikussiric aspaldi çacurequin eta hautsequin iarriric emendatu berce aldetic iragan cedin. 32 Halaber Leuitabat-ere ciratequeen. 14 Halacotz Tyr eta Sidon emequiago leku hartara helduric eta hura ikussiric, berce aldetic tractatuac içanen dirade iudicioan ecen ez çuec. 15 iragan cedin. 33 Bainan Samaritanobat bere bidea Eta hi Capernaum cerurano altchatu içan aicena, iragaiten çuela, ethor cedin harengana, eta hura iffernurano beheraturen aiz. (Hadés g86) 16 Çuec ikussiric compassione har ceçan. 34 Eta hurbilduric ençuten çaituztenac, ni ençuten nau: eta çuec iraizten lot citzan haren çauriac, emanic olio eta mahatsarno, çaituztenac, ni iraizten nau: eta ni iraizten nauenac, eta hura eçarriric bere abrearen gainean, eraman niigorri nauena iraizten du. 17 Eta itzuli içan dirade ceçan ostaleriara, eta pensa ceçan. 35 Biharamunean hiruroguey eta hamarrac bozcariorequin, cioitela, partitzean idoquiric bi dinero eman cietzón ostatuari, launa, deabruac-ere suiet eguiten ciaizquiguc hire eta erran cieçon, Errequeitu emóchuni, eta cer-ere icenean: 18 Eta erran ciecén, Ikusten nuen Satan guehiago despendaturen baituc, nic itzul nadinean chistmista beçala cerutic erorten. 19 Huná, badrauquet rendaturen drauat. 36 Cein bada hirur hautaric irudi bothere suguén eta scorpionén gainean ebilteco, çaic gaichtaguiñetara erori içan denaren hurco içan eta etsayaren puissaña guciaren gainean: eta dela? 37 Eta harc erran cieçon, Hari misericordia deussec eztraueç calteric eguiñen. 20 Ordea harçaz eguiñ vkan draucana. Diotsa bada lesusec, Oha, hic-etzaiteztela aleguera, ceren spirituac suiet eguiten ere eguiç halaber. 38 Eta guertha cedin hec ioaiten çaiçquiçuen: baina aitzitic aleguera çaitetzte, ceren ciradela, hura sar baitzedin burgu batetan: eta emazte, çuen icenac scribatuac baitirade ceruètan. 21 Ordu Martha deitzen cen batec recebi ceçan hura bere hartan berean aleguera cedin lesus spirituz, eta erran etchera. 39 Eta hunec çuen ahizpabat Maria deitzen ceçan, Aitá, ceruco eta lurreco launá, esquerrac cenic, harc-ere lesusen oinetara iarriric cegoela, haren rendatzen drauzquiat, ceren estali baitrautzec gauça hitza ençuten çuen. 40 Bainan Martha eguitecotan hauc çuhurréy eta adituey, eta manifestatuaz baitrautzec cen anhitz cerbitzuren eguiten: eta guelditric erran haour chipiey: bay Aitá, ceren hala içan baita hire ceçan, launa, eztuc hic ansiaric ceren neure ahizpác placer ona. 22 Orduan discipuluetarat itzuliric erran neuror cerbitzatzen vtziten nauen? erroc bada ni ceçan, Gauça guciac niri neure Aitaz eman çaiçquit, aldziz aiuta neçan. 41 Eta ihardesten çuela erran eta nehorc eztaquí nor den Semea, Aitác baicen: cieçon lesusec, Martha, Martha, arrangura dun, eta eta nor den Aita, Semeac baicen, eta nori-ere tormentatzen aiz anhitz gauçaren ondoan: 42 Ordea Semeac manifestatu nahi vkanen baitrauca. 23 Eta discipuluetarat itzuliric, appart erran ciecén, Dohatsu dirade çuec dacusquiçuen gauçac dacusquiten beguiac. 24 Ecen erraiten drauquet, anhitz Prophetac eta reguec desiratu vkan dutela çuec ikusten dituçuen gaucén ikustera, eta ezpaitituzte ikussi: eta ençuten dituçuen gaucén ençütera, eta ezpaitituzte ençun. 25 Orduan huná, Legueco doctorbat iaiqui cedin, hura tentatzen çuela, etacioela, Magistrúa, cer equinez vicitze eternala heretaturen dut? (alénios g166) 26 Eta harc erran cieçon, Leguean cer da scribatua? nola iracurzen duc? 27 Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, Onhetsiren duc eure lainco launa eure bihotz guciaz, eta eure arima guciaz, eta eure indar guciaz, eta eure pensamendu guciaz: eta eure hurcoa eure buruä beçala. 28 Orduan erran cieçon, Vngui ihardetsi duc: hori eguiç eta vicico aiz. 29 Bainan harc bere buruä iustificatu nahiz, erran cieçon lesusi, Eta nor da ene hurcoa? 30 Eta ihardesten çuela lesusec erran ceçan, Guiçombat iausten cen Ierusalemetic

11 Guertha cedin halaber leku batetan othoitz eguiten cegoela, cessatu cenean, erran baitzieçon bere discipuluetaric batec, launa, iracats ieçaguc othoitz eguiten, Ioannesec-ere bere discipuluey iracatsi drauen beçala. 2 Eta erran ciecén, Othoitz eguiten duçueanan, erran eçaçue, Gure Aita ceruètan aicena, Sanctifica bedi hire icena, Ethor bedi hire resumá, Eguin bedi hire vorondatea, ceruän beçala, lurrean-ere. 3 Gure eguneco ogua iguc eguneçotzat. 4 Eta barka ietzaguc gure bekatuac: ecen guc-ere barkatzen diraùèagu guri çor draucuten guciez. Eta ezgaitzala sar eraci tentacionetan, baina deliura gaitzak gaichtotic. 5 Eta erran ciecén, Cein da çuetaric vkanen duena adisquidebat, eta ioanen dena harengana gau-erditan eta erranen draucana, Adisquideá, presta ietzadac hirur ogui: 6 Ecen ene adisquidebat ethorri içan duc bidetic enegana, eta

eziát cer aitzinean eçar dieçodan. **7** Eta harc barnetic ditu berceric çazpi spiritu bera baino gaichtoagoac: ihardesten duela erran deçan, Ezneçála fascha: ia eta sarthuric habitatzen dirade han: eta eguiten borthá ertsia duc, eta ene haourtchoac enequila dituc da guiçon haren azquen conditionea lehena baino ohean: ecin iaiqui niaitec hiri emaitera. **8** Erraiten gaichtoago. **27** Eta guertha cedin gauça hauc erraiten drauquet, baldin iaiquiric eman ezpadieço-ere, ceren cituela, altchaturic voza emazte batec populuaren haren adisquide dem: halere haren muthiritassunagatic artetic, erran baitzieón, Dohatsu dituc hi egari auen iaiquiric emanén drauca cembañ-ere behar baitu. **9** sabela, eta hic edosqui dituán vgatzac. **28** Eta harc Eta nic erraiten drauquet, Esca çaitetzte, eta emanen erran ceçan, Bainha aitzitic dohatsu dirade laincoaren çaiçue: bilhaeçaçue, eta eridenen duçue: bulka hitza ençuten, eta hura beguiratzen dutenac. **29** eçaçue eta irequiren çaiçue. **10** Ecen escatzen den Eta gendetzeac biltzen ciradela, has cedin erraiten, guciac recebitzen du: eta bilhatzen duenac erideiten Generatione haur gaichtoa da: signo esquez dago: du: eta bulkatzen duenari, irequiren çayo. **11** Eta cein baina signoric etzayó emanen Ionas prophetaren da çuetaric aitá, semea ogui esca badaquío, harribat signoa baicen. **30** Ecen nola Ionas Niniuacoey emanen draucana? edo baldin arrain esca badaquio, signo içan baitzayen, hala içanen çayó guiçonaren ala arrainaren lekuan suguebat emanen drauca? **12** Semea-ere generatione huni. **31** Egu-erdi aldeco Edo baldin arraultze baten esca badadi, ala scorpiona reguina iaiquiren da iudicioan generatione hunetaco emanen drauca? **13** Beraz çuec baldin gaichto guiçonequin, eta condenaturen ditu: ceren ethor çaretelaric, badaquique gauça onén çuen haourrey baitzedin lurraren bazterretic Salomonen sapientiareni emaiten, cembatez guehiago çuen Aita celestialac ençutera: eta huná, Salomon bainoagoa leku hunetan: emanen draue Spiritu saindua escaturen çaiçoney. **32** Niniuaco guiçonac iaiquiren dirade iudicioan **14** Orduan egotz ceçan campora deabrubat, eta generatione hunequin, eta condemnaturen duté: ceren hura cen mutu: eta guertha cedin, deabrua ilki Ionasen predicationera emenda baitzitecen: eta huná, cenean, minça baitzedin mutua: eta mirets ceçaten Ionas bainoagoa leku hunetan. **33** Eta nehorc candela gendetzéc. **15** Eta hetaric batzuc erran ceçaten, irachequia eztu leku estalian eçarten, ez gaitzuruepan: Beelzebub deabruén princearen partez egoizten ditu baina candelerean, sartzen diradenéc arguia ikus campora deabruac. **16** Eta berceac tentatzen çutela, deçatençat. **34** Gorputzaren candelá, beguia da: beraz signo cerutic esquez çaiçan. **17** Bainha harc nola baldin hire beguia simple bada, hire gorputz gicia baitzequizquian hayén pensamenduac, erran cieçén, ere argui duquec: baina gaichto bada, hire gorputza-Bere contra partitura den resuma gicia, deseguiten ere ilhun duquec. **35** Considera eçac bada hitan den da: eta etche bere contra partitura erorten da. **18** arguia ilhumbe eztén. **36** Beraz baldin hire gorputz Eta baldin Satan-ere bere contra partitura bada, gicia argui bada, parteric batre ilhunic eztuela: argui nolatan haren resumá egonen da? ecen badioçue içanen duc gicia, candelác bere claretateaz arguiten Beelzebub-en partez campora egoizten ditudala nic auènean beçala. **37** Eta minçatu cenean, othoitz deabruac. **19** Eta baldin nic Beelzebub-en partez egun cieçon Phariseu batec barazcal ledin hura campora egoizten baditut deabruac, çuen seméc baithan, eta Iesus sarthuric iar cedin mahainean. **38** noren partez campora egoizten dituzte? halacotz hec Baïta Phariseuac hori ikussiric mirets ceçan ceren içanen dirade çuen iuge. **20** Bainha baldin laincoaren lehenic ezpaitzedin ikuz barazcal aitzinean. **39** Eta erhiaz campora egoizten baditut deabruac, segur erran cieçon launac, Bainha çuec Phariseuoc coparen heldu içan da çuetara laincoaren resumá. **21** Guiçon eta plataren campoco aldea chahutzen duçue: baina borthiz harmatu batec beguiratzen duenean bere çuen barnean dena, bethea da harrapaqueriaz eta iaureguia, baquean dirade harc dituen gauçác. **22** gaichtaqueriaz. **40** Adimendu gabeá, campocoa egun Bainha bera baino borhitzago batec acomettaturic duenac eztu barnecoa ere eguin? **41** Aitzitic duquenetic garait badeça, haren harmadura gicia, ceinetan emaçue elemosynatan: eta huna, gauça guciak chahu fida baitzén, edequiten du, eta haren ostillamendua dituqueçue. **42** Bainha maledictione çuen gainean distribuitzen. **23** Enequin eztena ene contra da: eta Phariseuá: ecen detchematzen dituque menthá eta enequin biltzen ari eztena barreyatzen ari da, **24** rutá, eta baratze belhar gicia, baina vtzitzen dituque Spiritu satsua ilki denean cembeit guiçonaganic leku guibelera laincoaren iugemendua eta charitatea: hauc leihorréz dabil, pausu bilha: eta erideiten eztueenan, egun behar ciraden, eta hec ez vtzi. **44** Maledictione dio, Itzuliren naiz neure etchera nondic ilki içan çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác: ecen bainaiz. **25** Eta ethorriric erideiten du hura escobatua monument agueri eztiradenac beçala çarete, eta eta appaindua. **26** Eta orduan ioaiten da, eta hartzen hayén gainean dabiltzan guiçonéc ezpaitaquizquite.

45 Orduan ihardesten duela Legueco doctoretaric guïçonén aitzinean vkaturen nauena, vkatua içanen batec diotsa, Magistrua, gauça horién erraitean gu- da laincoaren Aingueruén aitzinean. 10 Eta norcere inuriatzen gaituc. 46 Eta harc dio, Maledictione ere erranen baitu hitzic guïçonaren Semearen contra çuen gainean-ere Legueco doctorác, ecen cargatzen barkaturen çayó hari: baina Spiritu sainduaren contra dituque guïçonac carga iassaiteco nequezcoez: blasphematuren duenari, etzayó barkaturen. 11 baina ceuroc çuen erhiataric batez eztitüce cargác Eta eramanen çaitutzenean synagoguetara, eta hunquiten. 47 Maledictione çuen gainean, ecen magistratuetara, eta potestatetara, eztuçuela ansiaric, edificatzen dituque Prophetén thumbácv, eta çuen aítéc nola edo cer ihardetsiren duügen edo cer erranen. hil vkan dituzte hec. 48 Segurqui testifacatzen duügen 12 Ecen Spiritu sainduac iracatsiren çaituzte ordu ceuroc çuen aiten obretan consentitzen duuela: harten berean, cer erran behar daten. 13 Eta erran ecen hec hil dituzte, eta çuec edificatzen dituque cieçón gendetzeoetaric batec, Magistruá, errócv hayén thumbácv. 49 Halacotz laincoaren sapientiac- ene anayeri parti deçan enequin heretagea. 14 ere erran du, Igorriren ditut hetara Prophetác eta Bainha harc erran cieçón, Guiçoná, norc eçarı nau ni Apostoluac, eta hetaric hilen duté eta persecutaturen. iuge, edo partitzale çuen gainean? 15 Guero erran 50 Natione huni galdeguin daquionçat, munduaren cieçón, Ikussaçue, eta beguira çaitetzte auaritiatic: creationeaz gueroztic issuri den Propheta gucién ecen cembeitec onhassunez abundantia badu-ere, odola: 51 Abelen odoletic Zachariasesi odollerano, bere vicia eztu bere onetaric. 16 Eta erran cieçén cein hil vkan baitzutén aldareari eta templeari artean: comparationebat, ciela, Guiçon abrats batén landéc are diotsuet, galde eguiñen çayola natione huni. 52 abundantqui fructu ekarri vkan duté: 17 Eta gogueta Maledictione çuen gainean Legueco doctorác: ecen eguiten çuen bere baithan, ciela, Cer eguiñen dut? eçagutzearen gakoa kendu duque: ceuroc etzarete ecen eztut nora bil ditzadan neure fructuac. 18 Eta sarthu içan, eta sartzen ciradenac beguiratu dituque. erran ceçan, Haur eguiñen dut: deseguinen ditut 53 Eta gauça hauc häy erraiteen cerauztenean, has neure granerac, eta handiagoac eguiñen ditut: eta cequitzon Scribác eta Pharisieuac haguitz hertsen, hara bilduren ditut neure fructu guciac, eta neure eta propos iradoquiten anhitz gauçaz. 54 Celatan onac. 19 Eta erranen draucat neure arimari, Arimá, ceudela, eta cerbait haren ahotic hatzaman aiherrez çabiltzala, accusa leçatençat.

12 Bizquitartean bildu içanic gendetze mulço handiac hambat non elkar aurizquiten baitzutén, has cequién erraiteen bere discipuluey, Lehenic beguira çaitetzte Pharisieuén altxagarriti, cein baita hypocrisiá. 2 Ecen eztu deus estaliric aguerturen eztenic: ezeta deus secreturic iaquinen eztenic. 3 Halacotz ilhumbean erran dituquen gauçác, arguijan ençunen dirade: eta beharrira gamberetan erran duquena, predicationen da etche gainetan. 4 Eta diotsuet quey neure adisquideoy, Etzaretela beldur gorputza hiltzen dutenén, eta guero ezpaitute cer guehiagoric eguiñ deçaten. 5 Bainha eracutsiren drauquet noren beldur behar çareten: çareten beldur, hil duqueenean gehennara egoiztecó autoritatea duenarén: are diotsuet, haren beldur çareten. (*Geenna g1067*) 6 Eztira borz parra-chori bi dirutchotan saltzen, eta hetaric bat ezpaita ahancirc laincoaren aitzinean? 7 Bainha çuen buruco bilo guciac-ere contatuaç dirade etzaretela beraz beldur: parra-chori araldeac baino guehiago balio duque çuec. 8 Badiotsuet bada, Norc-ere ni aithorturen bainau guïçonen aitzinean, guïçonaren Semeac-ere aithorturen du hura laincoaren Aingueruén aitzinean. 9 Bainha ni

guiçonén aitzinean vkaturen nauena, vkatua içanen da laincoaren Aingueruén aitzinean. 10 Eta norcere inuriatzen gaituc. 11 Eta eramanen çaitutzenean synagoguetara, eta hunquiten. 12 Ecen Spiritu sainduac iracatsiren çaituzte ordu ceuroc çuen aiten obretan consentitzen duuela: harten berean, cer erran behar daten. 13 Eta erran ecen hec hil dituzte, eta çuec edificatzen dituque cieçón gendetzeoetaric batec, Magistruá, errócv hayén thumbácv. 14 Bainha harc erran cieçón, Guiçoná, norc eçarı nau ni Apostoluac, eta hetaric hilen duté eta persecutaturen. iuge, edo partitzale çuen gainean? 15 Guero erran 16 Eta erran cieçén cein hil vkan baitzutén aldareari eta templeari artean: comparationebat, ciela, Guiçon abrats batén landéc are diotsuet, galde eguiñen çayola natione huni. 17 Eta gogueta Maledictione çuen gainean Legueco doctorác: ecen eguiten çuen bere baithan, ciela, Cer eguiñen dut? eçagutzearen gakoa kendu duque: ceuroc etzarete ecen eztut nora bil ditzadan neure fructuac. 18 Eta sarthu içan, eta sartzen ciradenac beguiratu dituque. erran ceçan, Haur eguiñen dut: deseguinen ditut 19 Eta erranen draucat neure arimari, Arimá, badituc on handiac anhitz vrhetacoazt bilduac: reposa adi, ian eçac, edan eçac, eta atseguiñ har eçac. 20 Bainha erran cieçón laincoac, Erhoá, gaurco gauèan eure arimá edequiren çaic: eta dituán gauçác, noren içanen dirade? 21 Hala da onhassun handiac beretaco biltzen dituena, eta laincoa baithan abrats eztena. 22 Orduan erran cieçén bere discipuluey, Halacotz diotsuet, eztuçuen artharic çuen vicitzeaz, cer ianen duquen: ez eta gorputzaz cerçaz veztituren çareten. 23 Vicia vianda baino guehiago da, eta gorputza abillamendua baino. 24 Considera itzaçue beleac, ecen eztutela ereiten ez biltzen, eta hec eztuté sotoric ez graneric, eta laincoac hatzen ditu hec, cembatez çuec choríec baino guehiago balio duque? 25 Eta norc çuetaric artha vkaner eratchequi ahal dieçäqueo bessobat bere handitassunari? 26 Bada baldin chipién dena-ere ecin badaguïque, cer goiticoéz arthatsu çarete? 27 Consideraitzaçue floreac, nola handitzen diraden: eztirade nekatzen, eta eztute iruten: baina badiotsuet, are Salomon-ere bere gloria guciarequin eztela veztitu içan hetaric bat beçala. 28 Bada baldin egun landán belhar dena, eta bihar labean eşarten dena laincoac hala inguru veztitzen badu, cembatez areago çuec fede chipitacoac 29 Çuec beraz eztaguïçuela galderic cer ianen duquen edo cer edanen: eta etzaitezela dudán iar 30 Ecen

gauça hauc guciāc munduco gendéc bilhatzen dituztē: Suaren emaitera ethorri naiz lurrera: eta cer nahia baina çuen Aitac badaqui, ecen hauèn beharra dut guehiago baldin ia irachequia bada? 50 Bainan baduçuela. 51 Bainaitzitic bilha eçaque laíncoaren baptismo batez batheyatzeco naiz, eta nola hertsen resumá, eta gauça hauc guciāc emanen çaiquique naiz haur compli daiten artean? 51 Vste duque gaineraco. 52 Ezacela beldur tropel chipiá, ecen ecen lurrean baquearen eçartera ethorri naicela? çuen Aitaren placer ona içan da çuey resumaren ez, diotsuet, baina diuisionearren. 52 Ecen hemendic emaitera. 53 Sal itzaque çuen onac, eta eman itzaque harát içanen dirade borz etche batetan diuisionetan elemosynatan. Eguin itzaque ceurondaco çahartzen diratenic, hirurac bién contra, eta biac hirurén contra. eztiraden mulsácar, ceruètan thesaure nehoiz-ere falta 53 Diuisionetan içanen da aitá semearen contra, eztaitembat: nora ohoinic ezpaita hurbiltzen, eta non eta semea aitaren contra: amá alabaren contra, cerrenec ezpaitu deseguiten. 54 Ecen non baita eta alabá amaren contra: ama-guinharrebá bere çuen thesaura, han içanen da çuen bihotza-ere. errenaren contra, eta errena bere ama-guinharrebaren 55 Bira çuen guerrunneac guerricatuac, eta çuen contra. 54 Guero erraiten cerauen gendetzey-ere, Ikuś candelácr irachequiac. 56 Eta çuec çareten noiz hayén deçaquenean hodeybat altzatzen dela Occidentetic, nabussia ezteyetaric itzul daiten beguira dauden bertan dioçue, vria heldu da: eta hala guerthatzen guiontarat irudi: dathorranean, eta borthá bulka da. 55 Eta hegoácr draunsanean, erraiten duque, deçanean, bertan irequi deçotençat. 57 Dohatsu dirade ecen bero eguiñen duela: eta hala guerthatzen cerbitzari hec, cein dathorranean nabussiac eridenen da. 56 Hypocriticá, ceruären eta lurraren itchuraren baititu iratzariac: eguiaz diotsuet guerricaturen iugeatzen daquique: eta dembora hunez nola eztuque dela bera, eta mahainean iar eraciren dituela, eta iugeatzen? 57 Eta nola ceuron buruz-ere eztuque aitzinaraturic cerbitzaturen dituela. 58 Eta baldin iugeatzen bide dena? 58 Bada ioaiten aicenean eure badathor bigarren veillán, eta heren veillán badathor, partida contrastarequin magistratuagana, enseya eta hala eriden ditzan: dohatsu dirade cerbitzari adi bidean haren menetic ilkiten: tira ezeçançat hec. 59 Eta haur laiquique, ecen baldin baleaqui iugeagana, eta iugeac eman ieçon sargeantari, eta aitafamiliácer ordúz ohoina ethorteko licén, veilla sargeantac eçar ezeçan presoindeguian. 59 Erraiten leçaqueela, eta ezeçaqueela vtzi çulhatzera bere drauat, ezaiz ilkire handic azquen pelata-ere renda etchea. 60 Çuec-ere bada çareten prest, ecen vste diroqueano. eztuquen orduan guionaren Semea ethorriren da. 41 Orduna erran cieçón Pierrisec, launa, guri erraiten draucuc comparatione hori ala bay guciey-ere? 42 Eta erran cejan launac, Cein da despensér leyala eta çuhurra, nabussiac bere familiaren gaineco ordenatu duena, demborán ordinarioa deyençat? 43 Dohatsu da cerbitzari hura, dathorranean nabussiac hala egiten eridenen duena. 44 Eguiazqui erraiten drauçuet, ecen duen guciaren gaineco eçarriren duela hura. 45 Eta baldin erran badeça cerbitzari harc bere bihotzean, Berancen du ene nabussiac ethortera: eta has badadi cehatzen muthillén eta nescatoén, eta iaten eta edaten eta horditzen: 46 Ethorriren da cerbitzari haren nabussia, harc vste eztuen egunean, eta eztaquian orenean: eta bereciren du hura, eta haren partea infidelequin eçarriren. 47 Eta bere nabussiareni vorondatea eçagutu duen cerbitzaria, eta ezpaita preparatu, eta ezpaitu haren vorondatearen araura egui, cehaturen da anhitz vkaldiz: 48 Bainan eçagutu eztuena, eta cehatu içateco mereci duqueen gauçac eguiñen dituena, cehaturen da vkaldi gutiz. Bada anhitz eman içan çayon guciari, anhitz galde eguiñen çayó: eta beguiratzena anhitz eman içan çayonari, hambat guehiago galde eguiñen çayó. 49

13 Eta baciraden batzu dembora hartan berean hari contatzen ceraucatenic Galileanoéz, ceinén odola Pilatec nahassi vkan baitzuen hayén sacrificioequin. 2 Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçén, Vste duque ecen Galileano hauc berce Galileano guciāc baino bekatoreago ciradela, ceren halako gauçac suffritu baitituze? 3 Ezetz diotsuet: aitzitic baldin emenda ezpaçaitzete guciāc halaber galduren çarete. 4 Ezpa, Siloeco dorreac gainera eroriric hil vkan cituen hemeçortzi hec, vste duque Ierusalemco habitant guciāc baino hoguendunago ciradela? 5 Ezetz diotsuet: aitzitic baldin emenda ezpaçaitzete, guciāc halaber galduren çarete. 6 Erraiten çuen comparatione haur-ere, ficotzebat çuen edocein-batec landatua bere mahastian: eta fructu bilha ethor cedin hartara: eta etzeçan eriden. 7 Eta erran cieçón mahasti çainari, Huná, hirur vrthe dic ethorten naicela fructu bilha ficotze hunetara, eta etziat erideiten: picca eçac: certaco lurra-ere empatchatzen du? 8 Eta harc ihardesten çuela erran cieçón, launa, vtzi eçac are vrthe hunetan, inguru aitzurtu duquedano, eta vngari eman deçaqueodano. 9 Eta baldin ekar badeça fructuric, vngui, ezpere, guero piccaturen

duquec. 10 Eta iracasten ari cen synagoga batetan çuec campora iraizten çaretela. 29 Orduan ethoriren Sabbathaoan. 11 Eta huná, emaztebat ethor cedin dirade Orientetic, eta Occidentetic: Aquilonetic, eta eritassunezco spiritua çuenic ia hemeçortzi vrthez: Egu-erditic: eta iarríren dirade mahainean laincoaren eta cen crocatua, eta neholetan-ere ecin chuchent resumán. 30 Eta huná, dirade azquen, lehen içanen ceiten. 12 Eta hora ikussi çueanean lesusec dei diradenac: eta dirade lehen, azquen içanen diradenac. ceçan beregana, eta erran cieçon, Emaztea, lachatu 31 Egun hartan berean hurbil citecen Pharisuetaric aiz eure eritassunetic. 13 Eta gainean eçar cietzón batzu, erraiten ceraucatela, Ilki adi, eta oha hemendic: escuac, eta bertan chuchent cedin, eta glorificatzen ecen Herodesec hil nahi au. 32 Eta erran ciecén, çuen laincoa. 14 Bainan ihardesten çuela synagogaco Çoazte eta erroşe aceri hari, Huná, egoizten citiat principalac, gaitzituric ceren Sabbathaoan sendatu deabruac campora, eta sendatzea acabatzen diát çuen lesusec, erran cieçon populuari, Sey egun dirade egun eta bihar, eta hereneco egunean fin hartzen diat. ceinetan lan egun behar baita, hetan badaçatozte eta 33 Bainan bide egun behar diat egun eta bihar eta etzi: senda çatezte, eta ez Sabbath egunean. 15 Ihardets ecen eztuc guerthatzen Prophetaric batre hil dadin cieçon bada launac, eta erran ceçan, Hypocritá, Ierusalemitic lekora. 34 Ierusaleme, Ierusaleme, çuetaric batbederac Sabbathaoan eztu lachatzan bere ceinec hiltzen baitituc Prophetác, eta lapidatzen idia edo bere astoa mangederic, eta eramaiten hiregana igorri diradenac, cembañ aldz nahi vkan ederatera? 16 Eta Abrahamen alaba haur, cein ditut bildu hira haourrac, oilloac bere chito aldea bere estecatu baitzuen Satanec, huná, hemeçortzi vrtheegalén azpira beçala, eta ezpaituçe nahi vkan? duela, etzén estecadura hunetaric lachatu behar 35 Horrá vtzitzen çaiçue çuen etchea desert. Bainan Sabbath egunean? 17 Eta gauça hauc harc erraiten equiaz diotsuet, ecen eznauçuela ikussiren, guertha cituenean, confunditzen ciraden hari contrastatzen daiteno darraquen, Benedicatu dela launaren icenean caizquion guciak: baina populu gacia alegueratzen ethorten dena.

cen harçaz eguiten ciraden gauça glorioso guciéz. 18 Orduan erraiten çuen lesusec, Cer irudi du laincoaren resumá? eta cerequin comparaturen dut hora? 19 Mustarda bibia irudi du, cein harturic guiçon batec eçar baitzeçan bere baratzean, eta haz cedin eta arbore handia egun cedin eta ceruco choríec ohatzeac egun dituzte haren adarretan. 20 Eta berriz erran ceçan, Cerequin comparaturen dut laincoaren resumá? 21 Altchagarria irudi du, cein harturic emazte batec eçar baitzeçan hirur neurri irinetan, gacia altchatu liçateno. 22 Guero iragaiten cen hirietan eta burguètan, iracasten çuela, eta Ierusalemeratco bidea eguiten çuela. 23 Eta erran cieçon norbeitec, launa, gutiac dira saluatzen diradenac? Eta harc erran ciecén, 24 Enseyea çatezte sartzen bortha herssitic: ecen anhitz, erraiten drauquet, sarthu nahiz ebiliren diradela, eta ecin sarthuren baitirade. 25 Eta aitafamilia iaiqui datenean, eta borthá ertsiduqueenean, eta has çateztenean campoan egoiten, eta bortharen bulkatzen, erraiten duçuela, launa, launa, irequi eçaguc: eta ihasderten duela erranen drauque, Eztaquit çuec nongo çareten. 26 Orduan hassiren çarete erraiten, lan diagu hire presentián, eta edan diagu, eta gure carriquetan iracatsi duc hic. 27 Eta erranen du, Erraiten drauquet eztaquit çuec nongo çareten: parti çatezte eneganic iniquitate eguiten duçuen guciá. 28 Han içanen da nigar eta hortz garrascots: ikus ditzäquenean Abraham, eta Isaac, eta Iacob eta Propheta guciak laincoaren resumán, eta

14 Guertha cedin halaber hora ethori cenean Phariseuetaco principal baten etchera Sabbathaoan bere refectionearen hartzera, hec gogoa emaiten baitzeraucaten. 2 Eta huná, guiçon hydropicobat cen haren aitzinean. 3 Orduan ihardesten çuela lesusec erran ciecén Legueco doctorey eta Pharisuey, cioela, Sori da Sabbathaoan sendatzea? 4 Eta hec ichilic egon citecen, Eta harc hora harturic senda ceçan, etaigor ceçan. 5 Eta ihardesten cerauela, erran ceçan, Ceinec çuetaric astoa edo idia putzura eror badaquío, eztu bertan hora idoquien Sabbath egunean? 6 Eta ecin gauça hauén gainean ihardets ceçaquoten. 7 Erraiten cerauen halaber gomitatu içan ciradeney comparationebat, gogoatzen çuela nola lehen iarlekuéz hautatzen ciraden, ciostela, 8 Norbeitec dei açanean ezteyetara, ezadila iar lehen lekuan, guertha eztadin, hi baino hororatuagobat harc deithu duen: 9 Eta ethorriric hura eta hi deithu çaituztenac erran dieçán, Emóchuni lekua: eta orduan has ezadin ahalquerequin azquen lekuaren eduquiten. 10 Bainan gomitatu açinean, habil, iar adi azquen lekuan: dathorreneañ hi gomitatu auenac erran dieçançat, Adisquideá, igan adi gorago: orduan duquec ohore hirequin mahainean iarriric daudenén aitzinean. 11 Ecen bere buruä goratzen duen gacia, beheraturen da: eta bere buruä beheratzen duena, goraturen da. 12 Eta bera gomitatu çuenari-ere erraiten ceraucan, Eguiten

duanean barazcaribat edo affaribat, eztitzala dei eure hoguey millarequin haren contra ethorten denari? adisquideac, ez eure anayeac, ez eure ahaideac, **32** Bercela hura oraino vrrun deno, embachadore ez auço abratsac, hec ere aldiz bere aldetic gomita igoriric baque esquez iarten da. **33** Hala beraz, norcezeçatençát, eta ordaina renda eztaquián. **13** Bainá ere çuetaric bere on guiac ezpaititu renuntiatzen eguiten duanean banquetbat, dei itzac paubreac, hura ecin date ene discipulu. **34** On da gatza: baina impotentac, mainguäc, itsuac: **14** Eta dohatsu içanen baldin gatza gueçat badadi, cerçaz gacituren da? **35** aiz: ceren ezpaitute nondic hiri ordaina renda: ecen Ezta lurrecotzat, ez ongarricotzat deusgay: baina hiri rendaturen çaic ordaina iustoén resurrectionean. **15** Eta gauça hauc ençunic harequin mahainean iarriric ceudenetaric batec erran cieçon, Dohatsu duc laincoaren resumán ogui ianen duena. **16** Eta harc erran cieçon, Guiçon batec equin ceçan affari handibat, eta dei ceçan anhitz: **17** Etaigor ceçan bere cerbitzaria affal ordutan, gomitatuuey erraitea, Çatozte, ecen gauça guiac prest dirade. **18** Bainá guiac has citecen consentimendu batez excusatzen. Lehenac erran cieçon, Possessionebat erossi diat, eta haren ikustera ilki behar diat: othoitz eguiten drauat,eduqui neçac excusatutan. **19** Eta berceac erran ceçan, Borz idí vztarri erossi citiat, eta banihoac hayén phorogatzera: othoitz eguiten drauat eduqui neçac excusatutan. **20** Eta berceac erran ceçan, Emazte hartu diat, eta halacotz ecin niathorrec. **21** Eta itzuliric cerbitzari harc conta cietzón gauça hauc bere nabussiari. Orduan asserreturic aitafamiliác erran cieçon bere cerbitzariari, Habil fitetz placetara, eta hirico carriquetara, eta paubreac eta impotentac, eta mainguäc eta itsuac huna barnera erekar itzac. **22** Eta erran ceçan cerbitzariac, Nabüssiá, equin içan duc, manatu duán beçala eta oraino baduc leku. **23** Orduan erran cieçon nabussiac cerbitzariari, Oha bidetara eta berroetara, eta borthchaitzac, sartzera bethe dadincáti ene etchea. **24** Ecen erraiten drauquet, guiçon deithu içan ciraden hetaric batec-ere eztuela ene affaritic dastaturen. **25** Eta gendetze handiac ioaiten ciraden harequin: eta itzuliric erran cieçon. **26** Baldin nehor enegana ethorten bada eta gaitzesten ezpaditu bere aita eta amá, eta emaztea eta haourrac, eta anayeac eta arrebá, etare guehiago bere arima-ere, ecin date ene discipulu. **27** Eta norc-ere ezpaitacarque bere crutzea, eta ene ondoan ethorten ezpaita, ecin date ene discipulu. **28** Ecen cein da çuetaric dorrebat edificatu nahi duenic, lehen iarriric gostuac contatzen eztituena, eya acabatzeco baduenez? **29** Fundamenta eçarri duqueen ondoan, eta ecin acabatu duqueenean, ikussiren duten guiac harçaz truffatzen has eztitecençát, dioitela, **30** Guiçon hunec hassi du edificatzen eta ecin acabatu du. **31** Edo cein da reguea berce regue baten contra batailla emaitera abiatzen dena, lehen iarriric consultatzen eztuen, eya hamar millarequin aitzinera ilki ahal daquidionez,

15 Eta hurbiltzen ciraden harengana publicano eta gende vicitze gaichtotaco guiac, hura ençun leçatençát. **2** Eta murmuratzen gutén Pharisieuéc eta Scribéc, ciotela, hunec gende vicitze gaichtotacoac recebitzen ditu, eta iaten du hequin. **3** Bainá harc erran cieçon comparatione haur,cioela, **4** Cein guicongec çuetaric ehun ardi dituela eta hetaric bat galtzen duela, eztitzent lauroguey eta hemeretziac desertuan eta ezta ioaiten galduaren ondoan, hura eriden deçaqueno? **5** Eta eriden duenean eçarten du bere sorbaldén gainean alegueraric. **6** Guero ethorriric etchera, deitzen ditu adisquideac eta auçoac, diostela, Aleguera çaitetze enequin: ecen eriden dut neure ardi galdua. **7** Erraiten drauquet ecen hala bozcario içanen dela ceruán bekatore emendatzen den baten **8** Edo cein emazte hamar drachma dituenec, baldin gal badeça drachmabat, eztu arguia vizten eta etchea escobatzen, eta bilhatzen diligentqui hura eriden deçaqueno? **9** Eta eriden duenean, deitzen ditu emazte adisquideac eta auçoac, dioela, Aleguera çaitetze enequin: ecen eriden dut galdu nuen drachmá. **10** Hala, diotsuet, bozcario içanen dela laincoaren Aingueruén aitzinean, bekatore emendatzen den baten gainean. **11** Halaber erran ceçan, Guiçon batec ciuten bi seme: **12** Eta hetaric gaztenac erran cieçon aitári, Aitá, indac onhassunetic niri heltzen çaitadan partea. Eta parti cietzén onac. **13** Eta egun gutireن buruän, guiac bilduric seme gaztenor ioan cedin herri vrrun batetara: eta han irion ceçan bere onhassuna, prodigoqui vici içanez. **14** Gucia despendatu vkan çuenean, equin içan cen gossete gogorbat herri hertan, eta hura has cedin behar içaten: **15** Eta ioanic leku hartaco burgés batequin iar cedin, eta harc igor ceçan bere possessionetara vrdén bazcatzera. **16** Eta desir çuen vrdéc iaten çuten maguincharic bere sabelaren bethatzera: eta nehorc etzeraucan emaiten. **17** Eta bere buruäri ohart cequionean, erran ceçan, Cembat alocacer diraden ene aitaren etchean oguia frango dutenic, eta ni gossez hiltzen bainaiz! **18** Iaquiric ioanen naiz neure aitaganana, eta erranen draucat, Aitá, huts equin diat ceruären contra, eta

hire aitzinean. 19 Eta guehiagoric eznauc digne hire sema deitzeko: egun neçac eure alocaceretaric bat beçala. 20 Iaiquiric bada ethor cedin bere aitagana. Eta hura oraino vrrun cela, ikus ceçan bere aitac, eta compassione har ceçan, eta laster eguinic egotz ceçan bere buruä haren leppora, eta pot eguin cieçon. 21 Eta erran cieçon semeac, Aitá, huts eguin diat ceruären contra, eta hire aitzinean, eta guehiagoric eznauc digne hire sema deitzeko. 22 Orduan erran ciecén aitác bere cerbitzariey, Ekarçue arropa principalena, eta iaunz ecoque: eta emoque erhaztumbat bere escura, eta çapatac oinetara: 23 Eta ekarriric aretze guicena, hil eçaue: eta iaten dugula atseguiñ har deçagun. 24 Ecen ene sema haur hil cen, eta harçara viztu da: galdu cen, eta eriden da. Eta has citecen atseguiñ hartzan. 25 Eta cen haren sema çaharrena landán, eta ethorten cela etcheari hurbildu çayonean, ençun citzan melodiá eta dançá. 26 Eta deithuric cerbitzarietaric bat, interroga ceçan hura cer cen. 27 Eta harc erran cieçon, hire anaye ethorri içan duc, eta hil vkan dic hire aitac aretze guicembat, ceren ossoric hura recebitu duen. 28 Eta asserre cedin: eta etzén sarthu nahi içan: bere aitác bada ilkirk otohoitz eguin cieçon. 29 Bainha harc ihardesten quela erran cieçon bere aitari, Huná, hambat vrthe dic cerbitzatzen audala, eta egundano hire manuric eziat iragan, eta egundano pitinabat eztrautac eman neure adisquidequin atseguiñ hartzeco. 30 Bainha hire atseguiñ harta behar çuan eta alegueratu, ceren hire anaye haur hil baitzén, eta viztu baita, galdu baitzén, eta eriden baita.

erran cieçon, Har eçac eure cedulá, eta iarriric fitetz, scriba eçac berroguey eta hamar 7 Guero berce batí erran cieçon, Eta hic cembat çorduc? eta harc erran ceçan, Ehun neurri ogui. Orduan harc erran cieçon, Har eçac eure cedulá, eta scriba eçac lauroguey. 8 Eta lauda ceçan nabussiac despenser gaichtoa, ceren çuhurqui egun vkan baitzuen: hunegatic mundu hunetaco haourrac çuhurrago dirade, ecen ez arguico haourrac bere generationean (aión g165) 9 Eta nic erraiten drauquet, Eguin itzaue çuendaco adisquideac abrastassun iniquoéz falta çaitetzenean recebi çaitzatençat tabernacle eternaletara. (aiónios g166) 10 Gauça chipienetan leyal dena, handian-ere leyal da: eta gauça chipian iniusto dena, handian-ere iniusto da. 11 Bada baldin abrastassun iniquoetan leyal içan ezpaçarete, abrastassun eguiazcoetan nor fidaturen çaiçue? 12 Eta baldin berceren gauçan leyal içan ezpaçarete, çuen dena norc emanen drauque? 13 Cerbitzaric batec-ere ecin bi nabussi cerbitza ditzaque: ecen edo batari gaitz eritziren drauca, eta berceari on: edo batarequin eduquieren du eta bercea menospreciaturen. Ecin cerbitza ditzaqueçue laincoa, eta abrastassunac 14 Eta gauça hauc guciak ençuten cituzten Pharisuec-ere, cein baitziraden auaritiosio: eta harçaz truffatzen ciraden 15 Eta erran ciecén, Cuez çarete çuen buruâc iustificatzen dituçuenac guïçonén aitzinean: baina laincoac badaçaguzqui çuen bihotzac: ecen guïçoney gora çayena, abominatione da laincoaren aitzinean. 16 Legueac eta Prophetéc guicia putéquin, ethorri içan denean, hil vkan draucaç iraun duté Ioannesganano: dembora harçaz gueroztic huna aretze guicena. 31 Eta harc erran cieçon, Semé, laincoaren resumá euangelizatzen da, eta batbederac hi bethi enequin aiz, eta ene guicia hire duc: 32 Eta atseguiñ harta behar çuan eta alegueratu, ceren hire hura du bortchatzen. 17 Errachago da ceruâ eta lurra iragan ditecen, ecen ez Leguearen punctu hutxbat eror dadin. 18 Norc-ere vtziten baitu bere emaztea, eta berce batequin ezconcen baita, adulterio iauquiten

16 Eta erran ciecen bere discipuluey- ere, Guiçon
abratsbat cen despenserbat çuenic, haur accusa
cedin hura baithan, haren onén irioile beçala: **2**
Eta hura deithuric erran cieçón, Cer dançut haur
hiçaz? renda eçac eure despensaren contua: ecen
guehiagoric ecin aiçate despensér. **3** Orduan erran
ceçan bere baithan despenserac, Cer eguiñen dut,
neure nabussiac despensaren cargüa edequiten
drautanaz gueroz? aitzurreric ecin daudit, esque
ebiltera ahalque naiz. **4** Badaquit cer eguiñen dudan,
despensergoatic kendu naicenean recebi neçatençáit
batzuc bere etchetara. **5** Orduan deithuric bere
nabussiaren çordunetaric batbedera, erran cieçón
lehenari, Cembaç çor draucac ene nabussiari? **6**
Eta hunec erran ceçan, Ehun barril olio: eta harc

Lucas

etçac Lazaro, busta deçan bere erhi mocoa vrean, çazcan hamar guiçon sorhayo, eta gueldi citecen eta refresca dieçadan mihia, ecen tormentatzen vrrun: 13 Eta altcha ceçaten voza, cioitel, Iesus nauc gar hunetan. 25 Eta erran ceçan Abrahamec, magistrá, auc misericordia güçaz. 14 Eta ikussi Semé, orhoit adi ecen eure onac eure vician recebitu citunean erran cieçén, Çoazte, eracuts ietzeque çuen dituala, eta Lazaroc halaber gaitzac: eta orain haur buruäc Sacrificadorey. Eta guertha cedin, ioaiten consolatzan duc, eta hi tormentatzen aiz. 26 Eta berce ciradela chahu baitzitzen. 15 Eta hetaric batec alde, gure eta çuen artean abysmo handibat duc: ikussi çueñean, ecen sendatu cela, itzul cedin, hala non hemendic çuetarát iragan nahi diradenac, glorificatzen çuela laincoa ocengui: 16 Eta egotz ecin baititezque, ezeta hortic hunát iragan. 27 Eta ceçan bere buruä ahozpez haren oinetara, esquerrac erran ceçan harc, Othoitz eguiten drauat beraz, emaiten cerauzcal, eta haur cen Samaritano. 17 Aitá,igor deçán hori ene aitaren etchera. 28 Ecen Eta ihardesten çuela lesusec erran ceçan, Eztrirade bacitiat borz anaye, hæy testifica diecenat, hec- hamarrac chahutu içan? Bedratziac bada non dirade? ere eztatocençat tormentazco leku hunetara. 29 18 Batre ezta eriden içan itzuli denic, laincoari gloria Diotsa Abrahamec, Baciiti Moyses eta Prophetá: emaitera, arrotz haur baicen. 19 Eta erran cieçón ençun bitzate hec. 30 Bainha harc erran ceçan, Ez, hari, laiquiric oha, eure fedeac saluatu au. 20 Eta aita Abrahám: baina baldin hiletaric cembeit ioan interrogatu içanic Pharisieuéz noiz ethorteco cen badadi hetara, emendaturen dituc. 31 Eta Abrahamec laincoaren resumá: ihardets cieçén, eta erran, Ezta erran cieçón, Baldin Moyses eta Prophetáç ençuten ethorriren laincoaren resumá paradarequin: 21 Eta ezpadituzte, ezeta baldin cembeit hiletaric resuscita badadi-ere, eztíe sinhetsiren.

17 Guehiago dioste bere discipuluey, Impossible da scandalaoac eztacoren: baina maledictione hari, norçaz ethorten baitirade. **2** Harc hobe luque baldin errota harribat haren leppoaren inguruan eçar baledi, eta egotz ledin itsassora, ecen ez chipi hautaric bat scandaliza deçan. **3** Beguira çatezete, Baldin hire anayec hire contra faltatu badu, reprehendi eçac hura, eta baldin emenda badadi barka ieçoc. **4** Eta baldin çazpitain egunean faltatzen badu hire contra, eta çazpitain egunean itzultzen bada hiregana, dioela, Dolu diát: barkaturen draucac. **5** Orduan erran cieçoten Apostoluéc launari, Augmenta ieçaguc fedea. **6** Eta erran ceçan launac, Baldin fede bacindute mustarda bihibat den becembat, erran ahal cineçaqueteo marçucér huni, Erroetaric ilki adi, eta landa adi itsassoan: eta obedi cinçaqueizte. **7** Bainan ceinec çuetaric, cerbitzaribat duenean laboratzen edo abren bazcatzen ari denic, landatic itzuli denean erraiten drauca bertan, Auançadi, eta iar adi mahainean. **8** Bainaitzitic eztrauca erraiten, Appain ieçadac affaria, eta guerricaturic cerbitza neçac, ian eta edan duquedano: eta guero ian eta edan eçac hic? **9** Esquerric othe drauca cerbitzari hari, ceren egun baititu manatu içan çaiçcan gauçác? Eztut vste. **10** Hala çec-ere, egun dituqueçueñeñan manatu içan çaiçquiqueñen gauça guciac, erraque, Cerbitzari inutilac gara: egun behar guenduena egun vkan dugu. **11** Eta guertha cedin hura Ierusalemerat ioaitean iragaiten baitzen Samariaco eta Galileaco artetic. **12** Eta hura burgu batetan sartzen cela, bathu içan erran ciecen discipuluey, Etniorrien dirade egunaç desiraturen baituçue guïçonaren Semearen egunetaric baten ikustera, eta ezpaituçue ikussiren. **23** Eta erranen çaiçue çuey, Huna hemen, edo, hara han: baina etzoaztela, eta etzarreitzela. **24** Ecen nola chistmistac argui eguiten baitu ceruären azpian den bazter batetic, eta arguitzen berce bazter ceruären azpian denerano: hala içanen da guïçonaren Semeare bere egunean. **25** Bainan lehen behar da anhitz suffri deçan harc, eta reproba dadin natione hunez. **26** Eta nola egun baitzedin Noeren egunetan, hala içanen da guïçonaren Semearen egunetan-ere. **27** Laten çutén, edaten çutén, emazte hartzen çutén eta ezconçaz emaiten, Noe arkán sar cedin egunerano: eta ethor cedin dilubioa, eta gal citzan guciac. **28** Halaber Lot-en egunetan-ere egun içan cen beçala: iaten çutén, edaten çutén, erosten çutén, saltzen çutén, landatzen çutén, edificatzen çutén: **29** Bainan Lot Sodomitic ilki cen egunean, suz eta suphrez vri egun ceçan cerutic, eta guciac deseguin citzan: **30** Halaber içanen da guïçonaren Semea declaraturen den egunean. **31** Egun hartan etche gainean datena, eta bere ostillamendua etchean badu, ezalbeiledi iauts haren eramaitera: eta landán dena, halaber ezalbeiledi itzul guibeleo coetara. **32** Orhoit çatezete Lot-en emazteaz. **33** Nor-ere enseyaturen baita bere viciaren saluatzten, harc du galduren hura: eta nor-ere galduren baitu, viuificateuren du hura. **34** Erraiten drauçuet, gau hartan biga içanen dirade ohe batetan: bata harturen da, eta bercea vtziren. **35** Biga içanen dirade elkarrequin errrotan ehaiten dugueitenic: bata

harturen da, eta bercea vtziren. 36 Biga içanen dirade landán: bata harturen da, eta bercea vtziren. 37 Sarthuren harten. Orduan ihardesten dutela, erraiten draucate, Non launa? Eta harc erran ciecén, Non-ere içanen baita gorputza, hara bilduren dirade arranoac-ere.

18 Eta erran ciecen comparationebat-ere fin hunetaracotz ecen bethi othoitz eguin behar dela, enoyatu gabe: 2 Cioela, lugebat cen hiri batetan laincoaren beldur etzenic, eta nehorçaz conturic eguiten etzuenic: 3 Eta cen hiri hartan emazte alhargumbat, eta ethor cedin harengana, cioela, Eguidac iustitia neure partida contrastaz. 4 Eta harc etzuen deus eguin nahi vkan dembora lucez: baina guero erran ceçan bere baithan, laincoaren beldur ezpanaiz-ere eta nehorçaz conturic ez eguitenagatic: 5 Badaric-ere ceren fascheria emaiten baitraut alhargun hunec, iustitia eguiñen draucat, finean-ere ethoriz buruā hauts eztieçadan. 6 Eta dio launac, Ençüe cer iuge gaichto harc erraiten duen: 7 Bada laincoac eztraue iustitia eguiñen bere elegitu gau eta egun hari oihu dagozcaney, hayén alde asserretzera luçatzen badu-ere? 8 Erraiten drauçet, ecen hayén mendequioa eguiñen duela sarri. Bainan guionaren Semea dathorreanen, eridenen othe du federic lurrean? 9 Eta erran ciecén bere buruētan iusto ciradela fida ciraden batzuey, eta berceac deus-ere estimatzen etzitzuteney, comparatione haur: 10 Bi guion igan içan ciraden templera othoitz eguitera, bata Pharisieu eta bercea publicano: 11 Pharisieuac cegoela gauça hauçaz bere baithan othoitz eguiten çuen, laincoá, esquerrac emaiten drauzquiat ceren ezpainaiz berce guion harrapariac, iniustoac, adulteroac beçala: edo publicano haur beçala-ere. 12 Astean biguetan eguiten diat barur, posseditzen ditudan gauça güciataric hamarrenac emaiten citiát. 13 Eta publicanoac vrrun cegoela, etzituen are beguiac-ere cerurat altchattu nahi: baina bere bulharrari ceraunsón, cioela, launa, amatiga aquit, othoi niri bekatoreni. 14 Badiotsuet, iautsi içan dela haur iustificaturic bere etcherat, eta ez bercea: ecen bere buruā goratzen duen gicia, beheraturen da: eta bere buruā beheratzan duena, goraturen da. 15 Eta ekarten cituzten harengana haour chipiac-ere, hec hunqui litzançat: eta hori ikus ceçatenean discipulué, mehatcha citzaten. 16 Bainan lesusec haourtchoac beregana deithuric, erran ceçan, Vtzitzaque haourtchoac enegana ethortera, eta eztitzäuela empatcha: ecen hunelacoén da laincoaren resumá. 17 Eguiaz erraiten drauçet, norc-ere ezpaitu recebituren

Iaincoaren resumá haourtchoac beçala, eztela iaunec, cioela, Magistru oná, cer eguiñez, vicitze eternala possedituren dut? (aiōnios g166) 19 Eta erran cieçon lesusec, Cergatic deitzen nauc ni on? nehor eztuc onic bat baicen, eta hura, Iaincoa. 20 Manamenduaç badaquizquic, Eztuc adulteraturen, Eztuc hilen, Eztuc ebatsiren, Eztuc testimoniage falsuric erranen, Ohoraitzac eure aita eta eure ama. 21 Eta harc erran ceçan, Horiac guciæ beguiratu ciatiá neure gaztetassunetic. 22 Eta lesusec hori ençunic erran cieçón, Oraino gauçabat falta çaic: duán gicia sal ecac eta eman iecec paubrey: eta vkanen duc thesaurbat ceruän: eta athon, arreit niri. 23 Eta hura gauça horiac ençunic, triste cedin: ecen gúciz abratsa cen. 24 Eta ikussiric lesusec hura haguitz tristetu cela, erran ceçan, Cein gaitz den onhassundunac laincoaren resumán sar ditecen! 25 Ecen errachago da cablebat sar dadin orratzaren çulhotic, ecen ez abratsa sar dadin laincoaren resumán. 26 Eta haur ençun vkan çutenéc erran ceçaten, Eta nor salua ahal daite? 27 Eta harc erran ceçan, Guiçonac baithan impossible diraden gauçác, possible dirade laincoa baithan. 28 Eta erran ceçan Pierrisec, Huná, guc vtzi citiagu gauça guciá, eta iarieiqui gaitzaizquic hiri. 29 Eta harc erran ciecén, Eguiaz erraiten drauçet, nehor eztela vtzi duenic etchea, edo aitamáç, edo anayeac, edo emaztea, edo haourrac laincoaren resumaren causaz, 30 Non vnguiz guehiago recebi eztéçan dembora hunetan, eta ethorteco den seculán vicitze eternala. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Eta harturic hamabiac erran ciecen, Huná, igaiten gara Ierusalemera, eta complituren çaiçquió, guionaren Semeari Prophetéz scribatu içan diraden gauça guciæ. 32 Ecen Gentiley liuraturen çaye, eta escarniaturen eta iniuriaturen eta thustaturen da. 33 Eta açotatu duqueitenean, hilen duté: baina hereneco egunean resuscitaturen da. 34 Eta hec gauça hautaric etzeçaten deus adi: eta ciraden hitz hauc hetaric estaliac, eta erraiten ciradenac etzitzuten aditzen. 35 Eta guertha cedin hura Iericorát hurbiltzen cela, itsubat baitzén iarria bide bazterrean esque cegoela. 36 Eta harc ençun ceçanean populua iragaiten, galde eguiñ ceçan, hura cer cen. 37 Eta erran cieçoten ecen Jesus Nazareno iragaiten cela. 38 Orduan oihu eguiñ ceçan, cioela, Jesus Dauid-en semeá, auc pietate niçaz. 39 Eta aitzinean ioaiten ciradenéc mehatchatzen çutén ichil ledinçat: baina harc vnguiz oihu guehiago eguiten çuen, Dauid-en semea, auc pietate niçaz. 40 Eta lesusec guelditürk mana ceçan ekar lequion beregana, eta hura hurbildu

içan cenean, interroga ceçan, **41** Cioela, Cer nahi duc daguiadan? Eta harc erran ceçan, launa, vistá recebi deçadan. **42** Eta lesusec erran cieçon, recebi eçac vistá: eure fedeaç saluatu au. **43** Eta bertan ikus ceçan, eta hari iarreiuiten çayón, glorificatzen çuela laincoa: Eta populu guciac hori ikussiric eman cieçon laudorio laincoari.

19 Eta sarthuric lericon, iragaiten cen. **2** Eta huná, Zaccleo deitzen cen guicombat, eta hura cen publicano principal, eta abrats: **3** Eta ikussi nahiz çabilan, cein cen Iesus: eta ecin ceçaqueen gendetzearen causaz: ecen thaillu chippetaco cen. **4** Eta aitzinera laster eguinic igan cedin bassa ficotze batetara, hura ikus leçançat: ecen handic iragan behar çuen. **5** Eta leku hartara ethor cedin beçala goiti behaturic lesusec ikus ceçan hura: eta erran cieçon, Zaccleo, haitsa lehiatuqui: ecen egun hire etchean egon behar diat. **6** Orduan haur iauts cedin lehiatuqui, eta recebi ceçan hura alegueraqui. **7** Eta hori ikussiric guciéc murmuratzen çuten, ciotela, Ecen guicòn vicitze gaichtotaco batenean sarthu cela, alogea ledinçát. **8** Eta han cegoela Zaccleoc erran cieçon launari, Huná, neure onén erdiac, launa, emaiten diraizteat paubrey: eta baldin deus nehorí bidegabekui edequi badraucat, rendatzan diat halaco laur. **9** Orduan lesusec erran cieçon, Egun saluamendua etche huni eguiñ içan ciayóç, ceren haur-ere Abrahamen seme baita. **10** Ecen ethorri içan da guicònaren Semea galdu içan cena bilha eta salua leçançat. **11** Eta hec gauça hauc ençuten cituztela, continuaten çuen, eta erran ceçan comparationebat, ceren baitzén Ierusalemeco aldean, eta ceren vste baitzutén bertan laincoaren resumá manifestaturen cela. **12** Erran ceçan bada, Guiçon noblebat parti cedin leku vrrun batetara, resuma baten conquestatzen, guero itzultzecotán. **13** Eta deithuric hamar cerbitzari bereric, eman cietzén hamar marco, eta erran ciecén, Traffica eçaue nathorren artean. **14** Eta bere ciuitatecoéc çaritzoten gaitz, etaigor cieçoten embachadorebat guibeletic, ciotela, Eztugu nahi horrec regna deçan gure gainean. **15** Eta quertha cedin itzuli cenean resumá conquestaturic, mana baitzeçan dei lequizquion diruä eman cerauen cerbitzariac, laquiançat norc cer traffica eguiñ çuen. **16** Ethor cedin bada lehana, cioela, launa, hire marcoac hamar marco irabaci citic. **17** Eta harc erran cieçon, Vngui duc cerbitzari oná: ceren gauça chipian leyal içan baitaiz, auc bothere, hamar hiriren gainean. **18** Eta bercea ethor cedin, cioela, launa, hire marcoac eguiñ citic borz marco. **19** Eta harc huni-ere erran cieçon,

Hi-ere aicén borz hiriren gaineco. **20** Eta bercea ethor cedin, cioela, launa, huná hirre marcoa, cein eduqui baitut gorderic oihal batetan: **21** Ecen hire beldur içan nauc, ceren baitaiz guicòn gogorra: hartzen duc ecarri eztuana, eta biltzen duc erein eztuana. **22** Orduan harc erran cieçon, Eure ahotic iugeaturen aut, cerbitzari gaichtoá: bahaquian ecen guicòn gogorra naicela, hartzen dudala ecarri eztudana, eta biltzen dudala erein eztudana: **23** Nola beraz eztuc ene diruä banquean eman, eta nic hura lucuruarequin erekarri bainuqueen? **24** Eta present ciradeney erran ciecen, Edequi eçoüe marcoa, eta emoque hamar dituenari. **25** Eta hec erran cieçoten, launa, bacitic hamar marco. **26** Hala diotsuet, ecen duen guciari emanen çayola, eta eztuenari, duena-ere edequiren çayola. **27** Guehiago, ene etsay nic hayén gainean regna neçan nahi vkan eztutu hec, ekatzue huna eta hil itzaue ene aitzinean. **28** Eta gauça hauc erranic, aitzinean ioaiten cen Ierusalemera igaiten cela. **29** Eta quertha cedin, hurbildu cenean Bethphagera eta Bethaniara, Oliuatzetaco deitzen den mendi aldera,igor baitzitzan bere discipuluetaric biga, **30** Erraiten çuela, Çoazte çuen aurkaco burgura: hartzan sarthu eta, eridenen duçue asto-vme arbat estecatua, egundano nehor gainean iari etzayonic: hura lachaturic ekardaue. **31** Eta baldin nehorc galde badaguïque, Cergatic lachatzen duçue? Hunela erranen draucaue, Ceren launac hunen beharra baitu. **32** Eta ioanicigor içan ciradenec eriden çuten erran cerauen beçala. **33** Eta hec asto-vmea lachatzen çutela, erran ciecen haren iabéc, Cergatic lachatzen duçue asto-vmea? **34** Eta hec erran ceçaten, Ceren launac hunen beharra baitu. **35** Eta eraman ceçaten hura lesusgana, eta ecarriric berén abillamendua asto-vme gainean, ecar ceçaten gainean Iesus. **36** Eta hura cioala, hedatzen cituzten berén abillamenduaç bidean. **37** Eta ia Oliuatzetaco mendi ondora hurbiltzen cela, has cedin discipulutz gicia alegueraz laincoaren laudatzen ocengui, ikussi vkan cituzten verthute guciagatic, **38** Erraiten çutela, Benedicatu dela launaren icenean ethorten den Reguea: baquea dela ceruän eta gloria leku gorenetañ. **39** Orduan gendetzeço Pharisuetaric batzuc erran cieçóten, Magistrú, mehatcha itzac eure discipuluac. **40** Eta harc ihardesten cuela erran ciecén, Erraiten drauçuet, baldin ichil baditez hauc, bertan harriéc oihu eguiñen dutela. **41** Eta hurbildu cenean, ikussiric hiria, nigar eguiñ ceçan haren gainean, cioela, **42** O baldin hic berere eçagutu vkan bahitu eure iornata hunetan berere, eure baquearen gauçá! Bainoa orain estaliac diaudec hire beguietaric **43** Ecen ethorriren dituc egunac hire gainera, eta eure

etsayéc assetiaturen auté trancheaz, eta inguraturen, Ethoriren da eta deseguenen ditu laborari hec, eta eta hersturen alde gucietaric. **44** Eta arrasaturen emanen draue mahastia berce batzuey. Eta haur auté hi, eta hire haour hitan barna diradenac: eta ençun çutenean erran ceçaten, Hala guertha eztadila. eztié vtziren hitan harria harriaren gainean: ceren **17** Harc orduan hetarat behaturic dio, Cer da bada ezpaituc eçagutu eure visitationearen demborá. **45** scribatua den hura, Edificaçaléc arbuyatu duten harria Eta sarthuric templean, has cedin, hartan saltzen caintoin buru eguiñ içan da? **18** Harri haren gainera eta erosten ari ciradenén campora egoizten. **46** eroriren den gucia, çathicaturen da: eta noren gainera Ciostela, Scribatua da, Ene etchea orationetaco eroriren baita, hura du chehecaturen. **19** Orduan etchea da, eta çuec hura gaichtaguin lece eguiñ aiher ciraden Sacrificadore principalac eta Scribac duque. **47** Eta iracasten ari cen egun oroz templean: haren gainean escuén eçartera ordu harten berean: eta Sacrificadore principalac eta Scribác eta populuco baina populuaren beldur citecen: ecen eçagutu vkan principalac hura hil eraci nahiz çabiltzan. **48** Bainan çutén hayén contra erran çuela comparatione haur. etzutén erideiten cer eguiñ ahal leçaqueoten: ecen **20** Eta hura gogoatzen çutela,igor citzaten espiác populu gucia cen attento haren ençutera.

20 Eta guertha cedin egun hetataric batez, harc popula iracasten çuela templean, eta euangelizatzen cegoela, ethor baitzitecen Sacrificadore principalac eta Scribác, Ancianoequin, **2** Eta erran cieçoten, Erraguc cer authoritatez gauça horiac eguiten dituán, edo nor den hiri authoritate hori eman drauana. **3** Eta ihardesten çuela lesusec erran ciecén, Interrogaturen çaituztet nic-ere çuec gauça batez: erradaçue bada niri, **4** Ioannesen baptismoa cerutic cen, ala Guiçonetaric? **5** Eta hec baciharducaten berén artean, ciotela, Baldin erran badeçagu, Cerutic: erranen du, Cergatic beraz eztuque sinhetsi hura? **6** Eta baldin badarragu, Guiçonetaric: populu guciak lapidaturen gaitu: ecen segur daducate, Ioannes Propheta cela. **7** Ihardets ceçaten bada, etzaquitela nondic cen. **8** Orduan lesusec erran ciecén, Nic-ere eztrauquet erranen cer authoritatez gauça hauc eguiten ditudan. **9** Orduán has cedin populuari comparatione hunen erraiten, Guiçon batec landa ceçan mahastibat, eta aloca ciecén hura laborariey, eta dembora lucez campoan egon cedin. **10** Eta sasoineanigor ceçan laborari hetara cerbitzaribat, mahastico fructutic lemotençat: baina hec hura cehaturic igor ceçaten hutsic. **11** Eta continua ceçan berce cerbitzari baten igortera: baina hec haur-ere cehaturic eta gaizqui tractaturic igor ceçaten hutsic. **12** Eta continua ceçan herenaren igortera: baina hec haur-ere caurthuric egotz ceçaten campora. **13** Orduan erran ceçan mahasti iabeac, Cer eguiñen dut? igorriren dut neure seme maitea: aguian haur dacussatenean ohoraturen duté: **14** Bainan hura ikussiric laborariéc propos eduqui ceçaten, ciotela. Haur da primua: çatozte, hil deçagun haur, heretagea gure dençat. **15** Eta egotziric hura mahastitic campora, hil ceçaten. Cer bada eguiñen draue häy mahasti iabeac? **16**

iusto ciradela irudi eguiten çutela, hura hitzean hatzaman leçatençat, Gobernadorearen seignorián eta botherean eçar leçatençat. **21** Eta hec interroga ceçaten hura, ciotela, Magistrúa, baceaquigu vngui erraiten eta iracasten duala, eta ezagoela personara behá, baina laincoaren bidea eguiazqui iracasten duala. **22** Bide dugu eman tributic Cesari, ala ez? **23** Eta adituric hayén fineciá, erran ciecén, Cergicat tentatzen nauçue? **24** Eracustaçue dinerobat: norenac diu imagina eta scribua? Eta ihardesten çutela erran ceçaten, Cesarenac. **25** Orduan erran ciecén, Renda ietzoque beraz Cesaren diradenac, Cesari: eta laincoaren diradenac, laincoari. **26** Eta ecin haren hitza reprehenditu vkan duté populuaren aitzinean: eta miraz iarriric haren repostaren gainean ichil citecen. **27** Orduan hurbil cequizquion Sadduceu batzu (ceinéckatzen baituté resurrectionea) eta interroga ceçaten. **28** Ciotela, Magistrúa, Moysesec scribatu diraucuc, Baldin cembeiten anaya hil badadi emazte dulearic, eta haourric gabe hil badadi, har deçan haren anayaec haren emaztea, eta eguiñ dieçón leinu bere anayeri. **29** Bada çazpi anaye içan dituc, eta hetaric lehena emazte harturic hil içan duc, haourric gabe. **30** Eta har ciecán hura bigarrenac, hura-ere hil cidian haourric gabe. **31** Guero herenac har cieçán hura, eta halaber çazpiç-ere: eta etzeçatean haourric vtzi, eta hil ciituán. **32** Eta gucién ondoan hil ciedián emazteare. **33** Resurrectionean bada hetaric ceinen emazte içanen da? ecen çazpiç vkan dié hura emazte **34** Orduan ihardesten çuela erran ciecén lesusec, Mundu hunetaco haourréc hartzen duté ezconçaz eta hartzen dirade. (aión g165) **35** Bainan secula haren, eta hiletaco resurrectionaren vkaiteco digne eridenen diradenéc, eztuté harturen ezconçaz, ez eztirade harturen. (aión g165) **36** Ecen guehiagoric ecin hil daitezque: ecen Aingueruèn pare dirade: eta laincoaren seme dirade, resurrectionezco seme diradenaz gueroz. **37** Eta hilac resuscitatzen diradela, Moysesec-ere eracutsi vkan

du berro aldean, dioenean launa dela Abrahamen eramanic Reguetara eta Gobernadoretara, ene laincoa, eta Isaac-en laincoa, eta Iacob-en laincoa. **38** icenagatic. **13** Eta horiac helduren çaiquique Bada laincoa ezta hilena, baina viciena: ecen guciac testimoniageten. **14** Eçarçue bada çuen bihotzeten, hari vici çaiquio. **39** Eta ihardesten çutela Scribetaric aitzinetic ez pensatzera nola ihardetsiren duçuen. batzuc erran ceçaten, Magistruá, vngui erran duc. **40** **15** Ecen nic emanen drauquet aho, eta iaquite ceini Eta guehiagoric etziraden ausartzen deusez haren ecin contrastaturen baitzaizquio, ezeta resistituren interrogatzera. **41** Eta erran ciecen, Nola erraiten çuey contrastaturen çaiquique guciéc. **16** Halaber duté Christ Dauid-en seme dela? **42** Ikussiric ecen liuraturen çarete aitéz eta améz eta anayéz eta Dauid-ec berac dioela Psalmuén liburuän, Erran ahaidéz eta adisquidéz: eta çetaric hil eraciren drauca launac ene launari, lar adi ene escuinean, **43** duté: **17** Eta guciéc gaitzetsiac içanen çarete ene Eçar ditzaquedano hiré etsayac hire oinén scabella. icenaren causaz. **18** Baina çuen buruco bilobat **44** Dauid-ec beraz laun hora deitzen du, eta nola ezta galduren. **19** Çuen patientiáz posseditzaque da haren semé? **45** Eta populu guciac ençuten çuen arimác. **20** Eta ikus deçaquenean Ierusaleme çuela, erran ciecen bere discipuluey. **46** Begirauçue gendarmeriaz inguratua, orduan albeitzinequite ecen Scriba arropa lucequin ebili nahi diradenetaric, eta on hurbil datela haren destructionea. **21** Orduan Iudean darizenetaric salutationey merkatuetan, eta lehen diradenéc ihes albeileguite mendietarat: eta haren cadirey synagoguetan, eta lehen placey banquetetan. **47** Ceinéc iresten baitituzte ema alhargunén etcheac, are luçauqui othoitz eguiñ irudiz: hec recebituren duté damnatione handiagoa.

21 Eta behatu çuenean ikus citizen abratsac eçarten cituztela bere donoac truncora. **2** Eta ikus ceçan emazte alhargun paubrebat ere bi peça chipi eçarten cituela. **3** Eta erran ceçan, Eguiazqui diotsuet, ecen alhargun paubre hunec berce guciéc baino guehiago eçarri vkan duela. **4** Ecen hauc guciéc soberaturic dutenetic eçarri vkan duté laincoaren oblationetara: baina hunec bere paubreciatic bere sustantia çuen gicia eçarri vkan du. **5** Eta batzuc erraiten çutenean templeaz, ecen harri ederrez eta emaitzaz ornatua cela, erran ceçan. **6** Hauc dirade miratzen dituquenac? ethorriren dirade egunac ceinetan ezpaita gueldituren harria harriaren gainean deseguin eztadin. **7** Orduan interroga ceçaten hora, ciotela, Magistruá, noiz bada horiac içanen dirade? eta cer signo içanen da horiac ethori behar diradenean? **8** Eta harc erran ceçan, Begirauçue seduci etzatezten: ecen anhitz ethorriren dirade ene icenean, dioitela, Ni naiz Christ: eta dembora hure hurbiltzen da: etzoaztela bada hayén ondoan. **9** Eta ençun ditzaquenean guerlác eta seditioneac ezelbeitzintezitez icit: ecen gauça hauc lehen ethori behar dirade: baina ezta bertan fina içanen. **10** Orduan erran ciecen, Altchaturen da nationea nationearen contra, eta resumá resumaren contra: **11** Eta lur ikaratze handiac içanen dirade lekutic lekura, eta gosseteac eta içurriteac, eta icidurá: eta signo handiac içanen dirade, cerutic. **12** Baina gauça hauen gucion aitzinetic bere escuac eçarriren dituzte çuen gainean, eta persecutaturen çaituzte, liuratzen çaituztela synagoguetara eta presoindeguietara, etecoac retira albeilitez: eta campoetan diradenac ezelbeititez harten sar. **22** Ecen mendequiozco egunac dirade hauc, scribatuac diraden gauça guciac compli ditecençat **23** Eta dohain gaiz emazte içorrén eta eredosquiten duqueitenén egun hetan, ecen necessitate handia içanen da lur haren gainean, eta hira populu harta. **24** Eta eroriren dirade ezpataren ahoz, eta captiyo eramanen dirade natione gucieta, eta Ierusalem aurizquia içanen da Gentiléz, Gentilén demboráç compli daitezqueno. **25** Orduan içanen dirade signoac iguzquian eta ilharguiyan eta içarretan: eta lurrean afflictione nationetan ez iaquinez cer eguiñ, orroaz daudela itsassoa eta bagác: **26** Hala non guïçonac hilac beçalacaturen baitirade iciduren handiz, eta mundura ethorriren diraden gaitzén beguira egoitez: ecen ceruètaco verthuteac ikaraturen dirade. **27** Eta orduan ikussiren duté guïçonaren Semea ethorten dela hodey batetan bothere eta gloria handirequin. **28** Eta gauça hauc eguiten has ditecenean, chuchent albeitzintezte, eta goiti albeitzinçate çuen buruäc, ecen hurbiltzen da çuen redemptionea. **29** Eta erran ciecen comparatione haur, ikusquique ficotzea eta arbore guciac. **30** La hostatzen diradela dacussaçunean, ceuron buruz eçagutzan duçue ecen ia hurbil dela vdá. **31** Halaber çuec-ere ikussiren duquequenean gauça hauc eguiten diradela, eçagut albeitzineçate ecen hurbil dela laincoaren resumá. **32** Eguiaz erraiten drauquet ecen eztela iraganen mende haur, gauça hauc gucioc eguiñ daitezqueno. **33** Ceruä eta lurra iraganen dirade, baina ene hitzac eztirade iraganen. **34** Gogoa eyeçue bada çuen buruëy, çuen bihotzac sortha eztitecen gormandíçaz, eta hordiqueriaz, eta vicitze hunetaco ansiéz: eta subitoqui gainera ethor eztaquiquegūn hura. **35** Ecen laço batec beçala attrapaturen ditu

lur guciaren gainean habitatzen diraden guiac. 36 nauenaren escua, enequin da mahainean. 22 Eta Veilla eçaque bada, dembora gucion othoitz eguiten segur guiçonaren Semea, ordenatu içan den beçala duçuela, ethorteco diraden gauça guciey itzurteco badoa: guciagatic-ere maledictione guiçon hari, ceinez digne egui çaitetzençat, eta guiçonaren Semearen traditzen baita. 23 Orduan hec has cequizquión bata aitzinean egon ahal çaitetzençat. 37 Eta egunáz berceari galde eguiten elkarren artean, eya cein templean iracasten ari cen, eta gauaz Oliuatzetaco cen hetaric hura eguiñen luena. 24 Eta quertha deitzen den mendian egoiten cen. 38 Eta populu cedin contentionebat-ere hayén artean, cein hetaric gucia goicean ethorten cen harengana, templean estimaturen cen guehien. 25 Bainha harc erran ciecén, hura ençun leçançat.

22 Eta cen hurbiltzen alchagarri gabericoguién bestá, Bazco erraiten dena: 2 Eta çabiltzan Sacrificadore principalac eta Scribác nolatan hura hil ahal leçaqueten: ecen populuaren beldur ciraden. 3 Bainha Satan sar cedin Iudas icen goiticoz Iscariot deitzen cenera cein baitzén hamabién contuco. 4 Eta hura ioanic minça cedin Sacrificadore principalequin eta capitainequin nola hura liura lieçaqueen. 5 Eta aleguera citecen, eta accorda citecen hari diru emaitera. 6 Eta harc prometta ceçan: eta gendetzeric ezlicenean haren haey liuratzeko dembora propiren bilha çabilan. 7 Ethor cedin bada alchagarri gabericoguién eguna, ceinetan hil behar baitzen Bazcoa. 8 Etaigor citzan Pierris eta Ioannes, cioela, ioanic appain ieçaguéue Bazcoa ian deçagunçat. 9 Eta hec erran cieçoten, Non nahi duc appain deçagun? 10 Harc erran ciecén, Huná, hirian sarthu eta, bathuren çaique guícombat, pegasbat vr daramala: hari çarreitzate sarthuren den etchera: 11 Eta erroçue etcheco aitafamiliari, Magistruc erraiten drauc, Non da neure discipluluequin Bazcoa ianen dudan ostattua? 12 Eta harc eracutsiren drauçue gambera handibat apprestatua: han appain eçaque Bazcoa. 13 Orduan ioanic eriden citzaten gauça gujaciac erran cerauen beçala: eta appain ceçaten Bazcoa. 14 Bada ordu hura ethorri eta, iar cedin mahainean, eta hamabi Apostoluac harequin. 15 Eta erran ciecén, Desirez desiratu vkan dut Bazco hunen çequin iatera, nic suffri deçadan baino lehen. 16 Ecen erraiten drauçet, guehiagoric eztudala ianen hunetaric, compli daiteno laincoaren resumán. 17 Eta copa harturic gratiáic rendatu cituenean erran ceçan, Har eçaque haur, eta parti eçaque çuen artean. 18 Ecen erraiten drauçet eztudala edanen aihenaren fructutic, laincoaren resumá ethor daiteno. 19 Eta harturic oguia, gratiáic rendatu cituenean, hauts ceçan: eta eman ciecén, cioela, Haur da ene gorputza çuengatic emaiten dena: haur eguique ene memoriotan. 20 Halaber copa ere eman ciecén, affal ondoan cioela, Copahaur da Testamentu berria ene odolean, cein çuengatic issurten baita. 21 Badaric-ere huná, ni traditzen

badoa: guciagatic-ere maledictione guiçon hari, ceinez digne egui çaitetzençat, eta guiçonaren Semearen traditzen baita. 23 Orduan hec has cequizquión bata aitzinean egon ahal çaitetzençat. 37 Eta egunáz berceari galde eguiten elkarren artean, eya cein templean iracasten ari cen, eta gauaz Oliuatzetaco cen hetaric hura eguiñen luena. 24 Eta quertha deitzen den mendian egoiten cen. 38 Eta populu cedin contentionebat-ere hayén artean, cein hetaric gucia goicean ethorten cen harengana, templean estimaturen cen guehien. 25 Bainha harc erran ciecén, Nationén reguéc seignoriatzen dute hayén gainean, eta hayén gainean authoritate dutenac, vnguiguile deitzen dirade. 26 Bainha çueçaz ezta hala: aitzitic çuen arteco handiena biz chipiéñ beçala: eta gobernatzent duena, cerbitzatzen duena beçala. 27 Ecen cein da handiago, mahainean iarriric dagoena, ala cerbitzun ari dena? eza mahainean iarriric dagoena? Bada ni naiz çuen artean cerbitzatzen ari dena beçala. 28 Eta çueç çarete enequin iraun duçuenac ene tentationétan. 29 Nic bada disposatzen drauçet resumá, niri neure Aitac disposatu vkan drautan beçala. 30 Ian deçaquençat eta edan ene mahainean ene resumán, eta iar çaitetzen thronoén gainean iugeatzen dituquela Israeleco hamabileinuac. 31 Erran ceçan halaber Iaunac, Simon, Simon, huná, Satanec bihiaren ancora çuen bahatzeco desira dic: 32 Bainha nic othoitzeguin diat hiregatic, falta eztadin hire fedea: hic bada noizpait conuertituric confirmaitzac eure anayeac. 33 Eta harc erran cieçón, launa, prest nauç hirequin eta presoindegira eta heriora ioaitera: 34 Bainha lesusec erran ceçan, Hiri diossat Pierris, eztic ioren egun oillarrac, hiruretan ni neçaguála vka deçaqueán baino lehen. 35 Guero erran ciecén, Çueçigorri çaituztedanean mulsa eta maleta eta çapata gabe, deusen falta içan çarete? Eta hec erran ceçaten, Deusen-ere. 36 Erran ciecén bada, Bainha orain mulsa duenac, har beça, halaber maleta-ere: eta eztuenac, sal beça bere arropá, eta eros beça ezpatabat. 37 Ecen erraiten drauçet oraino behar dela nitan complitu scribaturic dagoen haur, Eta gaichtoequin contatu içan da. Ecen segur niçazco gaucéc fin hartzen duté. 38 Eta hec erran ceçaten, launa, huná bi ezpata hemen. Eta harc erran ciecén, Asco da. 39 Guero ilkirci parti cedin costumatu beçala Oliuatzetaco mendirát: eta iarrei qui içan çaiçcan bere disciplulac-ere. 40 Eta leku hartara ethorri cenean, erran ciecén, Othoitz eguique sar etzaitezten tentationetan. 41 Orduan hura vrrund cedin hetaric harri iraitzi baten inguruä, eta belhauricaturic othoitz eguiten çuen, 42 Cioela, Aitá, baldin nahi baduc iragan eçac copa haur eneganic: badaric-ere ez ene vorondatea baina hirea eguiñ bedi. 43 Eta aguer cequión Aingueruä cerutic hura confortatzen

çuela. 44 Eta hersturatan iarriric othoitze equiten çuen cineçago, eta cen haren icerdia odol chorta gatzatu lurrera erorten diradenac beçala. 45 Guero orationetic iaquiric ethor cedin bere discipulueta, eta eriden citzan tristez lo ceunçala. 46 Eta erran ciecén, Cergatic lo caunçate? iaiqui çaitete, eta othoitz equiçue sar etzaitezten temptationetan. 47 Eta hura oraino minço cela, huná, compainiabat, eta Iudas deitzen cena, hamabietaric bat, hayén aitzinean ethorten cen, eta hurbil cequion Iesusi pot leguioncát. 48 Eta Iesusec erran ciecon, Iudas, pot batez guiçonaren Semea traditzen duc? 49 Orduan haren aldean ciradenéc ikussiric cer ethorteco cen, erran cieçoten, Iauna, ioren dugu ezpataz? 50 Eta io ceçan hetaric batec Sacrificadore principalaren cerbitzaria, eta edequi cieçon escuinoco beharria. 51 Baina ihardesten çuela Iesusec erran ceçan, Vtzitzäue equitera hunadrano. Eta haren beharria hunquiric, senda ceçan hura. 52 Guero erran ciecén Iesusec harengana ethorri ciraden Sacrificadore principaley, eta templeco capitainey, eta Ancianoey, Gaichtaguin baten ondoan beçala ilki içan çarete ezpatequin eta vhequin? 53 Egun oroz çuequin nincela templean, eztituçue escuac hedatu ene gainera: baina haur da çuen oren hura, eta ilhumbearen botherea. 54 Orduan hatzamanic hura eraman ceçaten, eta sar eraci ceçaten Sacrificadore subiranoaren etchean. Eta Pierris iarreiuiten çayón vrrundanic. 55 Eta sua viztu çutenean salaren erdian, eta elkarrequin iarri ciradenean, iar cedin Pierris-ere hayén artean. 56 Eta ikussi çunenean hura nescato batec su bazterrean iarria, hari begui eratcheinic erran ceçan, Haur-ere harequin cen: 57 Baina vka ceçan harçaz, cioela, Emaztéa, eztinat eçagutzen hura. 58 Eta appur baten buruän bercebateg hura ikussiric erran ceçan, Hi-ere hetaric aiz. Baina Pierrisec diotsa, Guiçoná, ez nauc. 59 Eta quasi oren baten buruän, berce batec seguratzan çuen, cioela, Segurqui haur-ere harequin cen: ecen Galileano da. 60 Eta Pierrisec dio, Guiçoná, etzeaquiat cer erraiten duán. Eta bertan oraino hura minço cela, io ceçan oillarrac. 61 Orduan itzuliric launac Pierrisganat beha ceçan: eta orhoit cedin Pierris launaren hitzaz, nola erran vkan ceraucan, Oillarrac io deçan baino lehen hiruretan vkaturen nauc. 62 Eta camporat ilkiric Pierrisec nigar eguiñ ceçan mingui. 63 Eta Iesus çaducaten guiçonac, truffatzen ciraden harçaz, eta cehatzen çutén: 64 Eta hura inguru estaliric haren beguitharteari ceraunsaten, eta interrogatzan çuten, cioitala, Prophetiza eçac nor den hi io auena. 65 Eta anhitz berce gauçaric erraiten çutén haren contra desondratzen çutela. 66 Eta argitu cenean bil citecen

populuco Ancianoac, eta Sacrificadore principalac, eta Scribác, eta eraman ceçaten hura bere conseillu barnera 67 Cioitela, Hi aiz Christ? erran ieçaguc. Eta erran ciecén, Baldin erran badieçaquet, eztuçue sinhetsiren: 68 Eta baldin interroga baçaitzatet-ere, eznaucue ihardetsiren, ezeta ioaitera vtziren. 69 Hemendic harát guiçonaren Semea iarrria içanen da laincoaren verthutearen escuinean. 70 Orduan erran cieçoten guciéc, Hi aiz bada laincoaren Semea? Eta harc erran ceçaten, Çuec dioçue ecen ni naicela. 71 Eta hec erran ceçaten, Cer guehiago testimoniage falta gara? ecen gueuroc ençun dugu beraren ahotic. 23 Guero altcha cedin hayén gendetze gucia, eta eraman ceçaten hura Pilatgana. 2 Eta has citecen haren accusatzen, cioitela, Eriden vkan dugu haur populuaren corrumpitzen, eta tributén Cesari emaitetic debetatzan ari dela, dioela, bera dela Christ Regaea. 3 Orduan Pilatec interroga ceçan hura, cioela, Hi aiz Iuduén Regaea? Eta harc ihardesten ceraucala, erran ceçan, Hic dioc. 4 Eta erran ciecén Pilatec Sacrificadore principaley eta gendetzey, Hoguenic batre eztut erideiten guiçon hunetan. 5 Eta hec hambat gortzenago ciraden, cioitela, Moutzen dic populu, iracasten ari dela Iudea gucian, Galilean hassiric hunadrano. 6 Eta Pilatec Galileaz minçatzen ençun çunean, interroga ceçan, eya Galileano cenez guiçona. 7 Eta eçaguturic ecen hura Herodesen iurisdictioneco cela,igor ceçan Herodesgana, hura-ere Ierusalem en egun hetan. 8 Eta Herodes Iesus ikussiric aleguera cedin haguitz: ecen aspaldi çuela, haren ikusteco desira çuen, ceren anhitz gauça ençuten baitzuen harçaz: eta sperança çuen cembeit signo ikussiren çuela harçaz eguiten. 9 Eta interroga ceçan anhitz hitzez: baina harc etzieçon deus ihardets. 10 Eta Sacrificadore principalac eta Scribác ceuden han arrogantqui hura accusatzen çutela. 11 Baina Herodesec bere gendearequin hura menospreciaturic, eta escarniaturic, abillamendu churi batez veztituric, harçara igor ceçan Pilatgana. 12 Eta egun harten berean adquiside citecen elkarren artean Pilate eta Herodes: ecen lehen etsay ciraden elkarren artean. 13 Orduan Pilatec, deithuric Sacrificadore príncipalac, eta Gobernadoreac, eta populu, erran ciecén, 14 Presentatatu drautaçue guiçon haur populuaren nahatsale beçala: eta huná, nic çuen aitzinean interrogaturic, hoguenic batre eztut eriden guiçon hunetan, çuec accusatzen duçuenetaric: 15 Baina ez Herodesec-ere: ecenigorri vkan çaituztet harengana, eta huná, herio mereci duen gauçaric eztrauca eguiñ. 16 Beraz gaztigatu eta, largaturen dut. 17

Eta behar cerauen bat largatu bestán. **18** Bada iar blasphematen çuen hura, cioela, Baldin hi bahaiz cedin oihu elkarrequin gendetze gucia, cioela, Ken Christ, empara eçac eure buruä eta gu. **40** Baina ieçaguc haur, eta larga ieçaguc Barabbas, **19** Cein ihardesten çuela berceac reprotocha ceçan hura, baitzén, hirian eguiñ içan cen cembeit mutationegatic cioela, Ezaiz laincoaren berere beldur, ikussiric ecen eta heriotzegatic presoindeguian ecarria. **20** Berriż condemnatione berean aicela? **41** Eta gu behinçat bada Pilate minça cequién, Iesus largatu nahiz. **21** Iustoqui: ecen eguiñ ditugunén meredituac recebitzen Baina hec heyagoraz iarten ciraden, erraiten çutela, citiagu: baina hunec eztic deus gaizquiric eguiñ. Crucifica eçac, crucifica eçac hori. **22** Eta harc heren **42** Eta erran cieçón Iesusi, Orhoit albeitendi niçaz, aldian erran cieçén, Baina cer gaizqui eguiñ du launa, ethor adinean eure resumara. **43** Orduan erran hunec? hiltzeco hoguenic eztut erideiten haur baithan: cieçón lesusec, Eguiaz erraiten drauat, egun enequin gaztigaturic beraz largaturen dut. **23** Baina hec hertsen içanen aicela paradisoan. **44** Eta cen sey orenen çutén oihu handiz requeritzen çutela, crucifica ledin: ingurüä, eta ilhumbe eguiñ cedin lur guciaren gainean eta hayén heyagoráç eta Sacrificadore principalenac bedratzi orenetarano. **45** Iguzquia-ere ilhund cedin, renforçatzen ciraden. **24** Orduan Pilatec iugea ceçan eta templeco velá erdira cedin artetic. **46** Eta oihu eguiñ lequién galde eguiten çutena. **25** Eta larga cieçén eguinic voz handiz lesusec dio, Aitá, hire escuetan mutationeagatic eta heriotzeagatic presoindeguian eçarten diat neure spiritua. Eta haur erranic renda ecarri içan cena, ceinen escatu içan baitziraden: eta ceçan spiritua. **47** Eta ikussiric Centenerac cer eguiñ eman cieçén Iesus, nahi lutena leguilen. **26** Eta hura içan cen, glorifica ceçan laincoa, cioela, Eguiazqui eramaiten çutela, harturic Simon Cyreneano landetaric guion haur iusto cen. **48** Eta spectacle hartara bildu heldu cen-bat, hari crutzea gainean ecar cieçoten içan ciraden gendetze guciac, ikussiric eguiñ içan lesusen ondoan eramaiteco. **27** Eta iarreiquiteen çayón ciraden gauçác bere bulharrey ceraunstela itzultzen gendetze handia populutic eta emaztetaric, hura ciraden. **49** Eta ceuden haren eçagunac guciac vrrun, plaignitzen eta lamentatzen çutela. **28** Baina itzuliric eta emazte elkarrequin hari Galileatic iarrei qui içan hetarat̄ lesusec erran ceçan, Ierusalemco alabáç, çaiçcanac, gauça hauc ikusten cituztela. **50** Eta huna, eztaguiçuela nigarric ene gainean: baina ceuron Joseph çaritzan guicombat, conseiller, guion ona eta buruén gainean eguiçue nigar, eta çuen haourrén iusto: **51** (Hunec etzuen consentitu hayén conseilluan gainean. **29** Ecen huná, ethorriren dirade egunac ez eguitatean) Iduén Arimathea hirico, eta hura-cheinétan erranen baitute, dohatsu dirade sterilac, eta ere laincoaren resumaren beguira cegoen: **52** Hura engendratu eztuten sabelac, eta eredosqui eztuten ethorriric Pilatgana, esca cedin lesusen gorputzaren. vgatzac. **30** Orduan hassiren dirade erraiten mendiey, **53** Eta hura erautsiric estal ceçan mihisse batez, eta Eror çaitete gure gainera: eta mendisquey, estal ecar ceçan monument batetan cein baitzén arroca gaitzaçue. **31** Ecen baldin egur hecean gauça hauc batetan ebaquia, ceinetan oraino nehor ezpaitzén eguiten baditzte, eyharrean cer eguiñen da? **32** ecarri içan. **54** Eta cen preparationeco eguna, eta Eta eramaiten ciraden berceric bi gaizquigile-ere Sabbath eguna haren ondoan heldu cen. **55** Eta harequin hil erachteco. **33** Ethori içan ciradenean bada iarreiquiric harequin Galileatic ethori içan ciraden Bur-heçur deitzen den lekura, han crucifica ceçaten emaztec-ere mira ceçaten monumenta, eta nola ecarri hura, eta gaizquigileac: bata escuinean eta bercea içan cen haren gorputza. **56** Guero itzuli ciradenean ezquerrean. **34** Eta lesusec erraiten çuen, Aitá, baska appresta citzaten vssainac eta vnguentuac, eta iecec: ecen etzeaque cer eguiten dutén. Guero haren Sabbathoa reposa citecen, manamenduaren araura. abillamenduac partititic, çorte egotz ceçaten. **35** Eta popula han egoiten cen beha cegoela: eta truffatzen ciraden harçaz Gobernadoreac-ere hequin, ciotela, Berceac emparatu vkan ditu, empara beça bere burua, baldin haur bada Christ laincoaren elegitua. **36** Eta truffatzen ciraden harçaz gendarmesac-ere, hurbiltzen çaiçcalà eta vinagre presentatzen ceraucatela: **37** Eta erraiten çutela, Baldin hi bahaiz Iduén Reguea empara eçac eure buruä. **38** Eta cen scributobatere haren garayan, letra Grec-ez eta Latinez eta Hebraicoz scribatua, hitz hautan, HAVR DA IVDVEN REGVEA. **39** Eta gaizquigile vrkatuetaric batac

24 Baina asteco lehen egunean, gúciz goiz ethor citecen monumentera, ekarten cituztela appaindu cituztén vssain onac: eta cembeit emazte hequin. **2** Eta eriden ceçaten harria monumentetic aldaratua. **3** Eta sarthu ciradenean etzeçaten eriden Iesus launaren gorputza. **4** Eta guertha cedin hec halacotz duda handitan ciradela, huná bi guion eriden baitzitecen han, chistmist ancora arguitzen çuten abillamendutan. **5** Eta nola icituac baitziraden, eta beheitizen baitziraden beguithartez rurrera guicon hec erran cieçén, Cergatic hilén artean bilhatzen

duçue vici dena? 6 Ezta hemen, baina resuscitatu da: guciataric, declaratzen cerauzten Scriptura gucietañ orhoit çáitezte nola erran ceraüçen oraino Galilean harçaz beraz ciraden gauçáç. 28 Eta hurbil citecen cela, 7 Cioela, Behar da guiçonaren Semea liura ioaiten ciraden burgura, eta harc vrrunago ioaitera irudi dadin vicitze gaichtotacoen escuetara, eta crucifica eguiten çuen. 29 Bainha bortcha ceçaten, cioitela, Ago dadin: eta hereneco egunean resuscita dadin. 8 gurequin: ecen arratsa duc, eta eguna duc beheratu. Eta orhoit citecen haren hitzéz. 9 Eta monumentetic Sar cedin bada hequin egoitera. 30 Eta guertha cedin itzuli ciradenean, conta cietzén gauça hauc guciac hequin mahainean iarriric cegoela, ogua harturic hamequey, eta berce guciay. 10 Eta ciraden Maria gratiáç renda baitzitzan, eta hautsircic eman baitzicén. Magdalena eta Ioanna eta Maria lacquesen ama, eta 31 Orduan irequi citecen hayén beguiac, eta eçagut berce hequin ciradenac, gauça hauén Apostoluey ceçaten hura: baina hura ken cedin hayén aguerritic. erraileac. 11 Eta irudi cequitzén erguelqueria beçala 32 Eta erran ceçaten elkarren artean, Etzena gure hayén hitzac, eta etzitzaten sinhets. 12 Bainha Pierrisec bihotza erratzen gutan, minço çaicunean bidean, iaiquiric laster ceguijan monumentera, eta ikartzera eta declaratzen cerauzquigunean Scripturáç? 33 Eta beheituric ikus citzan mihisse hutsac bere gain iaiquiric ordu harten berean itzul citecen Ierusalemera, eçarriac: guero ioan cedin bere baithan miresten eta eriden citzaten elkargana bilduac hamecác, eta çuela eguiñ içan cenaz. 13 Eta huná, hetaric biga hequin ciradenac: 34 Erraiten çutela, Resuscitatu ioaiten ciraden egun harten berean burgu batetara da launa eguiazqui, eta aguertu içan çayó Simoni. hiruroguey stadio Ierusalemetic vrrun, Emaus deitzen 35 Hec-ere conta citzaten bideco gauçáç, eta nola cenera: 14 Eta minço ciraden elkarren artean heldu heçaz eçagutu içan cen oguiaren haustean. 36 Eta içan ciraden gauça hauçaz guciéz. 15 Guertha cedin gauça hauçaz minço ciradela, presenta cedin Iesus boda hec minço ciradela eta ciharducatela, Iesus- bera hayén artean, eta erran ciecen, Baquea dela ere häy hurbilduric ioan baitzedin hequin batean. çuequin. 37 Bainha hec trublaturic eta icituric, vste 16 Bainha hayen beguiac luluratuac ceuden hura çutén spiritubat çacussatela. 38 Orduan erran ciecen, eçagut ezleçatentzát. 17 Eta erran ciecen, Ceric Cergatic trublatu çarete, eta cergatic pensamenduac dirade ioaiten çaretelia çuen artean compartitzen igaiten dirade çuen bihotzeta? 39 Ikuş itzaque dituçuen hitz horiac, eta cergatic çarete triste? 18 ene escuac eta ene oinac: ecen hura bera naiz ni, Eta ihardesten çuela batac Cleopas deitzen cenac, hazta neçaçue, eta mira: ecen spirituac haraguiric ez erran ciecon, Hi euror aiz Ierusalemern arrotz, eta heçurric eztu, nola nic dudala baitacussaçue. 40 Eta eztaquizquic hartan egun hautan eguiñ içan diraden gauça hauc erran ciuenean, eracuts cietzén escuac gauçac? 19 Eta harc erran ciecen, Cer gauça? Eta eta oinac. 41 Bainha oraino hec alegueraz sinhesten erran cieçoten, Iesus Nazarenoaz, cein içan baita etzutela, eta miraz ceudela, erran ciecen, Baduçe guion Propheta, eguiñ eta erranez botheretsua, hemen deus iatecoric? 42 Orduan hec presenta laincoaren eta populu guciaren aitzinean. 20 Eta cieçoten arrain erre çathibat, eta eztu orrace batetaric. nola hura liuratuvkan dutén Sacrificadore principaléc 43 Eta harturic hayén aitzinean ian ceçan. 44 Eta eta gure Gobernadoréc herioaren condemnationera, erran ciecen, Hauc dirade erraiten nerauzquicuen eta crucificatu vkan dutén. 21 Eta guc sperança hitzac, oraino çuequin nincela, ecen behar ciradela guendián hura cela Israel redemitu behar çuena: complitu niçaz Moysesen Leguean, eta Prophetetan, badaric-ere horien gucion gainera, egun duc herén eta Psalmuetan scribaturic dauden gauça guciac. 45 eguna gauça hauc eguiñ içan diradela. 22 Bainha Orduan irequi ceçan hayén adimendua, Scripturén gure arteco emazte batzuc-ere icitu guiaitié, cein aditzeco. 46 Eta erran ciecen, Hala da scribatua eta gúciz goiz monumentean içan baitirade: 23 Eta eriden hala behar cen Christec suffri leçan, eta resuscita eztutenean haren gorputza, ethorri içan dituc, dioitelia ledin hiletaric hereneco egunean. 47 Eta predica ledin visionebat-ere Ainguérénik ikussi vkan dutela, hura haren icenean penitentiá eta bekatuén barkamendua vici dela dioitenenic 24 Eta ioan içan dituc gurequin natione gucietañ, hassiric Ierusalemetic. 48 Eta quec ciradenetaric batzu monumentera, eta hala eriden dié çarete testimonio gauça hauçaz: eta huná nicigorriren nola emaztéc erran baitzuten: baina bera eztí ikussi. dut neure Aitaren promessa çuen gainera: 49 Bainha 25 Orduan harc erran ciecen, O adimendu gabeac, quec çaudete Ierusalemeco hirian verthutez garaitic eta Prophetéc erran dituzten gauça gucién sinhestera vezti çáitezqueteno. 50 Guero eraman citzan camporát bihotz berantcorretacoac! 26 Etzena behar Christec Bethaniarano eta bere escuac altchaturic, benedica gauça horiac suffri citzan, eta bere glorian sar ledin? citzan. 51 Eta guertha cedin hec benedicatzeten ciuuela, 27 Guero hassiric Moyses baitharic eta Propheta appartaturic hetaric, goiti altcha baitzedin cerurát. 52

Eta hec hura adoraturic itzul citecen Ierusalemera,
bozcario handirequin. 53 Eta ciraden bethi templean,
laudatzen eta benedicatzen çutela laincoa. Amen.

Joan

1 HATSEAN cen Hitza, eta Hitza cen laincoa baithan, eta lainco cen Hitza. **2** Hitz haur cen hatsean laincoa baithan. **3** Gauça guciac Hitz harçaz eguiñ içan dirade: eta hura gabe deus ezta eguiñ, eguiñ denic. **4** Hartan cen vicitzea, eta vicitzea cen guiçonén Argua: **5** Eta Argui hunec ilhumbean arguitzen du: eta ilhumbeac hura eztu comprehenditu. **6** Içan da guiçonbat laincoazigorria, Ioannes deitzen cenic. **7** Haur ethor cedin testiomaniage ekartera Arguiaz testifica leçançat, guciéc harçaz sinhets leçatençat. **8** Etzén hura Argua, baina igori cen Arguiaz testifica leçançat. **9** Haur cen Argui eguiazcoa, mundura ethorten den guiçon gucia arguitzen duena. **10** Munduan cen, eta mundua harçaz eguiñ içan da, eta munduac eztu hura eçagutu. **11** Beretara ethori içan da, eta beréc eztute hura, recebitu. **12** Bainha hura recebitu duten guciey, eman draue priuilegio laincoaren haour içateco, haren icenean sinhesten duteney: **13** Cein ezpaitirade iayo odoletaric, ez haraguieren vorondatetic, ez guiçonaren vorondatetic: baina laincoaganic. **14** Eta Hitz haragui eguiñ içan da, eta habitatu içan da gure artean, (eta contemplatu vkan dugu haren gloriá, gloriá diot Aitaganic engendratu bakoitzarena beçala) gratiaz eta eguiaz bethea. **15** Ioannesec testificatu vkan du harçaz, eta oihu eguiñ, cioela, Haur da ceinez erraiten-bainuen, Ene ondoan ethorten dena, ni baino aitzinecoago da: ecen ni baino lehen cen. **16** Eta haren abundantiatic guciéc recebitu v kan dugu, eta gratia gratiagatic. **17** Ecen Leguea Moysesez eman içan da, baina gratiá eta eguiá Iesus Christez eguiñ içan da. **18** Iaincoa nehorc eztu ikussi egundano, Aitaren bulharean den seme bakoitzac berac declaratu draucu. **19** Eta haur da Ioannesen testiomaniage, Iuduéc Ierusalemetic Sacrificadoreac eta Leuitác igori cituztenecoa, hura interroga leçatençat, Hi nor aiz? **20** Eta aithor ceçan, eta etzeçan vka: eta aithor ceçan, cioela, Eznaiz ni Christ. **21** Orduan interroga ceçaten, Cer beraz? Elias aiz hi? Eta erran ceçan, Eznaiz. Propheta aiz hi? Eta ihardets ceçan, Ez. **22** Erran cieçoten bada, Nor aiz? respostu deyegunçat igori gaituzteney: cer dioc eurrez? **23** Dio, Ni naiz desertuan oihuz dagoenaren voza, Plana eçaque launaren bidea, Esaias Prophetác erran çuen beçala. **24** Eta igori içan ciradenac Phariseu ciraden. **25** Eta interroga ceçaten hura, eta erran cieçoten. Cergatic beraz batheyatzen ari aiz, baldin hi Christ ezbahaiz, ez Elias, ez Propheta? **26** Ihardets cieçen Ioannesec, cioela, Ni batheyatzen ari naiz

vrez, baina çuen artean da bat çuec ecagutzen eztuçuenic: **27** Hura da ene ondoan ethorten dena, cein ni baino aitzinecoago baita, ceinen çapataco hedeareen lachatzeco ezpainaiz ni digne. **28** Gauça hauc Bethabarren eguiñ içan ciraden lordanaz berce aldean, non Ioannes batheyatzen ari baitzen. **29** Bihamamunean ikusten du Ioannesec Iesus harengana ethorten dela, eta dio, Huná laincoaren Bildotsa munduaren bekatuac kencen dituena. **30** Haur da ceinez erraiten bainuen, Ene ondoan ethorten da guiçon-bat, cein ni baino aitzinecoago baita, ecen ni baino lehen cen. **31** Eta nic eznuen hura eçagutzen: baina Israeli manifesta daquionçat, halacotz ethorri naiz ni vrez batheyatzen. **32** Orduan bada testifica ceçan Ioannesec, cioela, Ikussi dut Spiritua iausten dela vso columba baten guissán cerutic eta egon-ere bacedin haren gainean. **33** Eta nic eznuen eçagutzen hura: baina vrez batheyatzena igori nauenac, erran cerautan, Noren gainera ikussiren baituc Spiritua iausten, eta egoiten haren gainean, hura duc Spiritu sainduaz batheyatzen duena. **34** Eta nic dut ikussi, eta dut testificatu ecen haur dela laincoaren Semea. **35** Bihamamunean berriż bacegoen Ioannes, eta harenic bi discipulu: **36** Eta ikussiric Iesus ebilten, erran ceçan, Hará laincoaren Bildotsa. **37** Eta ençun ceçaten hura bi discipuluéc minçatzen, eta iarreiqui içan çaiçcan Iesusi. **38** Eta itzuliric Iesusec, eta ikussiric hec çarreitzala, dioste häy, Ceren bilha çabiltzate? Eta hec erran cieçoten, Rabbi (erran nahi baita hambat nola Magistrua) non egoiten aiz? **39** Dioste, Çatozte eta ikussaqe. Ethor citecen eta ikus ceçaten non egoiten cen: eta hura baithan egon citecen egun hartan: ecen hamar orenén inguruä cen. **40** Cen Andriu Simon Pierrisen anayea, Ioannes minçatzen ençun çuten bietaric eta hari iarreiqui çaiçconetaric bata. **41** Hunec eriden ceçan lehenic Simon bere anayea, eta erran cieçón, Eriden diagu Messias, (erran nahi baita hambat nola Christ.) **42** Eta eraman ceçan hura Iesusgana. Eta Iesusec harengamat behaturic erran ceçan, Hi aiz Simon Ionen semea: hi deithuren aiz Cephas (hambat erran nahi baita nola harria) **43** Bihamamunean Iesus ioan nahi içan cen Galileara eta eriden ceçan Philippe, eta erran cieçon, Arreit niri. **44** Eta Philippe cen Bethsaidaco, Andriuen eta Pierrisen hirico. **45** Erideiten du Philippec Nathanael, eta diotsa, Eriden diagu Iesus Nazaretheca, Iosephen semea, ceinez scribatu baitu Moysesec Leguean eta Prophetéc. **46** Eta erran cieçón Nathanaelec, Nazarethetic deus onic ahal date? Diotsa Philippec, Athor eta ikussac. **47** Ikus ceçan Iesusec Nathanael harengana ethorten cela,

eta erran ceçan harçaz, Huná equiazco Israelitabat etcheazco zeloac ni ian niauc. 18 Ihardets ceçaten ceinetan enganioric ezpaita. 48 Diotsa Nathanaelec, bada luduéc eta erran cieçoten, Cer signo eracusten Nondic naçaguc? Ihardets ceçan lesusec eta erran draucuc gauça horiac eguin ditzán? 19 Ihardets cieçon, Philippec dei ençan baino lehen, ficotze ceçan lesusec, eta erran ciecén, Deseguin eçaque azpian incenean ikusten indudan. 49 Ihardets ceçan temple haur, eta hirur egunez dut altchaturen: 20 Nathanaelec, eta erran cieçon, Magistrúa, hi aiz Erran ceçaten bada luduéc, Berroguey, eta sey vrthez laincoaren Semea: hi aiz Israeleco Reguea. 50 edificatu içan duc temple haur, eta eta hic hirur egunez Ihardets ceçan lesusec, eta erran cieçon, Ceren altchaturen duc? 21 Bainha hora minço cen bere erran drauadan, ikussi aut ficotze azpian, sinhesten gorputzazco templeaz. 22 Bada resuscitatu cenean duc? gauça hauc baino handiagoric ikussiren duc. hiletaric, orhoit citecen haren discipuluac, nola haur 51 Halaber erran cieçon, Eguiaz equiaz erraiten erran vkan cerauen: eta sinhets ceçaten Scripturá, drauçuet, Hemendic harat ikussiren duçue ceruä eta lesusec erran çuen hitza. 23 Eta Ierusalemene irquiric, eta laincoaren Aingueruac igaiten eta iausten cenean Bazco bestán, anhitzec sinhets ceçaten haren diradela guiçonaren Semearen gainera.

2 Eta hereneco egunean ezteyac eguin citecen Cana

Galileacoan: eta lesusen ama cen han 2 Eta deithu içan cen lesus-ere, eta haren discipuluac ezteyetara.

3 Eta faltatu cenean mahatsarnoa, bere amác diotsa, Iesusi, Mahatsarnoric eztíe. 4 Diotsa lesusec, Cer dut

nic hirequin emaztea? oraino eztun ethorri ene orena.

5 Dioste haren amac cerbitzariey, Cer-ere erran baitieçäue, eguiçue. 6 Eta ciraden han sey kuba harrizcoric eçarriac Iduén purificationearen araura,

çaducatenic batbederac biráedo hirurná neurri. 7 eguiten dituán signo hauc, laincoa harequin ezpada.

Dioste lesusec, Bethaitzaçue kubác vrez. Eta bethe 3 Ihardets ceçan lesusec eta erran cieçon, Eguiaz citzaten garairano. 8 Orduan dioste, Eraitsaçue orain,

eguiaz erraiten drauat, berriz iayo içanen ezenec, eta ekarroçue mestedostalari. Eta ekar cieçoten: 9 ecin ikus deçaquela laincoaren resumá.

4 Erran Eta dastatu çunean mestedostalac vr mahatsarno cieçon Nicodemoc, Nolatan guiçona iayo ahal daite

eguin içan cena (eta etzaquian nondic cen: baina çahar denean? ala berriz bere amaren sabelean

vra karreatu çuten cerbitzariéc baçaquiten) deitzen sar eta iayo ahal daite? 5 Ihardets ceçan lesusec,

du sposoa mestedostalac, 10 Eta diotsa, Guiçon Eguiaz eguiaz erraiten drauát, vrez eta Spirituz

guciak lehenic mahatsarno ona eçarten dic, guero iayo eztena, ecin sar daitela laincoaren resumán.

vngui edan duqueiten orduan, gaichtoena: baina 6 Haraguitic iayo dena haragui duc: eta Spirititic

hic beguirat vkan duc mahatsarno ona oraindrano. iayo dena, spiritu duc. 7 Ezteçála mirets ceren erran

11 Signo hatse haur eguin ceçan lesusec Cana drauadan, Berriz iayo behar çarete. 8 Haiceac nahi Galileacoan, eta manifesta ceçan bere gloriá: eta duen lekura diraunsac: eta harenhotsa ençuten duc:

sinhets ceçaten hura baithan haren discipuluéc 12 baina etzaquic nondic heldu den ez norat ioaiten den: Guero iauts cedin Capernaumera, bera eta haren hala duc spiritutic iayo den gucia. 9 Ihardets ceçan

amá eta haren anayeac eta haren discipuluac: eta Nicodemoc, eta erran cieçon, Nolatan gauça hauc

egon citecen han, ez anhitz egun. 13 Ecen hurbil cen

eguin ahal daitezque? 10 Ihardets ceçan lesusec, eta Iduén Bazcoa. Igan cedin bada lesus Ierusalemera.

erran cieçon, Hi aiz Israeleco doctor, eta gauça hauc

14 Eta eriden citzan templean idi eta ardi eta vsso eztituc eçagützen? 11 Eguiaz eguiaz erraiten drauat,

columba salçaleac, eta cambiadoreac iarriric ceudela. ecen daquigun gauçá erraiten dugula, eta ikussi dugun

15 Eta eguinic açotebat kordatoz, guciac egotz citzan gauçáz testificatzen dugula: baina gure testimoniagea

templetic, eta ardiac eta idiac: eta cambiadorén eztuque recebitzen. 12 Baldin lurreco gauçác erran

monedá issur ceçan, eta mahainac itzul citzan. 16 badrauzquiçet, eta sinhesten ezpadituçue? nolatan

Eta vsso columba salçaley erran cieçon, Ken itçaçue baldin ceruco gauçác erran badietzaçet sinhetsiren

gauça hauc hemendic: eta eztagliquela ene Aitaren duçue? 13 Ecen nehor ezta igan cerura, cerutic iautsi

etcheaz merkatalgoataco etche. 17 Orduan orhoit dena baicen, cein baita guiçonaren Seme ceruän

citecen haren discipuluac ecen scribatua dela, Hir dena. 14 Eta nola Moysesec altcha baitzeçan suguea

3 Cen bada Phariseuetaric edoceimbat Nicodemo

deitzen cenic, Iduén arteco principaletaric bat: 2

Haur ethor cedin lesusgana gauaz, eta erran cieçon, Magistrúa, baceaquigu ecen laincoaganic magistru

ethorria aicela: ecen nehor ecin eguin citzaquec hic

çaducatenic batbederac biráedo hirurná neurri. 7 eguiten dituán signo hauc, laincoa harequin ezpada.

Dioste lesusec, Bethaitzaçue kubác vrez. Eta bethe 3 Ihardets ceçan lesusec eta erran cieçon, Eguiaz

citzen garairano. 8 Orduan dioste, Eraitsaçue orain, eguiaz erraiten drauat, berriz iayo içanen ezenec,

eta ekarroçue mestedostalari. Eta ekar cieçoten: 9 ecin ikus deçaquela laincoaren resumá.

4 Erran Eta dastatu çunean mestedostalac vr mahatsarno cieçon Nicodemoc, Nolatan guiçona iayo ahal daite

eguin içan cena (eta etzaquian nondic cen: baina çahar denean? ala berriz bere amaren sabelean

vra karreatu çuten cerbitzariéc baçaquiten) deitzen sar eta iayo ahal daite? 5 Ihardets ceçan lesusec,

du sposoa mestedostalac, 10 Eta diotsa, Guiçon Eguiaz eguiaz erraiten drauát, vrez eta Spirituz

guciak lehenic mahatsarno ona eçarten dic, guero iayo eztena, ecin sar daitela laincoaren resumán.

vngui edan duqueiten orduan, gaichtoena: baina 6 Haraguitic iayo dena haragui duc: eta Spirititic

hic beguirat vkan duc mahatsarno ona oraindrano. iayo dena, spiritu duc. 7 Ezteçála mirets ceren erran

11 Signo hatse haur eguin ceçan lesusec Cana drauadan, Berriz iayo behar çarete. 8 Haiceac nahi Galileacoan, eta manifesta ceçan bere gloriá: eta duen lekura diraunsac: eta harenhotsa ençuten duc:

sinhets ceçaten hura baithan haren discipuluéc 12 baina etzaquic nondic heldu den ez norat ioaiten den: Guero iauts cedin Capernaumera, bera eta haren hala duc spiritutic iayo den gucia. 9 Ihardets ceçan

amá eta haren anayeac eta haren discipuluac: eta Nicodemoc, eta erran cieçon, Nolatan gauça hauc

egon citecen han, ez anhitz egun. 13 Ecen hurbil cen

eguin ahal daitezque? 10 Ihardets ceçan lesusec, eta Iduén Bazcoa. Igan cedin bada lesus Ierusalemera.

erran cieçon, Hi aiz Israeleco doctor, eta gauça hauc

14 Eta eriden citzan templean idi eta ardi eta vsso eztituc eçagützen? 11 Eguiaz eguiaz erraiten drauat,

columba salçaleac, eta cambiadoreac iarriric ceudela. ecen daquigun gauçá erraiten dugula, eta ikussi dugun

15 Eta eguinic açotebat kordatoz, guciac egotz citzan gauçáz testificatzen dugula: baina gure testimoniagea

templetic, eta ardiac eta idiac: eta cambiadorén eztuque recebitzen. 12 Baldin lurreco gauçác erran

monedá issur ceçan, eta mahainac itzul citzan. 16 badrauzquiçet, eta sinhesten ezpadituçue? nolatan

Eta vsso columba salçaley erran cieçon, Ken itçaçue baldin ceruco gauçác erran badietzaçet sinhetsiren

gauça hauc hemendic: eta eztagliquela ene Aitaren duçue? 13 Ecen nehor ezta igan cerura, cerutic iautsi

etcheaz merkatalgoataco etche. 17 Orduan orhoit dena baicen, cein baita guiçonaren Seme ceruän

citecen haren discipuluac ecen scribatua dela, Hir dena. 14 Eta nola Moysesec altcha baitzeçan suguea

desertuan, hala altcha dadin behar da guiçonaren Semea: **15** Hura baithan sinheste duenic batre gal eztadin, baina vicitze eternala duençát. (aiónios g166) **16** Ecen hala laincoac onhetsi vkan du mundua, non bere Seme bakoitzta eman vkan baitu, hura baithan sinhesten duenic gal eztadin, baina vicitze eternala duençát. (aiónios g166) **17** Ecen eztu igorri laincoac bere Semea mundura, mundua condemna deçançát, baina mundua harçaz salua dadiñçát. **18** Hura baithan sinhesten duenic, ezta condemnatzan: baina sinhesten eztuena ia condemnatua da: ecen eztu sinhetsi laincoaren Seme bakoitzaren icenean. **19** Haur da bada condemnationea, ecen Arguia ethorri da mundura, baina onhetsiago dute guizonéc ilhumbea ecen ez Arguia: ceren hayen obráci gachtoac baitirade. **20** Ecen gaizqui ari den guciac, gaitz daritza arguari: eta ezta arguira ethorten, haren obráci reprehendi eztitecençat. **21** Bainha bidezqui ari dena, ethorten da arguira, haren obráci manifesta ditecençat: ceren laincoaren araura eguinac baitirade. **22** Guero ethor cedin Iesus bere discipuluequin Iudeaco lurrera: eta han egoiten cen hequin, eta batheyatzen ari cen. **23** Eta Ioannes-ere batheyatzen ari cen Enonen Salimgo aldean, ceren anhitz vr baitzén han: eta ethorten ciradén gendeac eta batheyatzen ciraden. **24** Ecen oraino etzén ecarri içan Ioannes presoindeguian. **25** Altcha cedin bada questionebat Ioannesen discipuluetaric Iuduequin purificationeaz. **26** Eta ethor citecen Ioannesgana, eta erran cieçoten, Magistruá, Iordanaz berce aldean hirequin cena, ceinez hic testificatu baituc, hará, batheyatzen ari duc, eta guciac ethorten dituc harengana. **27** Ihardets ceçan Ioannes-ec eta erran ceçan, Ecin guiçonac recebi deçaque deus, baldin eman ezpadaquio cerutic. **28** Çuec ceuroc çatituztet testimonio nola erran dudan, Ez naiz ni Christ, baina igorri içan naiz haren aitzinean. **29** Sposa duena sposo da: baina sposo denaren adisquide han dena eta hura ençuten duena, haguitz alegueratzen da sposoaren vozagatic: beraz ene alegrancá complitu da. **30** Harc behar du handitu, eta nic chipitu. **31** Garaitic ethorri dena, gucién gaineco da: lurretic dena, lurreco da, eta lurreco gaucéz minço da: cerutic ethorri dena gucién gaineco da. **32** Eta cer ikussi eta ençun baitu hura testificatzen du: baina haren testimoniagea nehorc eztu recebitzen. **33** Haren testimoniagea recebitu duenac cigillatu du ecen Iaincoa eguiati dela. **34** Ecen Iaincoac igori duena Iaincoaren hitzéz minçatzen da, ecen Iaincoac eztrauca neurriz emaiten Spiritua. **35** Aitác maite du Semea, eta gauça guciac eman ditu haren escura. **36** Sinhesten duenac Semea baithan, badu vicitze

eternala: baina Semea obeditizen eztuenac, eztu ikussiren vicitzea, baina laincoaren hirá dago haren gainean. (aiónios g166)

4 Bada eçagutu çueanean launac nola ençun çuten Phariseúc ecen Iesusec discipulu guehiago eguiten çuela eta batheyatzen, ecen ez Ioannesec: **2** (Iesus bera batheyatzen ari ezpacen-ere, baina haren discipuluac) **3** Vtzi ceçan Iudea, eta ioan cedin berriz Galilearát. **4** Eta harc behar çuen iragan Samariatic. **5** Ethorten da bada Samariaco hiri Sichar deitzen den batetara cein baita Iacob-ec bere seme Iosephi eman ceraucan possessionearen aldean. **6** Eta cen han Iacob-en ithurria: Iesus bada bidean vnhatua berehala iar cedin ithur bazterrean: ecen bacén sey orenén inguruä. **7** Ethor cedin emazte Samaritanabat vr idoquitera: erran cieçón hari Iesusec, Indan edatera. **8** Ecen haren discipuluac ioan içan ciraden hirira iateco erostra. **9** Diotsa bada hari emazte Samaritana hunec, Nola hi Iudu acelaric, edatera niri esquez aut, bainaiz emazte Samaritana? ecen eztíe conuersationeric Iudué Samaritanoequin. **10** Ihardets ceçan Iesusec eta erran cieçon, Baldin bahaqui laincoaren dohaina, eta nor den hiri erraiten draunana, Indan edatera, hi escatu inçayqueon hari, eta eman baitzerauenán vr vicitic. **11** Diotsa emazteac, launa, eztuc cerçaz idoqui deçán, eta putzua duc barna: nondic duc beraz vr vici hori? **12** Ala gure aita Iacob baino handiago aiz hi, ceinec eman baitraucu putzu haur, eta berac hunetaric edan baitu, eta haren haourréc, eta haren abré? **13** Ihardets ceçan Iesusec eta erran cieçon, Vr hunetaric edaten duen gucia egarrituren dun berriz: **14** Bainha norc-ere edanen baitu nic emanen draucadan vretic, eztun egarrituren seculan: baina nic emanen draucadan vra, eguinien dun hura baithan vr iauzten denezco ithurri, vicitze eternalecotzat. (aión g165, aiónios g166) **15** Diotsa emazteac, launa, indac vr horretaric, egari eznadin, eta ethor eznadin hunia idoquitera. **16** Diotsa Iesusec, Habil dei eçan eure senharra, eta athon hunia. **17** Ihardets ceçan emazteac eta erran cieçon, Eztíat senharric. Diotsa Iesusec, Vngui erran dun, Eztíat senharric. **18** Ecen borz senhar vkan ditun, eta orain dunana, eztun hire senhar: hori eguiaz erran dun. **19** Diotsa emazteac, launa, badiacüssát ecen Propheta aicela hi. **20** Gure aítéc mendi hunetan adoratu vkan dié: eta çuec dioçue ecen Ierusalem delà lekuak non adoratu behar baita. **21** Diotsa Iesusec, Emazteá, sinhets neçan ni, ecen ethorten dela orena noiz ezpaitiue mendi hunetan ez Ierusalem adoraturen Aita. **22**

Çuec adoratzen duçue eztaquiqueña, guc adoratzen bere herrian ohoreric eztuela. **45** Bada ethori içan dinagu daquiguna: ecen saluamendua Iuduetaric cenean Galileara, recebi ceçaten Galileanoec, bestán dun. **23** Baina ethorten dun orena, eta orain dun, Ierusalem equin cituen gauça guciak ikussiric: ecen noiz adoraçale eguiazcoéc adoraturen baitute Aita hec-ere ethori içan ciraden bestara. **46** Ethor cedin spirituz eta eguiaz: ecen Aita-ere halaco adoraçalén bada Iesus berriż Cana Galileaco hirira, non equin galdez diagon. **24** Iaincoa dun Spiritu: eta hura vkan baitzuen vra mahatsarno. Eta cen gorte iaundoratzen dutenéc, spirituz eta eguiaz adoratu behar bat, ceinen semea baitzén eri Capernaumen. **47** Haur, diné. **25** Diotsa emazteac, Baceaquiat ecen Messiasa encunic ecen Iesus ethori cela Iudeatic Galileara, ethorteco dela, Christ deitzen dena, harc dathorrean ioan cedin harengana, eta ohoitz equin cieçon iauts declaraturen dirauzquiguc gauça guciak. **26** Diotsa Iedín, eta senda lieçón bere semea: ecen hiltzera Iesusec, Ni naun hura, hirequin minço naicena. **27** cioan. **48** Erran cieçon orduan Iesusec, Signoac eta Eta bizquitartean ethor citecen haren discipuluac, miraculuac ikus ezpaditzague, ezteçaqueçue sinhets. eta mirets ceçaten nola emazte batequin minço cen: **49** Diotsa gorte iaun harc, launa, iautsi adi ene semea badaric-ere nehorc etzieçon erran, Ceren galdez hil dadin baino lehen. **50** Diotsa Iesusec, Habil: hire ago? edo, Cer minço aiz horrequin? **28** Vtzi ceçan semea vici duc. Eta sinhets ceçan guionac Iesusec bada bere vncia emazteac, eta ioan cedin hirira, erran ceraucan hitza eta ioan cedin. **51** Eta ia hura eta erran ciecen leku hartaco gendey. **29** Çatozte, iausten cela bere cerbitzariac bat cequiquion, eta ikussaque guion-bat ceinec erran baitrauzquit equin conta cieçoten, cioitel, Hirre semea vici duc. **52** ditudan gauça guciak: ezta haur Christ? **30** Ilki citecen Orduan galdeguin ciecén, cer orenez hobequi eriden bada hiritic, eta ethor citecen harengana. **31** Eta içan cen: eta erran cieçoten, Atzo çazpi orenetan bizquitartean ohoitz eguiten ceraucaten discipuluéc, vtzi cian helgaitzac. **53** Eçagut ceçan bada aitác cioitel, Magistrua, ian eçac. **32** Baina harc erran ecen oren hartan cela Iesusec erran ceraucana, Hirre ciecén, Nic viandabat dut iateco, çuec eztaquiqueñic. semea vici duc. Eta sinhets ceçan berac, eta haren **33** Erraiten çuten bada discipuluéc elkarren artean, etche guciak. **54** Bigarren signo haur berriz equin Nehor ekarri othe drauca iatera? **34** Dioste Iesusec, ceçan Iesusec ethori içan cenean Iudeatic Galileara.

Ene viandá da equin deçadan ni igorri nauenaren vorondatea, eta acaba deçadan haren obrá. **35** Eztuçue çuec erraiten, Oraino laur hilebethé dirade, eta vztá ethorriren da? Huná, erraiten drauçuet, goitizaçue çuen beguiac, miritaçue bazterracc, ecen ia churitu dirade vztaren biltzeco. **36** Eta vztá biltzen duenac, sari recebitzen du, eta biltzen du fructua vicitze eternaleracotzát: ereiten duenac bozcario duençát, bayeta biltzen duenac-ere. (aiōnios g166) **37** Ecen hunetan erran haur eguiazco da, Bat da ereiten duena, eta bercebat biltzen duena. **38** Nic igorri çaituztet nekatu etzarenaren biltzera: berceac nekatu içan dirade, eta çuec hayén trabailluan sarthu içan çarete. **39** Eta hiri hartaco Samaritanoetaric anhitzeç sinhets ceçaten hura baithan, emazte testificatu çuenaren erranagatic, cioela, Eguin dudan gicia erran draut. **40** Ethori ciradenean bada Samaritanoac, ohoitz equin cieçoten hequin egon ledin: eta egon cedin han bi egun. **41** Eta anhitzez guehiagoc sinhets ceçaten beraren hitzagatic. **42** Eta emazteari erraiten ceraucaten, Eztinagu goiticirc hira erranagatic sinhesten: ecen gueuroc ençun dinagu, eta baceaquinagu ecen haur dela eguiazqui Christ munduaren Saluadorea. **43** Eta bi egunen buruän parti cedin handic, eta ioan cedin Galilearat. **44** Ecen Iesusec berac testifica ceçaten, ecen Propheta batec

5 Gauça hauen ondoan, Iuduén bestabat cen, eta igan cedin Iesus Ierusalemera. **2** Eta da Ierusalem ardi placán ikuzgarribat Hebraicoz Bethesda deitzen denic, borz galeria dituenic. **3** Hetan cetzan eri, itsu, maingu, membro eyhardun mulço handia, vraren higuitzearen beguirea ceudela. **4** Ecen Ainguerubat iausten cen ordu iaquinez ikuzgarrira, eta vra vherritzen çuen: eta vraren vherritz ondoan lehen hartara iausten cena sendatzen cen, cere eritassunec baitzaducan. **5** Eta cen guionbat han hoguey eta hemeçortzi vrthez erharçunac çaducanic. **6** Haur ikus ceçanean Iesusec cetzala, eta çaguturic ecen ia dembora lucea çuela, diotsá, Nahi aiz sendatu? **7** Ihardets cieçón eriac, launa, eztiat norc, vra vherritu denean, eçar neçan ikuzgarrira: baina ni ethorten naicen bizquitartean, bercebat ene aitzinean iausten duc. **8** Diotsa Iesusec, laiqui adi, altcha eçac eure ohea, eta ebil adi. **9** Eta bertan senda cedin guion hura: eta altcha ceçan bere ohea, eta баçabilan: eta cen Sabbathoa egun hartan. **10** Erran cieçoten bada Iuduéc sendatu içan cenari, Sabbathoa duc, eztuc sori ohea eraman deçán. **11** Ihardets ciecén, Norc ni sendatu bainau, harc erran draut, Altcha eçac eure ohea eta ebil adi. **12** Orduan interroga ceçaten, Nor da hiri erran drauan

guiçon hura, Altcha eçac eure ohea eta ebil adi? 13 31 Baldin nic testificatzen badut neure buruaz, ene Eta sendatu içan cenac, etzaquian nor cen: ecen testimoniagea ezta sinhesteco. 32 Bercebat da Iesus apparta cedin leku hartan cen gendetzetic. testificatzen duenic niçaz, eta badaquit ecen eguiazco 14 Guero eriden ceçan hura lesusec templean, eta dela niçaz testificatzen duen testimoniagea. 33 erran cieçon, Huná, sendatu aiz: guehiago bekaturic Çuec igorri vkan duçue Ioannesgana, eta harc eztagliua, cerbait gaizquiago hel eztaquian: 15 testimoniage eman drauca eguiari. 34 Bainanic loan cedin guicon haur, eta conta ciecén luduey eztut guiçonaganic testimoniageric recebitzen: baina ecen Iesus cela hura sendatu vkan çuena. 16 Eta gauça hauc erraiten ditut çuec salua çaitetzençat. halacotz persecutzen çutén Iduéc Iesus, eta 35 Hura cen candela çachecana eta argui eguiten hura hil nahiz çabiltzan, ceren gauça hauc eguiñ çuena: eta çuec nahi içan çarete appur-batetacoz baitzituen Sabbathoa. 17 Bainanic lesusec ihardets alegueratu haren arguan. 36 Bainanic Ioannesena ciecén, Ene Aitac oraindrano obratzan du, eta nic- baino testimoniage handiagoa dut: ecen niri Aitac ere obratzan dut. 18 Halacotz bada Iduac hura compli ditzadancat eman drauzquidan obréc, nic hil nahiz haguitzago çabiltzan, ez solament ceren eguiten ditudan obra beréc testificatzen duté niçaz Sabbathoa hautsi çuen, baina are ceren haren Aita ecen Aitac igorri vkan nauela. 37 Eta ni igorri nauen laincoa cela erran baitzuen, bere buruá laincoaren Aitac berac testificatu niçaz. Eztuçue haren voza bardin eguiñez. 19 Ihardets ceçan bada lesusec, egundano ençun, ezeta haren irudia ikussi. 38 Eta eta erran ciecén, Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, eztuçue haren hitza çuec baithan egoiten dela: ecen ecin daidi Semeac bere buruz deus, erran nahi da, nor harc igorri baitu, hura çuec eztuçue sinhesten. baldin ikussi ezpadu Aitá obratzan: ecen cer-ere harc 39 Informa çaitetze diligentqui Scripturetaric; ecen eguiten baitu, hura Semeac-ere halaber eguiten du. çuec vste duçue hetan vicitze eternala duçuela: 20 Ecen Aitác maite du Semea, eta berac eguiten eta hec dirade niçaz testificatzen dutenac. (aiōnios dituen gauça guiac eracusten drauzca, eta hauc g166) 40 Eta etzarete ethorri nahi enegana, vicitzea baino obra handiagoac eracutsiren drauzca hari, çuec duçençua. 41 Gloriaric guiçonetaric eztut hartzen. 42 mirets deçaçuençat. 21 Ecen nola Aitac resuscitatzen Bainanic eçagutzen çaituztet ecen laincoaren amorioa baititu hilac eta viuifatzen, halaber Semeac-ere eztuçuela çuec baithan. 43 Ni ethorri naiz neure nahi dituenac viuifatzen ditu. 22 Ecen Aitac eztu Aitaren icenean, eta eznauçue recebitzen: baldin iugeatzen nehor, baina iugemendu gucia eman drauca bercebat ethor badadi bere icenean, hura recebituren Semeari: 23 Guciéc Semea ohora deçatençat, Aita duçue. 44 Nolatan çuec sinhets ahal deçaqueçue, ohoratzan duten beçala: Semea ohoratzan eztuenac, batac berceaganic gloria recebitzen duçuelaric, eta eztu ohoratzan Aita, ceinac igorri baitu hura. 24 Eguiaz laincoaganic beraganic heldu den gloriá ezpaitue eguiaz erraiten drauçuet, ecen ene hitza ençun, eta bialhatzen? 45 Eztuçuela vste ecen nic accusaturen niñiroqueçue ni: ecen niçaz harc scribatu vkan du. 47 Ecen baldin Moyses sinhesten bacindute, sinhets nindiroqueçue ni: ecen niçaz harc scribatu vkan du. Bainanic baldin haren scribatuac sinhesten ezpaditue, 25 Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, ecen ethorten dela orena, eta orain dela, noiz hiléc ençunen baitute iugemendu-ere eguiteco, guiçonaren Seme den etiñatean. 26 Ecen nola Aitac baitu vicitze bere becembatean. 27 Eta bothere eman drauca vicitzearen vkaitea. 28 Ezteçaçuela mirets haur: ecen ethorriren da orena ceinetan monumentetaco guciéc ençunen baitute haren voza. 29 Eta ilkiren dirade vngui eguiñ duqueitenac, vicitzeo resurrectionera: baina gaizqui eguiñ duqueitenac, condemnationeco resurrectionera. 30 Ecen daudit nic neure buruz deus: dançudan beçala iugeatzen dut: eta ene iugemendua iusto da: ecen eznabil neure vorondatearen ondoan: baina ni igorri nauen, Aitaren vorondatearen ondoan.

Philippec, Ber-ehun dineroren oguiaz ezliqueye çatezte ez vianda galtzen denagatic, baina vicitze asco, den gutiena batbederac har leçan. **8** Diotsa eternalecotzat irauten duenagatic, cein guionaren bere discipuluetic batet, Andriu Simon Pierrisen Semeac emanen baitraue: ecen Seme haur lainco anayeac. **9** Baduc hemen muthilcobat, dituenic borz Aitac ciguilatu vkan du. (*aiōnios g166*) **28** Erran cieçoten ogui garagarrezcoric, eta bi arrain: baina hauc cer bada, Cer eguiñen dugu eguiñ ditzagunçat laincoaren dirade hambaten arteco? **10** Eta erran ceçan lesusec, obrá? **29** Ihardets ceçan lesusec, eta erran cieçén, lar eraci eçaque gendea. Eta cen belhar handi Haur da laincoaren obrá, sinhets deçaquen harc leku harten. Lar citecen bada borz milla guionen igori duena baithan. **30** Orduan erran cieçoten, Cer contuaren inguruä. **11** Eta har citzan lesusec oguiac: signo bada hic eguiten duc, dacussagunçat eta hi eta gratiac rendaturic parti cietzén discipuluey: eta sinhets eçaqun? cer obra eguiten duc? **31** Gure discipuluéc iarriric ceudeney: halaber arrainetaric- aitéc ian vkan dié manná desertuan: scribatua den ere nahi çuten becembat. **12** Eta ressasiati içan beçala, Cerutico oguiña eman draue iatera. **32** Erran ciradenean erran cieçén bere discipuluey, Bil itzaque cieçén bada lesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, soberatu diraden çathiac, deus gal eztadin. **13** Bil eztraue Moysesec eman cerutico oguiña: baina citzaten bada, eta bethe citzaten hamabi sasqui ene Aitac emaiten drauquet cerutico ogui eguiazcoa. çathiz, borz ogui garagarrezcoetaric, ian çuteney **33** Ecen laincoaren oguiña da cerutic iautsi dena, soberaturic. **14** Gende hec bada ikussi çutenean eta munduari vicitze draucana. **34** Erran cieçoten lesusec eguiñ çuen miraculua, erraiten çutén, Haur bada, launa, eman ieçaguc bethiere ogui hori. **35** da eguiazqui mundura ethorteco cen Propheta hura. Eta erran cieçén lesusec, Ni naiz vicitzeo oguiña: **15** lesusec bada eçaguturic ecen haren harrapatzera enegana ethorten dena, ezta gosseturen: eta ni ethorteco ciradela hura regue eguiñ leçatençat, baithan sinhesten duena, ezta egarrituren iagoitic. retira cedin berriz mendira ber-bera. **16** Eta arratsa **36** Bainha erran drauquet, ecen ikussi-ere banuçuela, ethor cedinean, iauts citecen haren discipuluac eta eztuue sinhesten. **37** Aitac emaiten drautan itsassora. **17** Eta sarthuric vncira, ioaiten ciraden gacia, enegana ethorriren da, eta enegana ethorten itsassoaz berce aldera Capernaum alderát: eta ia dena, eztut campora iraitziren. **38** Ecen cerutic iautsi ilhuna cen, eta etzén lesus hetara ethorri. **18** Eta içan naiz eguiñ deçadençat ez neure vorondatea, itsassoa, haice handic erauntsiz altchatzen cen. baina niigorri nauenaren vorondatea. **39** Eta haur **19** Bada hoguey eta borz, edo hoguey eta hamar da niigorri nauenaren vorondatea, Aitarena, cerere stade beçala abiroina tiratu ondoan, ikusten dute eman baitraut, ezteçadan gal hartaric, baina resuscita lesus itsas gainez dabilala, eta vnciari hubiltzen deçadan hura azquen egunean. **40** Halaber haur da çayola, eta ici citecen. **20** Eta harc erran cieçén, Ni niigorri nauenaren vorondatea, Semea ikusten eta naiz, etzaretelia beldur. **21** Nahi vkan çutén bada hura baithan sinhesten duen guciak, duen vicitze hura vncira recebitu: eta bertan vncia arriba cedin eternala, eta nic resuscitaturen dut hura azquen ioaiten ciraden lekura. **22** Biaramunean itsassoaren berce aldetic gueldituri cegoen gendetzeac ikussi ludiéc harçaz, ceren erran baitzuen, Ni naiz cerutic duenean ecen berce vncitchoric etzela han bat iautsi naicen oguiña. **42** Eta erraiten çutén, Ezta haur baicen, ceinetara haren discipuluac sarthu içan lesus, Iosephen semea, ceinen aita eta ama guc baitziraden, eta etzela sarthu bere discipuluquin eçagutzen baititugu? Nola dio bada hunec, Cerutic lesus vncitchora, baina haren discipuluac berac ioan iautsi naiz? **43** Ihardets ceçan bada lesusec eta içan ciradela: **23** Eta Tiberiadetic berce vncitchoric erran cieçén, Ezteçaquela murmura çuen artean. **44** ethorri cela leku haren aldera non oguiña ian vkan Nehor ecin dathor enegana, baldin niigorri nauen baitzutén, gratiac rendaturic launac. **24** Ikus ceçanean Aitac tira ezpadea: eta nic resuscitaturen dut hura bada gendetzeac ecen lesus etzela han, ez haren azquen egunean. **45** Scribatua da Prophetetan, Eta discipuluac, sar citecen hec-ere vncietara, eta ethor içanen dirade guciak laincoaz iracatsiac. Norc-ere citecen Capernaumeria, lesus bilhatzen çutela. **25** beraz ençun bauit Aitaganic eta ikassi, hura ethorten Eta hura eridenic itsassoaren berce aldean, erran da enegana. **46** Ez Aita ikussi duenez nehorc, cieçoten, Magistrá, noiz huna ethorri aiz? **26** Ihardets laincoaganic denac baicen: harc ikussi du Aita. **47** cieçén lesusec, eta erran ceçan, Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, ni baithan sinhesten erraiten drauquet, ene bilha çabiltzate, ez ceren duen guciak badu vicitze eternala. (*aiōnios g166*) **48** miraculiac ikussi dituquen, baina ceren ian baititque Ni naiz vicitzeo oguiña. **49** Çuen aitéc ian vkan duté oguetaric, eta ressasiati içan baitzarete. **27** Trabailla manná desertuan, eta hil içan dirade. **50** Haur da

ogua cerutic iautsi dena, hunetaric ianen duena hil eztadinçat. 51 Ni naiz ogui vicia cerutic iautsi naicena: nehorc ian badeça ogui hunetaric, vicico da eternalqui, eta nic emanen dudan oguia, ene haraguia da, nic munduaren vicitzeagatic emanen dudana. (aiōnios g165) 52 Bacharducaten bada luduéc elkarren artean, erraiten çutela, Nolatan hunec guri bere haraguia eman ahal dieçaquegu iatera? 53 Orduan erran ciecen lesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, baldin ian ezpadeçaçue guiçonaren Semearen haraguia, eta edan ezpadeçaçue haren odola, eztue vicitzeric çuec baithan. 54 Iaten duenac ene haraguia, eta edaten ene odola, badu vicitze eternala: eta nic dut resuscitaturen hura azquen egunean. (aiōnios g166) 55 Ecen ene haraguia eguiazqui da vianda, eta ene odola eguiazqui da edari. 56 Ene haraguia iaten duena, eta ene odola edaten, nitan egoiten da, eta ni hartan. 57 Nola niigorri bainau Aita vici denac, eta ni vici bainaiz neure Aitzaz: hala ni ianen nauena ere, vicico da hura-ere niçaz. 58 Haur da ogui cerutic iautsi içan dena: ez çuen aïtic manná ian duten beçala, eta hil içan dirade: ogui haur ianen duena vicico da eternalqui. (aiōnios g165) 59 Gauça hauc erran citzan synagogán iracasten ari cela Capernaumen. 60 Haren discipuluetafic bada anhitzec gauça hauc ençunic erran ceçaten, Gogor da hitz haur: norc ençun ahal deçaque? 61 Çaquialaric bada lesusec bere baithan ecen haren discipuluec huneçaz murmuratze çutela, erran ciecen, Hunec scandalizatzen çaituzte? 62 Cer date bada baldin ikus badeçaçue guiçonaren Semea igaiten lehen cen lekura? 63 Spiritua da viuifatzen duena, haraguiaç eztu deus probetchatzan: nic erraiten drauzquiçuedan hitzac spiritu dirade eta vicitze. 64 Bainan badirade batzu çuetaric sinhesten eztutenic. Ecen baçaquian hatseandanic lesusec cein ciraden sinhesten etzutenac, eta cein cen hura tradituren çuena. 65 Eta erraiten çuen, Halacotz erran drauquet ecen nehor ecin dathorrela enegana, baldin ene Aitzaz eman ezpaçayo. 66 Orduandanic haren discipuluetafic anhitz guibelerat citecen: eta guehiagoric etzabiltzan harequin. 67 Erran ciecen bada lesusec hamabiey, Ala çuec-ere ioan nahi çarete? 68 Ihardets cieçón bada Simon Pierrisec, launa, norengana ioanen gara? vicitze eternalezco hitzac dituc hic: (aiōnios g166) 69 Eta guc sinhetsi eta eçagutu diagu ecen, hi aicela Christ lainco viciaren Semea. 70 Ihardets ciecen lesusec, Etzaituztet nic hamabi elegitu, eta çuetaric bat deabru baita? 71 Eta haur erraiten çuen Iudas Iscariot Simonen semeaz: ecen haur cen hura traditu behar çuena, hamabietaric bat bacen-ere.

7 Eta guero баçabilan Iesus Galilean: ecen etzén Iudean ebili nahi, ceren Iuduac baitzabiltzan hura hil nahiz. **2** Eta hurbil cen Iuduén bestá tabernaclén deitzen cena. **3** Erran cieçoten bada bere anayéc, Parti adi hemendic eta habil Iudearát, hira discipuluecere ikus ditzatençáti hira obra eguiten dituanac. **4** Ecen nehorc eztic deus secretuan eguiten, estimationetan içan nahiz dabilanec, baldin gauça hauc eguiten badituc, manifesta ieçoc eure buruá munduari. **5** Ecen are haren anayec-ere etzuten sinhesten hura baithan. **6** Dioste bada lesusec, Ene demborá ezta oraino ethorri: baina çuen demborá bethi da prest. **7** Ecin munduac gaitzets çaitzaquezte çuec: baina niri gaitz darizt: ceren nic testificatzen baitut harçaz, ecen haren obrác gaichto diradela. **8** Çuec igan çaitzezte besta hunetara: ni eznaiz oraino igaiten besta hunetara, ceren ene demborá ezpaita oraino bethe. **9** Eta gauça hauc erran cerautzenean egon cedin Galilean. **10** Eta igan ciradenean haren anayeac, orduan hura-ere igan cedin bestara, ez aguerriz, baina ichilic beçala. **11** Iuduéc bada bilhatzen çuten hura bestán, eta erraiten çuten, Non da hura? **12** Eta murmuratione handia cen populuaren artean harçaz: ecen batzuc erraiten çuten Guiçon ona da: eta bercéc erraiten çutén, Ezta: baina seducitizen du popula. **13** Badaric-ere nehor frangoqui etzén minçó harçaz, Iuduén beldurrez. **14** Eta besta ia erdi iragan cenean, igan cedin Iesus templera, eta iracasten ari cen. **15** Eta miraz ceuden Iuduac, cioitela, Nolatan hunc letrác daquizqui, ikassi gabe? **16** Ihardets cieçén lesusec, eta erran ceçan, Ene doctriná ezta enea, baina niigorri nauenarena. **17** Baldin nehorc nahi badu haren vorondatea eguiñ, eçaguturen du doctrináz, eya laincoaganic denez, ala ni neure buruz minçó naicenez. **19** Eztraue Moysesec eman Leguea? eta ezpaitu çuetaric batetere obratan eçarten Leguea? Cergatic çabiltzate ni hil nahiz? **20** Ihardets ceçan populua eti erran, Deabrua duc hic: nor dabila hi hil nahiz? **21** Ihardets ceçan lesusec eta erran cieçén, Obrabat eguiñ dut, eta guciak miraz çaudete. **22** Baina halere Moysesec eman draue Circoncisionea, (ez Moysesganic denez, baina Aittetaric) eta Sabbathoan circonciditzen duueguiçona. **23** Baldin Circoncisionea recebitzen badu guiçona Sabbathoan, Moysesen Leguea hauts eztadinçáti: asserre çarete ene contra ceren guiçon-bat ossoqui sendatu dudan Sabbathoan? **24** Ezteçauela iugea apparentiaren araura, baina iugemendu bidezco batez iugea eçaque. **25** Erraiten çutén bada Ierusalemetar batzuc, Ezta haur hiltzeço bilhatzen dutena? **26** Eta huna, frangoqui minçó da, eta eztrauate deus eguiten: ala eguiazqui

eaçagutu othe luqueite Gobernadoréc, ecen haur Halacotz ihardets ciecen Phariseuéc, Ezote cinatezte dela eguiazqui Christ? 27 Baina haur badaquigu çuec-ere seducitu? 48 Ala Gobernadoretaric edo nondic den: baina Christ dathorrean, nehorc etzu Pharisuetaric batec-ere sinhetsi du hura baithan? iaquinen nondic daten. 28 Oihuz cegoen bada 49 Baina populu Leguea cer den eztaquian haur, Iesus templean, iracasten çuela eta erraiteen, Eta ni maradicatua da. 50 Dioste Nicodemo harengana nauque eaçagutzen, eta nondic naicén badaquique, eta gauaz ethorri içan cenac, cein baitzén hetaric bat, neure buruz eznaiz ethorri, baina da eguiati niigorri 51 Ala gure Legueac condemnatzan du nehor, bera nauena, cein ezpaituque çuec eaçagutzen. 29 Baina behin ençun gabe, eta cer egui duen eaçagutu gabe? nic eaçagutzen dut hura, ceren harenganic bainaiz, eta 52 Ihardets ceçaten eta erran cieçoten, Ezaiz hi-harcigorri baina. 30 Orduan hura hatzaman nahiz çabiltzan: baina nehorc etzitzan escuac ecar haren Propheticar eztela ilki. 53 Eta itzul cedin batbedera gainean, ecen etzén oraino ethorri haren orena. 31 cein bere etcherát.

Eta gendetzcoataric anhitzec sinhets ceçaten hura baithan, eta erraiteen çutén, Christec dathorrean guehiago miraculu eguien othe du, hunec eguiten dituenac baino? 32 Ençun ceçaten Pharisuec gendetzea hauén gainean harçaz murmuratzen: eta igor citzaten Pharisuec eta Sacrificadore principaléc officierac hura hatzaman leçatenat. 33 Erran ciecen bada lesusec, Oraino dembora gutibatetacotz çuequin naiz, guero banoaigorri nauènaganat. 34 Bilhaturen nauque eta ez eridenen: eta non ni içanen bainaiz, hara çuec ecin ethor çaitezquete. 35 Erran ceçaten bada Iduéc elkarren artean, Norat haur ioaiteco da, guepaitugu eridenen? ala Grecoén artean barreyatuac diradenetarat oiaiteco da, eta Grecoén iracastera? 36 Ceric da erran duen propos haur, Bilhaturen nauque, eta ez eridenen: eta non ni içanen bainaiz, hara çuec ecin ethor çaitezquete? 37 Eta bestaco azquen egun handian eriden cedin lesus han, eta oihuz cegoen, cioela, Baldin nehor egari bida, bethor enegana eta edan beça. 38 Ni baithan sinhesten duenari, Scripturác dioen beçala, vr viciçzo fluuioac iariaturen çazica bere sabeletic. 39 (Eta haur erraiteen çuen hura baithan sinhesten çutenéc recebitzeco çuten Spirituáz: ecer oraino Spiritu saindua etzén eman, ceren Iesus oraino ezpaitzén glorificatu) 40 Anhitzec bada gendetzcoataric propos haur ençun çutenean, erraiteen çuten, Haur da eguiazqui Propheta hura. 41 Bercéc erraiteen çutén, Haur da Christ. Eta batzuc erraiteen çutén, Alabaina Galileatic ethorriren da Christ? 42 Eztu Scripturac erraiteen, ecen Dauid-en hacific, eta Bethlehemgo Dauid egoiten cen burgutic Christ ethorriren dela? 43 Dissensione egui cedin bada populuaren artean harengatic. 44 Eta hetaric batzuc nahi çuten hatzaman, baina nehorc etzitzan ecar haren gainea escuac 45 Ethor citecen bada officierac Sacrificadore principaleterata eta Pharisuetara, eta hec erran ciecen, Cergic eztuque hura ekari? 46 Ihardets ceçaten officieréc, Egundano ezta hala minçatu guiçonic, nola guiçon haur. 47

8 Baina Iesus ioan cedin Oliuatzetaco mendirát. 2 Eta arguiaaren beguian berriz ethor cedin templera, eta populu gucia ethor cedin harengana: eta iarriric cegoela iracasten cituen hec. 3 Orduan duté ekarten harengana Scribéc eta Pharisuec emazte adulterioan hatzaman-bat: eta hura artean eçarriric, 4 Diotsate, Magistrúa, emazte haur hatzaman içan duc adulterioco eguitate berean. 5 Eta Leguean Moysesec manatu diraucuc hunelacoac lapida ditecen: hic bida cer dioc? 6 Eta haur erraiteen çuten hura tentatzen çutela, hura cerçaz accusa lutençat. Baina lesusec beheiti gurthuric erhiaz scribatzen çuen lurrean. 7 Eta haren interrogatzez perseueratzen çutela, chuchenduric erran ciecen, Çuetaric bekatu gabe denac, lehenic horren contra harria aurdigui beça. 8 Eta berriz gurthuric scribatzen çuen lurrean. 9 Bada hori ençun çutenean, conscientiac accusatzen cituela, bata bercearen ondoan ilkiten ciraden çaharrenetaric hassiric azquenetarano: eta Iesus bera gueldi cedin, eta artean cegoen emaztea 10 Eta chuchendu cenean lesusec nehor etzacussanean emaztea baicen, erran cieçón hari, Emazteá, non dirade hire accusaçaleac? nehorc ezau condemnatu? 11 Eta harc erran ceçan, Ez nehorc, launa. Eta erran cieçón lesusec, Ezaut nic-ere condemnatzan: oha, eta guehiago bekaturic eztaguinala. 12 Berriz bada Iesus minça cequien, cioela, Ni naiz munduaren arguia: niri darreitana ezta ilhumbean ebiliren, baina vkanen du vicitzeco arguia. 13 Erran cieçoten bada Pharisuec, Hic eure buruáz testificalten duc, hire testimoniagea eztuc sinhesteco. 14 Ihardets ceçan lesusec eta erran ciecen, Nic neurorçaz testificalzenagatic sinhesteco da ene testimoniagea: ecen badaquit nondic ethorri naicén, eta norat ioaiteen naicen: baina çuec eztaquique nondic ethorten naicen, ez norat ioaiteen naicén 15 Çuec haraguiaren araez iugeatzen duque, nic eztut iugeatzen nehor. 16 Eta baldin iugea badeçat-ere nic, ene iugemendua eguiazco da: ecen eznaiz

neuror, baina ni eta niigorri nauen Aita. 17 Bainan duçue çuen aita baithan ikussi duçuena. 39 Ihardets çuen Leguean-ere scribatua da, ecen bi guiçonen ceçaten eta erran cieçoten, Gure aita, Abraham duc. testimoniagea sinhesteco dela. 18 Ni naiz neurorçaz Dioste lesusec, Baldin Abrahamen haour bacinete, testificatzen dudana, eta testificatzen du niçaz ni Abrahamen obráç eguiñin cinçaqueitez. 40 Orain igorri nauen Aitac. 19 Erraiten ceraucaten bada, bada ni hil nahiz çabiltzate, bainaiz, laincoaganic Non da hire Aita? Ihardets ceçan lesusec, Ez ni ençun dudan eguiña erran drauquedan guiçona: hori nauçue eçagutzen, ez ene Aita: baldin ni eçagutzen Abrahamec eztu eguiñin. 41 Çuec eguiten dituçue baninduce, ene Aita-ere eçagut cindeçaquete. 20 çuen aitaren obráç. Eta erran cieçoten, Gu ezgaituc Hitz hauc erran citzan lesusec thesaurerian, iracasten paillardicataric iayo: aitabat diagu, baita laincoa. 42 ari cela templean: eta nehor etzaquión lot, ceren Erran ciecén bada lesusec, Baldin laincoa çuen aita oraino ezpaitzén ethorri haren orena. 21 Erran ciecén baliz, maite ninduqueçue ni: ecen ni laincoaganic bada berriz lesusec, Ni banoa eta bilhaturen nauçue, partitu eta ethorri naiz: eta eznaiz neure buruz ethorri, eta çuen bekatuhan hilen çarete: norat ni ioaiten baina harc igorri nau. 43 Cergaticene lengoagea bainaiz, çuec ecin çatozquete. 22 Erraiten çuten bada eztuçue aditzen? ceren ecin ençun baitiroqueçue ene Iduéc, Berac hilen othe du bere buruä? erraiten hitza. 44 Çuec, aita deabruaganic çarete, eta çuen baitu, Norat ni ioaiten bainaiz, çuec ecin çatozquete. aitaren desirac eguiñin nahi dituçue: hora guicerhaile 23 Orduan erran ciecén, çuec beheretic çarete, ni cen hatseandanic, eta eguiñin eztu perseueratu: garaitic: çuec mundu hunetaric çarete, ni ez naiz ecen eguiariç ezta hartan. Noiz-ere erraiten baitu mundu hunetaric. 24 Halacotz erran drauquet ecen gueçurra, bere propritic minço da: ecen gueçurti da eta çuen bekatuhan hilen çaretela. Ecen baldin sinhets gueçurraren aita. 45 Eta ceren nic eguiña erraiten baitut, ezpadeçaue ni naicela hora, çuen bekatuhan hilen eznauçue sinhesten. 46 Norc çuetaric reprehenditzen çarete. 25 Erran cieçoten bada, Hi nor aiz? Orduan nau ni bekatz? eta baldin eguiña erraiten badut, erran ciecén lesusec, Hatseandanicoa, badiotsuet. 26 ceren çuec eznauçue sinhesten? 47 laincoaganic Anhitz gauça dut çueçaz minçatzeo eta iugeatzeko: denac, laincoaren hitzac ençuten ditu: halacotz çuec baina ni igorri nauena eguiati da: eta nic harenganic eztituçue ençuten, ceren ezpaitzarete laincoaganic. ençun ditudan gauçac munduari erraiten drauzkioit. 48 Ihardets ceçaten orduan Iduéc eta erran cieçoten, 27 Etzeçaten eçagut ecen Aitaz minço çayela. 28 Eztugu vngui erraiten gúc, ecen Samaritano aicela Erran ciecén bada lesusec, Altchatu duqueçueñean hi, eta deabrua duala? 49 Ihardets ceçan lesusec, guiçonaren Semea, orduan eçaguturen duçue ecen ni Eztut nic deabrua: baina dut ohoratzen, neure Aita, naicela hora, eta neure buruz eztudala deus eguiten, eta çuec desohoratzen nauçue ni. 50 Eta nic eztut baina Aitac iracatsi nauen, beçala gauça hauc erraiten neure gloriá bilhatzen: bada bilhatzen duenic, eta ditudala. 29 Ecen ni igorri nauena enequin da: eznau Eztutnic deabrua: hic dioc, Baldin nehorc ene hitza beguira badeça, herioa vtzi neuror Aitac, ceren nic haren gogaraco gauçac hitzean, eguiazqui ene discipulu içanen çarete. 30 Gauça hauc harc erraiten eztu ikussiren seculan. (aión g165) 52 Orduan erran cituela, anhitzec sinhets ceçaten hora baithan. 31 Eta duçue eçaguturen Eguiá, eta Eguiáç çuec libre hi gure aita Abraham baino handiago aiz, cein hil eguiñen çaituzte. 33 Ihardets cieçoten, Abrahamen içanen baita? Prophetac-ere hic dioc, Baldin nehorc ene hitza beguira badeça, erraiten baituçue çuec ecen çuen lainco dela. 55 Eta delà. 34 Ihardets Eztut dastaturan herioa seculan. (aión g165) 53 Ala ciecén lesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauquet ecen deus: ene Aita da ni glorificatzen nauena, ceinez bekatuha eguiten duen gúcia bekatuaren cerbitzari erraiten baituçue çuec ecen çuen lainco dela. 55 Eta delà. 35 Eta cerbitzaria ezta egoiten bethierecotz eztuçue eçagutzen hora: baina nic eçagutzen du etchean, semea dago bethierecotz. (aión g165) 36 Bada hura: eta baldin erran badeçat ecen eztudala hora baldin Semeac çuec libre eguiña başaitzate, eguiazqui eçagutzen, içanen naiz çuec irudi, gueçurti: baina libre içanen çarete. 37 Badaquit ecen çuec Abrahamen badagaçut hora, eta haren hitza beguiratzen dut. hacia çaretela: baina ni hil nahiz çabiltzate, ceren ene 56 Abraham çuen aita aleguera cedin ikus leçançat hitzac ezpaitu lekuric çuec baithan. 38 Nic erraiten dut ene egun haur: eta ikussi vkan du, eta alegueratut neure Aita baithan ikussi dudana: eta çuec eguiten içan da. 57 Erran cieçoten bada Iduéc, Berroguey

eta hamar vrthe oraino eztituc, eta Abraham ikussi aitaméc, eta erran ceçaten, Badaquigu ecen haur dela duc? 58 Erran ciecen lesusec, Eguiaz eguiaz erraiten gure semea, eta itsu iayo içan dela: 22 Gauça hauc drauquet, Abraham cedin baino lehen, ni naiz. 59 Har ceçaten orduan harri: haren contra aurtheriteco: baina luduén: ecen ia ordenatu çuten luduéc, baldin nehorc aithor baleça hura licela Christ, synagogatic iraitz ledin. 23 Halacotz haren aitaméc erran ceçaten, Adin du, bera interroga eçaue. 24 Dei ceçaten bada bigarren alidian guiçon itsu içana, eta erran cieçoten, Emógloria laincoari: guc bacequiagu ecen guiçon hori gaichtoa dela. 25 Ihardets ceçan bida harc, eta erran ceçan, Gaichto denez eztaquit: gauçabat badaquit, ecen itsu nincelaric orain badacussadala.

26 Eta erran cieçoten berriz, Cer eguiun drauc? nolatan irequi ditu hire beguiac? 27 Ihardets ciecen, la erran drauquet, eta eztuęe ençün: cergatic berriz ençün nahi duque? ala çuec-ere haren discipulu eguiun nahi çarete? 28 Orduan iniuria ceçaten hura, eta erran ceçaten, Aicén hi haren discipulu: güçaz den becembatean, Moysesen discipulu gaituc. 29 Guc bacequiagu ecen Moyses minçatu içan çayola laincoa: baina haur nondic den etzequiagu. 30 Ihardets ceçan guiçonac eta erran ciecen, Segur, hunetan da miraculua, ceren çuec ezpaitaquiue nondic den, eta irequi baititu ene beguiac. 31 Eta badaquigu ecen laincoac vicite gaichtotacoac eztituela ençuten: baina baldin norbeit laincoaren cerbitzari bida, eta haren vorondatea eguiten badu, hura ençuten du. 32 Egundano ençün içan ezta ecen nehorc irequi duela itsu sorthuren beguiric. (aión g165) 33 Baldin ezpaliz haur laincoaganic, deus ecin laidi. 34 Ihardets ceçaten eta erran cieçoten, Hi bekattutan sorthua aiz guciori, eta hic iracasten gaitug? Eta iraitz ceçaten hura campora. 35 Ençün ceçan lesusec nola egotzi vkan çuten hura campora: eta eriden çunnean hura, erran cieçón, Sinhesten duc hic laincoaren Semea baithan? 36 Ihardets ceçan harc eta erran ceçan, Eta nor da, launa, sinhets deçadan hura baithan? 37 Eta erran cieçon lesusec, Eta ikussi duc hura, eta hirequin minço dena duc hura. 38 Eta harc dio, Sinhesten diat, launa. Eta adora ceçan hura. 39 Eta erran ceçan lesusec, lugemendu eguitera ni mundu hunetara ethorri naiz: ikusten eztutenéc, ikus deçatenat: eta ikusten dutenac itsu ditecenat. 40 Eta ençün ceçaten hori, Pharisueutaric harequin ciraden batzuc, eta erran cieçoten, Ala gu-ere itsu gara? 41 Erran ciecen lesusec, Baldin itsu bacinete, etzinduqueite bekaturic: baina orain erraiten duque, Badacussagu: beraz çuen bekatua badago.

10 Equiaz eguiaz erraiten drauquet, borthatic ardién artheguirea sartzen eztena, baina da igaiten

bercetaric, hura ohoin da eta gaichtaguin. 2 Bainan iegaguc frangoqui. 25 Ihardets ciecen lesusec, Erran borthatic sartzen dena, da ardién artzaina. 3 Huni drauquet, eta eztuue sinhesten: nic neure Aitaren borthalçainac irequiten drauca, eta ardiéc haren icenean eguiten ditudan obréc niçaz testificatzen voza ençuten duté: eta bere ardiac deitzen ditu duté. 26 Bainan çuec eztuue sinhesten: ecen etzarete cein bere icenez, eta eramaiten ditu camporat. 4 ene arditaric, nola erran baitrauquet. 27 Ene ardiéc Eta bere ardiac idoqui dituenean, hayén aitzinean ene voza ençuten duté, eta nic ecagutzen ditut hec, ioaiten da: eta ardiac hari irreiuiten çazca, ecen eta irreiuiten çazquit niri. 28 Eta nic vicitze eternala eçagutzen dute haren voza. 5 Eta arrotz bat etzaizca emaiten drauet hæy: eta eztirade galduren seculan: irreiquiren, baina ihes eguienen draucale: ceren eta eztitu harrapaturen hec nehorc ene escutic. ezpaitute eçagutzen arrotzén voza. 6 Comparatione (aiōn g165, aiōnios g166) 29 Ene Aita niri hec eman haur erran ciecen lesusec: baina hec etzeçaten drauzquidana, guiac baina handiago da, eta nehorc eçagut cer cen hæy erraiten cerauena. 7 Erran ciecen ecin harrapa ditzaque hec ene Aitaren escutic. 30 bada berriz lesusec. Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, Ni eta Aita bat gara. 31 Har ceçeten bada berriz ecen ni naicela ardién borthá. 8 Guciak cembat- harri luduéc haren lapidatzeco. 32 Ihardets ciecen ere ene aitzinean ethorri baitirade ohoin dirade eta lesusec, Anhitz obra onic eracutsi vkan drauquet neure gaichtaguin: baina ardiéc eztitzte hec ençun vkan. Aitaganic: obra hetaric ceinagatic lapidatzen nauic? 9 Ni naiz borthá, nitaric baldin nehor sar badadi 33 Ihardets cieçoten luduéc, cioitela, Obra onagatic saluaturen da: eta sarthuren da eta ilkiren da, eta ezaugu lapidatzen, baina blasphemioagatic, eta ceren bazca eridenen du. 10 Ohoina ezta ethorten ardiac hic guïçon aicelaric eguiten baituc eure buruá lainco. ebats eta hil eta deseguin ditzançat baicen: ni ethorri 34 Ihardets ciecen lesusec, Ezta scribatua quen naiz vicitze dutençat, eta abundantia dutençat. 11 Ni Leguean, Nic erran dut, lainco çarete? 35 Baldin hec naiz artzain ona: artzain onac bere vicia eçarten du deithu baditu lainco, ceinetara laincoaren hitza eguiun bere ardiacgatic: 12 Bainan mercenarioac, eta artzain içan baita, eta ecin hauts baitaite Scripturá: 36 Ni Aitac eztenac, ceinenac ezpaitirade ardiac, dacussanean sanctificatu eta mundura igori bainau, çuec dioque otsoa heldu dela, vtzten ditu ardiac, eta ihes eguiten ecen blasphematen ari naicela, ceren erran dudan, du: eta otsoac harrapatzen eta barreyatzen ditu ecen laincoaren Semea naicela? 37 Baldin neure ardiac. 13 Eta mercenarioac ihes eguiten du, ceren Aitaren obrác eguiten ezpaditut, ezneçauela sinhets: mercenario baita, eta ezpaiti ardién ansiaric. 14 Ni 38 Bainan baldin eguiten baditut, eta baldin ni sinhetsi naiz artzain ona, eta eçagutzen ditut neure ardiac, eta nahi ezpanauçue, obrác sinhets itzaçue: eçagut eta eçagutzen naiz neure ardiéz. 15 Aitac ni eçagutzen sinhets deçaçuen ecen Aita nitan dela eta ni hارتan. nauen beçala, nic-ere eçagutzen dut Aita: eta neure 39 Berriz bada hura hartu nahiz çabiltzan: baina itzur vicia eçarten dut neure ardiacgatic. 16 Berce ardiric- cedin hayén escuetaric. 40 Eta ioan cedin berriz ere badut cein ezpaitirade arthegui hunetaco: hec-ere lordanaz berce aldera, lehen Ioannes batheyatzen ari ekarri behar ditut: ecen ene voza ençunen duté, eta cen lekura: eta egon cedin han. 41 Eta anhitz ethor equinen da artheguibat eta artzaimbat. 17 Halacotz cedin harengana, eta erraiten çutén, Ioannesec eztu maite nau ni Aitac, ceren nic eçarten baitut neure vicia, signoric batre eguiun vkan: baina Ioannesec huneçaz berriz hura har deçadançat. 18 Nehorc eztraut hura erran dituen gauça guiac, eguiazcoac ciraden. 42 edequiten, baina nic dut eçarten hura neure buruz: Eta anhitzec han sinhets ceçeten hura baithan. bothera dut haren eçarteko, eta bothera dut berriz haren hartzeco. Manamendu haur recebitu dut neure Aitaganic. 19 Orduan berriz dissensione eguiñ cedin luduén artean propos haugcatic. 20 Eta erraiten çutén hetaric anhitzec, Deabrua du, eta erhotu doa: cergatic horri behatzen çazquiote? 21 Bercéc erraiten çutén, Hitz hauc eztirade deabrua duenarenac: ala deabruac itsuén beguiac irequi ahal ditzaque? 22 Orduan Dedicationearen bestá eguiñ cedin Ierusalem, eta neguá cen. 23 Eta passeatzen cen lesus templean Salomonen galerian. 24 Ingura ceçeten bada hura luduéc, eta erran cieçoten, Noizdrano gure arimá daducac dudatan? baldin hi bahaiz Christ, erran

11 Cen bada Lazaro deitzen cen guïcombat eri, Bethaniaco, Mariaren eta Martha haren ahizparen burguko. 2 (Eta Maria haur cen launa vnguentuz vntatü çuena, eta haren oinac bere adatseko biloez ichucatu cituena: ceinen anaye Lazaro baitzen eri) 3 Igor ceçeten bada hunen arrebéc harengana, cioitela, launa, huná, hic maite duana, eri duc. 4 Eta hori ençunic lesusec erran ceçan, Eritassun hori ezta heriotara, baina laincoaren gloriatan, eritassun harçaz laincoaren Semea glorifica dadinçat. 5 Eta cituen maite lesusec Martha, eta haren ahizpá, eta Lazaro. 6 Bada ençun çuenean

ecen eri cela, bi egun egon cedin, orduan non Bada Mariac, ethor cedinean Iesus cen lekura, hura baitzén leku hartan. 7 Guero horren ondoan erran ikussiric, egotz ceçan bere buruä haren oinetara, ciecen discipuluey, Goacen Iudearát berri. 8 Diotsate ciotsala, launa, baldin içan bahinz hemen, etzuqueán discipuluéc, Magistruá, orain ciabiltzan Iuduac hil ene anaye. 33 Iesusec bada ikus ceçanean lapidatu nahiz, eta berriz hara ioaiten aiz? 9 Ihardets hura nigarrez legoela, eta harequin ethorri ciraden ceçan Iesusec, Egunean eztira hamabi oren? baldin Iuduac nigarrez leudela, spirituz mouituric trubla nehor egunaz ebil badadi, ezta behaztopaten: ecen ceçan bere buruä: 34 Eta erran ceçan, Non ecarri mundu hunetaco arguia ikusten du. 10 Bainha baldin duçue? Erraiten draucate, launa, athon eta ikussac. nehor ebil badadi gauaz, behaztopaten da: ecen 35 Eta nigar egun ceçan Iesusec. 36 Erran ceçaten arguirc ezta hura baithan. 11 Gauça hauc erraiten bada Iuduéc, Horra nola maite çuen. 37 Eta hetaric ditu, eta guero dioste, Lazaro gure adquisidea lo batzuc erran ceçaten, Ecin egun ciroqueen itsuaren datza, baina banoa iratzar deçadan. 12 Erran cieçoten beguiac irequi dituen hunec, haur-ere hil ezladin? bida bere discipuléc, launa, baldin lo badatza 38 Iesus bida berriz bere baithan mouitzen cela, sendaturen duc. 13 Eta haur erran ceçan Iesusec ethorten da monumentera, eta lecea cen, eta harribat haren herioaz: eta hec vste çuten lozco lokartzeaz haren gainera, ecarria. 39 Dio Iesusec, Altcha eçaüe erraiten çuela. 14 Orduan bida erran ciecen Iesusec harria. Diotsa Marthac, hil içan cenaren arrebác, claroqui, Lazaro hil da: 15 Eta aleguera naiz çuengatic launa, kirestu duc gaurguero: ecen laur egunetacoa (sinhets deçaüençat) ceren ezpainincén han: baina duc. 40 Diotsa Iesusec, Eztraunat erran, ecen baldin goacen harengana. 16 Erran ciecen bida Thomas sinhets badeçan ikussiren dunala laincoaren gloria? Didymus deitzen denac discipulu laguney, Goacen 41 Ken ceçaten bida harria, hila ecarri içan cen gu-ere horrequin hil gatecençat. 17 Ethor cedin lekutic. Orduan Iesusec altchaturic goiti beguiac, erran bida Iesus, eta eriden ceçan hura ia laur egun ceçan, Aitá, esquerrac emaiten drauzquiat, ceren çuela monumentean cela. 18 Cen bida Bethania ençun bainauc: 42 Eta nic baniakuán ecen bethi hurbil Ierusalemeren hamaborz stadioren inguruä: 19 ençuten nauala: baina inguru dagoen gendetzeagatic Eta Iduetaric anhitz ethor citecen Marthagana eta erran diát, sinhets deçaüençat ecen hicigorri nauala. Mariagana, hec consola litzatençat bere anayeaz. 43 Eta hauc erranic, voz goraz oihu egun ceçan, 20 Marthac bida ençun ceçanean Iesus ethorten Lazaro, athon campora. 44 Eta hil içan cena ilki cedin, cela, aitzinera ilki cequion: eta Maria etchean iarriric escuac eta oinac lothuraz lothuac cituela: eta haren cegoen. 21 Erran cieçón bida Marthac Iesusi, launa, beguithartea crobitchet batez cen estalia. Dioste baldin içan bahinz hemen, ene anaye etzuqueán hil: Iesusec, Lacha eçaüe eta vtzi eçaüe ioaitera. 22 Bainha orain-ere baceaquiat ecen cer-ere galde 45 Bada Iudu Mariagana ethorri ciradenetaric, eta eguiñen baitraucac laincoari, emanen drauala hiri. Iesusec egun cituen gauçac ikussi cituztenetaric 23 Diotsa Iesusec, Resuscitaturen dun hire anaye. anhitzec sinhets ceçaten hura baithan. 46 Bainha 24 Diotsa Marthac, Baceaquiat ecen resuscitaturen hetaric batzu ioan citecen Pharisuetara, eta erran dela resurrectionean, azquen egunean. 25 Erran cietzen häy Iesusec egun cituen gauçac. 47 Orduan cieçón Iesusec, Ni naun resurrectionea eta vicitzea: bil ceçaten Sacrificadore principaléc eta Pharisuec ni baithan sinhesten duena, baldin hil içan badere conseillua, eta erraiten çuten, Cer eguiten dugu, vicico dun: 26 Eta nor-ere vici baita, eta sinhesten ecen guiçon hunec anhitz signo eguiten du. 48 baitu ni baithan, seculan eztun hilen. Sinhesten dun Baldin hunela vtzi badeçagu, guciéc sinhetsiren duté haur? (aiōn g165) 27 Erraiten drauca, Bay, launa, nic hori baithan: eta ethorriren dirade Romanoac, eta diat sinhesten ecen hi aicela Christ laincoaren Seme arrasaturen duté bay gure lekua, bay nationea. 49 mundura ethorteco cena. 28 Eta haur erranic, ioan Orduan hetaric batec, Caiphasec, cein baitzén vrthe cedin, eta secretuqui dei ceçan Maria bere ahizpá, hartaco Sacrificadore subirano, erran cieçén, Çuec cioela, Magistrua dun hemen, eta deitzen au. 29 Hura, eztaquique deus: 50 Eta eztuque pensatzen ecen hori ençun duenean, iaiquiten da fitetz, eta ethorten probetchu dugula, guiçcombat hil dadin populuagatic, da harengana. 30 Ecen oraino etzén ethorri Iesus eta natione gucia gal eztadin. 51 Eta haur bere burgura: baina cen Marthac incontratu çuen lekuan. burutic etzeçan erran: baina nola baitzén vrthe 31 Orduan harequin etchean ciraden Iuduac, eta hura hartaco Sacrificadore subirano, prophetiza ceçan consolatzten çutenak, ikussiric ecen Maria hain fitetz ecen Iesusec hil behar luela nationeagatic. 52 Eta ez iaiqui, eta ilki cela, iarrei qui cequizquion hari, cioitela, solament natione harengatic, baina are laincoaren Monumentera ioaiten da, han nigar daguiançat. 32 Haour barreyatuac bil litzançat batetara 53 Bada egun

harçaz gueroztc consultatzen çutén elkarrequin hura orhoit citecen ecen gauça hauc harçaz scribatuac hil leçatençat. 54 Iesus bada guehiagoric etzabilan ciradela, eta hari gauça hauc eguiñ cerautzatela. aguerriz luduén artean: baina ioan cedin handic 17 Eta testificaltzen çuen harequin cen gendetzeac, desertuaren aldeco comarcarát, Ephraim deitzen den ecen Lazaro deithu çuela monumentetic, eta hura hirira: eta han egoiten cen bere discipuluequin. 55 resuscitatu çuela hiletaric. 18 Halacotz atzinera ethorri-Eta cen hurbil luduén bazcoa, eta igan cedin anhitz ere içan çayón gendetzea, ecen ençun çuten, harc Ierusalemera comarca hartacoric bazco aitzinean, miraculu haur eguiñ çuela. 19 Eta Pharisieuéc erran purifica litecençat. 56 Bada lesusen bilha çabiltzan, ceçaten bere artean, Eztagussaue ecen etzaretaela eta elkarren artean erraiten çutén, templean leudela, deus probetchatzan? horrá, mundua haren ondoan Cer irudi çaiçue, ecen eztela ethorriren bestara? 57 Eta eman ceçaten Sacrificadore principaléc eta Pharisieuéc manamendu, baldin nehorc eçagutzen Galilean, eta otohoit eguiñ cieçoten, ciotela, launa, balu non licén, eracuts leçan, hatzaman leçatençat.

12 Bada Iesus sey egun bazcoren aitzinetic ethor cedin Bethaniara, non baitzén Lazaro hil içan cena, cein resuscitatu baitzuen hiletaric. 2 Eguin cieçoten bada hari affaribat han, eta Marthac cerbitza eguiten çuen: eta Lazaro cen harequin mahainean iarriric ceudenetaric bat. 3 Orduan Mariac harturic liberabat vnguentu aspic finez precio handitacoric, vñcta citzan lesusen oinac, eta ichuca citzan bere adatsaz: eta etchea bethe cedin vnguentuaren vrrinez. 4 Orduan erran ceçan haren discipuluetaric batec, Iudas Iscariot Simonen semeac, hura tradituren çuenac. 5 Ceren vnguentu haur ezta saldu içan hirurehun dinerotan, eta eman paubrey? 6 Eta haur erran ceçan, ez paubre harc ansiaric çuneyz: baina ceren ohoin baitzen, eta mulsá baitzuen, eta eçarten ciradenac harc ekarten baitzituen. 7 Erran ceçan bada lesusec, Vtzi eçac, ene sepultura eguneco hori beguiratu dic. 8 Ecen paubreac bethiere vkanen dituque çuequin: baina ni eznauçue bethiere vkanen. 9 Orduan eçagut ceçan luduetaric gendetze handic, ecen han cela: eta ethor citecen ez lesusgatic solament, baina are Lazaro iku leçatençat, cein harc hiletaric resuscitatu baitzuen. 10 Eta consulta ceçaten Sacrificadore principalec Lazaro-ere hil leçatençat. 11 Ecen Iduetaric anhitz haren causaz ioaiten ciraden, eta sinhesten çuten Iesus baithan. 12 Biharamunean bestara ethorri içan cen gendetze handic, ençunic ecen Iesus ethorten cela Ierusalemera, 13 Har citzaten palma adarrac, eta ilki cequizquion aitzinera, eta oihu eguiten çutén, Hosanna, Benedicatu dela launaren icenean ethorten den Israeleco reguea. 14 Eta eriden ceçan lesusec asto-vme arbat, eta iar cedin haren gainean, scribatua den beçala, 15 Ezaiela beldur Siongo alabá: huná, hire Regue ethorten dun iarriric dagoela asto-vme ar-baten gainean. 16 Eta gauça hauc etzitzaten eçagut haren discipuluéc lehenetic: baina Iesus glorificatu içan cenean, orduan

orhoit citecen ecen gauça hauc harçaz scribatuac hil leçatençat. 17 Eta testificaltzen çuen harequin cen gendetzeac, ecen Lazaro deithu çuela monumentetic, eta hura hirira: eta han egoiten cen bere discipuluequin. 18 Halacotz atzinera ethorri-Eta cen hurbil luduén bazcoa, eta igan cedin anhitz ere içan çayón gendetzea, ecen ençun çuten, harc Ierusalemera comarca hartacoric bazco aitzinean, miraculu haur eguiñ çuela. 19 Eta Pharisieuéc erran purifica litecençat. 20 Eta baciraden Grec batzu igaiten ohi ciradenetaric adoratzera bestán: 21 Hauc bada ethor citecen Philippegana cein baitzén Bethsaidaco Galilean, eta otohoit eguiñ cieçoten, ciotela, launa, nahi guendiquec Iesus ikussi. 22 Ethorten da Philippe eta erraiten drauca Andriui, Andriuèc berriz eta Philippec erraiten draucale Iesusi. 23 Eta lesusec ihardets cieçén,cioela, Ethorri da ordua guïçonaren Semea glorificaturen baita. 24 Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, baldin ogui bihia lurrera eroriric hil ezpadadi, hura bera dago: baina baldin hil badadi fructu anhitz ekarten du. 25 Bere vicari on daritzanac galduen du hura: eta bere vicari gaitz daritzanac mundu hunetan, vicitze eternalecotzat beguiraturen du hura. (aiónios g166) 26 Baldin ni cembeitec cerbitzatzen banau, niri iarreiqui bequit: eta non ni içanen bainaiz, han ene cerbitzaria-ere içanen da: eta baldin cembeitec ni cerbitza baneça, ohoraturen du hura ene Aitac. 27 Orain ene arimá trublatua da: eta cer erranen dut? Aitá, empara neçac oren hunetaric: baina halacotz ethorri nauc oren hunetara. 28 Aitá, glorifica eçac eure icena. Ethor cedin orduan vozbat cerutic, cioela, Eta glorificatu diat, eta berriz glorificaturen. 29 Eta gendetze han cenac, eta ençun çuenac, cioen, igorciribat eguiñ çuela. Bercéc cioten, Ainguerüä minçatu içan çayo. 30 Ihardets ceçan lesusec eta erran, Ezta enegatic voz haur eguiñ içan, baina çuengatic. 31 Oraint da mundu hunen iugemendua: orain mundu hunetaco princea egotziren da campora. 32 Eta nic, baldin goititua banaiz lurretic, guciatiaturen ditut neuregana. 33 (Eta haur erraiten çuen, aditzeria emaiten çuela cer herioz hil behar çuen) 34 Ihardets cieçón gendetzeac, Guc ençun diagu Leguetic, ecen Christ badagoela eternalqui: eta nola hic erraiten duc ecen behar dela goiti dadin guïçonaren Semea? nor da guïçonaren Seme hori? (aión g165) 35 Erran cieçén orduan lesusec, Oraino dembora guti batetacotz Arguia çuequin da: ebil çaiçezte Arguia duçueno, ilhumbeac ardiets etzaitzatençat: ecen ilhumbean dabilanac, eztaqui norat ioaiten den. 36 Arguia duçueno sinhets eçaque. Arguia baithan, Arguiaren seme çaretençat. Gauça hauc erran citizen

lesusec: guero ioanic gorde cedin hetaric. 37 Eta 7 Ihardets ceçan lesusec eta erran cieçon, Nic hambat miraculu eguiu baçuen-ere hayén aitzinean, eguiten dudana, hic eztaquic orain: baina guero etzuten sinhesten hora baithan: 38 Esaias prophetaren hitza compli ledinçat, cein erran vkan baitu, launa, norc sinhetsi vkan du gure hitza, eta launaren bessoa ikuz ezpaheçat, eztuc vkanen parteric enequin. (aión nori reuelatu içan çayo? 39 Halacotz ecin sinhets **g165**) 9 Diotsa Simon Pierrisec, launa, ez ene oinac ceçaqueten, ceren berriz erran baitu Esaiasec, 40 solament, baina escuac-ere eta buruä. 10 Diotsa Itsutu vkan ditu hayén beguiac, eta gogortu vkan du lesusec, Ikucia denac, eztic mengoaric oinac ikuz hayén bihotza: beguiz ikus ezteçatençat, eta bihotzez ditzan baicen, baina duc chahu gucia: eta çuec chahu adi ezteçaten, eta conuerti eztitecen, eta senda çarete, baina ez gucioc. 11 Ecen бацаquian cein eztitzadan. 41 Gauça hauc erran citzan Esaiasec, cen hora traditzen çuena: halacotz erran ceçan, haren gloriá ikussi çuenean, eta minçatu içan da Etzarete chahu gucioc. 12 Bada ikuci cituenean hayén harçaz. 42 Badaric-ere principaletaric-ere anhitzec oinac, eta bere arropac harçara hartu cituenean, hora baithan sinhets ceçaten: baina Pharisœuacgatic berriz mahainean, iarriric erran ciecén, Badaquique etzuten aithortzen, synagogatic campora egotz litecen cer egui drauçuedan? 13 Çuec deitzen nauçue, beldurrez. 43 Ecen maiteago vkan dute guiçonén Magistrua eta launa, eta vngui dioçue: ceren bainaiz. gloriá, ecen ez laincoaren gloriá. 44 Orduan oihu egui 14 Baldin beraz nic ikuci baditut çuen oinac launa ceçan lesusec, eta erran ceçan, Ni baithan sinhesten eta Magistrua naicelaric, çuec-ere behar drauzteçue duenac, eztu sinhesten ni baithan, baina ni igorri elkerri oinac ikuci. 15 Ecen exemplu eman vkan nauena baithan. 45 Eta ni ikusten nauenac, ikusten drauçuet, nic çuey egui drauçuedan beçala, çuec-du ni igorri nauena. 46 Ni Argui mundura ethorri naiz, ni baithan sinhesten duenic batire, ilhumbean eztagoençat 47 Eta baldin nehorc ençun baditza ene hitzac, eta ez sinhets, nic eztut condemnatzien hora: 17 Baldin gauça hauc badaquizquique, dohatsu içanen ecen eznaiz ethorri mundua condemna deçadançat, çarete baldin egui baditzaque. 18 Eznaiz çueçaz baina mundua salua deçadançat. 48 Ni iraizten gucioz minçö: nic badaquit cein elegitu ditudan: baina nauenac, eta ez recebitzen ene hitzac, badu norc behar da compli dadin Scripturá, Enequin oguia hura condemna deçan: ni minçatu naicen hitzac 19 Oraindanic erraiten drauçuet egui dadin baino ni neure burutic eznaiz minçatu: baina ni igorri lehen, egui datenean, sinhets decaçuençat ecen ni nauen Aitac berac manamendu eman draut, cer erran deçaquedan eta cer minça naiten. 50 Eta 20 Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, baldin badaquit ecen haren manamendua vicitze eternal dela: bida nic erraiten ditudan gauçác, nola Aitac eman baitrauzquit, hala erraiten ditut. (aiónios **g166**)

13 Eta bazco besta aitzinean, çaquiala lesusec ecen ethorri cela haren orena iragan ledinçat mundu hunetaric Aitaganát, nola maite vkan baitzituen bereac, munduan ciradenac, finerano maite vkan ditu hec. 2 Eta affal ondoan (deabruac ia ecarri çuenean Iudas Iscarioten, Simonen semearen bihotzean, hora tradi leçan) 3 Daquialaric lesusec gauça gucia eman drauzcala hari Aitac escuetara, eta bera laincoagotic ilki dela, eta laincoganat ioalten dela: 4 laiquiten da affaritic, eta vtziten du arropá: eta harturic longerabat, guerrica cedin harçaz. 5 Guero ecar ceçan vr bacin batetara, eta has cedin discipuluen oinén ikutzen, eta guerricatua cen oihalaz ichucatzen. 6 Ethor cedin bada Simon Pierrisgana: eta harc erran cieçon, launa, hic niri oinac ikutzen drauzquidac?

çuten, ceren mulsá baitzuen ludasec, ecen erran baithan dela: ezpere obra beracgatic sinhets neçaue. ceraucala lesusec, Eros itzac bestacotzat behar 12 Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, norc ni baithan ditugun gauçác: edo paubrey cerbait eman liecén. 30 sinhesten baitu, nic eguiten ditudan obrác, harc-ere Hura bada ahamena harturic, bertan ilki cedin, eta eguienen ditu, eta hauc baino handiagoac eguienen cen gauä. 31 Eta ilki cenean, erran ceçan lesusec, ditu: ecen ni Aitaganat ioaiten naiz. 13 Eta cer-ere Orain glorificatu da guiconaren Semea, eta laincoa escaturen baitzarete ene icenean, hura dut eguienen: glorificatu da harten. 32 Baldin laincoa glorificatu glorifica dadinçat Aita Semean. 14 Baldin cerbait esca bada harten, laincoac-ere glorificaturen du hura baçaitezte ene icenean, nic dut eguienen. 15 Baldin niri bere baithan, eta bertan glorificaturen du hura. 33 on badariztaçue, ene manamenduac beguiraitzaçue. Haourtoác, oraino appurbat çequin naiz: bilhaturen nauçue: baina luduey erran drauedan beçala, Norat ni ioaiten bainaiz, çuec ecin ethor çatezquete: hala çuey-ecin erraiten drauquet orain. 34 Manamendu berribat emaiten drauquet, batac berceari on daritzoçuen, nic hura, ez eçagutzen: baina çuec badaçaguçue hura, çuey on eritzi drauqedan beçala, çuec-ere elkarri on ceren çuec baithan egoiten baita, eta çuetan içanen daritzoçuençat. 35 Hunetan eçaguturen dute guciéc da. 18 Etzaituztet vtziren çurtz: itzuliren naiz quetara. ecen ene discipulu çaretela, baldin charitate baduque 19 Oraino gutibat, eta munduac eznau guehiagoric batac berceagana. 36 Diotsa Simon Pierrisec, launa, ikussiren, baina çuec ikussiren nauçue: ceren ni norat ioaiten aiz? Ihardets cieçón lesusec, Norat vici bainaiz, çuec-ere vicico çarete. 20 Egun harten ni ioaiten bainaiz, ecin orain iarreiqui aquidit: baina çuec duçue eçaguturen ecen ni naicela neure Aita iarreiquiren atzait guero. 37 Diotsa Pierrisec, launa, ceren çuec ni baithan eta ni çuec baithan. 21 ceren ecin iarreiqui naquidic orain? neure arima hiregatic eçarriren diát. 38 Ihardets cieçón lesusec, Ene manamenduey datchetena, eta hec beguiraten Eure arimá enegatic eçarriren baituc? eguiaz eguiaz dituena, da niri on daritzana: eta niri on daritzana, erraiten drauat, eztic ioren oillarrac vkatu nuqueano ene Aitzaz onhetsia içanen da: eta nic hari on eritziren hiruretan.

14 Eztadila trubla çuen bihotza: sinhesten duçue laincoa baithan, ni baithan-ere sinhets eçaue.
2 Ene Aitaren etchean egoitzác anhitz dirade: baldin bercela baliz erran nerauqueçuen, Banoa çuey leku appaincera. 3 Eta ioan naicatenean, eta leku çuey appaindu drauqueçuedanean, berriz ethorriren naiz, eta harturen çaituztet neuregana: non bainaiz ni, çuec-ere çaretencát. 4 Eta norat ni ioaiten naicen badaquique, eta bidea badaquique. 5 Diotsa Thomasec, launa, etzeaquiagu norat ioaiten aicen: eta nolatan bidea ahal daquiquegu? 6 Diotsa lesusec, Ni naiz bidea eta egua eta vicitza: nehor ezta ethorten Aitagana niçaz baicen. 7 Baldin eçagutzen baninduque ni, ene Aita-ere eçagut cineçaquete: eta oraindanic eçagutzen duçue hura, eta ikussi duçue hura. 8 Diotsa Philippèc, launa, eracuts ieçaguc Aita, eta asco ciaicuc, 9 Diotsa lesusec, Hambat demboraz çequin nauc, eta eznauc eçagutu ni? Philippé, ikussi nauenac ni, ikussi dic Aita: eta nola hic erraiten duc, Eracuts ieçaguc Aita? 10 Eztuc sinhesten ecen ni Aita baithan, eta Aita ni baithan dela? Nic çuey erraiten drauzquiçuedan hitzac, neurorganic eztitut erraiten: baina nitan dagoen Aitac eguiten ditu obrác. 11 Sinhets neçaue ecen ni Aita baithan, eta Aita ni

16 Eta nic othoitz eguienen drauquet Aitari, eta berce Consolaçalebat emanen drauçue, dagoençat çequin eternalqui: **(aiōn g165)** 17 Eguiazco Spiritu munduac ecin recebi deçaquena diot: ceren ezpaitu ikusten hura, ez eçagutzen: baina çuec badaçaguçue hura, ceren çuec baithan egoiten baita, eta çuetan içanen 19 Oraino gutibat, eta munduac eznau guehiagoric da. 18 Etzaituztet vtziren çurtz: itzuliren naiz quetara. 20 Egun harten bainaçue eçaguturen ecen ni naicela neure Aita 21 baithan, eta çuec ni baithan eta ni çuec baithan. 22 Diotsa ludasec, ez Iscariotec, launa, nondic da ceren guri eure buruä manifestaturen baitraucuc, etaztadila trubla çuen bihotza, eta eztadila icit. 23 Ihardets ceçan lesusec, eta erran cieçón, Baldin norbeitec on badarizt niri, ene hitza beguiraturen du: eta ene Aitac onhetsiren du hura, eta harençana ethorriren gara, eta hura baithan egoita eguienen dugu. 24 Niri on eztaritzanac, ene hitzac eztitu beguiratzen: eta ençuten duçuen hitza, ezta enea, baina niigorri nauen Aitarena. 25 Gauça hauc erran drauzquiçuet, çequin nagoela. 26 Baina Consolaçaleac, Spiritu sainduac, cein igorriren baitu Aitac ene icenean, harc iracatsiren drauzquiçue gauça guciak, eta orhoit eraciren drauzquiçue erran drauzquiçuedan gauça guciak 27 Baquea vtziten drauquet, neure baquea emaiten drauquet: eztrauquet munduac emaiten duen beçala, nic emaiten çuey. Eztadila trubla çuen bihotza, eta eztadila icit. 28 Ençun duçue ecen erran drauqedala, Banoa, eta itzuliren naiz çuetara. Baldin on bacindarizté, segur aleguera cintezquete ceren erran baitut, banoa Aitaganat: ecen Aita ni baino handiago da. 29 Eta orain erran drauquet eguiñ dadin baino lehen, eguiñ datenean sinhets deçaquençat. 30 Eznaiz guehiagoric çequin anhitz minçaturen: ecen ethorri da mundu hunetaco princea, eta nitan eztu deus. 31 Baina haur eguiten da, eçagut deçaçant munduac: ecen on daritzadala Aitari: eta

nola manatu bainau Aitac, hala eguiten dut. Iaiqui eguellen drauzquiçue ene icenagatic, ceren ezpaituté ni igorri nauena eçagutzen. 22 Baldin ethorri ezpaninz,

çaitezte, goacen hemandic.

15 Ni naiz aihen eguiazcoa, eta ene Aita da mahastiçaina 2 Nitan fructu ekarten eztuen chirmendu gucia, kencen du: eta fructu ekarten duen gucia, chahutzen du, fructu guehiago ekar deçançat. 3 la quec chahu çarete nic erran drauqedan hitzagatic.

4 Çaudete nitan eta ni çetan: chirmenduac berac fructuric bereganic ecin ekar deçaqueen beçala, baldin aihenean ezpadago: ezeta quec-ere baldin nitan ezpaçaudete. 5 Ni naiz aihena, quec chirmenduac: nor baitago nitan, eta ni hartan, harc ekarten du fructu anhitz: ecen ni gabe deus ecin daidique. 6 Baldin norbeit nitan ezpadago, egotzia da campora chirmendua beçala, eta eihartzen da: guero biltzen, eta sura egoizten, eta erratzen. 7 Baldin baçaudete

nitan, eta ene hitzac çetan badaude, cer-ere nahi baituque esca çaitzte, eta eguellen çaique. 8 Hunetan da glorificatu ene Aita, fructu anhitz daccarraçuen: eta içanen çarete ene discipulu. 9 Ni Aitac maite vkan nauen beçala, nic-ere maite vkan çaituztet quec: çaudete ene charitatean. 10 Baldin ene manamenduac beguira baditzaque, egonen çarete ene charitatean: nic-ere neure Aitaren manamenduac beguiratu ditudan beçala, eta egoiten bainaiz haren amorioan. 11 Gauça hauc erran drauzquiçet quey, ene alegraná çetan dagoençat, eta çuen alegraná bethé dadincat. 12 Haur da ene manamendua, batac bercea maite duçuen, nic maite vkan çaituztedan beçala 13 Haur baino amorio handiagoric nehorc eztu, norbeitec bere arimá bere adisquideacgatic eman deçan. 14 Quec ene adisquide içanen çarete, baldin eguin badeçaque cer-ere nic manatzen baitrauquet 15 Guehiagoric etzaituztet cerbitzari deithuren, ecen cerbitzariac eztaqui haren nabussiac cer eguiten duen: baina quec deithu çaituztet adisquide, ceren neure Aitaganic ençun dudan gucia, eçagut eraci baitrauquet. 16 Eznauçue quec ni elegitu, baina ni elegitu çaituztet quec, eta ordenatu çaitutztét, ioan çaiteztençat eta fructu ekar deçaqueen, eta çuen fructua dagoen: cer-ere esca baitzaquizquiole ene Aitari ene icenean, eman dieçäquençat. 17 Gauça hauc manatzen drauzquiçet, elkar maite duçuençat. 18 Baldin munduac gaitzesten baçaitutzé, bodaquique ecen ni quec baino lehen gaitzetsi vkan nauela. 20 Orhoit çaitzte nic erran drauqedan hitzaz Ezta cerbitzaria bere nabussia baino handiago: baldin ni persecutatu banauté, quec-ere persecutaturen çaituzte: baldin ene hitza beguiratu baduté, çuena-ere beguiraturen duté. 21 Baina gauça hauc guciac

eguin drauzquiçue ene icenagatic, ceren ezpaituté ni igorri nauena eçagutzen. 22 Baldin ethorri ezpaninz, eta berey minçatu ezpaninçaye, bekaturic ezluquete: baina orain excusaric eztuté bere bekatuza. 23 Niri gaitz dariztanac, ene Aitari-ere gaitz daritza. 24 Baldin hayén artean nehorc bercec egui eztituen obrác egui ezpanitu, bekaturic ezluquete: baina orain ikussi ditutzé, eta gaitz eritzı draucute niri eta ene Aitari. 25 Baina haur da hayén Leguean scribatua dagoen hitza compli dadincat, dioela, Hoguen gabe gaitz eritzı draudate. 26 Baina nic neure Aitaganicigorriren drauqedan Consolaçalea dathorreanean, Spiritu eguiazcoa diot cein ene Aitaganic proceditzen baita, harc testificaturen du niçaz. 27 Baina quec-ere testificaturen duçue, ecen hatseandanic enequin çarete.

16 Gauça hauc erran drauzquiçet scandaliza etzaiteztençat: 2 Egotziren çaituzte synagoguetaric: baina ethorriren da demborá non norc-ere hilen baitzaituze vste vkanen baitu cerbitzu eguiten draucala laincoari. 3 Eta gauça hauc eguellen drauzquiçue, ceren ezpaitute eçagutu Aita, ez ni. 4 Baina gauça hauc erran drauzquiçet cuey, ordu hura ethorri datenean, orhoit çaiteztençat heçaz, ecen nic erran drauzquiçuedala: badaric-ere gauça hauc hatseandanic eztrauzquiçet erran, ceren quequin bainincén. 5 Baina orain banoa ni igorri nauenaganát, eta çetaric nehorc eznau interrogatzan, Norat oha? 6 Baina ceren gauça hauc erran drauzquiçedan, tristitiac bethe du çuen bihotza, 7 Baina nic egui erraiten drauquet, behar duçue ni ioan nadin: ecen baldin ioan ezpanadi, Consolaçalea ezta ethorriren çetara: baina baldin ioan banadi, igorriren dut hura çetara. 8 Eta dathorreanen harc vençturen du mundua bekatuza eta iustitiaz eta iugemenduz. 9 Bekatuza diot, ceren ezpaitute ni baithan sinhesten. 10 Eta iustitiaz, ceren neure Aitaganát ioaiten bainaiz, eta guehiagoric eznauçue ikussiren. 11 Eta iugemenduz, ceren mundu hunetaco princea condemnatu baita. 12 Oraino anhitz gauça dut quey erraiteco, baina ecin egar ditzaquegue orain. 13 Baina dathorreanen hura, Spiritu eguiazcoa diot, harc guidaturen çaituzte egui gucitar: ecen ezta minçaturen bere buruz, baina cer-ere ençun baituque erranen du: eta ethorteco diraden gauçác declaraturen drauzquiçue. 14 Harc nau glorificaturen: ecen enetic harturen du, eta declaraturen drauque. 15 Aitac dituen gauça guciac, ene dirade: halacotz erran drauquet ecen enetic harturen duela eta declaraturen drauquela. 16 Dembora gutibat, eta eznauçue

ikussiren: eta berriz dembora gutibat, eta ikussiren munduan afflictione vkanen duque: baina auçue nauçue: ecen ni banoa Aitaganát. 17 Erran ceçaten bihotz on, ni munduari garaithu natzayo.

bada haren discipuluetic batzuc elkarren artean, Cer da erraiten draucun haur, Dembora gutibat, eta eznauçue ikussiren: eta berriz dembora gutibat, eta ikussiren nauçue: eta, Ecen ni banoa Aitaganát. 18 Erraiten çuten bada, Cer da erraiten duen haur dembora gutibat? eztaquigu cer erraiten duen 19 Eçagut ceçan bada lesusec ecen interrogatu nahi çutela, eta erran ciecén, Elkarren artean huneçaz galdez çaudete, ceren erran baitut, Dembora gutibat eta eznauçue ikussiren: eta berriz dembora gutibat eta ikussiren nauçue. 20 Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, nigar eta lamentatione eguienen duque çuec, eta mundua bozturen da: eta çuec triste içanen çarete, baina çuen tristitiá conuertituren da bozcariotara. 21 Emazteac, ertzen denean dolore du, ceren haren ordua ethorri baita: baina erdi denean haourtcho batez, guehiagoric ezta doloreaz orhoit, bozcarioz ceren guicombat mundura iayo daten. 22 Çuec-ere bada orain tristitia duque: baina harçara ikussiren çaituztet, eta çuen bihotza alegueraturen da, eta çuen alegraná eztu nehorc edequiren çuetaric. 23 Eta egun hartan eznauçue deusez interrogaturen. Eguiaz eguiaz erraiten drauquet ecen cer-ere escaturen baitzaizquiote ene Aitari ene icenean, emanen drauquela. 24 Oraindrano etzarete deus escatu ene icenean: esca çaitetze, eta recebituren duque, çuen alegraná complitura dençat. 25 Gauça hauc comparationez erran drauzquiciet: baina ethorten da ordua ezpainaitzaique guehiagoric comparationez minçaturen, baina claroqui neure Aitaz minçaturen bainaitzaique. 26 Egun harten ene icenean escaturen çarete, eta eztrauquet erraiten ecen nic othoitz eguienen draucadala Aitari çengatic. 27 Ecen Aitac berac maite çaituzte, ceren çuec ni maite vkan bainauçue, eta sinhetsi baituque ecen laincoagamic ilki naicela. 28 Ilki naiz Aitaganic, eta ethorri naiz mundura: harçara vtizen dut mundua, eta banoa Aitaganát. 29 Diotsate bere discipuluéc, Huná, orain claroqui minço aiz, eta comparationeric batre eztuc erraiten. 30 Orain baceaquiagu ecen badaquizquiala gauça guciak, eta eztuc mengoa nehorc interroga açan: huneçaz diagu sinhesten ecen laincoagamic ilki aicela. 31 Ihardets ciecen lesusec, Orain sinhesten duque? 32 Huná, ethorten da ordua, eta ia ethorri da, barreyaturen baitzarete batbedera cein çuenetarát, eta ni neuror vtziren bainauçue: baina eznaiz neuror: ecen Aita enequin da. 33 Gauça hauc erran drauzquiciet, nitan baque duçuençat:

munduan afflictione vkanen duque: baina auçue nauçue: ecen ni banoa Aitaganát. 17 Erran ceçaten bihotz on, ni munduari garaithu natzayo.

17 Gauça hauc erran citzan lesusec, eta goiti citzan beguiac cerurát, eta erran ceçan, Altá, ethorri duc orena, glorifica eçac eure Semea, eure Semeac-ere hi glorifica eçançat. 2 Nola eman baitraucac bothere haragui guciaren gainean, hari eman drauzquioán guciey, vicitze eternala eman diecençat. (aiónios g166) 3 Eta haur duc vicitze eternala, hi euror eçagut eçaten lainco eguiazco, eta Iesus Christ hic igorri duana. (aiónios g166) 4 Nic glorificatu aut lurraren gainean: acabatu diat eguiteco eman draután obrá. 5 Eta orain glorifica neçac hic Aitá, euror baithan, gloria harçaz cein vkan baitut hirequin mundu haur egui cedin baino lehen. 6 Manifestatu diraueat hire icena hic niri mundutic eman drauztán guiçoney: hireac cituán, eta niri hec eman drauzquidac, eta hire hitza beguiratu dié. 7 Orain eçagutu dié, ecen niri eman drauzquidán gauça guciak hireganic diradela. 8 Ecen niri eman drauzquidán hitzac häy eman dirauezteat: eta hec recebitu citié, eta eçagutu dié eguiazqui ecen ni hireganic ilki naicela, eta sinhetsi dié ecen hic igorri nauala. 9 Nic hecgatic othoitz eguiten diat: eztiat munduagatic othoitz eguiten, baina hic niri eman drauzquidianacgatic, ecen hiriac dituc. 10 Eta ene gauça guciak hire dituc, eta hireác ene, eta glorificatu içan nauc hetan. 11 Eta guehiagoric eznauc munduan, baina hauc munduan dituc, eta ni hiregana ethorten nauc. Aita sainduá, beguiratzac eure icenean, niri eman drauzquidianac, bat diradençat, gu beçala. 12 Hequin munduan nincenean, nic beguiratzent nitián hec hire icenean: niri eman drauzquidianac, nic beguiratu citiat, eta hetaric batre eztuc galdu içan, perditionezco semeaa baicen: Scripturá compli ledinçat. 13 Eta orain hiregana ethorten nauc, eta gauça hauc erraiten citiat munduan, dutençat ene alegrança complitura berac baithan. 14 Nic eman diraueat häy hire hitza, eta munduac hec gaitzetsi vkan citic, ceren ezpaitirade mundutic, nola ni-ere ezpainaiz mundutic. 15 Eztiat othoitz eguiten ken ditzán hec mundutic, baina beguirat ditzán gaichtotic. 16 Eztituc mundutic, nola ni-ere ezpainaiz mundutic. 17 Sanctificaitzac hec eure eguiáz: hire hitza duc eguiá. 18 Nola ni igorri bainauc mundura, nic-ere igorri citiat hec mundura. 19 Eta hecgatic sanctificatu diat neure buruä hec-ere sanctificatuac diradençat eguiáz. 20 Eta eztiat hecgatic solament othoitz eguiten, baina hayén hitzaz ni baithan sinhetsiren dutenacgatic-ere bay: 21 Guciak bat diradençat, nola hi Aita baitaiz

nitan, eta ni hitan, hec-ere gutan bat diraden: sinhets deçançat munduac ecen hic ni igorri nauäla. **22** Hic Caiphas cen conseillu eman cerauena luduey ecen niri eman drautan gloriá, nic-ere eman diraueat hæy: probetchu cela guiçombat hil ledin populuagatic. **15** bat diradençát gu-ere bat garen beçala. **23** Ni nauc Eta iarreiuiten çayón lesusi Simon Pierris, eta berce hetan, eta hi nitan, perfecto diradençát bat berean, discipulubat, eta discipulu hura cen Sacrificadore eta eçagut deçan munduac ecen hic ni igorri nauala, subiranoaren eçaguna, eta sar cedin lesusequin eta maite dituala hec ni maite vkan nauán beçala. **24** batean Sacrificadore subiranoaren salán **16** Baina Aitá, niri eman drauzquidanac, nahi diat non bainaz Pierris borthaldean campotic cegoen. Ilki cedin bada ni, hec-ere diraden enequin: contempla deçatençát berce discipulu Sacrificadore subiranoaren eçaguna, ene gloria hic niri eman drautána, ecen maite vkan nauc mundua funda cedin baino lehendanic. **25** eraci ceçan Pierris. **17** Eta erran cieçon Pierrisi Aita iustoá, munduac hi ezau eçagutu, baina nic hi eçagutu aut, eta hauc eçagutu dié ecen hic ni igorri nauála. **26** Eta eçagut eraci diraueat hire icena, eta eçagut eraciren: hic niri on eritzí draután onheriztea, hetan dençát, eta ni hetan.

18 Gauça hauc erran cituenean, ilki cedin Iesus bere discipuluequin Cedrongo torrentaz berce aldera, non baitzén baratzebat, ceinetan sar baitzedin hura eta haren discipulua. **2** Eta baçaquian leku hura Iudasec-ere, ceinec traditzen baitzuen hura: ecen anhitzetan Iesus bildu içan cen hara bere discipuluequin. **3** Iudas bada harturic soldadozco bandabat, eta Sacrificadore principaletaric eta Pharisuetaric officierac, ethor cedin hara lanternequin eta torchoequin eta harmequin. **4** Iesusec bada çaquizquialaric haren gainera ethorteco ciradenen gauça guciac, aitzinaraturik erran ciecen, Noren bilha çabiltzate? **5** Ihardets cieçoten, Iesus Nazarenoren. Dioste Iesusec, Ni naiz. Eta hequin cegoen Iudas-ere ceinec traditzen baitzuen hura. **6** Bada erran cerauenean, Ni naiz, guibelerat citecen, eta eror citecen lurrera. **7** Orduan berriz interroga citzan, Noren bilha çabiltzate? Eta hec erran ceçaten, Iesus Nazarenoren. **8** Ihardets ceçan Iesusec, Erran drauçuet ecen ni naicela: bada baldin ene bilha baçabiltzate, vtzitzaque hauc ioaitera. **9** Erran çuen hitza compli ledinçát, Niri hic eman drauzquidianetaric, eziát galdu batre. **10** Eta Simon Pierrisec nola baitzuen ezpatá, idoqui ceçan hura, eta io ceçan Sacrificadore subiranoaren cerbitzaria, eta ebaqui cieçon escuin eco beharia: eta cerbitzariaren icena cen Malchus. **11** Erran cieçon bada Iesusec Pierrisi, Eçarrac eure ezpatá maguinán: ala eztut edanen Aitac niri eman drautan copa? **12** Orduan bandáca eta capitainac eta Iduen officieréc elkarrequin hatzaman ceçaten Iesus, eta esteca ceçaten. **13** Eta eraman ceçaten lehenic Annasgana: (ecen Caiphasen guinharreba cen, cein baitzén vrthe hartaco Sacrificadore subirano) eta harc igor ceçan hura

estecaturic Caiphas Sacrificadore subiranoagana. **14** Eta Caiphas cen conseillu eman cerauena luduey ecen niri eman drautan gloriá, nic-ere eman diraueat hæy: probetchu cela guiçombat hil ledin populuagatic. **15** bat diradençát gu-ere bat garen beçala. **23** Ni nauc Eta iarreiuiten çayón lesusi Simon Pierris, eta berce hetan, eta hi nitan, perfecto diradençát bat berean, discipulubat, eta discipulu hura cen Sacrificadore eta eçagut deçan munduac ecen hic ni igorri nauala, subiranoaren eçaguna, eta sar cedin lesusequin eta maite dituala hec ni maite vkan nauán beçala. **24** batean Sacrificadore subiranoaren salán **16** Baina Aitá, niri eman drauzquidanac, nahi diat non bainaz Pierris borthaldean campotic cegoen. Ilki cedin bada ni, hec-ere diraden enequin: contempla deçatençát berce discipulu Sacrificadore subiranoaren eçaguna, ene gloria hic niri eman drautána, ecen maite vkan nauc mundua funda cedin baino lehendanic. **25** eraci ceçan Pierris. **17** Eta erran cieçon Pierrisi Aita iustoá, munduac hi ezau eçagutu, baina nic hi eçagutu aut, eta hauc eçagutu dié ecen hic ni igorri nauála. **26** Eta eçagut eraci diraueat hire icena, eta eçagut eraciren: hic niri on eritzí draután onheriztea, etan dençát, eta ni hetan.

19 Sacrificadore subiranoac bada interroga ceçan Iesus bere discipuluezeta bere doctrináz. **20** Ihardets cieçon Iesusec, Ni publicoqui minçatu içan natzayóic munduari, nic bethiere iracatsi vkan diat synagogán eta templean, nora Iduac alde gucietaric biltzen baitrade, eta secretuan eznauc minçatu deus. **21** Cergatic interrogañen nauc ni? interrogañac ni cer minçatu natzayen ençun dutenac: hará, hec ciapuécer erran dudan nic. **22** Eta gauça hauc harc erran cituenean, present ciraden officieretaric batec cihor colpebat eman cieçon Iesusi, cioela, Horrela ihardesten draucac Sacrificadore subiranoari? **23** Ihardets cieçon Iesusec, baldin gaizqui minçatu banaiz, testifica eçac gaizquia: eta baldin vngui erran badut, cergatic ioiten nauc? **24** Orduan igor ceçan hura Annasec estecaturic Caiphas Sacrificadore subiranoagana. **25** Eta cegoen han Simon Pierris, eta berotzen cen: erran cieçoten bada hari, Ez othe aiz hi-ere haren discipuluetaric? vka ceçan harc, eta erran ceçan, Ez naiz. **26** Diotsa hari Sacrificadore subiranoaren cerbitzarietaric cembeitec, Pierrisec beharia ebaqui ceraukanaren ahaide batec, Ez aut nic hi ikussi baratzean harequin? **27** Orduan berriz vka ceçan Pierrisec, eta bertan oillarrac io ceçan. **28** Guero eraman ceçaten Iesus Caiphasganic Pretoriara: eta cen goïça, eta berac etzitecen sar Pretoriara, satsu ezlitecençat, baina Bazcoa ian leçatençat. **29** Ilki cedin bada Pilate hetara campora, eta erran ceçan, Cer accusatione daccarqueçue guicon hunen contra? **30** Ihardets ceçaten eta erran cieçoten, Baldin hori gaizqui-eguile ezpaliz, ezquindraueán hiri liuratu. **31** Dioste orduan Pilatec, Har eçaque haur çuec, eta çuen Leguearen araez condemna eçaque. Orduan erran cieçoten Iduéc, Eztuc sori guretzát nehoren hiltzea. **32** Haur cen Iesusen hitza compli ledinçat,

cein erran baitzean aditzera emaiten çuela cer herioz ezpalitzaic gainetic: halacotz, ni hiri liuratu narauanac, hil behar luen. **33** Sar cedin bada berriz Pretoriora bekatu handiagoa dic. **12** Handic harat baçabilan Pilate, eta dei ceçan Iesus, eta erran cieçon, Hi aiz Pilate hura largatu nahiz: baina Iduac heyagoraz luduen Reguea? **34** Ihardets cieçon lesusec, Euroren ceuden, Baldin hori larga badeçac, ezaiz Cesaren burutic hic hori erraiteen duc, ala bercéc erran draue adisquide: ecen bere buruä regue eguiten duen niçaz? **35** Ihardets ceçan Pilatec, Ala ni Idu naiz? gucia contrastatzan ciayóC Cesari. **13** Pilatec bada eure nationeac eta Sacrificadore principaléc liuratu ençunic hitz haur, eraman ceçan campora Iesus, eta arauté: cer egui duc? **36** Ihardets ceçan lesusec, iar cedin alki iudicialean, Pabadura, eta Hebraicoz Ene resumá eztuc mundu hunetaric: baldin mundu Gabbatha deitzen den lekuaren. **14** Eta cen orduan hunetaric baliz ene resumá, ene gendeac combati Bazcoco preparationea, eta sey orenén inguruá: litezquec Iduuey liura eznendinçá: baina orain ene orduan dioste Pilatec Iduuey, Huná çuen Reguea. **15** resumá eztuc hemengo. **37** Erran cieçon orduan Bainha hec oihu ceguiten, Ken, ken, crucifica eçac. Pilatec, Regue aiz bada hi? Ihardets ceçan lesusec, Dioste Pilatec, çuen Reguea crucificaturen dut? Hic dioc ecen Regue naicela ni. Ni hunetacotzát Ihardets çäaten Sacrificadore principaléc, Eztiagu iayo içan nauc, eta hunetacotzát ethorri içan nauc regueric Cesar baicen. **16** Orduan bada eman mundura, testimoniage demodançat eguiari. Eguiatic cieçen crucifica ledinçá. Eta har ceçaten Iesus, eta den guiac, ençuten dic ene voza. **38** Diotsa Pilatec, eraman ceçaten. **17** Eta hura bere crutzea çäcarquela Cer da egua? Eta haur erran çuenean, berriz ilki ethor cedin Bur-heçur plaça deitzen denera, eta cedin Iduetara, eta dioste, Nic eztut erideiten haur Hebraicoz Golgotha. **18** Non crucifica baitzeçaten baithan causaric batre. **39** Eta costumabat baituçue hura, eta harequin berceric biga, alde batetic eta bat larga dieçaqedan Bazcoz: nahi duçue bada larga bercetic, eta Iesus artean. **19** Eta scriba ceçan dieçaqedan Iduuey Reguea? **40** Oihuz iar citecen titulabat Pilatec, eta eçar ceçan haren crutze gainean: bada berriz guiac, cioitela, Ez hori, baina Barabbas: eta cen scribatua, IESVS NAZARENO IVDVEN REGVEA. **20** Titulu haur bada Iduetaric anhitzec iracurt ceçaten: ecen ciuitate aldean cen Iesus crucificatu cen leku: eta cen scribatua Hebraicoz, Grecquez, eta Latinez. **21** Ciotsaten bada Pilati Iduén Sacrificadore principaléc, Ezteçála scriba Iduén Regue: baina berac erran duela, Iduén Reguea naiz. **22** Ihardets ceçan Pilatec, Scribatu dudana, scribatu dut. **23** Bada gendarmeséc Iesus crucificatu çutenean har citzaten haren abillamenduac, (eta egui citzaten laur parte, gendarmesataric batbederari ceini bere partea) iaca-ere har ceçaten: eta iacá cen iostura gabe gainetic gucia ehoa. **24** Erran ceçaten bada bere artean, Ezteçagula hura erdira, baina daguigun harçaz çorthe ceinen içanen den: eta haur, Scriptura compli ledinçá, dioela, Ene abillamenduac partitu vkan dituzté bere artean, eta ene abillamenduaren gainean çorthe egotzi vkan duté. Bada gendarmeséc gauça hauc eguiçitzen. **25** Eta ceuden lesusen crutzearen aldean, haren ama eta haren amaren ahizpá, Maria Cleopasena eta Maria Magdalena. **26** Ikus citzanean bada lesusec bere ama, eta maite çuen discipulua han cegoela, diotsa bere amari, Emazteá, horrá hire semea. **27** Guero diotsa discipuluari, Horrá hire ama. Eta orduandanic recebi ceçan hura discipuluac beregana. **28** Guero nola baitzaquian lesusec ecen berce gauça guiac ia complitu ciradela, compli ledinçá Scripturá, erran ceçan, Egarri naiz.

19 Orduan bada har ceçan Pilatec Iesus, eta açota ceçan. **2** Eta gendarmeséc plegaturic coroabat elhorriz eçar ceçaten haren buru gainean, eta escarlatazco abillamendu batez vezti ceçaten. **3** Eta erraiteen çutén, Vngui hel daquia Iduuey Regueá. Eta cihor vkaldiz ceraunsaten. **4** Ilki cedin bada berriz Pilate campora, eta erran cieçén, Huná, ekarten drauçet campora, eçagut deçaquençat ecen eztudala hunetan hoguenic batre erideiten. **5** Ilki cedin bada Iesus campora, elhorrizco coroá çäcarquela, eta escarlatazco abillamendua. Eta dioste Pilatec, Huná guicôna. **6** Bainha ikussi çutenean hura Sacrificadore principaléc eta officieréc, oihu eguiñ ceçaten, cioitela, Crucifica eçac, crucifica eçac. Dioste Pilatec, Har eçaüe ceuroc, eta crucifica eçaüe: ecen nic eztut erideiten haur baithan hoguenic. **7** Ihardets cieçoten Iduéc, Guc Leguea diagu, eta gure Leguearen arauz hil behar dic, ecen laincoaren Seme bere buruä eguiñ dic. **8** Ençun çuenean bada Pilatec hitz haur, beldurrago cedin. **9** Eta sar cedin Pretoriora berriz, eta erran cieçon Iesusi, Nongo aiz hi? Eta lesusec repostaric etzieçón eman. **10** Diotsa bada Pilatec, Niri ezatzait minçó? Eztaquic ecen bothere dudala hire crucificatzeco, eta bothere dudala hire largatzeco? **11** Ihardets ceçan lesusec, Ezuque botheric batre ene contra, baldin eman

Eta hec bethe ceçaten spongiabat vinagrez, eta orduan Simon Pierris hari darreicola, eta sar cedin hissopoaren inguruän eçarriric, presenta cieçoten monumentera, eta ikus citzan oihalac han ecarriac: ahora. **30** Eta hartu çueanean lesusec vinagrea, erran **7** Eta haren buru gainean içan cen crobitcheta, ez ceçan, Gucia complitu da: eta buruä beheraturic oihalequin ecarria, baina appart biribilgatua leku renda ceçan spiritua. **31** Orduan Iduéc ezlaudençat batetara. **8** Orduan bada sar cedin berce discipulu crutzean gorputzac Sabbathoan, ceren orduan baitzén monumentera lehenic ethori içan cen hura-ere, preparationeco eguna: (ecen Sabbath hartaco egun eta ikus ceçan, eta sinhets ceçan. **9** Ecen oraino handia cen) othoitz ceguioten Pilati hauts litecen etzaquiten Scripturá, ecen behar cela hura hiletaric hayén çangoac, eta ken litecen. **32** Ethor citecen resuscita ledin. **10** Itzul citecen bada discipuluac bada gendarmesac, eta hauts citzaten lehenaren beretarat. **11** Bainha Maria cegoen monumenteren çangoac, eta berce harequin crucificatu cenarenac. aldean campotic, nigarrez: bada nigarrez cegoela, **33** Bainha lesusgana ethor citecenean, ikussiric ia hura beheiti cedin monumentera: **12** Eta ikus citzan bi hil cela etzitzaten hauts haren çangoac. **34** Bainha Ainguera churiz veztituac, iarriric ceudela, bata burura gendarmesetaric batec dardoaz haren seihetsa iragan eta bercea oinetara, lesusen gorputza etzan içan ceçan, eta bertan ilki cedin odol eta vr. **35** Eta ikussi cen lekuan. **13** Eta hec erran cieçoten, Emazteá, duenac testificatu vkan du, eta equiazcoa da haren cergicat nigarrez ago? Dioste, Ceren kendum baitute testimoniagea: harc badaqui ecen equiáç erraiten ene launa, eta ezpaitaquit non ecarri dutén. **14** Eta dituela, çuec-ere sinhets deçaçuençát. **36** Ecen gauça haur erran çueanean itzul cedin guibelerat, eta ikus hauc equin içan dirade Scriptura compli ledinçat, ceçan lesus han cegoela, eta etzaquian lesus cela. Ezta hautsiren haren heçcurric. **37** Eta berriz berce **15** Diotsa lesusec, Emazteá, cergicat nigarrez ago? Scriptura batec erraiten du, ikussiren duté nor culhatu noren bilha abila? Harc vstez ecen baratzéaina cela, dutén. **38** Gauça hauen ondoan othoitz equin cieçön diotsa, launa, baldin hic eraman baduc hura, erradac Pilati Ioseph Arimatheacoac (cein baitzén lesusen non ecarri duán: eta nic kenduren diat. **16** Diotsa discipulu, baina ichilizco, Iduén beldurrez) ken leçan lesusec, Mariá: Itzulirc harc diotsa, Rabboni, erran lesusen gorputza: eta permetti cieçön Pilatec. Ethor nahi baita, Magistrua. **17** Diotsa lesusec, Ezneçanalra cedin bada eta ken ceçan lesusen gorputza. **39** hunqui: ecen oraino eznaun igan neure Aitagana: Eta ethor cedin Nicodemo-ere (ethorri içan cena baina habil ene anayetara, eta erran iecén, Igaiten lesusgana gauaz lehenic) ekarten çuela myrrhazco naiz neure Aitagana, eta çuen Aitagana, eta neure eta aloesezco quasi ehun liberataco mixtionebat. Iaincoagana eta çuen Iaincoagana. **18** Ethor cedin **40** Har ceçaten orduan lesusen gorputza, eta lot Maria Magdalena contatzen cerauela discipuluac ceçaten hura mihistohalez aromatezco vssainequin, ecen ikussi çuela launa, eta harc gauça hec erran nola costuma baitute Iduéc ohorzteco. **41** Eta hura cerautzala. **19** Eta arrastu cenean Sabbathoén asteco crucificatu içan cen leku harten cen baratzebat, lehen egun harten, eta borthác ertsiac ceudela, non eta baratzean monument berribat, ceinetan oraino bilduac baitziraden discipuluac Iduén beldurrez, ezpaitzén nehor ecarri içan. **42** Han bada, Iduén ethor cedin lesus eta gueldi cedin hayén artean, preparationeco egunaren causaz, ceren hurbil baitzén monumenta, ecar ceçaten lesus.

20 Eta Sabbathoén lehen egunean Maria Magdalena ethorten da goicean, oraino ilhun celaric monumentera: eta ikusten du harria monumenteric aldaratua. **2** Orduan laster eguiten du eta ethorten da Simon Pierrisgana, eta berce discipulu lesusec maite çuenagana, eta dioste, Kendu duté launa monumenteric, eta etzaquigu non ecarri dutén. **3** Ilki cedin bada Pierris, eta berce discipulu hura, eta ethor citecen monumentera. **4** Eta lasterca cioacen biac elkarrequin: baina berce discipulu hura aitzin cequión Pierrisi, eta lehen ethor cedin monumentera. **5** Eta beheitituric ikus citzan oihalac aldaratuac: badaric-ere etzedin sar. **6** Ethorten da

çortzi egunen buruän berriz ciraden haren discipuluac bada lesus eta hartzen du oguia eta emaiten draue, barnean, eta Thomas hequin: ethor cedin lesus eta arrainetic halaber. **14** Haur cen ia heren aldia borthárc ertsiac ceudela, eta gueldi cedin hayén lesus bere discipuluey manifestatu içan çayena artean, eta erran ceçan, Baquea dela çequin. **27** hiletaric resuscitatuz gueroztic. **15** Bada barazcaldu Guero diotsa Thomasi, Eçarrac eure erhia hemen, ciradenean, diotsá Simon Pierrisi lesusec, Simon eta ikus itzac ene escuac: eta hedea eçç eure escua, Ionañaren semeá, hauc baino hobe dariztac? Diotsa, eta eçarrac ene seihetsean: eta ezaicela sinheste- Bay launa: hic badaquic ecen on dariçadala. Diotsa, gabe, baina sinheste-dun. **28** Eta ihardets ceçan Bazcaitzac ene bildotsac. **16** Diotsa are berriz, Simon Thomasec: eta erran cieçon, Ene launa eta ene Ionañaren semeá, on dariztac niri? Diotsa, Bay launa, laincoá. **29** Diotsa lesusec, Ceren ikussi bainauc, hic badaquic ecen on dariçadala. Diotsa, Bazcaitzac Thomas sinhesten duc: dohatsu dituc ikussi ez, eta ene ardiac. **17** Erraiten drauca herenean, Simon sinhetsi dutenac. **30** Bada anhitz berce signoric-ere Ionañaren semeá, on dariztac niri? Triste cedin Pierris eguiñen ceçan lesusec bere discipuluén aitzinean, cein ceren erran baitzieçon herenean, On dariztac niri? Eta ezpaitirade scribatuac liburu hunetan. **31** Baina gauça erran cieçon, launa, hic gauça guciac badaquizquic, hauc scribatu içan dirade, sinhets deçaquençat ecen hic badaquic ecen on dariçadala. Diotsa lesusec, lesus dela Christ laincoaren Semea, eta sinhesten Bazcaitzac ene ardiac. **18** Eguiaz eguiaz erraiten duçuela vicitza duçuençat haren icenean.

21 Guero manifesta cequién berriz lesus discipuluey Tiberiaco itsas aldean, manifesta cedin bada hunela: **2** Ciraden elkarrequin Simon Pierris, eta Thomas Didymus deitzen dena, eta Nathanael, cein baitzén Cana Galileaco, eta Zebedeoaren semeac, eta haren discipuluetaric berberic biga. **3** Dioste Simon Pierrisec, Banoa arraingara. Diotsate, Baguioaçac gu-ere hirequin. Parti citecen, eta igan citecen vncira bertan: eta gau hartan etzeçaten deus har. **4** Baina goiça ethorri cenean, eriden cedin lesus vr bazterrean: badaric-ere etzeçaten eçagut discipuluéc lesus cela. **5** Dioste bada lesusec, Haourrác, iaquiric batre baduçe? Ihardets cieçoten, Ez. **6** Eta harc dioste, Egotzaüe sarea vnciareni escuineco aldera, eta eriden duçue. Egotz ceçaten bada, eta guehiagoric ecin hura tira ceçaqueten arrainén anhitzez. **7** Diotsa bada lesusec maite çuen discipulu harc Pierrisi, launa duc. Simon Pierris bada, ençun çuenean ecen launa cela, bere iuppáz ingura cedin (ceren billuzgorria baitzén) eta egotz ceçan bere buruä itsassora. **8** Eta berce discipuluac vncian ethor citecen, (ecen etziraden lurretic vrrun, baina ber-ehun bessoren inguruä) tiratzun çutela sarea arrainez bethea. **9** Eta lurrera iautsi ciradenean ikus citzaten ikatzac eçarriac, eta arraina gainean eçarria eta oguia. **10** Dioste lesusec, Ekarçue orain hartu dituçuen arrainetaric. **11** Igan cedin Simon Pierris, eta tira ceçan sarea lurrera, ehun eta berroguey eta hamairur arrain handiz bethea: eta hambat bacen-ere, etzedin ethen sarea. **12** Dioste lesusec, Çatozte barazcal çaitzezte. Eta discipuluetaric batre etzayón venturatzten interrogatzera, Hi nor aiz? çaquitelaric ecen launa cela. **13** Ethorten da

Eginak

1 LEHENIC minçatu içan nauc, Theophile, Iesus eguiten eta iracasten hassi içan cen gauça guciéz. **2** Elegitu cituen Apostoluey Spiritu sainduaz manamenduac emanic, goiti recebitu cen egunerano. **3** Ceiney eracutsi-ere baitu bere buruä viciric bere passioneaz gueroztic anthitz seignale segurez, berroguey egunez hæy eracusten eta laincoaren resumáz minçatzen çayela. **4** Eta bildu cituenean, mana citzan ezlitecen parti Ierusalemetic, baina iguriqui leçaten Aitaren promessa, Cein, dio, ençun baituqe eneganic. **5** Ecen Ioannesec batheyatu du vrez, baina çuec batheyaturen çarete Spiritu sainduaz anhitz egun gabe. **6** Hec bada bildu ciradenean interroga ceçaten hura, ciotela, launa, dembora hunetan bere staturaco draucac resumá Israeli? **7** Eta erran ciecén, Ezta çuey eman Aitac bere bothere proprián ecarri dituen demborén edo sasoinén eçagutzea. **8** Baina recibituren duçue çuen gainera ethorriren den Spiritu sainduaren verthutea, eta içanen çaiquidate testimonio Ierusalemén, eta Iudea gucion, eta Samarian, eta lurraren bazterrerano **9** Eta gauça hauc erran cituenean, hec çacussatela altcha cedin: eta hodey batec harturic eraman ceçan hayén beguietaric. **10** Eta cerurat beguiac fincatuac çadutzatela hura ioaten cenean, huná, bi guion presentá citecen hayén aitzinean veztidura churitan: **11** Ceinéc erran-ere baitzeçaten, Galileaco guionác, cergatic zaudete, cerurat beha çaudetela? goiti çuetaric cerurat recebitu den Iesus haur, hala ethorriren da nola ikussi baituqe cerurat ioaiten. **12** Orduan itzul citecen Ierusalemera Oliuatzetako deitzen den menditic, cein baita Ierusalemeco aldean, Sabbath baten bidean. **13** Eta sarthu içan ciradenean, igan citecen gambera gora batetara non baitzeuden Pierris eta Iacques, Ioannes eta Andriu, Philippe eta Thomas, Bartholomeo eta Mattheu, Iacques Alpheoren semea eta Simon Zelotes, eta luda lacquesen anayea. **14** Hauc guciéc perseueratzen çutén gogobatez otoitzatan eta orationetan emaztequin, eta Iesusen ama Mariarequin, eta haren anayequin, **15** Eta egun hetan iaiquiric Pierrisec discipuluen artean, erran ceçan (eta cen han berean compainiabat seioguey personaren ingurucoric) **16** Guiçon anayeác, complitu behar cen Scriptura haur, cein aitzinetic erran baitu Spiritu sainduac Daudí-en ahoz, Iudasez, cein içan baita Iesusen hatzamailén guidari: **17** Ecen contuco cen gurequin, eta recebitu vkan çuen administratione hunetaco portionea. **18** Harc bada

acquisitu du landabat iniquitatezco alocairutic, eta bere buruä egotziric erditic leher egui vkan du, eta vrratu içan dirade haren halsar guciac. **19** Eta gauça haur eçagutu içan da Ierusalemeco habitant guciéz: hala non deithu içan baita landa hura hayén lengoage propriz, Haceldama: erran nahi baita, odol landa. **20** Ecen scribatua da Psalmuen liburuän, Eguin bedi haren habitationea desert, eta eztén han habita dadinic. Eta, Haren administrationea har deçan berce batec. **21** Behar da beraz gurequin bildu içan diraden guion hautaric, Iesus launa gure artean ioan eta ethorri içan den dembora gucion, **22** Hassiric Ioannesen Baptismotic, gureganic goiti recebitu içan den egunerano, bat egui dadin haren resurrectionearen testimonio gurequin. **23** Presenta citzaten bada biga, Joseph Barsabas deitzen cena, cein icen goiticoz lusto deithu içan baita, eta Matthias. **24** Eta otoitzate eguiten çutela erran ceçaten, Hic launa gucion bihotzac baiteçaguzqui, eracutsac cein elegitu duán bi hautaric, **25** Har deçançat ministerio hunetaco eta Apostolutassuneco, portionea, cein taric erauci içan baita Iudas, ioan ledinçat bere lekurát. **26** Eta egotz citzaten hayén çortheac, eta eror cedin çorhea Matthiasen gainera, eta consentimendu batez eçar cedin hameca Apostoluen contuan

2 Eta ethorri cenean Mendecoste eguna, guciac ciraden gogo batez leku batetan berean. **2** Eta egui cedin subitoqui cerutic soinubat otheretsuqui heldu den haice baten ancora, eta bethe ceçan etche gucia non baitzeuden iarriric: **3** Eta aguer cequizquien suaren ançoco mihi partituar, eta paussa cedin hetaric batbederaren gainean. **4** Eta bethe citecen guciac Spiritu sainduaz, eta has citecen minçatzen lengoage arrotzez, Spirituac minçatzen emaiten cerauen beçala. **5** Eta bacén Ierusalemén egoiten ciraden Iudu laincoaren beldurra çuten guiontaric, ceruaren azpico natione orotaric. **6** Bada hots haur egui cenean, bil cedin gendaldebat, eta trubla cedin, ceren batbederac ençuten baitzituen bere lengoage propriz hec minçatzen. **7** Eta spantatuac ceuden guciac, eta miresten çutén elkarri ciotsatela, Huná, minço diraden hauc guioc, eztirade Galileano? **8** Nolatan bada guc dançuzquigu batbedera iayo içan garen lengoage propriaz minçatzen? **9** Parthianoéc eta Medianoéc eta Elamític, eta Mesopotamian egoiten diradenéc, eta Iudean, eta Cappadocian, Ponten, eta Asian, **10** Phrygian eta Pamphylian, Egypten, eta Lybia bazterretan, baita Cyreneco aurkán, eta Roman daudenéc, eta Iuduéc eta Proselytoéc, Cretianoéc eta Arabianoéc: **11** Ençuten ditugu hauc gure lengoagez

minço diradela laincoaren gauça magnificoetz. **12** Eta eztela vtzi içan haren arima sepulchrean, eta haren spantauac ceuden guciac, eta etzaquitén cer pensa, haraguiaç eztuela ikussi corruptioneric. (**Hadés g86**) **32** elkarri ciotsatela, Cer erran nahi da haur? **14** Bainha Iesus haur resuscitatu vkan du laincoac, eta gauça çutic cegoela Pierrisec hamequequin, altcha ceçan hunez gu gucioc gara testimonio. **33** Bada laincoaren bere voza, eta minça cequién, cioela, Guiçon Iuduáć escuinaz altchatu içan denean eta Spiritu sainduaren eta Ierusalem habitatzen çareten guciác, haur promessa Aitaganic recebitu duinean, erautsi vkan du iaquique, eta beharriez har itzaçue ene hitzac. **15** Ecen çuec orain dacussaçen eta dançuçuen haur. **34** Ecen eztirade, çuec vste duçuen beçala hauc hordi, ikussiric Daudí ezta igan ceruètara: baina dio berac, Erran ecen egunaren heren orena dela. **16** Bainha haur da loel drauca launac ene launari, lar adi ene escuinean, **35** prophetáz erran içan dena. **17** Eta içanen da, azquen Eçar ditzäquedano hire etsayac hire oinén scabella. egunetan (dio lain-coac) erautsiren baitut neure **36** Segur jaquin beça bada Israeleco etche guciac, Spirititic haragui gucireñ gainera: eta prophetizaturen ecen hura laun eta Christ eguiñ duela laincoac: Iesus dute çuen seméc eta çuen alabéc, eta çuen gaztéc çuec crucificatu duçuen haur diot. **37** Eta gauça visioneac ikussiren dituzte, eta çuen çaharréc ametsez hauc ençunic bihotz-chimico har ceçaten, eta erran amets eguiñ duté. **18** Eta segur neure muthilén cieçoten Pierrisi eta berce Apostoluey, Cer eguiñ eta neure nescatoen gainera egun hetan erautsiren dugu guiçon anayeá? **38** Eta Pierrisec dioste, dut neure Spirititic, eta prophetizaturen duté. **19** Eta Emenda çáitezte eta batheya bedi çuetaric batbedera eguiñen ditut gauça miraculuzcoac ceruän garayan, Iesus Christen icenean bekatuén barkamendutan: eta signoac lurrean beherean, odol eta su eta kezco eta recebituren duçue Spiritu sainduaren dohaina. **39** vapore. **20** Iguzquia cambiaturen date ilhumbetara, Ecen çuey eguiñ çaiçue promessa eta çuen haourrey, eta ilhargua odoletara, launaren egun handia eta eta vrrun diraden gucley, cembaç-ere deithuren notablea dathorren baino lehen. **21** Eta içanen da baititu gure lainco launac. **40** Eta anhitz berce norc-ere inuocaturen baitu launaren icena, saluaturen hitzez testificatzen çuen, eta exhortatzen cituen, baita haina. **22** Israeltañguiçónac, ençun itzaçue hitz cioela, Salua çáitezte natione gaichto hunetaric. **41** hauc: Iesus Nazarenoa, guiçon laincoaz approbatua Bada gogotic haren hitza recebitu çutenac, batheya çuec baithan obra excellentez eta miraculuz eta citecen, eta augmenta citecen egun hartan hirur signoz, cein eguiñ baititu laincoac harçaz çuen artean, milla arimaren inguruáz. **42** Eta perseueratzen çuten ceuroc-ere daquicuen beçala: **23** Haur, laincoaren Apostolueñ doctrinán, eta communicationean, eta confeiliu arrastatz eta prouidentiaz emana hartu oguiaren haustean, eta orationétan. **43** Eta arima cindutenean, gaichtoén escuz crucificaturic hil vkan guciari beldurtassun lot ceqion, eta anhitz gauça duçue. **24** Cein laincoac resuscitatu baitu, herioaren miraculuzco eta signo Apostoluez eguiten cen. **44** Eta doloreac lachaturic, ceren ezpaitzén possible hura sinhesten çuten guciac-ere elkarrequin ciraden, eta harçaz, eduqui ledin. **25** Ecen Daudí-ec erraiten du gauça guciac commun citutztén. **45** Possessioneac eta harçaz, Contemplatzen nuen launa neure aitzinean onhassunac saltzen cituzten, eta partitzen cerezten bethiere: ecen neure escuineco aldean daut higui guciay batbederac beharra çuenaren araura. **46** eznadin **26** Halacotz alegueratu da ene bihotza, eta Eta egun oroz perseueratzen çutén gogo batez, boztu da ene mihiá, eta are guehiago ene haraguia paussaturen da sperançatan. **27** Ecen eztuc vtziren harten çuten bere othorançá alegrançarequin eta ene arimá sepulchrean, eta eztuc permettituren hire Sainduac corruptioneric sendi deçan. (**Hadés g86**) **28** Eçagut eraci drauzquidac vicitzearen bideac, bihotzezco simplicitaterequin: **47** Laudatzen çutela laincoa, eta gratia çutela populu gucia baithan. betheren nauc bozcarioz eure beguitharte aitzinean. Eta launac eratçequiten ceraucan gende saluatu içatecoric egun oroz Eliçari.

29 Guiçon anayeá, frangoqui erran ahal deçaqueçuet Daudí patriarcház, ecen hura hil içan dela eta ohortze içan dela, eta haren sepulchrea gure artean dela egungo egunerano. **30** Bada Propheta nola baitzén, eta baitzaquian ecen iuramenduz iuratu ceraucala laincoac ecen haren guerrunceco fructutic, haraguiaren araez, Christ suscitaturen quela, haren throno gainean iar eraciteco. **31** Aitzinetic ikussiric minçatu içan da Christen resurrectioneaz, ecen

3 Bada Pierris eta Ioannes elkarrequin igaiten ciraden templera othoitz ordutan, baitzén bedratzi orenetan. **2** Eta guiçon bere amaren sableandanic maingu cembaç ekarten cen: cein eçarten baitzutén egun oroz templeco bortha Ederra deitzen denean, elemosyna esca lequiençát templean sartzen ciradeney. **3** Harc ikus citzanean Pierris eta Ioannes templean sartzera cioacela, othoitz eguiñ ciecen elemosynabat luençát.

4 Bainanarenganat beguiac çorroturic Pierrisec gucieta. 23 Eta içanean da, nor-ere Propheta hari Ioannesequin erran ceçan, Beheçac gureganat. 5 Eta behaturen ezpaitzayo, deseguinen baita populuaren hura beguire çayen çorrozqui, hetaric cerbait recebitu vstez. 6 Orduan Pierrisec erran ceçan, Cilharric ez artetic. 24 Etare Samuelez guerozco Propheta guciéc, eta gueroz prophetizatu duten guciéc aitzinetic erran-vrrheric eziát: baina cer baitut hura emaiten drauat: 7 Eta hura escu esquinetic harturic, goiti ceçan, seme, ciotsala Abrahami, Eta hire hacion benedicatuac eta bertan erscont citecen haren oin çolác eta aztalac. 8 Eta iaucirci gueldi cedin çutic, eta başabilan: eta sar içanen dituc lurreco familia guciac. 25 Çuec çarete Prophetén, Iesus Christ Nazarenoren icenean iaiqui adi eta ebul eti laincoac gure aitey ordenatu drauen aliançaren adi. 9 Eta ikus ceçan hura populu guciac çabilala, eta laudatzen çuela laincoa. 10 Eta eçagut ceçaten, hura ecen hura cela elemosyna esquez templeco bortha Ederrean iarten cena: eta bethe citecen iciapenez eta spantamenduz hari heldu içan çayón gauçaren gainean. 11 Eta maingu sendatu icanac Pierris eta Ioannes çadutzala, laster egun ceçan hetara populu guciac Salomonen deitzen den galeriara, spantaturic. 12 Hori ikussiric Pierrisec ihardets cieçon populuari, Israeltar guioná, cergatic miraculuz çaudete huneçaz? edo cergatic guregana beguiac çorroturic çaudete, gure verthutez edo saindutassunez haur ebul eraci baguindu beçala? 13 Abrahamen eta Isaac-en eta Jacob-en laincoac, gure aiten laincoac glorificatu du Iesus bere Semea, çuec liuratu eta vkatu duçuena Pilaten aitzinean, harc largatzeco cela iugeatu baçuen-ere. 14 Bainan çuec saindua eta iustoa vkatu duçue, eta requeritu duçue guicerhailebat eman lequíuen: 15 Eta vicitezaren princea hil vkan duçue, cein laincoac hiletaric resuscitatutu: eta gauça hunez testimonio gara gu. 16 Eta haren icena baithango fedeaz, ikusten eta eçagutzen duçuen haur, fortificatu vkan du haren icenac: eta harçaz den fedeac bere membro gucietao dispositione haur huni eman drauca çuen gución presentián. 17 Eta orain, anayeá, badaquit ecen ignorantiaz egun vkan duçuela, çuen Gobernadoreere beçala. 18 Bainan laincoac aitzinetic bere Propheta gucién ahoz erran cituen gauçac, Christec suffrituren çuela, hala complitu vkan ditu. 19 Emenda çaitetzez bida, eta conuerti çaitetze, ken ditecençat çuen bekatuac. 20 Refrigeramendutaco demborá, ethorri diratenean launaren presentiatic, eta igorri duqueenean çuey aitzinetic erran içan çaiçuena, Iesus Christ: 21 Cein ceruäc eduqui behar baitu, laincoac, munduaren hatseandanic Propheta saindu gucién ahoz erran dituen gauça gucién restaurationeoco demboretarano. (aión g165) 22 Ecen Moysesec aitey erran vkan draue, Prophetabat suscitaturen drauçue çuen lainco launac çuen anayetaric ni beçalacoric: ençunen duçue hura minçaturen çaiqueçuen gauça gucieta. 23 Eta içanean da, nor-ere Propheta hari Ioannesequin erran ceçan, Beheçac gureganat. 5 Eta behaturen ezpaitzayo, deseguinen baita populuaren hura beguire çayen çorrozqui, hetaric cerbait recebitu vstez. 6 Orduan Pierrisec erran ceçan, Cilharric ez artetic. 24 Etare Samuelez guerozco Propheta guciéc, eta gueroz prophetizatu duten guciéc aitzinetic erran-vrrheric eziát: baina cer baitut hura emaiten drauat: 7 Eta hura escu esquinetic harturic, goiti ceçan, seme, ciotsala Abrahami, Eta hire hacion benedicatuac eta bertan erscont citecen haren oin çolác eta aztalac. 8 Eta iaucirci gueldi cedin çutic, eta başabilan: eta sar içanen dituc lurreco familia guciac. 25 Çuec çarete Prophetén, Iesus Christ Nazarenoren icenean iaiqui adi eta ebul eti laincoac gure aitey ordenatu drauen aliançaren adi. 9 Eta ikus ceçan hura populu guciac çabilala, eta laudatzen çuela laincoa. 10 Eta eçagut ceçaten, hura ecen hura cela elemosyna esquez templeco bortha Ederrean iarten cena: eta bethe citecen iciapenez eta spantamenduz hari heldu içan çayón gauçaren gainean. 11 Eta maingu sendatu icanac Pierris eta Ioannes çadutzala, laster egun ceçan hetara populu guciac Salomonen deitzen den galeriara, spantaturic. 12 Hori ikussiric Pierrisec ihardets cieçon populuari, Israeltar guioná, cergatic miraculuz çaudete huneçaz? edo cergatic guregana beguiac çorroturic çaudete, gure verthutez edo saindutassunez haur ebul eraci baguindu beçala? 13 Abrahamen eta Isaac-en eta Jacob-en laincoac, gure aiten laincoac glorificatu du Iesus bere Semea, çuec liuratu eta vkatu duçuena Pilaten aitzinean, harc largatzeco cela iugeatu baçuen-ere. 14 Bainan çuec saindua eta iustoa vkatu duçue, eta requeritu duçue guicerhailebat eman lequíuen: 15 Eta vicitezaren princea hil vkan duçue, cein laincoac hiletaric resuscitatutu: eta gauça hunez testimonio gara gu. 16 Eta haren icena baithango fedeaz, ikusten eta eçagutzen duçuen haur, fortificatu vkan du haren icenac: eta harçaz den fedeac bere membro gucietao dispositione haur huni eman drauca çuen gución presentián. 17 Eta orain, anayeá, badaquit ecen ignorantiaz egun vkan duçuela, çuen Gobernadoreere beçala. 18 Bainan laincoac aitzinetic bere Propheta gucién ahoz erran cituen gauçac, Christec suffrituren çuela, hala complitu vkan ditu. 19 Emenda çaitetzez bida, eta conuerti çaitetze, ken ditecençat çuen bekatuac. 20 Refrigeramendutaco demborá, ethorri diratenean launaren presentiatic, eta igorri duqueenean çuey aitzinetic erran içan çaiçuena, Iesus Christ: 21 Cein ceruäc eduqui behar baitu, laincoac, munduaren hatseandanic Propheta saindu gucién ahoz erran dituen gauça gucién restaurationeoco demboretarano. (aión g165) 22 Ecen Moysesec aitey erran vkan draue, Prophetabat suscitaturen drauçue çuen lainco launac çuen anayetaric ni beçalacoric: ençunen duçue hura minçaturen çaiqueçuen gauça batbedera çuen gaichtaquerietaric conuertituz.

4 Bainan hec populuari minço çazcal, ethor cequitzén Sacrificadoreac eta templeco Capitaina, eta Sadduceuac, 2 Gaitzituric ceren iracasten baitzutén populu, eta predicatzen baitzutén lesusen icenean hiletarico resurrectionea. 3 Eta escuac egotz citzaten hayén gainera, eta ecar citzaten presoindeguian biaramunerano. Ecen ia arratsa cen. 4 Eta hitza ençun çutenetaric anhitzec sinhets ceçaten: eta guionén contua egun cedin borz millatarano. 5 Eta guertha cedin biaramunean bil baitzitecen hayén Gobernadoreac eta Ancianoac eta Scribácerus Ierusalemera: 6 Eta Annas Sacrificadore subiranoa, eta Caiphas eta Ioannes, eta Alexander, eta Sacrificadore arraçatic ciraden guciac. 7 Eta artean ecarri citztenean, interroga citzaten, Cer boherez edo noren icenean gauça haur egun duçue çuec? 8 Orduan Pierrisec Spiritu sainduaz hetheric, erran ciecen, Populuaren Gobernadoreac eti Israeleco Ancianoá, 9 Egungo egunean guion impotent batu egun içan çayón vnguiaz examinatzen garenaz gueroz, cer moienez haur sendatu içan den: 10 laquique çuec gucioc eti Israeleco populu guciac, ecen Iesus Christ Nazarenoren icenean cein çuec crucificatu baitu, cein laincoac resuscitatutu baitu hiletaric, harçaz guion haur dagoela sendoric çuen aitzinean. 11 Haur da harri çueçaz edificaçaleoz arbuytu içan den hura, cein egun içan baita cantoin buru. 12 Eta ezta bercetan batetan-ere saluamenduric: ecen berce icenic ezta ceruären azpian guiony eman çayenic, ceinez saluatu behar garén. 13 Orduan ikussiric Pierrisen minçatzeko hardieçá eti Ioannesena, eta eçaguturic ecen guion letra-gabeac eti idiotac ciradela, miresten çutén, eta eçagutzen çutén hec Iesusequin içanac ciradela. 14 Eta çacussatenean sendatu içan cen guionha hequin present cela, ecin deusetan contrasta ahal citaqueen. 15 Orduan hec conseillutic campora ilkitera manaturic: compartitzen çutén elkarren artean, 16 Ciotela, Cer egünen drauègu guion hoey? ecen

signo clarobat hauçaz eguin içan dela, manifest da
lerusalemco habitant guciey, eta ecin vka deçaquegu.
17 Bainha guehiagoric publica eztadin populuaeren artean, defendia diecegun mehatchuz, eztaquizquieron guehiagoric minça icen horretan nehorri-ere. 18 Bada hec deithuric mana citzaten neholetan-ere ezlitezan, eta ezleçeten iracats Iesusen icenean. 19 Bainha Pierrisec eta Ioannesec ihardesten cutela erran ciecén, Eya Iaincoaren aitzinean gauça iustoa denez lehen çuey obediztea ecen ez Iaincoari, iugea eçaue. 20 Ecen segur, ecin daidiquegu ençun eta ikussi ditugun gauçác erran ezitzagun. 21 Orduan hec mehatchurequin vtzi citzaten ioaitera, ez eridenez nolatan puni ahal litzaqueizten, populuaeren causaz, ceren guciéc Iaincoa glorificatzen baitzutén eguin içan cenaz. 22 Ecen berrogey vrthe baino guehiago cituen guicónac, ceinen gainean sendatzeko signo haur eguin içan baitzén. 23 Eta ioaitera vtzi citutzenean ethor citecen bere gendetara, eta conta ciecén cere Sacrificadore principaléc eta Ancianoéc erran baitzerauécén. 24 Eta hec ençun citutzenean gogo batez altcha ceçaten voza Iaincoagana, eta erran ceçaten, launa, hi aiz ceruä eta lurra, itsassoa eta hetan diraden gauça guciak eguin dituán Iaincoa, 25 Dauid eure cerbitzariaren ahoz erran duana, Cergatic mutinatu içan dirade gendeac, eta populuéc pensatu vkan dituzté gauça vanoac? 26 Bildu içan dirade lurreco regueac, eta princeac elkarrequin batzu içan dirade launaren eta haren Christen contra. 27 Ecen bildu içan dituc eguiaz hire seme saindu Iesusen contra, cein vñctatu baituc, Herodes eta Ponce Pilate Gentilequin eta Israeleco populuarrekin. 28 Eguin leçatençat cer-ere hire escuac eta hire conseilliac lehenetic eguitera determinatu baitzuen. 29 Orain bada launa, beha eçac hayén mehatchuetara, eta eman iecéc eure cerbitzariey libertate gucirequin hire hitzaz minça ditecen: 30 Eure escua hedaturic ossassun emaitera, signoac eta miraculuac eguin ditecen Iesus hire Seme Sainduaren icenean. 31 Eta otoitz eguin çutenean, ikara cedin lekuak ceinetan bilduac baitziraden: eta bethe citecen guciak Spiritu sainduaz, eta minçatzen ciraden Iaincoaren hitzaz hardieçarequin. 32 Eta aralde sinhetsi vkan çutenén bihotza eta arimá cen bat: eta nehorci posseditzen cituen gaucetaric etzuen erraiten deus bereric quela, baina gauça guciak citutztén commun. 33 Apostoluecere verthute handitan testificatzen çutén Iesus launaren resurrectioneaz, eta gratia handia cen bayen gaien gainean. 34 Ecen nehorci deusen beharric etzuen hayén artean: ceren landaric edo etcheric çutén guciéc saltzen baitzituztén, eta saldu içan

ciraden gaucén precioa ekarten baitzutén 35 Eta eçarten Apostoluén oinetara: eta partitzen çayón batbederari, beharra çuenaren aaura. 36 Losesec Barnabas (erran nahi baita consolationezco semea) Leuitác, nationez Cyprianoac, 37 Possessionebat nola baitzuen sal ceçan hura, eta ekarriric dirüä eçar ceçan Apostoluén oinetara.

5 Bainha Analias deitzen cen guicón batec, Sapphira bere emaztearequin sal ceçan possessionebat: 2 Eta apparta ceçan preciotic partebat, haren emazteare çaquialaric: eta cembeit parte ekarriric, Apostoluén oinetara eçar ceçan. 3 Eta erran ceçan Pierrisec, Analias, cergatic bethe du Satanec hire bihotza Spiritu sainduari gueçur erraitera, eta landaren preciotic appartatzeria? 4 Baldin beguiratua bahau etzena hire guelditzen? eta salduric hire botherean etzena? cer cen cergatic gauça hori gogoa eçarri behar auen? eztrauec guiconey gueçur erran, baina Iaincoari. 5 Eta Analias hitz hauc ençunic, eror cedin, eta renda ceçan spiritua: eta beldurtassun handia iar cedin gauça hauc ençuten cituzten gucién gainean. 6 Eta iaiquiric lagun gazte batzuc har ceçaten hura, eta camporat eramanic ohortz ceçaten. 7 Eta guertha cedin quasi hirur orenen buruän, haren emaztea-ere, cer eguin cen etzaquialaric, sar baitzedin: 8 Eta erran cieçón Pierrisec, Erran ieçadan hambatetan landá saldu duçe? Eta harc erran ceçan, Bay, hambatetan. 9 Orduan Pierrisec diotsa, Cer da iunctatu içan baitzarete çuen artean launaren spirituaren tentatzera? horrá, hire senharra ohortze dutenén oinac borthán, eta eramanen aute hi. 10 Eta bertan eror cedin haren oinetara eta renda ceçan spiritua. Eta sarthuric lagun gaztéc eriden ceçaten hura hila, eta camporat eramanic ohortz ceçaten bere senharraren aldean. 11 Eta beldurtassun handia eguin cedin Eliça guciaren gainean, eta gauça hauc ençuten cituzten gucién gainean. 12 Eta Apostoluén escuz eguiten cen anhitz signo eta miraculu populuau: (eta ciraden guciak gogo batetaco Salomonen galerián. 13 Eta bercetaric batre etzén venturatzen hequin nahastecatza: baina magnificatzen cituen hec populua. 14 Eta emendatzenago cen launean sinhesten çutenen compainiá, hambat guiconez nola emaztez) 15 Hambat non karriquetara ekarten baitzituztén. eriac, eta ohetan eçarten eta licteretan, Pierris ethor ledinean haren itzala berere hetaric cembeiten gainetic iragan ledinçat. 16 Eta biltzen cen hiri hurbiletaco communa-ere lerusalemera, ekarten cituztela eriac

eta spiritu satsuez tormentatuac: eta guciad sendatzen hauc baino lehen altcha cedin Theudas, cioela tiere ciraden. **17** Orduan iaiquiric Sacrificadore subiranoa, buruáz cerbait cela, ceini lagund baitzequón guion eta harequin ciraden guiac (cein baita Saddu- araldebat, laur ehunetarano: cein hil baitzeçaten, eta ceuen sectá) inuidiaz bethe citecen. **18** Eta egotz hari behatu, içan çazcan guiac hautsi içan dirade eta citzaten escuac Apostoluén gainera, eta ecar citzaten ezdeus bilhatu. **37** Haren ondoan altcha cedin Iudas presoindegui publicoan. **19** Baina launaren Ainguerüac Galileanoa descriptioneco demboretan, eta erauz gauaz irequi citzan presoindeguico borthác: eta ceçan populu handi bere ondoan: gal cedin hura-hec campora idoquiric, erran ceçan, **20** Çoazte, ere, eta hari behatu içan çazcan guiac deseguin eta templean çaudetela declaira ietzoçue populuarci citecen. **38** Eta orain diotsuet, parti çaqiztez guion vicitze hunetaco hitz guiac. **21** Eta hec haur ençunic horiey, eta vtzitzaque: ecen baldin guionetaric bada far citecen arthatsean templean, eta iracasten ari conseillu edo obra hori, deseguinen da: **39** Baina ciraden. Eta ethorriric Sacrificadore subiranoac, baldin laincoaganciada, ezteçaqueçue deseguin, eta harequin ciradenéc bil ceçaten conseillua eta beguirauçue etzaitezten laincoagana contrariant Israeleco haourréen Anciano guiac: eta igor ceçaten eriden. Eta haren opinioneo içan ciraden. **40** Orduan presoindeguira erekar litecençat. **22** Baina ethorriric deithuric Apostoluac, açotatu ondoan mana citzaten officieréc etzitzaten eriden presoindeguian, eta itzuliric ezlitecen minça lesusen icenean, eta vtzi citzaten conta ceçaten, **23** Cioitela, Presoindeguia behincat ioaitera. **41** Hec bada ioan citecen alegueraric eriden dugu ertsia diligentia gucirequin, eta goardáci conseilluaren aitzinetic, ceren lesusen icenean iniuria campotic borthén aitzinean ceudela: baina irequi suffritzeco ohore hora egun içan baitzayen. **42** dugunean, nehor eztugu barnean eriden. **24** Hitz Eta egun guciaz templean eta etchean etziraden hauc ençun eta, Sacrificadore subiranoa eta templeco Capitaina, eta Sacrificadore principalac, dudán ceuden heçaz cer içanen cen. **25** Baina ethorriric cembeitec erran ciecén, Hará, presoindeguian ecarri cintutzen giçonac templean dirade, eta iracasten dute populua. **26** Orduan templeco Capitainac ioanic officierequin ekar citzan bortcha gabe: (ecen po-puluaren beldur ciraden lapida ezlitecen) **27** Eta ekarriric hec presenta citzaten conseilluan: eta interroga citzan Sacrificadore subiranoac, **28** Cioela, Eztrauçuegu manamendu expressez defendantu etzineçaten iracats icen horretan? eta huná, bethe duçe Ierusalemę çuen doctrináz, eta nahi duçe gure gainera erekari guion horren odola. **29** Orduan ihardesten çuela Pierrisec eta berce Apostoluéc erran ceçaten, Lehen obeditu behar da laincoa ecen ez guionac. **30** Gure Aitén laincoac resuscitatuvkan du lesus, cein çuec çurean vrkaturic hil vkan baituçue. **31** Haur laincoac prince eta saluadore goratu vkan du bere escuinaz, eman lieçonçat emendamendua Israeli eta bekatuén barkamendua. **32** Eta guc ekarten draucagu testimoniage erraiten ditugun gauça hauçaz: bay eta Spiritu sainduac, cein eman baitraue laincoac hura obediten duteney. **33** Eta hec haur ençunic despitez leher equiteco ceuden, eta consultatzent çuten hayén hiltzera. **34** Orduan iaiquiric conseilluan Phariseu Gamaliel deitzen cen Legueco doctor batec, cein populu guiac ohoratzan baitzuen, mana ceçan lekorera appurbat retira litecen Apostoluac: **35** Guero erran ciecén, Israeltar guionáci, gogoauçue ceurotara, guion hauçaz cer equinen duçuen. **36** Ecen dembora

6 Eta egun hetan nola discipuluac multiplicatzen baitziraden, egun cedin Grecoén murmuratzebat Hebraicoén contra ceren menospreciatzen baitziraden cerbitzu ordinarioan hayén emazte alhargunac. **2** Halacotz hamabiéc discipuluzco compainiá deithuric, erran ceçaten, Ezta raçoin guc laincoaren hitza vtzirc mahainac cerbitza ditzagun. **3** Hautaitzaque beraz, anayeác, çuetaric çazpi guion testimoniale onetacoric, Spiritu sainduaz eta sapientiaz betheac, eta cargu haur emanen baitrauègu. **4** Eta guçaz den becembatean orationeari eta hitzaren administrationeari iarreiquiren gniaizquió. **5** Eta propos haur compainia guciaren gogaraco içan cen: eta elegi citzaten Esteben, guion fedez eta Spiritu sainduaz bethea, eta Philippe, eta Prochoro, eta Nicanor, eta Timon, eta Parmenas, eta Nicolas proselyto Antiocheanoa: **6** Hauc presenta citzaten Apostoluén aitzinera, eta hec otoitzte equinic escuac gainean paussa cietzén. **7** Eta laincoaren hitza aitzinaratzen cen, eta haguitz multiplicatzen cen discipuluén contua Ierusalemēn: Sacrificadoretaric-ere tropel handiac fedeza obediten çuen. **8** Eta Estebenec betheric fedez eta botherez, eguiten çuen miraculu eta signo handiric populuan. **9** Eta altcha citecen batzu, Libertinén, eta Cyreneanoén eta Alexandrianoén, eta Ciliciaco eta Asiaco diradenén deitzen den synagogatic, disputatzen ciradela Estebenequin. **10** Eta ecin resisti çeçaqueoten sapientiari eta hora minça eraciten çuen Spirituari. **11** Orduan suborna citzaten guion

batzu erraiten çutenic, Ençun dugu hori erraiten hitz Iosephen leinua. **14** Orduan mandatariac igorric blasphemiotacoric Moysesen eta laincoaren contra. Iosephec erekar ceçan bere aita Iacob, eta bere **12** Eta moui citzaten populua eta Ancianoac eta ahacoa gucia, baitziraden hiruroguey eta hamaborz Scribá: eta oldarturic harrapa ceçaten hura, eta persona. **15** lauts cedin bada Iacob Egyptera, eta hil eraman ceçaten conseillura. **13** Eta presenta citzaten cedin hura, eta gure Aitác. **16** Eta eraman içan ciraden testimonio falsuac erraiten çutenic, Guiçon haur ezta Sichemera, eta ecarri içan ciraden sepulchrean, ichiltzen blasphemiotaco hitz erraitetic leku saindu cein erossi baitzuen Abrahamec diruren preciotan hunen, eta Leguearen contra. **14** Ecen ençun vkan Emor Sichemeco semearen semetaric. **17** Baino Moysesec eman drauzquigun ordenançá. **15** Eta laincoac Abrahami iuratu ceraucan promessaren beguiac harenganat egotziric, conseilluan iarriric dembora hurbiltzen cela, augmenta cedin populua Moysesec eman drauzquigun ordenançá. **16** Eta eta multiplica Egypten: **18** Berce reguebat Ioseph beguiac harenganat egotziric, conseilluan iarriric eçagutu etzuenic altcha cedino. **19** Hare gure ceuden guciéic ikus ceçaten haren beguithartea quasi nationearen contra finecias vsatzen çuela, gaizqui Ainguera baten beguithartea beçalaco.

7 Orduan erran ceçan Sacrificadore subiranoac, Gauça horiac horrela othe dirade? **2** Eta harc erran ceçan, Guiçon anayeác eta aitác, ençügue, Gloriazco laincoa aguer cequión gure aita Abrahami Mesopotamian cenean, Charranen habita cedin baino lehen: **3** Eta erran cieçon, Ilki adi eure herritic, eta eure ahaidegaric, eta athon nic eracutsiren drauádan lurrera. **4** Orduan ilkiric Chaldeoén herritic habita cedin Charranen. Eta handic, haren aita hil cenean laincoac eraman ceçan hura çuec habitatzen çareten lur hunetara. **5** Eta etzieçon heretageric eman hartan, ez are oinaren bethea-ere: possessionetan hura emanen ceraucala promettatu baceraucan-ere, eta haren haciari haren ondoan, haourric ezpaçuen-ere. **6** Baino hunela erran ceçan laincoac, Habitaturen duc hire hacia berceren lurrean: eta han hura suictionetaco eguiñen dié, eta gaizqui tractaturen laur ehun vrthez. **7** Baino hec cerbitzatu duqueiten gendea punituren diat nic, dio laincoac: eta guero ilkiren dituc, eta cerbitzaturen nié leku hunetan. **8** Eta eman cieçon Circoncisionezko alliançá: eta hunela Abrahamec engendra ceçan Isaac, eta circoncidí ceçan hura çortzigarreneco egunean: eta Isaac-ec engendra ceçan Iacob, eta Iacob-ec hamabi Patriarchác. **9** Eta Patriarchéc inuidiaz mouituric, sal ceçaten Ioseph Egypterát eraman ledinçat: baina laincoa cen harequin: **10** Eta idoqui ceçan hura bere tribulatione guciataric, eta eman cieçon gratia eta sapientia Egypteco regue Pharaoren aitzinean, ceinec ordena baitzeçan hura Egypteco eta bere etche gucico gobernadore. **11** Eta ethor cedin gossetebat Egypteco herri gucira, eta Chanaan-era, eta herstura handia: eta etzutén erideiten iatecoric gure Aitéc. **12** Baino ençun ceçanean Iacob-ec bacela ogui Egypten,igor citizen gure Aitác lehenic. **13** Eta bigarren aldian eçagut cedin Ioseph bere anayéz, eta declara cequion Pharaori

Iosephen leinua. **14** Orduan mandatariac igorric blasphemiotacoric Moysesen eta laincoaren contra. Iosephec erekar ceçan bere aita Iacob, eta bere **12** Eta moui citzaten populua eta Ancianoac eta ahacoa gucia, baitziraden hiruroguey eta hamaborz Scribá: eta oldarturic harrapa ceçaten hura, eta persona. **15** lauts cedin bada Iacob Egyptera, eta hil eraman ceçaten conseillura. **13** Eta presenta citzaten cedin hura, eta gure Aitác. **16** Eta eraman içan ciraden testimonio falsuac erraiten çutenic, Guiçon haur ezta Sichemera, eta ecarri içan ciraden sepulchrean, ichiltzen blasphemiotaco hitz erraitetic leku saindu cein erossi baitzuen Abrahamec diruren preciotan hunen, eta Leguearen contra. **14** Ecen ençun vkan Emor Sichemeco semearen semetaric. **17** Baino Moysesec eman drauzquigun ordenançá. **18** Berce reguebat Ioseph beguiac harenganat egotziric, conseilluan iarriric dembora hurbiltzen cela, augmenta cedin populua Moysesec eman drauzquigun ordenançá. **19** Eta eta multiplica Egypten: **20** Berce reguebat Ioseph beguiac harenganat egotziric, conseilluan iarriric dembora hurbiltzen cela, augmenta cedin populua Moysesec eman drauzquigun ordenançá. **21** Guero hura abandonnatu içan cenean, era-man ceçan Pharaoren alabáic, eta haz ceçan beretaco semetan. **22** Eta instruitu içan cen Moyses Egypteoco sapientia gucian, eta cen boheretsu erranetan eta eguiñetan. **23** Baino bethe çaynean berroguey vrtheren demborá, igan cequión bihotzera bere anayén Israeleco semén, visitatzera ioan ledin: **24** Eta ikussiric iniuria hartzen çumbat, defendia ceçan eta mendeca bidegabe hartzen çuena, Egyptianoa ioric. **25** Eta vste çuen aditzen çutela haren anayéic ecen laincoac haren escuz deliurança eman behar cerauela: baina hec etzeçaten adi. **26** Eta bihamarunean hec guducatzen ciradela, eriden cedin hayén artean, eta enseya cedin hayén baquetzen, cioela, Guiçonác, anaye çarete çuec: cergatic batac berceari gaizqui eguiten drauáca? **27** Baino hurcoari gaizqui eguiten ceraucanac bulka ceçan hura, cioela, Norc ordenatu au gure gaineco prince eta iuge? **28** Ala ni hic nahi nauc hil, atzo Egyptianoa hil auen beçala? **29** Orduan ihes eguiñ ceçan Moysesec hitz hunegatic, eta arrotz eguiñ cedin Madiango lurrean, non engendra baitzitzan bi seme. **30** Eta berroguey vrthe complitu ciutenean aguer cequión Sinaco mendico desertuan launaren Aingueraü, berro batetako su-garrean. **31** Eta Moyses hori ikussiric miraz iar cedin visioneaz: eta consideratzera hurbiltzen cela eguiñ cedin harengana launaren voza, **32** Cioela, Ni nauc hire aitén laincoa, Abrahamen laincoa.., eta Isaac-en laincoa, eta Iacob-en laincoa. Eta Moyses ikara çabilala etzén consideratzera venturatzen. **33** Orduan erran cieçon launac, Eraunzquic eure oinetaco çapatáic: ecen hi aicen lekuak lur saindua duc. **34** Ikussi diat, ikussi diat neure populu Egypten denaren afflictionea, eta hayén suspirioa ençun diat, eta iautsi

içan nauc hayén idoquitera, orain bada athor, igorriren hil-ere badituzte Iustoaren aduenimendua aitzinetic aut Egyptera. 35 Moyses arnegatu çutén haur, ciotela, erran dutenac, ceinen tradiçale eta erhaile orain çuec Norc hi ordenatu au prince eta iuge? haur bada içan baitzarete. 53 Ceinéc recebitu baituque Leguea laincoac prince eta liberaçale igerçeçan, Aingueru Aingueruén ministerioz, eta ezpaituque beguirat. berroan aguertu içan çayonaren escuz. 36 Hunec 54 Eta gauça hauén ençutean, leher eguiten çuten campora idoqui citzan hec, miraculua et signoac bere bihotzeta eta hortz garrascotsez ceuden haren equinez Egypten, eta itsasso gorrian, eta desertuan, contra. 55 Bainola baitzén Spiritu sainduaz bethea, berroguey vrthez. 37 Moyses haur da erran cerauena cerurát beguiac altchaturic ikus ceçan laincoaren Israeleco haourrey, Prophetabat suscitaturen drauque gloria, eta Jesus laincoaren escuinean cegoela. 56 çuen lainco launac çuen anayetaric ni beçalacoric: Eta dio, Huná, ikusten ditut ceruäc irequiac. eta hari beha çavezziote. 38 Haur da congregationean guionaren Semea laincoaren escuinean dagoela. 57 desertuan içan cena, Aingueruarequin, cein minçatzen Orduan hec oihu handiz iarriric bere beharriac boça baitzayón Sinaco mendian, eta gure Aitequin içana, citzaten, eta gogo batez oldar citecen haren contra. ceinec recebitu baititu hitz viciac guri emaiteco. 58 Eta hiritic campora iratziric lapidatzen çuten: eta 39 Ceini ezpaitzaizca behatu nahi içan gure Aitác, testimonioec eçar citzaten bere abillamenduac Saul baina refusatu vkan duté, eta itzuli içan dirade deitzen cen guion gazte baten oinetara. 59 Eta bere bihotzez Egypterát: 40 Ciotsatela Aaroni, lapidatzen çutén Esteben, inuocatzen eta erraiten Eguin ietzaguc gure aitzinean dohazquen laincoac: quela, Jesus launá, recebi eçac ene spiritua. 60 ecen Moyses, ceinec Egypteko lurretic campora Eta belhaurico iarriric oihu egun ceçan ocengui eraman baiquaitu, etzeaquigu cer heldu içan çayón. launa, eztiecela imputa bekatu haur, Eta haur erran 41 Eta aretzebat egun ceçaten egun hetan, eta çuenean lokar cedin.

offrenda cieçoten sacrificio idolari: eta delectatzen ciraden bere escuezco obra equinetan. 42 Orduan guibelaz itzul cequién laincoa, eta abandonna citzan ceruco gendarmeriaren cerbitzatzen: Prophetén liburuän scribatua den beçala, Israeleco etcheá, ala offrendatu drauzquidaçue niri oblationeac eta sacrificioac berroguey vrthez desertuan? 43 Aitzitic hartu vkan duçue Moloch-en tabernaclea, eta çuen lainco Remphamen içarra, eta figura hec adoratzeco egun dituue: hunegatic irionen çaitutzet Babylonez alde hartara. 44 Testimoniageco tabernaclea gure aitequin içan da desertuan, nola ordenatu baitzuen Moysesi erran ceraucanac, hura egun leçan ikussi çuen formaren ançora. 45 Tabernacle hura-ere gure Aitéc recebituric eraman ceçaten losuerequin Gentilén possessionera, cein iraitzi vkan baititu laincoac gure Aitén aitzinetic Dauid-en egunetarano. 46 Ceinec eriden baitzeçan gratia laincoaren aitzinean, eta esca cedin eriden leçan tabernaclebat Iacob-en laincoarendaco. 47 Eta Salomonec edifica cieçón etchebat. 48 Bainola Subiranoa ezta escuz egun templetan habitatzen nola Prophetác erraiten baitu, 49 Ceruä da ene thronoa, eta lurra ene oinén scabellá. Cer etche edificaturen drautaçue niri? dio launac: edo cein da ene repausatzeko leku? 50 Ala eztitu ene escuac egun gauça horiac guciac? 51 Gende garhondo gogorrá, eta bihotz eta beharri circonciditu gabeáç, çuec bethi Spiritu sainduari contrastaten çavezziote, çuen aitác beçala, çuec-ere. 52 Prophetetaric cein eztute persecutatu çuen aitéc?

8 Eta Saul consent cen haren hiltzean. Eta egun cedin dembora hartan persecutione handi Ierusalem en Eliçaren contra: eta guiac barreya citecen Iudeaco eta Samariaco comarquetarát, salbu Apostoluac. 2 Eta eraman ceçaten Esteben horzteria laincoaren beldurra çuten guion batzuc, eta nigar handi egun ceçaten haren gainean. 3 Eta Saulec deseguiten çuen Eliçá, etchez etche sartzen cela: eta tiratuz bortchaz guionac eta emazteac presoindiguan eçarten cituen. 4 Bada barreyatu içan ciradenac baçabilzan hara huna, laincoaren hitza denunciatzen çutela. 5 Eta Philippec iautsiric Samariaco hiri batetara, predica ciecén Christ. 6 Eta populua gogo batez behatzen çayon Philippec erraiten çuenari, ençuten eta ikusten citutzela eguiten cituen signoac. 7 Ecen spiritu satsuáç, heçaz eduquiten ciradenetaric anhitzetaric ilkiten ciraden, ocengui oihuz ceudela: eta anhitz paralytico eta maingu senda cedin. 8 Eta alegranza handi egun cedin hiri harten. 9 Eta Simon deitzen cen guicombat cen, lehendanic hirian encantamenduz vsatzen çuenic, eta Samariaco populua encantatu çuenic, cioela bere buruäz cembeit personage handi cela. 10 Ceini behatzen baitzaizquierdo chipienetic handieneranoco guciac, ciotela, Haur da laincoaren verthute handi hura. 11 Eta hari beha çavezcan ceren dembora lucez encantamenduz adimendutaric erauci baitzituen. 12 Bainola Philippe sinhetsi çutenean, ceinec denuntiatzen baitzituen laincoaren resumari eta Jesus Christen

icenari appertenitzen çaiçan gauçác, batheyatzen iracurtzen çuena, haur cen, Ardibat beçala heriotzera ciraden bay guïçonac bay emazteac. 13 Eta Simonec eraman içan da: eta nola bildots-bat motzen duenaren berac-ere sinhets ceçan, eta batheyatz gueroztic aitzinean mutu baita, hala eztu irequi vkan bere Philippieren aldetic etzén higuitzen: eta eguiten ahoa 33 Haren beheratzean haren iugemendua ciraden signoac eta verthuteac ikusten cituenean, goratu içan da: baina haren irautea norc contaturen spantatzen cen. 14 Eta ençun çutenean Ierusalamen du? ecen altxatzaten da lurretic haren vicia. 34 Eta ciraden Apostoluéc, nola Samariac recebitu çuen ihardesten ceraucala Eunuchaoac Philipperi, erran laincoaren hitza, igor citzaten hetara Pierris eta ceçan, Othoitz eguiten drauat, norçaz Prophetáci Ioannes. 15 Hauc hara iautsi içan ciradenean erraiten du haur? bere buruáz, ala cembeit bercez? othoitz eguin ceçaten hecgatic, recebi leçatençat Spiritu saindua. 16 (Ecen oraino hetaric batetara-ere etzén iautsi içan, baina solament batheyatuac Spiritu saindua. 17 Guero paussa citzaten escuac hayén gainean, eta recebi ceçaten Spiritu saindua. 18 Orduan ikussiric Simonec ecen Apostoluen escuen paussatzez emaiten cela Spiritu saindua, diru presenta ciecen. 19 Erraiten çuela, laincoaren Semea dela Jesus Christ. 38 Eta mana Indaçue niri-ere bothere hori, nori-ere escuac gainean ceçan carriota gueldin ledin: eta iauts citecen biac paussaturen baitrautzat, recebi deçan Spiritu saindua. vrera, Philippe eta Eunuchoa: eta batheya ceçan 20 Bainha Pierrisec erran cieçon, Hire diruä hirequin hura. 39 Eta igan ciradenean vretic, launaren Spirituac gal dadila, ceren estimatu baituc laincoaren dohaina dirutan conquestatzen dela. 21 Eztuc hic parteric ikus hora Eunuchaoac: eta bere bideaz ioaiten cen ez heretageric eguiteco hunetan: ecen hire bihotza alegueraric. 40 Bainha Philippe eriden cedin Azot-en: eztuc chuchen laincoaren aitzinean. 22 Emendadi eti iragaitean predica ceçan Euangelia hiri gucietañan bada eure malitia horretaric, eta laincoari othoitz Cesareara hel leiteno.

eguióic, eya, aguian barka lequidianez eure bihotzeco pensamendua. 23 Ecen behaçun guicizo karminean, eta iniquitatezco estecailluan aicela badiacussát. 24 Orduan ihardesten çuela Simonec erran ceçan, Othoitz eguióçue çuec enegatic launari, erran dituquen gaucetaric batre guertha eztaquidiançat, 25 Hec bada testificaturic eta denuntiaturic launaren hitza, itzul citecen Ierusalemera, eta anhitz Samaritanoén burgutan Euangelia predica ceçaten. 26 Guero launaren Ainguerüä minça cequión Philipperi, cioela, laiqui adi, eta habil Egu-erdi alderát, Ierusalemetic Gazara iausten den bidera: hora duc desert: 27 Eta iaiquiric ioan cedin, eta huná, guïçon Ethiopiano Eunuchobat, Ethiopianoén reguina Candaceren azpian manamendu guicia çuenic, cein baitzén haren onhassun guciaren gaineco: eta ethorri içan cen adoratzera Ierusalemera: 28 Eta itzultzen cen iarriric cegoela bere carriot gainean, eta iracurtzen çuen Esaias prophetá. 29 Orduan erran cieçon Spirituac Philipperi, Hurbil adi, eta hers aquio carriot horri. 30 Eta Philippec laster eguiñic ençun ceçan hora, iracurtzen çuela Esaias prophetá: eta erran cieçon, Bainha aditzen duc iracurtzen duana? 31 Eta harc dio, Eta nola ahal neçaque, baldin norbeitec guida ezpaneça? Eta othoitz eguiñic cieçon Philipperi iganic iar ledin harequin. 32 Eta Scripturaco passage

iracurtzen çuena, haur cen, Ardibat beçala heriotzera ciraden bay guïçonac bay emazteac. 35 Orduan iquiric Philippec bere ahoa eta hassiric Scriptura hunetaric denuntia cieçon lesus. 36 Eta bidean ioaiten ciradela, ethor citecen vr batetara: ciraden lesus launaren icenean) 37 Eta erran ceçan Philippec, Baldin sinhesten baduc eure bihotz guciaz, ahal aite. 38 Eta mana Indaçue niri-ere bothere hori, nori-ere escuac gainean ceçan carriota gueldin ledin: eta iauts citecen biac 39 Eta Saul enflambaturic oraino mehatchuz eta hiltzecaz launaren discipuluén contra, ethor cedin Sacrificadore subiranoagana. 2 Eta letra esca cequión Damascera synagoguetara ioaiteco: baldin nehor erideiten balu secta hunetacoric, guïçonac eta emazteac estecatelic eraman litzançat Ierusalemera. 3 Eta ioaiten cela, guertha cedin hurbil baitzedin Damascera: eta subitoqui haren inguruän argui cedin chistmisten baten ancora cerutic. 4 Eta lurrera eroriric ençun ceçan vozbat ciotsala, Saul, Saul cergatic ni persecutzen nauc? 5 Eta erran ceçan, Ni nauc Iesus hic launa? Eta launac erran ceçan, Ni nauc Iesus hic persecutzen duana: gogor duc hiretaco akuloén contra ostico eguitea. 6 Eta harc ikaraturic eta icituric erran ceçan, launa, cer nahi duc daguidan? Orduan launac hari, laiqui adi eta sar adi hirian, eta erranen çaic cer eguiñ behar duán. 7 Eta harequin ioaiten ciraden guïçonac, gueldi citecen icituric, haren voza bay ençuten, baina nehor ikusten etzutela. 8 Eta iaiquiric cedin Saul lurretic, eta bere beguiac iquiric nehor etzuen ikusten: eta escutic guidatzen çutela, eraman ceçaten Damascera. 9 Non egon baitzedin hirur egun ikusten etzuela: eta etzeçan ian ez edan. 10 Eta cen Damascen Ananias deitzen cen discipulubat, eta erran cieçon hari launac visionez, Ananias. Eta dio

harc, Huná ni, launa. **11** Orduan launac hari erran **30** Hori eçaguturic anayéc eraman ceçaten hura cieçon, Iaiquiric oha Çucena deitzen den karricara, Cesareara, eta igor ceçaten Tarsera. **31** Elicéc bada eta bilha eçac ludaren etchean Saul deitzen den Iudea gucion eta Galilean eta Samarián baque çutén, Tharsianobat: ecen hará, othoitzetan diagoc. **12** (Eta eta edificatzen ciraden, laincoaren beldurreán ebiliz, ikus ceçan visionez Ananias deitzen cen guiçon- eta Spiritu sainduaren consolationez multiplicatzen bat sartzen cela eta haren gainean escua eçarten ciraden. **32** Guertha cedin, Pierris guciéarat iragaiten çuela, ikustea recebi leçançat) **13** Eta ihardets ceçan cela, ethor baitzedin Lyddan habitatzen ciraden Ananiasec, launa, ençun diat anhitzetaric guiçon sainduetara-ere. **33** Eta eriden ceçan han Eneás hunez, cembat gaitz eguiñ drauen hire sainduey deitzen cen guiçon-bat ia çortzi vrthez ohean cetzanic, Ierusalemen. **14** Etare hemen badic authoritate cein baitzen paralytico: **34** Eta diotsa Pierrisec, Eneás, Sacrificadore principaletaric, hire icena inuocatzen sendatzen au Iesus Christec: iaiqui adi, eta eure ohea duten gucién estecatzeko. **15** Eta erran cieçon accotra eçac euroren. Eta bertan iaiqui cedin. **35** Eta launac, Habil: ecen ene vnci electionezcobat duc hura ikus ceçaten hura Lyddan eta Saronan habitatzen ekar deçançat ene icena Gentilen, eta reguén, eta ciraden guciéc, eta conuerti citecen launagana. Israeleko haourréen aitzinera. **16** Ecen nic eracutsiren **36** loppen-ere bacén discipulussa Tabitha deitzen diarocat cembat behar duen ene icenagatic suffritu. **17** cembat, erran nahi baita Dorcas: haur cen bethea loan cedin bada Ananias eta sar cedin etche hartan: obra onez eta elemosyna equiten cituenéz. **37** eta escuac haren gainean eçarriric, erran ceçan, Eta guertha cedin egun hetan erituric hil baitzedin: Saul anayé, launac igorri niauc (cein baita Iesus eta ikuci çutenean, eçar ceçaten gambera gora hiri ethorten aincen bidean aguertu çayana) ikustea batetan. **38** Eta ceren Lydda baitzen lopperen aldean, recebi deçançat, eta Spiritu sainduaz bethe adinçat. discipuluec ençunic ecen Pierris han cela, igor citzaten **18** Eta bertan eror citecen haren beguietaric quasi bi guiçon harengana, othoitzten çutela ez leçan beránt ezcatác beçalacoac, eta ikustea recebi ceçan bertan: hetarano ethortera. **39** Eta iaiquiric Pierris ethor guero iaiquiric batheya cedin. **19** Eta ian çuenean cedin hequin: eta arribatu cenean, eraman ceçaten indar har ceçan. Eta egon cedin Saul Damascen gambera gorara: eta presenta cequizquión emazte ciraden discipuluequin cembeit egun. **20** Eta bertan alhargun guciac nigarrez ceudela, eta eracusten synagoguetan predica ceçan Christ ecen hura cela cerautzatela Dorcesec hequin cenean eguiten cituen laincoaren Semea. **21** Eta icitizen ciraden hura ençuten arropác, eta veztidurac. **40** Baina guciac campora çutén guciac, eta erraiten çutén, Ezta haur deseguin idoquiric Pierrisec eta belhaurico iarriric othoitz eguiñ dituena Ierusalemen icen haur inuocatzen çutenac, ceçan, eta itzuliric gorputzerát, erran ceçan, Tabitha eta hartara huna ethorri baita, hec estecaturic eraman iaiqui adi, eta harc irequi citzan bere beguiac, eta litzançat Sacrificadore principaletara? **22** Baina Saul Pierris ikussiric iarri cedin. **41** Orduan Pierrisec escua gueroago fortificatzenago cen, eta confunditzen cituen Damascen habitatzen ciraden Iuduac, confirmatzu ecen haur cela Christ. **23** Eta dembora luceren buruän eduqui ceçaten Iuduéc elkarren artean conseillu haren hiltzeco, **24** Baina Saulen eçagutzera ethor citecen hayen celatác: eta beguiratzen cituzten borthác egun eta gau, hura hil leçatençat. **25** Bainा harturic hura discipuluec gauaz murrailatic erauts ceçaten cordaz sasquian eçarriric. **26** Eta Saul ethorri cenean Ierusalemera, discipuluequin lagundi nahiz çabilan: baina guciac haren beldur ciraden, ez sinhetsiz hura discipulu cela. **27** Bainা Barnabasec harturic hura eraman ceçan Apostoluetara, eta conta ciecén nola bidean ikussi çuen launa, eta hari minçatu içan çayón, eta nola Damascen frangoqui minçatu içan cen Iesusen icenean. **28** Eta cen hequin ioaiten eta ethorten cela Ierusalemen. **29** Eta frangoqui Iesus launaren icenean minçatzen eta disputatzen cen Grecoén contra: baina hec hura hil nahiz çabiltzan.

10 Eta guiçon-bat cen Cesarean, Cornelio deitzen cenic, Italiano deitzen cen bandaco centener, **2** Deuota, eta laincoaren beldurra çuena bere etche guciarequin. eta elemosyna anhitz eguiten ceraucana populueri, eta laincoari othoitz eguiten ceraucana ordinarioqui. **3** Harc ikus ceçan visionez claroqui egunaren bedratzi orenén inguruän, laincoaren Ainguerubat harengana ethorten cela, eta ciotsala. Cornelio **4** Eta harc beguiac harenganat chuchenduric eta icituric erran ceçan, Cer da launa? Eta erran cieçon, Hirre orationeac eta elemosynác igan dituc memoriatan laincoaren aitzinera. **5** Orain bada igor

itzac batzu loppera, eta erekar eçac Simon icen baitzequón, eta bere buruá haren oinetara egotziric, goiticoz Pierris deitzen dena. 6 Hura duc ostatuz adora ceçan. 26 Bainan Pierrisec goiti ceçan hura, Simon larru appainçalebat baithan, ceinec baitu cioela, laiqui adi neuror-ere guiçon nauc. 27 Eta etchea itsas aldean: haic erranen drauc cer hic eguiñ harequin minço cela sar cedin, eta eriden ceçan behar duán. 7 Eta partitu cenean Corneliori minço anhitz gende hara bilduric: 28 Eta erran ciecen, çayón Ainguerü, dei citzan bere cerbitzarietaric biga, Çuec badaquique eztela permettitzen guiçon ludubat eta harequin ardura ciradenetaric hommedarmes iuncta edo hurbil daquión estranger bat: baina niri deuotbat. 8 Eta hæy gucia contatu cerauean,igor eracutsi draut laincoac guiçonnic batre commun edo citzan loppera. 9 Bihamunean hec bidean cioacela, satsu ezteçadan erran. 29 Eta halacotz duda gabe eta hirira hurbiltzen ciradela, igan cedin Pierris etche ethorri içan naiz deithuric. Galdez nauçue bada cer gainera othoitz eguitera sey orenén inguruän. 10 Eta causaz ni erekarri nauçuen. 30 Orduan Cornelioz guertha cedin, gossetu cenean, refectionea hartu dio, Laur egun dic ordu hunetarano bainincen barur, nahi vkan baitzuen, eta appaincen ceraucatela eror eta bedratzi orenetan niangoán, othoitze eguiten cedin haren gainera spirituzco transportamendubat. neure etchean: eta huná, guiçombat presenta ciedián 11 Eta ikus ceçan ceruá irequia, eta iausten çayola ene aitzinean, arguitzen çuen veztiduratan: 31 Eta beregana vncibat, mihisse handibat beçala, laur erran cieçán, Cornelio, ençun içan duc hire orationea, cantoinetan lothua, lurrera iausten cela. 12 Ceinetan eta hire elemosynác memoriotan dituc laincoaren baitzén lurreco animal laur oindun gucietafic, eta aitzinean. 32 Igorrac bada loppera, eta dei eraci eçac bassa bestietaric eta herrestez dabilzanetaric, eta Simon icen goiticoz Pierris deitzen dena: hura duc ceruco chorietaric. 13 Eta ethor cedin harengana ostatuz Simon larru appainçalearen etchean itsas vozbat, laiqui adi Pierris, hil eçac eta ian eçac. 14 aldean: hura dathorreanen minçaturen çaic hiri 33 Orduan dio Pierrisec, Ez launa: ecen egundano eztia Halacotz bertan hireganaigorri diat, eta hic vngui ian gauça communic edo satsuric. 15 Eta vozac eguiñ duc ceren ethorri aicén. Orain bada gu guciac berriz hari bigarren aldian erran cieçon, laincoac gaituc hemen laincoaren aitzinean laincoaz manatu purificatu duena hic ezteçála communetan eduqui. içan çazquián gauça guciac ençun ditzagunçat. 34 16 Eta haur eguiñ cedin hirur aldz: guero harçara Orduan irequiric Pierrisec bere ahoa, erran ceçan, retira cedin vncia cerurát. 17 Eta Pierrisec bere Eguiaz erideiten dut ecen laincoa eztagoela personén baithan dudatzan çuen beçala ceric licén ikussi apparentiara beha. 35 Bainan natione gucietañ hari çuen visionea, huná, Corneliozigorri içan ciraden beldur çayona, eta iustitia eguiten duena, dela guiçonac, Simonen etchea galde eguinic ethor citecen haren gogaraco. 36 Gauça haurigorri vkan draue borthara. 18 Eta cembeit deithuric, galde eguiñ laincoac Israeleco haourrey, denuntiatzen çuelaric ceçaten eya Simon icen goiticoz Pierris deitzen cena baquea Iesus Christez, cein baita gucién launa. 37 han cenez ostatuz, 19 Eta Pierris gogueta cegoela Çuec badaquique cer eguiñ içan den Iudea gucian, visioneaz, erran cieçón Spirituac, Huná, hirur guiçon hassiric Galilean, Ioannesec predicatu vkan duen hire galdez diaudec. 20 laiquiric bada iautsi adi eta Baptismoaren ondoan: 38 Nola Iesus Nazareno habil hequin deus dudatu gabe: ecen nic igori citiát. vñctatu duen laincoac Spiritu sainduaz eta verthutez, 21 Pierrisec bada iautsirc Cornelioz harenganaigorri cein ebili içan baita vngui eguiten çuela eta deabruaz içan ciraden gucionetara, erran ceçan, Huná, ni naiz tormentatu ciraden guciac sendatzen ciuela: ecen çuec galdez çaudetena: cer da causá ceinagatic laincoa cen harequin 39 Eta gu gara testimonio luduén hemen baitzarete? 22 Eta hec erran ceçaten, Cornelio eta Ierusalemeren comarcán eguiñ dituen gauça centenera, guiçon iustoña eta laincoaren beldurra guciéz. 40 Cein hil vkan baitute çurean vrkaturic, duena, eta luduén natione guciaz testimoniage duena, eta hura laincoac resuscitatuvkan du hereneco diuinoqui Ainguera saindu batez aduertitu içan duc egunean, eta eman manifestatu içateco, 41 Ez erekar ençan hi bere etchera, eta minçatzen ençun populu guciari, baina lehendanic laincoaz ordenatu ençan. 23 Barnera deithuric bada recebi citzan hec ciraden testimonioey, guri diot ceinéc ian eta edan ostatuz eta bihamunean Pierris ioan cedin hequin, baitugu harequin hura hiletaric resuscitatuvcan den eta loppoco anayetaric batzuc compainia eguiñ ondoan. 42 Eta manatu gaitu predictatza populuaric cieçoten. 24 Eta bihamunean sar citecen Cesarean. eta testifcatzera ecen hura dela vicién eta hilén Eta Cornelio hayén beguira cegoen, bere ahideac iuge içateco laincoaz ordenatua. 43 Huni Propheta eta adisquide familiarac deithuric. 25 Eta guertha guciec-ere testimoniage ekaren draucate, ecen cedin Pierris sartzen cen beçala, Cornelio aitzinera ilki haren icenean bekatuén barkamendua recebituren

lutela hura baithan sinhetsiren duten guciéć. 44 cioen, Ioannesec batheyatu vkan du vrez baina quec Oraino Pierrisec propos hauc eduquiten cituela, iauts batheyaturen çarete Spiritu sainduaz. 17 Bada guri cedin Spiritu saindua hitz haur ençuten çuten gucién bay dohain bera laincoac eman drauenaz gueroz, gainera. 45 Eta mirets ceçaten Circoncisioneco fidel guc Iesus Christ launa baithan sinhetsi vkan baitugu: Pierrisequin ethorriéc, ceren Gentilén gainera-ere ni nor nincén empatcha neçan laincoa? 18 Orduan Spiritu sainduaren dohaina erautsi içan baitzen. 46 gauça hauc ençunic amatiga citecen, eta glorifica Ecen ençuten cituzten hec lengoagez minçatzen ceçaten laincoa, erraiten çutela, Beraz Gentiley-eta laincoaren laudatzen. 47 Orduan ihardets ceçan ere laincoac eman draue emendamendua vicitze Pierrisec, Ala nehorc vra empatcha ahal deçaque vkaiteco. 19 Bada Estebenen causaz ethori içan batheya eztitecen guc beçala spiritu saindua recebitu duden hauc? 48 Eta mana ceçan batheya litecen launaren icenean. Orduan othoitz eguin cieçoten nehorci declaratzten etzeraucatlaric laincoaren hitza, cembeit egunetacotz egon ledin.

11 Ençun ceçaten bada Apostoluéc eta Iudean ciraden anayéc ecen Gentilec-ere recebitu çutela laincoaren hitza. 2 Eta igan cenean Pierris Ierusalemera iharduqui ceçaten haren contra circoncisionecoéc, 3 Ciotela Circonciditu eztiraden guiçonetara sarthu içan aiz, eta hequin ian vkan duc. 4 Orduan hassiric Pierrisec declara cietzen gauça guciāc bata bercearen ondoan, cioela, 5 Ni nincén loppeco ciuitatean othoitz eguiten nengoela: eta adimenduz transportaturic ikus neçan visionebat, baitzen, iausten cen vncibat mihisse handibat beçalacoric, laur cantoinetan lothua, beheitzen, cela cerutic, eta ethor cedin eneganano. 6 Hartara beguiac eçarriric gogoa eta ikus neçan lurreco animal laur oindunetaric, eta bassa bestietaric, eta herrestez dabiltzanetaric, eta ceruco chorietaric: 7 Eta ençun neçan vozbat niri erraiten cerautala, laiqui adi Pierris, hil eçac eta ian eçac. 8 Eta erran neçan, Ez launa: ecen gauça communic edo satsuric eztuc egundano sarthu ene ahoan. 9 Eta ihardets cieçadan vozac berriz cerutic, laincoac purificatu duena, hic ezteçála satsu. 10 Eta haur eguiñ cedin hiruretan: eta harçara retira citemen gauça hauc guciāc cerurát. 11 Guero huná, moment berean hirur guiçon presenta citemen ni nincen etchera, Cesareatic eneganaigorriac. 12 Eta erran cieçadan Spirituac hequin ioan nendin, dudaric eguiñ gabe. Eta ethor citemen enequin sey anaye hauc-ere, eta sar guentecen guiçonan etchean: 13 Eta conta cieçagun nola ikussi quen Ainguerubat bere etchean, presentatzen çayola eta ciotsala, Igorrac cembaterebeit gende loppera, eta erekarrac Simon icen goiticoz Pierris deitzen dena. 14 Harc erranen drauzquic hitzac, ceinéz saluaturen baitaiz, eta hi eta hire etche guciāc. 15 Eta minçatzen has nendinean, iauts cedin Spiritu saindua hayén gainera, hatsean gure gainera-ere iautsi cen beçala. 16 Orduan orhoit nendin launaren erranaz, nola

cioen, Ioannesec batheyatu vkan du vrez baina quec gainera. 45 Eta mirets ceçaten Circoncisioneco fidel guc Iesus Christ launa baithan sinhetsi vkan baitugu: Pierrisequin ethorriéc, ceren Gentilén gainera-ere ni nor nincén empatcha neçan laincoa? 18 Orduan Spiritu sainduaren dohaina erautsi içan baitzen. 46 gauça hauc ençunic amatiga citecen, eta glorifica Ecen ençuten cituzten hec lengoagez minçatzen ceçaten laincoa, erraiten çutela, Beraz Gentiley-eta laincoaren laudatzen. 47 Orduan ihardets ceçan ere laincoac eman draue emendamendua vicitze Pierrisec, Ala nehorc vra empatcha ahal deçaque vkaiteco. 19 Bada Estebenen causaz ethori içan batheya eztitecen guc beçala spiritu saindua recebitu duden hauc? 48 Eta mana ceçan batheya litecen launaren icenean. Orduan othoitz eguiñ cieçoten nehorci declaratzten etzeraucatlaric laincoaren hitza, ludey berey baicen. 20 Bainha hetaric batzu ciraden Cypriano, eta Cyreniano, cein Antiochen sarthuric Grecoey minço baitzaizten denuntiatzen çutela Iesus launa. 21 Eta launaren escua cen hequin: eta gente aralde handibat sinhetsiric conuerti cedin launagana. 22 Eta hel cedin famá Ierusalemern cen Eliçaren beharrietara: etaigor ceçaten Barnabas ioan ledin Antiocherano: 23 Eta arriatu cenean, eta ikussi quenean laincoaren gratiá aleguera cedin, eta exhortatzten cituen guciāc, bihotzeco fermutassun batez perseueratzera launarequin. 24 Ecen guiçon ona cen eta Spiritu sainduaz eta fedez bethea: eta gendetze handia augmenta cequion launari. 25 Guero ioan cedin Barnabas Tarsera, Saulen bilha: 26 Eta hura eridenic eraman ceçan Antiochera: eta guertha cedin vrthe gucion Eliçarequin conuersa baitzeçaten, eta populu handi iracats baitzeçaten, eta discipuluac lehenic Antiochen Christino dei baitzeçaten. 27 Eta egun hetan iauts citecen Ierusalemetic Propheta batzu Antiochera. 28 Eta hetaric Agabus deitzen cen batec iaiquiric declara ceçan Spirituaz, gossete handia içanen cela mundu orotan: eta haur hala guertha cedin Claudio Cesaren demborán. 29 Eta discipuluataric batbederac bere ahalaren araez, delibera ceçaten aiutatan cerbaiten igortera Iudean habitatzent ciraden anayey. 30 Eta hala eguiñ ceçaten, Ancianoey igorriz Barnabasen eta Saulen escuz.

12 Eta dembora berean iar cedin regue Herodes Eliçaco batzuén affligitzen. 2 Eta hil ceçan laques Ioannesen anayea, ezpataz. 3 Eta ikussiric hori laket çayela ludey, auançan cedin Pierrisen-ere hatzamaitera: (eta ciraden altchagarri gabericoguién egunac) 4 Eta hatzamanic eçar ceçan presoindeguijan, eta eman ciecén laur laurnazco gendarmesi beguiratzera: bazco ondoan hura populuari presentatu nahiz. 5 Pierris bada beguiratzent çutén presoindeguijan: baina Eliçác harengatic ardura laincoari othoitz eguiten ceraucan. 6

Eta Herodesec hura presentatzeko çuenean, gau
hartañ lo cetzan Pierris bi gendarmesen artean,
bi cadenaz estecatua, eta goardé borthaitzinean
beguiraten çutén presoindeguia. 7 Eta huná, launaren
Ainguerubat ethor cedin, eta arguibatec argui ceçan
presoindeguian, eta ioric Pierrisen seihetsa, iratzar
ceçan, cioela, laiqui adi fitetz, eta eror cequizquier
cadená escuetaric. 8 Eta erran cieçón Aingueruäc,
Guerricadi, eta iaunz itzac eure sandaleac. Eta egui
ceçan hala. Guero erran cieçón, Har eçac eure arropá,
eta arreit niri. 9 Eta ilkirci Pierris iarrei qui cequión,
eta etzaquian equia cenez Aingueruáz eguiten cena:
baina vste çuen cembeit visione ikusten çuela. 10
Eta iraganic lehen goardia eta bigarrena, ethor
citecen burdinazco borthara, ciuitatera daramanera,
cein bere buruz irequi baitzequién, eta ilkirci iragan
ceçaten karricabat, eta bertan parti cedin Aingueruá
harenganic. 11 Orduan Pierrisec accordaturic erran
ceçan, Orain daquit equiazqui ecen launac igorri vkan
duela bere Aingueruá, eta idoqui nauela Herodesen
escutic, eta Iduén populuaren vstecari gucitaric. 12
Eta gauçá consideraturic ethor cedin Maria Ioannesen,
icen goiticoz Marc deitzen cenaren amaren etchera,
non baitziraden anhitz bilduac eta othoitze eguiten
ceudela. 13 Eta bulkatu çuenean Pierrisec etche
aitzinoco borthá, ilki cedin nescatobat behatzera,
Rhode deitzen cenic. 14 Eta eçaguturic Pierrisen
voza, bozcarioz etzeçan irequi etche aitzinoco borthá,
baina barnera laster eguinic declara ciecén, Pierris
borthaitzinean cegoela. 15 Eta hec erran cieçoten,
Erhoa aiz. Bainha harc seguratzan çuen hala cela:
eta hec cioiten, Haren Aingueruá dun. 16 Bainha
Pierrisec bulkatzez perseueratzen çuen: eta irequiric,
ikus ceçaten hura, eta spanta citecen. 17 Eta häy
keinu eguinic escuaz ichil litecen, conta ciecén nola
launac idoqui çuen presoindeguitic: eta erran ciecén,
Conta ietzeçue gauça hauc lacquesi eta anayey.
Eta ilkirci ioan cedin berce leku batetara. 18 Bainha
arguitu cenean gudu handia cen gendarmesén artean
eya Pierris cer eguiñ cen. 19 Eta Herodesec hura
galdeguinic eriden etzueñean, goardez informatione
eguinic, mana ceçan punitzera eraman litecen: eta
iautsiric ludeatic Cesareara, han egon cedin. 20 Eta
Herodesec çuen guerla eguiteco gogo Tyrianoén
eta Sidonianoén contra: baina hec gogo batez ethor
citecen harengana, eta irabaciric Blasto, cein baitzén
regueren gamberaco guehién, baque esquez ceuden:
ceren hayén comarcá reguerenetic entretenitzen
baitzen. 21 Eta egun assignatu batez, Herodesec
regue arropaz veztituric, iudicioco iar lekuan iarriric,
harengabat eguiñ ciecén. 22 Eta populua oihuz iar

cedin, laincoaren voza, eta ez/guiçonarena! 23 Eta
bertan io ceçan hura laincoaren Aingueruäc, ceren
ezpaitzeraucan laincoari gloria eman: eta harabarturic
beguiraten hil cedin. 24 Bainha laincoaren hitza auançatzen cen
Ainguerubat ethor cedin, eta multiplicatzen. 25 Barnabas-ere eta Saul itzul
citecen Ierusalemetic, cargina complituric, berequin
harturic Ioannes-ere icen goiticoz Marc deitzen cena.
13 Eta ciraden, Antiochen cen Eliçán Propheta
eta doctor batzu, Barnabas, eta Simon Niger
deitzen cena, eta Lucio Cyreneanoa, eta Manahen,
Herodes tetrarcharequin haci içan cena, eta Saul.
2 Hec bada launa ministerioan cerbitzatzen çutela
eta barur ciradela, erran ceçan Spiritu sainduac,
Separa ietzadaçue Barnabas eta Saul deithu ditudan
obractotzat. 3 Orduan barur eta othoizte eguinic,
eta escuac hayén gainean eçarriric,igor citzaten.
4 Hec bada igorriric Spiritu sainduaz, iauts citecen
Seleuciara: eta handic embarca citecen Cyprra. 5
Eta ethorri ciradenean Salaminara denuntia ceçaten
laincoaren hitza Iduén synagoguetan: eta baçutén
Ioannes-ere lagun. 6 Guero Islá Paphorano trebessatu
çutenean, eriden ceçaten Idu propheta falsu
encantaçalebat, Bariesu deitzen cenic, 7 Cein baitzén
Sergio Paul proconsularequin. guiçon cuhurrarequin.
Hunec deithuric Barnabas eta Saul, laincoaren
hitzaren ençuteco desira çuen. 8 Bainha resistitzen
cerauen Elymas encantaçaleac, (ecen hala erran nahi
du haren icenac) Proconsula fedetic erauci nahiz.
9 Bainha Saulec (Paul-ere deitzen denac) betheric
Spiritu sainduaz, harengana beguiac chuchenduric,
10 Erran ceçan, O enganio eta finecia guciaz betheá,
deabruaren semeá, iustitia guciaren etsayá, ez aiz
launaren bide chuchenén makurtzetic gueldituren?
11 Orduan bada huná, launaren escua hire gainean,
eta içanen aiz itsu, ikusten eztuala iguzquia dembora
batetarano, Eta bertan eror cedin haren gainera lanho
eta ilhumbe: eta inguru çabilan norc escutic guida
leçaqueen bilha. 12 Orduan Proconsulac ikussiric
cer eguiñ içan cen, sinhets ceçan, miraz iarriric
launaren doctrináz. 13 Eta Paphotic partitu ciradenean
Paul eta harequin ciradenac, ethor citecen Pergera
Pamphiliano hirira: orduan Ioannes hetaric partituric,
itzul cedin Ierusalemera. 14 Eta hec Pergetic partituric
ethor citecen Antioche Pisidiacora, eta sarthuric
synagogán Sabbath egunean, iar citecen. 15 Orduan
Leguearen eta Prophetén iracurzearren ondoan,
igor ceçaten synagogaco principaléc hetara, cioitelar,
Guicon anayeá, baldin çuetan bada cembeit hitz
populuaren exhortationetacoric, erraque. 16 Iaquiric
bada Paulec, eta escuaz ichil litecen keinu eguinic, dio,

Israeltar guionác, eta laincoaren beldurra duçená, demborán laincoaren conseillua cerbitzaturic, lokartu ençupe: 17 Israeleco populu hunen laincoac elegitu içan da, eta bere aitequin ecarri içan da, eta ikussi vkan ditu gure aitác, eta populu haur goratu vkan du, vkan du corruptione. 37 Baina laincoac resuscitatu Egypteco lurrean ceudenean, eta besso gora batez duenac eztu ikussi vkan corruptioneric. 38 Iaquiçue idoqui citzan hec hartaric. 18 Eta berroguey vrtheren bada guiçon anayeá, ecen huneçaz bekatuén demboraren inguruän hayén conditioneac suffritu vkan barkamendua declaratzen çaiçuela: 39 Eta Moysesen ditu desertuan. 19 Guero deseguenic çazpi natione Legueaz iustificatu ecin içan çareten gauça gucietaric, Chanaango lurrean, çorthez parti ciecen hayén lurra. huneçaz, sinhesten duen gicia iustificatzen dela. 40 20 Eta guero guti gora, guti behera laur ehun eta Gogoauçue bada Prophetetan erran içan dena guertha berroguey eta hamar vrthez eman cietzén iugeac eztaquïçuen. 41 Ikussaçue menospreçatzaleá, eta Samuel prophetaganano. 21 Guero esca citecen regue mirets eçaçue, eta vrt çaitenze, ecen obrabat eguiten baten, eta eman ciecen laincoac Saul Cis-en semea, dut nic çuen egunetan, obrabat diot cein ezpaituçue Ben-iamin leinuco guiçona, berroguey vrthez. 22 Eta sinhetsiren baldin nehorc conta badieçäue. 42 Guero hura kenduric, eman ciecen Dauid reguetan: hari-ere ilki ciradenean Iuduén synagogatic, othoi citzaten testimoniage emanic, erran ceçan, Eriden dut Dauid Gentiléc hurreneco Sabbathoan hitz hauc hæy declara lesseren semea, neure gogaraco guiçona, ceinec lietzén. 43 Eta congregationea barreyatu cenean, equinen baititu ene nahi guciak. 23 Hunen hacific iarreiqui cequién luduetaric eta laincoa cerbitzatzen laincoac bere promessaren araura suscitatu vkan çuten proselytoetaric anhitz Pauli eta Barnabasi: drauca Israeli Saluadorea, baita, Iesus: 24 Aitzinetic eta hauc hæy minçatzen çaitzela, laincoaren Ioannesec emendamendutaco Baptismoa Israeli gratian perseueratzera exhortatzen citzutén. 44 predicatu vkan ceraucanean haren ethorteracoan. Eta hurrenengo Sabbath egunean quasi hiri gicia 25 Eta acabatzen çuenean Ioannesec bere cursua, bil cedin laincoaren hitzaren ençutera. 45 Baina erran ceçan, Nor naicela vste duçue? ez naiz hura Iuduac popula ikussiric inuidiaz bethe citecen, eta ni, baina huná, ethorten da ene ondoan, ceinen contrastatzen çaitzen Paulec erraiten cituen gacey, oinetaco çapatá ezpainaiz digne lacha deçadan. contrastatzen ciradela eta blasphematzentz cutela. 46 26 Guiçon anayeá, Abrahamen arraçaco semeá, eta çuen artean laincoaren beldurra dutená, çuey saluamendu hunetaco hitza igorri içan çaiçue. 27 Ecen Ierusalemeco habitanté eti hayén gobernadoréc hura eçagutzen etzutelaric condemnaturic, Prophetén hitz Sabbath guciaz iracurtzen diradenac complitu vkan dituzté. 28 Eta eceinere heriotaco causaric harta eriden gabe Pilate requeritu vkan duté hura hil içan. 29 Eta complitu citutzenean harçaz scribatu ciraden gauça guciak, çuretic kenduric, ecar ceçaten monument batetan. 30 Baina laincoac resuscitatu vkan du hura hiletaric. 31 Eta ikussi içan da anhitz egunez, harequin batean Galilearic Ierusaleméra igan içan ciradenéz, eta dirade haren testimonio resuscitatu duela hura hiletaric guehiagoric sepulchrera ez itzultzecotan, hunela erran vkan du, Emanen drauzquiçet çuey Dauid-en saindutassun segurac. 35 Eta halacotz berce leku batetan-ere erraiten du, Eztuc permettituren hire Sainduac corruptioneric ikus deçan. 36 Ecen segur Dauid bere

14 Eta guertha cedin Iconion elkarrequin sar baitzitecen Iuduén synagogara, eta minça baitzitecen hala non sinhets baitzeçan luduetaric eta Grecoetaric mulço handiac. 2 Baina sinhesteric etzuten Iuduéc incita eta corrompi citzaten Gentilén

bihotzac anayén contra. 3 Bada dembora lucez fedean perseueratzera, eta erraiten çutela, anhitz han egon citecen constantqui minçatzen ciradela, tribulationez laincoaren resumán sarthu behar garela. launaren gorthassunez, ceinec testimoniage ekarten 23 Eta compainiaren abisuz Elicetaric batbederatan baitzaraucan bere gratiazco hitzari, eta emaiten Ancianoac ordenatu ondoan, barurequin otoitz çuen signo eta miraculu eguiñ ledin hayén escuz. 4 eguinic, gommenda cietzoten hec launari, cein Eta parti cedin hirico gendea bi aldetara, eta batac baithan sinhetsi vkan baitzutén. 24 Guero Pisidia ciraden Iuduequin, eta berceac Apostoluequin. 5 iraganic, ethor citecen Phamphyliara. 25 Eta Pergen Bainha altchatu ciradenean Gentilac eta Iuduac bere laincoaren hitza denuntiaturic, iauts citecen Attaliara. Gobernadorequin hayén iniuriazera eta lapidatzera: 26 Eta handic embarca citecen Antiochera, nondic 6 Adituric gauçá, ihes eguiñ ceçaten Lycaoniaco gommendatu içan baitziraden laincoaren gratiarí, hirieta, hala nola, Lystrara eta Derbera, eta complitu çuten obracotzat. 27 Eta ethorri içan inguruco comarquetara: 7 Eta han predicatzen çutén ciradenean eta bildu çutenean Eliçá, conta citzaten Euangilioa. 8 Eta Lystraco guïçon oinez impotentbat laincoac heçaz eguiñ cituen gauça guciac, eta nola cegoen iarriric bere amáren sableandanic maingu, irequi cerauen laincoac Gentiley fedearen borthá. 28 egundano ebili etzembat: 9 Hunec ençun ceçan Eta egon citecen han dembora lucez discipuluequin. Paul minçatzen, ceinec, hari begui eratchequiric, eta ikussiric ecen fede baçuela sendatu içateco, erran baitzieçon ocengui, 10 laiqui adi eure oinén gainera çutic. Orduan hora iauz cedin eta ebil cedin. 11 Eta gendetzcé ikussiric Paulec eguiñ çuena, altcha ceçaten bere voza, Lycaonico lengoagez, erraiten çutela, laincoac guïçonac beçalacaturic iautsi dirade guregan! 12 Eta Barnabas deitzen çutén Jupiter: eta Paul, Mercurio: ceren harc hitza ekarten baitzuen. 13 Eta Jupiter-en sacrificadoreac (cein baitzén hayén hiri aitzinean) cecen coroatuac borthaitzinerano ekarriric, nahi çuen populuarequin sacrificatu. 14 Bainha hori ençunic Apostoluac, Barnabas eta Paul, bere arropáç çathituriç oldar citecen populuaren artera, oihuze ceudela. 15 Eta erraiten çutela, Guiçoná, cergicat gauça horiac eguiten dituçe? çuec çareten affectione beren suiectioneco guïçonac gara, declaratzen drauquegula, horrelaco gauça vanoetaric conuerti çaitzeten lainco viagana, ceruá eta lurra eta itsassoa, eta hetan diraden gauça guciac eguiñ dituenagan: 16 Ceinec iragan demboretan Gentil guciac berén bidetan ebiltera vtzi vkan baititu. 17 Badaric-ere bere buruá eztu testimoniage gabe vtzi, guri vngui eguiñez, emaiten drauzquigula cerutic vriac eta sasoin abratsac, eta bethatzen dituela viandaz eta alegrançaz gure bihotzac. 18 Eta gauça hauc erraiten cituztela, nequez amatiga citzaten gendetzeac sacrificia ezliecén. 19 Orduan ethor citecen Antiohetic eta Iconiotic Iudu batzu, hec populu irabaciric eta Paul lapidaturic, herresta ceçaten hiritic campora, vstez hila cen. 20 Bainha discipuluac haren ingurura bildu ciradenean, iaiquiric sar cedin hirian: eta biaramunean ioan cedin Derbera Barnabasequin 21 Eta hiri hartan euangelizatu çutenean, eta anhitz iracatsiric itzul citecen Lystrara eta Iconiora eta Antiochera: 22 Confirmatzen cituztela discipuluén gogoac, eta exhortatzen cituztela

15 Eta ludeatic iautsi içan ciraden batzuc, iracasten cituztén anayeac, cioitela, Baldin circoncidi ezpaçaiteztez Moysesen maneraren araura, ecin salua çaitsezquete. 2 Eta gudu eta disputa handi Pauli eta Barnabasi helduric hayén contra, ordena ceçaten igan litecen Paul eta Barnabas eta cembeit berceric Apostoluetara eta Ancianoetara Ierusalemera questione hunegatic. 3 Hec bada igorriric Eliçáz, iragan citzaten Phenicia eta Samaria, Gentilén conuersionea contatzen çutela: eta eman ciecén bozcario handi anaye gucier. 4 Guero Ierusalemera arriuaturic, recebitu içan ciraden Eliçáz eta Apostoluéz eta Ancianoéz, eta conta citzaten laincoac heçaz eguiñ vkan cituen gauça guciac. 5 Bainha (cioiten) altchatu içan dirade Pharisieuén sectaco sinhetsi çuten batzu, cioitela, ecen circonciditu behar çutela, eta manatu Moysesen Leguearen beguiratzera. 6 Orduan bil citecen Apostoluac eta Ancianoac eguiteco hunez consideratzera. 7 Eta disputa handiren ondoan, Pierrisek laiquiric erran ciecén, Guiçon anayeá, çuec badaquique ecen haraitzinadanik laincoac gure artean elegitu vkan nauela, ene ahoz ençun leçaten Gentiléc Euangelioco hitza, eta sinhets leçaten. 8 Eta laincoac eçagutzen baititu bihotzac, testificatu draue, häy Spiritu saindua emanet guriere beçala. 9 Eta eztu differentiaric batre eguiñ gure eta hayén artean, fedez purificaturic hayén bihotzac 10 Orain bada cergicat tentatzen duçue laincoa, discipuluén leppo gainean vztarriaren eçartera, cein ez gure aitéc ez gue ecin ekarri vkan baitugu? 11 Bainha Iesus Christ launaren gratiaz sinheftet dugu saluaturen garela, hec-ere beçala. 12 Orduan ichil cedin compainia gucia, eta beha çaitzen Barnabasi eta Pauli, ceinéc contatzen baitzuten cer signo eta miraculu eguiñ çuen laincoac heçaz Gentilén artean. 13 Eta ichildu ciradenean,

ihardets ceçan lacquesec, cioela, Guiçon anayeáć, çutenean,igorri ican ciraden anayéz baquerequin ençun neçaue ni. 14 Simonec declaratu vkan du Apostoluetarát, 34 Guciagatic-ere Silasi on irudi nola lehenic laincoac visitatu dituen Gentilac hetaric cequion han egoitera. 35 Eta Paul eta Barnabas-ere populubat bere iceneco har leçançat. 15 Eta hunequin egon citecen Antiochen, iracasten eta euangelizatzen accordatzten dirade Prophetén hitzac: scribatua den çutela anhitz bercerequin-ere, launaren hitza. 36 beçala. 16 Guero itzuliren naiz, eta berriz edificaturen Eta cembeit eguren buruán erran cieón Paulec dut Dauid-en tabernacle eroria, eta haren ruinác berriz Barnabasi, Itzuliric visita ditzagun gure anayeac edificaturen ditut, eta berriz althaturen dut hura. Launaren hitza denuntiatu dugun hiri gucietañ, eya 17 Requeri deçatençat goitico guiçonéc launa, eta nola dauden. 37 Eta Barnabasec conseillatzen Gentil guciéc, ceinén gainean inuocatu içan baita ene çuen berequin har leçaten Ioannes, Marc deitzen icena: dio gauça hauc guiac eguiñ dituen launac. 18 cena: 38 Baina Pauli etzayón bidezco iruditzen Bethidianic laincoac badaçaguzqui bere obra guiac. 19 Harren nic dut estimatzen eztituela nehorc faschatzeco Gentiletaric laincoagana conuertitzen iharduqui ceçaten bada, non bata berceaganic separa diradenac: 20 Baina scribatzeco çayela beguira baitzitecen: eta Barnabas Marc harturic embarca ditecen idolén satsutassunetaric, eta paillardicataric, baitzedin Cyprerat. 40 Baina Paul Silas elegituric parti eta gauça ithotic, eta odoletic. 21 Ecen Moysesec cedin, anayéz laincoaren gratiari gommendaturic. haraitzinadanic baditu hirietaric batbederatan hura 41 Eta iragan citzan Syria eta Cilicia, confirmatzan predicatzan dutenac, synagoguetan Sabbath guciaz ciuela Eliçáć.

iracurtzen denaz gueroz. 22 Orduan nahi vkan dute Apostoluéc eta Ancianoéc Eliça guciarequin, beren artetic guiçon elegituacigor litecen Antiochera Paulequin eta Barnabasequin, hala nola, Iuda icen goiticoz Barsabas deitzen cena, eta Silas, guiçon principalac anayén artean. 23 Hayén escuz scribatzen çutela seguizten dena, Apostoluéc eta Ancianoéc eta anayéz Antiochen eta Syrian eta Cilician Gentiletaric diraden anayey, salutatione. 24 Ceren aditu baitugu ecen guitaric ilki diraden batzuc, cembeit proposez trublatu vkan çaitutzela, çuen arimác erauciz eta circoncidi çatezten eta Leguea beguira deçaquen manatuz, ceiney ezpaiquendrauen carguric eman: 25 Gure irudia içan da consentimendu batez bildu garenona, elegitu ditugun guiçonén çetara igortera, Barnabas eta Paul gure maitequin, 26 Baitirade Jesus Christ gure launagatic bere viciac abandonnatu ditztén guiçonac, 27 Igorri ditugu bada Iuda eta Silas, hec-ere gauça berac ahoz contaturen drauzquique. 28 Ecen on iruditu çayó Spiritu sainduari eta guri, ez eçartera carga handiagoric batre çuen gainera gauça necessario hauc baicen: 29 Baitirade, Beguira çatezten idoley sacrificatu diraden gaucetaric, eta odoletic, eta ithotic, eta paillardicataric, baldin gauça hautaric çuen buruäc beguira baditzaque, vngui equinen duque. Vngui duçuela. 30 Hec bada congít harturic ethor citecen Antiochera: eta compainiá bilduric eman citzaten letrác. 31 Eta iracurri citztenean consolationearen gainean aleguera citecen. 32 Halaber Iudac eta Silasec, nola hec-ere Propheta baitziraden, anhitz hitzez exhorta citzaten anayeac eta confirma. 33 Eta han cerbait dembora eguiñ

16 Guero arriua cedin Derbera eta Lystrara: eta huná, discipulubat cén han Timotheo deitzen cenic, emazte fidel baten seme, baina, aita Grecbaten. 2 Huni testimoniage on ekarten ceraucaten Lytran eta Iconion ciraden anayéz. 3 Haur nahi vkan du Paulec harequin ioan ledin, eta harturic circoncidi ceçan hura leku hetan ciraden luduacgatic: ecen баçaquiten guciéc haren aita nola Grec cen. 4 Eta hirietan iragaiten ciradela iracasten cituzten hetangoac Ierusalemen ciraden Apostoluéz eta Ancianoéc eguiñ içan ciraden ordenancén beguiratzen. 5 Bada Eliçáć fedeán confirmatzan ciraden, eta contua egun guciaz emendatzan cen. 6 Guero iraganic Phrygia eta Galatiaco comarcá, debetatu içan ciraden Spiritu sainduaz hitzaren Asian predicatzetic: 7 Ethorri ciradenean Mysiara, enseyyatzen ciraden Bithiniara ioaiten: baina etziecén permetti Spirituac. 8 Baina Mysia iraganic iauts citecen Troasera. 9 Eta visionebat gauaz aguer cequion Pauli, baitzen hunela, Macedoniaco guiconbat presenta cedin haren aitzinean othoitz eguiten ceraucala eta erraiten, Iragan adi Macedonia rat eta aiuta gaitzac. 10 Eta visionea ikussi vkan çueñean, bertan enseya guentecen Macedonia ioaiten, seguratzen guenela ecen launac deithu guentuela häy euangelizatzen. 11 Partituric bada Troastic, chuchen ethor guentecen Samothracerá, eta biharamunean Neapolisera. 12 Eta handic Philipposera, cein baita Macedonia quoartereco lehen hiria, eta da colonia. Eta egon guentecen hiri hartin cembatrebeit egun 13 Eta Sabbath egunean

ilki guentecen hiritic campora fluuiio bazterrera, saluatu içateco? 31 Eta hec erran cieçoten, Sinhets non içaten ohi baitzén othoitzá: eta iarriric minça eçac Iesus Christ launa baithan eta saluaturen guenquintén hara bildu içan ciraden emaztey. 14 Eta aiz hi eta hire etchea. 32 Eta minça cequizquión Lydia deitzen cen Thiatira hirico emazte escarlata laincoaren hitzaz hari, eta haren etchean ciraden saltzale laincoa cerbitzatzen çuen batec ençun guciey. 33 Eta harc hec harturic gauaren ordu harten guençan: ceinen bihotza launac irequi baitzeçan, berean ikuz cietzén cauriac: eta batheya cedin hura Paulez erraiten ciraden gaucén gogoatzeko: 15 Eta eta harenac guciak bertan. 34 Eta bere etchera batheyatu içan cenean bera eta haren familia, othoitz eramanic, mahaina eçar ciecén: eta aleguera cedin, ceguigun, cioela, Baldin estimatu baduque launagana ceren bere etche guciarequin sinhetsi vkan baitzuen fidel naicela, sarthuric ene etchean, çaudete. Eta laincoa baithan. 35 Eta eguna ethorri içan cenean bortcha guençan. 16 Eta guertha cedin gu othoitza Gobernadoréc Igor citzaten sargeantac, erran leçaten, guendoacela, nescato Pythonen spiritua çuebat Eyec congít guïçon horiey. 36 Orduan geolerac aitzinera ethor baitzequin: ceinec irabaci handia conta cietzon hitz hauc Pauli, cioela, Igorri dié emaiten baitzerauen bere nabussiey, asmatzez. 17 Gobernadoréc erraitera, congít eman daquíquen: orain Haur Pauli eta guri iarreiquiric, oihuz cegoen, cioela, beraz ilkirc çoazte baquerequin. 37 Bain Paulec Guiçon hauc lainco subiranoaren cerbitzari dirade, erran ciecén, Publicoqui açotatu gaituzten ondoan, ceinéc saluamendu bidea denuntiatzen baitraucite. iugemendu formaric gabe, Romano garelaric, egotzi 18 Eta haur eguiñ ceçan anhitz egunez: baina gaitzitürk vkan gaituzte presoindeguira: eta orain ichilic campora Paulec, eta itzuliric erran cieçón spirituari, Manatzen egoitzen gaituzte? ez balimba: baina beréc ethorriric aut Iesus Christen icenaren partez horrenganic idoqui gaitzate. 38 Eta reporta cietzén sergeantéce ilki adin. Eta ilki cedin ordu berean. 19 Orduan Gobernadorey hitz hauc: eta beldur citecen, ençunic haren nabussiéç çacussatenean ecen hayén irabaci ecen Romano ciradela. 39 Eta ethorriric othoitz sperancá galdu cela, hatzamanic Paul eta Silas, citzaten, eta idoquiric supplica cequitzén ilki litecen eraman citzaten merkatuko plaçara Magistratuetara. hiritic. 40 Orduan ilkirc presoindeguitic sar citecen 20 Eta hec presentaturic Gobernadorey, erran Lydia baithan: eta ikussiric anayeac, consola citzaten ceçaten, Gende hauc trublatzen duté gure hiria hec, eta parti citecen.

Iudu diradelaric: 21 Eta denuntiatzen ditutzé recebi ez beguira ditzagun sori eztiraden ordenançac, ikussiric ecen Romano garela. 22 Eta oldar cedin communa hayén contra: eta Gobernadoréc hayén arropáç çathitüric mana ceçaten, açota litecen. 23 Eta anhitz çauri eguiñ cerauecenean eçar citzaten presoindeguian, manamendu eguinic geolerari, segurqui hec beguira litzan: 24 Ceinec halaco manamendua harturic eçar baitzitzan presoindegui çolán, eta hayén oinác hers citzan cepoaz. 25 Eta gauaren erdian Paulec eta Silasen othoitzen eta laudatzen çuten laincoa: eta ençuten citzuzen estecaturic ceudenéc. 26 Eta subitoqui lur ikaratzet handibat eguiñ cedin, hala non iharros baitzitecen presoindegui fundamentac: eta bertan irequi citecen bortha guciak, eta gucién estecailluac lacha citecen. 27 Orduan iratzartürk geolerac çucusquianean presoindegui borthác irequiac, ezpatá idoquiric bere buruä hil nahi çuen, vstez presoneréc ihes eguiñ çutén: 28 Bain Paulec oihu eguiñ ceçan ocengui, cioela, Eztaguioala deus minic eure buruäri: ecen guciak hemen gaituc. 29 Orduan hura argui galdeguinic oldar cedin barnera, eta ikara çabilala egotz ceçan bere buruä Paulen eta Silasen oinetara. 30 Eta hec campora idoquiric dio, launác, cer eguiñ behar dut

17 Guero iraganic Amphipolian eta Apollonian, ethor citecen Thessalonica, non baitzen Iuduén synagogabat. 2 Eta costumatu çuen beçala Paul sar cedin hetara, eta hirur Sabbathoz disputa cedin hequin Scripturetaric. 3 Declaratzen eta proposatzen cerauela, ecen behar içan dela Christec suffri leçan eta resuscita ledin hiletaric: eta ecen haur cela Iesus Christ cein dio, nic predicatzen baitrauet. 4 Eta hetaric batzuc sinhets ceçaten, eta Paulen eta Silasen compainiaco eguiñ citecen, eta laincoa cerbitzatzen çutén Grecoetaric compainia handia, eta emazte ohoraturic ez guti. 5 Bainaka bekazteriaz mouturic Iudu rebelléc, eta harturic hara huna çabiltzan guïçon gaichto batzu, eta populua bilduric, trubla ceçaten hiria: eta lasonen etchea iauquiric, hec populura eraman nahiz çabiltzan. 6 Eta eriden etzitzetenean, tira citzaten lason eta anayetaric batzu hirico Gobernadoretara, oihuz ceudela. Hauc mundu gucia erauci vkan duten ondoan, huna-ere ethori içan dirade: 7 Eta lasonen beregana recebitu vkan ditu: eta gucièc Cesaren ordenançen contra eguiten dute, dioitela berce Reguebat badela, Iesus. 8 Tharrita ceçaten bada populua eta hirico Gobernadoreac gauça hauc çançuzquitenean. 9 Bain Paulec fiadoregoa recebituric

lasonganic eta goiticoetaric, vtzi citzaten ioaitera. habitacionearen mugarriac eçarriric: 27 launa bilha 11 Eta hauc ciraden Thessalonicaco noblenetaric, leçatençat, aguian haztatuz hura eriden leçaquetenez ceinéç hitza recebi baitzeçaten alegranza gucirequin, gure batbederaganic vrrun ezpadere. 28 Ecen harçaz egun oroz Scripturáç bilhatzen cituztela, eya gauça vicitzen eta higuitzen eta içaten gara: çuen poetetaric-hauc hala liradenez. 12 Eta hetaric anhitzec behinçât ere batzuc erran dutén beçala, Ecen haren leinu-ere sinhets ceçaten, eta emazte Grec honestetaric, eta bagara. 29 Beraz laincoaren leinu garenaz gueroz, guiconetaric ezgutic. 13 Baina iaquin ceçatenean eztugu estimatu behar Diuinitateac vrrhea edo cilharra Thessalonicaco luduéc ecen Beroen-ere laincoaren edo harria guiconen artez edo inuentionez moldatua hitza Paulez denuntiatu içan cela, ethor citecen hara-irudi duela. 30 laincoac bada ignorantiazco demboráç ere, popula tharritatzen çutela. 14 Baina bertan Paul dissimulaturic, orain denuntiatzen draue guion guciey igor ceçaten camporát anayéc, ioan ledinçat itsas leku gucieta emenda ditecen. 31 Ceren ordenatu bai alderat beçala: baina Silas eta Timotheo egon citecen mundua iustoqui iugeaturen duen eguna determinatu han. 15 Eta Paulen salbura hertzeco carguá hartu duen guionaz, guciey eçagutzera emanic, hora çutenéc, eraman ceçaten hora Atheneserano: eta hiletaric resuscitaturic. 32 Eta ençun çutenean hilén hec harenganic manamendu recebitur Silasgana resurrectionea, batzu truffatzzen ciraden, eta bercéc eta Timotheogana, guciz bertan ethor litecen hora erraiten çutén, Ençunen augu berriz horren gainean. Baithara, parti citecen. 16 Eta Paul Athenesen 33 Eta hunela Paul ilki cedin hayén artetic. 34 Batzuc hayén beguira cegoela keichatzen cen haren spiritua halere, hari iunctaturic, sinhets ceçaten: ceineticar hura baithan, çacussanean hiria idolatriari emana. bantzén Dionysio Areopagita-ere, eta Damaris deitzen 17 Disputatzen cen bada synagogán luduequin, cen emaztebat, eta berceric hequin.

eta laincoa cerbitzatzen çutenequin, eta merkatuko plaçán egun oroz batzen cenequin 18 Orduan Epicuriano eta Stoiciano philosopho batzu disputatzen ciraden harequin: eta batzuc erraiten çutén, Cer erran nahi du edasle hunec? Eta bercéc cioiten, lainco arrotzén eracuse dela dirudi: ceren Iesus denuntiatzen baitzerauen eta resurrectionea. 19 Eta hatzamanic hora eraman ceçaten Marsen karricara, cioitela, iaquin ahal deçaquegu ceric den hiçaz erraiten den doctrina berri hori? 20 Ecen gauça arrotz batzu gure beharrietara ekarten dituc: nahi diagu bada iaquin gauça horiac cer erran nahi diraden. 21 (Ecen Atheniano guciac eta han egoiten ciraden arrotzac eçeinere berce gauçatarra etziraden applicatzen, cembeit berriren erraitera edo ençutera baicen) 22 Orduan Paulec Marsen karricare erdian cegoela, erran ceçan, Athenesco guionác, gauça gucieta deuotegui beçala ikusten çaituztet çuec. 23 Ecen iragaiten naicela eta çuen deuotioneac contemplatzent ditudala eriden-ere badut aldarebat, ceinetan scribatua baitzén, laincoa eçagun gabeari. Bada eçagutu gaberic ohoratzan duçen hora nic denuntiatzen drauet: 24 Mundua eta harten diraden gauça guciac eguiñ dituen laincoa, ceruären eta lurralen laun delaric, ezta escuz eguiñ templetan habitatzen. 25 Eta ezta guionén escuz cerbitzatzen deusen behar beçala, ikussiric ecen berac emaiten drauztela guciey vicia eta respirationea eta gauça guciac. 26 Eta eguiñ vkan du natura humano gucia odol batetaric: lurralen hedamen gauciaren gainean habita liteçençat, lehenetic sasoin ordenatuac determinaturic, eta hayén

18 Gauça hauen ondoan Paul partituric Athenestic, ethor cedin Corinthera. 2 Eta eridemic Aquila deitzen cen Ponte nationeco Iudubat, cein aitzinhetic ethori baitzén Italiatic, eta Priscilla haren emaztea (ceren Claudec ordenatu baitzuen Iudu guciak Romaric parti litecen) retira cedin hetara. 3 Eta ceren officio bereco baitzén, hequin egoiten cen, eta languiten ari cen. Eta hayen officioa cen tabernacle eguitea. 4 Eta disputatzen cen synagogán Sabbath guciaz, eta exhortatzan cituen hambat Iuduac nola Grecoac. 5 Eta ethori ciradenean Macedoniari Silas eta Timotheo, Paulec Spirituaz hersturic testifikatzen cerauen Iuduey Iesus cela Christ. 6 Eta hec contrastatzen eta blasphematzan ari ciradela, abillamenduac iharrossiric erran ciecén, Çuen odola çuen burun gain: chahu naiz ni, oraindanic Gentiletarat ioanen naiz. 7 Eta handic partituric sar cedin lustoa deitzen cen eta laincoa cerbitzatzen çuen baten etchean, ceinen etchea baitzatchecan synagogari. 8 Eta Crispec synagogaco principalac sinhets ceçan launa baithan bere etche guciarequin: Corinthianoetaric-ere anhitzec ençunic sinhets ceçaten, eta batheya citecen. 9 Orduan erran cieçon launac gauaz visionez Pauli Ezaicela beldur, baina minçadi eta ezadila ichil. 10 Ecen ni nauc hirequin, eta nehorc eztrauc escuric eçarriren hiri gaizqui eguitera: ecen populu handia diat hiri hunetan. 11 Eta egon cedin han vrthebat eta sey hilebethe, iracasten çuela hayén artean laincoaren hitza. 12 Baina Gallion Achaiaco Proconsul cenean, altcha

citecen gogo batez Iuduac Paulen contra, eta eraman vkan duçuenean? Eta hec erran cieçoten, Are ceçaten iudicioco iar lekura. **13** Erraiten çutela, Spiritu saindua denez-ere, eztiagu ençun. **3** Orduna Leguearen contra hunec incitatzén ditu guïçonac dioste, Certan bada batheyatu içan çarete? Eta laincoaren cerbitatzera. **14** Eta Paulec ahoia irequi hec erran ceçaten, Ioannesen Baptismoan. **4** nahi çuen beçala, erran cieçén Gallionec Iduuey, Orduna Paulec erran ceçan, Ioannesec batheyatu Baldin cembeit bidegabe, edo gaichtaqueria baliz, o vkan du emendamendudo Baptismoaz, ciotsala Iuduac, çucenac emaiten duen lekurano sustenga populuari, haren ondotic ethorteco cena baithan cinçaqueiztet: **15** Bainha baldin questione bada hitzaz sinhets leçaten, erran nahi baita, Iesus Christ eta icenéz eta çuen Legueaz ceuroc ikussiren duçue baithan. **5** Gauça hauc ençunic bada, batheya ecen gauça horién iuge ni ez naiz nahi. **16** Eta citecen Iesus launaren icenean. **6** Eta escuaken citzan hec iudicioco iar lekutic. **17** Orduna Grec gainean eçarri cerautzenean Paulec, ethor cedin guciéc hatzamanic Sosthenes synagogaco principala Spiritu saindua hayén gainera, eta minçatzen ciraden cehatzen cutén iudicioco iar leku aitzinean: eta lengoagez, eta prophetizatzen cutén. **7** Eta guïçon Gallionec ansiaric batre etzuen. **18** Bainha Paul oraino hauc gucioc ciraden hamabitarrano. **8** Guero bera dembora lucescoz han egonic, anayetaric congít sarthuric synagogán, Frangoqui minçatzen cen, harturic, embarca cedin Syriarát (eta harequin Priscilla hirur hilebethez disputatzen eta exhortatzen ari cela eta Aquila) buruä arradaturic Cenchren: ecen vot launaren resumari dagozcan gaucéz. **9** Eta nola çuen. **19** Guero arriua cedin Ephesera, eta hec han vtzi batzu gogortzen baitziraden eta ezpaitzuten obeditu citzan: baina bera synagogara sarthuric, disputa cedin nahi, gaizqui launaren bideaz minçatzen ciradela Iduuequin. **20** Eta hec othoiztez çáizcala dembora populuaren aitzinean, hetaric bera partituric, separa luciagoz hequin egon ledin, etziecén accorda. **21** citzan discipuluac, egun oroz disputatzen ari cela Bainha congít har ceçan hetaric,cioela, Necessarioqui Tyranno baten escholán. **10** Eta haur eguiñ içan cen behar dut hurrenengo bestá Ierusalemén eguiñ: bi vrthez: hala non Asian habitatzen ciraden guciéc, baina harçara itzulirena naiz çuetara, Iaincoac plaseren ençuten baitzutén Iesus launaren hitza, hambat Iduéc badu: eta parti cedin Ephesetic. **22** Eta Cesareara nola Grecoéc. **11** Eta costumatu etziraden verthuteac iautsi cenean, igan cedin Ierusalemera: eta Eliçá eguiten cituen Iaincoac Paulen escuz: **12** Hala non salutaturic iauts cedin Antiochera. **23** Eta cerbait are erién gainera ekarten baitzituzten haren gorputz dembora han egonic, ioan cedin chuchen chuchena gainetic crobitchetaç eta conciertoac, eta ioaiten Galatiaco eta Phrygiaco comarcá trebessaturic, baitziraden hetaric eritassunac, eta spiritu gaichtoac confirmatzen cituela discipulu guiac. **24** Bainha hetaric ilkiten baitziraden. **13** Orduna enseya citecen Iudu nationez Alexandriano Apollos deitzen cen- hara huna ebilten ciraden Iudu exorcista batzu spiritu bat, guïçon eloquenta, Scripturetan botheretsua, gaichtoac cituztenen gainean Iesus launaren icenaren ethor cedin Ephesera. **25** Haur cen launaren bidean inuocatzen, erraiten çutela, Coniuratzan çaituztegu instruitzen hassia, eta spiritu beroz minçatzen cen, eta Paulec predicatzen duen Iesusen partez. **14** (Eta iracasten cituen diligentqui launaren diraden gauçác, ciraden Sceua Iudu Sacrificadore principalarenic çazpi eçagutzen çuela solament Ioannesen Baptismoa **26** seme, haur eguiten çutenac) **15** Bainha ihardesten Eta has cedin frangoqui minçatzen synagogán. Haur çuela spiritu gaichtoac, erran ceçan, Iesus eçagutzen ençun ceçatenean Priscillac eta Aquilac berequin har diat, eta Paul baceaquiat nor den: baina çuec nor ceçaten, eta aitzinago declara cieçoten Iaincoaren çarete? **16** Eta oldarturic hetara spiritu gaichtoa çuen bidea. **27** Eta Achaiarát iragan nahi cenean, hora guïçonac, eta häey garaithuric, bortcha eguiñ ceçan exhortaturic anayéc scriba ceçaten discipuluetara hayén contra: hala non biluzgorririç eta çaurthuric ihes recebi leçaten hora: ceinec arriuatu cenean hara, eguiñ baitzeçaten etche hartaric. **17** Eta haur ethor probetchu handi eguiñ baitziecén gratiaz sinhetsi vkan çuteney. **28** Ecen viciqui garaitzen çayen Iduuey publicoqui, Scripturéz eracusten çuela ecen Iesus cela Christ.

19 Apollos Corinthen cela guertha cedin, Paul garaico bazter guiac iraganic ethor baitzedin Ephesera: eta han discipulu batzu eridenic erran cieçén, **2** Ala recebitu duçue Spiritu saindua sinhetsi

20 Hala botheretsuqui augmentatzen cen launaren eta harequin diraden officieréc equitecoric baduté hitza eta confirmatzen. 21 Gauça hauc hunela cembeiten contra, gorte eduquiten da, eta badirade complitu ciradenean delbera ceçan Paulec Spirituaz, Proconsulac, elkar accusa beçate. 22 Eta baldin berce Macedonia eta Achaia iraganic Ierusalemera ioaitera, gauçaz deus galdeguiten baduçue, congregatione cioela, Han içan ondoan, Roma-ere ikussi behar dut. bidezqui bilduan concludi ahal daite. 23 Ecen peril da Eta igorriric Macedoniara aiutatzen çutenetaric seditionez accusa ezgaitecen, egungo egunagatic, biga baitziraden Timotheo eta Erasto, bera gueldi truble huneçaz raçoin eman ahal deçaquegun causaric cedin dembora batetacotz Asian. 24 Baina eguin eztenaz gueroz. 25 Eta gauça hauc erran cituenean cedin dembora harten truble handibat doctrinarenbiltzarreari congít eman cieón.

causaz. 26 Ecen Demetrius deitzen cen cilharguile, Dianaren cilharrezco templetechoguile batec, anhitz irabaz eraciten cerauen officiocoy: 27 Hec bilduric, eta halaco gaucetaco officier ciradenac, erran ceçan, Guiçonác, badaquique ecen officio hunetaric heldu diradela gure onac: 28 Eta badacussaçue eta badançue nola ez Ephesen solament, baina quasi Asia gucion Paul hunec sinhets eraciric itzuli duela populu handi, erraiten duela, ecen eztiradela iainco escuz eguiten diradenac. 29 Eta peril da ez solament gure gauça descrida dadin, baina are Diana handiaren templea guehiagoric deus estima eztadin, eta deseguin eztadin haren maiestate Asia guciak eta munduac ohoratzan dutena. 30 Eta gauça hauc ençunic, eta hiraz betheric oihu iar citecen, Ephesianoen Diana handiá! 31 Eta bethe cedin hiri gacia confusionez, eta oldar citecen gogo batez theatrera, harturic Gayo eta Aristarche Macedonioao, Paulen bideco lagunac. 32 Eta Paul populua baithara sarthu nahi cenean, etzeçaten vtzi discipuluéc. 33 Baina Asiaco principaletaric batzucere, nola baitziraden haren adisquide, harengana igorriric othoitz ceguioten, ez ledin theatrera presenta. 34 Bada batzu bataz oihu ceuden, eta berceac berceaz: ecen confus cen compainiá, eta anhitzec etzaquiten cergatic bildu içan ciraden. 35 Orduan gendetzetic campora auança ceçaten Alexandre, Iduéc hura bulkatzen çutela. Eta Alexandrec, ichil litecen escuaz keinu eguinic, nahi ceraucan causá allegatu populuari. 36 Baina eşagutu çutenean ecen hura ludu cela, altcha cedin guciataric vozbat, quasi bi orenez oihu eguiten çutela, Ephesianoén Diana handiá! 37 Orduan scribariac gendetzea appacegaturic, erran ceçan, Epheseco guiçonác, cein da guiçona eztaquiana ecen Epheseco hiria dedicatua dela Diana handiaren, eta Iupiterianic iautsi içan den imaginaren cerbitzura? 38 Nehor bada gauça hautan contrasta ecin daitenaren gainean, appacea çaitetzen beharda, eta deus desordenatuQUI eztaguïuen. 39 Ecen ekarri vkan dituçue guiçon hauc ezpaitirade ez sacrilege, ez ezpaitute çuen iaincossá diffamatzen. 40 Beraz baldin Demetriusec

20 Bada tumultoa appacegatu cenean, Paul discipuluac beregana deithuric eta bessarcaturic, parti cedin Macedoniarát ioaiteco. 21 Eta comarca hetan ebili cenean, eta exhortatu cituenean hitz anhitez, ethor cedin Greciara. 22 Eta han hirur hilebethe eguinic, ceren Iduéc celata eguiten baitzeraucaten Syriarat embarcatu içan baliz: haren abisua içan cen Macedonian gaindi itzultzera. 23 Eta lagund ceçan hura Sopater Beroenesac Asiariano: eta Thessaloniceanoetaric, Aristarquec eta Secondec, eta Gaio Derbianoac, eta Timotheoc: eta Asianoetaric, Tychiquec eta Trophimec. 24 Hauc aitzinerát ioanic iguriqui guençaten Troasen. 25 Eta gu embarca guentecen altchagarri gabericoguien egunén ondoan Philippestic, eta ethor guentecen hetara Troasera, borz egunen buruan: non egon baiquenteceñazpi egun. 26 Eta asteco lehen egunean oguiaren haustera discipuluac bilduac içan eta, Paul minço cen hequin (ceren biharamunean partitzeko baitzén) eta iraun ceçan haren proposac gauherdi arterano. 27 Eta cen anhitz lampu gambera gorán, non bilduac baiquinaden. 28 Eta iarriric cegoela guiçon gaztebat Eutyche deitzen cenic leiho gainean, logale handi batec harturic, Paul luçaqui minço cela, loa garaithuric eror cedin hirurgaren soillerutic beherera, eta hilalatxa ceçaten. 29 Baina iautsiric Paul behera cedin haren gainera, eta bessarcaturic erran ceçan, Etzaiteztelar trubla ecen hunen arimá haur baithan da. 30 Guero iganic eta ogua hautsiric eta ianic, eta luçaqui minçaturic arguirano, hala parti cedin. 31 Eta guiçon gazteor viciric ekar ceçaten, eta haguitz consola citecen. 32 Eta gu vncira ethorriric embarca guentecen Assoserat, handic hartzeco guenduen Paul: ecen hala ordenatu çuen, berac bide hura oinez eguin gogoz. 33 Bada Asson gurequin bathu cenean, hura harturic ethor guentecen Mitylenera. 34 Eta handic embarcaturic, biharamunean ethor guentecen Chiosen aurkara: eta hurrenengo egunean arriua guentecen Samosera: eta Trogillen egonic, ondoko egunean ethor guentecen Miletera. 35 Ecen deliberatu çuen Paulec Ephesez aitzinago iragaitera,

demboraric gal ezleçançát Asian: ecen lehiatzen eta Iesus launaren hitzéz orhoit içan: ecen berac cen baldin possible balitzayo Mendecoste egunean erran du, Gauça dohatsuagoa dela emaitea ecen ez Ierusalemen içatera. 17 Eta Miletetic meçu igorriric hartzea. 36 Eta hitz hauc erran cituenean belhaurico Ephesera, dei citizen Eliçaco Ancianoac. 18 Eta iarriric egun ceçan othoitze hequin guciequin. 37 harengana ethorri ciradenean erran ciecén, Çuec Orduan nigar handi guciéz egun cedin: eta Paulen badaquique, Asian sar nendin lehen egunaz gueroztic, leppora bere buruāc egotizt pot eguiten ceraucaten: nola quequin dembora gucian içan naicén: 19 Iauna 38 Triste ciradelaric principalqui erran vkan çuen cerbitzatzen nuela humilitate gucirequin eta anhitz hitzagatic, ecen guehiagoric haren beguithartea nigar chortarequin, eta Iuduén celata egoitetaric etzutela ikussiren. Eta vncira lagundu çazcian.

ethorri içan çazquidan temptationéquin: 20 Nola çuen probetchutaco gaucetaric eztrauquedan deus estali, çuey declaratu eta iracatsi gabe publicoqui eta etchez etche: 21 Testificatzen nerauela hambat luduey nola Grecoey Iaincoa baitharatco emendamendua, eta Iesus gure launa baitharatco fedea. 22 Eta orain huná, ni Spirituaz estecatua, banoa Ierusalemera, hartan heltzeço çazquidan gaujác eztakizquidalaric: 23 Salbu Spiritu sainduac hiriz hiri testificatzen baitraut, dioela ecen estecaduráic eta tribulationeac ene beguira daudela. 24 Bainat eztut deusen ansiari, eta neure vicia etzait precioso, acaba deçadançát neur cursua bozcariorequin, Iesus launaganic recebiku dudan carguá, Iaincoaren gratiaren Euangelioa testifica dadincá. 25 Eta orain huná, nic badaquit ecen guehiagoric eztuquela ikussiren ene beguithartea çuetaric batec-ere, cein artetic iragan bainaiz Iaincoaren resumá predicatzen nuela. 26 Halacotz testificatzen drauquet egungo egunean, ecen chahu naicela ni gucien odioletic. 27 Ecen eztut dissimulatu çuey denuntia eznieçaüen launaren conseillu gucia. 28 Gogoa eieçue bada çuen buruèy, eta arthalde guciari, ceinetan Spiritu sainduac ecarri baitzaituzte Iipzpicu, Iaincoaren Eliçaren bazcatzeco, cein conquestatu baitu bere odol propriaz. 29 Ecen nic badaquit haur, sarthuren diradela ene ioan ondoan otso dorpeac çuen artera, guppidia eztutelaric arthaldea. 30 Eta ceuron artetic iaiquiren dirade guicongan denuntiatzen ditutzela gauça gaichtoac, discipuluac bere ondoan erekar ditzatençá. 31 Halacotz veilleçaüe, orhoit çaretelaric ecen hirur vrthez gau eta egun eznaicela cessatu nigar chortarequin çuetaric batbederaren aduertitzetic. 32 Eta orain-ere, anayeáic, gommendatzen cerauzquiotet Iaincoari eta haren gratiaren hitzaric, cein baita botheretsu çuen edificatzen acabatzeco, eta çuey saindu guciequin heretagearen emaiteco. 33 Berceren vrrhea ez cilharra ez arropá eztut guthiciatu. 34 Bainat ceuroc badaquique nola ene, eta enequin ciradenén behar ciraden gaujác fornitu vkan ditutzén escu hauéc. 35 Gucietan eracutsi drauquet ecen hunela trabaillatuz behar diradela flacuac supportatu,

21 Eta embarcatu guenenean, hetaric separaturic, chuchen-chuchena ethor guentecen Cosera, eta biharamunean Rhodesera, eta handic Patrasera. 2 Eta han eridenic vnci Phenicerát trebessatzen çenbat hartara iganic parti guentecen. 3 Guero Cypreren aguerrira guenenean, hura vtziric ezquér, Syria alderáit vela egun gueneçan, eta arriua guentecen Tyrera: ecen han vnciac behar çuen cargá descargatu. 4 Eta discipuluac eridenic egon guentecen han çazpi egun: hec Pauli erraiten ceraucaten Spirituaz, ezledin igan Ierusalemera. 5 Bainat egun hec complitu ciradenean parti guentecen, guciéz emaztequin eta haourrequin laguncen guentutzela hiri lekorerano: eta belhaurico iarriric vr bazterrean othoitze egun gueneçan. 6 Guero elkar bessarcaturic, vncira igan guentecen, eta berceac bereratár itzul citecen. 7 Eta gu biagea acabaturic arriua guentecen Tyretic Ptolemaidara: eta anayeac salutaturic, egon guentecen egun-bat hequin. 8 Eta biharamunean ilkirc Paul eta harequin guenenac ethor guentecen Cesareara: eta sarthuric Philippe Euangelistaren etchean (cein baitzén çazpietaric bat) egon guentecen hura baithan. 9 Eta hunec cituen laur alaba virginia prophetizatzen çutenic. 10 Eta han dembora vnguisco egon guenenean, ethor cedin Iudeatic Agabus deitzen cen Prophetabat. 11 Eta guregana ethorriric eta Paulen guerricoa harturic eta harçaz bere oinac eta escuac estecaturic, erran ceçan, Gauça hauc erraiten ditu Spiritu sainduac, Guerrico hunen iabe den guicôna, hunela estecaturen dute Ierusalemen Iuduéc, eta liuraturen duté Gentilén escuetara. 12 Eta gauça hauc ençun guentuenean, othoitz egun gueneçón gúc eta leku harten ciradenéc, ezledin igan Ierusalemera. 13 Orduan ihardets ceçan Paulec, Cer ari çarete nigarrez çaudetela, eta ene bihotza erdiratzen duçuela? Ecen ni ez estecatu içatera solament, baina Ierusalemen hiltzera-ere prest naiz Iesus launaren icenagatic. 14 Bada, hari burutan ecin eman gueneçaqueonaren gainean, vtzi gueneçan, erraiten guenduela, launaren vorondatea egun dadila. 15 Eta cembeit egunen buruän gure hatuac harturic igan guentecen Ierusalemera. 16 Eta

ethor citecen discipuluetic-ere batzu Cesareatic gurequin çacarqueitela berequin Mnason Cypriano iaquin-bat, discipulu ancianoa, cein baithan ostatzu behar baiquenen. **17** Bada ethori guenenean cadenaz: eti interroga ceçan nor licén, eta cer eguiu Ierusalemera, gogotic recebi guençaten anayé. **18** çuen. **34** Eta batzu bataz ceuden oihuz gendetzean Eta biaramunean sar cedin Paul gurequin Iacques eta berceac berceaz: eta nahastecamenduaren baithara, eta Anciano guiac hara bil citecen. **19** causaz deus seguric ecin eçagutz, mana ceçan Eta hec bessarcaturic, conta citzan punctuz punctu fortaleçara eraman ledin. **35** Eta ethori cenean laincoac Gentilén artean haren ministerioz eguiu gradoetara, guertha cedin gendarmeséz eramaiten cituen gauçá. **20** Eta hec ençun citzatenean, glorifica baitzén gendetzearen boaldaren causaz. **36** Ecen ceçaten launa, eta erran cieçoten, Anayé, badacussac iarréiquiten çayón populuco gendetzea heyagoraz, cembat milla diraden ludu sinhetsi dutenac: eta Ken eçac hori. **37** Eta Paulec fortaleçán sartzeracoan guiciey baitacheté laincoaren zeloa. **21** Eta ençun dié diotsa Capitainari, Hauçu naiz hirequin minçatzen? erraitein hiçaz, ecen hic Moysesen vtzitera iracasten Harc erran cieçón, Grecquic badaquic? **38** Ezaiz dituala Gentilen artean diraden ludu guiac, erraitein hi Egyptiano iragan egun hautan seditionebat viztu duála, ecen eztitzutela haourrac circonciditu behar, duana, eta laur milla gaichtaguin desertura retiratu eta eztutela ordenancén araura ebili behar. **22** dituana? **39** Eta erran ceçan Paulec, Ni segur guicón Cer eguiteco da bada? ossoqui populuac bildu Iudua nauc Tarsen, Ciliciaco hiri famatuan burgés behar dic: ecen ençunen dié nola ethori aicén. **23** iayo: othoitz eguiten drauat bada, permetti ieçadac Eguic bada guc erraitein drauáguna. Laur guicón minça naquión populuari. **40** Eta harc permettitu citiagu vot eguiu dutenic: **24** Hec harturic purificadi hequin, eta contribui eçac hequin, buruac arrada ditzatençá: eta daquitén gucié ecen hiçaz ençun dituztén gaucetaric deus eztela: baina euror-ere Leguea beguiratuz abilala. **25** Baina Gentil sinhetsi dutenez den becembatean, guc scribatu diagü, eta ordenatu deus halacoric beguire ezteçaten, baina beguire litecen idoley sacrificuetaric, eta odoletic, eta ithoetaric, eta paillardicataric. **26** Orduan Paul guicón hec berequin harturic, eta biaramunean hequin purificaturic sar cedin templean denuntiatzen çuela purificationeco egunén complimendua, hetaric batbederagitic oblationea offrenda ledin artean. **27** Eta nola çazpi egunac ia hurren iragan baitziraden, Asiaco Iudu batzuc hura ikussi çutenean templean, moui ceçaten populu gucia, eta eçar citzaten escuac haren gainean: **28** Heyagoraz ceudela, Israeltar guicónac, hel çaquizquigute: haur da guicóna populuaren eta Leguearen eta leku hunen contra guiciac leku guicietan iracasten dituena: are guehiago Grecoac-ere erekari ditu temple barnera, eta prophanatu du leku saindu haur. **29** (Ecen lehen ikussi vkan çutén Trophime Ephesiana hirian harequin, cein vste baitzutén Paulec temple barnera eraman vkan çuela.) **30** Eta moui cedin hiri gucia, eta oldar cedin popula: eta Paul hatzamanic templetek campora idoquiten çutén: eta bertan borthac erts citecen. **31** Baina hec hira hil nahiz çabiltzala, hel cedin famá garniçoinaren bandaco Capitainagana, ecen Ierusalemera gucia nahassi cela. **32** Ceinec ordu berean gendarmesac eta Centenerac harturic laster eguiu baitzeçan hetara: eta hec ikussi citutzenean Capitaina eta gendarmesac queldi citecen Paulen cehatzetik. **33** Orduan hurbilduric Capitainac

2 Guiçon anayeáci eta aitác, ençueque orain çuec baithan emaiten dudan defensá. **2** (Eta ençun vkan çutenean ecen Hebraicoén lengoagez minço litzayela, hambat silentio handiago eguiu ceçaten: eta erran ceçan,) **3** Ni naiz guicón Iudua, Tarse Ciliciacoan iayo, baina hacia hiri hunetan beraen Gamalielen oinetan, aitén Leguearen perfectionean instruitua, Iaincogana zelotaco nincela, egun çuec guiciac-ere çareten beçala: **4** Doctrina haur persecutatu vkan dudana heriorano, estecatuz eta presoindigietara eçarriz hambat guicónac nola emazteac: **5** Sacrificadore subiranoa-ere testimonio dudan beçala, eta Ancianoén compainia gucia: are hetaric guthunac anayetara harturic, Damascerat ioaiten nincén, han ciradenac estecaturic Ierusalemera ekertera, puni litecençá. **6** Eta guertha cedin bidean ioaiten eta Damascera hurbiltzen nincela egu-erdi irian, subitoqui cerutico chistmisiç ançoco argui handi batec ingura bainençan: **7** Eta eror nendin lurrera, eta ençun neçan voz-bat, ciostala, Saul, Saul, cergic ni persecutatzen nauc? **8** Eta nic ihardets neçan, Nor aiz launa? Eta launac erran cieçadan, Ni nauc Iesus Nazareno hic persecutatzen duana. **9** Eta enequin ciradenéc, arguia ikus ceçaten, eta icit citecen, baina enequin minço cenaren voza etzeçaten ençun. **10** Orduan erran neçan, Cer eguien dut launa? Eta

Iaunac erran cieçadan, Iaiquiric oha Damascera, exanimatu behar çutenac: eta Capitaina-ere beldur eta han erranen çazquic, eguna ditzán ordenatu cedin, eçaguturic ecen Romaco burgés cela, eta ceren çazquian gauça guiac. 11 Eta ceren deus ezpainuen estecatu baitzuen. 20 Eta biharamunean segura iaquin ikusten argui haren claretatearen causaz, enequin nahiz cer causagatic accusatzen licén Iduéz, lacha ciradenéz escutic eraman içanic Damascera ethor nendin. 12 Gueroztic Ananias Leguearen araura principialac bil litecen, eta hayén conseillu guicia: etakirric Paul presenta ceçan hayén aitzinean.

Iudu guicietaric testimoniage ona çuena, enegana ethor cedin. 13 Eta ene aldean cegoela erran cieçadan, Saul anayé, recebi eçac ikustea. Eta nic ordu harten berean harenganat beha neçan: 14 Eta harc erran ceçan, Gure aitén Iaincoac elegitu au hi bere vorondatearen eçagutzeco eta lustoaren ikusteco, eta haren ahotic vozaren ençutecho. 15 Ecen testimonio içanen atzayo guion guiac baithara, ikussi eta ençun dituan gaucéz. 16 Orain bada cer berancen duc? Iaiqui adi eta batheyadi, eta chahu itzac eure bekatuac, launaren icena inuocaturic. 17 Guero quertha cequidan, ni Ierusalemera bihurtu nincenean, eta templean otoitz eguiten nengoela transporta bainendin spirituz. 18 Eta ikus baineçan ciostana, Lehiadi eta ilki adi fitetz Ierusalemetic, ecen eztíe recebituren hic niçaz emanen drauean testimoniagea. 19 Eta nic erran neçan, launa, hec baceaqié ecen ni presoindegira eçarten ari nincela eta açoñatzen nituela synagoga guicietan hi baithan sinhesten çutenac. 20 Eta issurten cenean Esteber hire martyraren odola, ni-ere present ninduán, eta consentitzen nián haren hiltzean, eta beguiratzan nitián hura hiltzen çutenén arropá. 21 Eta harc erran cieçadan, Habil: ecen nic Gentiletara vrrun igorriren aut. 22 Eta ençuten çutén hura hitz hunetarano: orduan altcha ceçaten bere voza, erraiten çutela, Ken eçac lurretik horrelacoa: ecen eztuc raçoin hori vici den. 23 Eta hec heyagoraz ceudela, eta bere arropá iharrosten eta airerat errhautsa iraizten çutela. 24 Mana ceçan Capitainac hura fortaleçara eraman ledin, eta ordena ceçan açoteaz examina ledin, iaquin leçancatcer causagatic hala oihu leuden haren contra. 25 Bada hedéz estecatu çuten ondoan, erran cieçón aldean çayón Capitainari Paulec, Hauçu çarete Romaco den baten eta condemnatu eztenaren açoñatzeria? 26 Eta haur ençun çuenean Centenerac ioanic Capitainagana, conta cieçón hari, cioela, Ikussac cer equiteco duán: ecen guion haur Romaco burgés duc. 27 Eta capitainac ethorriric harengana, erran cieçón, Erran ieçadac, eya hi Romaco burgés aicenez. Eta harc erran ceçan, Bay. 28 Eta ihardets ceçan Capitainac, Nic somma handitan burgesia hori acquisitu diat. Eta Paulec dio, Eta ni iayo-ere burgés nauc. 29 Bertan orduan retira citecen harenganic hura

examinatu behar çutenac: etakirric Paul presenta ceçan hayén aitzinean. 23 Eta beguiac conseillua baitharát chuchenduric Paulec erran ceçan, Guiçon anayeác, nic conscientia on guicitan cerbitzatu vkan dut Iaincoa egun hunetarano. 2 Orduan Ananias Sacrificadore subiranoac mana citzan aldean çazconac, hura muthurrean io leçaten. 3 Orduan Paulec erran cieçón, Cehaturen au hi Iaincoac, paret churituá: etakirric Paul presenta ceçan hayén aitzinean. 4 Eta present ciradenéc erran ceçaten, Iaincoaren Sacrificadore subiranoa iniuriatzen duc? 5 Eta erran ceçan Paulec, Anayeác, ez naquian Sacrificadore subirano cela: ecen scribatua da, Eure populuaren princeaz eztuc gaizqui erranen. 6 Eta iaquin çuenean Paulec ecen partida bata cela Sadduceuetaric, eta bercea Phariseuetaric, oihu iar cedin conseilluan, Guiçon anayeác, ni Phariseu naiz, Phariseu seme: hilén sperançáz eta resurrectioneaz ni accusatzen naiz. 7 Eta haur erran çuenean, eguna cedin seditione Phariseuén eta Sadduceuén artean: etakirric Paul presenta ceçan hayén aitzinean. 8 Eta Sadduceuéc erraiten dute eztela resurrectioneric, ez Aingueruric ez spirituric: baina Phariseuéc bata eta bercea aithor dituzté. 9 Eta eguna çutela, Eztugu deus gaitzic eriden guion hunetan, baina baldin spiritubat edo Ainguerubat minçatu baçayó ezgaitecela Iaincoaren contra batailla. 10 Eta seditione handi eguna çuenean, Capitainac beldurturic, heçaz Paul çathica ledin, mana ceçan gendarmesac iauts litecen hayén artetic haren harapatzera eta fortaleçara eramaitera. 11 Eta ondoko gauèan launac, hari presentatzen çayola, erran cieçón, Paul, auc bihotz on: ecen nola testificatu baituc niçaz Ierusalemen, hala behar duc Roman-ere testificatu. 12 Eta arguitu cenean, Iuduetañaric batzuc egunnic biltzarre eta vot maledictionerequin, lioitela, ezlutela ianen ez edanen Paul hil leçaqueteno. 13 Eta berroguey baino guehiago ciraden coniuratione haur eguna çutena. 14 Hec ethorriric Sacrificadore principiala eta Ancianoetara, erran ceçaten, Vot eguna dugu maledictionerequin, deus eztugula dastaturen Paul hil duqueguno. 15 Orain bada çuec iaquin eraci ieçoque

Capitainari, conseilluaren vorondatetic bihar hura Gobernadore handiac letrác, eta cer prouiniciataco erekar dieçaquela, harçaz cerbait hobequi eçagutu cen hura interrogatu çuean, eta eçaguturic ecen nahi bacinduté beçala: eta gu hura hurbil dadin baino Ciliciaco cela: 35 Ençunen aut dio, hire accusaçaleac-lehen, prest gara haren hiltzera. 16 Bainan Paulen ere ethorri diratenean. Eta mana ceçan Herodesen arrebaren semea ençunic celatá, ethor cedin, eta palatioan beguira ledin.

sarthuric fortaleçara conta cieçon Pauli. 17 Eta Paulec Centenertaric bat beregana deithuric, erran cieçon, Guiçon gazte haur eramac Capitainagana, ecen badic cerbait hari erran beharric. 18 Harc bada hura harturic eraman ceçan Capitainagana, eta erran ceçan, Paul presonerac beregana deithuric othoitz egun dirautac, guiçon gazte haur hiregana ekar neçan, ceinec baitu cerbait hiri erran beharric. 19 Eta Capitainac hura escutic harturic, eta appart retiraturic galde egun cieçon, Cer duc niri erran beharric? 20 Eta harc erran ceçan, Iduéc ordenatu dié hiri othoitz eguitera, bihar Paul conseillura igorri decán, hobequiago cerbaitez informatu nahi balirade beçala harçaz: 21 Bainan hic eztieceala accorda: ecen hayén artecoric berroguey guiçon baino guehiago haren celata diaudec: vot eguinic maledictionezcó penán, eztutela ianen ez edanen hura hil duqueiteno: eta orain prest diaudec, hic cer promettaturen drauèan beguira. 22 Capitainac badaigor ceçan guiçon gaztea, hari manaturic, nehori ezzlerron nola gauça hauc hari dclaratu cerauzcan. 23 Eta deithuric bi Centenér erran ciecén, Eduquitzaue prest ber-ehun gendarmés Cesarearano ioaiteco, eta hiruroguey eta hamar çamaldun, eta ber-ehun archer, gauaren heren oreneco. 24 Eta den abre prestic, igan eraciric Paul salburic eraman deçatençát Felix gobernadore handiagana. 25 Eta scriba cietzon letra batzu tenor hunetacoric, 26 Claude Lysiasec Felix gobernadore gucizco excellentari, salutatione. 27 Guiçon haur Iduéz hatzamana, eta ia heçaz hiltzeço cegoela, ethorric garniçoinarequin edequi diraueat, eçaguturic ecen Romaco burgés cela. 28 Eta iaquin nahiz cer causagatic accusatzen lutén, eraman vkan diat hayén conseillura. 29 Cein eriden baitut accusatzen cela berén Legueco questionéz, eta herioric edo presoinic mereci luen hoguenic batre etzuela. 30 Eta aduertitu içanic guiçon huni Iduéz eguiten çazcan celatéz, bertan igori vkan diat hiregana: manamendu eguinic accusaçaley-ere, hunen contretaco dituzten gauçák hire aitzinean erran ditzaten. Vngui aicela. 31 Gendarmeséc bada hæy manatu içan çayen beçala, Paul harturic eraman ceçaten gauaz Antipatrísera. 32 Eta biharamunean vtziric çamaldunac harequin loacençát, itzul citecen fortaleçara. 33 Eta hec Cesareara ethorric eta Gobernadore handiari letrác emanic, Paul-ere haren aitzinera presenta ceçaten. 34 Eta iracurri cituenean

Gobernadore handiac letrác, eta cer prouiniciataco cen hura interrogratu çuean, eta eçaguturic ecen Ciliciaco cela: 35 Ençunen aut dio, hire accusaçaleac-lehen, prest gara haren hiltzera. 16 Bainan Paulen ere ethorri diratenean. Eta mana ceçan Herodesen arrebaren semea ençunic celatá, ethor cedin, eta palatioan beguira ledin.

24 Eta borz egunen buruän iauts cedin Ananias Sacrificadore subiranoa Ancianoequin, eta Tertulle deitzen cen orator batequin: hec comparicitecen Gobernadore handiaren aitzinean Paulen contra. 2 Eta Paul deithu içanic, Tertulle has cedin accusatzen,cioela, 3 Felix gucizco excellenteá eçagutzen diagu esquer gucirequin gauça gucietan eta leku gucietan, ecen guc ardietsi dugula baque handia hiçaz, eta eure prouidentiaz populu hunetan egun dituan ordenança onéz. 4 Bainan Luçaquiago eduqui ezeçadan, othoitz eguiten drauat ençun gaitzán gutibat eure ontassunagatic. 5 Ecen eriden diagu guiçon pestilentioso haur seditione altchatzen drauela ludu gucify mundu orotan, eta Nazarenoén sectaren buru dela: 6 Cein templearen profanatzenere enseyatı içan baita, eta hatzamanic nahi vkan diagu gure Leguearen araez iugeatu. 7 Bainan ethorric Lysias capitainac bortcha handirequin edequi vkan diraucuc gure escuetaric. 8 Haren accusaçaleac hiregana ethor litecen manaturic: beraganic eurorec informatione eguinic iaquin ahal ditzaquec gauça guciac, ceineçaz guc hori accusatzen baitugu. 9 Eta consenti ceçaten Iduec-ere, erraiten çutela, gauça hauc hala liradela. 10 Bainan ihardets ceçan Paulec, Gobernadore handiac minça ledin hari keinu eguinic, Ceren baitaquit anhitz vrthe duela natione hunen iuge aicela, gogoticago neure buruáz ihardestén diát: 11 Ikussiric ecen hic eçagut ahal decaqueala nola hamabi egun baino guehiago eztiraden, igan mincenetic Ierusalemera, adoratzera. 12 Eta eznié templean eriden nehorequin disputatzen ari naicela, edo gende biltzen, ez synagoguetan, ez hirian: 13 Eta ecin phoroga citzaqueé ni orain accusatzen nauten gauçác. 14 Bainan haur aithortzen drauät, ecen secta deitzen duten bide haren araez, hunela dudala neure aitén laincoa cerbitzatzen, sinhesten ditudalaric Leguean eta Prophetetan scribatuac diraden gauça guciac. 15 Eta sperança dudalaric laincoa baithan, içanen dela hilén resurrectionea, hambat iustoena nola iniustoena, ceinen beguira berac-ere baitaude. 16 Halacotz pena-ere eçarten diát, conscientia dudan laincoagana eta guiçonetara trebucu gabe bethiere. 17 Eta anhitz vrtheren buruän, ethorri içan nauc neure nationera elemosyna eta oblatione eguitera. 18 Ordu hartan eriden nié purificatua templean, ez ordea

gendetzerequin, ezeta tumulturequin, Asiaco Iudu Festusec atseguin eguin nahiz luduey, ihardesten batzuc. **19** Ceinéc behar baitzutén hire aitzinean ceraucala Pauli, erran ceçan, Nahi aiz Ierusalemera comparitu, eta ni accusatu, baldin deus ene contra igan eta han gauça hauçaz iugeatu ene aitzinean? baçutén. **20** Edo hauc beróc erran beçate baldin cerbait **10** Eta erran ceçan Paulec Cesaren iudicioco alki gaichtaqueria eriden baduté nitan, ni conseilluan aitzinean niagoc, non behar bainaiz iugeatu. Iduuey presentatu içan naicenean. **21** Hayén artean nengoela deusetan eztriraueat inuriaric egui, hic-ere vngui oihu egui nueneco voz bakoitz haur baicen, Hilén daquian beçala. **11** Ecen baldin gaizquiric egui resurrectioneaz ni accusatzan naiz egun çueçaz. badut, edo deus herio mereci duenic accomettitu **22** Gauça hauc ençunic, Felixec igor citzan hec **12** Orduan Festusec conseilluarequin minçaturic, berce aldi batetarano, cioela, Secta horrez cer den accusatzen nautenetaric deus ezpada, nehorc horiéc diligentquiago eçagutu duquedanean, Lysias capitaina ecin eman nieçaqueec: Cesargana appellatzen nauc. iautsi datenean, ossoqui eçaguturen duquet çuen **13** Eta cembraitrabeit egunean ioanen aiz. **14** Eta anhitz egun han egonic Festusec harengana ioaitetic. **24** Eta cembraitrabeit egunean salutatzen. **15** Ceinéc buruän, Felixec ethorriic Drusilla bere emaztearequin, Regueri aippa cieçón Paulen equitecoa, erraiten çuela, cein baitzén Iudaca, erekar ceçan Paul, eta ençun Guiçon-bat vtzi içan duc Felixez presonér: **16** Eta ihardets ceçan, Cesargana appellatu aiz? Cesargana harençat harençat halacotz-ere maiz erekarten cutela. **17** Eta ihardetsi diraueat, eztutela Romanoéc dudanean deithuren aut. **26** Berahala escun gainean costuma nehoren heriotara liuratzeco, accusatzen sperança çuelaric ecen Paulec cerbait diru emanen denac bere accusaçaleac aitzinean dituqueeno, eta ceraucala, larga leçançat halacotz-ere maiz erekarten defendatzeco leku har deçaqueeno hoguenaz. **18** Haren accusaçaleac han present ciradela, etzeçateán hoguenic batre ekar, nic vste nuenaren gainean. **19** Baina questione batzu citizean haren contra berén superstitioneaz, eta edocein Iesus hilic vici licela Paulec seguratzen quen batez. **20** Eta nic, halaco questioneaz equitecotan içanez, erran nieçoán, eya nahi licensez Ierusalemera ioan, eta han iugea Iduin gauça hauçaz. **21** Baina ceren appella baitzedin reserua ledinçat Augustoren eçagutzera, mana nieçan beguiria Iduin hura igor neçäqueno Cesargana. **22** Agrippac orduan erran cieçón Festusi, Nahi niqec neurorrec-ere guïçona ençun. Eta harc, Bihar, dio, ençunen duc. **23** Bada bihamumenean ethorri ciradenean Agrippa eta Bernice pompa handirequin, eta sarthu ciradenean audiéñan capitainequin eta hirico gendé autoritatezcoequin: Festusen manamenduz erekar cedin Paul. **24** Eta Festusec dio, Regue Agrippá, eta hemen gurequin çareten guciáç, badacussaüe guïçona haur, hunez Iduén compainia gucia minçatu içan çait hambat Ierusalemera nola hemen, heyagoraz, hunec eztuela guehiagoric vici behar. **25** Baina nic eriden dut, deus hunec eztuela egui herio mereci duenic: badaric-ere bera Augustogana appellatu denaz gueroz, deliberatu

25 Festus bada prouincian sarturic hirur egunen buruän ioan cedin Ierusalemera Cesarearic. **2** Eta compari citecen haren aitzinean Sacrificadore subiranoa eta Iduén arteco principalenac Paulen contra, eta othoitz eguiten ceraucaten. **3** Fauore esquez ceudela haren contra, hurá erekar leçançat Ierusalemera: celata çazcolaric hura bidean hil leçatençat. **4** Eta Festusec ihardets ceçan, vngui begiratua içanen cela Paul Cesarean, eta bera sarri haraco licela. **5** Bada çuetaric (dio) ahal ditecenac, elkarrequin iauts bitez, eta baldin cembrait hoguen guïçona haur baithan bada accusa beçate. **6** Eta hamar egun baicen hayén artean egon gaberic, iauts cedin Cesareara: eta bihamumenean iarriric iudicioco alkian, mana ceçan Paul erekar Iduin. **7** Hura hara ethorri cenean ingura ceçaten Ierusalemeric iautsi içan ciraden Iduéc accusatione anhitz eta piçuric ekarten cutela Paulen contra, cein ecin phoroga baitzitzaqueizten: **8** Ihardesten çuelaric Paulec, ecen deusetan ezluela faltatu Iduén Leguearen contra, ez templearen contra, ez Cesaren contra. **9** Baina

dut harenganaigorera. **26** Huneçaz cer seguric aiz launa? Eta harc erran cieçadán, Ni nauc Iesus hic scriba dieçodan iaunari eztut. Halacotz ekarri vkan persecutzen duana. **16** Bainai aiaqui adi, eta ago çutic dut çetara, eta principalqui hiregana, regue Agrippá, informatione eguinic cer scriba dudançát. **27** Ecen eztela raçoinic irudi daut, presonér baten igortea, eta haren contrataco hoguenac eztitecen notifica.

26 Agrippac orduan Pauli erran cieçon, Permettitzen çaic eure buruägatic minçatzea.

Orduan Paul escua hedaturic has cedin raçoin emaiten, cioela, **2** Regue Agrippá, dohatsu neure buruä estimatzten diat ceren egun hire aitzinean ihardetsi behar baitut, Iduuez accusatzten naicen gauca guciez **3** Principalqui ceren baitaquit eçagutzen dituala Iduén artean diraden costuma eta questione guciac: halacotz othoitz eguiten drauat, patientqui ençun néçan. **4** Bada ene vicitze gaztetassunetic eraman dudanaz den becembatean, eta ceric lehen hatsetic içan den ene nationean Ierusalem, badaquite Idu guciéc: **5** Lehendanic eçaguturic (baldin testificatu nahi baduté) nola neure aitzinecoacdanic gure religioneco secta gucizco excellentaren araez vici içan naicen Pharisieu. **6** Eta orain laincoaz gure aitey eguiñ içan çayen promeseco sperançaren causaz, iudicioan accusaturic nago. **7** Promes hartara gure hamabi leinuéc ardura gau eta egun Iaincoa cerbitzatzén dutela helduren diradela sperança duté, cein sperançaz (o Regue Agrippá) Iduéc ni accusatzzen bainaute. **8** Cer? sinhets ecin daitenatan daduçaue çuec baithan, Iaincoac hilac resuscitatzen dituela? **9** Eta niçaz den becembatean irudi içan çait ecen Iesus Nazarenoren icenaren contra resistentia handi eguiñ behar nuela: **10** Eta eguiñ-ere badut Ierusalem: eta anhitz saindu nic presoindeguian enserratu vkan dut, Sacrificadore principaletaric bothere vkanic: eta nehorc hiltzen cituenean neure sententiá emaiten nuen. **11** Eta synagoga gucietan maiz punitzen nituela bortchatzen nituen blasphematzera: eta sobera minthuric hayén contra, persecutatzent nituen hiri arrotzeturano. **12** Dembora harten Damascerat-ere ioaiten nincela Sacrificadore principalen botherearequin eta commissionarequin. **13** Egunaren erdian, o Regué, bidean ikus nieçán cerutico arguibat iguzquiarena baino claroagoric, arguitzen guentuela ni eta enequin bidean ioaiten ciradenac. **14** Eta gu guciac eroriric lurrera, ençun nieçán vozbat niri minço çaitadala, eta ciostala Hebraicoén lengoagez, Saul, Saul, cergatic ni persecutatzent nau? gogor duc hiretaco akuloén contra ostico eguitea. **15** Nic orduan erran nieçán, Nor

aiz launa? Eta harc erran cieçadán, Ni nauc Iesus hic scriba dieçodan iaunari eztut. Halacotz ekarri vkan persecutzen duana. **16** Bainai aiaqui adi, eta ago çutic dut çetara, eta principalqui hiregana, regue Agrippá, eure oinén gainean: ecen hunegatic aguertu natzaic, ordena ençadanzat ministre eta ikussi dituán eta aguerturen natzayán gaucen testimonio: **17** Idoquiten audalaric populu horretaric eta Gentiletaric, ceinetara orain igorten baihaut, **18** Irequi ditzançat hayén beguiac, conuerti ditecençat ilhumbetic arguira, eta Satanen botheretic laincoagana, recebi deçatençat bekatuen barkamendua, eta çorthea sanctificatuén artean, ni baithango fedeaz. **19** Hunegatic, o Regue Agrippá, eznitzayoc desobedient içan cerutico visioneari. **20** Bainai Damascen ciradeney lehenic, eta Ierusalem, eta Iudeaco comarca gucian ciradeney, guero Gentiley-ere predicatu diraueat emenda litecen eta conuerti laincoagana, obrác eguiten litutztelaric emendamendutaco digneac. **21** Causa hunegatic Iduac ni templean hatzamanic enseyyat içan dituc ene hiltzen: **22** Bainai laincoaren aiutaz aiutatu içanic iraun diát egungo egunerano, testificatzent drauèdala hambat chipiey nola handiéy, eta deus erraiten eznuela Prophetéc eta Moysesec ethorteco ciradela aitzinetic erran dutén gauçaric baicen: **23** Ecen behar cela Christec suffri leçan, eta hilén resurrectioneco lehena licén, ceinac populu huni eta Gentiley arguia denuntiatu behar baitzerauen. **24** Eta gauça hauc bere defensatan erraiten cituela Festusec ocengui erran ceçan, Çoratu aiz Paul, letretaco iaquin handiac çoratzen au. **25** Eta Paulec, Eznauc çoratzen, dio, Festus gucizco excellentea, baina eguiazco eta adimendu onetaco hitzac erraiten citiát. **26** Ecen baceaqueizquic gauça hauc Reguec, ceinen aitzinean minço-ere bainaiz frangoqui: ceren estimatzten baitut gauça hautaric eztela deus harc eztaquianic: ecen gauça haur eztuc çokoan eguiñ içan. **27** O regue Agrippá, sinhisten dituc Prophetac? baceaqueiat ecen sinhisten dituala. **28** Eta Agrippac erran cieçon Pauli, Hurrensu gogatzen nauc Christino eguiñ nadin. **29** Orduan Paulec erran ceçan, Iaincoa baithan desir niquec bay hurrensu bay choil, ez hi solament, baina ni egun ençuten nauten guciac-ere eguiñ cindeizten halaco, nolaco ni bainaiz, estecaillu hauc salbu. **30** Eta gauça hauc harc erran cituenean, iaiqui cedin Regue, eta Gobernadorea, eta Bernice, eta hequin iari içan ciradenac. **31** Eta appartatu ciradenean bere artean minço ciraden, ciotela, Deus herio edo presoindegui mereci duen gauçaric eztu eguiten güiçen hunec. **32** Eta Agrippac Festusi erran cieçon, Larga ahal cieitean güiçen haur baldin appellatu içan ezpaliz Cesargana.

27 Ordenatu içan cenean gu Italiarát embarcaturen aguer, eta tempestate handiac hertsen baiquentuen guenela, eman cietzoten bay Paul bay berce guehiagoric salua ahal guentezquelaco speranza presonér batzu Iulio deitzen cen Centener Augustoren gucia gal gueneçan. 21 Bainan dembora lucez ian bandaco batí. 2 Eta iganic Adramytteco vnci batetara, gaberic egon içan ciradenean, orduan çutic Paulec Asiaco comarquetara ioaitera parti guentecen, eta hayén artean, erran ceçan, O guiçoná, behar gurequin cen Aristarche Macedo Thessaloniceanoa. çatequeen ni sinhetsiric Cretatic ezquinén partitu, 3 Eta ondoko egunean arriua guentecen Sidonera, eta ihes egui peril eta calte huni. 22 Bainan orain eta Iulio humanoqui Paul tractaturic, permetti ceçan exhortatzen çaituztét çareten bihotz onetaco, ecen adisquidetarat ioanic, heçaz tracta ledin. 4 Guero çuetaric baten-ere galtzeric ezta içanen, vnciarenic handic partituriç Cypre beherera io gueneçan, ceren baicen. 23 Ecen presentatu içan da ene aitzinean haice contreac baitziranen. 5 Eta Ciliciaren eta gau hunetan laincoaren Aingueruä, ceinena bainaiz Pamphyliaren aurkan den itsassora iraganic, ethor ni, eta cein cerbitzatzen baitut, 24 Ciostala, Paul, guentecen Myra Lyciaco hirira. 6 Eta han Centenerac eztuala beldurric, Cesari presentatu behar atzayó: eridinic Alexandriaco vnci Italiarát ioaiten cen-bat, eta horrá, eman drauzquic laincoac hirequin vncian hartara sar eraci guençan 7 Eta anhitz egunez baratch diraden guiac. 25 Hunetacotz bihotz on auçue, ioaiten guenela, eta nequez Gnidaco aurkara helduric, guiçoná: ecen sinhesten dut laincoa, nola niri erran haiceac permettitzen etzeraucularic, iragan guentecen içan baitzait hala içanen dela. 26 Bainan cembeit Creta beherera Salmonen aurkán. 8 Eta nequez islatara egotzi behar gara. 27 Bada hamalaurgarren hura iragaiten guenduela, ethor guentecen Portu- gauä ethor cedinean, hara huna erabilten guenela ederrac deitzen den leku batetara, ceinen aldean itsas Adriaticoan, gauären erditisan, estima ceçaten baitzén Laseaco hiria. 9 Eta ceren anhitz dembora marinéréc, ecen hurbiltzen litzeyela cembeit comarca. iragan baitzén, eta ia vrean ioaitea perilós, ceren 28 Bainan plomua hundarrera egotziric, eriden ceçaten ia barura-ere iragan baitzén, conseillatzen cituen hoguey braça, eta handic appurbat guibeleraturic, eta Paulec, 10 Ciostala, Guiçoná, badacussat ecen berriz plomua hundarrera egotziric, eriden ceçaten itsassoan ioaitea ez solament cargaren eta vnciaren, hamaborz braça. 29 Eta beldurrez leku gaitzetara eror baina gure vicién-ere peril eta calte handirequin litecen laur angura vnci guibeletic egotziric, desiratzen içanen dela. 11 Bainan Centenerac sinhestenago çuen çutén eguna ethor ledin. 30 Eta marinerc vncitic gobernaçalea eta pilotua, ecen ez Paulec erraiten ihes egui nahiz çabiltzala, batela itsassora erautsiric, cituen gauçác. 12 Eta ceren portua ezpaitzen leku aleguiá hec angúrác vnci aitzinetic hedaturen. 31 Erran onean negüären iragaiteco, guehiagoac opinionetaco cieçén Paulec Centenerari eta gendarmesey, Baldin ciraden handic-ere partitzera, neholere Phenicera hauc vncian ezpadaude, çuec ecin salua çatezquete. arriua ahal litezquenez, han negüären iragaiteco, cein 32 Orduan gendarmeséc ebaqui citzaten batelaren baita Africaco eta Choroco haiceari dagocan Cretaco kordác, eta vtzi ceçaten beherera erortera. 33 Eta portubat. 13 Orduan egu-erdi haicea emequi altchatzen arguaren gainera exhortatzen cituen Paulec guiac, hassiric, bere intentionearen complimentuan ciradela ian leçaten, cioela, Egun haur da hamalaurgarrena, vstez, partituriç, costabazterca ceçaten aldetsuaz baruric beha çaudetela eta deus hartz eztuçuela. 34 Creta. 14 Bainan handic sarrisco altcha cedin Hunegatic exhortatzen çaituztet har deçaçuen iatera: harenganaco aldetic haice tempestateu Euroclydon ceren haur çuen emparatzeari appertenitzen baitzayó: deitzen den-bat. 15 Eta vncia haiceaz eraman ecen çuetaric baten-ere burutic bilobat ezta galduren. içan cenean, hala non contra ecin ioan baitzaiten, 35 Eta gauça hauc erranic, eta oguia harturic gratiáç haiceari vncia abandonnaturic eramaiten guenén. renda cietzón laincoari gucién aitzinean: eta hautsiric, 16 Eta Claudia deitzen den islato baten beherera has cedin iaten. 36 Eta guciéc bihotz harturic, har iragan guenenean, nequez batelaren iabe içan ahal ceçaten hec-ere iateco. 37 Eta baguinén arima guciak guenen. 17 Hura tiraturic marinéréc remedio guiac vncian, ber-ehun eta hiruroguey eta hamassej. 38 bilhatzen citutzén, vncia beheretic hersturic: eta Eta viandaz ressasiaturic, arind ceçaten vncia, ogui-Syrtera eror beldurrez, velác erautsiric, berahala bishia itsassora egoizten lutela. 39 Eta eguna ethorri eramaiten ciraden. 18 Eta ceren tempestate handiz cenean, herria etzeçaten eçagut: baina portu itsas tormentatzen baiquenten bihamunean egoizte egui adar çuen batí ohart cequizquión, hartara, egui ceçaten 19 Guero hereneco egunean gueuroc gure albalute, vncia egotzi aiher ciraden. 40 Eta angúrác escuz vnicico apparailua egotz gueneçan. 20 Eta nola altchaturic itsassoori vncia abandonna cieçoten, ez iguzquiric ez içarric anhitz egunez ezpaitzequigun gobernaillén iunctadurac-ere lachaturic, eta haiceari

vela alchaturic, tiratzen ari ciraden costara. **41** Bainabidera ilki cequizquigun Appioren merkaturano, eta eroriric bi vr lasterrec encontru eguiten çuten leku Hirur botoguetarano: hec ikussi cituenean Paulec, batetara, trebuca cequién vncia: eta vnci aitzinea laincoari esquerrac rendaturic courage harçeçan. landaturic tinc cegoen: eta vnci guibela hausten cen **16** Eta ethorri içan guenenean Romara, Centenerac baguéñ botherez. **42** Orduan gendarmesén conseillua eman cietzón capitain generalari presonerac: baina cen presonerén hiltzera, beldurrez cembeit igueri permetti cequión Pauli bere gain egoitera, hura saluaturic itzur ledin. **43** Bainacentenerac Paul beguiratzen çuen gendarmesarequin. **17** Hirur egunen emparatu nahiz, harçara citizen conseillu hartaric, buruán dei citizen Paulec Iudu principalac: eta eta mana ceçan igueri ahal laiditenac, bere buruäc bildu ciradenean erran ciecén, Guiçon anayeáç, egotziric lehenic, lurrera empara litecen: **44** Eta nic deus eguiñ ezpadut-ere populuaren contra edo berceac, batzu taula gainetan, batzu vnci çapoeten: aitén costumén contra, Ierusalemen presonér eguiñ eta halatan eguiñ cedin guciac salburic empara içanic liuratı içan naiz Romanoén escuetara: **18**

28 Eta salburic emparatu ciradenean, eçagut çeçaten orduan ecen islá Malte deitzen cela. **2**

Eta Barbaroéc humanitate handi eguiñ cieçagutén: ecen sua vizturic recebi guençaten gu guciac, gaineancen çaicun vriagatic, eta hotzagatic. **3** Bildu çuenean bada Paulec cembeit sirmendu appur, eta eçarı cituenean sura, viperabat beroaren causaz ilkirci lot cequión escutic. **4** Eta ikussi vkan çutenean Barbaroéc dilindoca bestiá haren escutic, elkarri ciotsaten, Falta gabe guiçon haur guicerhaile da, cein itsassotic, emparaturic mendequioac ezpaitu permettitzen vici den. **5** Bainaharc bestiá sura iharrossiric etzeçan minic har. **6** Eta hec beha ceuden noiz hant leiten, edo subitoqui hilic eror leiten: baina luçquai beha egon içan ciradenean, eta cacussatenean calteric batre etzayola ethorten, proposa cambiaturic erraiteñ çutén, lainco cela hura. **7** Eta ciraden leku hartzan islaco principal Publio deitzen cenaren possessioneac, ceinec gu recebituric, hirur egunez benignoqui logea baiquençan. **8** Eta guertha cedin Publioren aita baitzatzan helgaitzéc eta sabeldarçunac çaducatela: hura baithara Paul sar cedin, eta othoituz eguinic, eta escuac haren gainean eçarriric senda çeçan. **9** Bada haur eguiñ eta, islaco berce eritassunic çutenac-ere ethorten ciraden eta sendatzen. **10** Hec-ere ohore handi eguiñ cieçagutén, eta embarcatzeracoan behar cenaz forni guençaten. **11** Eta hirulilebetheren buruán embarca guentecen Alexandriaco vnci islán neguá iragan çuen batetan, ceinec baitzituen enseignatzat Castor eta Pollux. **12** Eta Syracusara arriuaturic, han egon guentecen hirur egun. **13** Handic inguru eguinic arriua guentecen Rhegera: eta egun-baten buruán egu-erdi haicea iaiquiric, bigarren egunean ethor guentecen Puzolera: **14** Han anayeac eridenic, othoituz içan guenén egoitera hequin çazpi egun: eta hala ethor guentecen Romara. **15** Handic anayeac gure berriac ençunic

bidera ilki cequizquigun Appioren merkaturano, eta eroriric bi vr lasterrec encontru eguiten çuten leku Hirur botoguetarano: hec ikussi cituenean Paulec, batetara, trebuca cequién vncia: eta vnci aitzinea laincoari esquerrac rendaturic courage harçeçan. landaturic tinc cegoen: eta vnci guibela hausten cen **16** Eta ethorri içan guenenean Romara, Centenerac baguéñ botherez. **42** Orduan gendarmesén conseillua eman cietzón capitain generalari presonerac: baina cen presonerén hiltzera, beldurrez cembeit igueri permetti cequión Pauli bere gain egoitera, hura saluaturic itzur ledin. **43** Bainacentenerac Paul beguiratzen çuen gendarmesarequin. **17** Hirur egunen emparatu nahiz, harçara citizen conseillu hartaric, buruán dei citizen Paulec Iudu principalac: eta eta mana ceçan igueri ahal laiditenac, bere buruäc bildu ciradenean erran ciecén, Guiçon anayeáç, egotziric lehenic, lurrera empara litecen: **44** Eta nic deus eguiñ ezpadut-ere populuaren contra edo berceac, batzu taula gainetan, batzu vnci çapoeten: aitén costumén contra, Ierusalemen presonér eguiñ eta halatan eguiñ cedin guciac salburic empara içanic liuratı içan naiz Romanoén escuetara: **18**

Ceinéc examinatu nendutenean largatu nahi vkan bainendutén, ceren heriotaco hoguenic batre nitan etzén. **19** Bainac Iuduac contrastatzen ciradenean gainean, ecin bercez Cesargana appellatu içan naiz: ez neure nationea çerçaz accusa deçadan dudalacotz. **20** Causa hunegatic bada deithu çaituztet, ikus cinciatedan eta minça nenguiçuençat: ecen Israeleco sperançaren causaz cadena hunez ingurauta nago. **21** Eta hec erran cieçoten, Guc ez letraric recebitu diagu hiçaz ludeatic: ez ethorriric anayetaric nehorc denuntiatu dic edo erran deus hiçaz gaizquiric. **22** Bainanahi diagu hireganic ençün cer irudi ceyán: ecen secta horrez den becembatean, baceaquiagu ecen leku gucietan nehori contrastatzen çayola. **23** Eta assignatu vkan ceraucatenean eguna, ethor citecen harengana ostatura anhitz: eta testificationerequin declaratzen cerauen laincoaren resumá, eta eracusten cerautzén lesusez diraden gauçác, hambat Moysesen Leguetic nola Prophetetaric goicetic arratserano. **24** Eta batzuc sinhesten citutztén erraiteñ ciraden gauçác, baina bercéç etzitzutzen sinhesten. **25** Eta elkarren artean accord etziradenaren gainean, parti citecen, Paulec hitz haur erran eta, Segurqui vngui Spiritu saindua minçatu içan çaye Esaias prophetáz gure Aitey, **26** Cioela, Habil populu horrengana, eta errac, Ençutez ençunen duçue eta eztuçue adituren: eta dacussaçuela ikussiren duçue eta etzaizquiote oharturen. **27** Ecen guicendu da populu hunen bihotza, eta beharriez gothorqui ençün vkan duté, eta bere beguiac ertsi vkan dituzté: beguiéz ikus, eta beharriez ençün, eta bihotzez adi ezteçatençat, eta conuerti eztitecen, eta senda eztitzadan. **28** Iaquiçue bada çuec ecen Gentiley igorri içan çayela saluagarri haur, eta hec ençunen dutela. **29** Eta gauça hauc erran cituenean, ilki citecen Iuduac, bere artean disputa handi çutela. **30** Bainac Egon cedin Paul bi vrthe complituric bere ostatu alocatuan: eta recebitzen cituen harengana ethorten ciraden guciac: **31** Predicatzen çuela laincoaren resumá, eta

iracasten cituela Iesus Christ launaz diraden gauçác,
minçatzeco hardieça gucirequin, nehorc empatchuric
eguin gabe.

Erromatarrei

1 PAVLEC Iesus Christen cerbitzariac Apostolu içatera deithuac, laincoaren Euangilioaren predicatzeco bereciac. **2** (Cein lehendanic bere Prophetéz Scriptura sainduetan laincoac promettatu vkan baitzuen) **3** Bere Seme haraguiaz den becembatean Daud-en hacitic eguinaz, **4** Sanctificationetaco Spirituaz den becembatean hiletarico resuscitatzez laincoaren Seme botheretsuqui declaratuaz, Iesus Christ gure launaz: **5** Ceinaganic recebitu baitugu gratia eta Apostolutassuna fedea obedi dadinçat, Gentil guiac baithan haren icenean: **6** Ceinén artean çuec-ere deithu içan baitzarete Iesus Christgana. **7** Roman çareten gucier, laincoaren onhetsiey, saindu içatera deithuey: Gracia dela çuequin eta baquea gure lainco Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. **8** Lehenik behinçat esquer draucat neure laincoari Iesus Christez çuen guciocgatic, ceren çuen fedea famatzan baita mundu orotan. **9** Ecen laincoa dut testimonio (cein cerbitzatzen baitut neure spirituan bere Semearen Euangilioan) ecen paussu gabe çueçaz memorio eguiten dudala: **10** Bethiere neure orationetan othoitz eguinez, baldin cerbait maneraz noizpait-ere bide moldezcoric eman badaquit laincoaren vorondatez, çuetara ethor nadin. **11** Ecen çuen ikusteco desir handia dut, cembeit dohain spirituál parti dieçaquedançat, çuen confirmatzeko: **12** Erran nahi dut, çuen eta ene elkarrequilako fedeaz consola nadinçat. **13** Ez tut bida nahi ignora deçaçuen, anayeá, ecen anhitzetan çuetara ethortera deliberatu dudala (baina empatchatu içan naiz oraindrano) cembeit fructu nuençat çuetan-ere, berce Gentiletan-ere beçala. **14** Çordun naiz hambat Grecoetara nola Barbaroetara, hambat çuhurretara nola ignorantetara. **15** Bada, nitan den becembatean prest naiz çuey Roman çaretenoy-ere euangelizatzen. **16** Ecen eznaiz ahalque Christen Euangilioaz: ceren laincoaren botherea baita, sinhesten duen guciaren saluamendutan, luduaren lehenik eta guero Grecoaren. **17** Ecen laincoaren iustitiá hartan eracusten da fedetic federa: scribatua den beçala, lustoa fedez vicico da. **18** Ecen laincoaren hirá claroqui eracusten da cerutic, eguiá iniustitiatan daducaten guiconén infidelitate eta iniustitia ororen contra: **19** Ceren laincoaz eçagut ahal daitena manifest baita hetan: ecen laincoac häy manifestatu vkan draue. **20** Ecen haren gauça invisibleac (hala nola haren bothere eternala eta diuinitatea) munduaren creationetic

ikusten dirade, gauça creatu hautaric consideratzan diradenean: excusa gabe diradençat. (aïdios g126)

21 Ceren laincoa eçagutu vkan dutenaren gainean, ezpaitute lainco beçala glorificatu, ez regratiatu: baina vano egui içan dirade bere discursuetan, eta hayén bihotz adimendu gabea ilhumbez bethe içan da. **22** Bere buruäc çuhur eguiten cituztelaric erho egui içan dirade. **23** Ecen cambiati vkan duté lainco incorruptiblearen gloriá, guicon corruptiblearen imaginatara, eta hegaztinén, eta laur oinetaco bestién, eta herrestez ebilten diradenén imaginatara. **24** Halacotz laincoac-ere abandonnatu vkan ditu hec beren bihotzeta gothicetara, satsutassunera, bere gorputz propriei itsusgoa eguitera elkarren artean: **25** Nola laincoaren eguiá gueçurretara cambiati vkan baituté, eta adoratu baitituzté eta cerbitzatu creaturác, vtziric Creaçalea cein baita eternalqui benedicatua, Amen. (aión g165) **26** Halacotz bada abandonnatu vkan ditu laincoac itsusgoataco affectionetara: ecen hayén emaztec-ere cambiati vkan duté vsança naturala natura contra denera: **27** Eta halaber arrac-ere, vtziric emaztén vsança naturala, berotu içan dirade bere gothicíani bata berceagana, arrac arrarequin infamiataco gauçác eguiten cituztela, eta berac baithan recebitzen lutela bere hoguenaren recompensa behar cen beçalacoa. **28** Eta nola ezpaituté conturic egui laincoaren eçagutzetan edeuquitera: hala abandonnatu vkan ditu laincoac iugemendu guciren falta den spiritu batetara: bide eztiraden gaucén eguitera: **29** Iniustitia guciaz betheac, pailliardicaz, gaichtaqueriaz, auaritzaz, malitzaz: inuidiaz betheac, guicerhaitecz, guduz, enganioz, conditione gaichtoz: **30** Rapportari, gaitzerraile, laincoaren gaitzesle, iniuriçale, vrgulutsu, vantari, gaitz-erideile, aitamén desobedient: **31** Adimendu gabe, pactoén hautsle, affectione natural gabe, appacega ecin daitezquen beçalaco, misericordia gabe. **32** Ceinéc laincoaren çucena eçagutu badute-ere (nola halaco gauçác eguiten dituztenéc, herio mereci dutén) eztituzté eguiten solament, baina are halacoric eguiten dutenac fauoratzen dituzté.

2 Halacotz excusa gabe aiz o guiconá, nor-ere baitaiz berceac iugeatzen dituana: ecen hunez beraz ceren iugeatzen baituc bercea, eure buruä condemnatzon duc: ikussiric ecen iugeatzen ari aicenorrec, gauça bérac eguiten dituála. **2** Eta badaquigu ecen laincoaren iugemendua eguiaren araura dela halaco gauçác eguiten dituztenén gainean. **3** Eta vste duc, o guicon halaco gauçac eguiten dituztenac iugeatzen dituaná, eta eurorrec

hec eguiten, ecen hi itzuriren atzayola laincoaren icena çuen causaz blasphematzan da Gentilén iugemenduari? 4 Ala haren benigitatearen eta artean: scribatua den beçala. 25 Ecen egua duc, patientiaren eta iguriquite luzearen abrastassuna circoncisionea probetchable dela, baldin Leguea menospreciatzen duc: eçagutzen eztularic ecen beguira badeçac: baina baldin Leguearen hautsle laincoaren benigitateac emendamendutara deitzen bahaiz, hire circoncisionea preputio bilhatzen duc. auèla? 5 Baina eure gogortassunaren eta bihotz vriquirimendu gabearen araura, hiraz thesaur eguiten draucac eure buruäri hiraren eta laincoaren iugemendu iustoaren declarationeco eguncotzat. Leguea beguira badeça, ezau iugeaturen hi, letraz eta 6 Ceinec rendaturen baitrauca, batbederari ceini bere obrén araura: 7 Hala nola, vngui eguitezco irauterequin gloria eta ohore eta immortalitate bilhatzen duteney, vicitz eternala: (aiōnios g166) 8 Baina reuoltari diradeney, eta eguiari behatzetzaizconey, baina iniustitia obeditzentutene, rendaturen çaye indignatione eta hira. 9 Tribulatione eta herstura gaichtaqueria eguiten duen guicon guciaren arimaren gainera, Iduarenera lehenic, guero Grecoarenera. 10 Baina gloria eta ohore eta baque vngui eguiten duen guciari, Iduari lehenic, guero Grecoari-ere. 11 Ecen ezta personén acceptanceeric laincoa baithan. 12 Ecen Leguea gabe bekatu eguin duten guciak, Leguea gabe galdueren-ere dirade: eta Leguean bekatu eguin duten guciak, Legueaz iugeaturen dirade. 13 (Ecen eztirade Leguea ençuten dutenac iusto laincoa baithan: baina Leguea eguiten dutenac iustificationen dirade. 14 Ecen ikussiric ecen Gentiléc Leguea eztutelaric, naturalqui Legueari dagozcan gauçac eguiten ditutzela, hec Leguea eztutelaric, bere buruençat berac dirade Legue: 15 Cenéc eracusten baituté Leguearen obrá scribatua bere bihotzetan, berén conscientiac halaber testimoniage rendatzen drauelaric, eta hayén pensamenduéc elkar accusatzen dutelaric, edo excusatzen-ere.) 16 laincoac guiconén secretuac iugeaturen dituen egunean, ene Euangilioaren araura, Iesus Christez. 17 Huná, hi icen goiticoz deitzen aiz Idu, eta reposatzen aiz Leguean, eta gloriatzen aiz lainco launean. 18 Eta eçagutzen duc haren vorondatea, eta badaquic contrario denaren beretzen, Legueaz instruiti içanic. 19 Eta fida aiz itsuén guidari aicela, ilhumbean diradenén argui, 20 Ignorantén instruçale, haourréen iracasle, ceren baituc eçagutzearen eta eguiaren formá Leguean. 21 Hic bada bercea iracasten duanorrec, eure buruä eztuc iracasten: predicationen baituc eztela ebasti behar, ebaisten duc: 22 Erraiten baituc eztela adulterioric iauqui behar, adulterio iauquiten duc: idolác abominationetan baitadutzac, eurorec sacrilegio eguiten duc. 23 Eta Leguean gloriatzen baitaiz, Leguea hautsiz laincoa desohoratzan duc. 24 Ecen laincoaren

3 Ceric da bada Iduaren abantailla, edo ceric da circoncisionearen probetchua? 2 Handia manera orotara: eta gucién gainetic ceren laincoaren declarationeac cargutan eman baitzaizte. 3 Ecen cer da baldin batzuc sinhetsi ezpadut? ala hayén incredulitateac laincoaren fedea ezdeusturen du? 4 Guertha eztadila: aitzitic biz laincoa eguiati, eta guicon gicia gueçurti, scribatua den beçala, Eure hitzetan iusto eriden adincat, eta hicaz iugemendu eguiten denean garaita duancat. 5 Eta baldin gure iniustitiáic laincoaren iustitiá lauda eraciten badu, cer erranen dugu? ala iniusto da laincoa punitzen duenean? (guicon beçala minço naiz) 6 Guertha eztadila: bercela, nola iugeaturen du laincoac mundua? 7 Ecen baldin laincoaren eguiá abundoso boda ene gueçurraz haren gloriatan, cergatic ni goitirc bekatore beçala condemnatzan naiz? 8 Eta (guçaz gaizqui minço diraden beçala, eta batzuc guc erraiten dugula dioiten beçala) ceren eztugu gaizqui eguiten, vngua ethor dadiñat? ceinén damnationea iusto baita. 9 Cer bada? excellentago gara? Eceinere maneraz: ecen aitzinetic raçoinac emanic eracutsi dugu, ecen guiciac hambat Iduac nola Grecoac, bekatuaren azpian diradela. 10 Scribatua den beçala, Ezta iustoric, ezeta bakoitzic. 11 Ezta aditzen duenic ezta laincoa bilhatzen duenic. 12 Guciak aldaratu içan dirade, eta guciak elkarrequin inutil eguin içan dirade: ezta ontassunic eguiten duenic, ez batetarano. 13 Sepulchre irequibat da hayén eztarria: bere mihiéz enganiotara vsatu vkan duté: sugue aspicaren poçoina da hayén ezpainenetan. 14 Hayén ahoa maledictionez eta karminduraz bethea da. 15 Arin dirade hayén oinac odol issurera. 16 Destructione eta miseria hayén bidetan. 17 Eta bide baquezcoa eztute eçagutu vkan. 18 Ezta laincoaren beldurra

hayen beguién aitzinean. 19 Eta badaquigu ecen preputioan. 11 Guero recebi ceçan circoncisionearen cerere Legueac erraiten baitu, Leguean diradeney seignalea, fedeañen iustitiatoco cigulutan cein erraiten drauela: aho gucia boça dadinçát, eta baitzen preputioan: preputioan diradela sinhesten mundu gucia hoguendun dençát laincoaren aitzinean. duten gucién aita licençát, hæy-ere iustitiá imputa 20 Hunegatic Leguearen obréz ezta iustificaturen lequiençát: 12 Eta circonsionearen aita, erran nahi haraguic batre haren aitzinean: ecen Legueaz da da, ez circoncisionecoén solament, baina gure bekatuaren eçagutzea. 21 Baina orain Leguea gabe aita Abrahamen fede preputioan çuenaren hatzari laincoaren iustitiá manifestatu içan da, Leguearen eta darreizconen-ere. 13 Ecen promessa etzayó Legueaz Prophetén testimoniagea duela. 22 Bada laincoaren heldu içan Abrahami, edo haren haciari, munduan iustitiá, Iesus Christen fedez sinhesten duten gucieta heredero içateco, baina fedeazco iustitiáz. 14 Ecen eta gucién gainera: ecen ezta differentiaric batre: baldin Leguetic diradenac, heredero badirade ezdeus 23 ikussiric ecen guciéc bekatu eguin dutela, eta bilhatu da feda, eta iraungui da promessa. 15 laincoaren gloriaren falta diradela. 24 Eta iustificatzen Ceren Legueac hirá engendratzen baitu: ecen non dirade dohainic haren gratiaz, Iesus Christ launean ezpaita legueric, han ezta transgressioneric 16 Harren eguin içan den redemptioneaz: 25 Cein ordenatu baitu fedez da heretagea, gratiaz dençát, promessa haci laincoac fedeazco appacegagarri haren odolean, guciaren fermu dençát: ez Leguetic den haciaren bere iustitiaren declaratzeco, aitzineco bekatuén solament, baina Abrahamen fedetic denaren-ere, cein barkamenduagatic, laincoaren patientiáz: 26 Diot bere baita gure gución aita, 17 (Scribatua den beçala, iustitiaren declaratzeco dembora hunetan: bera iusto Anhitz nationeren aita ordenatu vkan aut) laincoaren dencát, eta lesusen fedeco denaren iustificaçale. aitzinean, cein sinhetsi vkan baitu: ceinec hiley 27 Non da beraz vantationea? iraitzi içan da. Cein vicitze emaiten baitraue, eta deitzen baititu eztiraden leguez? obrenaz? Ez: baina fedearen legueaz. 28 gaujac balirade beçala. 18 Ceinec sperançaren Concluditzen dugu beraz, fedez iustificatzen dela contra sperançaz sinhetsi baitzeçan, anhitz nationeren guiçona Leguearen obrác gabe. 29 Ala Iduén ber da aita içanen cela: erran içan çayonaren araura, Hala laincoa? ala ez Gentilen-ere? guerthuqui Gentilen- içanen duc hire hacia. 19 Eta fedean flaccu ez ere. 30 Ecen bat da laincoa, ceinec iustificaturen içanez, etzeçan behá bere gorputz ia hilera, ehun baitu circoncisionea fedetic, eta preputioa fedeaz. vrtheren inguruä baçuen-ere: ezeta Sararen vñunci 31 Leguea bada ez deus bilhatzen dugu fedeaz? Guertha eztadila: aitzitic Leguea confirmatzen dugu.

4 Cer beraz erranen dugu gure aita Abrahamec eriden duela haraguïren araez? 2 Ecen baldin Abraham obréz iustificatu içan bada, badu cerçaz gloria dadin, baina ez laincoa baithan. 3 Baina cer dio Scripturác? Sinhetsi vkan du Abrahamec laincoa, eta imputatu içan çayó iustitiatara. 4 Baina obratzan duenari alocairua etzayó gratiatan contatzen baina hartzetan: 5 Ordea obratzan eztuenari, baina gaichtoa iustificatzen duena baithan sinhesten duenari, bere feda iustitiatan contatzen çayó. 6 Nola Dauidec-ere declaratzen baitu laincoac obrác gabe iustitiá imputatzen draucan guiçonaren dohain-ontassuna, dioela, 7 Dohatsu dirade ceinén iniquitateac quittatu içan baitirade eta ceinén bekatuac estali içan baitirade. 8 Dohatsu da launac bekatua imputatu eztraqueon guiçona. 9 Bada dohain-ontassun haur, circoncisionean da solament ala bay preputioan-ere? Ecen erraiten dugu imputatu içan çayola Abrahami feda iustitiatan. 10 Nola bada imputatu içan çayó? circoncisionean cela, ala preputioan? ez circoncisionean, baina

bekatuaren eçagutzea. 20 Eta laincoaren promessaren gainean etzeçan duda incredulitatez: baina fortifica cedin fedeaz laincoari gloria emanic: 21 Eta frangoqui seguraturic, ecen hari promes eguin ceraucana, botheretsu cela eguiteco-ere. 22 Halacotz haur-ere iustitiatan imputatu içan çayo. 23 Eta ezta scribatu içan harengatic solament, ecen haur iustitiatan imputatu içan çayola: 24 Baina guregatic-ere, ceini imputaturen baitzaicu, Iesus gure launa hiletaric resuscitatu duena baithan sinhesten dugunoy, 25 Cein heriotara liuratu içan baita gure bekatuacgatic, eta resuscitatu gure iustificationeagatic.

5 Iustificaturic bada Fedez, dugu baque laincoa baithara Iesus Christ gure launaz. 2 Ceinez are vkan baitugu sartze haur fedez gratia hunetara, ceinetan fermu baicaude, eta gloriatzen baicara laincoaren gloriaren sperançán. 3 Eta ez haur solament, baina are gloriatzen gara tribulationetan, daquigularic ecen tribulationeac patientia ekarten duela. 4 Eta patientiác experientia, eta experientiac sperançá. 5 Eta sperançác eztu confunditzen, ceren laincoaren amorioa eraitsia baita gure bihotzeten eman içan çaicun Spiritu sainduaz. 6 Ecen

Christ, oraino indar gabe guinela, bere demborán launean batheyatu içan garen guioc, haren herioan infidelacgatic hil içan da. 7 Ecen miraz iustoagatic batheyatu içan garela? 4 Ohortze içan gara bada nehor hiltzen da: baina aguijan norbeit ventura harequin batean Baptismoaz haren herioan: nola leite cembeit vnguieguilegatic hiltzera. 8 Bainan resuscitatu içan baita Christ hiletaric Aitaren gloriaz, certificatzen du bere charitatea gu baithara laincoac, hala gu-ere vicitze berritan ebil gaitecençát. 5 Ecen ceren oraino bekatutara abandonnatuac guinela, baldin harequin chartatua bagara haren hiltzearen Christ guregatic hil içan baita. 9 Anhitzez areago conformitatez, haren resurrectionearen conformitatez-beraz orain haren odolaz iustificaturic, harçaz salbu ere içanen gara. 6 Haur daquigularic ecen gure guicon içanen gara hiratic. 10 Ecen baldin etsay guinela çaharra harequin crucificatu içan dela, deseguin reconciliatu içan bagara laincoagana haren Semearen dadinçat bekatuaren gorputza, guehiagoric bekatua herioaz, anhitzez areago reconciliaturic saluaturen cerbitza ezteçagunçát. 7 Ecen hil dena libre da gara haren viciaz. 11 Eta ez haur solament baina bekatutaric. 8 Eta baldin hil bagara Christequin, gloriatzen-ere bagara laincoa baithan lesus Christ sinhesten dugu vicico-ere harequin garela: 9 gure launaz, ceinez orain reconciliatione recebuit Daquigularic ecen Christ hiletaric resuscitaturic, baitugu. 12 Halacotz, nola guicon-batez bekatua eztela guehiagoric hiltzen, herioac eztuela haren mundura sarthu içan baita, eta bekatuz herioa: eta gainean guehiago dominationeric. 10 Ecen hil içan halaz guicon gucieta herioa heldu içan da, ceren dena, bekatuari hil içan çayó behingotz: baina vici guciéc bekatu eguiñ bautité. 13 Ecen Leguerano dena, laincoari vici çayó. 11 Hala çuec-ere estima bekatua munduan cen, baina bekatua ezta imputatzen eçaçue bekatuari hil çazquiotela, baina laincoari vici legueric eztenean 14 Bainan regnati vkan du herioac çazquiotela lesus Christ gure launaz. 12 Ezteçala Adamganic Moysesganano, bekaturic eguiñ eztuténada regna bekatuac çuen gorputz mortalean, haren gainean-ere Adamen transgressionearen façoinera guthicietan bekatua obedi deçaçuençát. 13 Eta cein baita ethorteco cenaren figura. 15 Bainan dohaina eztietzoçuela applica çuen membroac iniquitatezco ezta offensá beçala: ecen baldin baten offensáz harma içateco bekatuari: baina applica ietzoque anhitz hil içan badirade, anhitzez areago laincoaren çuen buruac laincoari, hiletaric viztu anço: eta çuen gratiá, eta guicon-batez den gratiaren dohaina, cein membroac iustitiataco harma içateco laincoari. 14 baita lesus Christ anhitzetara abondatu içan da. 16 Ecen bekatuac eztu çuen gainean dominationeric Eta ezta dohaina bekatu eguiñ duen batez sarthu içan vkanen: ecen etzarete Leguearen azpian, baina den gaucá beçala: ecen hoguena offensa batetaric gratiaren azpian. 15 Cer bada? eguiñ dugu bekatu, sarthu içan da condemnationetan: baina dohaina, da ceren Leguearen azpian ezgarén, baina gratiaren anhitz offensataric iustificationetan. 17 Ecen baldin azpian? Guertha eztadila. 16 Ala eztaquique ecen baten offensaz herioac regnati vkan badu, anhitzez noren-ere obeditzeria cerbitzari iarten baitzarete, areago iustitiaçco gratiaren eta dohainaren abundantia obediten duçuenaren cerbitzari çaretela: edo recebitzen dutenec vicitzetara regnituren duté lesus bekatuaren heriotara, edo obedientiareni iustitiatara? Christ batez. 18 Bada nola offensa batez hoguena 17 Bada esquer laincoari ceren bekatuaren cerbitzari ethorri baita guicon gucieta condemnationetan: hala içan baitzarete, baina bihotzetic obeditu baituque iustificatzen gaituen iustitia batez ethorri da dohaina- doctrinaren formá, ceinetara eman içan baitzarete: ere guicon gucieta vicitzezco iustificationetan. 19 18 Eta bekatuaren azpitic ilkirci, iustitiaren cerbitzari Ecen nola guicon baten desobedientiáz, bekatore eguiñ içan baitzarete. 19 Guiconén ancora minço naiz anhitz eguiñ içan badirade, hala baten obedientiáz çuen haraguiren infirmitatearen causaz. Bada nola iusto anhitz eguiñ dirade. 20 Eta Leguea berçalde applicatu baituque çuen membroac cerbitatzeko sarthu içan da handi ledinçat offensá: baina non satsutassunari eta iniquitateari iniquitate equitera: hala handitu içan baita bekatua, han abundosago içan da gratiá: 21 Nola regnati baitu bekatuac heriotara, hala gratiác-ere regna leçançat iustitiaz vicitze eternaletara, lesus Christ gure launaz. (aiōnios g166)

6 Cer erranen dugu beraz? egonen gara bekatutan, gratiá abunda dadinçat? 2 Guertha eztadila. Ecen bekatuari hil içan gaizquionac, nola hartin oraino vicico gara? 3 Ala eztaquique ecen lesus Christ

(aiōnios g166) 23 Ecen bekatuaren gageac, herioa: eta

Iaincoaren dohaina da vicitze eternala Iesus Christ
gure launaz. (aiōnios g166)

7 Ala eztaquique, anayeáć, (ecen Leguea eçagutzen duteney minço natzaye) nola Legueac dominatione duen guïcionaren gainean vici den artean? **2** Ecen emazte ezcondua, senharra vici dueno obligatua da Legueaz: baina baldin senharra hil badadi, libre da senharraren leguetic. **3** Beraz senharra vici deno adultera deithuren da, berce senhar baten emazte eguiñ badadi: baina senharra hil badadi legue hartaric libre da: hala non ezpaitate adultera baldin berce senhar baten emazte eguiñ badadi. **4** Bada, ene anayeáć, çuec-ere Legueari hil çaiquiole Christen gorputzean: berce, hiletaric resuscitatu den baten çaretençat: Iaincoari fructifica dieçogunçat. **5** Ecen haraguian guinenean, bekatuén affectione Legueaz ciradenéc indar çuten gure membroetan, herioari fructificatzeco. **6** Baina orain Leguetic libre gara, hari hil içanic ceinetan hatzamanac baiquineunden: spirituzco berritassunetan cerbitza deçagunçat, eta ez letrazco çahartassunetan. **7** Cer erranen dugu beraz? Leguea bekatu da? Guertha eztadila. Aitzitic bekatu eztut eçagutu vkan Legueaz baicen. Ecen ezuqueen eçagutu guthiciá baldin legueac erran ezpalu, Eztuc guthiciaturen. **8** Baina bekatuac occasione harturic manamenduaz engendratu vkan du nitan guthicia gucia. Ecen Leguea gabe, hila da bekatu. **9** Ecen ni vici nincén Leguea gabe noizpait: baina manamendua ethorri denean, bekatu berriz vitzen hassi içan da. **10** Eta ni hil içan naiz: eta eriden içan da vicitzetaco ordenatu ceitadan manamendua, heriotara itzultzen çaitadala. **11** Ecen bekatuac occasione harturic, seducitu nau manamenduaz eta harçaz hil vkan nau. **12** Bada Legueaz den becembatean hura saindu da, eta manamendua saindu eta iusto eta on. **13** Beraz on den gauçá herio eguiñ içan çait? Guertha eztadila: aitzitic bekatuac, bekatu cela aguer ledinçat, on den gauçáz herioa engendratu vkan draut, bekatu excessuoqui bekatore eguiñ ledin manamenduaz. **14** Ecen badaquigu Leguea spiritual dela: baina ni carnal naiz, bekatuaren azpira saldua. **15** Ecen eguiten dudana, etzait on: ecen eztut cer nahi baitut, hura eguiten: baina ceri gaitz baitaritzat, hura eguiten dut. **16** Bada baldin cer nahi ezpaitut, hura eguiten badut, consentitzen draucat Legueari, ecen ona dela. **17** Bada orain guehiagoric eznaiz ni hura eguiten dudana, baina nitan habitatzen den bekatu. **18** Ecen badaquit eztela habitatzen nitan (erran nahi baita, ene haraguian) onic: ecen nahia bada nitan, baina onaren complitzea, eztut erideiten. **19** Ecen nahi dudan vnguia

eztut eguiten: baina nahi eztudan gaizquia eguiten dut. **20** Bada baldin cer nic nahi ezpaitut hura eguiten badut, eznaiz guehiagoric ni, hura eguiten dudana, baina nitan habitatzen den bekatu. **21** Erideiten dut beraz legue haur nitan, vnguia eguiñ nahi dudanean, ecen gaizquia datchetala niri. **22** Ecen atseguin hartzen dut laincoaren Leguean barneco guïcionaz den becembatean: **23** Baina badacussat berce leguebat neure membroetan, ene adimenduco leguearen contra bataillatzen denic, eta ene membroetan den bekatuaren legueari gathibatzen nerauconic. **24** Helas guïçon miserablea ni, norc idoquiren nau herio hunetaco gorputzetic? **25** Esquerrac emaiten drautzat Iaincoari Iesus Christ gure launaz. Bada nic neurorrec adimenduaz cerbitzatzen dut laincoaren Leguea, baina haraguiaz bekatuaren leguea.

8 Beraz orain ezta condemnationeric batre Iesus Christean diradençat: erran nahi da, haraguian araura ebilten eztiradenen, baina spirituaren araura. **2** Ecen Iesus Christ launean den vicitzetaco Spirituaren Legueac libre eguiñ nau bekatuaren eta herioaren leguetic. **3** Ecen Leguearen impotentiac deus ecin çaidianeal haraguian, Iaincoac igorriric bere Seme propria bekutataco haraguian formán, eta bekatuagatic, condemnatu vkan du bekatua haraguian. **4** Leguearen iustitiá compli dadinçat gutan, haraguian araura ezbiltszanotan, baina Spirituaren araura. **5** Ecen haraguian araezco diradenac haraguian gaucetara dirade affectionatu: baina Spirituaren araezcoac, Spirituaren gaucetara. **6** Eta haraguian affectionea, herio da: baina Spirituaren affectionea, vicitze eta baque: **7** Ceren haraguian affectionea etsaigoa baita laincoaren contra: ecen Iaincoaren Leguearen ezta suiet: eta ecin-ere daite. **8** Beraz haraguian diradenac, Iaincoari placent ecin dirateque. **9** Ordea çuec etzarete haraguian, baina Spirituan: baldin behinçat Iaincoaren Spiritua habitatzen bada çetan: baina baldin edoceinec Christen Spiritua ezpadu, haina ezta haren. **10** Eta baldin Christ çetan bada, gorputza behinçat hil da bekatuaren causaz: baina Spiritua da vicitzea iustitiaren causaz. **11** Bada baldin Iesus hiletaric resuscitat duenaren Spiritua habitatzen bada çetan, Christ hiletaric resuscitat duenac, viuificaturen ditu çuen gorputz mortalac-ere bere Spiritu çetan habitatzen denaren causaz. **12** Halacotz bada, anayeáć, çordun gara, ez haraguian, haraguian araura vicitzeo, baina Spirituagana. **13** Ecen baldin haraguian araura vici баçrete, hilen çarete: baina baldin Spirituaz gorputzaren eguitateac mortificatzen

badituqe, vicico çarete. 14 Ecen laincoaren Spirituaz 33 Norc produturen du accusationeric laincoaren gobernatzen diraden guiac, laincoaren haour dirade. elegituén contra? laincoa da iustificatzen duena. 34 15 Ecen eztuqe suiectionetaco spiritubat recebitu, Nor da condemnaturen duena? Christ da hil içan dena, berriz beldurretan içateco: baina recebitu duque baina are resuscitatu-ere dena: laincoaren escuinean-adoptionezco spiritua, ceinez oihu eguiten baitugu ere dena, eta guregatic othoitz eguiten duena. 35 Abba, erran nahi baita, Aita. 16 Spiritu hunec Norc separaturen gaitu gu Christen amoriotic? ala berac testificatzen du gure spirituarequin batean, tribulationec, ala hersturac, ala persecutionec, ala ecen laincoaren haour garela. 17 Eta baldin haour gossetec, ala billuci içatec, ala perilec, ala ezpatac? 36 bagara, bayeta heredero: heredero, diot, laincoaren, Scribatu den beçala, Hir causaz hiltzen gaituc egun eta Christen herederquide, baldin ordea harequin oroz: estimatu içan gaituc haraquinçaco ardién pare. batean suffritzen badugu, harequin batean glorifica 37 Bainha gauça hautan guciotan victorioso bainago gaitecençat. 18 Ecen estimatzen dut dembora gara, gu onhetsi gaituenaren partez. 38 Ecen segur hunetaco suffrimenduac eztiradela comparatzeco naiz ecen ez heroic, ez vicitzec, ez Aingueruèc, ethorteco den gloria gutan manifestaturen denarequin. ez principaltassunéc, ez botheréc, ez presenteco 19 Ecen creaturác desir handiz beguira daude noiz gaucéc, ez ethortecoéc: 39 Ez goratassunec, ez laincoaren haourrac manifesta daitezqueen. 20 barnatassunec, ez berce creaturac batec-ere ecin Ecen creaturác vanitatetara sujet dirade, ez bere separaturen gaituela laincoaren amorio Iesus Christ nahiz, baina sperançaren azpian suiectionetan eçarri gure launean ekari draucunetic.

9 Eguia diot Christean, eztiot gueçcurric, neure conscientiáç halaber testificatzen drautalaric Spiritu sainduaz, 2 Ecen tristitia handia, eta tormenta ardurazcoa dudala neure bihotzean. 3 Ecen desir nuque ni neuror Christganic separatura nincén neure anayeacgatic, cein baitirade ene ahaide haraguieren araez: 4 Cein baitirade Israeltár: ceinenet baita adoptionea, eta gloriá, eta alliançá, eta Leguearen ordenançá, eta cerbitzu diuinoa eta promessac: 5 Ceinenet baitirade Aitác, eta hetaric da Christ haraguieren araez, cein baita gauça gucién gaineco lainco, eternalqui benedicatua. Amen. (aiōn g165) 6 Badaric-ere ecin date laincoaren hitza erori den: ecen eztirade Israeleco diraden guiac, Israel. 7 Eta ceren Abrahamen haci diraden eztirade halacotz guiac haour, baina Isaactan haci deithuren çaic hiri. 8 Erran nahi da, eztiradela haraguieren haour diradenac, halacotz laincoaren haour: baina promessaren haour diradenac estimatzen diradela hacitan. 9 Ecen promessaren hitza haur da, Dembora hunetan ethorriren naiz, eta Sarac vkanen du semebat. 10 Eta ez haur solament, baina Rebeccac-ere batganic concebitu çueanean, baitzén, gure aita Isaaganic. 11 Ecen oraino haourrac sorthu gabe, eta hec vnguiric ez gaizquiric eguin gabe (laincoaren ordenançá electionearen araura legoençát, 12 Ez obrén baina deitzen duenaren partez) erran içan çayon hari, Guehienac cerbitzaturen din chipiena. 13 Scribatu den beçala, Iacob onhetsi dut eta Esau gaitzetsi. 14 Cer beraz erranen dugu? Ala da iniusitiaric laincoa baithan? Guertha eztadila. 15 Ecen Moysesi erraiten drauca, Pietate vkanen diát pietate egui-

nahi vkanen draucadanaz, eta misericordia equinen da salua ditecen. 2 Ecen testimoniage ekarten diarocat misericordia equin nahi vkanen draucadanari. drauet, nola laincoaren zeloa badutén, baina ez 16 Halacotz beraz electionea ezta nahi duenaren, ez scientiaren araura. 3 Ecen laincoaren iustitía laster eguiten duenaren, baina lainco misericordia eçagutzen eztutelaric, eta bere iustitia fundatu nahiz eguiten duenaren. 17 Ecen badiotsa Scripturác dabilzalaric, laincoaren iustitari etzaizca susmetitu. Pharaori, Hunetacotz ber suscitatu aut, eracuts 4 Ecen Leguearen fina Christ da, sinhesten duen deçadançat hitan neure botherea, eta denuntia guciaren iustitiatan. 5 Ecen Moysesec-ere scribatzen dadingat ene icena lur gucian. 18 Beraz nahi duenari du Leguetic den iustitiáz, Ecen gauça hec equinen misericordia eguiten drauca, eta nahi duena gogortzen dituen guicóna, heçaz vicico dela. 6 Bain fedez den du. 19 Erranen drautac bada niri, Cergatic oraino iustitiác, hunela erraiten du, Ezterrála eure bihotzean, arranguratzan da? ecen nor da haren vorondateari Nor iganen da cerura? hori duc Christen garaitic resisti ahal dieçaqueona? 20 Bainaitzitic, o guicóná, erekartea. 7 Edo, nor iautsiren da abysmera? hori hi nor aiz laincoaren contra replicatzen duana? duc Christen hiletaric harçara erekartea. (Abyssos g12) Ala erranen drauca gauça moldatuac hura moldatu 8 Bain cer erraiten du? Hiru hurbil duc hitza hire duenari, Cergatic hunelaco equin nauc? 21 Ala ahoan eta hire bihotzean. Haur da fedeazco hitz eztu lur-tupinaguileac orhe ber batetaric equiteco predicatzen duguna. 9 Ecen baldin confessa badeçac bothere, vnci bataren ohoretaco, eta bercearen eure ahoz Iesus launa, eta eure bihotzean sinhets desohoretaco? 22 Eta cer da, baldin eracutsi badeçac, ecen laincoac hura hiletaric resuscitatuhizsinhets nahiz laincoac hirá, eta eçagut eraci nahiz bere duela, saluaturen aiz. 10 Ecen bihotzez sinhesten botherea, suffritu baditu patientia handitan hirazco da iustificatu içateco, eta ahoz confssione eguiten vnci galtzecotzat apprestatuac? 23 Eta bere gloriazco saluatu içateco. 11 Ecen erraiten du Scripturác, Nor-abrastassunén eçagut eraciteco misericordiazco vnci ere baita hura baithan sinhesten duena, ezta confus gloriataco apprestatu dituenetara? 24 Cein deithu- içanen. 12 Ecen ezta differentiaric Iduaren eta ere baititu diot gu, ez solament Iduetaric, baina Grecoaren artean: ecen gucién laun bera da abrats, Gentiletaric-ere. 25 Nola Osea baithan-ere erraiten hura inuocatzen duten gucietara. 13 Ecen norere baitu, Deithuren dutene populu etzena, neure populu: baita launaren icena inuocaturen duena, saluaturen eta niçaz onhetsi etzena, neure onhetsi. 26 Eta içanen da. 14 Nolatan bada inuocaturen duté hura baithan da, erran içan çayen lekuan, Etzarete ene populu sinhetsi vkan eztutenéc: eta nolatan sinhetsirentuté çuec, han deithuren baitirade lainco viciaren haour. harçaz ençun vkan eztutenéc? eta nolatan ençunen 27 Esaias-ere oihuz dago Israelen gainean, Israeleco duté predicaçaleric gabe? 15 Eta nolatan predicationen haourrént contua itsassoco sablea beçala licen duté baldinigor ezpaditez? scribatua den beçala, O orduan, restançá dirade saluaturen 28 Ecen launac cein eder diraden baquea euangelizatzen dutenén acabatzen eta laburtzen du beharquia iustitiaequin: oinac, gauça onac euangelizatzen dituztenenac! 16 ceren beharqui laburtubat equinen baitu launac Bain guiac etzaizquio behatu içan Euangilioari, lurraren gainean. 29 Eta lehen Esaiassec erran çuen ecen Esaiassec erraiten du, launa, norc sinhetsi du beçala, Baldin armadén launac vtzi ezpaleraucu hacia, gure predicationea? 17 Beraz fedea ençutetic da: eta Sodoma beçalacatu guinatequeen, eta Gomorrah ençutea laincoaren hitzaz. 18 Bain galdez nago, irudi vkan guenduqueen. 30 Cer beraz erranen ala eztute ençun vkan? Bainaitzitic lur ortora ilki dugu? Ecen Gentil iustitari etzarreitzanéc, iustitia içan da hayen soiniüä, eta munduaren baztertarano ardietsl vkan dutela: etare iustitia fedezcoa: 31 Bain hayén hitzac. 19 Bain galdez nago, ala Israelec Israel, iustitiazco Legueari çarreicalaric, iustitiazco eztu laincoa eçagutu vkan? Lehenic Moysesec Leguera eztela heldu içan. 32 Cergatic? ceren ezpaita erraiten du, Nic ielosoatara prouocaturen çaituztét haur içan fedez, baina Legueco obréz beçala: ecen gende gende-eztenaz, gende adimendu gabe batez behaztopatu içan dirade behaztopagarrico harrian. asserre eraciren çaituztét. 20 Eta Esaiassec hardieça 33 Scribatua den beçala, Huná, eçarten dut Sionen hartzen du, eta erraiten, Eriden içan naiz bilhatzen behaztopagarrico harria, eta trebucagarrico harria: eznindutenéz, eta claroqui aguertu içan natzaye ene eta nor-ere baita hura baithan sinhesten duena, ezta galderic eguiten etzuteney. 21 Bain Israelez den becembatean erraiten du, Egun gucion hedat vkan ditut neure escuac populu desobedientagana eta contrastatzet denagana.

10 Anayeác, ene bihotzeco affectione ona eta laincoagana Israelgatic eguiten dudan othoitzá

11 Galdez nago bada, Ala iraitzi vkan du laincoac ezauèn. **22** Ikussac beraz laincoaren benignitatea: trebucatetara, seueritatea: eta Israeltár naiz, Abrahamen hacific, Beniaminen leinutic. hiregana, benignitatea, baldin perseuera badeçac **2** Eztu iraitzi laincoac bere populu lehenetic eçagutua. benignitatean: ezpere hi-ere ebaquiren aiz. **23** Eta Ala eztaquique Eliasez cer erraiten duen Scripturá? hec-ere baldin perseuera ezpadéçate infidelitatean, nola requesta eguiten draucan laincoari Israelen charthaturen dituc, ecen laincoa botheretsu duc contra, dioela, **3** launa hire Prophetác hil citié, eta hire harçara hayén charthatzeco. **24** Ecen baldin hi aldareac deseguin citié, eta ni azquendu içan nauç naturaz bassa cen oliuatic ebaqui içan bahaiz, eta neuror, eta ene arimaren ondoan diabiltzac. **4** Bainanatura contra oliua onean charthatu bahaiz: cembatez cer diotsa hari reposta diuinoac? Reseruatu citiát areago natural diradenac charthaturen dirade bere neuorrendaco çazpi milla güiçon belhaunic Baalen oliua proprian? **25** Ecen eztut nahi ignora deçaçuen, imaginari plegatu eztraucenic. **5** Hala bada dembora anayeác, secretu haur, (ceuroc baithan arrogant hunetan-ere, reseruatione gratiazco electionearen etzaretençat) ecen gogortassuna parte Israeli ethorri araeuez eguiñ içan da. **6** Eta baldin gratiaz, ez içan çayola, Gentilén complimentua sar leiteno. guehiagoric obréz: bercela gratiá guehiagoric ezta **26** Eta hala Israel gucia saluaturen da, scribatua gratia: baina baldin obréz bada, guehiagoric ezta den beçala, Ethorriren da Siondic liberaçalea, gratia: bercela obrá guehiagoric ezta obra. **7** Cer eta aldaraturen ditu infidelitateac Iacobganic. **27** beraz? Bilhatzen çuena Israelec eztu ardietsi: eta Eta alliança haur eneganic vkanen duté, Kendu electioneac ardietsi vkan du, eta goiticoac gogortu dituquedanean hayén bekatuac. **28** Euangeliogaz içan dirade, **8** Scribatua den beçala, Eman vkan draue den becembatean, bay etsay dirade çuen causaz, laincoac spiritu ithobat: eta begui, ikus eztecatençat: baina electioneaz den becembatean, onhetsiac, eta beharri, ençun eztecatençat egungo egunerano. Aitén causaz. **29** Ecen dolu gabe dirade laincoaren **9** Eta Dauid-ec erraiten du, Berén mahaina arte dohainac eta vocationea. **30** Ecen nola çuec-ere bilha bequie, eta laço eta trebucamendu, eta haur noizpait laincoagana desobedient içan baitzarete: pagamendutan. **10** Ilhun bitez hayén beguiac, ikus baina orain misericordia ardietsi baituque hayén eztecatençat: eta hayén bizcarra bethiere makur desobedient içanez: **31** Hala hauc-ere orain eztuté eçac. **11** Galdez nago bada, ala trebucatu içan obeditu vkan, çuey eguiñ çaiçuen misericordiaz hauc- dirade eror litecençat? Guertha eztadila: baina hayén ere teaz saluamendua Gentiletara ethorri içan da, hæy iarreiquitera incitatzeco. **12** Eta baldin hayén eror tea munduaren abrastassun bada, eta hayén diminutionea Gentilén abrastassun: cembatez areago hayén abundantia? **13** Ecen çuey Gentiloy diotsuet, ni Gentilén Apostolu naicen becembatean, neure ministerioa ohoratzen dut: **14** Eya nolazpait neure ahaideac ielos eraci ahal ditzaquedanez, eta hetaric batzu salua. **15** Ecen baldin hayén iraiztea munduaren reconciliatione bada, ceric içanen da receptionea, hiletaric vicitze baicen? **16** Eta baldin primitiák saindu badirade, bayeta orhea: eta baldin erroa saindu bada, bayeta adarrac. **17** Eta baldin adarretaric batzu hautsi içan badirade, eta hi bassa oliua incelaric, charthatu içan bahaiz hayén orde, eta oliua erroan eta vrinean participant eguiñ bahaiz, **18** Ezadila gloria adarrén contra: eta baldin gloriatzen bahaiz, eztuc hic erroa egarten, baina erroac hi. **19** Erranen duc bada, Hautsi içan dirade adarrac, ni charta nendinçat. **20** Vngui: hec infidelitatez hautsi içan dituc, eta hi fedez çutic ago: ezadila vrguluz hant, baina aicén beldur. **21** Ecen baldin laincoac adar naturalac guppida vkan ezpaditu, beguirauc hi-ere guppida **12** Othoitz eguiten drauquet bada, anayeác, laincoaren misericordién partez, offrenda ditzäçuen çuen gorputzac sacrificio vicitan, saindutan, laincoaren gogaracotan, cein baita çuen cerbitzu räcoinezcoa. **2** Eta etzaquitzotela conforma mundu huni, baina transforma çaitetzet çuen adimenduaren arramberritzez, phoroga deçaçuençat ceric den laincoaren vorondate ona eta placenta eta perfectoa. (**aïon g165**) **3** Ecen niri eman içan çaitadan gratiá, erraiten draucat çuen artecoetaric batbederari, ezteçan presumi iaquitera iaquin behar den baino guehiago, baina den çuhur sobrietatera: laincoac

12 Otoitz eguiten drauquet bada, anayeácar, laincoaren misericordiéen partez, offrenda ditzacuen çuen gorputzak sacrificio vicitan, saindutan, laincoaren gogaracotan, cein baita çuen cerbitzu raçoinezcoa. **2** Eta etzaquitzotela conforma mundu huni, baina transforma çáitezbez çuen adimenduaren arramberritzez, phoroga deçaquençát ceric den laincoaren vorondate ona eta placenta eta perfectoan. **(aión g165) 3** Ecen niri eman içan çaitadan gratiáz, erraiten draucat çuen artecoetaric batbederari, eztecan presumi iaquitera iaquin behar den baino quebiago, baina den cubur sobrietatera; laincoac

batbederari fedearen neurria repartitu draucan laincoaren cerbitzari duc hire onetacotz: baina beçala. 4 Ecen nola gorputz batetan anhitz gaizquiric badaguic, aicén beldur: ecen eztic causa membro baitugu, eta membro guciéic ezpaitute gabe ezpatá ekarten: ecen laincoaren cerbitzari duc, operationebat bera: 5 Hala anhitz garelaric gorputzbat mendecari hiratan, gaizqui eguiten duenaren gainean. gara Christ baithan eta batbedera gara bata 5 Harren behar da içan suiect ez hiragatic solament, bercearen membro. 6 Eta ditugula dohain diuersac, baina conscientiagatic-ere. 6 Ecen halacotz tributaceman içan çaicun gratiaren araura, edo prophetia, ere pagatzen dituçe: ecen laincoaren ministre dirade, deçagun prophetiza fedearen proportionearen arauze: hunetara berera emplegatzen diradela. 7 Renda 7 Edo ministerio, garen administrationean: edo ieceüe bada guciley çor draueçuena: nori tributa, iracasten ari dena, den instructione emaile. 8 Edo tributa: nori peagea, peagea: nori beldurra, beldurra: exhortatzen ari denac, exhorta deçan: distribuitzen nori ohorea, ohorea. 8 Etzaretela nehorengana ari denac, distribui deçan simplicitatetan: presiditzen deusez cordun: elkarri on daritzoquen baicen: ecen duenac daguian diligentqui: misericordia eguiten berceri on daritzanac, Leguea complitu du. 9 Ecen duenac, daguian alegueraqui. 9 Charitatea den haur, Ezaiz adultero içanen, Eztuc hilien, Eztuc fictione gabe: çareten gaitzaren gaitzetsle, vnguari ebatsiren, Eztuc falsu testimoniageric erranan, Eztuc eratchequiac. 10 Anayetassunezco charitatez elkarren guthiciaturen: eta baldin cembeit berce manamenduric onhestera emanac: elkarri ohoratzera aitzincen bada, hitz hunetan sommarioqui comprehenditzen çaitzatela. 11 Cerbitzu eguitera ez nagui, spirituz da, Onhetsiren duc eure hurcoa eure burua beçala. ardént, launa cerbitzatzen duçuela. 12 Sperançaz 10 Charitateac hurcoari gaizquiric eztrauca eguiten. aleguera çaretelaric, tribulationean patient, orationeean Beraz Leguearen complimentu, charitatea da. 11 perseveratzen duçuela. 13 Sainduén necessitatetara Principalqui ikussiric sasoina, ecen ia ordu dela communicatzen duçuela: hospitalitateari iarreiñitzen lotaric iratzar gaitecen: ecen orain hurbilago daucu çaitzatela. 14 Benedicatzäue çuec persecutatzen saluamendua, ecen ez sinhetsi vkan dugunean. 12 çaitutztenac: benedicatzäue, diot, eta ez maradica. Gauä iragan da eta eguna hurbildu. Iraitz ditzagun 15 Aleguera çaitetzte aleguera diradenequin, eta bada ilhumbearen obrác, eta vezti gaitecen arguari nigar eguiüe nigarrez daudenequin. 16 Gogo batez dagocan abillamenduz. 13 Egunáz anco honestqui bata berceagana affectionatuac çaretelaric: gauça ebil gaitecen: ez gormandicetan eta hordiquerietan, gorác affectatzen eztituquelaric, baina beheretara ez ohatzeten eta insolentietan, ez gudutan eta accommodatzen çaretelaric. Etzaretela çuhur ceuroc inuidiatan. 14 Baina vezti çaitetzte lesus Christ launaz, baithan. 17 Ezteçöquela nehori gaitza gaitzagatic eta haraguiaz artharic eztuquela haren guthicién renda. Procuraitzaue gauça honestac guïcon complitzeco.

gucién aitzinean. 18 Eguin albadadi, çuetan den becembatean, guïcon guciequin baquea duçuen. 19 Ezaitezela ceuroc mendeca, ene marteáic, baina lekuemoüe hirari: ecen scribatua da, Niri mendequioa: nic dut rendaturen, dio launac. 20 Bada baldin gosse bada hire etsaya, emóic iatera: baldin egarri bada, emóic edatera: ecen hala eguiten duála suco ikatzac bere buru gainera bilduren drautzac. 21 Ezadila gaizquiaz qarait, baina qarait ecac vñquiaz gaizquia.

13 Persona gucia potestate goragoén suiet biz, ecen botheretsu duc laincoa haren fermatzeco. 5
ecen ezta potestateric laincoaganic baicen: eta Batac estimatzen du egun bata bercea bainoago,
diraden potestateac, laincoaz ordenatuac dirade. eta berceac estimatzen du bardin cein egun nahi
2 Halacotz, potestateari resistitzen draucanac, den: batbedera biz segur bere conscientián. 6
laincoaren ordenançari resistitzen drauca: eta Egunera behatzen duenac, launagana behatzen
resistitzen dutenéc, bere buruén gainera damnatione du: eta egunera behatzen eztuenac, launagana
erekarriren duté. **3** Ecen magistratuac eztirade eztu behatzen. laten duenac, launari iaten du: ecen
icigarri, obra onacgatic, baina gaichtoagatic. Bada regratiatzen du laincoa: eta iaten eztuenac, launari
nahi duc potestatearen beldur ez içan? eguic vngui, eztu iaten, eta regratiatzen du laincoa. **7** Ecen ezta
eta recebituren duc laudorio harenqanic. **4** Ecen gutaric nehor bere buruäri vici, eta ezta nehor bere

buruäri hiltzen. 8 Ecen edo dela vici garén, launari patientiaz eta consolationez sperança duguncát. 5 vici gara: edo dela hiltzen garén, launari hiltzen gara. Bada patientiataco eta consolationetaco laincoac Beraz nahi bada vici garén, nahi bada hiltzen garén, diçuela elkarren artean gauça ber baten pensatzeco launaren gara. 9 Ecen hunetacotzát Christ hil, eta gratia Iesus Christen araura: 6 Gogo batez eta resuscitatu, eta vicitara itzuli içan da, hambat hilén aho batez glorifica deçaquençát laincoa, cein baita nola vicién gainean dominatione duençát. 10 Bainā Iesus Christ gure launaren Aita. 7 Halacotz recebi hic cergicat iudicatzen duc eure anaya? edo hic- eçaque elkar, Christec-ere gu recebitu gaituen beçala ere cergicat menospreciatzen duc eure anaya? laincoaren gloriatan. 8 Bada erraiten dut, Iesus Ecen guiac comparituren gara Christen iudicioco Christ circonsionearen ministre içan dela, laincoaren throno aitzinean. 11 Ecen scribatua da, Vici naiz ni, eguiagatic, Aitey equin çazten promessac confirma dio launac, ecen niri gurthuren çait belhaun gucia: litzançát: 9 Eta Gentiléc laincoa bere misericordiagatic eta mihi oroc laudorio emanen drauca laincoari. glorifica deçaten: scribatua den beçala, Halacotz 12 Bada segur guitaric batbederac bere buruaz laudorio emanen drauat hiri Gentilén artean, eta contu rendaturen drauca laincoari. 13 Ezteçagula hire icenari cantaturen diarocát. 10 Eta berriz dio, beraz guehiagoric elkar iudica, bainaitzitic hunetan Aleguera çaitetzez Gentilác haren populuarequin. 11 iugemenduz vsat eçaque, behaztopagarriric batre Eta bernez, Lauda eçaque launa Gentil guciéc eta edo trebucagarriric çuen anayeri eçar ezteçoçuen. 14 elkarrequin lauda eçaque hura populu guciéc. 12 Eta Badaquit, eta segur naiz Iesus launaren partez, eztela bernez Esaiassec erraiten du, Içanen da lesserenic deus satsuric bere berez: salbu, cerbait satsu dela çain-bat, eta, Gentilén gobernatzera alchatturen den-estimatzen duenaren, hura harendaco satsu baita. bat: Gentiléc hartan sperança vkanen duté. 13 15 Bainā baldin viandagatic hire anayea tristetzen Sperançaczko laincoac bada compli çaitzatela bozcario bada, ezabila ia charitatearen araura: ezteçála eure guciaz eta baquez sinhetsiz, sperançaz abundos viandagatic hura gal, ceinagatic Christ hil içan baita. çaretençát Spiritu sainduaren verthutez. 14 Bada segur 16 Eztadila beraz çuen vnguia gaitz erran. 17 Ecen naiz, ene anayeá, ni neuror-ere çueçaz, ecen çueç laincoaren resumá ezta ianhari ez edari: baina iustitia cuerók ontassunez betheac çaretela, eçagutze guciaz eta baque eta bozcario Spiritu sainduaz. 18 Ecen betheric: etare elkar admonesta ahal baiteçaqueçue. gauça hautan Christ cerbitzatzen duena, laincoaren 15 Eta, anayeá, ausartquichiago scribatu drauquet gogaraco da, eta laudatua da guionéz. 19 Larreiqui partez, çuec orhoit eraciten bacintutztét beçala, gaquiztén beraz baqueari dagozcan gaucey, eta laincoaz niri eman içan çaitadan gratiagatic, 16 elkarren edificationetaco diradeney. 20 Ezteçála hic Iesus Christen ministre naicençát Gentilac baithan, viandaren causaz launaren obra deseguin: egua duc emplegatzen naicela laincoaren Euangilio sainduan, gauça guciak chahu diradela, baina gaizquia duc Gentilén oblationea placént dençát, Spiritu sainduaz scandalorequin iaten duen guionaren. 21 On duc sanctificaturic. 17 Badut beraz cerçaz gloria nadin haraguiric ez iatea, eta mahatsarnoric ez edatea, eta Iesus Christez, laincoazco gaucetan. 18 Ecen ez hire anaye behaztopatzen edo scandalizatzen, edo ninçande, Christec niçaz equin eztuen gauçaren infirmo eguiten den gauçaren ez eguitea. 22 Hic fede erraitera ausart, Gentilén obedientiatara erekarteko, duc? auc euror baithan laincoaren aitzinean. Dohatsu hitzez eta egunez: 19 Signoén eta miraculuén da bere buruä iudicatzen eztuena laudatzen duen verthutez, laincoaren Spirituaren verthutez: hambat gauçän. 23 Bainā scrupulo eguiten duena, baldin non Ierusalmetic eta aldirietaric Illyriquerano abunda ian badeça, iudicatua da: ecen eztu fedez iaten: eta eraci vkan baitut Christen Euangilioa: 20 Hala fedetic eztén gucia bekatu da.

15 Eta behar ditugu fermu garenóc, infirmoén flaccatassunac supportatu, eta ez gure buruey complacitu. 2 Bada guitaric batbederac complaci beça bere hurcoa vnguira edificationetan. 3 Ecen Christec-ere eztu bere buruä complacitu nahi vkan, baina, scribatua den beçala, Hiri iniuria erraiten drauèanén iniuriác ene gainera erori içan dituc. 4 Ecen aitzinetic scribatu diraden gauça guciak, gure doctrinatan scribatu içan dirade, Scripturetaco

çaituztedala, eta çueçaz hara guidaturen naicela: Rufo berecia gure launean, bayeta haren eta ene baldin lehen çuequin içatez sasituche banaiz. **25** Bada ama. **14** Salutaitzaue Asyncrito, Phlegon, Hermas, orain banoa Ierusalemérat, sainduey administratzena. Patrobas, Hermes, eta hequin diraden anayeac. **15** **26** Ecen Macedoniacoén eta Achaiacoén placera Salutaitzaue Philologo, eta Iulia, Nero, eta haren içan da Ierusalemén diraden sainduetaco paubrey arrebá, eta Olympa, eta hequin diraden saindu guciac. cerbaiten partitzera. **27** Ecen hala placer vkan **16** Saluta eçaue elkar pot eguite saindu batez duté, eta çordun-ere badirade hetara: ecen baldin Christen Elicéc salutatzen çaituztez. **17** Eta othoitx hayén on spiritualetan participant içan badirade eguiten drauquet, anayeác, gogoa ditzaüen, çuec Gentilac, hec-ere carnaléz den becembatean aiutatu recebitu duçuen doctrinaren contra partialitateac eta behar ditutzté. **28** Bada haur acabatu duquedanean scandalaoeguiten dituztenac: eta apparta çaitezten eta häy fructu haur consignatu drauquedanean, hetaric. **18** Ecen halacoéc Iesus Christ gure launa Espaigniarát ioanen naiçate çuec baitharic. **29** Eta eztuté cerbitzatzen, baina bere sabela: eta hitz eztiz badaquit ecen çuetara ethor nadinean, Christen eta lausenguzcoz simplén bihotzac seducizen ditutzé. Euangelioco benedictionearen abundantiaquin **19** Ecen çuen obedientiá batbederaz eçagutua da: ethorriren naicela. **30** Halaber anayeác, othoitx Aleguera naiz bada çueçaz den becembatean: baina eguiten drauquet Iesus Christ gure launaz, eta nahi dut çuhur çareten onean eta simple gaitzean. Spirituaren charitateaz, enequin emplega çaitezten, **20** Eta baquezco laincoac deseguinen du Satan enegatic laincoari eguien drautzaüen othoitzéz: **31** çuen oinén azpian sarri. Iesus Christ gure launaren ludean diraden desobedientetaric deliura nadinçát, gratia dela, çuequin. Amen. **21** Salutatzen çaituztez eta Ierusalemén eguiteco dudan administratione haur, Timotheo ene aiutariac, eta Lucioc, eta lasonec, sainduén gogaraco dençat: **32** laincoaren vorondatez çuetara bozcariorequin ethor nadinçát, eta quequin çaituztét gure launean nic Tertiusec, epistola haur batean recrea nadinçát. **33** Bada baquezco laincoa scribatu dudanac. **23** Salutatzen çaituztez Gaiusc, ene eta Eliça guciaren ostatuac. Salutatzen çaituztez Eraste hirico procuradoreac, eta Quart anayeac. **24** Iesus Christ gure launaren gratiá dela çuequin gucioquin. Amen. **25** Bada çuec confirma ahal çaitzaquezenari, ene Euangilioaren eta Iesus Christen predicationearen araura, hambat demboraz gueroztic mysterio estaliric egon den reuelationearen araura: (*aiōnios g166*) **26** Baino, oráin manifestatu denaren, eta Propheten Scripturéz lainco eternalaren manuz fedearen obedientiatan natione gucieta declaratu denaren araura: (*aiōnios g166*) **27** laincoari, bida, çuhur baktoitzari dela gloria Iesus Christez eternalqui. Amen. (*aiōn g165*)

16 Gommendatzen drauquet bada gure arreba Phebe, Cenchreco Eliçaren nescato dena: **2** Hura gure launean recebi deçaçuençat sainduey dagoten beçala, eta assisti çaquizquoten çuen behar içanen den gauça gucietañ: ecen hura anhitzen ostatesta içan da, eta neuroren-ere. **3** Salutaitzaue Priscilla eta Aquila, ene aiutariac Iesus Christ launean. **4** Ceinéc ene viciagatic bere leppoac susmettitu baitituzté: häy eztraztet nic neurorrec esquerrac emaiten, baina Gentilén Eliça guciéc-ere bay. **5** Saluta eçaue hayén etchean den Eliçá-ere Saluta eçaue Epenet ene maitea, cein baita Achaiaco primitiá Christean. **6** Saluta eçaue Maria guregana anhitz trabaillatua. **7** Salutaitzaue Andronic eta Lunia ene lehen gussuac, eta ene presonerquideac, Apostoluén artean notable diradenac, eta ni baino lehen içan diradenac Christean. **8** Saluta eçaue Amplia ene maitea gure launean. **9** Saluta eçaue Vrban, gure aiutaria Christean eta Stachys ene maitea. **10** Saluta eçaue Apelles, Christean approbatua. Salutaitzaue Aristobulorenecoac. **11** Saluta eçaue Herodion ene lehen gussua. Salutaitzaue Narcisse baithaco gure launean diradenac. **12** Salutaitzaue Tryphena eta Tryphosa, gure launean trabaillatzen diradenac. Saluta eçaue Persida, nic maite dudana eta anhitz trabaillatu dena, gure launean. **13** Saluta eçaue

1 Korintoarrei

1 Paulec laincoaren vorondatez Iesus Christen Apostolu içatera deithuac, eta gure anaye Sosthenesec, **2** laincoaren Eliça Corinthen denari, Iesus Christez sanctificatuey, saindu içatera deithuey, Iesus Christ gure launaren icena leku orotan inuocatzen duten guciequin, cein baita, hambat hayén nola gure laun: **3** Gratia dela quequin eta baquea gure lainco Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. **4** Esquerrac emaiten drauzquiót neure laincoari bethi queçaz, Iesus Christ launean çuey eman içan çaiçuen laincoaren gratiagatic: **5** Ceren gauça gucietan abrastu içan baitzarete hartan, eloquentia eta eçagutze gucian: **6** Iesus Christen testimoniage çuetan confirmatu içan denaren araura: **7** Hala non ezpaitzarete falta eceinere dohainen, Iesus Christ gure launaren reuelationearen beguira caudetela. **8** Ceinec confirmaturen-ere baitzaitutzéz finerano irreprehensible içateco Iesus Christ gure launaren eguncotzat. **9** Fidel da laincoa ceinez deithu içan baitzarete Iesus Christ haren Seme gure launaren communionera. **10** Bada othoitz eguiten drauquet anayeáic, Iesus Christ gure launaren icenaz, gauça berbat erran deçaçuen guciéc, eta eztén çuen artean targooric: baina çareten iunctatuac adimendu batetan eta gogo batetan. **11** Ecen, ene anayeáic, declaratu draudate queçaz Chloes baithacoéc, ecen discordiáic diradela çuen artean. **12** Bada haur diot, ecen çuetaric batbederac erraiten duela, Ni behinçát Paulen naiz, eta ni Apolloren, eta ni Cephasen, eta ni Christen. **13** Ala çathitua da Christ? Ala Paul crucificatu içan da çuengatic, edo Paulen icenean batheyatu içan çarete? **14** Esquerrac emaiten drauzquiöt laincoari ceren ezpaitut çuetaric nehor batheyatu, Crispo eta Gaio baicen: **15** Nehorc erran eztecan ecen neure icenean batheyatzan ariçan naicela. **16** Batheiatsu vkan dut Estebenen familia-ere: gaineraco eztaquit berceric batre batheyatu vkan dudanez. **17** Ecen eznau igorri Christec batheyatzera, baina euangelizatzen: ez hitzezco çuhurtziatan, Christen crutzea ezdeusetara eztadinçát. **18** Ecen crutzezco hitza, galtzen diradeney behinçát, erhogoa çaye: baina guri saluatzen garenoy, lainçoaren verthute da. **19** Ecen scribatua da, Galduren dut çuhurren çuhurtziá, eta adituén adimendua kenduren dut. **20** Non da çuhurra? nondar Scriba? non da secula hunetaco disputaria? eztu erho eguiñ laincoac mundu hunetaco sapientia? (aión g165) **21** Ecen laincoaren sapientian munduac laincoa eçagutu eztuenaz gueroz haren sapientiac, laincoaren placera

içan da predicationearen erhogoa sinhesten duten saluatzera. **22** Ecen Iuduac-ere signo esquez daude, eta Grecoéc sapientia bilhatzen duté: **23** Baina guçaz den becmbatean predictzen dugu Christ crucificatua, Iuduey behinçát scandal, eta Grecoey erhogoa çayena. **24** Baina deithu diradeney hambat Iuduey nola Grecoey predictzen drauegu Christ laincoaren verthutea eta laincoaren sapientiá. **25** Ecen laincoaren erhogóa guïçonac baino çuhurrago da: eta laincoaren flaqueçá guïçonac baino borthitzago da. **26** Ecen badacussaüe çuen vocationea, anayéac, ecen etzaretela çuhurrac anhitz haraguiren araez, ez borthitzac anhitz, ez nobleac anhitz. **27** Baina munduco gauça erho diradenac elegitu vkan ditu laincoac confundi ditzançát çuhurrac: eta munduco gauça flaccu diradenac elegitu vkan ditu laincoac confundi ditzançát gauça borthitzac: **28** Eta munduco gauça noble eztiradenac, eta menospreciatuac elegitu vkan ditu laincoac, eta gauça eztiradenac, diradenac deseguin ditzançát **29** Glorifica eztadinçat haraguiric batre haren aitzinean. **30** Baina harenganic çuec çarete Iesus Christean, cein eguiñ içan baitzaicu laincoaz sapientia eta iustitia eta sanctificatione eta redempzione: **31** Scribatua den beçala, Gloriatzen dena, launean gloria dadinçát.

2 Eta ni ethorri içan naicenean çetara, anayeáic, eznaiz ethorri eloquentiazco edo sapientiazco excellentiarequin, laincoaren testimoniagea denuntiatzen nerauçuela. **2** Ecen eztut deliberatu vkan deus çuen artean iaquitera, Iesus Christ baicen, hora-ere crucificatua. **3** Eta ni infirmitaterequin eta beldurrequin eta ikara halldirequin içan naiz çuec baithan. **4** Eta ene minçatzea eta ene predicationea ezta içan sapientia humanoren hitz gogagarritan: baina spirituren eta verthuteren eracustetan. **5** Çuen fedea eztençát guïçonén sapientiatan, baina laincoaren potentiatan. **6** Eta sapientiá denuntiatzen dugu perfectoén artean: eta sapientiá diot ez mundu hunena, ezeta mundu hunetaco prince deseguinen diradenena: (aión g165) **7** Baina denuntiatzen dugu laincoaren sapientia mysteriotan dena, diot estalia, laincoac ia dembora gucién aitzinetic gure gloriatan determinatu vkan çuena: (aión g165) **8** Cein mundu hunetaco príncipiaric batec-ere ezpaitu eçagutu vkan: ecen baldin eçagutu vkan baluté, gloriazco launa etzuqueten crucificatu. (aión g165) **9** Baina predictzen ditugu, scribatua den beçala, Beguic ikussi eztituen, eta beharric ençun eztituen gauçác, eta guïçonén bihotzetara igan içan eztiradenac, cein laincoac hari on daritzoteney appaindu baitrauzté. **10** Baina guri

laincoac reuelatu vkan drauzquigu bere Spirituaz: declaraturen du: ceren suaz manifestaturen baita: eta ecen Spirituac gauça guiac penetratzen ditu, báy batbederaren obrá nolaco daten, suac phorogaturen laincoaren gauça barnác-ere. 11 Ecen guionetaric du. 14 Baldin cembeit gainean edificatu duen obrá ceinec daquizqui guionaren gauçác, guionaren badago, sari recebituren du. 15 Baldin cembeiten spiritu hura baithan denac baicen? Halaber laincoaren obrá erra badadi, galtze equinen du: baina bera gauçac-ere ezitu nehorc eçagutu vkan, laincoaren saluaturen da, badaric-ere suz beçala. 16 Eztaquique Spirituac baicen. 12 Bada guc eztugu munduaren ecen laincoaren temple çaretela, eta laincoaren spiritua recebitu vkan: baina laincoaganico Spiritua: Spiritua habitatzen dela çetan? 17 Baldin norbeitec laincoaz guri eman içan caizquigun gauçác eçagutu laincoaren templea deseguin badeça, deseguin du ditzagunçat: 13 Cein denuntiatzen-ere baititugu, hora laincoac: ecen laincoaren templea saindu da, ez sapientia humanoac iracasten dituen hitzéz, cein baitzarete çuec. 18 Ezteçala nehorc bere buruä baina Spiritu sainduac iracasten dituenéz, gauça seduci: baldin cembeitec vste badu çuen artean çuhur spiritualac spiritualatara appropriatz. 14 Baina delmundu hunetan, erho equin bedi, çuhur dadincat. guion naturalac eztitu comprehenditzen laincoaren (aion g165) 19 Ecen mundu hunetaco çuhurtziá, Spirituaren gauçác: ecen erhogoa çaiquo, eta ecin erhogoa da laincoaren aitzinean: ecen scribatua adi ditzaque, ceren spiritualqui iugeatzen baitirade. da, Hatzamaiten ditu çuhurrac hayén finecian. 20 15 Baina guion spiritualac iugeatzen ditu gauça Eta berriz, launac ezagutzen du ecen çuhurrén guciak, eta bera ezta nehorçaz iugeatzen. 16 Ecen pensamenduac vano diradela. 21 Bada, eztadila nehor norc eçagutu du launaren intentionea, hora instrui gloria guionétan: ecen gauça guiac çuen dirade: 22 deçan? baina guc Christen intentionea badugu.

3 Eta ni anayeác, ecin minçatu natzayque çuey spiritualey anço, baina carnaley anço, diot, haourrey anço Christ launean. 2 Ezne edatera emaitez haci çaituzzet, eta ez viandaz, ceren oraino ecin baitzineçaqueten, baina orain-ere oraino ecin deçaqueque: ceren oraino carnal baitzarete. 3 Ecen inuidia eta gudu eta torgoa çuen artean denean, etzarete carnal, eta etzabiltzate guionaren araura? 4 Ecen erraiten duenean batac, Ni Paulen naiz: eta berceac, Ni Apolloren, etzarete carnal? 5 Nor da bada Paul, eta nor Apollo, cerbitzari baicen, ceinéz sinthetsi vkan baituque, eta batbederari launac eman draucan beçala? 6 Nic landatu vkan dut, Apollok arregatu: baina laincoac eman du handitza. 7 Halacotz beraz landatzen ari dena ezta deus, ezeta arregatzen ari dena: baina handitza emaiten duen laincoa. 8 Eta landatzen ari dena eta arregatzen ari dena, bat dirade: eta batbederac recebituren du bere saria bere trabailluaren araura. 9 Ecen gu laincoarequin languile gara, çuec laincoaren laborançá, laincoaren edificio çarete. 10 laincoaren gratia niri eman çaitadanaren araura, nabussi iaquinsu batec beçala fundamenta ecarri vkan dut, eta berce batec gainean edificatzen du: baina batbederac becussa nola gainean edificatzen duen. 11 Ecen berce fundamentalic nehorc ecin ecar deçaque ecarri denaz berceric, cein baita Jesus Christ. 12 Eta baldin nehorc edificatzen badu fundament hunen gainean vrrhe, cilhar, harri preciatu, egur, belhar, lasto: 13 Batbederaren obrá manifestaturen da: ecen egunac

4 Estima beça guçaz guionac Christen ministréz, eta laincoaren secretuén dispensaçaléz beçala. 2 Baina gaineracoaz, necessario da dispensaçaletan leyal batbedera eriden dadin. 3 Niçaz den becembatean, ansia guti dut çueçaz edo iugemendu humanoz iudicatu içatearen: are neure buruä-ere eztut iudicatzen. 4 Ecen deusetan eztut neure buruä hoguendun senditzen: ordea huneçaz eznaiz iustificatu: baina ni iudicatzen nauena, launa da. 5 Halacotz, ezteçäquela dembora baino lehen iudica, launa dathorreno, ceinec ilhumbeco gauça estaliacere arguituren baititu, eta bihotzetaco conseilliac manifestaturen: eta orduan laudorio vkan du batbederac laincoaganic. 6 Bada anayác, gauça hauc minçätzeco manera batez itzuli vkan ditut neure eta Apolloren gainera, çuen causaz: gutan ikas deçaquençat, scribatua den baino guehiago ez presmitzera: bata bercearen contra hant etzaitztençat berceren contra. 7 Ecen norc hi reputationetan eçarten au? eta cer duc recebitu vkan eztuanic? eta baldin recebitu vkan baduc, cergicatic gloriatzen aiz recebitu ezpahu beçala? 8 la asse çarete, ia abrastu çarete, gu gabe reguetu çarete: eta aitzineçate regna, guc-ere çuequin batean regna deçagunçat. 9 Ecen badaritzat laincoac gu monstrança ecarri gaituela, baicara, azquen Apostoluac, heriotara condemnatuac beçala: ecen beguietaco miragarri

eguin içan gaitzaizte munduari eta Aingueruey eta baina altchagarri gaberico oguiz, diot puritatezcoa eta guiconey. **10** Gu erho Christgatic, eta çuec çuhur eguiazcoz. **9** Scribatu drauquet epistolán, nahasta Christ launean, gu flaccu, eta çuec sendo: çuec etzatezten paillartequin: **10** Eta ez guciz mundu noble, eta gu bilaun. Ordu hunetarano eta gosse hunetaco paillartequin, edo auaritiosoequin, edo gara eta egarri gara, eta billuci gara, eta buffetatzan harrapariequin, edo idolatrequin: ezpere segur behar gara, eta leku batetic bercera errebelatuac gabiltza: cenduquete mundutic ilki. **11** Baina orain scribatu **11** Eta trabaillatzen gara, gure escu propriéz lan drauquet etzaitezten nahasta, baldin cembeit anaye eguiñez. **12** Iniuriatzen gara, eta vngui erraiten deitzen denic paillard bada, edo auaritioso, edo dugu: persecutzen gara, eta suffritzen dugu: **13** idolatre, edo gaitzerraile, edo hordi, edo harrapari: Diffamatzen gara, eta othoitz eguiten dugu, mundoço halacoarequin ian-ere eztecauen. **12** Ecen cer scobaquin beçala eguin içan gara, eta gucien iudicatzeko dut nic campoco diradenez-ere? eztuçe karracaquin beçala oraindrano. **14** Eztrauzquiçet barneco diradenéz çuec iudicatzen? **13** Baina gauça hauc scribatzen ahalque çaitzatedançat, baina campocoac launac iudicatzen ditu. Ken eçaue bada neure haour maite anço auisatzten çaituztet. **15** Ecen hamar milla pedagogo bacintutz-ere Christean, ez ordea anhitz aita: ecen Iesus Christean, Euangilioaz nic engendratu vkan çaituztet. **16** Othoitz eguiten drauquet bada, ene imitaçale çaren. **17** Halacotz igorri drauquet Timotheo, cein baita ene seme maitea eta fidela gure launean, harc orhoit eraciren drauzquique ceric diraden ene bideac Christean, leku gucietan Eliça orotan iracasten dudan beçala. **18** Ni çuetara ethorteco ezpaninz beçala, batzu hantuac içan dirade. **19** Baina ethorriren naiz sarri çuetara, baldin launac nahi badu: eta eçagaturen dut, ez hantu içan diraden horién hitza, baina verthutea. **20** Ecen lainkoaren resumá ezta hitzean, baina verthute spiritualean. **21** Cer nahi duçue? cihorrequin ethorriren naiz çuetara, ala charitaterequin eta emetassunezco spiriturequin?

5 Guciz ençuten da çuen artean paillardiça badela, eta halaco paillardiça cein Gentilén artean aippatzen-ere ezpaita: ecen cembeitec bere aitaren emaztea entretenitzen duela. **2** Eta çuec hantuac çarete, eta eztuçe nigar lehen eguin, ken ledinçat çuen artetic eguitate haur eguin duena. **3** Nic behinçat gorputzez absent beçala, baina present spirituz, ia deliberatu dut present beçala, haur hala eguin duenaren, **4** (Çuec eta ene spiritua Iesus Christ gure launaren icenean bildurric, Iesus Christ gure launaren botherearequin.) **5** Halacoaren Satani liurazera haraguiairena destructionetan, spiritua salbu dençat Iesus launaren egunean. **6** Çuen gloriaztea ezta ona: Eztaquique ecen altchagarri gutibatec orhe gacia altcha eraciten duela? **7** Purga eçaue bada altchagarri çaharra, orhe berri çaretençat, altchagarri gabe çaren beçala: ecen gure Bazcoa guregatic sacrificatu içan da, cein baita Christ. **8** Bada eguin deçagun besta, ez altchagarri çaharrez, ezeta malitiataco eta gaichtaqueriataco altchagarriz,

6 Hauçu da çuetaric cembeit, equitecoric duenean berce baten contra, iugemendutara ioaitera iniustoén aitzinera, eta ez sainduén aitzinera? **2** Eztaquique ecen sainduéc mundua iugeaturen dutela? eta baldin çueçaz mundua iugeaturen bada, indigne çarete gauça chipienén iugeatzeko? **3** Eztaquique ecen Aingueraüc iugeaturen ditugula? cembatez areago vicitze hunetaco gauçac? **4** Halacotz bada baldin vicitze hunetaco gauçez gorteac badituçe, Eliçán estima chipitacoen diradenac eçar itzaçue iar-leukan. **5** Çuen ahalquetan, haur erraiten drauquet. Horrela da çuen artean çuhurric eztén, ez are bat, bere anayén artean iugea ahal deçaquenic? **6** Baina anayec anayearen contra auci du, eta are infidelén aitzinean. **7** Ia segur guciz falta da çetan, ceren auci baiituçe ceurón artean: ceren eztuçe lehen iniuria suffritzen? ceren eztuçe lehen calte recebitzen? **8** Baina çuec iniuria eguiten duçue eta calte: eta are anayey. **9** Ala eztaquique ecen iniustoéc eztutela lainkoaren resumá heretaturen? **10** Etzateztlə engana, ez paillartéc, ez idolatréc, ez adulteroéc, ez malguéc, ez bugréc, ez ohoinéc, ez auaritiosoéc, ez hordiéc, ez gaitzerrailéc, ez harrapariéc, eztute lainkoaren resumá heretaturen. **11** Eta halaco gauça cinetén batzu: baina ikuci çarete, baina sanctificatu çarete, baina iustificatu çarete, Iesus launaren icenean, eta gure lainkoaren Spirituaz. **12** Gauça guciac permettizen çaiçquit, baina guciac eztirade probetchutaco: gauça guciac permettizen çaiçquit, baina ni eznaiz deusen boherearen suiectioneraco. **13** Viandác sabelaren, eta sabela viandén: baina laincoac haur eta hec deseguinen ditu: baina gorputza ezta paillardiçataco, baina launarendaco, eta launa gorputzarendaco. **14** Eta laincoac gure launa-ere resuscitatu du, eta gu-ere resuscitaturen gaitu bere bohereaz. **15** Eztaquique ecen çuen gorputzac

Christen membro diradela? edequiric beraz Christen Ecen cer daquin emazteá, eya senharra saluaturen membroac paillarda baten membro eguinen ditut? dunanez? edo cer daquic senharrá, eya emaztea Guertha eztadila. **16** Ala eztaquiéce ecen paillarda saluaturen duanez? **17** Bainha nola batbederari bati iunctatzen çayona, gorputzbat harequin eguiten dohaina partitu baitrauca laincoac, nola batbedera dela? Ecen eguinen dirade, dio, biga haragubat. **17** deithu baitu launac, hala ebil bedi: eta hunela Eliça Bainha launari iunctatzen çayona, spiritubat da. **18** Ihes guicietan ordenatzent dut. **18** Circonciditur norbeit eguoüe paillardícarí: ecen guiconac daguian bekatu deithu içan da? ezterakarran preputioa: preputioan guicia gorputzetic campoan da, baina paillardíca norbeit deithu içan da? eztadila circoncidi. **19** eguiten duenac, bere gorputz propriña bekatu eguiten Circoncisionea ezta deus, eta preputioa ezta deus: du. **19** Ala eztaquiéce ecen çuen gorputza temple baina laincoaren manamenduén beguiratzea. **20** dela çuetan den Spiritu sainduaren, cein baituque Batbedera cer vocationetan deithu içan baita harten laincoaganic, eta etzaretela ceuron buruèn? **20** Ecen bego. **21** Sclabo deithu aiz? eztuála arrangurari: erossiac çarete precioz: glorifica eçaçue bada lainco baina baldin are libre eguin ahal bahadi, harçaz çuen gorputzean, eta çuen spirituan, cein baitirade lehen vsat eçac. **22** Ecen launean deithu içan den sclboa, launaren libre da: eta halaber libre dethua, Christen sclabo da. **23** Precioz erossiac çareté, etzaretela guionén sclabo. **24** Batbedera certan deithu içan baita, anayeác, harten bego laincoa baithan. **25** Eta virginéz den becembatean launaren manamenduric eztut: baina coseillu emaiten drauçet, launaganic fidel içatera misericordia vkan dudanac beçala. **26** Estimatzen dut bada haour on dela presenteco necessitateagatic, ecen on dela guionarendaco hunela içatea. **27** Emazterequin lothua aiz? ezteçála bilha separationeric: emazteaganic lachatu aiz? ezteçála bilha emazteric. **28** Bada baldin ezcon bahadi-ere, eztuc bekaturic eguin: eta baldin ezcon badadi virginá, eztu bekaturic eguin: baina halacoéc tribulatione vkanen duté haraguijan: baina nic guppida çaituztet. **29** Bainha haur erraiten drauçet, anayeác, ecen demborá labur dela hemendic harát, emaztedunac-ere, emazteric ezpalute beçala diraden: **30** Eta nigarrez daudenac, nigarrez ezpalauze beçala: eta aleguera diradenac, aleguera ezpalirade beçala: eta erosten dutenac, posseditzen ezpaluté beçala: **31** Eta mundu hunez vsatzen dutenac, vsatzen ezpaluté beçala: ecen mundu hunen figurá iragan doa. **32** Eta nahi nuque çuec arrangura gabe cineten. Emazte gabe denac, artha du launaren gaucéz, nolatan launaren gogaraco daten: **33** Bainha emaztedunac, artha du munduco gaucéz, nolatan emaztearen gogaraco daten. **34** Diuers dirade emazte ezcondua eta virginá: emazte ezcondu gabeac, artha du launaren diraden gaucéz, gorputzez eta spirituz sainda dençat: baina emazte ezconduac, artha du munduco gaucéz, nolatan senharraren gogaraco daten. **35** Eta haur çuen probetchutan erraiten dut, ez laçoa eçar dieçaçuedençat: baina carazqui eta moldez launari iuncta çaquizquiotençat empachuric batre gabe. **36** Bainha baldin edoceinec vste badu ecen desohore duela haren virginác bere adin florea

7 Eta scribatu drautaçuen gaucéz den becembatean, on da guionaren emazteric ez hunquitzea. **2** Bainha paillardícarí ihes eguiteagatic, batbederac bere emaztea biu, eta batbederac bere senharra biu. **3** Emazteari senharrac çor draucan onheriztea renda bieçó: eta halaber emazteac-ere senharrari. **4** Emazteac bere gorputza eztu bere bothereco: baina senharrac: eta halaber senharrac-ere bere gorputza eztu bere bothereco, baina emazteac. **5** Ezteçaçuela defrauda batac bercea cembeit demboratacotz consentimendu batez ezpada, baruretan eta orationetan emplega çateztençat: eta harçara elkargana itzul çatezze, Satanec tenta etzaitzatençat çuen incontinentiagatic **6** Bainha haur erraiten dut permissionez, ez manamenduz. **7** Ecen nahi nuque guïçon guiac liraden ni beçala: baina batbederac bere dohain propria du laincoaganic, batac hunela eta berceac hala. **8** Bada erraiten drauet ezcondu-gabey eta alharguney, on dela hayençat, baldin badaudez ni beçala. **9** Bainha baldin continent ezzpadirade, ezcon bitez: ecen hobe da ezconcea ecen ez erre içatea. **10** Eta ezcondey denuntiatzen drauet, ez nic baina launac, Emaztea senharraganic eztadin parti. **12** Bainha bercey nic erraiten drauet, ez launac, Baldin cembeit anayec emazte infidela badu, eta emazteac consentitzen badu harequin habitatzera, ezteçan hura vtzi. **13** Eta baldin cembeit emaztec senhar infidela badu, eta senharrac consentitzen badu harequin habitatzera, ezteçan hura vtzi. **14** Ecen sanctificatu da senhar infidela emazteaz, eta sanctificatu da emazte infidela senharraz: bercela çuen haourrac satsu lirateque: baina orain saindu dirade. **15** Eta baldin infidela partitzen badu, parti dadin ecen ezta suiet anayea edo arrebá halaco gaucetan: baina baquera deithu gaithu laincoac. **16**

iragan deçan, eta hala equin behar dela: nahi 9 Eznaiz Apostolu? eznaiz libre? eztut Iesus Christ duena begui, eztu bekaturic eguiten: ezcon bitez. 37 gure launa ikussi? etzarete çuec ene lana gure Bainan bere bihotzean fermu dagoenac, necessitateric launean? 2 Baldin bercén Apostolu ezpanaiz, çuen eztuela, baina du bere vorondate propriaren gainean berere banaiz: ecen ene Apostolotassunaren cigulua puissança, eta haur deliberatu bere bihotzean, bere çuec çarete gure launean. 3 Ene defensá examinatzen virginaren beguiratzera, vngui eguiten du. 38 Bada, nautenac baithara, haur da: 4 Ala extugu bothere bere virginá ezconcen duenac, vngui eguiten du: iateco eta edateco? 5 Ala eztugu bothere emazte baina ezconcen eztuenac, hobequi eguiten du. 39 arreba baten gucietan erabilteco, berce Apostoluéc, Emaztea lothua da legueaz haren senharra vici den eta launaren anayéc, eta Cephasec beçala? 6 dembora gucian: baina haren senharra hil badadi, libre da norequin nahi den ezconceco, solament gure launean. 40 Bainan dohatsuago da baldin hala badago, haren fructutic eztu iaten? edo norc bazcatzen du ene conseilluaren araura: eta estimatzen dut nic-ere laincoaren Spiritua badudala.

8 Eta idoley sacrificatzen diraden gaucéz den becembatean, badaquigu ecen guciec eçagutze badugula: eçagutzearc hancen du, baina charitateac edificatzen. 2 Eta baldin edoceinec vste badu cerbait badaquiala, eztu oraino eçagutu deus eçagutu behar den beçala. 3 Bainan baldin cembeitec laincoari on badaritza, hura harçaz iracatsi içan da. 4 Bada idoley sacrificatzen diraden gaucén iateaz den becembatean, badaquigu ecen deus eztela idolá munduan, eta eztela berce laincoric bat baicen. 5 Ecen iainco deitzen diradenac badirade-ere, bida ceruän bada lurrean (nola anhitz iainco baita, eta anhitz iaun) 6 Bainan guc iainco Aitabat dugu, ceinaganic baitirade gauça guciac, eta gu hartan: eta launbat, Iesus Christ, ceinez baitirade gauça guciac, eta gu harçaz. 7 Bainan ezta gucietan eçagutzearc, ecen batzuc idolaren conscientiarequin oraindrano, idoley sacrificatutic beçala iaten duté: eta hayén conscientiá nola ezpaita fermu, satsutzen da. 8 Bada viandác ezgaitu laincoaren gogaracotzenago: ecen ian badeçagu-ere, ezgara vkanusago: eta ian ezpadeçagu-ere, eztugu gutiago. 9 Bainan begirauçue çuen puissança hori infirmo diradeney nolazpait scandalotan eztén. 10 Ecen baldin norbeitec ikus baheça hi eçagutzearc duanor, iarriric agoela idolén templeco mahainean, infirmo denaren conscientiá ezta instruituren idolari sacrificatu diraden gaucetaric iatera? 11 Eta hire eçagutzearc horreçaz galduren da anaye infirmo dena, ceinagatic Christ hil içan baita? 12 Bada hunela anayén contra bekatu eguiten duçuenean, eta hayén conscientia infirmoa çaurtzen duçuenean, Christen contra bekatu eguiten duçue. 13 Halacotz, baldin viandác ene anayea scandalizatzen badu, eztut ianen haraguiric seculan, neure anayea scandaliza eztecadançát. (aión g165)

9 Eznaiz Apostolu? eznaiz libre? eztut Iesus Christ gure launa ikussi? etzarete çuec ene lana gure Bainan bere bihotzean fermu dagoenac, necessitateric launean? 2 Baldin bercén Apostolu ezpanaiz, çuen berere banaiz: ecen ene Apostolotassunaren cigulua puissança, eta haur deliberatu bere bihotzean, bere çuec çarete gure launean. 3 Ene defensá examinatzen virginaren beguiratzera, vngui eguiten du. 4 Ala extugu bothere bere virginá ezconcen duenac, vngui eguiten du: iateco eta edateco? 5 Ala eztugu bothere emazte baina ezconcen eztuenac, hobequi eguiten du. 39 arreba baten gucietan erabilteco, berce Apostoluéc, Emaztea lothua da legueaz haren senharra vici den eta launaren anayéc, eta Cephasec beçala? 6 dembora gucian: baina haren senharra hil badadi, libre da norequin nahi den ezconceco, solament gure launean. 40 Bainan dohatsuago da baldin hala badago, haren fructutic eztu iaten? edo norc bazcatzen du arthaldea, eta arthaldearen eznetic eztu edaten? 8 Ala guiçonaren araezez gauça hauc erraiten ditut? ala Legueac-ere eztitu gauça hauc erraiten? 9 Ecen Moysesen Leguean scribatua da, Eztraucac ahoa lothuren idi bihitzen ari denari. Ala artha du idiez laincoac? 10 Ala haur guciz guregatik erraiten du? segur haur guregatik scribatua da: ecen sperançatan behar du laboratzen duenac, laboratu: eta bihitzen duenac participant içateco sperançatan. 11 Baldin guc çuey gauça spiritualac erein badrauzquiquegu, gauça handia da çuen carnalac biltzen baditugu? 12 Baldin berceac bothere hunetan çuen artean participant badirade, ceren ez cineçago gu? baina eztugu bothere hunez vsatu vkan: aitzitic gauça guciac suffritzen ditugu, Christen Euangilioari empatchuric batre eztémogunçát. 13 Eztaquique ecen sacrificioac eguiten dituztenéc, gauça sacrificatuetaric iaten dutela? eta aldarean emplegatzen diradenec, aldarearequin perticipatzen dutela? 14 Hala gure launac-ere ordenatu vkan draue Euangilioa predicatzen duteney, Euangeliotic vici diraden. 15 Badaric-ere nic gauça hautaric batez-ere eztut vsatu vkan. Eta gauça hauc eztitut scribatu, hala niri equin daquidançat: ecen hobe nuque hil nendin ecen ez nehorc ene glorificamendua ezdeusetara deçan. 16 Ecen Euangelizatzen badut-ere, eztut ceren gloria nadin: ecen necessitateac eraguiten draut: eta maledictione niri-baldin euangeliza ezpadeçat. 17 Ecen baldin gogotic haur eguiten badut, sari dut: baina baldin gogoz garaitic eguiten badut, dispensationea eman içan çait. 18 Cer sari dut beraz? Euangilioa predicatzen dudanean, Christen Euangilioa deus harta gabe predica deçadan, ezteçadan gaizqui vsat neure bothereaz Euangilioan. 19 Ecen gucietaric libre banaiz-ere, gucien suiectioneco neure buruä equin vkan dut, gende guehiago irabaz deçadançat. 20 Eta equin içan natzaye luduey ludu beçala, luduac irabaz ditzadançat: Leguearen azpico diradeney,

Leguearen azpico baninz beçala, Leguearen azpian çaiteten egar ahal deçaque çuen baino guehiagoz: diradenac irabaz ditzadançát. **21** Legue gabey baina emanen du tentationearequin batean ilkitbidea- Legue gabe baninz beçala, (Legue gabe ezpanaiz- ere sustenga ahal deçaquençát. **14** Hunegatic, ere laincoagana, baina Christen Leguearen azpico) ene maiteác, ihes eguiçue idolatriatic. **15** Adituey Legue gabeac irabaz ditzadançát. **22** Eguin içan beçala minço natzaique: ceuroc iugea eçaque erraiten natzaye infirmoey infirmoac irabaz dudanaz. **16** Benedictionecko copa benedicatzen ditzadançát: guciey egun içan natzaye gauça gucia, duguna, ezta Christen odolaren communionea? eta guciz batzu salua ditzadançat. **23** Eta haur eguiten dut hausten dugun ogua ezta Christen gorputzaren Euangilioagatic, quequin batean participant hارتan communionea? **17** Ecen gu baicara anhitz, oguibat egun nadinçát. **24** Eztaquique ecen stadioan laster gara eta gorputzbat: ceren guciac ogui batetan eguiten dutenéc, guciéc laster eguiten badutela, participant baicara. **18** Ikussaque Israel haraguieren baina batec precioa hartzen duela? hala laster araez dena: sacrificioac iaten dituztenac, eztirade eguiçue non har baiteçaque. **25** Eta combatitzen aldarean participant? **19** Cer erraiten dut beraz? idola den gucia, regimenduz gauça gucietan vici da: eta cerbait dela? edo idolari sacrificatu çayona, cerbait hec eguiten duté coroa corrumpituren den baten dela? ez. **20** Aitzitic diot, ecen Gentiléc sacrificatzen vkaiteagatic: baina guc corrumpituren eztenagatic. dituzten gauçác, deabruey sacrificatzen drauztela, eta **26** Nic bada hala laster eguiten dut, ez eztaquidala ez laincoari: eztut bada nahi çuec participant çareten nola: hala bataillatzen naiz, ez aireari baneraunsa deabruén. **21** Ecin launaren copá edan deçaqueçue, beçala. **27** Bainaz gaztigatzen dut neure gorputza, eta deabruaren copá: ecin launaren mahainean eta suiecturetarera erekarten: eceinere maneraz participant çaratezte: eta deabruén mahainean. **22** bercyez, predicatu ondoan, neuror reprobatu eriden Ala nahi dugu asserre eraci launa? ala hura baino eznadinçat.

10 Nahi dut bada daquïyen anayeác, ecen gure

Aitác oro hodey azpian içan diradela, eta guciac itsassoaz iragan içan diradela: **2** Eta guciac Moyses tan batheyatu içan diradela hodeyean eta itsassoan. **3** Eta guciéc vianda spiritual ber batetaric ian dutela. **4** Eta guciéc edari spiritual-ber batetaric edan dutela: ecen edaten çutén iarreiquiteen çayen Harri spiritualetic: eta Harria cen Christ. **5** Bainaz hetaric anhitzen gainean eztu placer hartu vcan laincoac: ecen deseguin içan dirade desertuan. **6** Eta gauça hauc gure exemplutan içan dirade, guthicia eztitzagunçat gauça gaichtoac, nola hec guthiciatu baitituzté. **7** Eta etzaren idolatre, hetaric batzu leguez, scribatua den beçala, larri içan da populua iatera eta edatera, eta iaiqui içan dirade dostetara. **8** Eta ezteçagun paillarda, hetaric batzuc paillardatu vkan dutén beçala, eta hil içan baitirade egun batez hoguey eta hirur milla. **9** Eta ezteçagun tenta Christ, hetaric batzuc tentatua vkan dutén beçala, eta suguéz deseguin içan baitirade. **10** Eta ezteçagun murmura, hetaric batzuc murmuratu vkan dutén beçala, eta deseguin içan baitirade deseguileaz. **11** Eta gauça hauc gucioc exemplutan heltzen çaitzen häyr: eta scribatu içan dirade gure admonitionetan, ceinetara demborén finac heldu içan baitirade. (*aion g165*) **12** Hunegatic bada çutic dagoela vste duenac, beguira biu error eztadin. **13**

Tentationec etzaitutzet hartu humanoc baicen: eta fidal da laincoa, ceinec ezpaitu permettituren tenta

çaiteten egar ahal deçaque çuen baino guehiagoz: diradenac irabaz ditzadançát. **21** Legue gabey baina emanen du tentationearequin batean ilkitbidea- Legue gabe baninz beçala, (Legue gabe ezpanaiz- ere sustenga ahal deçaquençát. **14** Hunegatic, ere laincoagana, baina Christen Leguearen azpico) ene maiteác, ihes eguiçue idolatriatic. **15** Adituey Legue gabeac irabaz ditzadançát. **16** Benedictionecko copa benedicatzen ditzadançát: guciey egun içan natzaye gauça gucia, duguna, ezta Christen odolaren communionea? eta guciz batzu salua ditzadançat. **17** Eta haur eguiten dut hausten dugun ogua ezta Christen gorputzaren Euangilioagatic, quequin batean participant hارتan communionea? **18** Ecin gu baicara anhitz, oguibat egun nadinçát. **19** Eta combatitzen aldarean participant? **20** Cer erraiten dut beraz? idola den gucia, regimenduz gauça gucietan vici da: eta cerbait dela? edo idolari sacrificatu çayona, cerbait hec eguiten duté coroa corrumpituren den baten dela? ez. **21** Aitzitic diot, ecen Gentiléc sacrificatzen vkaiteagatic: baina guc corrumpituren eztenagatic. dituzten gauçác, deabruey sacrificatzen drauztela, eta **22** Nic bada hala laster eguiten dut, ez eztaquidala ez laincoari: eztut bada nahi çuec participant çareten nola: hala bataillatzen naiz, ez aireari baneraunsa deabruén. **23** Gauça guciac permettitzen çaitquit, baina guciac eztirade probetchutako: gauça guciac permettitzen çaitquit, baina gauça guciéc eztute edificatzen. **24** Nehorc ezteçala bere propria bilha, baina batbederac berceren. **25** Haraquinçán saltzen den orotaric, ianagaçue: deus galdeguin gabe conscientiagatic. **26** Ecin launarena da lurra eta hartango complimentua. **27** Eta baldin infideletaric cembeitec gomitatzetan başıtzitez, eta ioan nahi баçarete: aitzinera eçarten çaiçuen orotaric ianagaçue, deus galdeguin gabe conscientiagatic. **28** Bainaz baldin cembeitec erran badieçaque, Haur idoley sacrificatua da, ezteçauela ian, auertitu çaituztenagatic, eta conscientiagatic: ecen launarena da lurra eta hartango complimentua. **29** Bainaz conscientiá erraiten diat, ez hirea, baina bercearena: ecen cergicatene libertatea iudicatzen da berceren conscientiaz? **30** Eta baldin nic gratiaz viandán participatzen badut, cergicatene gaichto iudicatzen naiz nic esquerrac emaiten ditudan gauçagatic? **31** Bada, edo iaten baduçue, edo edaten baduçue. edo cerbait berceric eguiten baduçue, gucia laincoaren gloriatan eguiçue. **32** Çareten scandaloo gabe eta luduetara eta Grecoetara eta laincoaren Eliçagana. **33** Ni-ere gauça gucietan gucién gogaraco naicen beçala, bilhatzen eztudala neure probetchu propria: baina anhitzena, salua ditecençat.

11 Çareten ene imitaçale, ni-ere Christen beçala.

2 Bada laudatzen çaituztet, anayeác, ceren

ene gauça guciez orhoit baitzarete, eta ceren Halaber copa-ere har ceçan affaldu cenean, cioela, eman drauzquiuedan beçala, ordenançac eduquiten Copa haur da Testamentu berria ene odolean: haur baitituqe. 3 Bainha nahi dut daquiqueñ, ecen guïçon eguique, noiz-ere edanen baituque, ene memoriotan. guciaren buruä Christ dela: eta emaztearen buruä, 26 Ecen noiz-ere ianen baituque ogui haur, eta guïçona: eta Christen buruä, Iaincoa. 4 Guiçon copa haur edanen, launaren herioa denuntiaturen buruä estaliric othoitz eguiten, edo prophetizatzen duque, dathorren. 27 Halacotz, norc-ere ianen baitu duen guciac, desohoratzan du bere buruä. 5 Bainha ogui haur, edo edanen launaren copá indignoqui, emazte buruä estali gaberic othoitz eguiten edo hoguendun içanen da launaren gorputzaren eta prophetizatzen duen guciac, desohoratzan du beré odolare 28 Phoroga beça bada batbederac bere buruä: ecen hambat da nola arradatua baliz. 6 buruä, eta hunela ogui hartaric ian beça, eta copá Ecen baldin estaltzen ezpada emaztea, motz-ere hartaric edan. 29 Ecen iaten eta edaten duenac bedi: eta baldin dishonest bida emaztearen moztu indignoqui, bere condemnationea iaten eta edaten du, edo arradatu içatea, estal bedi. 7 Ecen guïçona discernitzen eztuelaric launaren gorputza. 30 Halacotz eztu estali behar buruä, Iaincoaren imaginá eta da çuen artean anhitz infirmoric, eta eriric, eta lo gloriá denaz gueroz: baina emaztea, guïçonaren daunça anhitz. 31 Ecen segur baldin gure buruäc gloriá da. 8 Ecen guïçona ezta emaztetic, baina iugea baguinça, ezquintezque puni. 32 Bainha punitzen emaztea guïconetic. 9 Ecen are ezta guïçona creatu garennean, launaz instruitzen gara: munduarequin içan emazteagatic, baina emaztea guïconagatic. 10 condemnationea ezgaitecenat. 33 Bada, ene anayeá, Hunegatic vkaiteco du emazteac buruän seignalea biltzen çaretenean iatera batac bercea iguríqui eçaue. suiectionetan dela, Aingueraücgatic. 11 Guciagatic- 34 Eta baldin nehor gosse bida, etchean ian beça: ere ez guïçona emaztea gabe, ezeta emaztea guïçona gabe, gure launean. 12 Ecen nola emaztea guïconetic, baita, hala guïçona-ere emazteaz: baina gauça guciac Iaincoaganic. 13 Ceuroc baithan iugea eçaue, Honest da emazteac estali gaberic Iaincoari othoitz daguion? 14 Ala naturác berac-ere etzaitutz iracasten ecen guïçonac adatsdun içatea desohore duela? 15 Bainha emazteari adatsdun içatea gloria çayola? ceren adatsa estalguitzat eman içan baitzayó. 16 Eta baldin cembeitec iharduquicale dela irudi badu, guc halaco costumaric eztugu, ez Iaincoaren Elicéc-ere. 17 Bada haur hala declaratzan drauquet non ezpaitzaitutztet, laudatzen, ceren ezpaitzarete emendiotan biltzen, baina desemendiotan. 18 Ecen lehenic, biltzen çaretenean Eliçán, ençuten dut diuisione dela çuen artean: eta parte sinhesten dut. 19 Ecen behar da heresiac-ere çuen artean diraden, phorogatuac manifest equin ditecenat çuen artean. 20 Bada elkargana biltzen çaretenean, ezta hori launaren Cenaren iatea. 21 Ecen batbedera auançatzen da bere affariaren hartzera iateracoan: eta bata da gosse, eta bercea da hordi. 22 Ala eztituqe etcheac hetan iateco eta edateco? ala Iaincoaren Eliçá menospreciatzen duque, eta ahalquetzen dituque eztutena? Cer erranen drauquet? Laudaturen çaituztet hunetan? etzaitutzet laudatzen. 23 Ecen nic recebitu vkan dut launaganic eman-ere drauquedana: nola lesus launac, traditu içan cen gauean, hartu çuen ogua: 24 Eta gratiác rendaturic, hauts ceçan, eta erran ceçan, Har eçaue, ian eçaue: haur da ene gorputza çuengatic hausten dena: haur eguique ene memoriotan. 25

12 Dohain spiritualez den becembatean, anayeá, eztut nahi ignora deçaue. 2 Badaquique ecen Gentil içan çaretela, eta idola mutuén onduan guidatzen cineten beçala lasterca cinabiltzatela. 3 Halacotz iaquin eraciten drauquet, ecen Iaincoaren Spirituaz minço denec batec-ere, eztuela erraiten Iesus maledictione dela: eta nehor ecin derraqueela Iesus dela laun, Spiritu sainduaz baicen. 4 Eta dohainén differentiac badirade, baina Spiritu berbat da: 5 Administrationén differentiac-ere badirade: baina laun ber-bat: 6 Operationén differentiac-ere badirade: baina Iainco ber-bat da, ceinec eguiten baitu gucia gucietan. 7 Bainha batbederari emaiten çayó spirituaren manifestationea probetchatzeco. 8 Ecen batari spirituaz emaiten çayó sapientiataco hitza, eta berceari eçagutzetaco hitza, spiritu beraren arauze: 9 Eta berceari feda, Spiritu harçaz beraz: eta berceari sendatzeco dohainac Spiritu harçaz beraz. 10 Eta berceari, verthutén operationeac: eta berceari prophetiá: eta berceari, spiritu discretioneac: eta berceari, lengoagén diuersitateac: eta berceari, lengoagén interpretationea. 11 Bainha gauça hauc guciac eguiten ditu, Spiritu bat harc eta berac, distribuituz hec particularqui batbederari, nahi duen beçala. 12 Ecen gorputza bat den beçala, eta baitu anhitz membro, baina gorputz batetaco membro guciac, anhitz diradelaric, gorputzbat dirade: hala da Christ-ere. 13 Ecen Spiritu batez gu gucioc batheyau

içan gara gorputzbat içateco, bada luduric, bada badeçat neure gorputza erre içateco, eta charitateric Greccoric, bada sclaboric, bada libreric: eta guciac eztudan, etzait deus probetchatzen. 4 Charitatea edaran içan gara Spiritu ber batez. 14 Ecen gorputza- patient da, benigno da, charitatea ezta inuidioso: ere ezta membrobat, baina anhitz. 15 Baldin erran charitateac eztu insolentiaric, eta ezta hancen: 5 Eztu badeça oinac, Eznaiz escua, eznaiz gorputzeco: ezta dishonestateric eguiten, eztabila bere probetchuén halacotz gorputzeco? 16 Eta baldin erran badeça ondoan, ezta despitaten: eztu gaitzic pensatzen: 6 beharriac, Eznaiz beguia, eznaiz gorputzeco: ezta Ezta bidegabeaz alegueratzen, baina alegueratzen halacotz gorputzeco? 17 Baldin gorputz gucia beguia da eguiaz. 7 Gauça guciac pairatzen ditu, gauça bada, non içanen da ençutea? baldin gucia ençutea guciac sinhesten ditu, gauça guciac speratzen ditu, bada, non içanen da senditzea? 18 Bainan orain gauça guciac suffritzen ditu. 8 Charitatea nehoiz- ecarri vkan du laincoac membroetaric batbedera ere ezta erorten: baina are prophetiá abolituren gorputzean, nahi vkan duen beçala. 19 Ecen baldin dirade, eta lengoagéc fin harturen duté, eta scientiá guciac membrobat balirade non liçateque gorputza? abolituren da. 9 Ecen partez eçagutzen dugu eta 20 Bainan orain anhitz dirade membroac, badaric-ere partez prophetizatzen. 10 Eta perfectionea ethorri gorputzbat. 21 Eta ecin beguiac derraquo escuari, datenean, orduan partez dena abolituren date. 11 Hire beharric eztiat: edo berriż buruäc oiney, Çuen Haourra nincenean, haour anço minçō nincén, haour beharric eztut. 22 Bainan are guehiago dena gorputzeco anço iugeatzen nuen, haour anço pensatzen nuen: membro infirmoen irudi dutenac, necessarioenac baina/guiçon/eguin naicenean, abolitu vkan ditut dirade. 23 Eta gorputzeco membro dishonestén haourtassuneco manerá. 12 Ecen orain mirail batez diradela vste dugunac, ohoratuquienic estaltzen ikusten dugu ilhunqui: baina orduan beguithartez ditugu: eta gure membro dishonestenéc, ornamendu guehienic duté. 24 Eta gutan honest diraden partec ornamendu beharric eztute: baina laincoac naicén beçala. 13 Bada orain badaude hirur gauça moderatu vkan du gorputza batean, falta çuenari hauc, fedea, sperançá, charitatea: baina hautarico ohore guehienic emanet: 25 Gorputzean diuisioneric handiena charitatea da.

eztençá, baina membroéc batac berceagatic ansia berbat dutén. 26 Eta den membro batec cerbait suffritzen duen, membro guciéc harequin suffritzen duté: edo den membrobat ohoratzan den, membro guciac alegueratzen dirade elkarrekin. 27 Bada çuec çarete Christen gorputz, eta membro partez. 28 Eta batzu ecarri vkan ditu laincoac Eliçán, lehenic Apostoluac, guero Prophetá, herenean Doctorac: eta guero verthuteac: guero sendatzeco dohainac, aiutáč, gobernamentuac, lengoagén diuersitateac. 29 Ala guciac dirade Apostolu? ala guciac Propheta? ala guciac doctor? ala guciac verthutedun? 30 Ala guciéc badute sendatzeco dohaina? ala guciac lengoage diuersez minçō dirade? ala guciéc interpretatzen dute? 31 Bainan çareten dohain excellentenén guthicoso: eta oraino bide excellentagobat eracutsire drauçet.

13 Baldin guiçonén eta Aingueruen lengoagez minçō banadi, eta charitateric eztudan, eguiñ naiz cobre soinu eguiten duenaren, edo cymbala dindatzen duenaren pare. 2 Eta baldin banu prophetiazco dohaina, eta naquizquian mysterio guciac eta scientia gucia: eta nuen fede gucia, hambat non mendiac transporta nitzan, eta charitateric eztudan, deus eznaiz. 3 Eta baldin distribui baditzat neure on guciac paubrén hatzeco, eta baldin eman

14 Çarreitzate chariteari, eta çareten dohain spiritual guthicoso, baina guehienic prophetiza deçaquen. 2 Ecen lengoage arrotzez minçō dena etzaye guiçoney minçō, baina laincoari: ecen nehorc eztu ençuten, eta spirituz mysterioac erraiten ditu. 3 Bainan prophetizatzen duena, guiçoney minçō çaye edificationetan, eta exhortationetan, eta consolationetan. 4 Lengoage arrotzez minçō denac, bere buruä edificatzen du: baina prophetizatzen duenac, Eliçá edificatzen du. 5 Nahi dut bada çuec gucioc lengoage diuersez minçō çaitezten, baina nahiago prophetiza deçaquen ecen handiago da prophetizatzen duena ecen ez lengoage diuersez minçō dena, baldin interpretatzen ezpadu, Eliçáç edificatione har deçançá. 6 Bada orain, anayeáč, baldin banathor çuetara lengoage arrotzez minçō naicela, cer probetchu eguiñen drauçet: baldin minçō ezpanaquie edo reuelationez, edo scientiaz, edo prophetiaz, edo doctrinaz? 7 Eta gauça arima gabe soinu emaiten dutenec-ere edo den chirula, edo harpa, baldin cerbait differentia tonuz ezpademate, nolatan eçagutturen da chiruláz edo harpáz ioiten dena? 8 Ecen baldin soinu iaquin-bat eman ezpadeca trompetták, nor preparaturen da bataillara? 9 Hala çuec-ere baldin adi daitequeen hitza mihiaz prontuña

ezpadeçaue, nolatan adituren da erraiten dena? buruäri minça bequío eta laincoari. 29 Eta biga edo ecen airera minçaçale içanen çarete. 10 Hambat hirur Propheteta minça bitez, eta bercéc iugea beçate. (heltzen ohi den beçala) soinu mota da munduan, 30 Eta baldin cerbait berce iarriric dagoen bat reuelatu eta batre ezta muturic. 11 Beraz baldin ezpadaquit içan baçayó, lehena ichil bedi. 31 Ecen guciéc vozaren verthutea, içanen natzayó minço denari bata bercearen ondoan prophetiza ahal deçaqueçue, barbaro: eta minço çaitadana barbaro içanen çait. 12 guciéc ikas deçatençá, eta guciac consola ditecençá. Hala çuec-ere dohain spiritual guthicioso çaretenaz 32 Eta Prophetén spirituac Prophetén suiet dirade. gueroz, çarreitzate hetan abundoso içateari Eliçaren 33 Ecen laincoa ezta confusionezco lainco, baina edificationetan. 13 Halacotz lengoage arrotzez minço baquezco, sainduén Eliça gucietan agueri den beçala. denac othoitz begui interpreta ahal deçançá. 14 Ecen 34 Çuen emazteac Elicetan ichilic beude: ecen baldin lengoage arrotzez othoitz eguiten badut, ene etzaye permettitzen minçatzena: baina bire suiet, spirituac othoitz eguiten du: baina ene adimendua Legueac-ere erraiten duen beçala. 35 Eta baldin fructu gabe da. 15 Cer bada? othoitz eguienen cerbait ikassi nahi baduté, etchean bere senharrac dut spirituz, baina othoitz eguienen dut adimenduz- interroga bitzate: ecen dishonest da emaztén Eliçán ere: cantaturen dut spirituz, baina cantaturen dut minçatzea. 36 Ala çuetaric laincoaren hitza ilki içan adimenduz-ere. 16 Bercela, baldin benedica badeçac da? ala çuetara beretara heldu içan da? 37 Baldin spirituz, ignorantaren lekua daducanac nolatán cembeitec vste badu Propheta dela, edo spiritual, erranen du Amen hire remerciamenduaren gainera? eçagut beça ecen scribatzen drauzquiçedan gauçác ecen hic cer erraiten duan etzeaquic. 17 Ecen laincoaren manamendu diradela. 38 Eta ignorant hic bay esquerrac emaiten dituc, baina bercea dena, ignorant biz. 39 Halacotz, anayeác, çareten eztatec edificatzen. 18 Esquerrac emaiten drauzquiot prophetizatzen guthicioso, eta lengoage arrotzez neure laincoari, ceren çuec gucioc baino guehiago minçatzea ezteçauela empatcha. 40 Baina gauça lengoagez minço bainaiz. 19 Baina Eliçán nahiago guciac bidezqui eta ordenançaz eguin bitez.

naiz borz hitz neure adimenduz minçatu, berceac-ere instrui ditzadançá, ecen ez hamar milla hitz lengoage arrotzez. 20 Anayeác, etzaretela adimenduz haour: baina çareten malitiaž haour, eta adimenduz çareten guïçon eguiñac. 21 Leguean scribatua da, Halacotz berce lengoagetaco gendez, eta ezpain arrotzez minçaturen natzayo populu huni: eta are halatan eznaute ençunen, dio launac. 22 Bada lengoage arrotzac dirade seignaletan, ez sinhesten duteney, baina infideley: baina prophetiá, ez infideley, baina sinhesten duteney. 23 Bada baldin Eliça gucia bil badadi batetara, eta guciac lengoage arrotzez minça ditecen, eta ignorantac, edo infidelac sar ditecen: eztuté erranen, ecen erhotzen çaretela? 24 Baina baldin guciéc prophetizatzen baduté, eta sar dadin cembeit infidel edo ignorant, vençutzen da guciéz, eta iugeatzen da guciéz. 25 Eta halatan haren bihotzeco secretuac manifestatzen dirade: eta hala ahoz beheraturic adoraturen du laincoa, declaratzen duela ecen laincoa eguiazqui çuetan dela. 26 Cer da bada anayeac? biltzen çareten oroz, çuetaric batbederac psalmu du, doctrina du, reuelatione du, lengoage du, interpretatione du, gauça guciac edificationetan eguin bitez. 27 Ezpa lengoage arrotzez edocein minço bada, biguez edo gorena hirurez eguin bedi, eta aldzica: eta batec interpreta beça. 28 Eta baldin interpretaçaleric ezpada, ichil bedi Eliçan lengoage arrotzez minço dena, eta bere

15 Bada ausatzen çaituztet, anayeác, declaratu drauçedan Euangilioaz, cein recebitu baituçe, ceinetan egoiten-ere baitzarete. 2 Ceinez saluatzen-ere baitzarete, baldin orhoit baçarete cer maneraz hura denuntiatu drauçedan: baldin alfer sinhetsi vkan ezpaduçe. 3 Ecen eman drauçet recebitu-ere vkan nuena: nola Christ hil içan den gure bekatuacgatic, Scripturén araura: 4 Eta nola ohortze eta resuscitatü içan den hereneco egunean, Scripturén araura: 5 Eta nola ikussi içan den Cephazez, eta guero hamabiéz. 6 Gueroztic ikussi içan da borz ehun anayez baina guehiagoz aldi batez: ceinetaric anhitz vici baitirade oraindrano, eta batzu lokartu-ere içan dirade: 7 Gueroztic ikussi içan da lacquesez: eta guero Apostolu guciez. 8 Eta gucietaco azquenenic, aburtoin ançocoaz ikussi içan da niçaz-ere. 9 Ecen ni naiz Apostoluetaco chipiena, Apostolu deithu içateco digna eznaicenor, ceren persecutatu vkan baitut laincoaren Eliçá. 10 Baina laincoaren gratiaz naiz naicena: eta haren ni baitharaco gratiá, ezta vano içan, aitzitic hec guciac baino guehiago traillañatu içan naiz: badaric-ere ez ni, baina laincoaren gratia nequin dena. 11 Beraz, bada nic, bada hec, hunela predicatzen dugu, eta hunela sinhetsi vkan duçue. 12 Eta baldin Christ predicatzen bada ecen hiletaric resuscitatü içan dela, nola erraiten dute batzuc guen artean, ecen hilén resurrectioneric eztela? 13 Ecen

baldin hilén resurrectioneric ezpada, Christ-ere ezta hil ezpadadi. 37 Eta ereiten duána, eztuc gorputz resuscitatu içan. 14 Eta baldin Christ resuscitatu sorthuren dena ereiten, baina bihi hutsa, nola heltzen içan ezpada, beraz vano da gure predicationea, eta baita, oguiarena, edo cembeite berce bihirena. 38 çuen fedea-ere vano da. 15 Eta erideiten-ere bagara Bainha laincoac emaiten diraucac gorputza nahi duen laincoaren testimonio falsu: ecen testificatu vkan beçala, eta hacietaric batbederari ceini bere gorputz dugu laincoaz, nola resuscitatutu vkan duen Christ, propria. 39 Haragui gucia ezta haragui ber-bat: cein ezpaitu resuscitatutu, baldin hilac resuscitatzen baina berce da guiçonén haraguia, eta berce, abren ezpadirade. 16 Ecen baldin hilac resuscitatzen haraguia: eta berce arrainen: eta berce choriena. 40 ezpadirade, Christ-ere ezta resuscitatu içan. 17 Eta Eta badirade gorputz cerucoac, eta badirade gorputz baldin Christ resuscitatu içan ezpada, vano da çuen lurrecoac: baina berce da cerucoén gloriá, eta berce fedea: oraino çuen bekatuetan çarete. 18 Beraz lurrecoena. 41 Berce da iguzquiaren gloriá, eta berce Christian lokartu diradenac-ere, galdu içan dirade. ilharguiaren gloriá, eta berce içarren gloriá: ecen 19 Baldin vicitze hunetan solament Christ baithan içarra içarraganic different da gloriañan. 42 Halaiçanen sperança badugu, guiçon gucietañac miserablenac da hilén resurrectionea-ere: gorputza ereiten da gu gara. 20 Bainha orain, Christ resuscitatu içan da corruptionetan, resuscitatzen da incorruptionetan. 43 hiletaric: eta lokartu içan diradenén primitia eguiñ içan Ereiten da desohorezco, resuscitatzen da glorioso: da. 21 Ecen herioa guiçon batez denaz gueroz, hilén ereiten da infirmo, resuscitatzen da botheretsu. resurrectionea-ere guiçon-batez da. 22 Ecen nola 44 Ereiten da gorputz sensual, resuscitatzen da guiac Adamtan hiltzen baitirade, hala Christian-ere gorputz spiritual: bada gorputz sensuala, eta bada viuificaturen dirade guiac. 23 Bainha batbedera bere gorputz spirituala. 45 Scribatua-ere den beçala, Eguin ordenançan: primitia Christ, guero Christen diradenac, içan da Adam lehen guiçona arima vicitan: Adam haren aduenimenduan. 24 Guero içanen da fina, guerooca spiritu viuificaletan. 46 Bainha spiritual eman draueonean resumá lainco Aitarri: abolitu dena ezta lehen, baina sensual dena: guero spiritual duqueenean principaltassun gucia, eta puissance dena. 47 Lehen guiçona lurretic, lurreco: eta bigarren eta bohere gucia. 25 Ecen behar du harc regnatu, guiçona, cein baita launa, cerutic. 48 Lurrecoa nolaco, etsay guiac bere oinén azpian eçarri dituqueeno. halaco lurreco diradenac-ere: eta cerucoa nolaco, 26 Eta azquen etsay deseguinen dena herioa da. halaco cerucoac-ere. 49 Eta lurrecoaren imaginá 27 Ecen gauça guiac suiet eguiñ vkan ditu haren ekarri vkan dugun beçala, ekarriñen dugu cerucoaren oinén azpico (baina erraiten dueñean, ecen gauça imagina-ere. 50 Huná cer diodan, anayeá, ecen guiac haren suiet eguiñ içan diradela, agueria haraguiac eta odolac laincoaren resumá hereta ecin da ecen gauça guiac haren suiet eguiñ dituena deçaquetela: eta corruptioneac eztuela incorruptionea reseruatu dela.) 28 Eta gauça guiac hari suiet eguiñ heretatzen. 51 Huná, mysteriobat erraiten drauquet, çaiqueonean, orduna Semea bera-ere suiet eguiñ Guciak behinçat lokarturen ez gara, baina guiac çayó gauça guiac hari suiet eguiñ drauzquionari, bay muthaturen: 52 Moment batez eta begui keinu laincoa dençat gucia gucietañan. 29 Bercela cer eguiñ batez, azquen trompettán (ecen ioren du trompetták) duté hiltzat batheyatzan diradenéc, baldin guciz hilac eta hilac resuscitaturen dirade incorruptible, eta gu resuscitatzen ezpadirade? eta cergicat batheyatzan muthaturen gara. 53 Ecen behar da corruptible haur dirade hiltzat? 30 Eta cergicat gu periletan gara vezti dadin incorruptionez, eta mortal haur vezti ordu oroz? 31 Egunetic egunera hiltzen naiz, gure dadin immortalitez. 54 Bada corruptible haur veztitu gloria Iesus Christ gure launean dudanaz. 32 Baldin datenean incorruptionez, eta mortal haur veztitu guiconaren arauet bestien contra bataillatu içan datenean immortalitez, orduna eguiñen da scribatu banaiz Ephesen, cer probetchu dut, baldin hilac dena, Iretsi içan da herioa victoriatarra. 55 O herioá, resuscitatzen ezpadirade? Ian deçagun eta edan non da hire victoria? o sepulchreá, non da hire deçagun: ecen bihar hilen gara. 33 Etzaiteztela seduci. eztena? (Hadés g86) 56 Bada herioaren eztena, bekatua Propos gaichtoéc corrumpitzen dituzte condione da: eta bekatuarren botherea, Leguea. 57 Bainha onac. 34 Iratzar çaitetzez iustoqui vicitzera, eta esquer laincoari, ceinec victoria eman baitraucu Iesus bekaturic eztaguiciela: ecen batzuc laincoaren Christ gure launaz. 58 Halacotz, ene anaye maiteá, eçagutzea eztuté: çuen ahalquetan erraiten drauquet. çareten fermu, constant, abundoso launaren obrán 35 Bainha erranen du cembeitec, Nola resuscitatzen bethiere, daquicuelaric ecen çuen trabaillua eztela dirade hilac? eta nolaco gorputzetan ethorriren dirade? vano gure launean.

36 Erhoá, hic ereiten duána, eztuc viuificatzen, baldin

16 Sainduendaco eguiten diraden collectéz den becembatean, nola Galatiaco Elicei ordenatu baitrauet, hala çuec-ere eguiçue. **2** Asteko lehen egun oroz çuetaric batbederac bere baithan eçar deçan appart, laincoaren benignitatez ahal deçana gordatzen duela: nathorren orduan collectác eguin eztitecençát. **3** Eta guero arriua nadinean, nor-ere çuec letraz approbaturen baitituçue, hec igorriren ditut çuen liberalitatearen eramaitera Ierusalemera. **4** Eta baldin premiaric bada neuror-ere ioan nadin, enequin ioanen dirateque. **5** Ethorriren naiz bada çuetara, Macedonia iragan duquedanean (ecen Macedonian iraganen naiz.) **6** Eta çuec baithan aguian egonen naiz, edo neguä iraganen-ere: çuec guida neçaçuençát norat-ere ioanen bainaiz. **7** Ecen etzaituztet orain iragaitez ikussi nahi: baina sperança dut cerbait dembora egonen naicela çuec baithan, baldin launac permetti badeça. **8** Bainan egonen naiz Ephesen Mendecoste arteno. **9** Ecen bortha handibat eta efficaciotacobat irequi içan çait, baina etsay anhitz. **10** Eta baldin ethor badadi Timotheo, gogoauçue segur den çuec baithan: ecen launaren obrá obratzan du nic-ere beçala. **11** Bada nehorc ezteçala hura menosprecia, baina guida eçaçue baquerequin, dathorrençát enegana, ecen haren beguira nago anayequin. **12** Eta anaye Apolloz den becembatean, anhitz othoitz eguin draucat ioan ledin çuetara anayequin: baina neholetan-ere eztu vkan vorondateric orain ioaiteco: baina ethorriren da opportunitatea duenean. **13** Veilla eçaçue, çaudete fedean fermu, valentqui perporta çaitsezte, fortifica çaitsezte. **14** Çuen eguiteco guciak charitaterequin eguin bitez. **15** Eta othoitz eguiten drauçet, anayeáç, badaquiçue Estebenen familiá Achaiaco primitién artean dela, eta saindúen cerbitzura bere buruäc eman ditutzela: **16** Çuec-ere çareten suiet halacoén, eta gurequin languiten eta traillaatzen ari den guciaren. **17** Boz naiz bada Estebenen eta fortunaten eta Achaicoren ethorteaz, ceren quen absentíá hec supplitu vkan baituté. **18** Ecen recreatu vkan dituzte ene spiritua eta çuena. Eçagut itzaçue bada halaco diradenac. **19** Salutatzen çaituztez Asiaco Elicéc. Salutatzen çaituztez gure launean anhitz, Aquilac eta Priscillac, bere etcheco Eliçarequin. **20** Salutatzen çaituztez anaye guciéc. Saluta eçaçue elkar pot saindu batez. **21** Ene Paulen escuazco salutationea. **22** Baldin cembeit bada Iesus Christ launari on eztaritzanic, biz anathema, maran-atha. **23** Iesus Christ gure launaren gratiá dela çequin. **24** Ene charitatea çequin gocioquin Iesus Christ launean, Amen.

2 Korintoarrei

1 PAVLEC Iesus Christen Apostolu laincoaren vorondatez denac, eta Timotheo anayeac, laincoaren Eliça Corinthen denari, Achaia gucian diraden saindu guciequin: **2** Gratia dela quequin eta baquea lainco gure Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. **3** Laudatu dela laincoa cein baita Iesus Christ gure launaren Aita, misericordián Aita eta consolatione guciaren laincoa, **4** Gure tribulatione gucian consolatzan gaituena: consola ahal ditzagunçácer-e tribulationetan diradenac, gueuroc laincoaz consolatzan garen consolatione beraz. **5** Ecen nola Christen suffrimenduac gutan abundatzen baitirade, hala gure consolationea-ere abundatzen da Christez. **6** Eta edo afflitzen bagara, çuen consolationeagatic da, eta guc-ere suffritzen ditugun molde bereko suffrimenduén patientián eguiten den saluamenduagatic: edo consolatzan bagara, çuen consolationeagatic da eta saluamenduagatic. **7** Eta gure sperança queçaz duguna fermu da, daquigularic ecen nola suffrimenduetan participant baitzarete, hala consolationean-ere içanen çaretela. **8** Ecen nahi dugu daquicuen, anayeáć, gure affliction Asian heldu içan çaicunaz, ecen cargatu içan garela excessiuoqui ahalaz garaitic, hambat non hersturatan içanez etsi baiquenduen viciaz-ere. **9** Baina gueuroc gure baithan heriotaco sententia vkan dugu: gure baithan fida ezquenteценçá, baina hilac resuscitatzen dituen laincoa baithan: **10** Ceinec hain herio handitaric deliuratu baiquaitu, eta deliuratzan: cein baithan sperança baitugu ecen oraino-ere deliuraturen gaituela. **11** Çuec-ere aiutatzan gaituquelaric guregatic equinen duçuen orationeaz: anhitz personaren respectuz equin çaicun dohainaz, anhitez guregatic esquerrac renda ditecençá. **12** Ecen gure gloriatza haur da, gure conscientiaren testimoniagea ecen laincoaren simplicitarequin eta puritatarequin, ez haraguiren sapientiarequin, baina laincoaren gratiarequin conuersatu vkan dugula munduan, eta principalqui çuec baithan. **13** Ecen scribatzen drauzquicuegun gauçác, eztirade iracurzen edo eçagutzen-ere dituquenez berce: eta sperança dut finerano-ere eçaguturen dituquela. **14** Nola eçagutu-ere baiquaituçue parte, ecen çuen gloriatze garela, çuec-ere gurea beçala Iesus launaren eguncotzat. **15** Eta confidança hunetan nahi nincén lehen çetara ethorri, gratia doblea cindutençá: **16** Eta çetaric Macedoniarat iragan, eta harçara Macedoniaric ethorri çetara, eta queçaz guida nendin Iudeara. **17** Bada

haur deliberatzen nuenean arintassunez vsatu vkan dut? ala deliberatzen ditudan gauçác, haraguiren araez deliberatzen ditut, hala non ni baithan den Bay eta Ez? **18** Aitzitic lainco fidelac badaqui ecen ene çetarato hitza eztela içan Bay eta Ez. **19** Ecen laincoaren Seme Iesus Christ guçaz çuen artean predicatu içan dena, niçaz eta Syluanoz eta Timotheoz, ezta içan Bay eta Ez, baina Bay hartan içan da: **20** (Ecen laincoaren promes guciac hartan Bay dirade, eta hartan dirade Amen) laincoaren gloriatan guçaz. **21** Bada confirmatzan gaituena quequin Christ launean eta vncatua gaituena laincoa da: **22** Ciguilatu-ere gaituena, eta Spirituaren errésac gure bihotzeta eman drauzquiguna. **23** Nic bada laincoa dut testimonio deitzen neure arimaren gain, ecen çuen guppidaz, oraino eznaicela ethorri Corinthera. **24** Ez dominatzen dugulacotz çuen fedearen gainean, baina çuen bozcarioaren aiutaçale garelacotz: ecen fedez çutic çaudete.

2 Baina haur neuror baithan deliberatu vkan dut, çetara tristitarequin berriz ez ethortera. **2** Ecen baldin nic contrista баçitzatet, nor da ni aleguera nençaqueenic, niçaz contrastatu liçatequeen bera baicen? **3** Eta haur bera scribatu vkan drauçet, ethor nadinean tristitiaric eztudançá alegueratu behar nincenetaric: queçaz gucioz fidaz ecen ene alegrancá, çuen guciona dela. **4** Ecen afflictione eta bihotz herstura handitan scribatu drauçet, anhitz nigar chortarequin: ez contrista cindeiztençá, baina eçagut cineçatençá çetara dudan charitate gucizco abundanta. **5** Eta baldin norbeit tristitiaren causa içan bada, eznau ni contrastatu, baina aldez (hura cargago ezteçadan) çuec gucioc. **6** Asco du harc anhitzez equin içan çayon reprotchu hunez. **7** Hala non contrariaora barka diecoquen aitzitic, eta consola deçaquen, tristitiaren handieguiz irets eztadinçá hura. **8** Harren othoitz eguiten drauçet, confirma deçaquen hura baithara charitatea. **9** Ecen fin hunetacotz scribatu-ere drauçet, eçagut neçançá çuen experientiá, eya gauçá gucietara obedient çaretenez. **10** Eta cerbait barkatzen draucaquenari, nic-ere barkatzen draucat: ecen nic-ere baldin cerbait barkatu badut, barkatu draucadanari çuengatic equin draucat Christen beguitharte aitzinean, Satanez ardiets ezgaitecençá. **11** Ecen haren entrepresák badaquizquigu. **12** Goiticoz, ethorriric Troasera Christen Euangilioagatic, borthá irequi баçitadáneare launaz: **13** Eztut vkan paussuric neure spirituan, ceren ezpaineçan eriden Tite neure anaya: baina hetaric congít harturic, ioan nendin Macedoniarát.

14 Esquer bada laincoari bethi Christean triumpha launaren glorián miratzen garela, imagina berera eraciten draucunari: eta bere eçagutzearen vssaina transformatzen gara gloriaric gloriataric, launaren eçagut eraciten draucunari leku gucietan. **15** Ecen Spirituaz beçala.

Christen vssain ona gara laincoagana, saluzaten diradenetan, eta galtzen diradenetan: **16** Laquiteco da, hautan, herio vssain heriotaracotz: eta hetan, vicitze vssain vicitzeta taracotz: eta gauça hautacotzat nor da sufficient? **17** Ecen eztugu, anhitzeç beçala, traffiquic eguiten laincoaren hitzaz, aitzitic integritatez beçala, aitzitic laincoaganic beçala laincoaren aitzinean, Christez minço gara.

3 Hatsen gara berriz gure buruén gommendatzen?

ala behar dugu batzuc beçala, epistola gommendagarriric çuetara, edo çuetaric gommendagarriric? **2** Gure epistolá çuec çarete, gure bihotzetan scribatua, cein eçagutzen eta iracurzen baita guiçon guciéz. **3** Agueri den becembatean ecen Christen epistola guçaz administratua çaretela, scribatua ez tintaz, baina lainco vicieren Spirituaz: ez harrizco tauletan, baina bihotzeco taula haraguiçco etan. **4** Eta halaco confidança dugu Christez laincoa baithan. **5** Ez sufficient garelacotz gure buruz cerbaiten pensatzeco, gueuro organic beçala: baina gure sufficientiá laincoaganic da. **6** Ceinec Testameto berrico ministre sufficient-ere içan bada gloriozo, hambat non Israeleco haourréc ecin behá baitzeçäqueten Moysesen beguithartera, haren beguitharteko gloria fin vkan behar çuenagatic: **8** Nolatan ezta Spirituaren ministerioa gloriozoago içanen? **9** Ecen baldin condemnationetaco ministerioa gloriozo içan bada: iustitiataco ministerioac anhitzez iragaitenago du gloriaz. **11** Ecen baldin fin hartu behar çuna gloriozo içan bada, vnguiz gloriozoago da dagoena. **12** Beraz hunelaco sperançá dugunaz gueroz, minçatzeco libertate handiz vsatzen dugu. **13** Eta ez gara Moysez beçala ceinec estalquia emaiten baitzen bere beguitharte gainean, Israeleco haourréc abolitu behar cenaren finera beha ezeleçatençát. **14** Bada, hayén adimenduac gogortu içan dirade: ecen egungo egunerano estalqui bera dago Testamentu çaharreco lecturán kendu gabea (cein Christez kencen baita) **15** Bainan egungo egun hunetarano Moyses iracurzen denean, estalquia hayén bihotz gainean dago. **16** Bainan launagana conuertit datequeenean kenduren da estalquia. **17** Eta launa Spiritu da: eta launaren Spiritua non, libertatea han. **18** Bada gu gucioc beguithartea aguerturic (aiónios g166)

launaren glorián miratzen garela, imagina berera eraciten draucunari: eta bere eçagutzearen vssaina transformatzen gara gloriaric gloriataric, launaren Spirituaz beçala.

4 Halacotz, ministerio haur dugularic recebitu dugun misericordiaren araez, ezgara naguitzen. **2** Aitzitic iraitzi ditugu ahalquezco estalquiac, ebilten garela ez fineciarequin, eta ez laincoaren hitza falsificatzen dugula, baina eguiaren declarationez approba eraciten ditugula gure buruác guiçonén conscientia gucia baithan, laincoaren aitzinean. **3** Eta baldin gure Euangelioa estalia bada, galtzen diradenén da estalia:

4 Ceinétan mundu hunetaco laincoac itsutu vkan bautitu adimenduac, diot, infideletan, Christ laincoaren imagina denaren gloriaren Euangelioco arguiac hæy arguiric eztaguiençát. (aión g165) **5** Ecen eztugu gure buruác predicatzen, baina Iesus Christ launa: eta gu, çuen cerbitzari garela Iesusgatic. **6** Ecen arguiac ilhumbetic argui leguien erran duen laincoac, argui eguiñ du gure bihotzeten, Iesus Christen beguithartean laincoaren gloriaren eçagutzen illuminatzeco. **7** Bainan thesaur haur lurrezco vncietan dugu, verthute hunen excellentiá laincoaren dençát, eta ez gutaric: **8** Guciyan afflitionen gara, baina ez herten: behartzen gara, baina ez vtziten: **9** Persecutzen gara, baina ez abandonnatzen: iraizten gara, baina ez galtzen. **10** Leku gucietan bethiere Iesus launaren mortificationea gorputzean ekarten dugula lesusen vicitzea-ere gure gorputzean manifesta dadinçát. **11** Ecen gu vici garenoc, bethi heriotara liuratzen gara Iesusgatic, lesusen vicitzea-ere gure haragui mortalean manifesta dadinçát. **12** Hunegatik herioac gutan lan eguiten du, eta vicitzeac çuetan. **13** Eta içanen? **9** Ecen baldin condemnationetaco ministerioa beçala, Sinhetsi vkan dut, eta halacotz minçatu içan naiz: guc-ere sinhesten dugu, eta halacotz minço gara. **14** Daquigularic ecen Iesus launa resuscitat duenac gu-ere lesusez resuscitaturen gaituela, eta ethor eraciren gaituela bere presentiara cuequin batean. **15** Ecen hauc gucioc çuengatic dirade, gratia gúcizco handi haur, anhitzen remerciamenduz redunda dadinçát laincoaren gloriatan. **16** Halacotz, ezgara naguitzen: baina are baldin gure guiçon campocoa corrumpitzen bada-ere: barnecoa ordea arramberritzen da egunetik egunera. **17** Ecen gure afflictione arin artegutitacoac eraguiten du gutan gloriataco piçu excellent excellentqui eternalbat. (aiónios g166) **18** Gauça visibleac consideratzen eztitunguean, baina inuisibleac: ecen visibleac demboratacotz dirade: baina inuisibleac, seculacotz.

5 Ecen badaquigu baldin gure lurreco habitatione hunetaco tabernaclea deseguin badadi, edificiobat laincoaganic badugula, etche escuz eguiñ eztén eternalbat ceruétan. (aiōnios g166) **2** Ecen suspirioz-ere halacotz gaude, gure habitatione cerutic denaz veztitu içatera desir dugula. **3** Badaric-ere baldin veztituac ez billuciac eriden bagaitez. **4** Ecen tabernacle hunetan garenoc, cargaturic suspirioz gaude: ceren desir baitugu ez billuci içatera, baina arreuezitu içatera, iretsi dadinçát mortal dena vicitzeaz. **5** Eta hartara berera gu formatu gaituena laincoa da, Spirituaren errésac eman-ere drauzquiguna. **6** Confidança dugularic bada bethiere eta daquigularic ecen arrotz garela gorputz hunetan, absent gara launaganic. **7** (Ecen fedez gabiltza ez ikustez) **8** Bainan confidança dugu, eta nahiago gara gorputzetic ilki, eta launarequin habitatzera ioan. **9** Eta halacotz dugu desiratzen, bay present bagara, bay absent bagara, haren gogaraco içatera. **10** Ecen guciéc comparitu behar dugu Christen tribunal aitzinean, batbederac gorputzean recebi deçançat eguiñ duqueenaren araura, edo vngui edo gaizqui. **11** Daquigularic bada launazco iciapena cer den guiconac ditugu federa erekarten, eta laincoagana manifestatuac gara: eta sporcu dut, çuen conscientietara-ere manifestatuac garela. **12** Ecen eztrauzquiquegu gure buruäc berriz laudatzen, baina occasione emaiten drauquegu guçaz gloriazeco: duçuençát cer ihardets apparentiaz eta ez bihotzez gloriazen diradenén contra. **13** Ecen adimenduz erautzen bagara laincoari erautzen guiaizquio: edo adimendu onetaco bagara, çuen gara. **14** Ecen Christen charitateac hertsen gaitu: hunez guerthu garelari, ecen baldin bat guciagatic hil içan bida, beraz guciak hil içan diradela. **15** Eta hura guciagatic hil içan da, vici diradenac guehiagoric bere buruëy vici eztiradençát, baina hecgatic hil eta resuscitatu içan denari. **16** Halacotz, guc hemendic harát nehor eztugu eşagutzen haraguieren araeuez: eta baldin Christ haraguieren araeuez eşagutu badugue, orain ordea eztugu guehiagoric eşagutzen. **17** Beraz baldin cembeit, bida Christ launean, biz crearura berri: gauça çaharrac iragan dirade, huná, gauça guciak berri eguiñ dirade. **18** Eta hauc gucioc laincoaganic dirade, ceinec reconciliatu baiquaitu berequin Iesus Christez, eta eman baitraucu reconciliationezco ministerioa: **19** Ecen laincoa Christean cen, mundua berequin reconciliatzen çuela, häy imputatzen etzerautzela berén bekatuac: eta ecarri vkan du gutan reconciliationezco hitza. **20** Harren, Christen icenean embachadore gara, laincoac guçaz othoitz eguiten baleraue beçala:

othoitz eguiten drauquegu Christen icenean, reconcilia çaquizquoten laincoari. **21** Ecen bekaturic eşagutu eztuena, guregatik bekatu eguiñ vkan du: hartan gu laincoaren iustitia eguiñ guentecençát.

6 Bada haren languile garelari, othoitz eguiten-ere badrauquegu, eztuçuen, alfer laincoaren gratiá recebitu. **2** Ecen dio laincoac, Dembora gogaracoan exauditu vkan aut, eta saluamendutaco egunean aiutatu vkan aut. Huná orain dembora gogaracoa, huná orain saluamendutaco eguna. **3** Scandaloric batre deusetan emaiten eztugularic, gure ministerioia vitupera eztadinçát: **4** Bainan gauça guciétan approbatu eracusten ditugularic gure buruäc laincoaren cerbitzari anço, patientia handiz tribulationetan, necessitatetan, hersturétan, **5** Çauriétan, presoindegiétan, tumultuoétan, trabailuétan, veillatzétan, barurétan. **6** Puritatez, eşagutzez, spiritu pacientez, ontassunez, Spiritu sainduaz, hypocrisia gabericor charitatez, **7** Egiazko hitzez, laincoaren botherez iustitiazco harma escuinez eta ezquerrez. **8** Ohorez eta desohorez, fama gaitzez eta fama onez. **9** Seduciçale beçala, eta alabaina eguiati: ez eşagunac beçala, eta alabaina eşagunac: hiltzen baguina beçala, eta huna vici gara: gaztigatzen garenac beçala, eta alabaina ez hilac: **10** Triste beçala, baina bethi aleguera: paubre beçala, baina anhitzen abratsale: deus gabe beçala, eta alabaina gauça gucienc possediçale. **11** O Corinthianoác, gure ahoa irequia da çuetara, gure bihotza largatua da. **12** Etzarete herssiqui habitatzen gutan: baina enserratuac çarete ceuron halsarretan. **13** Bada neure haourrey anço recompensa beraz minço natzaique: larga çaitetztez çuec-ere. **14** Etzateztela infidelequin vztár: ecen cer participatione du iustitiác iniustitiaequin? eta cer communicatione arguiac ilhumbearequin. **15** Eta cer concordia du Christec Belialequin? eta cer parte fidelac infidelarequin? **16** Eta cer consentimendu du laincoaren templeac idolequin? ecen çuec lainco viciaren temple çarete: laincoac erran duen beçala Habitaturen naiz hetan eta ebiliren: eta içanen naiz hayén lainco eta hec içanen dirade ene populu. **17** Harren, ilki çaitetztez hayén artetic, eta separa çaitetztez, dio launac: eta gauça cithalic hunqui ezteçaçuela, eta nic recebituren çaituztet. **18** Eta içanen natzaique çuey Aita, eta çuec içanen çaiçquidáte seme eta alaba, dio laun bothere gicutacoac.

7 Beraz, ene maiteác, promessac ditugunaz gueroz, haraguieren eta spirituaren satsutassun orotaric chahu ditzagun gure buruäc: acabatzen dugularic

sanctificationea, laincoaren beldurrequin. 2 Recebi gaitzaue gu: nehor eztugu iniuriatu, nehor eztugu corruptiu, nehor eztugu pillatu. 3 Eznaiz çuen gratiá: 2 Nola afflictionezco phorogança handitan condemnationetan minço: ecen lehen erran dut hayén alegrancíazco abundantia, eta hayén paubrecia gure bihotzetan çaretela, elkarrequin hiltzeco eta beherá abundant içan den hayén prompt içatearen elkarrequin vitezco. 4 Minçatzeco libertate handia dut abrastassunetan: 3 Ecen testificatzen dut, ahalaren çuec baithan: queçaz gloriatzeco materia handia dut: araez, eta ahalaz garaitic, gogatsu içan diradela: consolationez complitu naiz, bozcarioz hambat eta 4 Othoitz handirequin othoitz eguiten ceraucutela, guehiago bethe naiz, gure tribulatione gucion. 5 Ecen sainduey eguiten, çayen aiutaren gratiá eta Macedoniara ethori eta, eztu vkan gure haraguac communicationea, recebi gueneçan. 5 Eta eztute paussuric batre, baina gucietan affligitu içan gara: sperança guenduen beçala egui, baina bere buruac campotic bataillác, barnetic icidurá. 6 Bainabatitua eman drautzate lehenic launari, eta guero guri, consolatzent dituen laincoac consolatu vkan gaitu laincoaren vorondatez. 6 Tite exhorta gueneçançát, Titeren ethorteaz. 7 Eta ez solament haren ethorteaz, nola lehenetic hassi vkan baitu, hala acaba-ere baina hura queçaz consolatu içan den consolationeaz- leçan çuec baithan gratia haur-ere. 7 Bada gauça ere, contatzent ceraucunean çuen desir handia, çuen gucietan abundos çareten beçala fedez, eta hitzez, eta niagara, çuen eneganaco affectione handia, hala eçagutzez, eta diligentia oroz, eta çuen gureganaco non alegueratuago içan bainaz. 8 Ecen baldin charitatez, eguique gratia hunetan-ere abundos tristetu baçaituztet-ere epistolaz, eztut vrriqui, vrriquitu çareten. 8 Eztut manamenduz erraiten, baina içan baçaitadan-ere, ecen badacussat epistola harc, bercén diligentiaz çuen charitateco leylatarearen-ere demboratacotz badere, tristetu vkan çaituztela. 9 phorogatzeagatic. 9 Ecen eçagutzen duçue Iesus Orain aleguera naiz, ez ceren tristetu içan çareten, Christ gure launaren gratiá, nola çuengatic paubre baina ceren tristetu içan çareten penitentiatara: ecen egui, içan den abrats celaric: haren paubreciáz tristetu içan çarete laincoaren araura, hala non çuec abrats cindieñtençát. 10 Eta gauça hunetan deusetan ezpaitzaique calteric egui, içan gure aldetic. conseillu emaiten dut: ecen haur çuen probetchutaco 10 Ecen laincoaren araezco tristitiá, penitentia da, chazdanic hassi içan cinetenón, éz solament obratzen du, vrriquimendu gaberico saluamendutara: eguiten, baina nahi vkaiten-ere. 11 Orain bada baina mundo tristitiá herioa obratzen du. 11 eguite bera-ere acaba eçaue, nolaco içan baita Ecen horrá, laincoaren araez tristetu içate horrec nahiaren gogo presta, halaco biz acabatzea-ere berac, cein artha handia çuetan obratu vkan du: vkanaren araez. 12 Ecen baldin aitzinetic bida aitzitic cer satisfactionea, aitzitic indignationea, aitzitic gogo prest içatea, nehor duenaren araez gogaraco beldurra, aitzitic desir handia, aitzitic affectione handia, da, eta ez eztuenaren araez. 13 Ecen ezta haur aitzitic mendequioa? gauça gucietan eracutsi içan bercéç solagemendu dutençát, eta çuec aurizqui çarete nola chahu çareten eguitoco hunetan. 12 çaiteztençát, baina egoalqui dembora hunetan çuen Bada baldin scribatu badrauçuet-ere, eztrauçuet abundantia suppli beça hayén peitutassuna. 14 scribatu iniuria egui vkan duenaren causaz, ezeta Hayén abundantia-ere çuen peitutassuna suppli iniuriatu içan denaren causaz, baina çuec baithan deçançát, egoaltassun egui dadinçát. 15 Scribatua manifesta ledinçát guc queçaz dugun arthá laincoaren den beçala, Anhitz bildu çuenac, eztu deus vkan aitzinean. 13 Causa hunegatic consolatu içan gara soberaturic: eta guti çuenac, eztu vkan gutiegui. 17 çuen consolatu içanaz: baina haguitez alegueratuago Ceren ene exhortationea gogaraco içan baitzayó, eta içan gara Titeren alegrançáz, ceren recreatu içan affectionatuago içanez bere buruz çuetara ethori içan baita haren spiritua queçaz guciáz. 14 Eta baldin baita. 18 Etaigorri vkan-dugu harequin batean anyea, cerbaitetan queçaz hura baithan gloriatu içan banaiz, ceinen laudorioa baita Euangilioan Eliça gucietan: 19 eztut ahalqueric recebitu: baina nola gauça guciac (Eta ez solament laudatu, baina elegitu-ere içan da equiaz erran baitrauzquiquegu, hala gure gloriatzea- Elicéz gure bidageco lagun, guçaz administratzetan den ere, ceinez vsatu vkan baitut Tite baithara, eguiá gratia hunequin laun beraren gloriatan eta çuen gogo eriden içan da. 15 Eta haren affectionea handiago da prestaren cerbitzutan) 20 Ihes eguiten draucagula çuetara, orhoitzen denean çuen gucion obedientiaz, huni, nehorc vitupera ezgaitzan guçaz administratzetan eta nola hora recebitu vkan duçuen beldurrequin den abundantia hunetan: 21 Eta procuratzent dugula eta ikararequin 16 Aleguera naiz bida ceren guça on dena, ez launaren aitzinean solament, baina gucietan queçaz assegura ahal bainaite. 22 Etaigorri dugu hequin

gure anyea, cein experimentatu baitugu anhitzetan gratia çuetan abundatzen denagotic. 15 Esquer bada anhitz gauçatan diligent, eta orain vnguiz diligentago laincoari haren dohain erran ecin daitenaz.

çuetan dudan confidança handiagatic. 23 Bada Titez den becembatean ene lagun da eta çuec baithan aiutaçale: eta gure anayéz den becembatean, Elicén embachadore dirade eta Christen gloria. 24 Bada, çuen charitatearen eta gure çueçazco gloriatzearen phorogançá eracutsaú hetara Elicén aitzinean.

9 Eta sainduey eguiten çayen aitáz den becembatean, çuey scribatzea soberancia çayt. 2 Ecen badaquit çuen gogo presta, ceinagatic çueçaz gloriatzen bainaiz Macedoniacoac baithan, ecen Achaia prest dela chazdanic: eta çuetaric heldu den zeloac anhitz persona incitatu vkan du. 3 Igorri vkan ditut bada anaye hauc, gure çueçazco gloriatzea alde hunez vano eztén: erran dudan beçala, prest çaretençát: 4 Baldin Macedoniacoac enequin ethor baditez, eta prestatu gabeac eriden baçaitzatez, ahalque iragan ezteçagun (ezterradançát çuéç) çueçaz gloriati gareneco segurança hunetan. 5 Bada necessario estimatu vkan dut othoitz eguitera anayey, lehenic çuetara datocen, eta lehen acaba deçaten çuen liberalitate aitzinetic declaratua: hura prest dençát liberalitate anço, eta ez cekentassun anço. 6 Eta haur erraiten dut, Cekenqui ereiten duenac cekenqui bilduren-ere du: eta liberalqui ereiten duenac, liberalqui bilduren-ere du. 7 Batbederac bere bihotzean proposatzen duen beçala, begui: ez tristitiarequin edo bortchaz: ecen alegueraqui emaiten duenari on daritza laincoac. 8 Eta botheretsu da laincoa gratia guciaren çuetan abunda eraciteco: gauça gucietan bethiere sufficientia gucia duquelaric, obra on orotara abundos çaretençát: 9 Scribatua den beçala, Distribuita eta eman vkan draue paubrey: haren iustitiá dago seculacotz. (aión g165) 10 Bada hacia ereilleari fornitzent draucanac, ogui-ere iateco diçuela, eta multiplica deçala çuen hacia, eta çuen iustitiaren fructuac augmenta ditzala: 11 Gauça gucietan abrasturic abundos çaretençát simplicitate orotara, ceinec eguiten baitu guçaz esquerrac eman daquizquier laincoari. 12 Ecen oblatione hunen administrationeac eztu saindúen necessitatea supplitzen solament, baina abundatzen-ere badu anhitzec laincoari esquerrac drauzquioten becembatean: 13 (Aiuta hunen phorogança hunez laincoa glorificatzen dutela çuen gogo batetaco suictionearen gainean Christen Euangeliora, eta çuen hetaraco eta gucietaraco communicatione promptoaren gainean) 14 Eta çuengatic othoitz eguiten duten becembatean çuen desira dutelaric, laincoaren

gratia çuetan abundatzen denagotic. 15 Esquer bada laincoari haren dohain erran ecin daitenaz.

10 Gainerocoaz, othoitz eguiten drauçet Christen emetassunaz eta clementiáz, nic neurrec Paulec, presentián çuen artean chipi, baina absentián çuetara hardit naicenac. 2 Othoitz eguiten drauçet bada present niçatequeenean eznaicén hardit hardieça batez, ceinez deliberatzen baitut hardit içatera haraguieren araura ebilen baguinade beçala estimatzen gaituzten batzutara. 3 Ecen haraguian ebilen garelaric, ez gara haraguieren araura bataillatzen: 4 (Ecen gure guerlaco harmadurác eztirade carnal, baina botheretsu laincoaz, fortalecén deseguiteco.) 5 Deseguiten ditugularic conseilluac, eta laincoaren eçagutzearen contra altxatzen den goratassun gucia: eta eramaiteen dugularic captiuo beçala adimendu gucia Christen obedientiaria: 6 Eta prest dugu nondic mendeca gaitecen desobedientia oroz, çuen obedientiá complitu datequeenean. 7 Beguién aitzinean dituçuen gaucetara beha çaudete? baldin edoceinec bere baithan confidança badu Christena dela, aldz pensa beça bere baithan, ecen hura Christena den beçala, halaber gu-ere Christenac garela. 8 Ecen baldin are guehiago cerbait gloriati nahi banaiz gure puissançáz, cein launac eman baitraucu çuen edificationetan, eta ez çuen destructionetan, eznaiz ahalquetu: 9 Irudi eztudançát epistolaz icitu nahi çaituztedala. 10 Ecen epistolác (dioite) graue dirade eta borthitz, baina gorputzaren presentiá flaccu, eta hitza gaichto. 11 Haur estima beça hainac, ecen nolaco baicara hitzez epistoletan absentián, halaco içanen garela presentian-ere eguiñez. 12 Ecen ezgara venturatzen gure buruén bardin eçartera edo comparatzera bere buruäc laudatzen dituzten batzuequin: baina eztute aditzen hec bere buruäc bere buruèquin neurzen ditutzela, eta bere buruäc bere buruèquin comparatzzen ditutzela. 13 Baina gu ezgara gloriaturen gure neurrico eztiraden gaucéz: aitzitic laincoac partitu draucun neurri reglatuaren araez, gloriaturen gara çetarano-ere heldu içan garela. 14 Ecen çetarano heldu içan ezpaguina beçala, ezgara hedatzen behar den baino guehiago: ecen çetarano-ere heldu içan gara Christen Euangilioa: 15 Ez gure neurrico etzén gauçaz gloriatzen guinadelaric, erran nahi dut, berceren trabailluetan: baina sperançă dugularic ecen çuen fedea handi dadinean, gu-ere frangoqui handituren garela assignatu içan çaicun neurrian. 16 Hala non çuec baino aitzinago diraden lekuetan euangeliza deçadan eta ezgaitecen gloria berceri assignatu içan çayón neurrian, erran nahi

du, gauça ia preparatuetan. 17 Bainat gloriatzen dena launean gloria bedi. 18 Ecen berac bere buruä preçatzen duena ezta approbatua, baina launac preçatzen duena.

11 Ainençae supporta appurbat neure erhogoán, baina aitzitic supporta neçaçue. 2 Ecen ielossi naiz çueçaz laincoaren ielosgoaz: ecen preparatu cerauzquiot senhar bati (virgina castabat beçala) Christi, presenta çaitzatedançát: 3 Bainat beldur naiz nolazpait, nola sogueac Eua seducitu vkan baitu bere fineciaz, hala çuen pensamenduac-ere corrupci eztitecen Christean den simplicitatetic. 4 Ecen baldin norbeit ethor baledi guc predicatu eztugun berce Iesusbate predica lieçaquenic, edo baldin berce spiritubat recebitzen bacinduté recebitu eztuquenic, edo berce Euangeliobat recebitu eztuquenic, hura vngui paira cineçaquete. 5 Ecen badaritzat eznaicela deusetan Apostolu excellentenac baino mendreago içan. 6 Eta baldin idiot banaiz-ere minçohan, ez ordea eçagutzean: aitzitic guciz gauça gucietan manifestatu içan gara çuetara. 7 Ala falta eguin dut neure buruären beheratzean, çuec altcha cindeiztençat? eta ceren dohainic laincoaren Euangelia predicatu baitrauquet? 8 Berce Eliçác billuci vkan ditut, hetaric sari hartuz, çuec cerbitza cinçatedançát. 9 Eta çuequin nincenean, eta beharra nuenean eznaiz nagui içan eguitecoan nehoren caltetan: ecen ni falta nincena supplitu vkan dute Macedoniaric ethori içan ciraden anayéc, eta beguiratu içan naiz eta beguiraturen deusetan-ere çuen carga içatetic. 10 Christen eguiá da nitan, ecen gloriatze haur eztela boçaturen enetzat Achaiaco regionétan. 11 Cergatic? ala ceren çuey on eztaritzuedan? laincoac badaqui. 12 Bainat eguiten dudana eguiñen-ere badut: occasione bilha dabilzaney occisionea trenta diecedançát: gloriatzen diraden gauçán gu bay beçalaco eriden ditecençat. 13 Ecen halaco apostolu falsuac, obrari sotil dirade, Christen Apostolutara transformaturic. 14 Eta ezta miresteco, ecen Satan bera-ere transformatzen da arguico Ainguerutara. 15 Ezta beraz gauça handia baldin haren ministreac-ere iustitiataco ministretara transformatzen badirade: ceinén fina hayen obrén araura içanen baita. 16 Berriz diot, nehorc ezteçan estima erhoa naicela: ezpere erho anço-ere recebi neçaçue, ni-ere appurbat gloria nadinçát. 17 Erraiten dudana, eztut launaren araez erraiten, baina erhogoaz beçala, gloriatzeo segurança hunetan. 18 Haraguieren araez anhitz gloriatzen diradenaz gueroz, ni-ere gloriaturen naiz. 19 Ecen gogotic infirmitatetan baicen. 20 banaiz, eznaiz erhoa içanen, ecen eguiá erranen dut:

Ecen suffritzen duçue baldin nehorc suiectionetan eçarten baçaitutzez, baldin nehorc iresten baçaitutzez, baldin nehorc çuena edequiten badrauçue, baldin nehor gaineanca bida, baldin nehorc beguithartean ioiten baçaitutzez. 21 Desohoreren araura diot, gu indar gabe içan baguinade beçala, aitzitic certanere nehor hardit baina (erhoqui minço naiz) hardit naiz ni-ere. 22 Hebraico dirade? ni-ere: Israeltar dirade? ni-ere: Abrahamen haci dirade? ni-ere: 23 Christen ministre dirade? (erho anço minço naiz) areago ni: nequetan, guehiago: çauritan hec baino guehiago: presoindeguitan, guehiago: heriotan, anhitz aldz. 24 luduetaric recebitu vkan dut borz aldz berrogueirá colpe, bat guti aldian. 25 Hiruretan cihorrez açotatu içan naiz, behin lapidatu içan naiz: hiruretan naufragio egui vkan dut: gau eta egun itsas hundarrean içan naiz. 26 Bidetan anhitz aldz, fluuión periletan, gaichtagüün periletan, neure nationecoataric periletan, Gentiletaric periletan, hirian periletan, desertuan periletan, itsassoan periletan, anaye falsuén artean periletan. 27 Trabaillutan eta nequetan, veillatzetan maiz, gossetan eta egarritan, barurétan maiz, hotzean eta billuci içatean. 28 Campotico gauçác daudela bada egun oroz assetiatzen nauenic, cein baita, Eliça guciéz dudan aráhá, 29 Nor affligitzen da, eta ni eznaicén afflitzen? nor scandalizatzen da, eta ni eznaicen erratzen? 30 Baldin gloriatu behar bada, neure infirmitatezco gaucéz gloriaturen naiz. 31 laincoac, cein baita Iesus Christ gure launaren Aita seculacotz benedicatua, badaqui ecen eztiodala gueçcurric. (aión g165) 32 Damaseco hirian regue Aretasen icenean cen gobernadoreac, eçarri vkan çuen goaita Damasecoen hirian, ni hatzaman nahiz. 33 Bainat leihobatetaric sasquian erautsi içan nencen murrutic: eta halatan haren escuey itzur. nenguién.

12 Segur ezta mengoa gloria nadin: ecen ethoriren naiz visionetara eta launaren reuelationetara. 2 Badaçagut guïçon-bat Christ launean hamalaur vrthe baino lehen (ala gorputzetan, eztaquit: ala gorputzetic lekora, eztaquit: laincoac daqui) hirurgarren cerurano harrapatu içan denic. 3 Eta badaquit, halaco guïçona (ala gorputzetan, ala gorputzetic lekora, eztaquit: laincoac daqui) 4 Ecen harrapatu içan dela Paradisura, eta ençun vkan dituela erran ecin daitezqueen hitzac, erraiteco guïçonaren impossibleac. 5 Halacoaz gloriaturen naiz: baina neure buruáz eznaiz gloriaturen, neure gueroz, ni-ere gloriaturen naiz. 6 Ecen baldin gloriatu nahi suffritzen dituçue erhoac, çuhur çaretelaric. 7 banaiz, eznaiz erhoa içanen, ecen eguiá erranen dut:

baina iragaiten naiz, nehorc niçaz estima eztecan nitan ikusten, edo eneganic ençuten duen baino guehiago.

7 Eta reuelationearen excellentiagatic altchegui da hitz gucia. 2 Aitzinetic erran vkan dut, eta berriz eznendinçat, eman içan çait escardabat haraguian, aitzinetic diot, present baninz beçala, eta absent eta Satanen aingueraü ene buffetatzeco, altchegui naicelaric orain scribatzen drauet lehen bekatu eguin eznendinçat. 8 Gauça hunen gainean hiruretan launari duteney, eta goitico guciey, ecen berriz banathor otoitz eguin draucat hura eneganic parti ledinçat. 9 eztudala nehor guppida vkanen. 3 Christ nitan minço Eta erran vkan draut, Asco duc ene gratiáz ecen ene denaren experientiaren ondoan çabiltzatenaz gueroz, puissançá infirmitatean acabatzen duc. Beraz gucziz cein ezpaita infirmo çuetara, baina da botheretsu gogotic lehen gloriaturen naiz neure infirmitatetan, çuetan. 4 Ecen crucificatu içan bada-ere infirmitatez, Christen puissançá nitan habita dadinçat. 10 alabaina vici da laincoaren verthutez: ecen gu-Halacotz dut atsegün hartzen infirmitatetan, iniurietan, ere infirmo gara harequin, baina vici gara harequin necessitatetan, persecutionetan, Christengatico laincoaren verthutez çuec baithara. 5 Çuen buruäc hersturetan: ecen noiz bainaiz impotent, orduan naiz experimentitzague eya fedean çaretenez, çuen botheretsu. 11 Erho içan naiz neure gloriatzean: buruäc phorogaitzague: ala eztituçue çuen buruäc çuec bortchatu nauçue: ecen ni behar nincén çueçaz eçagutzen, ecen Iesus Christ çuetan dela? baldin laudatu, ikussiric ecen eznaiela deusetan Apostolu reprobo ezpaçarete. 6 Bain sperança dut eçaguturen excellentiac baino mendreago içan, deus ezpanaiz-ere. duçuela ecen gu ezzgarela reprobo. 7 Eta otoitz 12 Segur ene Apostolotassunaren seignaleac complitu eguiten draucat laincoari, deus gaizquiric eguin içan dirade çuetan patientia gucirequin eta signorequin eztecazen: ez gu approbatu eriden gaitecençat, eta miracularequin eta verthuterequin. 13 Ecen certan baina çuec vngui daguiyençat, eta gu reprobo beçala berce Eliçäc baino mendreago içan çarete? ni neuror garençat. 8 Ecen deus ecin daidiquegu eguiaren çuen caltetan nagui içan eznaiena baicen? bidegabe contra, baina eguiaren alde. 9 Ecen alegueratzen gara haur barka ieçadaue. 14 Huná, herenci prest naiz gu flaccu garen, eta çuec erscon çareten: eta haur-ere çuetara ethortera: eta eznaiç çuen caltetan nagui desiratzen dugu, diot, çuen perfectionea. 10 Halacotz içanen: ecen eznabila çuen diraden gaucén ondoan, gauça hauc absent naicela scribatzen ditut, present baina ceurón ondoan: ecen haourrécz eztute aitendaco içanen naicenean seueritatez vsat ezteçadançat, thesaurizatu behar, baina aítéc haourrendaco. 15 Eta launac edificationetacoz eta ez destructionetacoz niçaz den becembatean gucziz gogotic despandaturen eman drautan botherearen araura. 11 Gaineraocoaz, dut eta despandaturen naiz çuen arimacgatic: çuec anayeác, aleguera çaitetztez, auança çaitetztez perfect hambat eta guehiago maite çaituztedalaric, gutiago içatera, consola çaitetztez, çareten consentimendu onhetsia banaiz-ere. 16 Bain biz, nic etzaituztedan batetaco, çareten vici baquean, eta charitatezco eta cargatu vkan: ordea sotil içanez, fineciaz hartu vkan baquezco laincoa içanen da çequin. 12 Elkar saluta çaituztet. 17 Çuetaraigorri vkan ditudanetaric batez- eçaçue pot sindu batez. 13 Salutatzen çaituztez ere pillatu vkan çaituztet? 18 Otoitz eguin draucat sindu guciéc. 14 Iesus Christ launaren gratiá, Titeri, eta harequinigorri vkan dut anayebat: ala eta laincoaren charitatea, eta Spiritu sinduaren pillatu vkan çaituztez Titec? ezgara Spiritu batez ebili communicatione dela çequin gucioquin. Amen. ican? ezgara hatz ber-batez ebili içan? 19 Berriz vste duçue ecen gure buruäc excusatzen ditugula çuec baithara? laincoaren aitzinean, Christean minço gara: baina gauça hauc gucioc, gucizco maiteác, çuen edificationeagatic. 20 Ecen beldur dut guertha eztadin, ethor nadinean, nahi etzintuqueitzedan beçalaco eriden etzaitzetedan, eta ni eriden eznadin çueçaz nahi eztuçen beçalaco: nolazpait eztiraden guduac, inuidiác, asserretassunac, liscarrac, gaizquierraiteac, chuchurlác, vrguluac, seditioneac: 21 Eta berriz natherrenean abacha ezneçan neure laincoac çuec baithan, eta nigar eztaguidan lehen bekatu eguin duten anhitzez, eta emendatu eztiradenéz cithalqueriataric, paillardiçataric eta eguin vkan duten insolentiatic.

13 Haur da çuetara ethorten naicén heren aldia
Biga edo hirur testimonioren ahoan fermu içanen

Galaziarrei

1 PAVL Apostoluac (ez guiçonéz ezeta guiçonen partez, baina Iesus Christen eta lainco Aita hura hiletaric resuscitatu duenaren partez.) **2** Eta enequin diraden anaye guciéc, Galatiaco Elicei: **3** Gratia dela chequin eta baquea lainco Aitaganic, eta Iesus Christ gure launaganic. **4** Ceinec bere buruā eman vkan baitu gure bekatuacgatik, idoqui guençançat secula gaichto hunetaric, gure lainco eta Aitaren vorondatearen araura. (aión g165) **5** Hari dela gloria secula seculacotz. Amen. (aión g165) **6** Miraz nago nola horrein sarri, Christen gratiara deithu vkan cenduztena vtziric transportatu içan çareten berce Euangeliotara: **7** Berceric batre eztelaric: baina batzuc trublatzen çaitutzéz, eta nahi duté erauci Christen Euangilioa: **8** Baina baldin gocene, edo Aingueru batec cerutic euangelizatzan badrauçue, euangelizatu drauçuegunaz berceric, maradicatu biz. **9** Lehen erran dugun beçala, orainere berriz diot, Baldin norbeitec euangelizatzan badrauçue recebitu duçuenaz berceric, maradicatu biz. **10** Ecen orain guiçonéz predicatzan dut ala laincoa? ala guiçonén gogara egui nahiz nabila? Segur baldin oraino guiçonén gogaraco baninz, Christen cerbitzari ezninçande. **11** Laquin eraciten drauçuet bada, anayeáć, niçaz predicatu içan den Euangilioa, eztela guiçonaren araura. **12** Ecen eztut hura guiçonganic recebitu ez ikassi: baina Iesus Christen reuelationez. **13** Ecen ençun duçue nola conuersatu vkan dudan Iudaismoan, nola terriblequi laincoaren Eliá persecutzen eta deseguiten nuen: **14** Eta nola probetchatzan nincén Iudaismoan, ene quidetaric anhitz baino guehiago, neure nationean, neure aitén ordenancetara affectione guehienduna nincelaric. **15** Baina laincoaren placera içan denean (ceinec neure amaren sabeleandanic appartatu baininduen eta deithu bainau bere gratiaz) **16** Bere Semearen reuelatzera nitan, hura euangeliza neçançat Gentilén artean, eznaiz bertan conseillatu içan haraguiarequin eta odolarequin: **17** Eta eznaiz Ierusalemera itzuli içan ni baino lehen Apostolu ciradenetara: baina ioan nendin Arabiara: eta harçara itzul nendin Damascera. **18** Gueroztic hirur vrtheren buruān itzul nendin Ierusalemera Pierrisen visitatzera: eta egon nendin harequin amorz egun. **19** Eta berce Apostoluetaric ezneçan ikus lacques launaren anayea baicen. **20** Baina çuey scribatzen drauzquiguedan gaucetan, huná, badiotsuet launaren aitzinean, ecen eztiodala gueçurric. **21** Guero ethor nendin Syriaco

eta Ciliciaco herrietara. **22** Eta nincen beguithartez eçagun gabea ludeaco Eliça Christean ciradeney: **23** Baina solament ençun vkan çuten erraiten cela, Gu berce orduz persecutzen guentuenac, orain predicatzan du berce orduz deseguiten çuen fedea. **24** Eta glorificatzan çuten laincoa nitan.

2 Guero hamalaur vrtheren buruān, berriz igan nendin Ierusalemera Barnabasequin, eta Tite-ere harturic. **2** Eta igan nendin reuelationez, eta hæy communica niecén Gentilén artean predicatzan dudan Euangilioa, baina particularqui estimatan diradeney, neholere alfer laster aznaguian edo egui eznuen. **3** Baina Tite-ere, cein baitzén enequin, Grec bacen-ere, etzedin bortcha circonciditu içatera. **4** Anaye falsu Eliçán bere buruz nahastecatuén causaz, cein sar baitzitecen gure libertate Iesus Christean dugunaren espiä içatera, gu suiectionetara erekar guençatençat. **5** Eta suiectionez ezquitzaizte susmettitu momentbat-ere, Euangelioco eguiáć çuetan iraun leçançat. **6** Eta eztut deus ikassi cerbait diradela irudi dutenetaric (nolaco noizpait içan diraden, etzait deus hunquitzan: ecen laincoac eztu guiçonaren campoco apparentiá hartzen) ecen estimatan diradenéc ezraudaté deus guehiagoric communicatu. **7** Baina contraria, ikussi vkan çutenean ecen Preputioco Euangilioaren predicationea niri eman içan çaitadala, Circoncisioneco Pierrisi beçala: **8** (Ecen Pierris baithan obratu vkan duenac Circoncisioneco Apostolutassunera, obratu vkan du ni baithan-ere Gentiletar.) **9** Eta eçagutu çutenean niri eman içan çaitadan gratiá, Iacquesec eta Cephasec eta Ioannesec (habe diradela estimatuéć) lagunçazco escuinac eman drauzquigute niri eta Barnabasi: gu Gentiletarát guendoacençat eta hec Circoncisioneoçtarat: **10** Solament ausatu gaituzte paubréz orhoit guentecen: eta haren beraren eguitara arathstu içan naiz. **11** Eta ethorri, içan cenean Pierris Antiochera, bekoquiz resisti nieçon hari, ceren reprehenditzeco baitzén. **12** Ecén Iacquesganic batzu ethor citecen baino lehen, Gentilequin batean iaten çuen: baina ethorri içan ciradenean, retira eta separa cedin hetaric Circoncisioneoén beldurrez. **13** Eta simulationez vsatzen çuten harequin batean berce Iiduec-ere: hala non Barnabas-ere erekarri içan baitzén hayén simulationera. **14** Baina ikussi vkan nuenean ecen etzbiltzala oin chuchenez, Euangelioco eguiaren araura, erran nieçon Pierrisi gucien aitzinean, Baldin hi Iudu aicelaric Gentil anço vici bahaiz, eta ez Iudu anço, cergicat Gentilac bortchatzen dituc iudaizatzera? **15** Gu baicara naturaz

ludu, eta ez Gentiletaric bekatore. 16 Daquigularic deçagunçát. 15 Anayeáč, guiçonén ancora minço ecen eztela guiçona iustificatzen Legueco obréz, naiz, Appoinctamendubat guiçon-batena badere, baina Iesus Christen fedea: guc-ere Iesus Christ autoritatez confirmata bada, nehorc eztu hausten ez baithan sinhetsi vkan dugu, iustifica guentecençát emendatzen. 16 Abrahami bada promessac erran içan Christen fedea, eta ez Legueco obréz: ceren çaiquo, eta haren haciari. Eztu erraiten, Eta haciey, haraguirc batre ezpaita iustificaturen Legueco obréz, anhitzez minço baliz beçala: baina batez beçala, 17 Eta baldin Christez iustificatu nahiz gabiltzalaric, Eta hire haciari, cein baita Christ. 17 Haur bida erideiten bagara gueuror-ere bekatore, Christ halacotz diot, lehenetic laincoaz Christen respectuz confirmatu bekattuaren ministre da? Guertha eztadila. 18 Ecen içan den alliançá, laur-ehun eta hoguey eta hamar baldin deseguin ditudan gaujac harçara edificatzen vrtheren buruän ethori içan den Legueac eztuela baditut, transgressor neure buruä eguiten dut. 19 hausten, promessa aboli deçançát. 18 Ecen baldin Ecen ni Legueaz Legueari hil içan nazayó, laincoari heretagea Leguetic bada, ez ia promesetic: baina vici nequionçat, Christequin batean crucificatu içan Abrahami promesetic eman vkan drauca laincoac. naiz. 20 Bada vici naiz, ez guehiagoric ni, baina 19 Certaco da beraz Leguea? Transgressionén causaz vici da nitan Christ eta orain haraguian vici naicen eratchequi içan da, ethor leiteno haci hura ceini vicitzeaz laincoaren Semearen fedea vici naiz, promessa egui içan baitzayó, eta Leguea ordenatu ceinec onhetsi vkan bainau, eta eman vkan baitu içan da Ainguieruéz, Ararteco baten escuz. 20 Eta bere buruä enegatic. 21 Eztut abolitzen laincoaren Arartecoza ezta batena: baina laincoa bat da. 21 gratiá: ecen baldin iustitiá Legueaz bida, beraz Christ Leguea beraz laincoaren promessén contra eratchequi içan da? Guertha eztadila. Ecen eman içan baliz mengoa gabe hil içan da.

3 O Galatiano çoroác, norc encantatu çaitutzéz
eguia obedi ezteçaüen? ceiney beguién aitzinean
lehenetic representatu içan baitzaiçue Iesus Christ,
çuen artean crucificatua? 2 Haur solament iaque
nahi dut çuetaric, Legueco obréz Spiritu saindua
recebitu vkan duçue, ala fedearen predicationeaz? 3
Hain çoro çarete, Spirituaz hassiric, orain haraguiaz
acaba deçaüen? 4 Alfer hambat suffritu vkan
duçue? baldin alfer-ere bida. 5 Bada, Spiritua
çuey fornitzenten drauçuenac, eta verthuteac çuetan
obratzen dituenac, Legueco obréz eguiten du,
ala fedearen predicationeaz? 8 Eta Scripturác
aitzinetic ikussiric ecen fedea laincoac iustificatzen
dituela Gentilac, aitzinetic euangelizatu vkan drauca
Abrahami, cioela, Benedicatuac içanen dituc hitan
Gende guciac. 9 Bada, fedezcoac benedicatzen
dirade Abraham fidelarequin. 10 Ecen norere Legueco
obretaric baitirade, maledictionearen azpian dirade:
ecen scribatua da, Maradicatua da norere ezpaita
egonen Legueco liburän scribatuc diraden gauça
gucietan, hec egui ditzançát. 11 Eta Legueaz
nehor eztela iustificatzen laincoa baithan, gauça
claroa da: ecen iusto fedez vicico da. 12 Eta Leguea
ezta fedetic: baina gauça hec eguiñen
dituen guiçona, vicico da hetan. 13 Baina Christec
redemitu vkan gaitu Leguearen maledictionetic, bera
guregatic maledictione egui içanic: (ecen scribatua
da, Maradicatua da çurean vrkatua den guci) 14
Abrahamen benedictionea Gentiletarac hel ledinçát
ludu, eta ez Gentiletaric bekatore. 16 Daquigularic deçagunçát. 15 Anayeáč, guiçonén ancora minço
ecen eztela guiçona iustificatzen Legueco obréz, naiz, Appoinctamendubat guiçon-batena badere, baina Iesus Christen fedea: guc-ere Iesus Christ autoritatez confirmata bada, nehorc eztu hausten ez baithan sinhetsi vkan dugu, iustifica guentecençát emendatzen. 16 Abrahami bada promessac erran içan Christen fedea, eta ez Legueco obréz: ceren çaiquo, eta haren haciari. Eztu erraiten, Eta haciey, haraguirc batre ezpaita iustificaturen Legueco obréz, anhitzez minço baliz beçala: baina batez beçala, 17 Eta baldin Christez iustificatu nahiz gabiltzalaric, Eta hire haciari, cein baita Christ. 17 Haur bida erideiten bagara gueuror-ere bekatore, Christ halacotz diot, lehenetic laincoaz Christen respectuz confirmatu bekattuaren ministre da? Guertha eztadila. 18 Ecen içan den alliançá, laur-ehun eta hoguey eta hamar baldin deseguin ditudan gaujac harçara edificatzen vrtheren buruän ethori içan den Legueac eztuela baditut, transgressor neure buruä eguiten dut. 19 hausten, promessa aboli deçançát. 18 Ecen baldin Ecen ni Legueaz Legueari hil içan nazayó, laincoari heretagea Leguetic bada, ez ia promesetic: baina vici nequionçat, Christequin batean crucificatu içan Abrahami promesetic eman vkan drauca laincoac. naiz. 20 Bada vici naiz, ez guehiagoric ni, baina 19 Certaco da beraz Leguea? Transgressionén causaz vici da nitan Christ eta orain haraguian vici naicen eratchequi içan da, ethor leiteno haci hura ceini vicitzeaz laincoaren Semearen fedea vici naiz, promessa egui içan baitzayó, eta Leguea ordenatu ceinec onhetsi vkan bainau, eta eman vkan baitu içan da Ainguieruéz, Ararteco baten escuz. 20 Eta bere buruä enegatic. 21 Eztut abolitzen laincoaren Arartecoza ezta batena: baina laincoa bat da. 21 gratiá: ecen baldin iustitiá Legueaz bida, beraz Christ Leguea beraz laincoaren promessén contra eratchequi içan da? Guertha eztadila. Ecen eman içan baliz mengoa gabe hil içan da.

Leguea ceinec viufiga ahal leçan, segur Leguetic
liçate iustitiá. 22 Baina ertsı vkan du Scripturác
gucia bekattuaren azpian, promessa Iesus Christen
fedea eman lequiençát sinhesten duteney. 23 Bada
fedeal ethor cedin baino lehen, Leguearen azpian
beguiratzenten guinen ertsiac reuelatzeco cen federa
heltzeco. 24 Bada, Leguea gure pedagogi içan
da Christgana, fedez iustifica guentecençát. 25
Baina fedea ethoriz gueroztic, ezgara guehiagoric
pedagogoren azpian. 26 Ecen guciáç laincoaren
haour çarete Iesus Christ baithango fedea. 27 Ecen
batheyatu içan çareten guciéc Christ iaunci vkan
duçue. 28 Ezta Iuduric ez Grecquic, ezta sclaboric
ez libreric, ezta arric ez emeric: ecen çuec gucioc
bat çarete Iesus Christean. 29 Eta baldin çuec
Christenac baçarete, beraz Abrahamen haci çarete,
eta promessaren araez heredero.

4 Eta haur erraiten dut, Herederoa haour deno,
ezta different deusetan cerbitzariaganic, gauça
gucien iabe badere: 2 Baina tutorén eta curatorén
azpico da aitzá ordenatu içan çayón demborarano 3
Hala gu-ere haourrac guinenean mundo elementén
azpiratuac guinén suiectionetan: 4 Baina ethori içan
denean demboraren complimentua,igorri vkan du
laincoac bere Semea emaztetic eguna, eta Leguearen
azpico eguna: 5 Leguearen azpico ciradenac redemi
litzançát, haourrén adoptionea recebi guençançát. 6
da, Maradicatua da çurean vrkatua den guci) 14
Eta ceren haour baitzarete,igorri vkan du laincoac
Abrahamen benedictionea Gentiletarac hel ledinçát
çuen bihotzetzara bere Semearen Spiritua, oihuz
Iesus Christez, eta Spirituaren promessa fedez recebi
dagoela, Abba, erran nahi baita, Aita. 7 Bada

guehiagoric ezaiz sclabo, baina semé: eta baldin nescatoaren semeac librearen semearequin. 31 Bada, seme bahaiz, laincoaren heredero-ere Christez. 8 Bainoa eçagutzen etzendutenean cerbitzatzen centuzen naturaz lainco eztiradenac. 9 Bainoa orain laincoa eçagutzen duçuenaz gueroz, baina aitzitic laincoaz eçagutu çaretenaz gueroz, nola conuertitzen çarete harçara element infirmoetara eta paubretara, cein ohi beçala cerbitzatu nahi baitituqe? 10 Egunac beguiratzent dituqe eta hilebetheac, eta demboráca eta vrtheac. 11 Beldurra dut çueçaz, alfer trabaillatu naicén çuec baithan. 12 Çareten ni beçala: ecen ni-ere çuec beçala naiz: anayeác, othoitz eguiten drauquet: ni deusetan eznauque iniuriatu vkan. 13 Eta badakuque nola haraguiaren infirmitaterequin euangelizatu vkan drauquedan lehen. 14 Eta niçaz ene haraguiian eguiten cen experientia eztuque menospreciatu ez arbuiatu vkan, aitzitic laincoaren Ainguerubat beçala recebitu vkan nauque, bayeta Jesus Christ beçala. 15 Ceric cen bada çuen dohainontassuna? ecen testificatzen drauquet, baldin possible içan albaliz, çuen beguiac idoquiric eman cendrauzquedetela. 16 Etsay eguin natzaïque egua erraiten drauquedanear? 17 Çueçaz ielossi dirade, ez onetacotz baina aitzitic idoqui nahi çaitutzéz berac desira ditzäquençat. 18 Bainoa on da anhitz onhestea gauça onean bethiere, eta ez solament çuec baithan present naicenean. 19 Neure haourtoác, ceinéz berriz ertzeco penatan bainaiz, Christ forma daiteno çuetan. 20 Nahi nuque orain çuequin içan, eta cambiati neure voza: ecen dudatan naiz çueçaz. 21 Erradaque Leguearen azpico içan nahi çaretenéc, Leguea eztuque ençuten? 22 Ecen scribatua da Abrahamec bi seme vkan ciutela: bat nescatoaganic, eta bat libreaganic. 23 Bainoa nescatoaganicoa haraguiaren araez iayo içan cen, eta libreaganicoa, promessaren partez. 24 Gauça hauc comparationez erraiten dirade. Ecen hauc dirade bi alliançác, bata da Sinaco menditic Agar, suiectionetara engendratzen duena: 25 (Ecen Sina mendibat da Arabian Ierusalemera oraingoari ihardesten draukanic) eta bere haourrequin cerbitzutan dena: 26 Bainoa Ierusalemera gorá, libre da, cein baita gure gución ama. 27 Ecen scribatua da, Alegueradi steril ertzen ezaicená: dendadi eta heyagora egui ertzeco penan ezaicená: ecen guehiago ditun vtziaren haourrac ecen ez senhardunarenac. 28 Gu bada, anayeác, Isaac beçala promessezco haour gara. 29 Bainoa nola orduan haraguiaren araez sorthuac persecutatzen baitzuen Spirituaren araez sorthua, hala orain-ere. 30 Bainoa cer dio Scripturac? Egotszquic campora nescatoa eta haren semea: ecen eztic heretaturen

5 Beraz Christec libre egui gaituen libertatean, çaudete fermu, eta berriz etzaiteztela eduqui suiectionezco vztarriaz. 2 Huná, nic Paulec erraiten drauquet ecen baldin circoncidi baçaitzetz Christ etzaiçuela deus probetchaturen. 3 Eta testificatzen draucat berriz circonciditzen den guiçon guciari, ecen hura Legue guciaren beguiratzera çordun dela. 4 Christez gabetu çarete Legueaz iustificatu nahi çareten gucioc: eta gratiatic erori çarete. 5 Ecen gu fedetic den Spirituaz iustitiazco sperançaren beguirgaude: 6 Ecen lesus Christean ez circoncisioneac du deus balio, ezeta preputioac: baina charitatez obratzen duen fedeac. 7 Vngui laster eguiten cenduten, norc empatchatu çaitutzéz, egua obedi etzeneçaten? 8 Persuasione hori ezta çuec deitzen çaituztenaganic. 9 Altchagarri appurbatec orhe gicia mincen du 10 Ni seguratzen naiz çueçaz gure launean, ecen eztuçuela berce sendimenduric vkanen: baina çuec trublatzen çaituztenac, ekarrien du condemnatione, norere baita hura. 11 Bada niçaz den becmbatean, anayeác, baldin are circoncisionea predicatzen badut, cergicat are persecutatzen naiz? beraz abolitu da crutzeazco scandaloa. 12 Ailitez trenta çuec trublatzen çaituztenac. 13 Ecen, anayeác, çuec libertatera deithu içan çaréte: solament beguirauque, libertatea eztén haraguiari occasionetan: baina elkar charitatez cerbitza eçaüe. 14 Ecen Legue gicia hitz batetan complitzen da, cein baita, Onhetsiren duc eure hurcoa eure buruá beçala. 15 Baldineta elkar aussiquiten eta iresten baduque: beguirauque bata berceaz consumi etzaitetzen. 16 Eta haur erraiten drauquet, Spirituaren araura ebil çaitetzet: eta haraguiaren guthiciac eztitzäuelä compli. 17 Ecen haraguiac guthiciatzen du Spirituaren contrá, eta Spirituac haraguiaren contra: eta gauça hauc elkarren contra dirade: hala non nahi dituquen gauça guciak ezpaitituqe eguiten. 18 Baldineta Spirituaz guidatzen baçarete, etzarete Leguearen azpico. 19 Bada, cogueriac dirade haraguiaren obrác, cein baitirade, adulterioa, paillardicá, satsutassuna, insolentiá, 20 Idolatriá, poçoíqueria, etsaigoác, bekaizieria, asserretassunac, liscarrac, diuisioneac, heresiá, 21 Inuidiá, guica-erhaitecác, hordinieriá, gormandiciá, eta hauc irudiak, gauça hauc aitzinetic erraiten drauzquiqet, lehen-ere erran dudan beçala: ecen halaco gauçác eguiten dituztenéc laincoaren resumá heretaturen eztutela. 22 Bailla Spirituaren fructua da charitatea, alegrançá, baquea, spiritu

patienta, benignitatea, ontassuna, fedea, emetassuna, temperantiá. 23 Hunelacoén contra legueric ezta. 24 Ecen Christen diradenéc haraguia crucificatu duté affectionéquin eta guthiciéquin. 25 Baldin vici bagara Spirituz, Spirituz ebil-ere gaitecen. 26 Ezgaitecela vana-gloria guthicioso equin, elkar tharritatuz, elkargana inuidia vkanez.

6 Anayeác, baldineta erori içan bada guiçonbat cembeit faltatan, quec spiritual çaretenoc goiti eçaçue haina emetassunetaco spiriturequin: consideratzen dualaric eure buruä, hi-ere tenta ezadin. 2 Elkarren cargác egar itzaçue: eta halaz compli eçaçue Christen Leguea. 3 Ecen baldin norbeitec vste badu cerbait dela, deus eztelaric, harc bere fantasiaz bere buruä enganatzen du. 4 Bada bere obrá experimenta beça batbederac: eta orduan bere baithan gloria vkanen du, eta ez berceric baithan. 5 Ecen batbederac bere cargá ekarriren du. 6 Bada communica bieçó hitzean iracasten denac, bere iracasleari, on guciataric. 7 Etzaiteztela engana: Iaincoa ecin escarnia daite: ecen cer-ere ereinen baiitu guiçonac, hora bildurenere du. 8 Ecen bere haraguiaaren ereiten duenac, haraguitic bilduren du corruptione: baina Spirituaren ereiten duenac, Spiritic bilduren du vicitze eternala. (aiōnios g166) 9 Bada vnguigueitz ezgaitecela enoya: ecen bere sasoinean bilduren dugu, baldin lacho bilha ezpagaitez. 10 Bada dembora duguno, daguiiegun vngui guciez, baina principalqui fedeco domesticoey. 11 Badacussaçue cein letra lucez scribatu drauquedan neure escuz. 12 Nor-ere nahi baitirade apparent eracutsi haraguian, hec bortchatzen çaituztez circonciditu içatera: solament Christen crutzeagatic persecutioneric suffri ezteçatençát. 13 Ecen circonciditzen diradenéc berec-ere eztute Leguea beguiratzen: baina nahi duté quec circoncidi çaitezten, çuen haraguian gloria ditecencát. 14 Bainaniri guertha eztaquidala gloria nadin Iesus Christ gure launaren crutzean baicen: ceinez mundua niri crucificatu baitzait, eta ni munduari. 15 Ecen Iesus Christean ez circoncisioneac du deusbalio, ez preputioac, baina creatura berriac 16 Eta nor-ere regla hunen araura ebilten baitirade, baquea içanen da hayén gainean eta misericordia, eta Iaincoaren Israelen gainean. 17 Hemendic harát nehorc enoyuric eztidala: ecen nic Iesus launaren mercác dacazquet neure gorputzean. 18 Anayeác, Iesus Christ gure launaren gratiá dela, çuen spirituarequin. Amen.

Efesoarrei

1 Paul laincoaren vorondatez Iesus Christen Apostoluac Iesus Christ launean Ephesen diraden sainduey eta fideley: **2** Gratia dela quequin eta baquea Iainco gure Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. **3** Laudatu dela Iaincoa cein baita Iesus Christ gure launaren Aita, ceinec benedicatu baiquaitu benedicioin spiritual gucian, ceruètan Christ baithan: **4** Nola elegitu vkan baiquaitu hartan mundua funda cedin baino lehen, saindu guinençat eta irreprehensible haren aitzinean charitatez: **5** Ceinec predestinatu vkan baiquaitu bere baithan adopta guençançat Iesus Christez, bere vorondatearen placer onaren araura, **6** Bere gratiazco gloriaren laudoriotan, ceinez bere gogaraco eguin baiquaitu bere maitean. **7** Ceinetan baitugu redemptionea haren odolaz, cein baita bekatuén barkamendua haren gratiazco abrastassunaren araura: **8** Ceinetaric gaindi eraguin baitu abundosqui gure gainera sapientia eta intelligentia gucitan: **9** Guri eçagut eraciric bere vorondatearen mysterioa, bere placer onaren araura, cein lehendanic ordenatu baitzen bere baithan: **10** Demborén complimentuaren dispensationean gucien elkargana blitzera Christean, hambat ceruètan diradenén nola lurrean, hora bera baithan: **11** Ceinetan eguin-ere baicara haren heretage, predestinatu içanic, haren ordenançaren araura, ceinec gauça guciac eguiten baititu bere vorondateco conseilluaren araura. **12** Haren gloriaren laudoriotaco garençat, lehenetaric Christ baithan sperança vkan duguno. **13** Ceinetan çuec-ere sperança vkan baituque eguiazco hitza ençun vkanic, cein baita, çuen saluamendutaco Euangilioa: ceinetan sinhetsi-ere vkanic, ciguilatu içan baitzarete promessaren Spiritu sainduaz: **14** Cein baita gure heretagearen errésa, haren possessione conquestuaren redemptionerano haren gloriaren laudoriotan. **15** Halacotz ni-ere ençunic Iesus launean duçuen fedea, eta saindu guciataraco charitatea, **16** Eznaiz guelditzen çuengatic gratiën rendatzetic, mentione çueçaz eguiten dudala neure othoitzen. **17** Iesus Christ gure launaren Iaincoac, Aita gloriazcoac diçuençat sapientiataco eta reuelationetaco Spiritua, haren eçagutzearen vkaiteco: **18** Çuen adimenduco beguiac illuminaturic: daquïençat ceric den haren vocationearen sperançá, eta ceric den haren heretageco gloriaren abrastassuna sainduetan: **19** Eta ceric den haren botherearen handitassun excellenta sinhesten dugunotara, haren bothere borthitzaren operationez, **20** Cein eracutsi vkan baitu Christ

baithan, hora hiletaric resuscitaturic eta iar eraciric bere escuinean ceruètan, **21** Principaltassun, eta puissance, eta verthute, eta dominatione ororen garayan, eta ez solament secula hunetan baina ethortecan-ere aippatzen den icen ororen garayan. **(aión g165)** **22** Eta gauça guciac haren oinén azpico sieti eguin vkan ditu, eta bera ecarri vkan du gauça ororen garayan Eliçaren buru içateco: **23** Cein baita haren gorputz, eta gauça guciac gucietan complitzen dituaren complimendu.

2 Eta çuec viuificatu çaituzte hilac cinetelaric faltetan eta bekatueta: **2** Ceinétan noizpait ebili içan baitzarete mundu hunen cursuaren araura, airearen bothereco princearen araura, cein baita desobedientiazco haourretan orain obratzan duen spiritua: **(aión g165)** **3** Ceinén artean guc guciet-ere noizpait conuersatu vkan baitugu gure haraguieren guthicietan eguiten guentuela, haraguieren eta gure pensamenduén desirac: eta naturaz hiraren haour guinén berceac-ere beçala. **4** Baino Iainco misericordiaz abratsac bere charitate handi gu onhetsi gaituenagatic, **5** Eta bekatuç hilac guinelaric, elkarrequin, Christez viuificatu vkan gaitu, ceinen gratiaz saluatu içan baitzarete: **6** Eta resuscitat vkan gaitu elkarrequin eta iar eraci ceruètan Iesus Christean. **7** Eracuts leçançat ethorteco diraden seculeten bere gratiaren abrastassun abundanta bere gureganaco benignitateaz Iesus Christean. **(aión g165)** **8** Ecen gratiaz saluatu içan çarete fedearen moienez: eta hori ez çuetaric: Iaincoaren dohaina da: **9** Ezobréz, nehor gloria eztadinçat. **10** Ecen haren obrá gara Iesus Christean creatuac obra onetara, cein preparatu baititu Iaincoac hetan ebil guenteценçat. **11** Halacotz, orhoit çaitetze nola çuec noizpait Gentilac haraguian, Preptiu deitzen baitzineten, haraguian Circoncisione deitzen denaz eta escuz eguiten denaz, **12** Baitzineten dembora harten Christ gabe, Israeleco republicarequin deus communic etzindutelaric, eta promessaren alliançetaric estranger, sperançaric etzindutelaric, eta Iainco gabe munduan cinetelaric: **13** Baino orain Iesus Christean, çuec noizpait baitzineten vrrun, hurbildu içan çarete Christen odolaz. **14** Ecen hora da gure baquea, biac bat eguin dituena, eta bién arteco paretaren cerrailua hautsi duena: **15** Bere haraguiaz abolituric etsaigoá, cein baita, manamenduetaco leguea, ordenancetan consistitzen dena, biéz bere baithan guion berribat eguin leçançat, baquea eguiten luela. **16** Eta biac gorputz batetan reconcilia lietzonçat, Iaincoari crutzeaz, harten etsaigoá deseguinic. **17** Eta ethorriric euangelizatu vkan drauçue baquea, çuey

vrrongoey, eta hæy huribilecoey. 18 Ecen harçaz dugu biéc Spiritu batetan sartze Aitagana. 19 Etzarete beraz guehiagoric estrangér eta campoco, baina saindúen burgesquide, eta laincoaren domestico: 20 Apostoluén eta Prophetén fundament gainean edificatuac, ceinen har cantoin principala baita Jesus Christ bera: 21 Ceinetan edificio gucia elkarri eratchequiric, handitzen baita, temple saindu içateco launean: 22 Ceinetan çuec-ere elkarrequin edificatzen baitzarete laincoaren tabernacle caretencát, Spirituaz.

19 Eta eçagut deçaquen Christen amorio eçagutze gucia iragaiten duena: compli çaitetzençat laincoaren complimentu gucian. 20 Bada gutan obratzaren duen bohereaz gauça gucién eguitera, escatzen garen edo pensatzen dugun baino abundantquiago boheretsu denari, 21 Dela gloria Eliçán Jesus Christez, generatione gucietan secula seculacotz. Amen. (añón 9165)

4 Otoitz eguiten drauquet bada nic, bainaiz presoner

4 Otoitz eguiten drauquet bada nic, bainaiz presoner
qure launean, ebil caitezten deithu ican careten

3 Causa hunegatic ni Paul Iesus Christen presonér vocationeari dagocan beçala, 2 Humilitate eta naiz çengatic, baitzarete Gentil. 2 Baldin behinçat emetassun gucirequin, spiritu patient batequin, ençun vkan baduque quec baithara eman içan elkar supportatzan duçuelaric charitatez: 3 Arhatstu caitadan laincoaren gratiareni dispensationea. 3 Nola çaretelaric Spirituaren vnitatearen beguiratzena laincoac reuelationez eçagut eraci drautan mysterioa baquezco lotgarriaz. 4 Gorputzbat da eta Spiritubat, (lehen hitz gutitan scribatu drauçuedan beçala: 4 deithu-ere içan çarenen beçala çuen vocationearen Haren iracurtzetic eçagut ahal deçaqueue ceric den sperança batetara: 5 launbat, Fedebat, Baptismobat: ene eçagutzear Christen mysterioan.) 5 Cein ezpaita 6 Gucién lainco eta Aitabat, cein baita gucién gainean, eçagutu içan guiconén seméz iragan generationetan, eta gucién artean, eta çuetan guiciotan. 7 Baina orain reuelatu içan çayen beçala haren Apostolu eta guitaric batbederari gratia eman içan çayó Christen Propheta sainduey Spirituaz: 6 Ecen Gentilak diradela dohainaren neurriaren araura. 8 Halacotz dio, Goiti herederoquide eta gorputz batetako bereko eta iganic captiuo eraman vkan du captiuitatea, eta haren promessean participant Christean Euangelloaz. eman drauzte dohainac guiconey. 9 Eta igaite hura 7 Ceinen ministre eguiñ içan bainaiz laincoaren cer da, lehen lurreco parte behera hautara iautsi-gratiaren dohainaren araez, cein eman içan baitzait ere dela baicen? 10 lautsi içan den hura bera da haren botherareen operationearen araez. 8 Niri igan-ere dena ceru gucién garaira, gauça guiac bada saindu guicietako chipienari eman içan çait bethe litzançát. 11 Harc bada eman ditu batzu, gratia haur, Gentilén artean Christen abrastassun Apostolu içateco: eta berceac, Propheta: eta berceac, comprehendi ecin daitenaren euangelitzeco, 9 Eta guciey manifestatzeco ceric den mysterio bethidanic laincoa baithan estalia cenaren communionea, ceinec gauça guiac creatu baithitu Iesus Christez: (aión g165) 10 Orain maniferta daquiençat Elicáz ceruètaco principaltassuney eta botherey laincoaren sapientia anhitz maneraz diuersa: 11 Iesus Christ gure launean eguiñ vkan duen ordenançan eternalaren araua: (aión g165) 12 Ceinez baitugu libertate eta sartze confidanciarequin, hura baithan dugun fedeaz. 13 Halacotz, nago requerimenduz etzaitezten enoya ene çengatico afflictioneacgatic, cein baita çuen Christ: 16 Ceinetaric gorputz guiac vngui iunctatur, belhaunac Iesus Christ gure launaren Aitagana, 15 membrotaric batbederaren neurriko indarraren araura Ceinaganic ahaidebastun gucia ceruétan eta lurrean hartzan baitu gorputzeco hacitze, bere buruaren deitzen baita, 16 Eman dieçaquençat, bere gloriaren edificationetan charitatez. 17 Haur bada erraiten abrastassunaren araez, indarrez fortifica çaitetzet dut, eta launaz requeritzen çaituztet, guehiagoric haren Spirituaz barneco guiconean: 17 Eta habita etzaitezten ebil berce Gentilak dabiltzan beçala dadiñ Christ fedez çuen bihotzeten: 18 Charitatean berén adminduko vanitatean, 18 Adimenduz erro eguiñic eta fundaturic, comprehendi ahal ilhunduac diradelaric eta laincoaren vicitzetic deçaquen saindu guiciequin ceric den çabaltassuna appartatuac, hetan berén bihotzeco gogortassunetik eta lucetassuna, barnatassuna eta goratassuna: den ignorantziaren causaz: 19 Eta sendimendu

gabeturic, bere buruac abandonnatu vkan dituzté duçuelaric launari placent çayona cer den. 11 Eta dissolutionetara, cithalqueria ororen eguitera, appetitu ezteçauela communica ilhumbearen obra fructu desordenaturequin. 20 Bainha quec eztuque hala ikassi gabetan, baina aitzitic reprehendi-ere itzaüe. 12 Ecen vkan Christ: 21 Baldin behinçát hura ençun vkan heçaz ichilic eguiten diraden gaucén erraitea-ere baduçue, eta harçaz iracatsiac baçarete, eguiá lesus dishonestate da. 13 Bainha gauça guciad, camporatzan baithan den beçala: 22 Ken deçaçuen leheneco diradenean arguiaz, manifestatzan dirade: ecen guciad conuersationeaz den bescembatean guiçon çaharra, manifestatzan duena, arguia da. 14 Halacotz erraiteen enganagarritzco guthicién araura corruptitzen dena: du, Iratzar adi lo atzaná, eta iaiqui adi hiletaric, eta 23 Eta arramberri çaitetzten çuen adimenduco arguituren au Christec. 15 Gogoauçue bada nola spirituan: 24 Eta iaunz deçaçuen guiçon berria, cein çuhurqui ebil çaitetzquen, ez erho anço, baina çuhur laincoaren araura creatu içan baita iustitiatan eta anço: 16 Recrubatzen duçuelaric demborá: ecen equiazco saindutassunetan. 25 Halacotz, gueçurra egunac gaitz dirade. 17 Halacotz, etzaretela çuhurtzia kenduric, minça çaitetzeguiaz batbedera cein gabe, baina aditzale ceric den launaren vorondatea. çuen hurcoarequin: ecen elkarren membro gara. 26 18 Eta etzaretela hordi mahatsarnoz, ceinetan Asserre çaitetz, eta bekaturic eztoguiuela: iguzquia dissolutione baita: baina bethe çaitetzte Spirituaz: 19 eztadila etzin çuen asserretassunaren gainean: 27 Minçatzen çaretela quen artean psalmuz, laudorioz Eta Iekuric eztemoçuela deabruari. 28 Ebaisten eta cantu spiritualez: cantatzen eta resonatzen çuenac ezteçala guehiagoric ebats: baina aitzitic drauçauela launari çuen bihotzean. 20 Gratiac-ere trailla bedi on daten gauçaric eguiten duela, beharra rendatzen drautzauela bethiere gauça guciéz, lesus duenari emaiteco duençát. 29 Hitz corruptitür Christ gure launaren icenean, gure lainco eta Aitarit: batre quen ahotic ilki eztadila, baina cembeit bada, 21 Elkarren suiet çaretelaric laincoaren beldurrequin. edificationearen vsançaco on datenic, ençuten 22 Emazteáç, çuen senharrén çareten suiet, launaren duteney gratia eman diecençát. 30 Eta ezteçauela beçala: 23 Ecen senharra da emaztearen buru, Christ-contrista laincoaren Spiritu saindua, ceinez cigiliatuc baitzarete redemtioneco eguneicotzát. 31 Samindura saluadorea. 24 Bada, nola Eliçá baita Christen eta colera, eta hira, eta oihu, eta gaitzerraite gicia suiet, hala emazteac-ere diradan bere senharrén çuetaric ken bedi, malitia guciarequin. 32 Bainha suiet gauça gucietan. 25 Senharráç, çuen emaztey çareten elkargana benigno, misericordioso eta elkarri barkaçale, laincoac Christez barkatu vkan drauçuen beçala.

5 Çareten bada laincoaren imitaçale haour maite anço: 2 Eta ebil çaitetzte charitatean Christec-ere onhetsi vkan gaituen beçala, eta liuratu vkan baitrauca bere buruä guregatic oblatione eta sacrificio laincoari, vssain onezco vrinetan 3 Bada, paillardiça eta cithalqueria gicia, edo auaritiá aippa-ere eztadila çuen artean, nola appartenitzen baitzaye sainduey: 4 Edo gauça deshonestic, edo hitz erhoric, edo burlaqueriaric, baitirade gauça vngui eztaudenac, baina aitzitic gratián rendatzeric. 5 Ecen badaquique haour, ecen ecein ere paillartec, edo cithalec, edo auaritosoc, cein baita idolatre, eztuela heretageric Christen eta laincoaren resumán. 6 Nehorc etzaitzatela hitz vanoz engana: ecen gauça haucgatic ethorten da laincoaren hirá desobedientiazco haourrén gainera. 7 Etzaretela bada hequin parçoner. 8 Ecen noizpait ilhumbe cineten, baina orain argui çarete gure launean: arguizco haour anço ebil çaitete: 9 (Ecen Spirituaren fructua consistitzen da ontassun eta iustitia eta eguiad guciad) 10 Experimentatzan

beldur biz.

26 Hura sanctifica leçançát, purificatur vrezco ikutzet hitzaz. 27 Hura beretaco Eliça glorioso egui leçançát, macularic ez cimurduraric gabe, ez halaco berce gauçaric: baina licén saindu eta irreprehensible. 28 Hala senharréc on eritzi behar draucece bere emaztey nola bere gorputzey: bere emazteari on daritzanac, bere buruä on daritza. 29 Ecen nehorc egundano bere haraguiari eztrauca gaitz eritzi: baina hatzen eta entretenitzen du hura, launac-ere bere Eliçá beçala: 30 Ecen haren gorputzeo membro gara, haren haraguític eta haren heçurretaric. 31 Halacotz, vtziren ditu guiçonac aita eta ama eta iunctaturen çayó bere emazteari: eta biac haraguibat içanen dirade. 32 Mysterio haour handia da: baina ni Christez minço naiz eta Eliçáz. 33 Hunegatic, quec-ere eguique quen aldetic batbederac hala on daritzón bere emazteari nola bere buruä: eta emaztea bere senharraren beldur biz.

6 Haourrác, obeditzáçue launean çuen aita eta ama: ecen haour gauça iustoa da. 2 Ohoritzac eure aita eta eure ama (cein baita lehen manamendua

promessequin) 3 Vngui hel daquiançát eta eta consola ditzançát çuen bihotzac. 23 Baquea vicitze lucetaco aicençát luraren gainean. 4 dela anayequin, eta charitatea federequin lainco Eta çuec aitéc eztitzäuela prouoca despitetara Aitaganic eta Iesus Christ launaganic. 24 Gratia dela çuen haourrac, baina haz itzaüe instructionetan Iesus Christ gure launari puritatetan on daritzaten eta launazco remonstrationetan. 5 Cerbitzariác, guciequin.

obeditzäue haraguiaren arauetz çuen nabussi diradenac, beldurrequin eta ikararequin, çuen bihotzezo simplicitaterequin, Christ beçala. 6 Ez beguicotzat cerbitzatzen diituëela, guïçonén gogara eguiñ nahi bacendute beçala, baina Christen cerbitzari beçala, eguiten duçuelaric laincoaren vorondatea gogotic. 7 Affectione onequin cerbitzatzen duçuelaric launa, eta ez guïconac: 8 Daquiçuelaric haur, ecen batbederac cerere vngui eguiñ baituque, hura recebituren duqueela, ala den sclaboc ala librec. 9 Eta çuec nabussié, hura bera eguiçue hetara, vtziric mehatchuac: daquiçuelaric ecen hayén eta çuen launa ceruètan dela, eta personén acceptioneric eztela hura baithan. 10 Gaineracoaz, ene anayeáic, fortifica çaitetze gure launean, eta haren indarraren botherean. 11 Iaunz eçaüe laincoaren harmadura gucia, deabruaren celatén contra resisti ahal deçaüençát. 12 Ecen eztugu borrocá odolaren eta haraguiaren contra, baina principaltassunén contra, puissancén contra, mundoço iaunén, secula hunetaco ilhumbearen gobernadorén contra, leku celestialetan diraden malitia spiritualén contra. (aión g165) 13 Harren, har eçaüe launaren harmadura gucia, resisti ahal deçaüençát egun gaitzean, eta guciey garaithuric fermu çaudeten. 14 Çareten bada fermu, çuen guerrunceac eguiáz guerricaturic, eta iustitiazco halacreta iauncirc: 15 Oinetan iauncirc baquezco Euangilioaren preparationea. 16 Gucién gainetic fedezco broquela harturic, ceinez Gaichtoaren gueci suz eraichequi guciac iraungui ahal ditzäuen. 17 Saluamendutaco casqueta-ere har eçaüe, eta Spirituaren ezpatá, cein baita laincoaren hitza. 18 Oratione mota oroz eta supplicationez othoitz eguiten duçuela dembora gucion spirituz, eta hartara iratzarri çaudetela perseuerança gucirequin eta supplicationerequin, saindu guciagatic, 19 Eta enegatic, minçatzea eman daquidançát neure ahoaren irequiteco libertaterequin, notifica deçadançát Euangilioaren mysterioa, 20 Ceinen causaz bainaiz embachadore cadenán, harçaz frangoqui minça nadinçát, minçatu behar dudan beçala. 21 Eta daquizquiciençát çuec-ere ene eguitecoac, eta ni cer ari naicén, Tychique gure anaye maiteac eta gure launean ministre fidelac, gauça guciac notificaturen drauzquique: 22 Cein harengatic beragatic igorri vkan baitut çuetara, iaquin ditzäuençát gure eguitecoac,

Filipoarrei

1 PAVLEC eta Timotheoc Iesus Christen cerbitzariéc Iesus Christ launean Philippesen diraden saindu guciey Ipizpicuequin batean eta Diacrequin, 2 Gratia dela quequin eta baquea Iainco Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. 3 Esquerrac emaiten drauzquiot neure Iaincoari quecázco orhoitzapen handirequin, 4 (Bethiere neure oratione gucietan quen guciongatic bozcariorequin othoitze eguiten dudala) 5 Ceren Euangelioren communionera ethorri içan çareten, lehen egunetic oraindrano: 6 Huneçaz seguratzzen naicela, ecen obra ona çetan hassi vkan duenac acabaturen duela Iesus Christen egunerano: 7 Nola raçoina baita nic haur estima deçadan quecáz gucioz, ceren bihotzean baitzadutzatet, eta ene estecaduretan, eta defensionean eta Euangilioaren confirmationean quec gucioc enequin baitzarete participant ene gratian. 8 Ecen Iaincoa dut testimonio cein cinez desiratzen çaituztedan quec gucioc Iesus Christen affectione cordialez: 9 Eta hunez othoitzez nago, quen charitatea oraino guehiago eta guehiago abunda dadin eçagutzerequin eta iugemendu gucirequin: 10 Gauça contrarioac discerni ditzäuchençat: pur eta trebucu gabe çaretençat Iesus Christen egunerano: 11 Iesus Christez Iaincoaren gloriatan eta laudoriotan diraden fructuz betheac çaretelaric. 12 Eta nahi dut daquïuen, anayeáç, ecen niri heldu çaiquidian gaujac Euangilioaren auançamendutarago ethorri içan diradela: 13 Hambat non ene estecaduráç famatu içan baitirade Christ launean Pretorio gucian eta berce leku gucietan: 14 Eta anayetaric anhitz gure launean ene estecaduréz asseguraturic, ausartquiago hitzaz minçatzeria hauçu baitirade. 15 Eta batzuc behinçat inuidiaz eta contentionez, eta bercéc vorondate onez-ere Christ predicatzent duté: 16 Batzuc, diot, contentionez Christ denuntiatzen duté ez purqui, ene estecaduráç afflictionez emendatu vstez: 17 Baina bercéc charitatez, daquitelaric ecen Euangilioaren defensionetan eçarri içan naicela. 18 Cer bada? nola-ere baita, bada fictionez, bada eguiaz, Christ predicatzent da: eta hunetan alegueratzen naiz, eta alegueraturen-ere. 19 Ceren baitaquit, ecen haur ethorriren çaitadala saluamendutara quen orationéz, eta Iesus Cristen Spirituaren aiutáz, 20 Ene igurquite fermuaren eta sperançaren araura, ecen deusetan eznaicela confus içanen, aitzitic libertate gucirequin bethiere beçala, orain-ere magnificaturen dela Christ ene gorputzean, vicitzez bada hiltzez bada. 21

Ecen niri Christ irabaizte çait vicitzera eta hiltzera. 22 Ala haraguian vicitzera probetchu dudanez, eta cer hauta deçaquedan, eztaquit. 23 Ecen hertsen naiz alde bietaric, desir dudalaric partitzera eta Christequin içatera: ecen haur vnguiz hobeago dut: 24 Bainha haraguian egon nadin necessarioago da çengatic. 25 Eta haur seguratuqui badaquit, ecen egonen naicela eta perseueraturen dudala quequin gucioquin quen auançamendutan, eta çuen fedearen bozcariotan. 26 Abunda dadinçat quen gloriationea Iesus Christean niçaz, ene berriz çuetaraco ethorteaz. 27 Solament Christen Euangilioari dagocan beçala conuersa eçaçue, bida ethor nadin eta ikus çaitzatedan, bida absent naicén, adi deçadan quen eguitecoez, ecen perseueratzent duçuela spiritu batetan, gogo batez elkarrequin Euangilioaren fedeaz combatitzent çaretelaric, eta contrastez deusetan icitizen etzaretelaric: 28 Cein baita hayén perditionetaco seignale, eta çuen saluamendutaco, eta haur Iaincoaganic. 29 Ecen çuey eman içan çaiçue Christgatic, ez solament hura baithan sinhestea, baina harengatic suffritzea-ere: 30 Nitan ikussi duçuen, eta orain ençuten duçuen combat bera duçuela.

2 Bada baldin consolationeric batre bada Christean, baldin charitatezco solageamenduric batre, baldin spirituzco communioneric batre, baldin affectione cordallic eta misericordiaric batre bada, 2 Compli eçaçue ene bozcarioa, sendimendu ber-bat duçuelaric, charitate ber-bat duçuelaric, gogo ber-batetaco eta consentimendu ber-batetaco çaretelaric. 3 Deus eztadila contentionez edo vana gloriaz equin, baina bihotzeticó humilitatez batac bercea bere buruä baino excellentago estima beça. 4 Etzaudetela batbedera cein çuen commoditatetara behá, baina bercerenetara-ere. 5 Bada biz çetan Iesus Christ baithan-ere içan den affectionea. 6 Ceinec Iaincoaren formán celaric epaitu estimatu harrapatzet Iaincoaren bardin içatea: 7 Badaric-ere bere buruä ezdeustu vkan du, cerbitzari forma harturic, güionén irudico equin içanic, eta formaz eriden içanic güicon beçala: 8 Bere buruä beheratu vkan du obedient equin içanic heriorano, are herio crutzeorano. 9 Halacotz Iaincoac-ere hura subiranoqui goratu vkan du, eta içen-bat eman vkan drauca içen gucién gaineco denic: 10 Iesusen icenean ceruétacoén eta lurrecoén eta luppocoén belhaun gacia gur dadinçat: 11 Eta mihi guciak confessa deçan ecen laun dela Iesus Christ, Iainco Aitaren glorián. 12 Hunegatic, ene maiteáç, bethiere obeditu vkan duçuen beçala, ez ene presentián beçala solament, baina orain vnguiz

guehiago ene absentián, beldurrequin eta ikararequin eta gloriatzen garenoc Iesus Christean eta haraguian emplega çaitetze çuen saluamenduan. **13** Ecen confidانçaric eztugunoc: **4** Nic cerçaz haraguian-laincoa da eguiten duena çuetan eta nahi vkaitea ere confidانça dudan badut-ere. Baldin cembeit eta eguitea, bere placer onaren araura. **14** Gauça bercec vste badu confidانçaric duela haraguian, guciac egui itzaque murmuratzeric eta questioneric nic guehiago. **5** Bainaz çortzi garreneco egunean gabe: **15** Çaretençat reprotochu baguetaco eta simple, circoncidiitua, bainaiz Israel arrاatic, Beniaminen laincoaren haour irreprehensible, natione bihurriaren leinutic, Hebraico Hebraicoetaric, religionez Phariseu: eta gaichtoaren artean, ceinén artean argui eguique **6** Zeloz den becembatean Eliçaren persecutaçale: torchoéc beçala munduan, vicitzetaco hitza aitzinera Leguean den iustitiaz den becembatean, estacuru ekarten dutenén ançora: **16** Gloria ahal nadinçat gabe. **7** Bainaz irabacitan nadutzan gauçác, caltetaco Christen egunean, ecen eztudala alfer laster egui, ez estimatu vkan ditut Christen amorecatic. **8** Bayeta alfer lan egui: **17** Eta baldin çuen fedearen sacrificio segur gauça guciac calte diradela estimatzén dut Iesus eta cerbitzu gainera sacrificia banadi-ere, aleguera Christ neure launaren eçagutzearen excellentiagatic: naiz eta çuen gucion onaz aleguera naiz. **18** Çuec-ere ceinagatic gauça hauçaz gucioçaz neure buruá billuci halaber çareten aleguera, eta aleguera çaitetze ene vkan baitut, eta gorotz beçala eduquiten ditut, Christ onaz. **19** Eta sperançat dut Iesus launean, Timotheo irabaz deçadançat. **9** Eta eriden nadin hartan, ez sarri igorriren drauquedala, nic-ere gogo on dudançat neure iustitia Legueaz dena dudalaric, baina Christen çuen eguitecoac eçaguturic. **20** Ecen eztut nehor fedear dena, cein baita, laincoaganic fedez den hain gogo bardinetacoric, eguiaz çuen eguitecoéz iustitiá: **10** Eta eçagut deçadançat, hura, eta haren arrangura duqueenic. **21** Ecen guciac bere gaucey resurrectionearen verthutea, eta haren afflictionén iarreiñeten çaitzé, ez Iesus Christeney. **22** Bainaz participationea, haren herioaren conforme egui harçazco experientia eçagutzen duçue, nola, semeac içanic: **11** Eya cerbait maneraz hel ahal naitenez hilen aitá cerbitzatzen duen beçala, enequin cerbitzatzen resurrectionera: **12** Ez ia ardietsi dudalacotz, edo ia ari içan den Euangeliolan. **23** Hura bada sperançat perfect naicelacotz: baina banarreio, eya are ardietsi dut igorriren drauquedala, neure eguitecoey dreçu ahal deçaquedanez, eta causa hunegatic ardietsi eman drauquedan sarrienaz. **24** Eta segratzen içan naiz Iesus Christez. **13** Anayeác, niçaz den naiz launean, ecen neuror-ere sarri ethorriren naicela becembatean eztut neure buruáz estimatzén oraino çuetara. **25** Bainaz necessario cela estimatu vkan dut ardietsi vkan dudala. **14** Bainaz gauçabat eguiten çuetara igortera Epaphrodite anayaea eta aiutaçalea dut guibeletic diraden gauçác ahanzten ditudala, eta guerlaco neure laguna, çuen Apostolu-ere dena, eta aitzinetic diraden gaucetara auançatzen naicela, eta nic behar vkan dudanaren administraçalea. **26** chedeari narrayó, laincoaren garaitico vocationearen Ecen harc çuec gucioc desiratzen centuzten, eta precioari, Iesus Christ launean. **15** Bada, perfect guciz desplacer çuen ceren eri içan cela aditu vkan garen gució dugun sendimendu haour: eta baldin baitzenduten. **27** Eta segur eri içan da hiltzeco statuan: cerbait bercela senditzen baduçue, hura-ere laincoac baina laincoac misericordia egui vkan drauca, eta reuelaturen drauque. **16** Guciagatic-ere certara heldu ez hari solament baina niri-ere, tristitia tristitiaren içan baicara, harten regla ber-batez ebil gaitecen, eta gainera eznuençat. **28** Bada, hambat affectione garen sendimendu ber-batetaco. **17** Anayeác, çareten handizago hura igorri vkan dut, hura ikussiric beriz gogo batez ene imitaçale, eta consideraitzaque hala aleguera çaitetzençat, eta nic hambat tristitia gutiago dabiltzanac, nola gu baiquaitue exemplutan. **18** dudançat. **29** Recibi eçaque bada hura gure launean Ecen anhitz dirade dabiltzanac ceineçaz anhitzetan bozcario gucirequin: eta halaco diradenac estimatan erran vkan baitrauquet, eta orain-ere nigarrez nagoela eduquitzaque. **30** Ecen Christen obragatic heriorano erraiten, Christen crutzearen etsay diradela: **19** Ceinén hurbildu içan da, bere viaçia abandonnaturic, suppli fina baita perditionea, ceinén laincoa, sabela, eta leçançat çuen ene baitharaco cerbitzu peitua.

3 Gaineracoaz den becembatean, ene anayeác, aleguera çaitetze launean: Gauça berén çuey scribatzera niri etzait herabe, eta çuen segurançá da. **2** Gogoa eyeçue oreý, gogoa eyeçue obrero gaichtoey, gogoa emoçue concisioneari. **3** Ecen gu gara Circoncisionea, laincoa spirituz cerbitzatzen dugunoc, gloriá hayén confusionerequin, pensatzen dutelaric lurreco gaucetan. **20** Bainaz gure conuersationea ceruètan da: nondic Saluadorearen-ere beguirea baicaude, cein baita Iesus Christ launa, **21** Ceinec transformaturen baitu gure gorputz ezdeusa, haren gorputz gloriosoaren conforme egui dadinçat, gauça guciac-ere bere suiet egui ahal ditzaqueen verthutearen araura.

4 Halacotz, ene anaye maiteáć, eta desiratuác ene secula seculacotz. Amen. (aiōn g165) **21** Salutaitzaue sebozcarioa eta coroá, hunela egon çaitetze gure saindu guiac Iesus Christean Salutatzen çaituztez launean, ene maiteáć. **2** Euodiari othoiztez nagoca, enequin diraden anayéc. **22** Salutatzen çaituztéz eta Synticheri othoiztez nagoca diraden affectione saindu guicéć, eta principalqui Cesaren etchecoéc. ber-batetaco launean. **3** Eta hiri-ere othoitz eguiten **23** Iesus Christ gure launaren gratiá dela quequin drauat, neure equiazco laguná, aiuta ditzan emazte guicioquin. Amen.

enequin batean bataillatu diradenac Euangilioan, eta Clementequin eta ene berce aiutaçalequin, ceinén icenac baitirade vicitzeco liburuän. **4** Aleguera çaitetze launean bethiere: berriz diot, aleguera çaitetze. **5** Çuen modestiá eçagut bedi guicón guciéz: launa hurbil da. **6** Eztuçuela deusez ansiaric: baina gauça orotan othoitzaz eta supplicationez esquer emaiterequin çuen requestác notifica bequizquió laincoari. **7** Eta laincoaren baque adimendu gucia iragaiten duenac beguiraturen ditu çuen bihotzac eta çuen adimenduac Iesus Christean. **8** Gaineraocoaz, anayeáć, gauça equiazco diraden guiac gauça honest guiac, iustoac, purac, amoriotacoac, icen onetacoac, baldin edoceil verthute bada eta edoceil laudorio, gauça hautan pensa eçaue: **9** Cein ikassiere baitituçue, eta recebitu, eta ençun, eta ikussiere nitan. Gauça hauc bada equin itzaue, eta baquezco laincoa içanen da quequin. **10** Alegueratu içan naiz launean haguitz, ceren ia azquenecotz arrapheratu çareten çuen niçazco ansián: hartan pensatzen-ere bacendutén, baina commoditateric etzindutén **11** Eznaiz minçó deusen peitu içanez: ecen nic ikassi dut erideiten naicenaren araura content içaten. **12** Eta badaquit behera içaten, badaquit abundant içaten-ere: leku gucietan eta gauça gucietan ikassi dut asse içaten eta gosse içaten, eta abundant içaten eta peitu içaten. **13** Gauça guiac ahal ditzaque Christ fortificatzen nauenaz: **14** Badaric-ere vngui equin duçue ceren elkarrequin ene afflictionera communicatu vkan baituçue. **15** Eta quecere badaquique, Philippianoáć, ecen Euangilioaren predicatione hatsean, Macedoniari partitu nincenean, eceinere Eliçac etzaraautala deus communicatu har eta emanezco beharquian, quec ceuroc baicen. **16** Ecen Thessalonican nincenean, behin eta berriz, behar nuenaigorri vkan drautaue. **17** Ez emaitzeren galdez nagoelacotz: baina galdeguiten dut fructua eçagut daquicuen contura çuen abantailletan. **18** Bada recebitu vkan ditut gauça guiac, eta abundantia dut: complitu içan naicela, diot, Epaphroditeganic recebituric queçazigorriac, vrrin onetaco vssain anço, laincoaren gogaraco eta placentiataco sacrificio. **19** Ene laincoac-ere supplituren du behar vkanen duçuen gucia, bere abrastassunaren araura gloriarequin Iesus Christean. **20** Bada gure lainco eta Aitari dela gloria

Kolosarrei

1 PAVL Iaincoaren vorondatez Iesus Christen Apostoluac eta Timotheo gure anayeac, **2** Colosseen diraden saindu eta anaye fideley Christean: Gratia dela quequin eta baquea gure Iainco Aitaganic, eta Iesus Christ Iaunaganic. **3** Esquerrac emaiten drautzagu Iaincoari, cein baita, Iesus Christ gure Iaunaren Aita bethi çengatik otoitz eguiten dugula, **4** Ençunic çuen fedetik Iesus Christ baithangoa eta saindu gucietara duçuen charitatea: **5** Ceruètan çuey beguiratzentik çaiçuen sperançagatic, cein Euangilioaren eguiazko hitzaz lehen ençun vkan baitu, **6** Cein heldu içan baita çuetara, mundu orotara-ere beçala, eta fructificatzen baitu, çuec baithan-ere beçala, Iaincoaren gratiá eguiazqui ençun eta eçagutu vkan duçuen egunaz gueroztic. **7** Nola ikassi-ere baitu Epaphras gure lagun maite eta cerbitzari-quideaganic, cein baita Christen ministre fidel çwendaco: **8** Ceinec declaratu-ere baitraucu quen Spirituzco charitatea. **9** Halacotz gu-ere haur ençun vkan guenduen egunaz gueroztic, ezgara baratzen çengatik otoitz eguitetic eta galdeguítetic betha çaitetzen haren vorondatearen eçagutzeaz, sapientia eta adimendu spiritual gucirequin: **10** Iaunari dagocan beçala ebil çaitetzençát, gauça gucietan haren gogaraco çaretençát, obra on orotan fructificatzen duçuela, eta aitzinaratzen çaretala Iaincoaren eçagutzean. **11** Indar orotan fortificaturic, haren gloriaren verthutearen arauetz, suffrimendu eta spirituzco patientia orotara bozcariorequin: **12** Esquerrac emaiten drautzaçuela Aitari, ceinec sufficient egui baiquaitu sainduén heretagean participant içateco arguan: **13** Ceinec deliuratu baiquaitu ilhumbearen botheretic eta eraman bere Seme maitearen resumara. **14** Ceinetan baitugu redemptionea haren odolaz, baita, bekatuén barkamendua. **15** Cein baita Iainco inuísiblearen imaginá, gauça creatu guciac baino lehen iayoa. **16** Ecen harten creatu içan dirade ceruètan eta lurrean diraden gauça guciac, visibleac eta inuísibleac, nahiz-biz Thronoac, nahiz Dominationeac, nahiz Principaltassunac, nahiz Puissançác, gauça guciac, diot, harçaz eta harengatik, creatu içan dirade. **17** Eta bera gauça guciac baino lehen da, eta gauça guciac harçaz consistitzen dirade. **18** Eta hora da Eliça gorputzaren buruä, eta hatsea, eta hiletarico lehen iayoa: gauça gucietan lehen lekua eduqui deçançat. **19** Ecen Aitáren placer ona içan da complimentu guciac harten habita ledin: **20** Eta harçaz reconcilia litzan gauça guciac beregana, pacificaturic haren crutzeko

adolaz hambat ceruän nola lurrean diraden gauçac.
21 Eta çuec noizpait harenganic vrrunduac eta etsay cinetelaric, pensamenduz obra gaichtotan: 22 Badaric-ere orain reconciliatu çaitutze bere haraguiaaren gorputzean, herioaz: çuec egun cintzatençat saindu, eta atchaquio gabe eta irreprehensible bere aitzinean:
23 Bay baldin egoiten baçarete fedean fundatuac eta fermu, eta erautzen ezpaçarete ençun vkan duçen Euangelioco sperançatic, cein Euangelioceruären azpico creatura ororen artean predicatu içan baita, ceinetaco ministre ni Paul egun içan bainaiz: 24 Orain alegueratzen naiz çengatic suffritzen ditudan gaucéz, eta Christen afflictionén gaineracoac complitzen ditut neure haraguian, haren gorputzagatic, cein baita Eliçá. 25 Ceinetaco ministre egun içan bainaiz, laincoaren dispensationez, cein eman içan baititzat çuec baithara, laincoaren hitzaren complitzecos: 26 Cein baita, secula eta adin guciéz gueroztic estaliric egon içan den mysterioa, baina orain manifestatu içan çaye haren sainduey. (aión g165) 27 Cein ey laincoac eçagut eraci nahi vkan baitraue, ceric den mysterio hunetaco gloriaren abrastassuna Gentilén artean, cein baita Christ çuetan, gloriazco sperançá:
28 Cein guc predicatzan baitugu, admonestatzan dugularic guïçon gucia, eta iracasten dugularic guïçon gucia sapientia orotan: guïçon gucia perfect egun deçagunçat̄ Iesus Christ launean. 29 Hartacotzat trabaillatzen-ere naiz, combatitzen naicela haren operatione nitan botheretsuqui obratzan duenaren araura.

2 Ecen nahi dut daquïuen cein batailla handia dudan
çuengatic eta Laodiceacoacgatic, eta haraguan
ene presentiá ikussi eztutene guciagcatic: **2** Consola
ditecençát hayén bihotzac, elkarrequin charitatez
iunctaturic, eta adimendu guerthuqui seguratuaren
abrástassun gucion, gure lainco eta Aitaren eta
Christen mysterioaren eçagutzetan. **3** Ceinetan
sapientiazco eta scientiazco thesaur guiac gordeac
baitirade. **4** Eta haur erraiten dut nehorc goga eraciteco
hitzez engana etzaitzatençát. **5** Ecen gorputzez absent
banaiz-ere, spirituz ordea quequin naiz, alegueratzen
naicelaric eta ikusten dudalaric çuen reguelá, eta
Christ baithan duçuen fedearen fermutassuna. **6**
Beraz Iesus Christ launa recebitu vkan duçuen beçala,
hartan ebil çáitezte: **7** Erró eguiñac eta edificatuac
çaretelaric harten, eta fedeau confirmatuac, iracatsi
içan çareten beçala, abundos çaretelaric harten
remerciamendurequin **8** Beguirauçue nehorc pilla
etzaitzaten philosophiaz eta enganio vanoz, guicónen
ordenancén araura, mundoço rudimenten araura,

eta ez Christen araura: 9 Ecen harten habitatzen da ere hec guiac, hira, colera, malitia, gaitzerraitea, diuinitatezco bethetassun gucia corporalqui. 10 Eta minçatze deshonestas çuen ahotic appart. 9 Guecurric çarete harten complituac, cein baita Principaltassun ezterrauela batac bercearen contra, eraunciric guicon eta Bothere guciaren burua. 12 Harequin ohortze içanic çaharra bere eguitatequin, 10 Eta iaunciric berria, Baptismoaz, ceinez harequin batean resuscitatu-ere cein arramberritzen baita eçagutzez, hora creatu baitzarete, laincoaren fede botheretsuqui operatzet duenaren imaginaren araura. 11 Non ezpaita Grecquic duenaz, ceinec hora hiletaric resuscitatu vkan ez luduric, Circoncisioneric ez Preputioric, Barbaroric baitu. 13 Eta çuec hilac cinetelaric bekatuetan ez Scytheric, sclaboric ez libreric: baina gucia eta eta çuen haraguiren preputioan, harequin batean gucietan Christ. 12 Vezti çaiteteze bada laincoaren viificatu vkan çaitutzé, çueybekatu guiac barkaturic, elegitu, saindu eta maite anço, misericordiazzoz, 14 Eta iraunguiric ordenancetan gure contra cen halsarrez, benigitatez, humilitatez, emetassunez, obligançá, cein baitzén gure contrario, baina harc spiritu patientez: 13 Supportatzen duçuelaric batac kendu vkan du hora artetic, crutzeari eratchezquiric: bercea, eta barkatzen draucaquelaric elkarri, baldin 15 Eta billuciric Principaltassunac, eta Bothereac cembeitec berceren contra kereillaric badu: nola monstrançatan eraman vkan ditu publicoqui heçaz Christec-ere barkatu vkan baitraue, hala çuec-ere. harten triumphaturic. 16 Nehorc bada etzaitzatela 14 Eta hauen gucion gainera vezti çaiteteze charitatez, condenma ianean, edo edanean, edo besta cein baita perfectionezco lotgarria. 15 Eta laincoaren egunaren, edo ilhargui berriaren, edo Sabbathoeñ baqueac regna beça çuen bihotzeten, ceinetara respectuz: 17 Cein baitirade ethorteco ciraden deithuac-ere baitzarete gorputz batetan, eta çareten gaucén itzal, baina gorputza Christena da. 18 gratioso. 16 Christen hitza habita bedi çuetan largoqui Nehorc ezteçala çuen gainean seignoria bere sapientia gucirequin: iracasten eta admonestatzetan placerera humilitatez, eta Aingueruèn cerbitzuz, duçuela elkar psalmuz, laudorioz, eta cantu spiritualez ikussi eztituen gaucetara bere burua auançatuz, bere remerciamendurequin, cantatzen draucaquela çuen haraguiren adimenduz erhoqui hanturic: 20 Bada bihotzean launari. 17 Eta cerere eguiñ baitecaque baldin hil bacarete Christequin munduko rudimentez hitzez edo obraz, Iesus launaren icenean eguique, den becembatean, cergicte nehorc ordenanciaz esquerrac emaiten drautzaquela gure lainco eta Aitari cargatzan çaitutze, munduan vici bacinetet beçala? harçaz. 18 Emazteac, çareten suiet çuen senharretara, 21 Hala nola, Ezteçala ian, Ezteçala dasta, Ezteçala bide den beçala gure launean. 19 Senharrac, on hunqui. 22 Guiçonen manamenduén eta doctrinén erizteçue çuen emaztey, eta etzaiteztelam samint hayén araezco gauça hauc gucioc vsança berez galdu contra. 20 Haourrác, obeditzaque aitac eta amac doaça. 23 Badaric-ere gauça hauc badute cerbait gauça gucietan: ecen haur launari placent çayó. 21 sapientia irudi bere vorondatezco deuotionean, eta Aitac, eztitzaque tharrita çuen haourrac: gogoa gal spirituzco humilitatean, eta gorputza guppida eztutzen eztecatençat. 22 Cerbitzariac, obeditzaque gauça becembatean: eztirade ordea eceinere preciotaco, gucietan çuen nabussi carnalac, ez beguiaren araura cerbitzatzen dituquela, guicónen gogora eguiñ nahi bacindute beçala, baina bihotzezo simplicitatequin, launaren beldur çaretelaric. 23 Eta cerere baitaguique, gogotic eguique launari anço eta ez guiconey anço. 24 Daquicuelaric ecen launaganic recebituren duçuela heretageco alocairua, ecen Christ launa cerbitzatzen duque. 25 Bainan iniustoqui eguiten duenac, recebituren du iniustoqui eguiñ duqueena: eta ezta personén acceptanceneric.

3 Bada baldin resuscitatu içan bacarete Christequin, garayan diraden gauçác bilhitzaque, non baita Christ laincoaren escuinean iarria. 2 Garaico gaucetan pensa eçaque, ez lurraren gainecoetan. 3 Ecen hil içan çarete, eta çuen vicitzea gordea da Christequin laincoa baithan. 4 Bainan Christ aguer dadinean cein baita gure vicia, orduan çuec-ere aguerturen çarete gloriatan. 5 Mortificaizaque bada çuen membro lurraren gainecoac, paillardicá, cithalqueria, appetitu desordenatua, guthicia gaichtoa, eta auaritiá, cein baita idolatria. 6 Gauça haucgatic ethorten da laincoaren hirá desobedientiazco haourré gainera. 7 Ceinetan çuec-ere ebili içan baitzarete noizpait, hetan vici cinetenean. 8 Bainan orain ken itzaque çuec-

4 Nabussiáeg equiçue çucena eta equimbidea cerbitzariey, daquicuelaric ecen çuec-ere baduquela laun-bat ceruétan. 2 Orationetan perseuera eçaque, harten veillatzen duçuelaric remerciamendurequin. 3 Othoitz eguiten duçuelaric elkarrequin guregatik-ere hitzaren borthá laincoac irequi dieçagunçat, Christen mysterioaren

denuntiatzeco, ceinagatic presoner-ere bainaiz. 4 Hura manifesta deçadançát, minçatu behar dudan beçala. 5 Çuhurqui ebil çaitetzte campocoetara, demborá recrubaratzen duçuelaric. 6 Çuen hitza bethiere biz gatzez confitua gratiarequin, batbederari nola ihardetsi behar draucaquen daquïuençát. 7 Ene equiteco guciac notificaturen drauzquiçue Tychique gure anaye maiteac, eta ministre fidelac, eta gure launean ene cerbitzari quideac: 8 Cein igorri vkan baitut çuetara berariaz, eçagut ditzançát çuen equitecoac, eta consola ditzançát çuen bihotzac, 9 Onesimo gure anaye fidelarequin eta maitearequin cein baita çuenetaric, hec alde hunetaco equiteco guciéz auertituren çaituztáz. 11 Eta Iesus lusto deitzen denac, cein baitirade circoncisionetic, hauc solament ditut aiutaçale laincoaren resumán, eta ene solageamendutaco içan dirade. 12 Salutatzen çaituzte Epaphras çuenac, Christen cerbitzariac, bethiere bataillatzen delaric çuengatic othoitzetan, çaudetençát perfecto eta complitu laincoaren vorondate gucian: 13 Ecen haur harçaz testifitatzen dut, ecen zelo handia duela çuengatic eta Laodicean, eta Hyerapolen diradenacgatic. 14 Salutatzen çaituztez Luc mediku maiteac, eta Demasec. 15 Salutaitzaue Laodicean diraden anayeac, eta Nympha, eta haren etchean den Eliçá. 16 Eta epistola haur çuec baithan iracurri datenean, eguiçue Laodiceacoén Eliçan-ere iracur dadin: eta Laodiceatic scribatua, çuec-ere iracur deçaquen. 17 Eta erroçue Archipperi, Gogoa eçac gure launean recebitu vkan duan administrationea compli deçánçat. 18 Salutationea, ene Paulen escuz. Çareten orhoit ene estecaduréz. Gratia dela çequin.

Amen.

1 Tesalonikarrei

1 PAVLEC eta Siluanoc eta Timotheoc Thessaloniceanoén Eliça, Iainco Aitán eta Iesus Christ gure launean denari, Gratia dela çuequin eta baquea gure Iainco Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. **2** Esquerrac emaiten drautzagu Iaincoaren bethiere çueçaz gucióz, memorio çueçaz eguiten dugula gure otoitzetan: **3** Paussu gabe orhoitzan garelaric çuen fedearen verthuteaz, eta çuen charitatearen trabailluaz, eta çuen sperançaren patientiáz Iesus Christ gure launean, gure Iainco eta Aitaren aitzinean: **4** Daquigularic, anaye maiteáć, çuec Iaincoaz elegituac çaretela: **5** Ecen gure Euangilioa consistitu içan da çuec baithan ez hitzean solament, baina verthutean-ere, eta Spiritu sainduan, eta segurança handitan, daquiken beçala nolaco içan garen çuen artean çengatic. **6** Çuecere gure imitaçale eguiñ içan çarete eta launaren, recebituric hitza anhitz tribulationerequin, Spiritu sainduaren bozcariorequin: **7** Hala non Macedonian eta Achaian sinhesten duten gucién exemplu içan baitzarete. **8** Ecen çuetaric soinu eguiñ vkan du Iaincoaren hitzac, ez solament Macedonian eta Achaian, baina leku orotan-ere çuen fede Iaincoa baithangoa diuulgatu içan da, hala non ezpaitugu mengoa deus erran deçagun: **9** Ecen beréc guçaz contatzen duté cer sartzea vkan dugun çetara, eta nola conuertitu içan çareten Iaincoagana idoletaric, cerbitza cineçatençat Iainco vicia eta eguiazcoa: **10** Eta haren Seme Iesusen beguira cinaudetençat ceruëtaric, cein resuscitatu vkan baitu hiletaric, cein baita, gu ethorteco den hiratic deliuratzen gaituena.

2 Ecen ceuroc badaquique, anayeáć, gure çuec baitharaco sartzea nola eztén vano içan: **2** Bainar are, daquiken beçala, lehenetic affligitu eta iniuriati içan baguinen-ere Philippesen, hardieça hartu vkan dugu gure Iaincoan, çuey Iaincoaren Euangilioaren predicatora combat handirequin. **3** Ecen gure exhortationea ezta abusionez, ez vileniaz, ez enganiorequin içan: **4** Bainar nola Iaincoaz approbatu içan baicara Euangilioaren predicationea eman lequigun, hala minçatzen gara, ez guïconén gogara eguiñ nahi baguendu beçala, baina Iaincoaren, ceinec gure bihotzac approbatzen baititu. **5** Ecen behinere lausenguzco hitzez eztugu vsatu vkan, daquiken beçala: ezeta auaritiataco occasionez: Iaincoa da testimonio. **6** Eta guïconetaric eztugu gloriariic bilhatu vkan, ezeta çuetaric, ez bercetaric, grauitate eduqui ahal guenduqueelaric, Christen

Apostolu beçala. **7** Bainar içan gara eme çuen artean, vnhide batet bere haourrac delicatuac guinelaric, desir guenduen çuey partitza ez solament Iaincoaren Euangilioa, baina gure arima propriac-ere, ceren guçaz onhetsiac baitzineten. **8** Ecen orhoit çarete, anayeáć, gure trabailluaz eta nequeaz: ecen gau eta egun languiten ari guinela, çuetaric nehoren phorogu ezguinençat, predicatu vkan dugu çuec baithan Iaincoaren Euangilioa. **10** Çuec testimonio çarete eta Iaincoa, nola sainduqui eta iustoqui, eta reprotochu gabe çuen, sinhetsi duçenón artean conuersatu vkan dugun. **11** Daquiken beçala, nola çuetaric batbedera, aitác bere haourrac beçala, aueritzten guenduen. **12** Eta consolatzan eta requeritzen, ebil cindeizten bere resumara eta gloriara deitzen çaituzten Iaincoari dagocan beçala. **13** Halacotz guc-ere esquerrac emaiten drauzquiogu Iaincoari paussuric gabe, ceren Iaincoaren hitzaren predicationea gureganic recebitu vkan duçunean, recebitu vkan baituque, ez guïconén hitz beçala, baina (nola eguiazqui baita) Iaincoaren hitz beçala, ceinec obratzen-ere baitu çetan sinhesten duçenotan. **14** Ecen çuec, anayeáć, imitaçale eguiñ içan çarete Iaincoaren Eliça Iudean diradenén Iesus Christean, nola gauça berac suffritu vkan baitituque çuec-ere çuen natione berecoetaric, hec-ere luduetaric beçala: **15** Ceinéc Iesus launa-ere hil vkan baituté, eta berén Propheta propriac, gu-ere persecutatu vkan gaitutzé, eta eztirade Iaincoaren gogaraco, eta guïcon gucién contrario dirade: **16** Gu empathatzen gaituztelaric Gentiley minçatzenic salua ditecençat, bethi compli ditzatençat bere bekatuac: ecen hetara heldu içan da hirá finerano. **17** Eta gu, anayeáć, çuetaric separaturic dembora appurbatetacotz ikustez, ez bihotzez, hambat cineçago emplegatu içan gara çuen beguithartearen ikustera, desir handirequin. **18** Halacotz ethorri nahi içan gara çetara (ni Paul behinçat) behin eta berriż, baina empathatatu vkan gaitu Satanec. **19** Ecen ceric da gure sperançá, edo bozcarioa, edo gloriagarrico coroa? ala ez cuecere Iesus Christ gure launaren aitzinean haren aduenimenduan? **20** Segur çuec çarete gure gloriá eta bozcarioa.

3 Halacotz guehiagoric ecin pairatuz, on irudi içan çaicu gueuroc Athenesen gueldi guentecen. **2** Eta igorri vkan dugu Timotheo gure anaye eta Iaincoaren ministrea eta Christen Euangilioan gure aiutaçalea, çuen confirmatzera eta exhortatzera çuen fedearen gainean: **3** Nehor trubla eztadinçat afflictione hautan: ecen ceuroc badaquique hartaco ordenatuac

garela. 4 Ecen quec baithan guinenean aitzinetic erraiten guendrauquen ecen afflictione iragan behar vkanen guenduela, heldu-ere içan den beçala, eta Halacotz nic-ere guehiagoric ecin diraden anayeác, guerotic querora auançago çaituztegu, pairatuz, hora igorri vkan dut çuen fedea eçagut anayeác, guerotic querora auançago çaituztezen, necançat, tentaçaleac nolazpeit tentatu centuquezten Eta pena eçar deçaquen baquez içatera, eta çuen beldurrez, eta ezdeustu ezlicén gure trabaillua. 6 eguiteco proprién eguitera, eta çuen escu propriéz Eta heuraguiric eztuela ethorri cenean Timotheo languitera, manatu çaituztegun beçala: 12 Campotic çuetaric guregana, eta declaratu cereauzquigunean diradenetara honestqui perporta çaituztençát, eta çuen fedea eta charitatea, eta nola duçuen guçaz deusen beharric eztuquençat. 13 Eta eztut nahi memorio ona bethiere, desiratzen gaituquelaric quec ignorant çaren, anayeác, lo daunçanéz den ikustera, guc-ere quec beçala: 7 Halacotz içan becembatean, contrista etzaiteztençát, berce goitico gara consolatu, anayeác, quetan, gure afflictione sperançaric eztutenac-ere beçala. 14 Ecen baldin eta tribulatione orotan, çuen fedea. 8 Ecen orain sinhesten badugu Iesus hil eta resuscitatu dela, gara vici, baldin quec fermu başaudete launean. halaber Iesus launean lo daunçanac-ere laincoac 9 Ecen cer remerciamendu laincoari renda ahal erekarrien ditu harequin. 15 Ecen haur erraiten deçaquogu queçaz, gure laincoaren aitzinean çuen drauquegu launaren hitzez ecen gu viciric goitico causaz alegueratzen garen alegranza guciagatic? garatenoc launaren aduenimenduan ezgaitzaiztela 10 Gau eta egun abundantquiago othoitz eguiten aitzinduren lo daunçateney. 16 Ecen launa bera dugula ikus deçaquogu queçaz, gure laincoaren aitzinean çuen drauquegu launaren hitzez ecen gu viciric goitico causaz alegueratzen garen alegranza guciagatic? garatenoc launaren aduenimenduan ezgaitzaiztela 17 Guero gu viciric goitico garatenoc, harrapaturen multiplica eta abunda eraci çaitzatela elkarganaco garate hequin batean hodeyetan launaren aitzinera eta guciataraco charitatean, gu-ere çuetara beçala: airetan: eta halaz bethi launarequin içanen gara. 18 13 Confirma ditzançat çuen bihotzac reprotchu gabe Bada, consola eçaçue elkar hitz hauçaz. saindutassunean gure lainco eta Aitaren aitzinean, Iesus Christ gure launaren bere saindu guciequilaco aduenimenduko.

4 Gaineracoaz bada anayeác, othoitzen çaituztegu, eta requeritzen Iesus launaz, gureganic recebitu vkan duçuen beçala, nola ebili behar çaren eta laincoaren gogaraco içan, guerotic querora auançago çaituzten. 2 Ecen badaquique cer quec, anayeác, etzarete ilhumbean, non egun harc, manamenduac eman drauzquiquegun Iesus launaren partez. 3 Ecen haur da laincoaren vorondatea, çuen sanctificationea, paillardiataric beguira çaituzten: 4 Eta iaquin deçan çuetaric batbederac bere vniçaren posseditzen sanctificationerequin eta ohorerequin: 5 Ez guthiciataco affectionerequin, Gentil laincoa eçagutzen eztutenen ançora. 6 Nehor ezteçala aurizqui edo engana bere anyea eceinere eguitecotan: ecen launa gauça hauen gucién mendecaçale da, nola lehen-ere erran eta testificatu baitrauquegu. 7 Ecen ezgaitu deithu vkan 8 Bada gauça hauc arbuyatzen dituenac, eztu gauça hauc arbuyatzen, baina laincoa, ceinec bere guregatic hil içan baita: bagaude iratzariric, ala 9 bercea, eguiten-ere duçuen beçala. 10 Cein laincoac cithalqueriatara, baina sanctificationetara. 11 Harren, guiçon-bat arbuyatzen, baina laincoa, ceinec bere exhorta eçaçue elkar, eta edifica eçaçue batac Spiritu saindua gutan ecarri-ere vkan baitu. 12 Halaber Anayetassunezco charitateaz den becembatean, othoitzen çaituztegu, anayeác, eçagut ditzäquen çuen

artean trabaillatzen diradenac, eta çuen gaineco diradenac gure launean, eta çuen admonestaçaleac:

13 Eta amorio handitan eduqui ditzañen, eguiten dutén obragatic. Auçue baque elkarren artean.

14 Halaber othoitz eguiten drauçuegu, anayeáć, admonesta ditzañen vicitze desordenatutacoac, consola ditzañen gogo chipitacoac, sustenga ditzañen flaccuac, çareten spirítuz patient gucietara.

15 Beguirauçue nehorc eztieçón gaitza gaitzagatic nehor renda: baina vnguiari bethi çarreitzate, bata berceagana eta gucietara.

16 Bethiere çareten aleguera.

17 Paussu gabe othoitz eguiçue.

18 Gauça gucietan esquerrac emainzquiçue: ecen haur da laincoaren çuetaraco vorondatea Iesus Christez.

19 Spiritua ezteçañuela iraungui:

20 Prophetiáć ezticäñuela menospacia.

21 Gauça guciac experimentaizaçue: on denari çatchetzate:

22 Gaizquiaren irudi orotaric beguirea çaitetzte.

23 Bada lainco baquezcoac ossoqui sanctifica çaitzatela: eta çuen spirítu gucia eta arima eta gorputza hoguen gabe, Iesus Christ gure launaren aduenimenduо beguirea ditecela.

24 Fidel da çuec deithu çaituztena, eguiñen-ere badu.

25 Anayeáć, othoitz eguiçue guregatic.

26 Salutaitzaçue anaye guciac pot saindurequin.

27 Requeritzen çaituztet launaren partez iracur daquién epistola haur anaye saindu gucien.

28 Iesus Christ gure launaren gratia dela çequin. Amen.

2 Tesalonikarrei

1 PAVLEC eta Siluanoc eta Timotheoc gure Iainco Aitan eta Iesus Christ gure launean Thessaloniceanoen den Eliari: **2** Gratia dela quequin eta baquea gure Iainco Aitaganic eta Iesus Christ launaganic. **3** Esquerrac eman behar drauzquiogu Iaincoari bethiere çengatic, anayeáć, räoina den beçala, ceren haguitz handitzen den çuen fedea eta ceren abundatzen den çuen guciotaric batbederaren elkarganaco charitatea: **4** Hala non gueuror çengatic gloriatzen baicara Iaincoaren Elicetan, çuen persecutione eta iragaiten dituquen afflictione gucietaco patientiáz eta fedeaz: **5** Cein baitirade Iaincoaren iugemendu iustoaren seignale, Iaincoaren resumaren digne eguiñ çaitetzençat, ceinagatic suffritzen-ere baituque: **6** Ecen gauça iustoa da Iaincoa baithan, çuec affligitzen çaituzteney, afflictione renda diecén **7** Eta çuey affligitzen çaretenoy solageamendu gurequin, aguer dadinean Iesus launa cerutic bere puissanciaco Aingueraequin, **8** Suzco garrequin, mendecaten delaric Iaincoa eçagutzen eztutenéz, eta Iesus Christ gure launaren Euangeliouri behatzeten etzaizquionéz: **9** Cein punituren baitirade punitione eternalez, condemnaturic launaren presentiáz eta haren botherearen gloriáz: (*aiōnios g166*) **10** Dathorrean glorificatu dençat bere sainduetan, eta miragarri eguiñ dadinçat sinhesten duten gucietan (ceren gure çuec baitharaco testimoniagea sinhetsi içan baita) egun hartan: **11** Causa hunegatic-ere othoitz eguiten dugu bethiere çengatic, çuec vocationearen digne gure Iaincoac eguiñ çaitzatençat, eta compli deçan bere ontassunaren placer on gucia, eta fedearen obrá botheretsuqui: **12** Glorifica dadinçat Iesus Christ gure launaren icena çuetan, eta çuec hartan, gure Iaincoaren eta Iesus Christ launaren gratiareni araura.

2 Othoitz eguiten drauçuegu bada, anayeáć, Iesus Christ gure launaren aduenimendua eta gure harenganaco biltzarreaz. **2** Etzaitezten bertan adimenduz erauz, eta etzaitezten trubla ez spirituz, ez hitzez, ez epistolaz, guçaz scribatua baliz beçala, Christen eguna bertan baliz beçala. **3** Nehorc etzaitzatela seduci eceinere maneraz: ecen egun hura ezta ethorriren non reuoltamendua lehen ethor eztadin, eta manifesta eztadin bekutatoco guçona, perditionezco semea, **4** Cein opposatzen eta alchatzen baita Iainco erraiten eta adoratzen den guciren contra: hala non hura Iainco beçala, Iaincoaren templean iarten baita, bere buruă eracusten duela ecen Iainco

dela. **5** Ala etzarete orhoit ecen oraino quequin nincela, gauça hauc erraiten nerauzquiuela? **6** Eta orain cerc daducan badaquique, hora manifesta dadinçat bere demborán. **7** Ecen ia eguiten da iniquitatezco mysterioa: solament orain daducanac, eduquieren du ken daiteno artetic. **8** Eta orduan manifestaturen da gaichtoa, cein launac deseguinen baitu bere ahoco Spirituaz, eta bere aduenimendu claretateaz abolituren. **9** Hura diot ceinen ethortea baita Satanen operationearen araura, puissance gucirequin eta signorequin eta gueçurrezco miraculurequin: **10** Eta iniquitatezco abusione gucirequin galtzen diradenetan, ceren equiaren amorioa ezpaitute recebitu vkan saluatu içateco. **11** Eta halacotz igorrien draue Iaincoac abusionezco operationea, gueçurra sinhetsi deçatençat: **12** Condemna ditecençat eguiña sinhetsi vkan eztutene guciac, baina iniquitatean placer hartu vkan dutenac. **13** Baina guc, launaz onhetsi anayeac, behar drauzquiogu bethi esquerrac eman Iaincoari çueçaz, ceren hatseandanic elegitu baitzaitzute Iaincoac saluamendutara Spirituaren sanctificationez, eta eguiazco fedeaz: **14** Ceinetara deithu vkan baitzaitzute gure Euangilioaz Iesus Christ gure launaren gloriaren acquisitionetacotz. **15** Halacotz, anayeáć, çaudete fermu eta educaçue ikassi duçen doctriná, bada gure hitzez bada epistolaz. **16** Bada Iesus Christ gure laun berac, eta gure Iainco eta Aita onhetsi gaituenac, eta eman consolatione eternala eta sperança ona gratiaz, (*aiōnios g166*) **17** Consola ditzala çuen bihotzac, eta confirma çaitzatela hitz eta obra on orotan.

3 Gaineracoaz, anayeáć, othoitz eguiçue guregatic, launaren hitzac laster daguiçançat, eta glorifica dadin çuec baithan-ere beçala: **2** Eta gu deliura gaitecen gende desordenatu eta gaichto hautaric: ecen feda ezta gucién. **3** Baina fidel da launa, ceinec confirmationen baitzaitzute eta beguiraturen gaichtoaganic. **4** Asseguratzen-ere bagara launean çueçaz, ecen denuntiatzen drauzquiçuegun gauçác eguiten-ere badituçuela eta eguiñen. **5** Bada launac chuchent ditzala çuen bihotzac Iaincoaren amoriota, eta Christen beguire egoitera. **6** Anayeáć, denuntiatzen drauçuegu halaber Iesus Christ gure launaren icenean, separa çaitetzen anaye desordenatuqui eta ez gureganic recebitu duen doctrinaren araura ebilten den orotaric. **7** Ecen ceuroc badaquique nola imitatuh behar gaituquen: ecen ezgara desordenatuqui maneyatu içan çuen artean. **8** Eta eztugu nehoren ogua dohainic ian: baina trabaillurequin eta nequerequin gau eta egun

languiten ari guinadela, çuetaric nehoren phorogu ez guinadençát. 9 Ez bothere eztugunez, baina gure buruén çuey exemplutan emaiteagatic, imita gaitzaçuençat. 10 Ecen çuequin guinadenean-ere haour denuntiatzen guendrauçuen, ecen baldin cembeit trabaillatu nahi ezpada, ian-ere eztecan. 11 Ecen ençuten dugu çuen artean badiradela batzu desordenatuqui dabilzanic, deus ari eztiradelaric, baina curiosqui vici diradelaric. 12 Bada halaco diradeney denuntiatzen drauegu, eta othoitz eguiten Iesus Christ gure launaz sossegurequin trabaillatzen ari diradela bere ogua ian deçaten. 13 Eta çuec, anayeáć, etzaiteztel a enoya vngui eguitez. 14 Eta baldin cembeitec gure hitza obeditzeren ezpadu, epistolaz hura nota eçaçue: eta ezteçaçuela conuersa harequin, ahalque duençát: 15 Guciagatic-ere etsay beçala ezteçaçuela eduqui, baina admonesta eçaçue anaye anço. 16 Bada laun baquezcoac bethiere diçuela baquea manera gucian. Launa dela çuequin gucioquin. 17 Salutationea, ene Paulen escuz, baita seignale ene epistola gucietan: hunela scribatzen dut. 18 Iesus Christ gure launaren gratia dela çuequin.

1 Timoteori

1 PAVLEC, lainco gure Saluadorearen eta gure sperança Iesus Christ launaren manamenduz Iesus Christen Apostolu denac, **2** Timotheo neure eguiazco semeari fedeau, Gratia dela hirequin, misericordia eta bauea lainco gure Aitaganic, eta Iesus Christ gure launaganic. **3** Otoitz egui drauadan beçala Ephesen egon andin, Macedoniarát ioaiten nincenean, egui eçac, denuntia dieceançat batzuey ezteçaten bercelaco doctrinaric iracats. **4** Eta eztitecen behá elhe çarretara eta genealogia fin gabetara, ceinéc lehen, questioneac engendratzen baitituze ecen ez laincoaren edificatione fedeaz dena. **5** Bada manamenduaren fina duc charitate bihotz chahutic eta conscientia onetic dena eta fictione gaberic fedeic. **6** Gauça hauratic batzu erauciric conuertitu içan dituc elhe vanotara: **7** Legueco doctor içan nahi diradelaric eta aditzen eztituztelaric erraiten eta asseguratzan dituzten gauçác. **8** Eta baceaquiagu ecen ona dela Leguea, baldin Nehorç harçaz bidezqui vsatzen badu. **9** Daquigularic ecen Leguea eztela iustoagatic iari, baina gaichtoacgatic eta desobedientacgatic: laincoaren menospaciaçaleacgatic eta vicitze gaichtotacoacgatic, religioneric eztaducatenacgatic eta profanoacgatic, aita-amén hiltzaleacgatic eta guicerhaileacgatic: **10** Paillartacgatic, gaberic. **9** Halaber emazteac-ere abillamendu bugreacgatic, guiça ebatsleacgatic, gueçurtiacgatic, honestez ahalquerequin eta modestiarequin acotra desperiruacgatic, eta baldin deus berceric doctrina sanoaren contratacoric bada. **11** Cein doctrina baita lainco benedicatuaren Euangeliö gloriazco niri cargutan eman içan çaitadanaren araura. **12** Eta esquer emaiten diarocat ni fortificatu nauenari, cein baita, Iesus Christ gure launa: ceinec fidel estimatu vkan bainau, bere cerbitzuan eçarriric: **13** Ni, lehen bainincén blasphemaçale eta persecutaçale eta iniuriaçale: baina misericordia egui içan caiatadac: ecen ignorantiaz egui vkan diat, fedeau eñuelaric. **14** Baina garaithu içan duc gure launaren gratia federequin eta dilectionerequin cein baita Iesus Christean. **15** Haur duc hitz segura, eta recebi deçagun guciz dignea, ecen Iesus Christ ethori içan dela mundura bekatorén saluatzeria, ceinetarico lehena bainaiz ni. **16** Baina hunegatic misericordia egui içan caiatadac, nitan lehenic eracuts leçancat Iesus Christec clementia gucia, exemplu nincençat hura baithan vicitze eternaleracotzat sinhetsiren çutenén. (aiōnios g166) **17** Bada Regue eternalari, immortalari, inuisibleari, lainco çuhur berari dela

ohore eta gloria secula seculacotz. Amen. (aiōn g165) **18** Manamendu haur gommendatzen drauat, Timotheo ene semé, aitzinetic hiçaz içan diraden prophetién araura, heçaz bataillatze onez batailla adinçat: **19** Dualaric fede eta conscientia ona: hura batzuc iraitziric, fedeaz galtze egui vkan dié. **20** Ceinetaric baitirade Hymeneo eta Alexander: hec Satani eman dirautzat, ikas deçatencat guehiagoric ez blasphematzan.

2 Exhortatzan aut bada gauça gucién aitzinetic egui ditecen requestác, otoitzear, supplicationeac, eta remerciamenduac guïçon guciacgatic: **2** Regueacgatic, eta dignitatetan diraden guciacgatic, vicitze baquezcoa eta emea eraman deçagunçat pietate eta honestate gucirequin. **3** Ecen haur gauça ona eta atseguinetacoa duc lainco gure Saluadorearen aitzinean, **4** Ceinec nahi baitu gende guciac salua ditecen, eta eguiaren eçagutzera ethor ditecen. **5** Ecen laincobat duc eta arartecobat laincoaren eta guïçonén artean, Iesus Christ guïçon eguinic: **6** Ceinec bere burua eman vkan baitu rançoinetan guciacgatic: testimoniale içateco bere demborán: **7** Ceinen publicaçale eta Apostolu ni ordenatu içan bainaiz (eguia ciuat Christean etzioat gueçurric) Gentilén Doctor federequin eta eguiarequin. **8** Nahi diat bida guïçoné otoitz daguiten leku orotan escuac chahuric altchatzen dituztelaric hira eta questione edo abillamendu soberanciatacoz: **10** Bain (emazte laincoaren cerbitzatzez professione eguiten duteney dagoten beçala) obra onez. **11** Emazteac silentiorequin ikas beça suiectione gucirequin. **12** Ecen emazteari iracastea, eztiarocat permetitzen, ezeta guïçonaren gainean autoritatez vsatzea, baina den silentiotan. **13** Ecen Adam lehenic formattu içan duc, guero Eua. **14** Eta Adam eztuc seducitu içan, baina emaztea reducitu içanic, transgressionearen causa içan duc. **15** Baina saluatuwa içanen duc haour engendratzez, baldin egon badadi fedeau, eta dilectionean, eta sanctificationean modestiarequin.

3 Hitz segura duc haur, Baldin Nehorç, Ipizpicu içatera desiratzen badu, obra excellentbat desiratzen dic: **2** Bain behar dic Ipizpicuac içan irreprehensible, emazte bakoitz baten senhar, vigilant, sobre, modest, estrangerén ostatuz gogotic recebiçale, iracasteco carazzo: **3** Ez mahatsarnoari emana, ez vkalidicari, ez irabaizte deshonestaren guthicisos, baina benigno, ez reuoltari, ez auaritioso: **4**

Bere familia honestqui gobernatzen duclaric, bere presenteco vicitzearen eta ethortecoaren promessa haourrac suilectionetan eduquiten dituelaric honestate duclaric. 9 Hitz segura duc haur, eta guciz recebi gucirequin: 5 (Ecen baldin edoceinec bere etchearen dadin dignea. 10 Ecen halacotz traillaizten-ere gobernatzen ezpadaqui, nolatan laincoaren Eliçari gaituc, eta escarniatzen, ceren speranza baitugu gogoa emanen drauca?) 6 Ez apprendiz berri, lainco vician, cein baita guion gucién Saluadore, vrguluz hanturic deabruaren condemnationera eror eta principalqui fidelén. 11 Gauça hauc denuntiaitzac eztadinçát. 7 Behar dic are harc duen testimoniage eta iracats. 12 Nehorc hire gaztetassuna ezteçala ona campocoetaric-ere: reprotchutara eta deabruen menospacia: baina aicen fidelén exemplu hitzean, laçora eror eztadinçát. 8 Diacréc halaber behar die conuersationean, charitatean, spirituan, fedeán, içan honest, ez bi hitzeta, ez mahatsarno anhitzari puritatean. 13 Ethor nadin artean, aquió iracurtzeari, emanac, ez irabaizte dishonestaren guthicioso: 9 exhortatzeari, doctrinari. 14 Ezteçala menospacia Eduquiten dutelaric fedearen mysterioa conscientia hitan den dohaina, cein eman içan baitzaic prophetiaz, chahurequin. 10 Eta hec-ere phoroga ditecen lehen, Ancianoén compainiare escuén impositionearequin. guero cerbitza deceaten, baldin reprotchu gabeta 15 Gauça hauc praticaitzac, eta aicén gauça hautan badirade. 11 Halaber hayén emazteac diraden honest, attento: hire auançamendua agueri dençat gucién ez gaitzerraile, baina sobre, leyal gauça gucietan. artean. 16 Gogoa emoc eure buruä eta doctrinari: 12 Diacreac diraden emazte bederaren senhar, perseuera eçac gauça hautan: ecen baldin haur gobernatzen dituztelaric honestqui bere haourrac eta badaguic, eure buruä duc saluaturen eta hiri behatzan bere etcheac. 13 Ecen vngui cerbitzatu duqueiténec çaiquianac.

grado ona acquisitzen dié beretzat, eta libertate handia Iesus Christ baithango fedeán. 14 Gauça hauc scribatzen drauzquiat, speranza dudalaric ecen sarri hiregana ethorriren naicela: 15 Eta baldin berancen badut, daquiançát nola behar den laincoaren etchein conuersatu, cein baita lainco viciaren Eliçá, eguiaren habea eta sustenguä. 16 Eta duda gabe, handi duc pietatearen mysterioa: ecen laincoa manifestatu içan dela haraguian, iustificatu dela Spirituan, ikussi içan dela Ainguierèz, predicatu içan çayela Gentiley, sinhetsi içan dela munduan, goiti recebitu içan dela gloriara.

4 Bada Spirituac claroqui erraiten dic ecen azqueneco demboretan reuoltaturen diradela batzu fedetic spiritu abusariey behatzan çaitzela, eta deabruén doctriney, 2 Hypocrisiaz gueçurraç iracasten dituztenén doctriney, ceinén conscientia cauterizatua baita, 3 Defendatzen dutelaric ezconcea eta viandetaric iatea, cein laincoac creatu baitrauzte vsatzeco remerciamendurequin fideley, eta eguiá eçagutu vkan duteney. 4 Ecen laincoaren creatura gicia duc on, eta deus ez iraizteco, baldin remerciamendurequin recebitzen bada. 5 Ecen creaturá sanctificatu dihoac laincoaren hitzaz eta orationez. 6 Gauça hauc baldin proposa badietzéc anayey Iesus Christen ministre on aicáte, haci içanic fedearen, eta diligentqui iarreiqui atzayón doctrina onaren hitzetan. 7 Bainha iraizquic fable profanoac eta atsoenac irudiac: eta exerci eçac eure buruä pietatean. 8 Ecen exercitatione corporala probetchu gutitaco duc: baina pietatea gauça gucietara probetchutaco duc,

5 Guiçon ancianoa ezteçala dorpequi reprehendi, baina ezhorta eçac aita beçala: gazteac, anayey beçala: 2 Emazte çaharrac, amác beçala: gazteac, arrebáç beçala castitate gucirequin. 3 Emazte alhargunac ohoraitzac, eguiazqui alhargun diradenac. 4 Bainha baldin cembeit emazte alhargunec haourric, edo ilobassoric badu, ikas beçate lehenic berén etche propiria pietateren eracusten, eta burhassoetara ordainaren rendatzen: ecen haour duc on eta placent laincoaren aitzinean. 5 Bada eguiazqui alhargun denac eta bera azquendu içan denac speranza dic laincoa baithan, eta perseueratzen dic othoitzeten eta orationetan gau eta egun. 6 Bainha deliciosqui vici dena, viciric hila duc. 7 Gauça hauc bada denuntiaitzac, irreprehensible diradençát. 8 Eta baldin edoceinec beréz eta principalqui etchecoéz artharic ezpadu, fedeaz vkatu dic, eta duc infidela baino gaichoago. 9 Emazte alharguna hauta bedi ez hiruroguey vrthe baino gutiagotacoa, senhar baten emazte içana: 10 Obra onetan testimoniage duena: eya haourrac haci dituenez, eya estrangerac alopeatu dituenez, eya sainduén oinac ikuci dituenez, eya affligituac aiutatu dituenez, eya obra on orori ardura iarreiqui içan çayonez. 11 Bainha alhargun gazteagoac refusaitzac: ecen bridá largatu dutenean Christen contra, ezcondu nahi dituc: 12 Bere condemnationea dutelaric, ceren bere lehen fedaia iraitzi vkan baituté. 13 Eta guehiago, alfer egoile-ere diradelaric ikasten dié etchez etche ebilten: eta eztituc solament alfer egoile, baina edasle-ere, eta curioso, behar eztiraden gaucéz dadassatelaric.

14 Nahi diat bada gazteac ezcon ditecen, haour content içanen gaituc. **9** Ecen abrastu nahi diradenac, daguiten, etchea goberna deçaten, occasioneric batre erorten dituc tentationetara eta laçora, eta anhitz desir etsayari eztemoten gaizqui erraiteco. **15** Ecen ia erhotara eta caltetacotara, ceinéc hundatzen baitituzte baztu itzuli içan dituc Satanen ondoan. **16** Baldin guiçonac destructionetara eta perditionetara. **10** edocein fidelec edo cembeit fidelsac baditu emazte Ecen gaitz gucién erroa auaritiá duc, cein desiratzen alhargunac, aiuta bitza hec, eta eztadin carga Eliçá, dutelaric batzu erauci içan baitirade fedetic, eta bere eguiazqui alhargun diradenén asco dençát. **17** buruäc anhitz doloretan nahaspilatu vkan baitituzté. Vngui presiditen duten Ancianoac ohore doblaren **11** Bainha hic, laincoaren guiçoná, gauça høy ihes digne estima bitez: principalqui hitzean eta doctrinán eguiéc, eta iarrei qui aquí iustitari, pietateari, fedeari, trabaillatzen diradenac. **18** Ecen Scripturác erraiten dic, Idi bihitzen ari denari eztrauc ahoa lothuren. Eta, Languilea bere sariaren digne da. **19** Ancianoaren contra accusationeric ezteçála recebi biga edo hirur testimonioren azpian baicen. **20** Bekatu eguiten dutenac, gucién aitzinean reprehenditzac, berceac-ere baldur diradençát. **21** Requeritzen aut laincoaren eta Jesus Christ launaren eta Aingueru elegitúen confesseione ona: **14** Manamendu haur beguira aitzinean, gauça hauc beguira ditzán, bata berceari preferitu gabe: deus eguiten eztuala alde batera makurtuz. **22** Escuac eztiertoala nehori bertan eçar, eta ezteçála communica berceren bekatuetan, eure buruä pur beguireçac. **23** Hemendic harát ezteçála vric edan, baina mahatsarno gutibatez vsat eçac, eure estomacagatic, eta eure eritassun vssuacgatic. **24** Guiçon batzuén bekatuac aitzinean agueri dituc, eta aitzinean dihoaçac condemnationetan: eta batzuey ondoan-ere iarrei quiten ciaiztec. **25** Halaber obra onac-ere aitzinean agueri dituc: eta bercelaco diraden obrác, ecin estal daitezquec.

6 Vztarriren azpian diraden cerbitzari guciéc, bere nabussiac ohore ororen digne estima bitzate: laincoaren icena eta doctriná blasphema ezticecençát. **2** Eta nabussi fidelac dituztenéc, eztitzatela menosprecia ceren anaye diraden: baina aitzitic cerbitza bitzate, ceren fidelac eta onhetsiac diraden, ontassunean participant diradelaric. Gauça hauc iracats itzac eta exhorta. **3** Baldin nehorc berce doctrinaric iracasten badu, eta consentitzen ezpadu Iesus Christ gure launaren hitz sanoetan, eta pietatearen arauézco doctrinán, **4** Hura hantua duc, deus etaquialaric, baina erhotzen delaric questionén eta hitzezco contentionén ondoan, hetaric sortzen dituc inuidiá, gudua, iniuriá, suspicione gaichtoac, **5** Guiçon adimenduz corruptiuén eta eguiatic priuatu diradenén disputatione vanoac, estimatzen dutelaric pietatea irabazte dela: retiradi halacoetaric. **6** Segur, irabazte handia duc pietatea contentamendurequin. **7** Ecen deus eziagu ekarri mundura: segura duc eraman-ere deus ecin deçaquegula. **8** Bainha vitançá dugularic eta cerçaz estal ahal gaitecen, heçaz

2 Timoteori

Iauna baithan egun hartan: eta cembat anhitz cerbitzu Ephesen-ere equin drautan, hic guciz vngui daquic.

1 PAVLEC Iesus Christen Apostolu Iaincoaren vorondatez denac, Iesus Christ baithan den vicitzearen promessaren araura, **2** Timotheo neure seme maiteari: gratia, misericordia eta baquea Iainco fideley, cein bercen-ere iracasteco sufficient içanen Aitaganic, eta Iesus Christ gure launaganic. **3** baitirade. **3** Hic bada trabaillu suffri eçac Iesus Esquer diarocat Iaincoari, cein cerbitzatzen baitut Christen gendarmés on anço. **4** Eztuc nehor guerlán neure aitzinecoaccadic conscientia purequin, nola empathatzaten vicitzeco eguitacoéz, querla eguiteco pausu gabe baitut memorio hiçaz neure orationetan hautatu duenaren gogaraco dençát. **5** Halaber baldin gau eta egun: **4** Hire ikusteco desir dudalaric, hire nehor combatic eguiten badu, eztuc coroatzen baldin nigar chortez orhoitic, bozcarioz bethe nadinçát: **5** bidezqui combatitu ezpada. **6** Laboriac trabaillaatu Orhoitzen naicela hitan den fictione gabeco fedea, behar dic fructuric recebi deçan baino lehen. **7** cein lehenic habitatu içan baita hire amasso Loida Consideraitzac erraiten ditudan gauçá: launac bada baithan, eta hire ama Eunica baithan: eta segur eman dieçala adimendu gauça gucietan. **8** Aicén orhoit nauc ecen hi baithan-ere habitatzen dela. **6** Causa Iesus Christ resuscitatru içan dela hiletaric, Daudí-en hunegatic auisatzen aut vitz deçán ene escuén hacific celaric, ene Euangilioaren araura: **9** Ceinetan, impositionez hitan den Iaincoaren dohaina. **7** Ecen eztirauc eman Iaincoac iciapenetaco spiritubat, baina launaren hitza eztuc estecatua. **10** Halacotz baina verthutetaco, eta dilectionetaco, eta adimendu gaizquigile anço, affligitzen bainaiz estecailluetaran: sanotaco spiritubat. **8** Ezaicela bada ahalque ere obteni deçatençát Iesus Christ launean den gure launaren testimoniageaz, ezeta niçaz, bainaiz saluamendua, gloria eternalarequin. (*aïónios g166*) haren presonér: baina aicén participant Euangelioco **11** Hitz segura duc haur: Ecen baldin harequin hil afflictionetan, Iaincoaren puissancaren araura: **9** Ceinec saluatu vkan baiquaitu, eta bere vocatione içan bagara, harequin vicico-ere garela. **12** Baldin sainduaz deithu: ez gure obrén causaz, baina bere ordenançaren eta dembora eternalac baino lehen suffritzen badugu, regnituren-ere harequin diagu: Iesus Christ baithan eman içan çaicun gratiaren causaz. (*aïónios g166*) **10** Eta manifestatu içan duc orain baldin vkatzen badugu, harc-ere gu vkaturen guiaitic: lesus Christ gure Saluadorearen ethorteaz, ceinec **13** Baldin desleyal bagara, hora ordea fidel diagoc, herioa-ere deseguin vkan baitu, eta arguira eman vka bere buruä ecin ceçauec. **14** Arramberritzac vicitza eta immortalitatea Euangilioaz: **11** Ceinen suffritzen citiat: guciagatic-ere eznauc ahalque: ecen vanoac eta profanoac reprimitzac: ceren impiateit publicaçale ni ordenatu içan bainaiz, eta Apostolu approbatu presentatzera, confusione gabeco obrero, eta Gentilén doctor. **12** Halacotz gauça hauc-ere artezqui eguiaren hitza ebaquiten duála. **16** Oihu etatezcan nehor hitzez iharduqui, baita probetchuric batekarten eztuen gauça, aitzitic ençuleac erautzen suffritzen ciitat: guciagatic-ere eznauc ahalque: ecen vanoac eta profanoac reprimitzac: ceren impiateit baceaquiat nor sinheti dudan: eta segur nauc ecen handiagotara auançaturen baitirade. **17** Eta hayén hura botheretsu dela ene depositaren beguiratzeco hitza gangrená beçala alhaco duc, ceinetaric baitirade egun hartarano. **13** Educac eneganic ençun vkan Hymeneo eta Phileto: **18** Cein eguiatic erauci içan lesus Christ baithan den charitaterequin. **14** Deposit delà, eta erautzen dié edocein batzuén fedea. **19** ona beguireçç Spiritu sainduaz, cein habitatzen Alabaina Iaincoaren fundamenta fermu diagoc, cigulu baita gutan. **15** Badaquic haur, ecen aldaratu içan haur duelaric, Eçagutzen ditu launac cein diraden diradela eneganic Asian diraden guciak: ceinetaric harenac: eta, Retira bedi iniustitiataric Christen baitirade Phygello eta Hermogenes. **16** launac icena inuocatzen duen gicia. **20** Eta etche handi misericordia daguiola Onesiphoren etcheari: ecen batetan eztuc solament vrrhezco eta cilharrezco anhitzetan recreatu vkan nic, eta ene cadenáz eztuc vnciric, baina çurezcoric eta lurrezcoric-ere: eta ahalquetu içan: **17** Aitzitic Roman içan denean guciz batzu ohoretacotz, eta berceac desohoretacotz. **21** affectionatuqui bilhatu vkan niauc eta eriden: **18** Bada nehor baldin bere buruä hautaric chahu Demola hari othoi launac eriden deçan misericordia badeça, içanen duc vnci ohoretacotz sanctificatua, eta launaren vsegetacotz carazcoa, eta launaren

obra on orotara appaindua. 22 Gaztetassunaren diuinoqui inspiratua, eta probetchable doctrinatzeko, guthiciei-ere ihes eguiéc, eta iarreiqui aquío iustitari, redarguitzeco, corregitzeco eta instruitzeco iustitiatan: fedeari, charitateari, baqueari bihotz purez launa 17 Compli dadinçát laincoaren guioná, obra on inuocatzen dutenequin. 23 Eta questione erhoac, eta orotara complituqui instruituric.

instructione gabetacoac iraizquic, daquialaric ecen
hec gudu engendratzen dutela. 24 Bada launaren
cerbitzariac eztic reuoltari içan behar, baina eme
gucietara, iracasteko carazco, patientqui gaichtoac
supportatzen dituelaric: 25 Emetassunequin iracasten
dituelaric opinione contrariotaco diradenac: eya
noizpait laincoac vrriquimendu eman dieçaqueenez
eguiaeni eçagutzeko, 26 Eta emenda ditecen, haren
vorondatearen eguiteko, itzuriric deabruaren laçotic,
ceinez hatzamanac baitaude.

3 Haur bada iaquic, ecen azquen egunetan içanen
dela dembora perilosic. 2 Ecen içanen dituc
guiçonac bere buruentár, auaritioso, vantari, vrgulutsu,
disfamaçale, aita-ametara desobedient, ingrat,
laincoaren menospreciaçale, 3 Affectione natural
gabe, leylatae gabe, calumniaçale, moderamendu
gabe, crudel, on diradenén gaitzetsle, 4 Traidore,
temerario, hantuac, laincoari baino volupitatey hobe
erizle. 5 Pietatearen irudia dutelaric, baina haren
verthutea vkatzen dutelaric: apparta adi bada hetaric. 6
Ecen hautaric dituc etchetara forratzen diradenac, eta
gathibu dadutzatenac emazteto bekatuz cargatuac,
guthicia diuersez erabiliac, 7 Bethiere ikasten
dutelaric, eta behinere eguiaren eçagutzera hel ecin
daitezquelaric. 8 Eta hala nola lannesec eta lambresec
resistitutu bairaucate Moyses: halaber hauc-ere eguiari
resistitzen diraucoé: guion adimenduz corrupituac,
fedeaz den becembatean reproboac. 9 Baina eztie
guehiagoric auançaturen: ecen hauén erhogoá claro
içanen duc gucieta, hayena-ere içan den beçala.
10 Baina hic complituqui eçagutu vkan duc ene
doctriná, gobernu, intentionea, feda, emetassuna,
charitatea, patientiá: 11 Persecutioneac, afflictioneac,
cein niri heldu içan baitzaizquit Antiochian, Iconian,
Lystrian: nolaco persecutioneac suffritu vkan ditudan
cioat, eta gucieta, idoqui vkan niauc launac. 12
Eta laincoaren beldurrean Iesus Christean vici nahi
diraden guiec-ere persecutione suffrituren dié. 13
Baina guion gaichtoac eta abusariac auançaturen
ditut gaizquiagora seducitizen dutelaric eta seducituar
diradelaric. 14 Bada hi egon adi ikassi dituan
eta eman içan çaiquirián gaucetan, daquialaric
norenhanic ikassi vkan dituan: 15 Eta nola haourra-
danic letra sainduac eçagutu vkan dituan, ceinéc
çuhur ahal baiheçaquete saluamendutacoz Iesus
Christ baithan den fedeaz. 16 Scriptura gucia duc

4 Requeritzen aut bada nic laincoaren eta
Iesus Christ launaren aitzinean, ceinec bere
aduenimenduan eta resumán viciac eta hilac
iugeaturen baititu: 2 Predica eçac hitza, perseuera
eçac ordzu eta ordzu lekora: ari adi redarguitzen,
mehatchatzen, exhortatzen, emetassun eta doctrina
gucirequin: 3 Ecen içanen duc demborabat ezpaitute
doctrina sanoa suffrituren: baina beharri quillicorac
dituztelaric, beréc bere desirén arauzezco iracastunac
bilduren baitituzté: 4 Eta eguiatic behariac itzuliren
baitituzté, eta fabletara emanac içanen baitirade.
5 Baina hic veilla eçac gauça gucietan, suffritzac
afflictioneac, eguiñ eçac euangelistaren obra, eguiic
hire administrationea approbatua den. 6 Ecen ni
ia sacrificatu içatera nihoc, eta ene partitzeco
demborá hulbil duc. 7 Combat ona combatitutu
diát, neure cursua acabatu diát, feda beguiratu
diát. 8 Gaineracoaz, beguiratua diagotac iustitiazco
coroá, cein rendaturen baitraut launac egun harten,
iuge iusto harc: eta ez niri solament, baina haren
aduenimendua desiratu vkan duqueiten gucley-ere
bay. 9 Diligentadi enegana ethortera sarri. 10 Ecen
Demasec abandonnatu niauc, presenteco secula
haur onhetsiric, eta Thessalonicerat ioan içan duc:
Crescens Galatiarát, Tite Dalmatiarát. (aión g165)
11 Luc bera duc enequin. Marc harturic erekarrac
eurequin: ecen probetchable diat cerbitzucotz. 12
Tychique-ere igorri diat Ephesera. 13 Troasen Carpo
baithan vtzi vkan dudan manteliná, ethor adinean
ekarrac eurequin, eta liburuäc, baina principalqui
pergamioac. 14 Alexandre cobre-arotzac anhitz
gaitz eguiñ dirautac: launac bere eguinén arauze
renda dieçola. 15 Harenganic hi-ere beguiradi: ecen
haguitz gure hitzey resistitutu vkan dirauac. 16 Nehor
etziaitadac assistitu, neure lehen defensán, aitzitic
guciéc abandonnatu vkan niaue: imputa eztaquielat.
17 Baina launa assistitu içan ciaitadac, eta fortificatu
vkan niauc, niçaz predicationea compli dadinçát, eta
hura ençun deçatençát Gentil guciéc: eta deliuratu
içan nauc lehoinaren ahotic. 18 Eta deliuraturen
niauc launac obra gaichto gucitaric eta emparaturen
bere resuma celestialeco: hari dela gloria secula
seculacotz. Amen. (aión g165) 19 Salutitzac Prisca
eta Aquila, eta Onesiphoren familiá. 20 Erasto
guelditu içan duc Corinthen: eta Trophimo Miletien
vtzi diat eria. 21 Diligentadi negu aitzinean ethortera.

Salutatzen auté Eubuloc eta Pudensec eta Linoc eta
Claudiac eta anaye guciéc. 22 Iesus Christ launa dela
hire spirituarequin. Haren gratia dela çuequin. Amen.

Titori

1 PAVLEC laincoaren cerbitzari eta Iesus Christen Apostolu denac, laincoaren elegituén fedearen eta pietatearen tenorez den eguiaren araura, **2** Vicitze eternalaren sperançacotzát, cein promettatu vkan baitu Iainco gueçurti eztenac dembora eternalén alzinetic, eta manifestatu bere demboretan: (aiōnios g166) **3** Diot bere hitza, Iainco gure Saluadorearen ordenançaren tenorez niri cargutan eman içan çaitadan predicationeaz: Tite neure seme eguiazcoari gure artean commun den fedearen araez. **4** Gratia dela hirequin misericordia eta baquea Iainco Altaganic, eta Iesus Christ iaun gure Saluadoreaganic. **5** Causa hunegatic vtzi vkan aut Cretan goitico diraden gaucén corrigitzen continua deçançat, eta ordena ditzán hiriz hiri Ancianoac, nic ordenatu drauadan beçala: **6** Baldin cembeit bada irrehrensibleric emazte bakoitz baten senhar, haour fidelac dutelaric, ez dissolutionez accusatuac, edo rangea ecin daitezquenac. **7** Ecen Ipizpicuac behar dic içan irreprehensible, laincoaren etchearen gobernari anço, eztén porfidioso, ez coleric, ez mahatsarnoari emana, ez vkaldicari, ez irabazte dishonestaren guthcioso: **8** Baina estrangerén ostatuz gogotic recebiçale, onén onhetsle, çuhur, iusto, saindu, moderatu: **9** Instructionearen araura den hitz fidelaren eduquile, doctrina sanoz exhortare ahal deçançat, eta contrastatzetan diradenac vençut. **10** Ecen baduc anhitz rangea ecin daitenic eta vanoqui minçaçaleric, eta adimenduén seduciçaleric, principalqui Circoncisionetic diradenac: hæy ahoa boçatu behar ciayec: **11** Hec etcheac ossoqui erautzen citié, behar eztiraden gauçác iracasten ditutzela irabazte dishonestaren causaz. **12** Erran dic hayén arteco cembeitec, hayén propheta propriac, Cretatarrac bethi gueçurti, bestia gaitzac, sabel naguiaç. **13** Testimoniage haur eguiazcoa duc: causa hunegatic reprehenditzac hec viciqui, fedean sano diradençat: **14** Behatzen eztutelaric Iuduén fabletara, eta eguiatic aldaratzetan diraden guïçonén manuetara. **15** Gauça guiac chahuendaco chahu dituc baina satsuendaco eta infidelendaco eztuc deus, chahuric, aitzitic dituc satsu hayén adimendua eta conscientiá. **16** Professione eguiten dié Iaincoa eçagutzen dutela, baina obraz vkatzen dié, abominable diradelaric eta desobedient eta obra on orotara reprobatuac.

2 Baina hic denuntiaitzac doctrina sainduari dagozcan gauçác. **2** Guiçon çaharrac sobre diraden, graue, moderatu, sano fedean, charitatean eta patientián. **3** Emazte çaharrac halaber

diraden saindutassunari dagocan continentiataco, ez gaitzerraille, ez mahatsarno anhitzari emanac, gauça honestén iracatsle: **4** Emazte gazteac instrui ditzatençat moderatu içaten, bere senharrén onhetsten, bere haourrén maite vkaiten: **5** Çuhur içaten, chahu, etchean egoile, on, bere senharrén suiet: Iaincoaren hitza blasphema eztadinçat. **6** Guiçon gazteac halaber exhortaitzac moderatu diraden. **7** Gauça gucietañ eracusten dualaric eure buruä obra onen exemplu, doctrinán eracusten dualaric integritate, grauitate, **8** Hitza sano, eta condemna ecin daiten beçalaco: contrastatzetan dena confundi dadincat, çueçaz gaizquiric cer erran ez vkaney. **9** Cerbitzariac bere nabussián suiet diraden, gauça gucietañ hayén gogara eguiten dutelaric, contradicale eztiradelaric: **10** Deus appartatzetan eztutelaric, baina leylatale on gucia eracusten dutelaric, gauça gucietañ Iainco gure Saluadorearen doctriná orna deçatençat. **11** Ecen aguertu içan ciayec guiçon gucietay Iaincoaren gratia saluagarria. **12** Iracasten gaituela, infidelitateaz eta mundoço desiréz renuntiaturic, sobreui, iustoqui, eta religiosqui vici garén presenteco secula hunetan: (aiōn g165) **13** Dohain onetaco sperançaren eta gure Iainco handi eta Saluadore Iesus Christen gloriataco aduenimendu excellentaren beguirea gaudelaric: **14** Ceinec eman baitu bere buruä guregatic, gu redemi guençançat iniquitate gucitaric, eta purifica guençançat bere populu particular, obra onetara affectionatu içateco. **15** Gauça hauc denuntiaitzac, eta ari adi exhortatzetan eta reprehenditzetan autoritate gucirequin: nehorç ezeçala hi menospacia.

3 Admonestaitzac Principaltassunén eta Potestatén suiet diraden, Gobernadoreac obedi ditzaten, obra on orotara prest diraden: **2** Nehorçaz gaizquiric ezterren, diraden gudu gabe, moderatu, emetassun gucia eracusten dutelaric guiçon gucietaña. **3** Ecen gure noizpait adimendu gabe guentuán, desobediént, abusatuac, anhitz moldetaco desirac eta voluptateac cerbitzatzen guentuela, malitiatan eta inuidiatan vici guinela, gaitzetsiac guinela: eta elkarri gaitz erizle. **4** Baina Iainco gure Saluadorearen benignitatea eta guïçonetaraco amorioa aguertu içan denean, **5** Ez egui vkan ditugun obra iustoéz, baina bere misericordiaz saluatu vkan guiaitic regenerationezco garbitzez, eta Spiritu sainduazco arramberritzez: **6** Cein eraitsi vkan baitu gutara abundosqui Iesus Christ gure Saluadoreaz: **7** Haren gratiaz iustificaturic heredero egui vuentecençat vicitze eternaleraco sperançaren araura. (aiōnios g166) **8** Hitza segura duc haur, eta gauça hauc nahi diat affirma ditzán, artha

dutençát obra onén entretenitzera laincoa sinhetsi dutenéc: huná, guiçonen on eta probetchutaco diraden gauçáć. **9** Baina questione erhoac eta genealogiac eta contentionaeac eta Legueazco iharduquiteac empatchaitzac: ecen probetchu gabetaco dituc eta vano. **10** Guiçon hereticoa behingo eta berrizco aduertimenduaren ondoan iraitzac: **11** Daquilaric ecen eraucia dela halacoa eta huts eguiten duela, bere buru beraz condemnatua delaric. **12** Igor deçadanean Artemas hiregana edo Tychique, diligenta albeitendi enegana ethortera Nicopolisera: ecen han neguären iragaitera deliberatu diát. **13** Zeno Legueco doctora eta Apollo diligentqui guidaitzac, deusen faltaric eztutén. **14** Bada ikas beçate gurec-ere obre onetan emplegatzen necessario diraden gaucetaco, fructu gabe eztiradençát. **15** Salutatzen auté enequin diraden guciéc. Salutaitzac fedez on darizcutenac. Iaincoaren gratia dela çequin gucioquin, Amen.

Filemoni

salutatzen auté. 25 Iesus Christ gure launaren gratiá dela çuen spirituarequin. Amen.

1 PAVLEC Iesus Christen presonerac, eta anaye Timotheoc, Philemon gure maiteari eta lagunari,
2 Eta Aphia maiteari, eta Archippe gure soldado-quideari, eta hire etheco Eliçari: **3** Gratia dela çuequin eta baquea gure Iainco Aitaganic eta Iesus Christ launaganic. **4** Esquerrac emaiten dirautzat neure Iaincoari, bethiere hiçaz memorio eguiten dudalaric neure orationetan, **5** Ceren baitançut hire charitatea, eta fedea cein baituc Iesus launa baithara, eta saindu guciac baithara: **6** Hire fedearren communicationea boheretsu dençát, eçagut dadinçát çuetan den on gucia Iesus Christez. **7** Ecen bozcario handi diagu eta consolatione hire charitateaz, ceren sainduén halsarrac hiçaz recreatu icen baitirade, anayé. **8** Halacotz, Iesus Christean libertate handi badutere hiri eguiimbide duanaren manatzeco: **9** Badere charitateagatic lehen othoitzez niagoc, hunelaco banaiz-ere, banaiz Paul ancianoa, eta orain presonerere Iesus Christgatic. **10** Othoitzen aut bada neure seme Onesimo estecailluetan engendratu vkan dudanagatic: **11** Berce orduz ez hire probetchutaco içan denagatic, baina orain hire eta ene probetchutaco denagatic: cein igorten baitrauát. **12** Hic bada hori, erran nahi baita, ene halsarrac, recebi eçac. **13** Cein nic nahi bainuen neurequin eduqui, hire orde cerbitza nençançát Euangilioaren estecailluetan: **14** Baina hire vorondatea gabe eztiat deus egui nahi vkan bortchaz beçala ezlicençát hire vnguia, baina gogo onezco. **15** Ecen aguian halacotz hireganic partitu içan duc appurbatetacz, bethierecotz recebi eçançát: (*aiōnios g166*) **16** Ez engoitic sclabotan, baina sclabo baino conditione hobeagotan, anaye maitetan, principalqui ene: cembavez bada guehiago eure, eta haraguiren arauuez eta launaren arauuez? **17** Bada baldin lagunetan banaducac, recebi eçac ni beçala. **18** Eta baldin cerbait bidegabek egui badrauc, edo çor bahau, hura niri imputa ieçadac. **19** Nic Paulec scribatu diát haur neure escuz, nic pagaturen diát: eztarradan ecen are eure burua-ere niri çor drautadala. **20** Bay, anayé, placer haur nic hireganic recebi deçadan launean, recreaitzac ene halsarrac launean. **21** Hir obedientiáz segur içanez scribatu drauat, daquidalaric ecen erraiten dudan baino guehiago-ere eguiñen duála. **22** Baina are bertaric ostatu appain ieçadac: ecen sperança diát çuen orationéz emanen natzaïcuela: **23** Epaphras ene presoner quideac Iesus Christean, **24** Marc-ec, Aristarchec, Demasec eta Luc-ec, ene aiutariec,

Hebrearrei

1 ANHITZETAN eta anhitz maneraz lehenago laincoa minçaturic gure Aitey Prophetéz, **2** azqueneco egun hautan minçatu içan çaicu guri bere Semeaz, Cein ecarri vkan baitu gauça gucién heredero, ceinez mundua-ere eguin vkan baitu: (aión g165) **3** Cein, gloriaren claretate eta haren personaren imagina propria delaric eta sustengatzen dituelaric gauça guciac bere hitz botheretsuaz, gure bekatuén purgationea bere buruaz eguinic, iarri içan baita haren maiestatearen escuinean leku goretan. **4** Cembatenaz Aingueraüc baino excellentago eguin içan baita, hambatenaz hec baino icen excellentagobat acquisitu vkan du hetaric abantail. **5** Ecen egundano Aigueraütaric ceini erran vkan drauca, Ene Semea aiz hi, nic egun engendratu aut hi? Eta berriz, Ni içanen natzayo hari Aita, eta hura içanen çait niri Seme? **6** Eta berriz bere Seme lehen iayoa mundura aitzinaratzen dueñean, dio Eta adora beçate hura laincoaren Ainguera guciéc. **7** Eta Aingueraúz den becembatean dio, ceinec bere Aingueraüc eguiten baititu haice, eta bere ministreac, su flamma: **8** Bainha Semeaz den becembatean dio O laincoa, hire thronoa secula seculacotz duc: eta hire Resumaco sceptrea duc, çucenezco sceptrea. (aión g165) **9** On eritzi draucac iustitiari, eta gaitz eritzi draucac iniquitateari: halacotz vñctatu vkan au laincoac, eure laincoac bozcariotaco olioz, eure lagunetaric abantail. **10** Eta, Hic hatseandanic, launa, lurra fundatu vkan duc, eta ceruác hire escuen obrác dituc: **11** Hec deseguinen dituc, bailla hi permanent aiz: eta guciac veztidura beçala çaharturen dituc: **12** Eta estalqui baten ançora hic dituc hec biribilgatérén, eta muthatzeco diaudec: baina hi hura bera aiz, eta hire vrtheac eztituc faltaturen. **13** Eta Aigueraütaric ceini erran vkan drauca egundano, lar adi ene escuinean, ecar ditzaqueñano hire etsayac hire oinén scabella? **14** Eztirade guciac spiritu cerbitzu eguiten dutenac, cerbitzuco igorten diradeleric saluamenduco heredero içanen diradenagcatic.

2 Halacotz behar dugu hobequí gogoa eman ençun vkan ditugun gaucetara, iragaitera vtzi eztitzagunçát. **2** Ecen baldin Aingueraúz erran içan cen hitza fermu içan bada, eta transgressione eta desobedientia guciac recompensa bidezcoa recebítu vkan badu, **3** Nolatan gu itzuriren guiaizquio baldin hain saluamendu handiaz conturic ezpadaguigu? cein lehenic launaz beraz declaratzen hassiric, hura ençun vkan çutenéz confirmatu içan baitzaicu: **4**

Testimoniage rendatzen cerauelaric laincoac signoz eta miraculuz, eta verthute diuersez, eta Spiritu sainduaren distributionez bere vorondatearen araura, **5** Ecen eztu Aingueraún suiet eguin ethorteco den mundua, ceinez minço baicara: **6** Eta testificatu vkan du nombeit cembeitec, dioela, Cer da guicóna, harçaz orhoit aicen? edo cer da guicónaren semea, hura visita deçán? **7** Eguin vkan duc hura chipichiago Aingueraüc baino: gloriáz eta ohorez coroatu vkan duc hura, eta ordenatu vkan duc hura eure escuezcó obrén gaineco. **8** Gauça guciac suiet eguin vkan dituc haren oinén azpico. Eta gauça guciac haren suiet eguin dituenaz gueroz, eztu deus vtzi haren suiet eztén: baina eztacussagu oraino gauça guciáç haren suiet diradela. **9** Bainha Aingueraüc baino chipichiago eguin içan cena, ikusten dugu cein baita Iesus, bere herioco passioneagatic, gloriáz eta ohorez coroatu içan dela: laincoaren gratiaz guciagcatic herioa dasta leçançát. **10** Ecen conuenable cen harc, ceinegatic baitirade gauça hauc gucioc, eta ceinez baitirade gauça hauc gucioc, anhitz haour gloriara eramaiten çuenaz gueroz, hayén saluamenduaren Princea afflictionez consecra leçan. **11** Ecen bay sanctificaçalea, bay sanctificatzen diradenac, batganic dirade guciac, causa hunegatic ezta ahalque hayén anaye deitzera, **12** Dioela, Denuntiaturen diraueat hire icena neure anayey, eta Eliçaren erdian laudaturen aut hi. **13** Eta berriz, Ni fida içanen naiz hartan. Eta berriz, Huná ni eta laincoac niri eman drauzquidan haourrac. **14** Ceren bada haourrac participant baitirade haraguian eta odolean, hura-ere halaber participant eguin içan da hetan beretan, herioaz deseguine leçançát herioaren iaурgoá çüena, cein baita deabrua: **15** Eta deliura litzançát herioaren beldurrez, bere vici gucion sclabo içatera suiet ciraden guciac. **16** Ecen segur eztitu Aingueraüc hartu vkan, baina Abrahamen hacia hartu vkan du. **17** Halacotz behar cen gauça gucietañ anayeac irudi licén, misericordioso licençát eta Sacrificadore subirano fidel laincoa baitharatoç gaucetan, populuaren bekatuén pagamenduaren eguiteco. **18** Ecen suffritu vkan duenaren gainean tentatu içanic tentatzen diradenén-ere aiutatzeko botheretsu da.

3 Bada, anaye sainduác, vocatione celestialen participant çaretenác, considera eçaque gure confessioneeco Apostolua eta Sacrificadore subiranoa, cein baita, Iesus Christ, **2** Ordenatu vkan duenarençat fidel dena: Moyses-ere haren etche gucion beçala. **3** Ecen hambatez haur Moyses baino gloria handiagoren digne estimatu içan da, cembatez ohore handiagotan

baita etchea edificatu duena, ecen ez etchea bera. 4 obra guciataric. 5 Eta hunetan berriz, Baldin seculan Ecen etche oro norbeitez edificatzen da: eta gauça sarthuren badirade ene reposean. 6 Ikussiric bada hauc guiac edificatu dituena, Iaincoa da. 5 Eta oraino batzu sartzen diradela harten, eta lehenic segur Moyses fidel içan da haren etche gucion denuntiatu içan çauenac eztiradela sarthu içan bere cerbitzari beçala, guero erraiteco ciraden gaucén incredulitatearen causaz: 7 Berriz determinatzen testificatzeko: 6 Bainan Christ serme beçala da bere du egun iaquin-bat, Egun, Dauid baithan erraiten etchean: ceinen etchea baicara gu, baldin confidancá duela hambat demboraren buruän (nola erran içan eta gloriatzen garen sperançá finerano fermu eduqui baita) Egun baldin haren voza ençun badeçaçue, baditzagu. 7 Halacotz Spiritu sainduac erraiten duen eztitzäuela gogor çuen bihotzac. 8 Ecen baldin beçala, Egun baldin haren voza ençun badeçaçue 8 losuec häy eman balarau reposic, etzatequeen Eztitzäuela gogor çuen bihotzac, tharritamenduan guehiagoric berce egunez minçatu. 9 Halacotz, beçala, tentationeco egunean desertuan: 9 Non guelditzen çayó sabbathgoabat laincoaren populuari. tentatu vkan bainaute çuen aítéc, experimentatu vkan 10 Ecen laincoaren reposean sarthu içan dena, bainaute- eta ikussi baititzute ene obrác berroguey reposatu içan da hura-ere bere obretaric, Iaincoa vrthez. 10 Halacotz enoyatu içan naiz generatione beretaric beçala. 11 Daguigun bada diligentia repos hunez, eta erran vkan dut, Bethiere huts eguiten harten sartzera: nehor eztadin eror desobedientiazco duté bihotzez, eta eztitzuté eçagutu vkan ene exemplu berera. 12 Ecen laincoaren hitza vici da bideac. 11 Bada cin egui vkan dut neure hirán, eta efficaciotaco, eta den ezpata bi ahotacoric Baldin seculan sarthuren badirade ene reposean 12 baino penetrantago: eta ardiesten du arimaren eta Gogoauçue, anayeác, çuetaric cembeitetan eztén spirituaren, bayeta iuncturén eta hunén diuisionerano: bihotz sinheste gabetaco gaichtoa, Iainco viciaganic eta da pensamenduén eta bihotzeco intentionén reuoltagarri: 13 Bainan exhorta eçaçue elkar egun iuge 13 Eta ezta creaturaric batre haren aitzinean oroz, egungo egun deitzen deno, çuetaric nehor agueri eztenic: aitzitic gauça guiac dirade billuciac gogor eztadinçát bekatuaren enganoz. 14 Ecen eta irequiac haren beguietan ceinequin baitugu gure Christen participant egui vkan içan gara, bay baldin hatse eguitecoa. 15 Ecen eztugu Sacrificadore subirano hura, ceinez sustengatzen baicara, fermu eduqui gure infirmitatéz compassioneric ecin duqueen-badeçaçue finerano. 15 Erraiten deno, Egun baldin bat, baina dugu manera berean gauça gucietañ haren voza ençun badeçaçue, eztitzäuela gogor tentatu içan dena, salbu bekatuian. 16 Goacen bada çuen bihotzac tharritamenduan beçala. 16 Ecen segurancarequin gratiazco thronora, misericordia batzuc ençun vkan çutenean, tharritaçeñen launa: ardiets eta gratia eriden deçagunçát aiuta behar baina ez Egyptetic Moysesez ilki içan ciraden guciéc. demboraco.

17 Bainan ceinéz enoyatu içan da berroguey vrthez? ala ez bekatu egui vkan çutenez, ceinén gorputzac erori içan baitirade desertuan? 18 Eta ceini cin egui vkan cerauen, haren reposean etziradela sarthuren, obeditu vkan etzuteney baicen? 19 Eta badacussagu incredulitatearen causaz ecin sarthu içan diradela.

4 Garen bada beldur guertha eztadin çuetaric cembeit haren reposean sartzeco promessa vtziric, priuata eriden eztadin. 2 Ecen guri-ere euangelizatu içan çaiuc häy-ere beçala: baina etzaye deus probetchatu predicationeco hitza, ceren ezpaitzén fedeaquin nahassia ençun vkan çutenetan. 3 5 Hala Christec-ere eztrauca bere buruäri ohore Ecen sarthuren gara reposean gu, sinhetsi vkan dugunoc, erran duen beçala, Bada cin egui vkan dut reposean: munduaren hatsean danic haren obrác acabatu içan baciraden-ere. 4 Ecen nombeit hunela erran vkan du çazpigarren egunaz den becembatean, Eta reposa cedin Iaincoa çazpigarren egunean bere

5 Ecen Sacrificadore subirano gucia guiçonetaric hartzen da, eta guiçonengatic ordenatzen da Iaincoa baitharaco gaucetan: offrenda ditzançát donoac eta sacrificioac bekatuacgatic: 2 Ceinec behar den becembat ignorantéz eta falta eguiten dutenéz pietate ahal baituque: ceren bera-ere infirmitatez inguratura baita: 3 Eta infirmitate haren causaz behar baitu nola populuagatic, hala bere buruägatic-erc offrendatu sacrificio bekatuacgatic. 4 Eta nehorc eztrauca emaiten bere buruäri ohore haur, baina Iaincoaz deitzen denac, Aaron beçala. 5 Hala Christec-ere eztrauca bere buruäri ohore haur eman vkan Sacrificadore subirano egui ledin, baina hari erran vkan draucanac, Ene Semea aiz hi, nic egun engendratu aut hi. 6 Bercetanere erraiten duen beçala, Hi aiz Sacrificadore eternalqui Melchisedech-en façoinera. (aïon g165) 7 Ceinec bere haraguiren egunetan heriotaric empara ahal ceçaquenari othoitzac eta supplicationeac

oihu handirequin eta nigar vrirequin offrendatu heretatzén dituztenén imitaçale. 13 Ecen Abrahami cerautzanean, eta beldur genetic ençun içan cenean, promes eguiñ ceraucanean laincoac, ceren berce 8 Seme bacen-ere ikassi vkan baitu obedientiá handiagoz ecin iura baitzeçaqueen, iura ceçan suffritu vkan dituen gaucetaric: 9 Eta sanctificatu berarçaz, 14 Cioela, Segur benedicatuz benedicaturen içanic, eguiñ içan çaye hora obedient duten guciéy aut, eta multiplicatuz multiplicaturen aut. 15 Eta hala saluamendu eternalaren authó: (aiónios g166) 10 patientqui igurquiric recebitu vkan du promessa. Iaincoaz icendatu içanic Sacrificadore subirano 16 Ecen guiçonéc berac baino handiagoz iuratzan Melchisedech-en façoinera. 11 Ceinez propos lucea duté. eta confirmationetaco iuramendua, differentia baitugu erraiteco, eta declaratzeco diffílica: ceren guciaren finetan eduquiten duté. 17 Gauça hunetan ençutera naguitu içan baitzarete: 12 Cereneta Iaincoac abundosquiago promesseco herederoey demboraren araez iracatsle içan behar cinetelaric, bere conseilluaren fermetate mutha ecin daitequena berriz iracatsi behar baitzarete cer diraden Iaincoaren eracutsi nahiz, iuramenduz seguratu vkan du: 18 Bi hitzetaco lehen hatseco elementac: eta halaco eguiñ gauça mutha ecin daitezquenez (ceinétan impossible çarete non ezne behar baituque, eta ez vianda baita Iaincoac guecurrir erran duen) consolatione cerraturic. 13 Ecen norc-ere eznéz vsatzen baitu, harc iustitiazco hitzaren experientiaric eztu: ecen haour da: 14 Bairna handituentzat da vianda cerratua, hala nola costumatu içanez sensuac exercitatuaç dituztenén çaicun sperançaren vkaitera: 19 Cein baitaducagu onaren eta gaitzaren beretzeco. arimaren angura segurbat eta fermubat beçala, eta vela barnean diradenetarano sartzen den-bat beçala.

20 Non Iesus aitzindari guregatik sarthu içan baita Melchisedec-en façoinera Sacrificadore subirano eternalqui eguiñ içanic. (aión g165)

6 Bada, vtziric Christez hatse emaiten duen hitza, anuança gaitecen perfectionera: berriz eçarten eztugularic obra hiletarico penitentiaren, eta Iaincoa baitharaco fedearon fundamenta, 2 Baptismoén doctrinazco eta escuén impositionezco, eta hilén resurrectionezco, eta iudicio eternalezco fundamenta. (aiónios g166) 3 Eta haur eguiñ dugu baldin behinçat permetti badeça Iaincoac. 4 Ecen ezta possible behin illuminatu içan diradenac, eta dohain celestiala dastatu vkan dutenac, eta Spiritu sainduan participant eguiñ içan diradenac, 5 Eta dastatu vkan dutenac Iaincoaren hitz ona, eta ethorteko den secularen verthuteac: (aión g165) 6 Baldin eror baditez, berriz arramberri ditecen penitentiatara, ikussiric ecen Iaincoaren Semea berriz crucificatzen dutela hetan den becembatean, eta escarniotara emaiten dutela. 7 Ecen gainera ethorten çayón vria maiz edaten duen lurrac eta lancer duteney belhar sasoinezcoric ekarten drauenac, recebitzen du benedictione Iaincoaganic: 8 Baina elhorri eta kardu ekarten duena, reprobata da eta maledictionearen harkibil, ceinen fina erre içatera beha baitago. 9 ere. 6 Baina hec diraden leinu bereco contatzan Baina seguratzen gara çueçaz den becembatean, eztenac, hamarrena hartu vkan du Abrahamganic, maiteáç, gauça hobez, eta saluamenduarequin eta promessac cituena benedicatu vkan du. 7 Eta eguitenago denez: hunela minçña bagara-ere. 10 contradictioneric batre gabe chipién dena guehién Ecen Iaincoa ezta iniusto, ahanz daquión çuen obrá denaz benedicatzen da. 8 Eta hemen hiltzen diraden eta haren icenera eracutsi vkan duçen traiballuzzo guiçonec hamarrenac hartzen ditutzé: baina han charitatea, sainduey aiuta eguiñ eta eguiten draueçen vici dela testimoniage duenac hartzen ditu. 9 becembatean. 11 Baina desir dugu çuetaric batbederac artha bera eracuts deçan, sperançaren içan da Leui bera-ere, ceinec hamarrenac hartzen segurança bethecotzat finerano: 12 Notchalent eguiñ ohi baititu. 10 Ecen hora oraino bere aitaren etzaiteztençat, baina fedez eta patientiaz promessac guerruncean cen, Melchisedec Abrahami bidera

7 Ecen Melchisedech haur cen Salemgo regue, Iainco subiranoaren Sacrificadore, cein bidera ilki içan baitzayón Abrahami haur reguén deseguititic itzultzen cela, eta harc ceçan benedica: 2 Hari hamarrena-ere gauça gucietaric parti cieçon Abrahamec: eta lehenic hora da interpretatzan iustitiazco regue, eta guero Salemgo regue-ere: cein erran nahi baita baquezco regue: 3 Aita gabe, ama gabe, leinu gabe: eztuelaric egunén hatseric, ez vicitzearen finic: baina Iaincoaren Semearen irudico eguiñ içanic, dago Sacrificadore eternalqui. 4 Considera eçaçue bada cein handi eguiñ içan den haur, ceini Abraham patriarchac despulilletaco hamarrena-ere eman baitzieçón. 5 Eta Leuirem semetaric diradenéc Sacrificadoregoa dutelaric, manua baduté populuagánic hamarrenaren hartzeco Leguearen araez, erran nahi baita, bere Eta (hunela minçña nadin) Abrahamtan detchematu batberac artha bera eracuts deçan, sperançaren içan da Leui bera-ere, ceinec hamarrenac hartzen

ilki içan çayonean. 11 Beraz baldin perfectionea 8 Bada erraiten ditugun gaucén sommarioa haur Sacrificadoregoa Leuiticoan içan baliz (ecen populuac da, Halaco sacrificadore subiranobat dugula, Leguea haren azpian recebitu vkan du) cer behar cein iarria baita laincoaren maiestateco thronoaren cen goitiric berce Sacrificadorebat Melchisedech- escuinanean, ceruètan: 2 Sanctuarioco ministre eta en façoinera altcha ledin, eta ezladin Aaronen eguiazco Tabernacleco, cein fincatu baitu launac, eta façoinera erran? 12 Ecen Sacrificadoregoaren officioa ez guïconac. 3 Ecen Sacrificadore subirano gucia cambiati içanic, necessario da Leguearen cambioa- donoén eta sacrificioén offrendatzeco ordenatzen ere equin dadin. 13 Ecen gauça hauc norçaz erraiten da: bada, necessario da hunec-ere duen cerbait cer baitirade hura berceleinur appartenitzen çayó, offrenda. 4 Ecen baldin lurrean baliz, Sacrificadore-ere ceinleinutaric nehorc ezpaitu aldarea cerbitzatu ezlicateque, Leguearen araeuez donoac offrendatzenvkan. 14 Ecen claro da ludarenleinutic ilki içan dituzten Sacrificadoreac irauten luqueiteno. 5 Cenéc dela gure launa, ceinleinutanezpaitu Moysesec gauça celestialén patroina eta itzala cerbitzatzen Sacrificadoregoaz deus erran. 15 Eta are haur da baitute, Moysesi diuinoqui ihardetsi içançayón beçala claroago, ceren Melchisedech-en façoinera ilkiten Tabernaclea acabatu behar çuenean, Bada ikussac baita berce Sacrificadorebat: 16 Cein ezpaita (dio) equin ditzán gauça guciad mendian eracutsi Sacrificadore equin içan manamendu carnaleco içançayán patroinaren araura. 6 Bainora in gure Leguearen araeuez, baina vicitze immortaleco Sacrificadore subiranoac ministerio excellentagoa puissançaren araeuez. 17 Ecen testificatzen du hunela, obtenitu vkan du, cembatenaz Alliança hobeago Hi aiz Sacrificadore eternalqui Melchisedech-en façoinera. (aión g165) 18 Ecen aitzineco manamendua abolitzen da bere debilitateagatic eta probetchu gabeagatic. 19 Ecen eztu deus perfectionetara lekuric. 8 Ecen hec reprehenditzen dituelaric, dioste, eraman vkan Legueac: baina içan da sperança hobeagoren preparationebat ceinez hurbiltzen baicara iñamendurequin, hari erran vkan draucanaz, luratu iñamendurequin, hari erran vkan draucanaz, luratu vkan dic launac, eta etziyóć doluturen, Hi aiz Sacrificadore eternalqui Melchisedech-en façoinera) (aión g165) 22 Hambatenaz alliança hobeagoren fiadore equin içan da Iesus. 23 Eta Sacrificadorez den becembatean, anhitz equin içan dirade, ceren herioaz empatchatzen baitziraden egoitera. 24 Bainahune, ceren eternalqui egoiten baita, Sacrificadoregoa perpetualbat du. (aión g165) 25 Eta halacotz salu- ere perfectoqui ahal ditzaque, harçaz laincoagana hurbiltzen diradenac, bethi vici delaric hecgatic ararteko içateco. 26 Ecen beharra guenduen naiz hayén iniquitatetara eta hayén bekatuetara, eta halaco Sacrificadore subiranobat guenduen, saindua, eznaiz guehiagoric orhoit içanen hayén iniquitatéz. 13 innocentia, macularic gabea, bekotretaric separatua, Berribat erraiten duenean, çahartzen du lehena: eta ceruäc baino gorago altchatua: 27 Ceineczluen çahartzen eta ancianotzen dena abolitu içateari hurbil beharric egun oroz, berce Sacrificadore subiranoéc beçala, lehenic bere bekatuacgatic sacrificioric offrendatu, guero populuarenacgatic: ecen haur behingoa equin vkan du bere buruă offrendaturic. 28 Ecen Legueac Sacrificadore subirano ordenatzen ditu guïcon infirmoac: baina iñamendudo hitz Leguearen ondocoac, ordenatzen du Seme eternalqui sanctificatua. (aión g165)

9 Beraz bacituen lehen Alliançac-ere cerbitzu diuinoaren ordenançác, eta sanctuario mundanoa. 2 Ecen Tabernaclea edificatu içan da, diot, lehena ceinetan baitziraden candelera, eta mahaina, eta propositioneco oguiac, cein deitzen baita Leku sainduac. 3 Eta bigarren velaren ontoan cen Tabernaclea, Sainduén sainduac deitzen dena: 4

Vrrhezco encenserbat çuelaric, eta Alliançaco Arká guiac, odolez ihizta citzan. 22 Eta quasi gauca ossoqui vrrhez inguru estalia: ceinetan baitzén guiac Leguearen arauzez odolez purificatzen dirade, vrrhezco pegarbat, non baitzén Manna, eta Aaronen eta odol issurtze gabe barkamenduric ezta eguiten. cihor lilitu içan cena: eta Alliançaco Taulác. 5 23 Behar içan da beraz ceruètan diraden gaucén Eta haren gainean gloriazco Cherubinac ciraden figurá, hunelaco gauça hauçaz purifica litecen, Propitiatorioari itzal eguiten ceraucatela, ezta gauça baina celestial berac purifica ditecen hauc diraden hauçaz orain particularqui minçatzeco mengoaric. baino sacrificio hobez. 24 Ecen Iesus ezta leku 6 Eta gauça hauc hunela ordenatuac içanic, lehen saindu escuz equinetan sarthu, cein baitziraden Tabernaclean bethiere sartzen ciraden Sacrificadoreac eguiazcoey ihardesten cerauecen figurá: baina cerbitzuaren collplitzagatic. 7 Bainan bigarrenean, ceruän berean, orain laincoaren beguitharte aitzinean vrthean behin Sacrificadore subiranoa bera sartzen guregatic comparitzeco. 25 Bainan ez anhitzetan bere cen, ez odol gaberic, cein offrendatzen baitzuen buruä offrenda deçançat, Sacrificadore subiranoa leku bere buruägatic eta populuaren faltacgatic: 8 Harçaz sainduetan vrthe guciaz berceren odolequin sartzen declaratzen çuela Spiritu sainduac, oraino etzela irequi sanctuarioco bidea, lehen tabernaclea oraino çutic egoiten ceno, cein baitzén dembora present hartaco figurá: 9 Ceinetan donoac eta sacrificioac offrendatzen baitziraden, cerbitza eguiten çuenaren conscientiá, ecin sanctificaçeäquelaric. 10 Solament ianhitaran, eta edaritan, eta ikutze diuersetan, eta ceremonia carnaletan, haur corregi çätequeen demborarano ordenatuac: 11 Bainan Christ içateco ciraden onén Sacrificadore subirano ethorriric, Tabernacle handiago eta perfectoago batez, ez escuz equinaz, erran nahi baita, ez creatione hunetacoz: 12 Eta ez akeredo aretze odolez, baina bere odol propriaz behin sarthu içan da leku sainduetan redempzione eternala obtenituric. (aiónios g166) 13 Ecen baldin cecenén eta akerrén odolac, eta bigáren hauts barreyatuac, satsuac sanctificatzen baditu haraguieren puritateaz den becembatean: 14 Cembatez areago Christen odolac, ceinec Spiritu eternalaz bere buruä macularic gabe laincoari offrendatu baitraua, chahuturen du obra hiletaric çuen conscientiá lainco viciaren cerbitzatzeco? (aiónios g166) 15 Eta halacotz da Testamentu berriaren ararteko, herioa artean iarriric, leheneco Testamentuaren azpian ciraden transgressionén redempzioneetan, deithuéc heretage eternaleco promessa recebi deçatençat. (aiónios g166) 16 Ecen testamenturic den lekuan, necessario da testamento egualearen herioa den. 17 Ecen testamentua hilétan confirmatu da, ikussiric ecen oraino eztuela balio testamentu egualea vici deno. 18 Bada, lehena-ere ezta odolic gabe dedicatu içan. 19 Ecen iracurri cerautzanean manamendu guiac Leguearen arauzez Moysesec populu guciari, harturic arretzén eta akerrén odola vrarequin, eta escarlatañ tintatu ilerequin eta hyssoparequin bay liburuä bay populu gucia ihizta citzan: 20 Cioela, Haur da laincoac çuey ordenatu drauçuen Testamentouco odola. 21 Guero Tabernaclea-ere halaber, eta cerbitzuco vnci

10 Ecen Legueac ethorteko ciraden onén itzala

çuelaric, ez gaucén imagina vicia, vrthe oroz ardura offrendatzen cituzten sacrificio heçaz beréz, ethorten ciradenac iagoitic ecin sanctifica citzaqueen. 2 Bercela ala etziratequeen guelditu offrendatu içatetic, ikussiric ecen sacrificatzen çutenéc behin purificatu içanic, bekatutaco conscientiaric batre guehiagoric etzuqueitela vkan? 3 Bada sacrificio hetan bacén vrthe oroz bekatuen commemoratione arramberritubat. 4 Ecen impossible cen cecenén eta akerrén odolaz bekatuén kentzea. 5 Halacotz, munduan sartzean, dio, Sacrificioric ez offendaric eztuc nahi vkan, baina gorputzbat appropriatu vkan drautac niri. 6 Halaber holocaustac ez oblationea bekatuagatic etzaizquic placent içan: 7 Orduan erran vkan dut, Huná, ethorten nauc (liburuären hatsean scribatua da niçaz) equin deçadan, o laincoá hire vorondatea: 8 Lehen erran çuenaren gainean. Sacrificioric ez offendaric, ez holocaustic ez oblationeric bekatuagatic eztuc nahi vkan ez eztitic approbatu: (cein Leguearen arauzez offrendatzen baitirade) orduan erran vkan du, Huná, ethorten nauc equin deçadan, o laincoa, hire vorondatea. 9 Kentzen du beraz lehena, guerocoa eçar deçançat. 10 Cein vorondatez sanctificatu içan baicara, Iesus Christen gorputzaren behingo oblationeaz. 11 Sacrificadore oroc bada assistitzen çuen egun oroz administratzen eta maiz sacrificio

berac offrendatzen cituela, ceinéc iagoitic bekatuac eguin içan çaretenean. **34** Ecen ene estecaduretaco ecin ken baitzitzaqueitzen: **12** Bainha haur sacrificio afflictionean-ere participant eguin içan çarete, eta bakoitzbat bekatuacgatic offrendaturic, eternalqui quen onén galtzea bozcariorequin recebitu vkan iarria da laincoaren escuinean. **13** Goitico denaren duçe: cinaquitelaric ceuroc baithan onhassun beguira dagoelaric, haren etsayac haren oinén hobebat duquela ceruétan, eta permanent denic. **35** scabella eçar diteno. **14** Ecen oblatione bakoitz Eztecaçuela bada iraitz quen confidancá, ceinéc baitu batez consecratu vkan ditu seculacotz sanctificatzen recompensa handia. **36** Ecen patientia behar duçe, diradenac. **15** Eta testificatzen draucu Spiritu sainduac laincoaren vorondatea eguin duquequenean promessa berac-ere: ecen aitzinetic erran duenaz gueroz, **16** recebi deçaquençát. **37** Ecen oraino dembora appurto Haur da egun hayén ondoan hequin eguinen dudan alliançá, dio launac, Emanen ditut neure Legueac hayén bihotzeten, eta hayén adimenduetan hec ditut scribaturen: **17** Eta hayen bekatuéz eta iniquitatéz ez naiz guehiagoric orhoit içanen. **18** Bada gauça hauen barkamendua den lekuau, ezta guehiago oblationeric bekatuagatic. **19** Ikussiric bada, anayeác, badugula libertate leku sainduetan sartzeko Iesusen odolaz, **20** Dedicatu draucun bide frescoan eta vician gaindi, veláz, erran nahi baita, bere haraguiaz: **21** Eta badugula Sacrificadore handibat laincoaren etchearen cargü duenic: **22** Goacen eguiazco bihotzequin eta fedezco segurançarequin, conscientia gaichtotaric bihotzac chahuturic: **23** Eta ikuciric gorputza vr chahuz, daducagun gure sperançaren confessioneana variatu gabe (ecen fidel da promettatu duena) **24** Eta gogoa demogun elkarri charitatera eta obra onetara incitatzeco: **25** Vtziten eztugularic gure congregationea, batzuc costuma duten beçala, baina exhortatzen dugularic elkar: eta haur hambatenaz guehiago cembatenaz baitacussaçue hurbiltzen dela egun hura. **26** Ecen baldin iaquirara bekatu badaguigu eguiaren eçagutzea recebituz gueroztic, ezta guehiago sacrificioric bekatuacgatic guelditzen: **27** Bainha iudicioaren beguira egoite terriblebat, eta suaren furia aduersarioac iretsiren dituen-bat. **28** Baldin cembeitec menospreciatu balu Moysesen Legaea, misericordiaric batre gabe, biguen edo hiruren testimoniagetic hiltzen cen. **29** Cembatez vste duçe tormenta borthitzagoa mereci duqueela, laincoaren Semea oinén azpian eçarri vkan duqueenac, eta alliançaco odola, ceinez sanctificatu baitzén, profanotan estimatu duqueenac: eta gratiazco Spirituari iniuria eguiñ drauqueonac? **30** Ecen badaçagugu erran duena, Ene da mendecatzea, nic rendaturen dut, dio launac. Eta berriz, launac iugeaturen du bere populua. **31** Gauça horriblea da lainco viciaren escuetara erortea. **32** Orhoit çatezte aitzineco egunéz, ceinetan illuminatu içan cinetenaz gueroztic, afflictionezco combat handi suffritu vkan baituque: **33** Alde batetic gucién monstrançatan escariñoz eta tribulationez eçarri içan çarete: eta berce aldetic statu hartan erabilten ciradenenén lagun eguin içan çaretenean.

11 Bada, fedea da nehor sperançatan den gaucén fundamenta, eta ikusten eztiraden gauçácr eracusten diituena. **2** Ecen harçaz aitzinecoec testimoniage vkan duté. **3** Fedez aditzen dugu laincoaren hitzaz mundua eguiñ içan dela: gauça inuisiblén demonstratione eguiñ ledinçát. (aión 9165) **4** Abelec fedez Cainec baino sacrificio excellentagoa laincoari offrendatu vkan drauca: cein fedez testimoniage obtentu vkan baitu iusto cela, ceren laincoac haren donoéz testificatzen baitzuen: eta oraino fede harçaz hil delaric minço da. **5** Fedez Henoch eraman içan da, herioa ikus ezleçançát: eta ezta eriden içan, ceren eraman baitzuen laincoac: ecen eraman cedin baino lehen, testimoniage vkan ceçan laincoaren gogaraco içan cela: **6** Bada impossible da fede gabe haren gogaraco içatea: ecen laincoagana ethorten denac, behar da sinhets deçan ecen laincoa badela, eta hura bilhatzen dutenén recompensaçale dela. **7** Fedez Noéc, diuinoqui auertitu içanic oraino ikusten etziraden gaucéz, beldurturic, appresta ceçan arkábere familiaren saluatzeco: cein arkaz condemna baitzeçan mundua: eta eguiñ cedin fedearen araez den iustitiaren heredero. **8** Fedez Abrahamec deithu cenean obedi ceçan laincoa, heretagetan harti behar quen lekura ioan ledinçát, eta parti cedin norat ioaiten cen etzaquialaric. **9** Fedez egon cedin promettatu içan çayón lurrean bercerenean beçala, tabernacletan egoiten cela Isaac-equin eta Iacob-equin promes beraren herederoquidequin. **10** Ecen ciuitate fundament-dunaren beguira cegoen ceinen egualea eta fundaçalea baita laincoa. **11** Fedez Saracere haciaren concebitzeco indarra recebi ceçan, eta adinetic lekora erdi cedin, ceren estima baitzeçan hari promes eguiñ ceraucana fidel cela. **12** Eta

halacotz batetaric (etare ia hilaganic) sorthu içan da fedez eguin vkan duté iustitia obtenuit vkan dituzte gende handi ceruco içarrac beçala, eta itsas costaco promessac, boçatu lehoineñ ahoac, 34 Iraungui conta ecin daiten sablea beçala. 13 Fedean hauc suaren indarra, itzuri içan çazite ezpata ahoey, sendo guioc hil içan dirade promessac recebitu gabe: baina eguin içan dirade erietaric, borthitz eguin içan dirade vrrundanic hec ikussirc eti sinhetsirc eti salutaturic, guerlán, estrangerén campoac ihessitan irion dituzté, eta aithorturic ecen arrotz eti estrangér ciradela 35 Emaztéc recebitu vkan dituzte resurrectione lurrean. 14 Ecen gauça hauc erraiten dituztenéc, bere hilac: eta batzu hedatu içan dirade, deliurat klaroqui eracusten dute ecen bere herriaren ondoan içatera conturic eguiten etzutelaric resurrectione dabilzala. 15 Eta segur, baldin harçaz orhoit içan hobebat obteni leçatençát. 36 Eta berceac phorogatu balirade ceinetaric ilki içan baitziraden, itztutzeco içan dirade escarnioz eta vkaldiz, bayeta guehiago dembora baçuten: 16 Baina orain hobeagobat estecaduraz eta presoindeguiz: 37 Lapidatu içan desiratzen duté, erran nahi baita celestiala: hunegatic dirade, segatu içan dirade, tentatu içan dirade, ezpata laincoari berari-ere etzayó laido hayén lainco deitzena, herioz hil içan dirade: hara huna ebili içan dirade ecen preparatu cerauen ciuitatebat. 17 Fedez offrenda ardi eta ahunz larruz veztituric, abandonnaturic, ceçan Abrahamec Isaac, enseyatu içan cenean, eta affligituric, tormentaturic. 38 Eta ezpaitzén mundua seme bakoitza offrenda ceçan, promessac recebitu hayén digne: desertuan errebelatuac çabiltzala vkan citizenac: 18 (Ceini erran içan baitzayón, Isaactan hauc guciéc fedez testimoniage obtenuituric, eztuté deithuren çaic hacia) 19 Estimaturic ecen laincoac hiletaric-ere resuscita ahal leçaquela: nondic are hora conformitatez recruba baitzeçan. 20 Fedez, ethorteco guretaco probedituric, gu gabe perfectionetara ethor ciraden gaucéz benedica citzan Isaac-ec Iacob eta

Esau. 21 Fedez, Iacob-ec hiltzean Iosephen semetaric batbedera benedica ceçan: eta adora ceçan bere makila buru gainean bermaturic. 22 Fedez, Iosephec hiltzean eguin ceçan mentione Israeleco haourréen ilkiteaz: eta bere heçurréz manamendu eman ceçan. 23 Fedez, Moyses sorthu içan cenean, gorde içan cen bere ahaidez hirur hilebethez, ceren haour ederra baitzacussaten, eta ezpaitziraden beldur Regueren ordenançaren. 24 Fedez, Moysesec ia handituric refusa ceçan Pharaoren alabaren seme deithu içatera: 25 Hautatzenago çuela laincoaren popularequin affligitü içatera, ecen ez dembora guti batetacotz bekatzuko atsegünén vkaitera: 26 Abrastassun handiago estimaturic Christen iniuriá, ecen ez Egypten ciraden thesaurac, ecen recompensara beha cegoen. 27 Fedez vtzi ceçan Egypte, Regueren hiraren beldurric gabe: ecen invisible dena ikusten balu beçala, fermu eduqui ceçan. 28 Fedez eguin citzan Bazcoa eta odol issurtzea: lehen sorthuac deseguiten citizenac, hec hunqui eztlançát. 29 Fedez iragan ceçaten itsas gorria leyhorrez beçala: cein gauça enseyaturic, Egyptianoac hundatu içan baitziraden. 30 Fedez Ierichoco murruac eror citecen, çazpi egunez inguratuac egonic. 31 Fedez, Rahab paillardá etzedin gal incredulequin batean, espiác baquerequin ostatuz recebitu vkan citizenean. 32 Eta cer erranen dut guehiago? ecen dembora faltaturen çait, contatu nahi badut Gedeonez, eta Barac-ez, eta Samsonez, eta Iephthez, eta Dauid-ez, eta Samuelez, eta Prophetez: 33 Ceinéc fedez combatitu vkan baitituzte resumác,

fedeze eguin vkan duté iustitia obtenuit vkan dituzte gende handi ceruco içarrac beçala, eta itsas costaco promessac, boçatu lehoineñ ahoac, 34 Iraungui conta ecin daiten sablea beçala. 13 Fedean hauc suaren indarra, itzuri içan çazite ezpata ahoey, sendo guioc hil içan dirade erietaric, borthitz eguin içan dirade vrrundanic hec ikussirc eti sinhetsirc eti salutaturic, guerlán, estrangerén campoac ihessitan irion dituzté, eta aithorturic ecen arrotz eti estrangér ciradela 35 Emaztéc recebitu vkan dituzte resurrectione lurrean. 14 Ecen gauça hauc erraiten dituztenéc, bere hilac: eta batzu hedatu içan dirade, deliurat klaroqui eracusten dute ecen bere herriaren ondoan içatera conturic eguiten etzutelaric resurrectione dabilzala. 15 Eta segur, baldin harçaz orhoit içan hobebat obteni leçatençát. 36 Eta berceac phorogatu balirade ceinetaric ilki içan baitziraden, itztutzeco içan dirade escarnioz eta vkaldiz, bayeta guehiago dembora baçuten: 16 Baina orain hobeagobat estecaduraz eta presoindeguiz: 37 Lapidatu içan desiratzen duté, erran nahi baita celestiala: hunegatic dirade, segatu içan dirade, tentatu içan dirade, ezpata laincoari berari-ere etzayó laido hayén lainco deitzena, herioz hil içan dirade: hara huna ebili içan dirade ecen preparatu cerauen ciuitatebat. 17 Fedez offrenda ardi eta ahunz larruz veztituric, abandonnaturic, ceçan Abrahamec Isaac, enseyatu içan cenean, eta affligituric, tormentaturic. 38 Eta ezpaitzén mundua seme bakoitza offrenda ceçan, promessac recebitu hayén digne: desertuan errebelatuac çabiltzala vkan citizenac: 18 (Ceini erran içan baitzayón, Isaactan hauc guciéc fedez testimoniage obtenuituric, eztuté deithuren çaic hacia) 19 Estimaturic ecen laincoac hiletaric-ere resuscita ahal leçaquela: nondic are hora conformitatez recruba baitzeçan. 20 Fedez, ethorteco guretaco probedituric, gu gabe perfectionetara ethor ciraden gaucéz benedica citzan Isaac-ec Iacob eta

12 Gu-ere bada, hain testimoniozco hodey handiac inguratzen gaituenaz gueroz, carga gacia, eta gu errachqui trabatzen gaituen bekatua egotziric, constantqui garreitzan proposatu içan çaicun lasterrari: 2 Beha gaudelaric fedearren capitainagana eta, complícaleagana, Iesusgana: ceinéc escutan çuen bozcarioaren orde suffritu vkan baitu crutzea, ahalquea menospreciaturic, eta laincoaren thronoaren escuinean iari içan da. 3 Considera eçaque bada diligentqui nor den halaco contradictionea bere buruären contra bekatoretaric suffritu vkan duena, çuen gogoetan faltaturic akit etzaiteztençat. 4 Oraino eztutęe odolerano resistitu vkan, bekatuaren contra combatitzen caretela: 5 Eta ahanci çaique exhortationea, ceinéc çuey haourrey beçala erraiten baitrauçe, Ene haorrá, Ezteçála menosprecia launaren gaztiguá, eta eztakiála gogoa falta harçaz corregitzen aicenean. 6 Ecen maite duena launac gaztigatzen dic, eta recebitzen duen haour gacia cehatzen dic. 7 Baldin gaztigamenduric suffritzen baduçe, laincoa bere haourrey anço presentatzen çaique: ecen cein da haourra aitác gaztigatzen eztuena? 8 Bada baldin gaztigamendu gabe баçarete, ceinetan participant baitirade guciak, beraz bastard çarete eta ez seme. 9 Eta gure gorputzén aitác gaztigari vkan ditugu, eta reuerentiatan eduqui ditugu: ezgaitzaitza spirituén Aitari vnguiz sujetago içanen, eta vicico baicara? 10 Ecen hec egun gutitacotz, berey irudi çayen beçala, gaztigatzen guentutztén: baina

hunec gure probetchutan, haren saindutassunean participant garençát. 11 Bada gaztigu guciac ordu berean eztirudi bozcariotaco dela, aitzitic tristitiatoco: baina guero iustitiazco fructu baquezcoa rendatzen draue harçaz exercitatu dirateney. 12 Goititzague bada çuen escu lachoac, eta çuen belhaun iunctura partitiac chuchent itzaque: 13 Eta bidesca chuchenac eguiñ ietzeque çuen oiney: maingu den gauçá bidetic aldara eztadinçat, bainaitzitic sendo dadin. 14 Baqueari çarreititate guciequin, eta saindutassunari, cein gabe nehorc ezpaitu launa ikussiren. 15 Gogoatzen duçuelaric nehor aldara eztadin laincoaren gratiatic: cembeit erro karmin goiti ialguiten denec trubla etzaitzatençat: eta anhitz harçaz satsu eztiteneçat. 16 Eztén nehor paillard edo profano, Esau beçala, ceinec vianda batetan sal baitzeçan bere lehen sortzezco primeçá. 17 Ecen badaquique are guero heretatzeco benedictionea desiratzen çuelaric, refusatu içan dela: ecen etzeçan eriden penitentiatoco lekuric, nigar vrirequin benedictionearen escatu içan bacen-ere. 18 Ecen etzarete ethorri escuz hunqui ahal daitequeen mendi batetara, ez erratten den sura, ez haice buhumbara, ez lanhora eta tempestatera, 19 Eta trompetta soinura eta hitzén vozera, cein ençun vkan çutenéc, requeri baitzeçaten guehiagoric ezlaquién dreça hitza. 20 (Ecen manatzen cena ecin suffri ceçaqueten, cein baitzen, Baldin abre batec-ere mendia hunqui badeça, lapidaturen da edo gueciaz iraganen da. 21 Eta Moysesec (hambat cen terrible eracusten cena) erran ceçan, Icitu naiz eta ikaratu) 22 Baina ethorri içan çarete Siongo mendira, eta lainco viciaren ciuitatera, Ierusalem celestialera, eta Aingueruén anhitz millataco compainiara, 23 Eta ceruètan scribatuac diraden lehen sorthuén congregationera, eta gucién iuge den laincoagana, eta iusto sanctificatuen spirituetara: 24 Eta lesusgana alliança berrico Arartekoagana, eta Abelenac baino gauça hobeac erraiten dituen odol issurira. 25 Begirauque refusa eztecaquen minço dena: ecen baldin itzuri içan ezpadirade laincoaren icenean minço cena menospreciatzen çutenac lurrean, gu anhitez guehiago punituren gara, baldin cerutic minço denaganic erauz bagaitez. 26 Ceinen vozac orduan higui baitzeçan lurra: baina orain denuntiatu vkan du, dioela, Oraino behin nic higuituren dut ez solament lurra, baina ceruä-ere. 27 Eta hitz hunec Oraino behin, declaratzen du fermu eztiraden gaucen, hala nola escuz eguiñ diradenen deseguitea: fermu diradenac daudecençat. 28 Hunegotic higui ecin daitequeen resumá hartzten dugularic, daducagun gratiá, ceinez hala cerbitza baitecaquegu laincoa non haren gogaraco baiquirate, reuerentiarequin eta beldurrequin. 29 Ecen gure laincoa su consumitzen duen-bat da.

13 Charitate fraternala egon bedi. 2 Hospitalitatea eztaquiqueula ahanz: ecen harçaz batzuc etaquitelaric ostatuz recebitu vkan dituzte Aingueruác. 3 Çaretén orhoit presoneréz, hequin presoner bacinete beçala: affligitzen diradenez, ceuroc-ere gorputzez affligitzen bacinete beçala. 4 Honorable da gucién artean ezconçá, eta ohe macula gabea: baina paillartac eta adulteroac iugeaturen ditu laincoa. 5 Çuen conditioneac bire auaritia gabe, çareten content presentecoéz: ecen erran vkan du berac, Ezaut vtziren, eta ezaut abandonnaturen. 6 Hala non segurançarequin erran ahal baitecaquegu, launa ene aiutaçale, eznaiz beldur içanen guionac ahal daididan gauçaren. 7 Çareten orhoit çuen guidaçaléz, laincoaren hitza declaratu vkan drauçuenéz, ceinén fedea imitatzen baituçue, consideratzen duçuelaric ceric içan den hayén conuersationearen fina. 8 Iesus Christ atzo içan dena eta egun, hura bera da eternalqui-ere. (aión g165) 9 Doctrina diuersez eta estrangerez etzaitezxtela hara huna erabil: ecen on da bihotza gratiaz confirma dadin, ez viandéz, ceinétan ezpaitute probetchuric vkan applicatu içan diradenéc. 10 Badugu aldarebat ceinetaric iateco cucenic ezpaitute Tabernaclea cerbitzatzen dutenéc. 11 Ecen abrén gorputzac, ceinén odola ekarten baita bekatuagatic sanctuariora Sacrificadore subiranoaz, erratten dirade tendetaric lekora. 12 Halacotz lesusecre, sanctifica leçancat populu bere-odolaz, suffritu vkan du portaleaz campotic. 13 Ilki gaitecen bada harengana tendetaric lekora haren ignominiá ekarten dugula. 14 Ecen eztugu hemen ciuitate permanentic: baina ethorteco denaren ondoan gabiltza. 15 Harçaz bada offrenda dieçogun ardura laincoari, laudoriozco sacrificio, erran nahi baita, haren icena confessatzen duten ezpainén fructua. 16 Bada beneficentia eta communicationea eztaquizquiçuela ahanz: ecen halaco sacrificioéz placer hartzen du laincoac. 17 Obeditzague çuen guidaçaleac, eta susmetti çaquitzéz ecen hec veillatzen duté çuen arimacgatic, contu rendatu behar dutenec beçala: eguiten dutena alegueraqui eguiñ deçatençat, eta ez gogoz garaitic: ecen hura ezliçateque çuen probetchutan. 18 Othoitz eguique guregatik: ecen asseguratzen gara conscientia ona dugula, desiratzen dugularic gauça gucietan honestqui conuersatzen. 19 Eta hambatez guehiago othoitz eguiten drauet haur daguiquen, sarriago restitui naquiquençat. 20 lainco baquezcoac

bada (ceinec hiletaric itzul eraci baitu ardién Artzain handia alliança eternalezcō odolaz, Iesus Christ gure launa) (aiōnios g166) 21 Confirma çaitzatela obra on orotan, bere vorondatearen eguitera, eguiten duelaric çuetan haren aitzinean placent datenic, Iesus Christez, ceini gloria secula seculacotz. Amen.

(aiōn g165) 22 Halaber othoitz eguiten drauçuet, anayeáć, suffri eçaćue exhortationetaco hitza: ecen hitz gutitan scribatu drauçuet. 23 Iaquićue gure anaye Timotheo largatu içan dela, ceinequin (baldin sarri badator) ikussiren baitzaituztet. 24 Salutaitzaćue çuen guidaćale guciāc, eta saindu guciāc. Salutatzen çaitutzéz Italiaocoēc. 25 Gratia dela çequin gucioquin. Amen.

Santiago

1 IACQVES laincoaren eta Iesus Christ launaren cerbitzariac, hamabi leinu barreyatuey, salutatiōne.

2 Ene anayeáć, bozcario perfectotan educaue tentatiōne diuersetara eror çaitetzenean: **3** Daquielaric ecen çuen fedearen phorogancá patientia engendratzen duela. **4** Bainā patientiáć obra perfectoa biu, perfect eta integro çaretentat, deusen falta etzaretelaric. **5** Eta baldin çuetaric cembeitec sapientia faltaric badu, esca bequío laincoari, ceinec emaiten baitraue guciey benignoqui, eta ez reprochatzen: eta emanen çayó. **6** Bainā federequin esca bedi, batre dudatzen eztuela: ecen dudatzen duena, haiceaz erabilten eta tormentatzen

den itsas bagaren pare da. **7** Ezteçala bada estima Guiçon harc deus launaganic recebituren duela: **8**

Guicon gogo doblatacoa, inconstant da bere bide guicietan. **9** Gloria bedi bada anaye conditiōne Guiçon-bat vrrhezco erhaztun-bat duela, preciosqui

bachotacaoa bere goratassunean: **10** Bainā abrats veztituric: eta sar dadin halaber edocein paubre dena, gloria bedi bere bachotassunean: ecen belhar lilia beçala iraganen da. **11** Ecen nola iguzquia veztitua denagana, eta erran dieçoquen hari, Hi iar

beroarequin goratu eta, erre baita belharra, eta adi hemen honestqui: eta paubreari derroquen, Hi

haren lilia erori, eta haren irudi ederra galdu: hala ago çutic han, edo iar adi hemen ene scabella azpian:

abratsa-ere bere bide guicietan chimalduren da. **12** Dahatsu da tentatiōne suffritzen duen Guiçon: ecen

13 Nehorc, tentatzen denean, ezterra laincoaz hura maite duteney promettatu drauen resumaco tentatzen dela: ecen laincoa ecin tenta daite gaizquiz, heredero? **6** Bainā çuec desohoratu vkan duque

eta nehor eztu tentatzen. **14** Bainā batbedera tentatzen paubrea. Ala abratsec etzaitutzet tyrannizatzen,

da bere guthicia propriaz tiratzen eta bazcatzen eta etzaitutzet gortetara erekarten? **7** Eztute hec denean. **15** Guero guthiciá, concebitu duenean, blasphematzan çuen gainean inuocatu içan den Icen

ertzen da bekatuz: eta bekatuac acabatu denean, ona? **8** Badaric-ere baldin Legue reala complitzen

herio engendratzen du. **16** Etzaitezela abusa, ene baduque Scripturaren araura, cein baita, On eritziren

anaye maiteáć. **17** Donatione on oro, eta dohain draucac eure hurcoari eure buruäri beçala, vngui

perfect oro garaitic da arguién Altaganic iausten dela, eguiten duque: **9** Bainā baldin personén acceptationeric

cein baithan ezpaita cambiamenduric, ez aldzczaco baduque, bekatu eguiten duque, eta reprehenditzen itzalic. **18** Harc bere vorondatez engendratu vkan

gaitu eguiazco hitzaz, haren creaturetaco primitiáć ere Legue gacia beguiraturen baitu, eta punctu beçala guinençá. **19** Halacotz, ene anaye maiteáć, biz batetan faltaturen, guicietan hoguendun da. **11** Ecen

guiçon gacia ençutera lehiati, berantcor mingatzen, erran duenac, Ezruc adulteraturen, erran du halaber, eta berantcor asserretzera. **20** Ecen Guiçonaren Ezruc hilien. Bada baldin adulteratzen ezpaduc,

assereac laincoaren iustitiá eztu complitzen. **21** baina hiltzen bay, Leguearen transgrediçale eguin Halacotz, iraitziric cithalqueria gacia eta malitiazc aiz. **12** Hala minça çaitetze eta hala eguiçue nola superfluitatea, emetassunequin recebi eçaue, çuetan libertatezco Legueaz iugeatu behar diradenec. **13** landatu hitza, ceinec salua ahal baititzaque çuen

Ecen condemnatione misericordia gabe eguiñen arimáć. **22** Eta çaren hitzaren eguiile eta ez solament çayó misericordia eguin eztuqueenari: eta gloriatzen ençule, ceuron buruäc enganatzen dituuela. **23** da misericordia condemnationearen contra. **14** Ene Ecen baldin norbeit hitzaren ençule bada eta ez anayeáć, cer probetchu, baldin norbeitec badarra

2 Ene anayeáć, eztuquela Iesus Christ gure laun gloriazcoaren fedea, personén acceptationerequin.

2 Ecen baldin sar badadi çuen congregationera

2 Ecen baldin sar badadi çuen congregationera

charqui veztituric, **3** Eta ikartze duçen preciosqui

4 Eztuçue differentia eguiñen vkan ceuroc baithan, eta

5 Encuçue, ene anaye maiteáć, eztitu laincoac elegitu

maite duteney promettatu drauen vicitzeco coroá. mundu hunetaco paubreac fedez abrats içateco, eta

6 Bainā çuec desohoratu vkan duque

7 Eztute hec

denean. **15** Guero guthiciá, concebitu duenean, blasphematzan çuen gainean inuocatu içan den Icen

ertzen da bekatuz: eta bekatuac acabatu denean, ona? **8** Badaric-ere baldin Legue reala complitzen

herio engendratzen du. **16** Etzaitezela abusa, ene baduque Scripturaren araura, cein baita, On eritziren

anaye maiteáć. **17** Donatione on oro, eta dohain draucac eure hurcoari eure buruäri beçala, vngui

perfect oro garaitic da arguién Altaganic iausten dela, eguiten duque: **9** Bainā baldin personén acceptationeric

cein baithan ezpaita cambiamenduric, ez aldzczaco baduque, bekatu eguiten duque, eta reprehenditzen

itzalic. **18** Harc bere vorondatez engendratu vkan

çarete Legueaz transgrediçale beçala. **10** Ecen nor-

gaitu eguiazco hitzaz, haren creaturetaco primitiáć ere Legue gacia beguiraturen baitu, eta punctu

beçala guinençá. **19** Halacotz, ene anaye maiteáć, biz batetan faltaturen, guicietan hoguendun da. **11** Ecen

guiçon gacia ençutera lehiati, berantcor mingatzen, erran duenac, Ezruc adulteraturen, erran du halaber, eta berantcor asserretzera. **20** Ecen Guiçonaren Ezruc hilien. Bada baldin adulteratzen ezpaduc,

assereac laincoaren iustitiá eztu complitzen. **21** baina hiltzen bay, Leguearen transgrediçale eguin

Halacotz, iraitziric cithalqueria gacia eta malitiazc aiz. **12** Hala minça çaitetze eta hala eguiçue nola

superfluitatea, emetassunequin recebi eçaue, çuetan libertatezco Legueaz iugeatu behar diradenec. **13** landatu hitza, ceinec salua ahal baititzaque çuen

Ecen condemnatione misericordia gabe eguiñen arimáć. **22** Eta çaren hitzaren eguiile eta ez solament çayó misericordia eguin eztuqueenari: eta gloriatzen

ençule, ceuron buruäc enganatzen dituuela. **23** da misericordia condemnationearen contra. **14** Ene

Ecen baldin norbeit hitzaren ençule bada eta ez anayeáć, cer probetchu, baldin norbeitec badarra

fede baduela, eta obrác eztitúen? ala fede harc ecin hez deçaque: ceba ecin daiten gaitzbat da hura salua ahal deçaque? 15 Eta baldin anayea poçoin mortalez bethea. 9 Harçaz benedicatzen dugu edo arrebá billuciac badirade, eta peitu eguneco gure lainco eta Aita: eta harçaz maradicatzen ditugu vitançaren: 16 Eta çuetaric cembeitec høy erran laincoaren irudira equinico guíçonac. 10 Aho berdiecén, Çoazte baquerequin, bero çaitetze eta asse batetaric ilkiten da benedictione eta maledictione: çaitetze: eta eztinguzteçuen gorputzaren necessaryo Ezta behar, ene anayeác, hauc hunela equin ditecen. diraden gauçác, cer probetchu duqueite? 17 Hala 11 Ala ithurri batec çulho beretic emaiten du dulcea fedea-ere, baldin obrác ezpaditu, hila da bere berez. eta mina? 12 Ala ficotze batec oliuaric ekar ahal 18 Bainan are erranén du edoceinec, Hic fedea duc, deçaque, edo aihenac ficoric? hala ecin ekar deçaque eta nic obrác citiat, eracuts ieçadac eure fedea eure ithurribatec-ere vr gaci eta gueça. 13 Nor da çuhur eta obrác gabe, eta nic eracutsiren drauat hiri neure iaquinsu çuen artean? eracuts bitza conuersatione obretaric neure fedea. 19 Hic sinhesten duc ecen onez bere obrác, çuhurtziazco emetassunequin. 14 Eta lainacobat dela: vngui eguiten duc: deabruet-ere baldin inuidia saminic baduque, eta tharritamenduric sinhesten dié, eta ikara diabiltzac. 20 Bainan nahi duc çuen bihotzeten, etzaitezela gloria, eta guecurric iaquin, o guíçon vanoá, ecen fedea obrác gabe hila ezterraçuela eguiaren contra. 15 Ecen çuhurtzia dela? 21 Gure aita Abraham ezta obretaric iustificatu haur ezta garaitic iausten dena, baina da lurrecoa, içan, Isaac bere semea aldare gainean offrendatu sensuala eta deabruetzcoa. 16 Ecen non baita çuenean? 22 Badacussac nola fedeac obratzten çuen inuidiaric eta tharritamenduric, han nahastecamendu haren obretan, eta obretaric feda acabatu içan dela? eta obra gaichto gacia. 17 Bainan garaitico çuhurtziá, 23 Eta complitu içan dela Scripturá dioela, Sinhetsi lehenic da pur, guero baquezco, moderatu, maneioso, vkan du Abrahamec laincoa, eta imputatu içan çayó misericordiaz eta fructu onez bethea, distinctioneric iustitiataria, eta laincoaren adisquide deithu içan da. gabea, hypocrisia gabea. 18 Eta iustitiazco fructua 24 Badacussaçue bada ecen obretaric iustificatzen baquerequin ereiten çaye baquezcoý.

3 Ene anayeác, etzaretela magistru anhitz: daquigularic ecen condemnatione handiagoa recebituren dugula. 2 Ecen anhitz gauçatan huts eguiten dugu guciéc Baldin cembeitec hitzean huts eguiten ezpadu, hura guíçon perfecto da, eta bridatan eduqui ahal deçaque gorputz gacia-ere. 3 Huná, çamariey bridác ahoetara emaiten drautzegu obedi gaitzatençát, eta hayén gorputz gacia hara huna drabilagu: 4 Huná, barcác-ere, hain handi diradelaric, eta haice borthitzéz erabilten diradelaric, hara huna erabilten dirade gobernal chipito batez, norat-ere gobernaçalearen placerac nahi baituke. 5 Hala mihiá-ere membro tipitobat da, eta gauça handiz vantatzen da: huná, su chipito batec cein egurte handia irachequiten duen. 6 Mihiá-ere subat da, eta iniquitatezco mundubat: hala diot mihiá eçarria dela gure membroén artean, ceinec maculatzzen baitu gorputz gacia, eta irachequiten gure naturaren cursua, eta irachequia da gehennáz. (Geenna g1067) 7 Ecen bestién, eta chorién, eta suguén, eta itsassoco arrainén natura gacia hetzen da, eta heci içan da natura humanoaz: 8 Bainan mihiá eceinere guíconec

4 Nondic guerlác eta guduac çuen artean? eza hemendic, diot, çuen voluptate çuen membroetan guerla eguiten dutenataric? 2 Desiratzen duque eta eztuque vkaiten, inuidios çarete eta bekaitz, eta ecin ardiets deçaque: combatitzen çarete eta guerla eguiten duque, baina eztuque desiratzen duquena, ceren ezpaitzarete escatzen. 3 Escatzen çarete eta eztuque recebitzen: ceren gaizqui escatzen baitzarete, çuen voluptatetan despenda deçaquençat. 4 Adulteroác eta adulterác, etzaquique ecen munduaren adisquidetassuna, laincoaren etsaytassun dela? noreere bada nahi içanen baita munduarequin adisquide, laincoaren etsay iartenda. 5 Ala vste duque ecen Scripturác alferretan erraiten duela, Inuidiatara aurthiten du çetan habitatzen den spirituac? 6 Altitic du gratia handiagoa emaiten, halacotz dio, laincoac vrgulutsuey resistitzen draue, eta humiley gratia emaiten. 7 Çareten bada suiet laincoaren, resisti ieçoque deabruari, eta ihes equinen du çuetaric. 8 Hurbil çaquitzate laincoari, eta hurbilduren çaique: garbitzaçue escuac, o bekatoreác, eta purificaltzague bihotzac, o gogo doblatacoác. 9 Affligi çaitetze eta eguique lamentatione eta nigar: çuen irria nigarretara conuerti bedi, eta çuen alegrancá tristitiataria. 10 Humilia çaitetze launaren aitzinean, eta goraturen çaituzt. 11 Elkarren contra etzaitezela gaizqui minça, anayeác: anayearen contra minço denac, eta bere

anayaea condemnatzan duenac, Leguearen contra etzaiteztençá. 13 Affligitzen da cembeit çuen artean? gaizqui erraiten du, eta Leguea condemnatzan du: eta othoitz begui: bihotz aleguerataco da cembeit? canta baldin Leguea condemnatzan baduc, ezaiz Leguearen beça. 14 Eri da cembeit çuen artean? erekar bitza equile, baina iuge. 12 Legue eçarlea bat da salua Eliçaco ancianoac, eta othoitz beguité harengatic, eta gal ahal deçaquena: hi nor aiz bercea iugeatzen vñctatzen dutela hura olioz launaren icenean. 15 duana? 13 Eya orain erraiten duçuenác, Egun edo Eta fedezco orationeac saluaturen du eria, eta bihar ioanen gara hiri batetara, eta egonen gara eraiquiren du hura launac: eta baldin bekaturic equin han vrthebat, eta merkatalgoa equinen dugu, eta badu barkaturen çazquió. 16 Confessa ietzoque irabaciren dugu: 14 Eztaquiciuelaric bihamumenean batac berceari çuen faltác, eta othoitz eguiçue batac cer içanen den: ecen cer da çuen vicia? ecen appur berceagatic, senda çaitztençá: ecen anhitz balio batetacotz aguertzen eta guero deseguiten den du iustoaren efficaciorequin den orationeac. 17 Elias vaporebat da. 15 Erran behar cinduteren lekuak, cen gu bay passionén suiectionetaco guijcona, eta Baldin launac nahi badu, eta vici bagara, equinen othoitzez othoitz eguiñ ceçan, ezlaguian viric, eta dugu haur edo hura. 16 Bainha orain gloriatzen çarete etzeçan equin viric luraren gainean hirur vrthez eta çuen vanterietan: horlaco gloriatze gacia gaichto da. sey hilebethez. 18 Eta berriz othoitz eguiñ ceçan, eta 17 Bada vngui eguiten daquianac eta ez eguiten, ceruäc vri eman ceçan, eta lurrac bere fructua ekar bekatu eguiten du. ceçan. 19 Anayeác, baldin çuetaric cembeit eguiatic

errebelia badadi, eta hura conuerti badeça cembeitec,
2 Çuen abrastassunac vsteldu dirade, çuen
abilamenduac cerrenez betheac dirade. 3 Çuen vrrhea
eta çuen cilharra herdoildu da, eta hayén herdoildurác
testificaturen du çuen contra, eta harc ditu ianen çuen
haraguiaç suac beçala: thesaurizatu duçue azquen
egunetaco. 4 Huná, çuen landác errequeitatü dituzten
languilén alocairu çueçaz defraudatu içan dena, oihuz
dago, eta errequeitaçalén oihuac armadén launaren
beharietan sarthu dirade. 5 Deliciotan vici içan çarete
lurraren gainean eta çuen atseguinac hartu vkan
dituçue, eta çuen bihotzac ressasiatu vkan dituçue
sacrificiataco egunean beçala. 6 Condemnatu eta hil
vkan duçue iustoia: eta eztraue resistitzen. 7 Çareten
bada patient, anayeác, launaren aduenimendurano.
Huná, laboraria lurreco fructu preciosoaren beguira
egoiten da, patientqui haren beguira dagoela goiceco
eta arratseco vria recebi deçaqueno. 8 Çareten
patient çuec-ere eta confirmaitzaçue çuen bihotzac:
ecen launaren aduenimendua hurbil da. 9 Etzaitezela
arrangura elkarren contra, anayeác, condemna
etzaiteztençá: huná, iugea borhaitzinean dago.
10 Ene anayeác, har-itzaçue afflictionetaco eta
patientiataco exemplutan Prophetác, cein minçatu
baitirade launaren icenean. 11 Huná, dohatsu
eduquiten ditugu afflictione suffritzen dutenac: lob-
en patientiá ençun vkan duçue, eta launaren fina
ikussi duçue, nola gúciz misericordioso den launa
eta gogabera. 12 Bada gauça ororen aitzinetic, ene
anayeác, iura ezteçaçuela ez ceruáz, ez lurraz, ez
edocein berce iuramenduz: baina biz çuen baya,
Bay: eta çuen eza, Ez: condemnationetara eror

1 Pedro

1 PIERRISEC, Iesus Christen Apostoluac, Ponten, Galatian, Cappadocian, Asian, eta Bithinian gaindi barreyatuac çareten estrangerey. **2** Iainco Aitaren prouidentiarena araez Spirituaren sanctificationetan elegituey, obeditzeco eta Iesus Christen odolaz ihiztatu içateco: Gratia eta baque multiplica daquicela. **3** Laudatu dela Iaincoa cein baita Iesus Christ gure Iaunaren Aita, ceinec bere misericordia handiaz regeneratu vkan baiquaitu sperança vicitara, Iesus Christen hiletarico resurrectioneaz, **4** Heretage corrompi ecin daitenera, ez macula, ez chimal, ceruètan çuençáti conseruatura, **5** Iaincoaren verthutean fedez beguiratzan çaretenonçat, azquen demborán reuelatu içateco prest den saluamendutacotz. **6** Cein gauçatan alegueratzan baitzarete, dembora appurbat orain (baldin behar bada) tristetuac çaretelaric tentatione diuersetan: **7** Çuen fedearen phorogançá vnguiz preciosoagoa ecen ez vrhearena (cein galtzen baita eta halere suz phorogatzen) eriden dadinçát, çuen laudoriotan eta gloriatan eta ohoretan dela, Iesus Christ aguer dadinean: **8** Cein ikussi eztuquelaric maite baituçe: ceinetan orain ikusten eztuquelaric, baina sinhesten duquelaric, alegranca erran ecin daitenez eta gloriosoz alegueratzan baitzarete. **9** Eramaiten duquelaric çuen fedearen fina, cein baita, arimén saluamendua. **10** Saluamendu hunez informatu içan dirade, eta haur diligentqui bilhatu vkan duté, çuetara ethorteco cen gratiaz prophetizatu vkan duten Prophetéc. **11** Informatzen ciradelaric noizco edo cer demboratoco Christen Spiritu prophetiazco hetan cenac declaratzeten cituen Christi ethorteco çazcan suffrancáti eta hayén ondoco gloriáci: **12** Eta reuelatu içan çaye, ez bere buruey, baina guri administratzeten cerauzquigutela orain çuey denuntiatu içan caizquiçuen gauçac çuey Euangelioa predicatu drauçuecatenez, cerutic igorririco Spiritu sainduaz, cein gaucén contemplatzeco desira baitute Aingueriúec. **13** Halacotz çuen adimenduko guerruncea guerricaturic, sobrietaterequin, auçue perfectoqui speranca çuey presentatzeten çaiçuen gratián Iesus Christ aguer daiteno. **14** Eta haur, haour obedientéc beçala, çuen buruäc conformatzeten eztituquelaric lehenago çuen ignorantian centutzten desiretara: **15** Baina çuec deithu çaituztena saindu den beçala, çuec-ere çareten saindu çuen conuersatione orotan. **16** Halacotz da scribatua, Çareten saindu: ecen ni saindu naiz. **17** Eta baldin Aitatan inuocatzen baduçe,

personén acceptioneric gabe batbederaren obraren araez iugeatzen duena, beldurrequin conuersa çaitetzte çuen egoitza hunetaco demborán. **18** Daqüquelaric ecen redemitu içan çaretela çuen conuersatione vano aitén ordenancetaric hartutic: ez gauça corruptiblez, nola baita, cilharrez edo vrrhez: **19** Baina Christen odol preciosoa, bildots macula eta satsutassun gabe batenaz beçala: **20** la munduaren fundationea baino lehen ordenatuarenaz, baina azquen dembora hautan manifestatuarenaz, çuengatic, **21** Eta harçaz sinhesten duçue hora hiletarico resuscitat duen eta hari gloria eman draucan Iaincoa baithan, çuen fedea eta sperançá Iaincoa baithan licençat. **22** Bada çuen arimác purificatu içanic, obeditzten duçuela equia Spirituaz, anayetassunezco charitate fictione gabecorequin, bihotz chahuz elkarri on eritzoçue affectionatukui: **23** Regeneraturic ez haci corruptibleaz, baina incorruptibleaz, Iaincoaren hitz viciaz, eta eternalqui egoiten denaz. (aión g165) **24** Ceren haragui gucia baita belhar lilia beçala, eta guionaren gloria gucia belhar lilia beçala: eyhartu da belharra, eta haren lilia erori: **25** Baina Iaunaren hitza badago eternalqui: eta haur da çuey euangelizatu içan çaiçuen hitza. (aión g165)

2 Beraz vtziric malitia gucia, eta enganio guciá, eta hypocrisiá, eta inuidiá, eta gaitzerraite guciak, **2** Desira eçaçue, haour heuraguirc eztuela sorthuen ançora, adimenduzco eta enganio gabecoz eznea, harçaz haz çaitetzençat. **3** Baldin dastatu baduçe ecen benigno dela Iauna. **4** Harengana hurbiltzen çaretelaric cein baita harri vicia, guionéz arbuyatua, baina Iaincoa baithan elegitua eta preciosoa. **5** Çuec-ere harri vici anço edifica çaitetzte, etche spiritual, Sacrificadoregoa saindu, Iesus Christez Iaincoaren gogaraco sacrificio spiritual offrendatzeko. **6** Halacotz contenitzen-ere da Scripturán, Huná, eçarten dut Sionen, har cantoin principal, elegitua eta preciosoa: eta hartan sinhesten duena ezta confus içanen. **7** Hurá da bada ohore çuen sinhesten duçenón: baina sinhesten eztutenen, harri edificaçaléc arbuyatu vkan dutena cantoineco principal eguiñ içan da, eta behaztopamendutaco harri, eta trebucamendutaco harri. **8** Cein trebucatzen baitirade hitzaren contra desobedient diradelaric: hartaco ordenatu-ere dirade. **9** Baina çuec çarete generatione elegitua, Sacrificadoregoa reala, gende saindua, populu acquisitura: ilhumbetic bere miragarrizco argura deithu vkan çaituztenaren verthuteac denuntia ditzaçuençat. **10** Noizpait cinetenac ez populu, orain çarete Iaincoaren populu: çuec misericordia obtenitu

etzendutenóć, orain misericordia obtenitu vkan duće. sossegu batetaco incorruptionean consistitzen dena, 11 Maiteác, othoitz eguiten drauquet, estrangeren eta cein baita laincoaren aitzinean precioso. 5 Ecen bideazcoén ancora, beguira çáitezen haraguiaren hunela lehenago emazte sainda laincoa baithan guthicietaric, ceinéc guerla eguiten baitute arimén sperança çutenac-ere appaincen ciraden, suiet contra: 12 Çuen conuersationea duçuelaric honest ciradelaric bere senharrén: 6 Sarac Abraham Gentillén artean çueçaz gaizquigilez beçala minço obeditizen çuen beçala, hura iaun deitzen çuela, diraden gaucetan, ikussi dituqueizten obra onetaric ceinen alaba equin içan baitzarete, vngui eguiten glorifica decañençat laincoa visitationeco egunean. 13 duçuela, eta eceinere iciapenen beldur etzaretela. 7 Çareten bada suiet gobernamendu humano guciaren Senharrác, halaber conuersa eçaue hequin discretqui launagatic: edo regueren, superioraren beçala: 14 emazteco vnci fragilagoarequin beçala, ohore Edo gobernadorén, harçazigorri içan diradenén emaiten draucaçuela, elkarrequin vicitzeco gratiareñ beçala, gaizquigüilen mendequiotan eta vnguigüilen heredero quide-ere çaretenoc beçala, çuen orationeac laudoriotan. 15 Ecen hunela da laincoaren vorondatea, empatcha eztitecençat. 8 Eta finalqui guiac çareten vngui eguitez, guion erhoén ignorantari ahoa consentimendu batetaco eta compassione batetaco, boça dieçoquen: 16 Libertatetan çaretenéc beçala, fraternalqui onhetsle çaretelaric misericordiosos, eta ez libertatea malitiaren estalquitau bacendute gratioso: 9 Gaitza gaitzagaric rendatzen eztuquela edo beçala, aitzitic laincoaren cerbitzariéc beçala. 17 iniuria iniuriagatic, baina contrariaora, benedicatzen Guicac ohoraitzaue: anayetassunari on eritzoque. duçuela: daquicuelaric ecen hartara deithuac çaretela, Çareten laincoaren beldur. Regue ohora eçaue. 18 benedictionezco heretagea possedi decañençat. 10 Cerbitzariác, çareten beldur gucirequin nabüssién Ecen nahi duenac onhetsi vicia, eta ikussi egun onac, suiet, ez solament onén eta humanoén, baina beguira beça bere mihiá gaitzitaric, eta bere ezpainac dorpén-ere. 19 Ecen haur da gogaraco, baldin enganioren pronuntiatzetic: 11 Itzul bedi gaizquitic, eta norbeitec laincoaganaco conscientiagatic fascheriaric begui vngui: bilha beça baquea, eta iarreiqui bequio suffritzen badu, iniustoqui suffritzen duelaric: 20 hari. 12 Ecen launaren beguiac iustoén gainera beha Ecen cer laudorio da, baldin falta equinic buffetatzan daude, eta haren beharriac hayén othoitzetara, eta çaretenean pairatzen badu? baina baldin vngui launaren beguithartea da gaizquiac eguiten dituztenén eguiten duçuelaric eta affligitzen çaretelaric pairatzen gainean. 13 Eta nor da çuey calteric equinen badu, haur da laincoaren gogaraco. 21 Ecen drauquena, baldin vnguiari baçarreitzate? 14 Baina hunetacotzát deithu içan çarete: ecen Christec- baldin cerbait suffritzen badu? vngui equinagatic, ere suffritu vkan du guregatic, guri exemplu vtziten dohatsu çarete. Baina hayén beldurrez icit etaiteztel, draucula, haren oin hatzey iarreiqui çaquitzentzat: 22 ezeta trubla: 15 Aitzitic lainco launa sanctifica eçaue Ceinec ezpaitu bekaturic equin vkan, eta eceinere çuen bihotzetan: eta çareten bethi prest ihardestera enganioric ezta eriden içan haren ahoan. 23 Ceinec çuetan den sperançáz raçoin galde eguiten duen iniuriatzen cenean, ezpaitzuen iniuriatzen: gaizqui guciari, emetassunequin eta reuerentiarequin, 16 eguiten ceraucatenean, ezpaitzuen mehatchuric Conscientia ona duçuelaric: çuen contra gaizquigüilez eguiten: baina remettitzen cen iustoqui iugeatzen beçala minço diraden gauçán, confus diradençat, çuen duenagana. 24 Ceinec gure bekatuac ekarri vkan conuersatione Christ baithango ona calumniatzen baititu bere gorputzean cur gainean: bekatuey hilic, dutenac. 17 Ecen hobe da vngui eguiten duçuela iustitiae vici guiaizquionçat: ceinen vkalduráz sendatu affligi çáitezen, baldin laincoaren vorondateac hala içan baitzarete. 25 Ecen ardi errebelatuac beçala nahi badu, ecen ez gaizqui eguiten duçuela. 18 cineten, baina orain conuertitu içan çarete çuen Ecen Christec-ere behin bekatuagatic suffritu vkan arimén Artzainagana eta Ipirzipicuagana.

3 Halaber emazteac suiet diraden bere senharrén, baldineta batzu hitzaren desobedient badirade, emaztén conuersationeaz hitza gabe irabaz ditecençat, 2 ikussi duqueitenean çuen conuersatione caste beldurrequin dena: 3 Ceinén ornamendua eztén lekoreco bilo içurduratan, edo vrrhezco paramendutan, edo abillamenduetaco habitutan: 4 Bainan bihotzeco guion gordea, spiritu eme eta

Ecen Christec-ere behin bekatuagatic suffritu vkan du, iustoac iniustoacgatic: gu laincoagana eraman guençançat, haraguiz mortificaturic, baina viuificanturic Spirituaz. 19 Cein Spirituz carceleco spirituey-ere partituiric predicatu vkan baitraue, 20 Lehenago desobedient ciradeney, behin beha cegoenean laincoaren patientiá Noeren egunetan, appaincen cenean arká: ceinetan gutiac, da iaquiteco, çortzi arima salua baitzitecen vrez: 21 Ceini orain ihardesten draucan baptismoaren figurac gu-ere saluatzen gaitu: ez haraguico satsutassunac chahutzen dituenac,

baina conscientiá onaren attestationeac laincoaren laincoaren Euangelioa obeditzen eztutén fina? 18 aitzinean Iesus Christen resurrectioneaz: 22 Cein Eta baldin iustoia nequez saluatzen bada, infidela eta baita laincoaren escuinean, cerurát ioanic, ceini siuet bekatorea non comparituren da? 19 Halacotz bada egui baitzaitza Aingueraüc, eta puissançac eta laincoaren vorondatez affligitzen diradenéc, creaçale verthuteac.

4 Bada Christec guregatic suffritu vkan duenaz

gueroz haraguian, çuec-ere pensatze hunez beraz harma çateitez, nola haraguian suffritu duena bekatutaric cessatu den, 2 Guehiagoric ez guionén guthicién araura, baina laincoaren vorondatearen araura goitico haraguian den demborán vici dençat. 3 Ecen asco içateco çaicu ceren gure vicico dembora iraganean Gentilén vorondatea complitu dugun, conuersaten guendueanean insolentíetan, guthiciétan, hordiqueríetan, gormandicétan, edatétan, eta idolatria abominabletan. 4 Halacotz bere buruäc estranger iruditzen çaitzé dissolusionezco insolentia berera hequin laster eguiten eztuquenean, çuec gaitzerraiten çaituztela. 5 Ceinéc contu rendaturen baitraucate vicién eta hilén iugeatzeco prest dagoenari. 6 Ecen hunetacotz hiley-ere euangelizatu içan çaye: condenma litecençat guionén arauuez, haraguiz: eta vici liraden laincoaren arauuez spirituz. 7 Bada gauça gucién fina hurbiltzen da. Çareten beraz sobre eta iratzarri otoitz egitura: 8 Eta gauça gucién gainetic çuen artean charitate affectionezcoa duçuelaric: ecen charitateac estaliren du bekatuén anhitzassuna. 9 Çareten elkarren ostattuz recebiçale, murmurationeric gabe. 10 Batbederac dohaina recebitu duenaren arauuez bercey administra biecé, laincoaren anhitz aldezzo gratiaren dispensaçale onéc beçala. 11 Baldin norbeit minço bada, minça bedi laincoaren hitzéz beçala: baldin norbeit administratzen ari bada, administra beça laincoac administratzen duen puissançaren araura: gauça gucietañ glorifica dadinçat laincoa Iesus Christez, ceini gloria eta indar secula seculacotz. Amen. (aión g165) 12 Gucizco maiteác, eztecajuela estranio eriden, labean beçala çaretenean çuen phorogatzeagatic, cerbait gauça vste gaberic ethorten balitzeiçue beçala: 13 Aitzitic Christen afflictionetan communicatzen duçuen becembatean, aleguera çateitez: haren gloriaren reuelationean-ere, atsegui hartzen duçuela aleguera çateztençat. 15 Bada çuetaric nehor eztadila affligi guicerhaile, edo ohoin, edo gaizquiugile, edo berceren onén guthiciso beçala: 16 Bainā baldin Christino beçala affligitzen bada etzayola laido, aitzitic glorifica beça laincoa alde harçaz. 17 Ecen ordu da has dadin iugemendua laincoaren etchetic: eta baldin lehenic gureganic hatsen bada, ceric içanen da

laincoaren Euangelioa obeditzen eztutén fina? 18 Eta baldin iustoia nequez saluatzen bada, infidela eta bekatorea non comparituren da? 19 Halacotz bada laincoaren vorondatez affligitzen diradenéc, creaçale fidelari beçala bere arimác gommenda bietzote vngui equinéz.

5 Çuen artean diraden Ancianoey otoitz eguiten drauet nic, bainaiz hayén Ancianoquide: eta Christen afflictionén testimonio, eta manifestatzeko den glorián participant: 2 Bazca eçaçue laincoaren arthalde cargutan eman çaiçuena, harçaz artha duçuelaric, ez gogoz garaitic, baina gogotic: ez irabazte deshonestagatic, baina gogo prest batez. 3 Eta ez launaren heretagén gainean seignoriatzen bacendute beçala, baina arthaldearen exemplu çaretezen beçala. 4 Eta aguer dadinean Pastor principala recebituren duqueçue gloriazco coroa incorruptiblea. 5 Halaber gazteác, çareten çaharrén suiet, eta guciak çareten bata bercearen suiet: çareten humilitatez barnetic appainduac: ecen laincoac vrgulutsuey resistitzen draue, eta humiley gratia eguiten. 6 Humilia çaitetez bada laincoaren escu botheretsuaren azpian, ordu datenean goiti çaitzatençat: 7 Çuen artha gacia haren gainera egoizten duçuela: ecen harc artha du çueçaz. 8 Çareten sobre, eta veilla eçaçue, ecen çuen etsay deabrua, lehoin marrumalaribat beçala, çuen inguru dabil, cein irets deçaqueen bilha: 9 Resisti ieçoçue fedez fermu çaretelaric: daquicuelaric ecen afflictione berac çuen anayén compainia mundocon complitzen diradela. 10 Bainā gratia guciaren laincoac, ceinéc deithi baiquaitu bere gloria eternalera Iesus Christ launean, appurbat suffritu dugunean, compli confirma, fortifica eta finca çaitzatela. (aiónios g166) 11 Hari gloria eta indar secula seculacotz. Amen. (aión g165) 12 Syluano gure anaye, vste dudan becembatean, fidelarequin, laburqui scribatu drauquet: exhortatzen çaituztedalaric, eta testificatzen dudalaric haur dela laincoaren gratia equiazcoa, çeineten baitzaudete. 13 Salutatzen çaituzte Babyloneco Eliça çuequin batean elegituac, eta ene seme Marc-ec. 14 Saluta eçaçue elkar charitatezco potez. Baquea dela çuequin gucioquin, cein baitzarete Iesus Christean, Amen.

2 Pedro

1 SIMEON Pierrisec Iesus Christen cerbitzari eta Apostoluac, precio bereko fedea gure Iaincoaren eta Iesus Christ Saluadorearen iustitiaz gurequin obtenitu duteney: **2** Gratia eta baque multiplica daquicuela Iaincoaren eta Iesus gure launaren eçagutzeaz: **3** Nola haren puissança diuinoac eman baitrauzquigu vicitzeco eta pietatezco diraden gauça guiac, gu bere gloriara eta verthutera deithu gaituenaren eçagutzeaz: **4** Ceinéz promes handiac eta preciosoac eman içan baitzaizquigu, heçaz natura diuinoan participant egui çaitetzençat, munduan guthiciamenduz den corruptionetic. **5** Çuec-ere bada hunetara berera diligentia gucia ekárten duçuelaric eratchequi ieçoçue gainera çuen fedeari verthute, eta verthuteari scientia: **6** Eta scientiari temperantia, eta temperantiari patientia, eta patientiari pietatea: **7** Eta pietateari anayetassunezco onheriztea, eta anayetassunezco onherizteari charitatea. **8** Ecen baldin gauça hauc çuetan badirade, eta abundatzen badirade etzaituzte lacho ez fructu gabe vtziren Iesus Christ gure launaren eçagutzean. **9** Baina gauça hauc eztituela itsu da, deus vrrundanic eztacussalaric, ahancirc bere bekatu çaharretaric purificatu içan dela. **10** Halacotz, anayeác, emplega çaitetze affectionatuqui çuen vocationearen eta electionearen fermu eguiten, ecen gauça hauc eguiten dituçuela, etzarete nehoiz-ere eroriren. **11** Ecen hunela Iesus Christ gure launaren eta Saluadorearen resuma eternaleratco sartzea abundosqui administraturen çaiçue. (aiónios g166) **12** Ecen gauça iustoa estimatzen dut, tabernacle hunetan naiceno, aduertimenduz çuen iratzartzea: **14** Daquidalaric ecen ene tabernacle hunen vtzitea sarri içanen dela, Iesus Christ gure launac declaratu-ere drautan beçala. **15** Baina pena-ere eçärriren dut çuec ene parti ondoan gauça hauçaz mentione egui ahal deçaçuen. **16** Ecen eztrauçegu eçagutzera eman Iesus Christ gure launaren botherea eta aduenimendua, fable artez desquisatuey iarreiquiz: baina gure beguiéz haren maiestatea ikussi dugunoc beçala: **17** Ecen recebitu vkan çuen Iainco Aitaganic ohore eta gloria, hunelaco vozbat hari igorri içanic gloria magnificotic, Haur da ene Seme maitea, ceinetan neurte atseguien ona hartzen baitut: **18** Eta guc voz cerutic igorri haur ençun vkan dugu, harequin batean guinadela mendi sainduan. **19** Eta badugu Prophetén hitz gucizco fermua, ceini behatzear vngui eguiten baituçue, leku ilhunetan arguitzen duen candela bati beçala, egunac

arguitzen has deçaqueno, eta artigarra ilki daiteno çuen bihotzetañ. **20** Baldin lehenic aditzen baduqe haur, ecen Scripturaco prophetiaric batre eztela declaratione particularetacoric. **21** Ecen prophetiá ezta guiçonén vorondatez ekarria içan lehenago: baina Spiritu sainduaz inspiraturic minçatu içan dirade Iaincoaren guiçon sainduac.

2 Baina propheta falsuac-ere içan dirade populuaren artean, çuen artean-ere doctor falsuac içanen diraden beçala, ceinéc secretuqui sar eraciren baitituze perditionetaco sectác: eta hec redemitu dituen launa vkaturen baituté, bere buruén gainera perditione lasterra erekarten duqueitelaric. **2** Eta anhitz iarreiquireن çaye hayén insolentiey: ceineçaz eguiazco bidea blasphematurén baita. **3** Halaco maneraz non auaritiaz enganiotaco hitzez merkatalgoa çueçaz eguienen baituqueite: ceinén gainera condemnationeac ia aspaldianic ezpaitu berancen, eta ceinén perditionea ezpaitatza lo. **4** Ecen baldin Iaincoac Aingueru bekatu egui vkan dutenac guppida vkan ezpaditu: baina ilhundurataco cadenéz abysmaturic liurat vkan ditu, iudicioco reseruaturic. (Tartaroō g5020) **5** Eta lehenagoco mundua eztu guppida vkan, baina Noe, iustitia trompettaria bera çortzigarren beguiratu vkan du, dilubioa gaichtoen mundura erekarriric. **6** Eta Sodomaco eta Gomorrhaco ciuitateac ilhaunduric subuersionetara condemnatu vkan ditu, eta egui vkan du exemplu liraden gaichtoqui vici liradenén. **7** Eta Lot iustoa abominablén conuersatione dissolutionezcoaz fatigatua deliuratu vkan du. **8** (Ecen iusto hunec hayén artean habitatzen celaric ikustez eta encütetegunetik egunera tormentatzen çuen bere bihotz iustoa, hayen obra gaichtoén causaz) **9** Badaqui launac fidelén tentationetaric deliuratzen: eta iniustoén iudicioco eguneco tormentatu diradençat reseruatzan: **10** Eta principalqui haraguari darreitzala, guthicia satsutara erorten diradenén eta guehientassuna menospreciatzen dutenén: hec audacioso eta bere buruéz pagu içanez, eztirade beldur dignitatéz gaizqui minçatzeria. **11** Aingueruéc, indarrez eta puissançaz handiago badirade-ere, eztute hayén contra launaren aitzinean gaitzerraitezco sententiaric emaiten. **12** Baina hauc, animal brutal bere sensualitateari darreitzanac beçala, hatzamaiteco eta deseguiteco eguinac dirade, aditzen eztitzutzen gauçac vituperatzen dituztela, bere corruptione beraz deseguinen dirade: **13** Recebitzen dutela iniustitiazco saria, voluptatetan estimatzen dituztela egun orozco delicioac, thatchác eta maculác, dostatzen diradela bere enganioetan çuequin banquetatuz. **14** Beguiac

adulterioz betheac dituztela, eta bekatu eguitetic vrthe egun-bat beçala diradela. **9** Eztu berancen guelditzen eztaquitela, arima inconstantac bazcatzen promettatu duen launac (batzuc berance estimatzentzitela, bihotza auaritiatara exercitata dutela, duten beçala) baina patient da guregana, ez nahiz maledictionezco haour diradela: **15** Bide çucena vtziric nehor gal dadin, baina guciak emendamendutara errebelatu içan dirade, Balaam Bosorensemearen datocen. **10** Baina ethorriren da launaren eguna, bideari iarrei qui içanic, ceinec iniquitatezco sariari ohoina gauaz beçala, ceinetan ceruäc habarrosequin on eritzitza baitzarauca: eta bere iniquitateaz vençetu iraganen baitirade: eta elementac beroz deseguin içan cen: **16** Ecen asto eme vtzarrico batec voz dirade, eta lurra, eta hartaco obra guciak choil humanoz minçaturic reprimi çecan Prophetaren erreren dirade. **11** Beraz gauça hauc guciak frenesiá. **17** Hauc dirade ithurri vr gabeac, hodey haice buhumbaz erabiliac, eta ilhumbezco lanhoa seculacotz beguiratzen çaye. (*questioned*) **18** Ecen vanitatezco propos gucziz arrogantac pronuntiatzen dituztela bazcatzen dituzté haraguiaren guthiciéz irachequiric deseguin behar diradenaren gainean, nolaco behar duçue içan conuersatione saindutan eta pietatezco obratan? **12** Begura çaudetela, eta lehiatzen çaretela lainoaren egunaren aduenimendura, ceinetan ceruäc lainoaren egunaren aduenimendura, ceinetan ceruäc dituztela bazcatzen dituzté haraguiaren guthiciéz irachequiric deseguin behar diradenaren gainean, nolaco behar duçue içan conuersatione saindutan eta pietatezco obratan? **13** Baina promessaren araura ceru eguiazqui ihes egui çutenac: **19** Libertate hæy berrién eta lur berriaren beguira gaude ceinétan promettatuz berac corruptionearen sclabo diradelaric, iustitia habitatzen baita. **14** Halacotz, maiteác, ecen norçaz nehor vençetu içan baita, hora haren gauça hauén beguira çaudetela, diligentia ecarque sclabo eguiñ içan da. **20** Ecen baldin mundoço macula gabe eta reprotochu gabe harçaz eriden satsutassunetaric retiratu diraden ondoan Iesus Christ çaitzten baquerrequin. **15** Eta gure launaren patientia launaren eta Saluadorearen eçagutzeaz, guciagaticere berriz hetan nahassiric vençut baditez, hayén azquen conditionea lehena baino gaichtoago eguiñ içan da. **21** Ecen hobe vkan çuqueiten iustitiazco bidea ez lutén eçagutu, ecen ez eçaguturic hora, eman içan çayen manamendu saindutic guibeleratzea: **22** Baina hæy heldu içan çaye prouerbio eguiazcoz erraiten ohi dena, Ora itzuli içan da bere issurtze propriira: eta, Ahardi ikuciaitzuli içan da istilera iraulzcatzera.

3 Maiteác, ia bigarren epistola haur scribatzen drauet, ceinez iratzartzen baitut aduertimenduz çuen adimendu chahua. **2** Orhoit caretencát Propheta sainduéz aitzinetic erran içan diraden, hitzéz, eta gure manamenduaz, cein baicara launaren eta Saluadorearen Apostolu. **3** Haur lehenic daquiçuelaric: ecen ethorriren diradela azqueneco egunetan truffariac, bere guthicia proprién araura ebilten diradela. **4** Eta dioitela, Non da haren aduenimendudo promessa? ecen Aitác lokartu içan diradenaz gueroztic, gauça guciéc hunela continuatzen duté creationearen hatseandanic. **5** Ecen haur bere nahiz ignoratzentzitzen duté, nola ceruèc lehenagodanic bere içatea vkan dutén, eta lurrac consistitzen celaric vr barnean eta vr artean, lainkoaren hitzaz. **6** Halacotz orduco mundua vr dilubio batez estali içanic galdu içan da. **7** Baina orain diraden ceruäc eta lurra hitz beraz reseruaturic suco beguiratzen dirade iudicioaren eta guiçon gaichtoén destructionearen eguneco. **8** Baina hunez etzaretelia ignorant, maiteác, ecen egun-bat launa beithan milla vrthe beçala, eta milla

saluamendu estima eçaçue: Paul gure anaye maiteácerre hari eman içan çayón sapientiaren araura scribatu vkan drauquen beçala: **16** Quasi bere epistola gucietañ nola punctu hauçaz minçö baita: ceinétan baitirade batzu aditzeco gaitzic, ignorantéc eta fermetate gabéc makurtzen dituztenic, berce Scripturac-ere beçala, bere buruén destructionetan. **17** Çuec beraz, maiteác, engoitic adueritiac çaretenez gueroztic, beguirauque abominablén enganioz bercéquin eraman içanic, çuen fermetatetic eror etaitezten. **18** Baina auança çaitzte Iesus Christ gure launaren eta Saluadorearen gratián eta eçagutzean: ceini dela gloria orain eta eternitateco egunerano. Amen. (*aiōn g165*)

1 Joan

1 HATSEAN-DANIC cena, ençun vkan duguna, gure beguiéz ikussi vkan duguna, contemplatu vkan duguna, eta gure escuéc hunqui vkan dutena vicitzeo Hitzaz. **2** (Ecen vicitzea manifestatu içan da, eta ikussi vkan dugu, eta testificatzen dugu eta denuntiatzen drauquégu vicitze eternala, cein baitzén Aita baithan, eta aguertu içan baitzaicu.) (aiōnios g166) **3** Eta ikussi eta ençun vkan duguna, diot, denuntiatzen drauquégula, cuec-ere communione duçençát gurequin, eta gure communionea da Aitarequin eta Iesus Christ haren Semearequin. **4** Eta gauça hauc scribatzen drauzquiquegu çuen bozcarioa compli dadinçát. **5** Haur da bada harenganic ençun vkan dugun mandatalgoa eta denuntiatzen drauquéguna, Ecen laincoa dela argua, eta ilhumberic batre hura baithan eztela. **6** Baldin erran badeçagu ecen communione dugula harequin, eta ilhumbean bagabiltza, gueçurra erraiten dugu, eta eztugu eguiten eguiá. **7** Bainha baldin arguian bagabiltza, hura arguian den beçala, communione dugu elkarrequin harequin batean, eta Iesus Christ haren Semearen odolac purgatzan gaitu bekatu orotaric. **8** Baldin erran badeçagu ecen bekaturic eztugula, gure buruäc seducitizen ditugu, eta eguiá gutan ezta. **9** Baldin confessa baditzagu gure bekatuac, fidel da eta iusto, guri gure bekatuén barkatzeco, eta iniquitate orotaric gure purgatzeco. **10** Baldin erran badeçagu ecen eztugula bekaturic egui: gueçurti eguiten dugu hura, eta haren hitza ezta gutan.

2 Ene haourtoác, gauça hauc scribatzen drauzquíquet, bekaturic eztaguiquençát: eta baldin cembeitec eguiñ badu bekaturic, badugu aduocatbat Aita baithara, Iesus Christ iusto. **2** Eta hura baduçue vñctionea Sainduaganic, eta eçagutzen da appoinctamendua gure bekatuacgatic, eta ez dituçue gauça guciac. **21** Eztrauquet scribatu vkan, gureacgatic solament, baina mundu guciarenacgatic- ere **3** Eta hunetan daquigu ecen hura eçagutu dugula, eçagutzen duçen, eta gueçurri batre ezpaita baldin haren manamenduac beguira baditzagu. **4** eguiatic. **22** Nor da gueçurti, Iesus dela Christ vkatzen Norc erraiten baitu, Eçagutu dut hura: eta haren duena baicen? hura da Antechrist, ceinec Aita eta manamenduac ezpaititu beguiratzen, gueçurti da, eta Semea vkatzen baititu. **23** Norc-ere vkatzen baitu eguiá ezta hura baithan: **5** Bainha norc beguiratzen baitu haren hitza eguiazqui hura baithan laincoaren amorioa complitu da: huneçaz daquigu ecen hura baithan garela. **6** Norc erraiten baitu hura baithan dagoela, behar du, nola hura ebili baita, hala hainac- ere ebili **7** Anayeác, eztrauquet manamendu berribat scribatzen, baina manamendu çahar hatseandanic vkan duçuena: manamendu çaharra hatseandanic ençun vkan duçuen hitza da. **8** Berçalde manamendu

berribat scribatzen drauquet, cein baita eguiazco hartan eta çetan: ceren ilhumbea iragan baita, eta eguiázco arguiac ia eguiten baitu argui. **9** Norc erraiten baitu ecen arguiā dela, eta bere anayeri gaitz baitaritzá hura ilhumbean da oraindrano. **10** Bere anayeri on daritzana arguiā dago, eta scandaloric ezta hura baithan. **11** Baina bere anayeri gaitz daritzana, ilhumbean da, eta ilhumbean dabil, eta eztaqui norát ioaiten den: ecen ilhumbeac haren beguiac itsutu vkan ditu. **12** Scribatzen drauquet, haourtoác, ceren çuen bekatuac barkatu baitzaizquique haren icenagatic. **13** Scribatzen drauquet, aitác, ceren eçagutu baituçue hatsean-danic dena. Scribatzen drauquet, gazteác, ceren gaichtoari garaithu baitzaizquio. Scribatzen drauquet, haour chipiá, ceren eçagutu vkan baituçue Aita. **14** Scribatu vkan drauquet, aitác, ceren eçagutu baituçue hatsean-danic dena. Scribatu drauquet, gazteác, ceren borthitz baitzarete, eta laincoaren hitza çetan egoiten baita, eta gaichtoari garaithu baitzaizquio. **15** Eztuçuela maite mundua, ez mundoço gauçác: baldin cembeitec maite badu mundua, ezta Aitaren amorioa hura baithan. **16** Ecen munduan den gauça gucia (hala nola, haraguiaren guthiciá, eta beguien guthiciá, eta vicitzearen arrogantiá) ezta Aitaganic baina da munduaganic. **17** Eta mundua iragaiten da, eta haren guthiciá, baina laincoaren vorondatea eguiten duena dago seculacotz. (aiōn g165) **18** Haourtoác, azquen dembora da: eta nola ençun vkan baituçue ecen Antechrist ethorteco dela, oraindanic-ere Antechristac anhitz dirade: nondic baitaquizgu ecen azquen demborá dela. **19** Gure artetic ilkı içan dirade baina etziraden guitaric: ecen baldin guitaric içan balirade, gurequin egon ciratequeen: baina haur eguiñ içan da manifesta ledinçát ecen guciac eztiradela guitaric. **20** Bainha çuec egiú eçagutzen eztuçuelacotz: aitzitic ceren hura eçagutzen duçen, eta gueçurri batre ezpaita baldin çetan hego: ecen baldin çetan baithan Semea, harc Aita-ere eztu: norc-ere aithortzen baitu Semea, harc Aita-ere badu. **24** Beraz hatsean-danic ençun vkan duçuena çetan hego: ecen baldin çetan badago hatseandanic ençun vkan duçuena, çuec-ere Semea baithan eta Aita baithan egonen çarete. **25** Eta haur da berac guri promettatu draucun promessa, baita, vicitze eternala. (aiōnios g166) **26** Gauça hauc scribatzen drauzquíquet, çuec seducitizen çaituztenéz. **27** Bainha harenganic recebitu vkan duçuen vñctionea

dago çetan, eta eztuçe mengoaric nehorc iracats çaitzaten: baina vntionne berac gauça guciéz iracasten çaituzten beçala, eta eguiati da, eta ezta gueçurti: eta vntionneac iracatsi çaituzten beçala, hارتan egonen çarete. 28 Orain bada, ene haourtoác, çaudete hارتan: aguer dadinean assegurança duguncát, eta haren aitzinean confus ezgarençat haren aduenimenduan. 29 Baldin badaquique ecen hura iusto dela, iaquiçue ecen norc-ere iustitia eguiten baitu, hura harenganic iayo dela.

eçagutu vkan dugu charitatea, ceren harc bere viaç guregatic eçarri vkan baitu, guc-ere beraz gure viaç anayeacgatic eçarri behar ditugu. 17 Bada norc vkanen baituque munduko onetaric, eta ikussiren baituque haren anayeac necessitate duqueela eta ertsiren baitrautza bere halsarrac, nolatan laincoaren charitatea egoiten da hura baithan? 18 Ene haourtoáć, ezteçagula on eritzi hitzez ezeta mihiz, baina obraz eta eguiaz: 19 Eta hunetan eçagutzen dugu ecen eguiatic garela, eta haren aitzinean seguraturen ditugu gure bihotzac. 20 Ecen baldin condemna baguitza gure bihotzac, handiago da laincoa gure bihotza baino, eta eçagutzen diitu gauça guiac. 21 Maiteáć, baldin gure bihotzac condemnatzen ezpagaitu, segurança dugu laincoa baithan. 22 Eta ceren-ere esca bagaitez, recebitzen dugu harenganic: ecen haren manamenduac beguiratzent ditugu, eta haren aitzinean placént diraden gauçác eguiten ditugu. 23 Eta haur da haren manamendua, Sinhets deçagun Iesus Christ haren Semearen icenean, eta elkarri on daritzogun, manamendu eman dracun beçala. 24 Eta haren manamenduac beguiratzent dituena, hura baithan egoiten da, eta hura haina baithan: eta huneçaz eçagutzen dugu ecen hura egoiten dela gutan, da iaquiteco, eman vkan draucun Spirituaz.

3 Ikussaque nolaco charitatea guri eman draucun
Aitac, baita, laincoaren haur deitha gaitecen: halacotz munduac ezgaitu eçagutzen, ceren ezpaitu hura eçagutzen. **2** Maiteáć, orain laincoaren haour gara, baina oraino ezta aguertu içanen garena: badaquigu ordea ecen hura aguer dadinean, hura irudico dugula: ecen den beçala ikussiren duquegu hura. **3** Eta norc-ere sperança haur batu hura baithan, purificatzen du bere buruă, hura-ere pur den beçala. **4** Norc-ere bekatu eguiten baitu, Leguearen contra-ere eguiten du: eta bekatua da Leguearen contra dena. **5** Eta badaquique ecen hura aguertu içan dela gure bekatuac ken litzançát, eta bekaturic hura baithan eztela. **6** Hura baithan egoiten denec eztu bekaturic eguiten: norc-ere bekatu eguiten baitu, eztu ikussi hura, eta eztu eçagutu hura. **7** Haourtoác, nehorc seduci etzaitzatela: iustitia eguiten duena, iusto da, hura iusto den beçala. **8** Bekatu eguiten duena, deabruaganic da: ecen hatseandanic deabruac bekatu eguiten du: hunetacotz aguertu içan da laincoaren Semea, deseguin litzançát deabruaren obrác. **9** Norc-ere iayo içan baita laincoaganic, harc bekaturic eztu eguiten: ecen haren hacia haina baithan dago, eta ecin daidi bekaturic, ceren laincoaganic iayo içan baita. **10** Hunetan agueri dirade laincoaren haourrac eta deabruaren haourrac: norc-ere iustitia ezpaitu eguiten, eta ezpaitu bere anayaea onhesten hura ezta laincoaganic. **11** Ecen haur da hatseandanic ençun vkan duquen mandatalgoá, Elkarri on eritzi dieçogun. **12** Ez Cainec beçala, cein baitzén Gaichtoaganic, eta ceinec hil baitzuen bere anayaea. Eta cergicat hil vkan çuen? ceren haren obrác gaichto baitziraden, eta haren anayearenac iusto. **13** Ene anayeáć, ezteçaçuela mirets baldin çuey gaitz badaritzue munduac. **14** Guc badaquigu ecen iragan garela heriotic vicitzera, ecen on dariztegu anayey: anayeari on eztaritzana, herioan dago. **15** Norc-ere gaitz baitaritza bere anayeri hura guicerhaile da: eta badaquique guicerhailec batec-ere eztuela vicitze eternal bere baithan dagoena. (aiónios q166) **16** Hunetan

4 Maiteáć, spiritu gucia ezteçauela sinhets, baina phorogaitzaue spirituac eya laincoaganic diradenez: ecen anhitz propheta falsu ethorri içan dirade mundura. **2** Hunetan eçagut eçaque laincoaren Spiritua. Jesus Christ haraguitara ethorri dela confessatzen duen spiritu gucia, laincoaganic da. **3** Eta cein-ere spirituc ezpaitu confessatzen Jesus Christ haraguitara ethorri içan dela hura ezta laincoaganic: eta halaco spiritua Antechristena da, ceinez minçatzen ençun vkan baituće, ecen ethorteco dela, eta ia orain munduan da. **4** Haourtoác, çuec laincoaganic çarete, eta garaithu çazte häy: ecen handiago da çuetan dena, ecen ez munduan dena. **5** Hec mundutic dirade, halacotz munduaz minço dirade, eta mundua häy behatzen çaye. **6** Gu laincoaganic gara: laincoa eçagutzen duena, guri behatzen çaicu: laincoaganic eztena guri etzaicu behatzen: hunetan eçagutzen dugu eguiazco Spiritua, eta errorezco spiritua. **7** Maiteáć, elkarri on eritzi dieçogun: ecen charitatea laincoaganic da: eta norc-ere onhesten baitu, hura laincoagaoc iayo da, eta eçagutzen du laincoa. **8** Onhesten eztuenac, eztu eçagutzen laincoa: ecen laincoa charitate da. **9** Hunetan manifestatu içan da laincoaren gureganaco charitatea, ceren bere

Seme bakoitza igorri vkan baitu laincoac mundura, Hitz, eta Spiritu saindua: eta hauc hirurac bat dirade. harç vici garençát. **10** Hunetan da charitatea, ez **8** Eta hirur dirade testificatzen dutenac lurrean, Spiritua ceren guc onhetsi dugun laincoa, baina ceren harc eta vra eta odola: eta hirur hauc batetan dirade. **9** onhetsi baiquaitu gu, eta igorri vkan baitu bere Semea Baldin guiçonén testificationea recebitzen badugu gure bekatuacgatic appointamendu licencát. **11** laincoaren testificationea handiago da: ecen haur da Maiteac, baldin hunela laincoac onhetsi baiquaitu, laincoaren testificationea, cein testificatu vkan baitu guc-ere behar dugu elkar onhetsi. **12** laincoa eztu bere Semeaz. **10** laincoaren Semea baithan sinhesten nehorik ikussi egundano: baldin elkar maite badugu duenac, badu laincoaren testificationea bere baithan: laincoa gutan dago, eta haren charitatea complitu laincoa sinhesten eztuenac, gueçrti eguiten du da gutan. **13** Hunetan eçagutzen dugu ecen harten hura: ecen eztu sinhetsi vkan. laincoac bere Semeaz egoiten garela, eta hura gutan, ceren bere Spiritutic eman baitraucu. **14** Eta guc ikussi vkan dugu, testificatzen dugu ecen Aitác igorri vkan duela laincoac: eta vicitze haur haren Semean da. (*aiōnios g166*) **15** Norcere confessaturen baitu ecen Iesus dela laincoaren Semea, laincoa hura baithan dago, eta hura laincoa baithan. **16** Eta guc eçagutu eta sinhetsi dugu laincoac guregana duen charitatea. laincoa charitatea da: eta charitatean egoiten dena, lainco baithan egoiten da, eta laincoa hura baithan. **17** Huneçaz complitu içan da charitatea guregana, iudicio egunean segurança dugunçát, ceren hura den beçalaco baicara gu-ere mundu hunetan. **18** Beldurric eztza charitatean: aitzitic ecen beldurrac tormenta du: eta beldur dena eztza complitura charitatean. **19** Guc hari on daritzagu, ceren harc lehenic onhetsi baiquaitu gu. **20** Baldin escaturen çayó laincoari, eta emanen drauca hari nehorik erran badeça, Maite dut laincoa: eta bere anayeari gaitz badaritza: gueçrti da: ecen bere anaye dacussana maite eztuenac, ikusten eztuen laincoa nola maite ahal duque? **21** Eta manamendu duen bere anaya-ere.

5 Norcere sinhesten baitu ecen Iesus dela Christ hura laincoaganic iayo da: eta norcere on bairitarzá engendratu duenari, on daritzá harenganic engendratu içan denari-ere. **2** Hunetan eçagutzen dugu ecen on dariztegula laincoaren haourrey, laincoari on daritzagunean, eta haren manamenduac beguiratzen ditugunean. **3** Ecen haur da laincoaren charitatea, haren manamenduac beguirea ditzagun, eta haren manamenduac gaitzac eztirade. **4** Ecen cere laincoaganic iayo baita, garaitzen çayo munduari: eta haur da victoria munduari garaithu çayona, gure fedaia. **5** Nor da munduari garaitzen çayona, Iesus dela laincoaren Semea sinhesten duena baicen? **6** Haur da Iesus Christ vrez eta odolez ethorri içan dena: ez vrez solalnent, baina vrez eta odolez: eta Spiritua da testificatzen duena ecen Spiritua equia dela. **7** Ecen hirur dirade testificatzen dutenac ceruän, Aita,

8 Eta hirur dirade testificatzen dutenac lurrean, Spiritua etieta: Baldin guiçonén testificationea recebitzen badugu laincoaren testificationea handiago da: ecen haur da Maiteac, baldin hunela laincoac onhetsi baiquaitu, laincoaren testificationea, cein testificatu vkan baitu guc-ere behar dugu elkar onhetsi. **12** laincoaren Semea baithan sinhesten nehorik ikussi egundano: baldin elkar maite badugu duenac, badu laincoaren testificationea bere baithan: laincoa sinhesten eztuenac, gueçrti eguiten du hura: ecen eztu sinhetsi vkan. laincoac bere Semeaz testificatu vkan duen testificationea. **11** Eta haur da testificationea, ecen vicitze eternala eman draucula laincoac: eta vicitze haur haren Semean da. (*aiōnios g166*) **12** Semea duenac, badu vicitzea: laincoaren Semea eztuenac, eztu vicitzea. **13** Gauça hauc scribatu vkan drauzquiçet çuey, laincoaren Semearen icena baithan sinhesten duçuenoy: daquicuençat ecen baduçuela vicitze eternala, eta sinhets deçaçuençat laincoaren Semearen icena baithan. (*aiōnios g166*) **14** Eta haur da laincoa baithan dugun confidâncâ, ecen baldin cerbait esca bagaitez haren vorondatearen araura, ençuten gaituela. **15** Eta baldin badaquigu ecen harc ençuten gaituela, cer-ere esca bagaitez: badaquigu ecen baditugula galdeguiten drauzquiçogun esqueac. **16** Baldin cembeitec ikusten badu bere anayeari gaitz badaritza: gueçrti da: ecen bere anaye bekatu eguiten duela heriora ezten bekatz, ceren harc lehenic onhetsi baiquaitu gu. **17** Baldin escaturen çayó laincoari, eta emanen drauca hari nehorik erran badeça, Maite dut laincoa: eta bere anayeari gaitz badaritza: gueçrti da: ecen bere anaye dacussana maite eztuenac, ikusten eztuen laincoa nola maite ahal duque? **18** Badaquigu ecen norere laincoaganic iayo baita, harc eztuela bekaturic eguiten: baina laincoaganic engendratu içan denac, beguiratzen du bere buruä, eta Gaichtoac eztu hunquitzen hura. **19** Badaquigu ecen laincoaganic garela: eta mundu gacia gaichtoan datzala. **20** Baina badaquigu ecen laincoaren Semea ethorri içan dela, eta eman draucula adimendu eguiati denaren eçagutzeko: eta gara eguiatian, Iesus Christ haren Semean: haur da eguiazco laincoa, eta vicitze eternala. (*aiōnios g166*) **21** Haourtoác, beguirea çaitsez idoletaric. Amen.

2 Joan

1 ANCIANOAC andre elegituari, eta haren haourrey, cein nic eguiaz maite baititut, eta ez nic neurorrec solament, baina eguiá eçagutu vkan duten guciéc-ere: **2** Gutan dagoen eta seculacotz gurequin içanen den eguiaren causaz: (aiōn g165) **3** Gratia, misericordia, baquea dela çuequin lainco Aitaganic, eta Aitaren Seme Iesus Christ launaganic, eguiarequin eta charitaterequin. **4** Alegueratu içan naun haguitz, ceren eriden dudan hire haurretaric eguián dabiltzala, manamendu recebitu vkan dugun beçala Aitaganic. **5** Eta orain othoitz eguiten draunat, andreá, ez manamendu berriric scribatzen banaraun beçala, baina hatseandanic vkan duguna, elkarri on daritzogun. **6** Eta haur da charitatea, ebil gaitecen haren manamenduén araura: haur da manamendua hatseandanic ençun vkan duçuen beçala, hartin ebil çaitezten. **7** Ecen anhitz abusari sarthu içan da mundura, ceinécz ezpaitute confessatzen Iesus Christ haraguitan ethorri içan dela: halacoa abusari da eta Antechrist. **8** Gogoauçue çuen buruètara, gal ezitzaguncát eguin ditugun gauçác, baina sari bethea recebi deçaguncát. **9** Norc-ere iragaiten baitu, eta ezpaita egoiten Christen doctrinán, laincoa eztu: Christen doctrinán egoiten denac Aita eta Semea baditu. **10** Baldin cembeit ethorten bada çuetara, eta doctrina haur ezpaitu ekarten, hura ezteçaçuela recebi etchera, ezeta saluta. **11** Ecen hura salutatzen duenac communicatzen du haren obra gaichtoequin. **12** Anhitz gauça banuen-ere çuey scribatzecoric, eztitut paperez eta tintaz scribatu nahi vkan, baina sperança dut ethorriren naicela çuetara eta ahoz aho minçaturen, gure bozcarioa complitua dençát. **13** Hir ahizpa elegituaren haourréc salutatzen auté.

3 Joan

1 ANCIANOAC Gayo maite nic eguiazqui on daritzadanari. 2 Maiteá, desiratzen diat gauça gucietan prospera deçán, eta sendo aicén, hire arimá prospero den beçala. 3 Ecen alegueratu içan nauc haguitz ethorri içan diradenean anayeac eta testificatu vkan dutenean hire integritateaz, nola integroqui ebilten baitaiz. 4 Haur baino bozcario handiagoric eziát, cein baita, ençuten dudanean ene haourrac integroqui dabiltzala. 5 Maiteá, fidelqui eguiten duc cer-ere eguiten baituc anayetara eta estrangeretara. 6 Ceinéc testificatu vkan baituté hire charitateaz Eliçaren presentián: hec baldin guida baditzac laincoari dagocan beçala, vngui daidiquec. 7 Ecen haren icenagatic partitu içan dituc, deus hartzen etzutela Gentiletaric. 8 Guc beraz behar citiagu recebitu halacoac, eguiá aiuta deçagunçát. 9 Scribatu diarocát Eliçari: baina hayén artean lehen içan aihera denac, Diotrephesec ezguiaitic recebitzen. 10 Halacotz, baldin ethor banadi aippaturen citiat harc eguiten dituen obrác, elhe gaichtoz dadassala gure contra: eta hauçaz ez contentez, eztitic berac anayeac recebitzen, eta recebitu nahi dituztenac empathatzen critic eta Eliçatic egoizten. 11 Maiteá, ezteçála imita gaitza, baina ona: vngui eguiten duena, laincoaganic duc: baina gaizqui eguiten duenac eztic ikussi laincoa. 12 Demetrioz guciéc testificatzen dié, eta eguiac berac-ere: baina guc-ere testificatzen diagu, eta eçagutu vkan duçue ecen gure testificationea eguiazco dela. 13 Banián anhitz gauça scribatzecoric, baina eztrauárt tintaz eta hegatsez scribatu nahi. 14 Bainha sperança diát sarri ikussiren audala, eta ahoz aho minçaturen garela. Baquea dela hirequin. Salutatzen auté adisquidéc. Salutaitzac adisquideac icenguilatuqui.

Judas

1 IVDA Iesus Christen cerbitzari eta lacquesen anayeac, lainco Aitaz sanctificatu, eta Iesus Christez conseruatu diraden deithuey, **2** Misericordia eta baque eta charitate multiplica daquiquela. **3** Maiteáć, artha handi dudalaric quey scribatzera saluamendu communaz, necessario içan çait quey scribatzera, exhorta çaitzatedançat bihotz hartzera behin sainduey eman içan çayen fedeagatic. **4** Ecen ichilic sarthu içan dirade guiçon batzu, lehen ia aspaldian damnatione hunetacotz enrolatuac, gende laincoaren beldur gabeac, gure laincoaren gratia cambiatzen dutela dissolutionetara, eta lainco labe bakoitza, eta Iesus Christ gure launa renuntiatzen dituztela. **5** Bada gauça hauc aippatu nahi drauzququet, ikussiric ecen haur behin badaquiquela, ecen launac popula Egyptetic deliuratu çueanean, sinhetsi vkan etzutenac guero deseguin vkan ciutela. **6** Eta Aingueru bere hatsea beguirat ukan etzutenac, baina bere principaltassuna vtzi vkan çutenac, ilhumbe azpian seculaco estecaduretan egun handico iudiciorano reseruatu vkan dituela. (aiōnios g126) **7** Sodoma eta Gomorrra, eta hayén aldirietaco hiri hayén moldera paillardatu çutenac, eta berce haraguiaaren ondoan ioan ciradenac, exemplutan proposatu içan diraden beçala, su eternaleco pena suffritzen dutela. (aiōnios g166) **8** Halaber ordea haucere lokarturic bere haraguia satsutzen duté eta seignoriá menospreciatzen eta dignitatéz gaizqui erraiten duté. **9** Guciagatic-ere Michel Archangelua, deabruaren contra ciharducanean disputatzen cela Moysesen gorputzaz, etzedin ventura maledictionezco sententiaren emaitera, baina erran ceçan, launac mehatchaçala. **10** Baina hauc, aditzen ezituzten gauça guciéz gaizqui erraiten ari dirade, eta naturalqui abre brutalec beçala eçagutzen dituzten gauça gucietan corrumpitzen dirade. **11** Maledictione hayén gainean: ecen Cainen bideari irarreiqui içan çaiçquio, eta Balaam enganatu içan den alocairuaren engaoz abandonnatu içan dirade, eta Core-erén contradictionearen araura deseguin içan dirade **12** Hauc dirade çuen charitatezco othorencetaco maculác, quequin banquetatz, nehoren beldur gabe bere buruäc bazcatzen dituztela: hodey vr gabe haicéz hara huna erabiliac: arbore çumel fructu gabeac, biguetan hilac, erroetaric ilkiac: **13** Itsassoco baga dorpeac, bere vileniéz hagun eguiten dutela, içar errebelatuac, ceinéy apprestatua baitaye tenebretaco ilhumhea eternalqui. (aiōn g165) **14** Eta

prophetizatu vkan du hauçaz-ere Adamen ondoco çazpigarren guiçonac, Enoch-ec, cioela, **15** Huná, ethorri içan da launa bere millionezco sainduequin, gucién contra iugemendu emaitera, eta hayén arteco gaichto gucién vençtzera obra gaichto gaichtoqui egün dituzten guciéz, eta bekatore gaichtoéc haren contra erran dituzten hitz gogor guciéz. **16** Hauc dirade murmuracale, reuoltari, bere guthicietan dabilzanac, eta hayén ahoa propos gucizco hantuz minço da, personac admirationetan dituztela bere probetchuagatic. **17** Baina çuec, maiteáć, çareten orhoi Iesus Christ gure launaren Apostoluéz aitzinetic erran içan diraden hitzéz: **18** Ecen erran vkan drauçuela, nola azquen demboretan içanen diraden abusariac, bere gaichtaquerietaco guthicién araura ebiliren diradenac. **19** Hauc dirade bere buruäc separatzen dituztenac, gende animalac, Spiritua eztuteren. **20** Baina çuec, maiteáć çuen feder gucizco sainduaren gainera çuen buruäc edificatzen ditüçuela, eta Spiritu sainduaz othoitz eguiten duçuela, **21** Elkar laincoaren charitatean conserua eçaçue, Iesus Christ gure launaren misericordiareni beguirea çaudetela vicitze eternalecotzat. (aiōnios g166) **22** Eta auçue batzuéz pietate, discretionez vsatzen duçuela. **23** Eta berceac iciduraz saluaitzaçue, sutic arrapatzen ditüçuela, haraguiaz maculatu arropari-ere gaitz daritzoçuela. **24** Gaineracoaz, trebucatu gabe beguirea, eta bozcariorequin irreprehensible bere gloria aitzinera eraman ahal çaitzaizqueten lainco **25** çuhur bakoitzari, eta gure Saluadoreari, dela gloria eta magnificientia eta indar eta puissance, eta orain eta secula gucietacotz. Amen. (aiōn g165)

Apokalipsia

1 IESVS CHRISTEN Apocalypsea, cein eman vkan baitrauca hari laincoac, declara dietzençat bere cerbitzariey sarri eguin behar diraden gauçá: eta harc bere Aingueruärequin igorriric Ioannes bere cerbitzariari significatu vkan drautza. **2** Ceinec testificatu vkan baitu laincoaren hitzaz eta Iesus Christen testimoniageaz eta ikussi vkan dituen gauça guciéz. **3** Dohatsu da iracurtzen duena, eta dohatsu dirade prophetia hunetaco hitzac ençuten, eta harten scribatuac diraden gauçác beguiratzen dituztenac: ecen demborá sarri da. **4** Ioannesc Asian diraden çazpi Elicei, Gratia dela eta baquea çuequin Denaren eta Cenaten eta Ethortecoaren partez: eta haren throno aitzinean diraden çazpi spirituén partez, **5** Eta Iesus Christen partez, cein baita testimonio fidela, hiletarico lehen iayoa, eta lurreco reguén Princea, **6** Ceinec onhetsi baiquaitu eta ikuci gure bekatuetaric bere odolaz: eta eguiñ baicrauzquió Regue eta Sacrificadore lainco bere Aitari: hari bada dela gloria eta indar secula seculacotz. Amen. (*aión g165*) **7** Huná, ethorten da hodeyéquin eta ikussiren du hura begui oroc, hura çulhatu vkan dutenéc-ere: eta plagnituren dirade haren aitzinean lurreco leinu guciac: bay, Amen. **8** Ni naiz a eta w, erran nahi baita, hatsea eta fina, dio launac, Denac, eta Cenac, eta Ethorteco denac, diot, Bothere gucitacoac. **9** Ni Ioannes, eta Iesus Christen afflictionean eta resumán eta patientián çuen anaya eta laguna, Patmos deitzen den Islán nincén, laincoaren hitzagatic, eta Iesus Christen testimoniageagatic: **10** Nincén Spiritutan Igande egun batez, eta ençun neçan neure guibelean voz handibat trompetta batena beçala, cioela, **11** Ni nauc a eta w, lehena eta azquena, eta ikusten duána scribebac liburu batetan, etaigor eçac Asian diraden çazpi Elicetara, cein baitirrade, Ephesen eta Smyrnen, eta Pergamen, eta Thyatiren, eta Sarden, eta Philadelphia et Laodicean. **12** Orduan itzul nendin enequin minçtu içan cen vozaren ikustera: eta itzuliric ikus nitzan çazpi candelér vrrhezcioric: **13** Eta çazpi vrrhezco candelerén artean guigonaren Semea irudi çuembar, arropa luce batez veztitua, eta vrrhezco guerrico batez vgatzén aldean guerricatua. **14** Eta haren buruä eta biloac ciraden churi, ille churia beçala, eta elhurra beçala: eta haren beguiac suaren garra beçala: **15** Eta haren oinac cobre fina beçalaco, labean beçala çachetéla: eta haren voza vr handién hotsa beçala. **16** Eta cituen bere escu escuinean çazpi içar, eta haren ahotic bi ahotaco ezpata çorrotzbat

ilkiten cen: eta haren beguithartea cen argui iguzquiac bere indarrean argui eguiten duen beçala. **17** Eta hura ikussi vkan nuanean, eror nendin haren oinetara hila beçala: eta eçar ceçan bere escu escuinaene gainean, ciostala, Eztuála beldurric: ni nauc lehena eta azquena, eta vici naicena: **18** Bainahil içan nauc, eta huná, vici nauc secula seculacotz, Amen: eta ciátiá iffernua eta herioaren gakoac. (*aión g165, Hadés 986*) **19** Scribaitzac ikussi vkan dituan gauçá, eta diradenac eta hauén ondoan eguin behar diradenac: **20** Ene escu escuinean ikussi vkan dituan çazpi içarrén mysterioa, eta çazpi candelér vrrhezcoac. Çazpi içarrac, çazpi Elicetaco Aingueruäc dituc eta ikussi dituan çazpi candelerac, çazpi Eliác dituc.

2 Ephesen den Eliçaco Aingueruäri scriba ieçóc, Cazpi içarrac bere escu escuinean dadutzanac, çazpi candeler vrrhezcoén artean dabilanac, gauça hauc erraiten citic: **2** Baceaquizziat hire obrác, eta hire trabailla, eta hire patientiá eta nola gaichtoac ecin suffri ditzaqueán, eta experimentatu dituan Apostolu erraiten diradenac eta ezpaitirade: eta eriden duc hec diradela gueçurti. **3** Eta suffritu vkan duc, eta patientia duc, eta trabaillatu içan aiz ene icenagatic, eta ezaiz enoyatu içan. **4** Bainabadiárt cerbait hire contra, ceren eure leheneco charitatea vtzi vkan baituc. **5** Bada orhoit adi nondic erori aicén, eta dolu bequic, eta leheneco obrác eguiñ itzac: ezpere ethorriren nauc hire contra sarri, eta kenduren diát hire candelerá bere lekutic, baldin dolu ezpadaquic. **6** Bainahaur baduc, Nicolaiten obrey gaitz baitariztec, hæy nic-ere gaitz diarizteat. **7** Beharriric duenac ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elicei, Victoriosoari emanen draucat iatera vicitzeco arboretic cein baita laincoaren paradisearen erdian. **8** Smyrnen den Eliçaco Aingueruäri-ere scriba ieçóc, Lehenet eta azquenac, hil içan denac eta viztu içan denac, gauça hauc erraiten citic: **9** Baceaquizziat hire obrác, eta tribulationea, eta paubreciá (baina abrats aiz) eta bere buruä ludu eguiten dituztenén blasphemioa, eta ezpaitirade, baina dituc Satanen synagoga. **10** Ezaicela suffritzeco dituan gaucen beldur: huná, deabruac çuetaric batzu presoinean eçarteko citic phoroga çaitetzençat, eta vkanen duçue tribulatione hamar egunez: aicén fidel heriorano, eta emanen drauá vicitzeco coroa. **11** Beharriric duenac ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elicei, Victoriosoari etzayo calteric eguiñen bigarren herioaz. **12** Pergamen den Eliçaco Aingueruäri-ere scriba ieçóc, Bi ahotaco ezpata çorrotza duenac, gauça hauc erraiten citic, **13** Baceaquizziat hire obrác, eta

non habitatzen aicén, Satanen thronoa den lekuaren: **3** Sarden den Eliçaco Aingueroari-ere scriba ieçóc, eta ene icena badaducac, eztuc renuntiatu vkan ene lainoaren çazpi spirituac eta çazpi içarrac dituenac fedea: Are Antipas ene martyr fidela heriotara eman gauca hauc erraiten citic. Bacequizquiat hire obrá, içan den egunean-ere çuen artean, non habitatzen ecen icena duc vici aicela, eta hila baitaiz. **2** Aicén baita Satan. **14** Bainan cerbait gauça appur badiat iratzarri eta confirmaitzac goitico hiltzera doacenac: hire contra, ecen baduála hor Balaamen doctriná ecen hire obrá eztiát perfect eriden lainoaren eduquien dutenetaric, ceinec iracasten baitzuen aitzinean. **3** Aicén bada orhoit nola recebitu eta ençun Balac Israeleco haourréen aitzinean scandallo eçartera, vkan duán: eta beguireçác, eta dolu bequic. Bada idoley sacrificatzen çazten gaucetaric iatera, eta baldin veilla ezpadetçaz ethorriren nauc hiratega paillardatzera. **15** Halaber baduc hic Nicolaitén doctriná ohoina beçala, eta eztuc iaquinen cer orenez ethorriren daducatenetaric-ere, cein baita nic gaitz daritzadan naicén hiratega. **4** Cembeit persona-ere badituc gauçá. **16** Dolu bequic: ezpere, ethorriren nauc hire hic Sarden bere abillamendua satsatu eztituztenic, contra sarri, eta bataillaturen nauc hayén contra neure eta ebiliren baitirade enequin abillamendu churitan: ahoco ezpatáz. **17** Beharriric duenac ençun beça ecen digne dituc. **5** Garaita vkanen duena hala cer Spirituac erraiten drauen Elicei, Victorioko veztituren datec abillamendu churiz, eta eztiát haren emanen draucat iatera gordea dagoen Mannatic, icena iraunguiren vicitzeo liburutic, eta aithorturen eta emanen draucat harri churibat: eta harrian icen diát haren icena neure Aitaren aitzinean, eta haren berribat scribaturic, cein nehorec ezpaitu eçagutzen, Aingueroúen aitzinean. **6** Beharriric duenac ençun recebitzen duenac baicen: **18** Thyatiren den Eliçaco beça cer Spirituac **7** Eta Philadelphia den Eliçaco Aingueroüäri-ere scriba ieçóc, lainoaren Semeac, Aingueroüäri scriba ieçóc, Sainduac eta Eguiatiac, ceinec baititu beguiac suaren garra beçala, eta ceinen ceinec baitu Dauid-en gakoa, ceinec irequiten baitu, oinéc cobre fina irudi baituté, gauça hauc erraiten eta nehorec ez ersten: eta ersten baitu, eta nehorec ez citic, **19** Bacequizquiat hire obrac eta hire charitatea irequiten, gauça hauc erraiten citic: **8** Bacequizquiat eta cerbitzua eta fedea eta hire patientiá eta hire hire obrá: huná, eman vkan drauá eure aitzinera obrá: eta hire azquen obrá lehenac baino guehiago bortha irequia, eta nehorec ecin erts ceçaquec hura: dituc. **20** Bainan cerbait gauça appur badiát hire contra: ceren indar gutibat baituc hic, eta beguiratu baituc ceren permettitzen baituc lezabel emazteac (ceinec ene hitza, eta ezpaituc renuntiatu ene icena). **9** eguiten baitu bere buruä prophetessa) iracats deçan, Huna, eçarriren citiát Satanen synagogatic diradenac, eta ene cerbitzariac seduci ditzan, paillardatzera, eta bere buruä ludu eguiten baititutzé eta ezpaitirade, idoley sacrificatzen diradenetaric iatera. **21** Eta eman aitzitic gueçurra ciòé: huna bada, eguiuen diát ethor diarocat dembra, bere paillardicat emenda ledinçát: ditecen, eta adora deçaten hire oinén aitzinean, eta eta eztuc emendatu. **22** Huná, nic diát hura eçarten eçagut deçaten, ecen nic maite audala: **10** Ceren ohean: eta harequin adulteratzen dutenac gúcizco hic beguiratu vkan baituc ene patientiazco hitza, nic-tribulatione handitan, baldin bere obretaric emenda ere hi beguiraturen aut tentationeco oren mundu ezpaditez. **23** Eta haren haourrac herioz hilen citiát, eta guciaren gainera ethorteco denetic, lurreco habitanten iaquinen dié Eliça guciéc ecen ni naicela guelçurrunac phorogatzera. **11** Huná, baniatorquec sarri: educac eta bihotzac examinatzen ditudana: eta çuetaric duána, nehorec har ezteçançát hire coroá. **12** Garaita batbederari emanen diarocat bere obrén araura. vkanen duena, neure lainoaren templetan habe **24** Bainan çuey goitico Thyatiren çaretenoy erraiten eguiuen diát, eta eztuc guehiagoric camporat ilkiren, drauquet, Nor-ere baitirade doctrina haur eztutenac, eta scribaturen diát haren gainean neure lainoaren eta Satanen barnatassunac eçagutu eztituztenac, icena, eta neure lainoaren cuitatearen icena, cein dioiten beçala: eztut çuen gainera berce cargariac baita, Ierusalem berria, ene laincoaganic cerutic eçarriren. **25** Bainan duçuena, eduçaque ethor nadino. iautsia, eta neure icen berria. **13** Beharriric duenac **26** Ecen victoria vkan duqueenari, eta ene obrá ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elicei. **14** finerano beguiratu dituqueenari, emanen draucat Laodicean den Eliçaco Aingueroüäri-ere scriba ieçóc, bothere Gentilén gainean. **27** Eta gobernaturen Gauça hauc erraiten citic Amenec, testimonio fidelac dituque burdinazco cihorrez: eta chehecaturen dirade eta eguiatiac, lainoaren creaturaren hatseac: **15** lurrezco vnciac beçala, nic-ere Aitaganic recebitu Bacequizquiat hire obrá, ecen ezaicela ez hotz ez vkan dudan beçala: **28** Eta emanen draucat hari eraquin: aihinz hotz edo eraquin. **16** Bainan ceren eppel artiçarra. **29** Beharriric duenac, ençun beça cer baitaiz, eta ezpaitaiz hotz ez eraquin, vomituren aut Spirituac erraiten drauen Elicei.

naiz, eta eztut deusen beharric: eta eztuc eçagutzen ecen dohacabe eta gaicho eta paubre eta itsu eta billuzgorri aicela. **18** Conseillatzen aut eros deçán eneganic vrrhe suz phorogatutic, abrats adinçát: eta abillamendu churriric, vezti adinçát, aggueri eztençat hire billuzgorritassunaren laidoa: eta collyrioz vnta ditzan eure beguiac, ikus deçançát. **19** Nic maite ditudan guciac reprehenditzen eta gaztigatzen citiát: har eçac beraz zelo, eta dolu bequic. **20** Huná, borthan niagoc, eta bulkatzten diát: baldin cembeitec ençun badeça ene voza, eta borthá irequi badieçat, sarthuren nauc harengana eta affalduren nauc harequin eta hura enequin. **21** Garaita vkanen duena iar eraciren diat neurequin, neure thronoan: nola nic-ere garaitu vkan baitut eta iarría bainago Aitarequin haren thronoan. **22** Beharriric duenac ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elicei.

4 Gauça hauen buruän beha neçan, eta huná, borthabat irequia ceruän: eta lehen ençun vkan nuen voza, cen enequin minço liçaten trompetta batena beçalaco, cioela, Igan adi huna, eta eracutsiren drauat cer gauça egui behar diraden hemendic harát: **2** Eta bertan nincén spiritutan: eta huná, thronobat cen eçaría ceruän: eta norbeit throno gainean iarriric. **3** Eta iarriric cegoenac beth-ikartzez iaspe eta sardoin harria ciridien: eta cen thronoaren inguruän örçadarra smarauda ciridiela. **4** Eta thronoaren inguruän ciraden hoguey eta laur alki: eta alki gainetan ikus nitzan hoguey eta laur Anciano iarriric abillamendu churiz veztituac: eta citutzela bere buru gainetan vrrhezco coroác. **5** Eta thronotic ilkiten ciraden chistmistac: eta ciraden çazpi lampa suz çachetenic throno aitzinean, cein baitirade laincoaren çazpi spirituac. **6** Eta cen throno aitzinean beirazco itsasso crystalala irudi çuen-bat: eta thronoaren erdian, eta thronoaren inguruän laur animal beguiz betheac aitzinean eta guibelean. **7** Eta lehen animalac lehoina irudi çuen, eta bigarren animalac aretza irudi çuen, eta hirurgarren antmalac, çuen güionac beçalaco beguithartea, eta laurgarren animala hegaldaz dabilan arranoa beçalaco cen. **8** Eta laur animaléc çutén batbederac ceinec bere alde seirá hegäl inguruän, eta barnean beguiz betheac ciraden eta etzuten paussuric egun ez gau, cioitel, Saindu, saindu, saindu, lainco laun bothereguitacoa, Cena, eta Dena, eta Ethorteco dena. **9** Eta animal hec emaiten ceraucatenean gloria eta ohore eta remerciamendu thronoan iarría cenari, secula seculacotz vici denari: (*aïon g165*) **10** Egoizten cituzten bere buruäc hoguey eta laur Ancianoéc thronoan iarría cenaren aitzinera, eta adoratzen çutén

vici dena secula seculacotz, eta eçarten cituzten bere coroác throno aitzinean, erraiten çutela, (*aïon g165*) **11** Digne aiz launa recebi decán gloria eta ohore eta puissance: ecen hic creatu dituc gauça guciá, eta hire vorondateagatic dituc, eta creatu içan dituc.

5 Guero ikus neçan thronoan iarriric cegoenaren escu escuinean liburu barnetic eta campotic scribatubat, çazpi ciguluz ciguilatua. **2** Eta ikus neçan Aingueru borthitzbat predicatzen çuela ocengui, Nor da digne irequi deçan liburuä, eta lacha ditzan haren ciguliac? **3** Eta nehor, ez ceruän, ez lurrean, ez lurraren azpian ecin irequi ceçaqueen liburuä, ezeta hartara beha. **4** Eta nic anhitz nigar eguiten nuen, ceren ezpaitzén nehor digneric eriden içan liburuären irequiteco, ez iracurtzeco, ez hartara behatzeco **5** Eta Ancianoetaric batec erran cieçadan, Ezttaguiála nigarric: huná, garaita dic ludarenleinutico Lehoianac, Dauid-en çainac, liburuären irequiteco, eta haren çazpi ciguluén lachatzeco. **6** Eta beha neçan, eta huná thronoaren eta laur animálen artean, eta Ancianoén artean Bildots-bat cegoela nehor hila beçala, cituela çazpi adar eta çazpi begui: cein baitirade laincoaren çazpi spiritu lur gúcira igorriac. **7** Eta ethor cedin eta har ceçan liburuä thronoan iarriric cegoenaren escu escuinetic. **8** Eta liburuä harta çuenean, laur animaléc eta hoguey eta laur Ancianoéc bere buruäc egotz citzaten Bildotsaren aitzinera, cituztela ceinec bere guittarrác eta vrrhezco ampolác perfumez betheac, cein baitirade saindúen orationeac: **9** Eta cantatzen çutén cantu berribat, cioitela, Digne aiz liburuären hartzeco, eta haren ciguluén irequiteco: ecen sacrificatu içan aiz, eta redemitu garauzcac laincoari eure odolaz, leinu, eta mihi, eta populu, eta natione orotaric. **10** Eta egui guerauzcac gure laincoari regue eta sacrificadore: eta regnaturen diagü lurraren gainean. **11** Orduan ikus neçan, eta ençun neçan thronoaren eta animalén eta Ancianoén inguruän, anhitz Aingueruren voza, eta cen hayén contua hamar millatan hamar milla, eta millatan milla: **12** Cioitela ocengui, Digne da sacrificatu içan den Bildotsa har deçan puissance, eta abrastassun, eta sapientia, eta indar, eta ohore, eta gloria, eta laudorio. **13** Eta ceruän den creatura gucia, eta lurraren gainean, eta lurraren azpian, eta itsassoan, eta hetan diraden gauça guciak ençun nitzan, erraiten çutela, Thronoan iarría denari eta Bildotsari laudorio, eta ohore, eta gloria, eta puissance, secula seculacotz. (*aïon g165*) **14** Eta laur animaléc erraiten çutén, Amen: eta hoguey eta laur Ancianoéc egotz citzaten bere buruäc bere

beguithartén gainera, eta adora ceçaten vici dena eta capitainac, eta potentac, eta sclabo guiac, eta secula seculacotz.

6 Guero beha neçan, irequi vkan çuenean Bildotsac ciguluetic Lehena, eta ençun neçan laur animaletaric bat, cioela, igorciri voz anço, Athor eta ikussac. **2** Eta beha neçan, eta huná, çaldi churibat: eta haren gainean iarriric cegoenac çuen fletchabat, eta eman cequión hari coroabat, eta ilki cedin garaitzen çuela, eta garaita luençát. **3** Eta irequi vkan çuenean bigarren cigulua, ençun neçan bigarren animala, cioela, Athor eta ikussac. **4** Eta ilki cedin berce çaldi gorrhatsbat, eta haren gainean iarria cenari eman cequión lurretic baquea ken ahal leçan, eta elkar hil leçaten: eta eman cequión hari ezpata handibat. **5** Eta irequi vkan çuenean hirurgarren cigulua, ençun neçan hirurgarren animala, cioela, Athor eta ikussac. Eta beha neçan, eta huná, çaldi beltzbat: eta haren gainean iarriric cegoenac, çuen balençabat bere escuan. **6** Eta ençun neçan vozbat laur animalén artean, cioela, Chenicabat ogui bihi dinero batetan, eta hirur chenica garagar dinero batetan: eta mahatsarnoari eta ololioari eztieceála calteric equin. **7** Eta irequi vkan çuenean laurgarren cigulua, ençun neçan laurgarren animalaren voza, cioela, Athor eta ikussac. **8** Eta beha neçan, eta huná, çaldi pherdatsbat, eta haren gainean iarriric cegoenaren icena cen Herioa: eta Iffernua çarrayón hari, eta häy eman cequién bothere lurraren laurdenaren gainean, hiltzeco ezpataz, eta gossetez, eta heriotzez, eta lurreco bassa bestiéz. (*Hadès* g86) **9** Eta irequi vkan çuenean borzgarren cigulua, ikus nitzan aldare azpian, laincoaren hitzagatic eta maintenitzen çuten testimoniageagatic heriotara eman içan ciradenén arimá: **10** Eta ceuden oihuz ocengui, ciotela, Noiz artean, laun sandúá eta eguiatíá, eztuc iugeatzen eta mendecatzen gure odola lurrean habitatzen diradenetaric? **11** Eta eman cequitztén batbederari arropa churiac, eta erran cequién reposa litecen oraino dembora appurbat, hayén cerbitzari quideac, eta hayén anaye hec-ere beçala heriotara eman behar ciradenac compli litezqueno. **12** Guero beha neçan irequi vkan çuenean seigarren cigulua, eta huná, lur ikaratze handibat equin cedin, eta iguzquia beltz cedin bilozco çacubat beçala, eta ilhargui gucia odola beçalaca cedin. **13** Eta içarrac cerutic eror citecen lurrera, ficotzeac bere fico chimalac iraizten dituen beçala haice handiz erabilten denean. **14** Eta ceruá retira cedin liburu itzultzen dembat beçala: eta mendi eta isla guiac bere lekuetaric alda citecen. **15** Eta lurreco regueac, eta princeac, eta abratsac,

eta libre guiac gorde citecen lecétan eta mendietaco hartoquétan: **16** Eta erraiten cerauecen mendiey eta harriey, Eror çaitetez gure gainera eta estal gaitzaçue throno gainean iarrria denaren beguithartetic, eta Bildotsaren hiratic. **17** Ecen ethorri da haren hiraren egun handia: eta nor da iguriquiren ahal duena?

7 Eta gauça hauén ondoan ikus nitzan laur Aingueru ceudela lurraren laur corneretan, çadutzatela lurreco laur haiceac, haiceric ezlaguiançát lurraren gainean, ez itsassoaren gainean, ez arbore batenere gainean. **2** Guero ikus neçan berce Ainguerubat igaiten cela iguzqui ialguitetic lainco viciaren cigulua çuela: eta oihu egui ciecén ocengui laur Aingueru lurrari eta itsassoari calte eguitea eman içan çayeney, **3** Cioela, Eztaguiçuela calteric lurrari, ez itsassoari, ez arboréy, gure laincoaren cerbitzariac bere belarretan seignalatu ditzaqueguno. **4** Eta ençun neçan seignalatu içan ciradenén contua, ehun berroguey eta laur milla seignalaturic Israeleco haourréen leinu guciataric: **5** Iudaren leinutic, hamabi milla seignalaturic: Ruben leinutic, hamabi milla seignalaturic: Gad-en leinutic, hamabi milla seignalaturic: **6** Aser-en leinutic, hamabi milla seignalaturic: Nephthaliren leinutic, hamabi milla seignalaturic: Manasseren leinutic, hamabi milla seignalaturic: **7** Simeon leinutic, hamabi milla seignalaturic: Leuiren leinutic, hamabi milla seignalaturic: Isacharen leinutic, hamabi milla seignalaturic: **8** Zabulon-en leinutic, hamabi milla seignalaturic: Ioseph-en leinutic, hamabi milla seignalaturic: Beniaminen leinutic, hamabi milla seignalaturic: **9** Gauça hauén ondoan beha neçan, eta huná, tropela handi nehorc conta ecin ceçaqueen-bat, gende eta leinu eta populu eta mihi guciataric, throno aitzinean eta Bildotsaren presentián ceudela, arropa luce churiz veztituac, eta palmác bere escuetan: **10** Eta oihuz ceuden ocengui, ciotela, Saluamendua gure lainco throno gainean iarrria denaganic eta Bildotsaganic. **11** Eta Aingueru guciéc assistitzen çuten thronoaren, eta Ancianoén eta laur animalén inguruán: eta bere buruáç egotz citzaten throno aitzinera bere beguithartén gainera, eta adora ceçaten laincoa, **12** Ciotela, Amen: laudorio, eta gloria, eta sapientia, eta esquer, eta ohore, eta puissancea, eta indar gure laincoari secula seculacotz. Amen. (*aión g165*) **13** Orduan har ceçan hitza Ancianoetaric batet, ciostala, Arropa luce churiz veztitu hauc nor dirade, eta nondic ethorri dirade? **14** Eta erran nieçón, launa, hic badaquic. Eta erran cieçadan, Hauc dituc afflictione handitaric ethorri içan diradenac:

eta ikuci vkan citié bere arropa luceac eta churitu lurreco habitantey, berce hirur Aingueruec ioren Bildotsaren odolean. **15** Halacotz dituc laincoaren dituzten trompetta soinuacgatik.

throno aitzinean, eta hora cerbitzatzen dié egun eta gau haren templean: eta thronoan iarría dena habitaturen duc horiequin. **16** Eztituc gosseturen ez egarrituren guehiagoric, ez horién gainera eztic ioren iguzquiac, ez beroc batec-ere. **17** Ecen thronoaren erdian den Bildotsac bazcaturen citic eta guidaturen vretaco ithurri vicietara: eta ichucaturen dic laincoac nigar vr gucia horién beguietaric.

8 Eta irequi vkan çuenean çazpigaren cigulua, silentio eguin cedin ceruán oren erditsubat. **2**

Eta ikus nitzan çazpi Aingueru laincoaren aitzinean assistitzen dutenac, eta eman cequiztén çazpi trompetta. **3** Eta berce Ainguerubat ethor cedin eta egon cedin aldare aitzinean, vrrhezco encenserbat çuela: eta eman cequión anhitz perfum, Saindu gucién orationequin offrenda litzançát, throno aitzinean den aldare vrrhezcoaren gainean. **4** Eta igan cedin perfumén kea, Saindúen orationequin, Aingueruären escutic laincoaren aitzinera. **5** Eta har ceçan Aingueruäc encensera, eta bethe ceçan hora aldareco sutic, eta egotz ceçan lurrera: eta eguin citecen igorciriac eta vozac eta chistmistac eta lur ikaratze. **6** Eta çazpi trompetták cituzten çazpi Aingueruäc prepara citecen trompettáz ioitera. **7** Eta lehen Aingueruäc io ceçan trompettáz, eta eguin ceçan babaçuça eta su odol nahasteca, eta egotz citecen lurrera, eta arborén heren partea, erre cedin, eta belhar pherde gucia erre cedin. **8** Eta bigarren Aingueruäc io ceçan trompettáz, eta mendi handi suz erratzen cen-bat beçala egotz cedin itsassora: eta itsassoaren heren partea odol eguin cedin. **9** Eta hil cedin itsassoan ciraden creatura vicitze çutenen herén partea: eta vñcien herén partea deseguin cedin. **10** Guero herén Aingueruäc io ceçan trompettáz, eta eror cedin cerutic içar handi irachequibat, çucibat beçala, eta eror cedin fuuionen herén partera, eta ithur vretara.

11 Eta içarraren icena erraiten da, Absinthio: eta vrén herén partea Absinthio bilha cedin: eta anhitz guiçon hil cedin vretaric, ceren karmindu içan baitziraden vrac. **12** Guero Lauggarren Aingueruäc io ceçan trompettáz, eta io cedin iguzquiaren herén partea, eta ilharguiaren herén partea, eta içarren herén partea: hala non hayen herén partea ilhun baitzedin, eta egunaren herén parteac etzuen arguiric eguiten, ez gauärenac halaber. **13** Orduan ikus eta ençun neçan Ainguerubat hegaldatzan cela cerüaren erdia, cioela ocengui, Maledictione, maledictione, maledictione

lurreco habitantey, berce hirur Aingueruec ioren

dituzten trompetta soinuacgatik.

9 Orduan borzgarren Aingueruäc trompettáz io ceçan, eta ikus neçan içarbat cerutic lurrera eroria, eta eman cequión abysmeco putzuaren gakoa.

(*Abyssos* g12) **2** Eta irequi ceçan abysmeco putzuua, eta altcha cedin putzuco kea, laba handi batetaco kea beçala: eta ilhund cedin iguzquia eta airea putzuco ketic. (*Abyssos* g12) **3** Eta ketic ilki citecen othiac lurrera, eta bothere eman cequién lurreco scorpionéc duten beçalaco botherea. **4** Eta erran cequién ezelaguioten calteric lurreco belharrari ez eceinere pherderi, ez eceinere arboreri: baina solament laincoaren seignalea bere belarretan etzuten guïçoney. **5** Eta eman cequién ez hec hil litzaten, baina tormenta litzaten borz hilebethez, eta hayen tormentá licen scorpionezco tormentá guïçona io duqueenecoa beçala. **6** Eta egun hetan guïçonéc herioa bilhaturen duté, eta eztuté erideten: eta desiraturen duté hiltzera, eta herioac ihes eguienen du hetaric. **7** Eta othien formá cen çaldi bataillara apprestatuén irudico, eta ciraden hayén buru gainetan vrrhea ciruditen coroac beçalacoac: eta hayén beguitharteac ciraden guïçonén beguitharteac beçala. **8** Eta cituzten biloac, emaztén biloac beçala: eta hayén hortzac ciraden lehoinenac beçala. **9** Eta cituzten halacretac burdin halacretac beçala: eta hayen hegaldén hotsa, anhitz, çaldic combatera laster eguiten duteneco carreta hotsa beçala. **10** Eta cituztén buztanac scorpionenac irudi: eta cituztén eztenac bere buztanetan: eta hayén botherea cen guïçoney calte eguitea borz hilebethez.

11 Eta çuten bere gaineco reguetzát abysmeco Aingueruä, ceinec baitu icen Hebraicoz, Abaddon, eta Grec-ez Apollyon erran nahi baita deseguilea. (*Abyssos*

g12) **12** Maledictionebat iragan da, eta huná, ethorten dirade oraino bi maledictione guero. **13** Orduan seigarren Aingueruac io ceçan trompettáz, eta ençun neçan vozbat laincoaren beguién aitzinean den aldare vrrhezcoaren laur adarretaric proceditzen cenic,

14 Ciotsala seigarren Aingueru trompetták çuenari, Lachaitzac laur Aingueru Euphrateco fluudio handi gainean estecatuaç diradenac. **15** Lacha citecen bada laur Aingueruäc, baitziraden appainduac orencotz eta eguneicotz eta hilebethecotz eta vrthecotz, hil deçatençát guïçonén herén partea. **16** Eta çaldizco armadaren contua cen hoguey millatan hamar milla: eta ençun neçan hayén contua. **17** Eta hunela ikus nitzan çaldiac visionean: eta hayén gainetan iarriac ciradenéc, cituztela suzco eta hyacinthezco eta suphrezco halacretac: eta çaldien buruäc ciraden

lehoiñén buruäc beçala: eta hayén ahoetaric ilkiten berriz anhitz populuri, eta genderi, eta mihiri, eta cen su, eta ke eta suphre. **18** Eta hirur gauça hauçaz hil regueri.

ícan cen guiçonén herén partea, diot, suaz, eta keaz, eta hayén ahotic ilkiten cen suphreaz. **19** Ecen hayén botherea cen hayén ahoan eta hayén buztanetan: ecen hayén buztanac sugueac irudi ciraden, cituztela buruäc, ceinéz calte eguiten baitzuten. **20** Eta goitico guiçon plaga hauçaz hil etziradenac bere escuezco obretaric etzitecen emenda, adora ezlitzatençat deabruac eta vrrhezco eta cilharrezco eta cobrezco eta harrizco eta çurezco idolác, ceinéz ecin ikus baitecaquete ez ençun, eta ecin ebil baititezque: **21** Eta etzitecen emenda bere guiça-erhaitequeteric, ez bere poçoinquerietaric, ez bere paillardicetaric, ez bere ohoinquerietaric.

10 Orduan ikus neçan berce Aingueru borthitzbat

cerutic iausten cela, hodeibatez inguratu ceinen buruan baitzén orçadarra: eta haren beguithartea cen iguzquia beçala, eta haren oinac suzco habeac beçala. **2** Eta çuen bere escuan liburutcho irequibat: eta eçar ceçan bere oin escuina itsas gainean, eta ezquerra lur gainean. **3** Eta oihu eguiñ ceçan ocengui, lehoiñ batec orroa eguiten duenean beçala: eta oihu eguiñ vkan çuenean, çazpi igorciric bere vozac pronuntia citzaten. **4** Eta çazpi igorciriéc bere vozac pronuntiatu vkan citutzenean, nic nahi nituen scribatu: baina ençun neçan vozbat cerutic ciostala, Seignalitzac çazpi igorciriéc pronuntiatu dituzten gauçá, eta hec eztitzála scriba. **5** Eta itsassoaren gainean eta lurraren gainean cegoela ikussi vkan nuen Aingueruäc, altxa ceçan bere escua cerura, **6** Eta iura ceçan seculacotz vici denaz, ceinec creatu baititu ceruä eta hartan diraden gauçá, eta lurra eta hartan diraden gauçá, eta itsassoa eta hartan diraden gauçá, ecen guehiago demboraric eztela içanen: (*aión g165*) **7** Bainaz çazpigarren Aingueruären vozeco egunetan trompettáz ioiten hassiren denean acabaturen datela laincoaren mysterioa, bere cerbitzari Prophetey declaratu vkan drauen beçala. **8** Eta cerutic ençun vkan nuen voza, berriz minça cedin enequin, eta erran ceçan, Habil, eta har eçac itsassoaren gainean eta lurraren gainean dagoen Aingueruären escuco liburutcho irequia. **9** Eta ioan nendin Aingueruágana niotsala lidan liburutchoa. Eta erran cieçadan, Har eçac, eta irets eçac: eta hire sabela karminduren dic: Har neçan bada liburutchoa Aingueruären escutic, eta irets neçan: eta cen ene ahoan eztia beçala eztia: **10** Eta erran cieçadan, Prophetizatu behar drauec

berriz anhitz populuri, eta genderi, eta mihiri, eta regueri. **11** Eta eman cequidán canaberabat bergabat irudiric, eta presenta cedin Ainguerubat, ciostala, Iaiqui adi, eta neurt itzac laincoaren templea eta aldarea, eta hartan adoratzen dutenac. **2** Bainaz iratzac campora temple lekoretic den salá, eta ezteçála hora neurit: ecen eman ícan ciayec Gentiley, eta Ciuitate saindua ohondicaturen dié berroguey eta bi hilebethez. **3** Bainaz emanen diraueat hora neureric bi testimoniori, ceinéz, prophetizaturen baituté milla eta ber-ehun eta hiruroguey egunez, cacuz veztituac diradela. **4** Hauc dituc bi oliuáic eta bi candelér lurreco launaren presentián daudenac. **5** Eta baldin nehorc hæg gaizquiric eguiñ nahi badraue, sua ilkiten duc hayén ahotic, eta iresten citic hayén etsayac: ecen baldin nehorc gaizquiric eguiñ nahi badraue, harc hunela heriotara eman behar dic. **6** Hauc dié bothere ceruären ersteco, vriric eztaguian hayén prophetiazco egunetan: eta dié bothere vren gainean, hayen odoletara conuertitzeco, eta lurraren açotatzeco plaga oroz noizere nahi baituqueite. **7** Eta acabatu duqueitenean bere testimoniagea abysmetic igaiten den bestiác, guerla eguiñen dic hayen contra, eta garaihuren citic eta hilén: (*Abyssos g12*) **8** Eta hayen gorputzac etzanen dituc Ciuitate handico placetan, cein deitzen baita spiritualqui Sodoma eta Egypte, non gure launa-ere crucificatu içan baita. **9** Eta ikussiren citié leinuétacoéc, eta populuétacoéc, eta mihiétacoéc, eta nationetacoéc, hayen gorputzac hirur egun eta erdiz, eta eztiquee permettiituren hayen gorputzac eçar ditecen sepulturatan. **10** Eta lurreco habitantéc bozcario vkanen dié hayén gainean, eta atseguin harturen dié: eta presentac igorriren dirauecé elkarri: ceren bi Propheteta hauc tormentatu dituqueizten lurrean habitant diradenac. **11** Bainaz hirur egun eta erdiren buruän vicitzeco spiritu diratec bere oinén gainean, eta iciapen handi eroriren datec hec ikussiren dituqueiztenen gainera. **12** Guero ençun dié voz handibat cerutic, hæg diostela, Igan diratec bere oinén gainean, eta iciapen handi eroriren datec hec ikussiren dituqueiztenen gainera. **13** Eta oren hartan lur ikaratz handi eguiñ içan duc: eta Ciuitatearen hamargarren partea erori içan duc, eta hil içan dituc baina hire ahoan eztia içanen duc eztia beçala. **14** Bigarren maledictionea iragan içan da: baina irets vkan nuenean, ene sabela karmin cedin. **15** Eta çazpigarren Aingueruäc io ceçan trompettáz,

12 Eta ikus cedin signo handibat ceruän, Emazte iguzquiiaz ingurutubat, ceinen oinén azpian baitzén ilhargua, eta buruän hamabi içarrezzo coroabat. **2** Eta içorra içanez heyagoraz cegoen erdi beharrezco minez, eta tormenta iragaiten çuen erdi cedinçat. **3** Ikus cedin berce signobat-ere ceruän, eta huná, dragoin gorharats handibat, çazpi buru cituenic eta hamar adar: eta bere buruètan çazpi diadema.

4 Eta haren buztanac tiratzen çuen ceruco içarrén herén partea, eta egotz citzan hec lurrera: eta gueldi cedin dragoina emazte erdi behar çuenaren aitzinean, erdi çatenean, haren haourra irets leçançat. 5 Eta erd cedin seme ar batez ceinec gobernatu behar baitzituen natione guiac burdinazco berga batez: eta harrapa cedin haren haourra laincoagana eta haren thronora. 6 Eta emazteac ihes ceguijan desertu batetara, non baitu lekua laincoaz appainduric, han hura haz deçatençat milla eta ber-ehun eta hiruroguey egunez. 7 Eta eguin cedin bataillabat ceruän: Michele eta haren Aingueraüäc bataillatzen ciraden dragoinaren contra, eta dragoina combatitzen cen eta haren Aingueraüäc: 8 Baina etziraden borthitzenac içan, eta hayén lekua etzedin guehiagoric eriden ceruän. 9 Eta iraitz cedin dragoin handia, sugue çahar hura, Deabru eta Satan deitzen dena, ceinec mundu guicia seducitizen baitu: iraitzi içan da bada lurrera, eta haren Aingueraüäc harequin iraitz citecen. 10 Eta ençun neçan voz handibat cioela ceruän, Orain eguiñ da saluamendua, eta indarra, eta gure Iaincoren resumá, eta Christ harenaren botherea: ecen gure

eta voz handiac eguin citecen ceruän, ciotela, Eguin içan dirade mundu hunetaco resumác, gure launaren eta Christ harenaren resuma, eta regnaturen du secula seculacotz. (aión g165) **16** Orduan hoguey eta laur Anciano laincoaren aitzinean bere alkietan iarriric ceudenéc, egotz citzaten bere buruäc bere beguithartén gainera, eta adora ceçaten laincoa, **17** Ciotela, Esquerrac drauzquiagu hiri lainco laun bohere-gucitacoá, Cein baitaiz, eta Baihincén, eta Ethorteco baitaiz, ceren hartu duán eure puissance handia, eta ceren hassi duán eure resumá: **18** Eta asserretu içan dituc Gentilac, eta ethorri içan duc hire hirá, eta hilén demborá, iugea ditecençát, eta eman dieceançát saria eure cerbitzari Prophetey, eta sainduey, eta hire icenaren beldur diraden chipiey eta handiey: eta deseguin ditzançát lurra deseguiten dutenac. **19** Orduan irequi cedin laincoaren templea ceruän, eta ikus cedin haren alliançazco Arká haren templean: eta eguin cedin chistmist eta hots eta lur ikaratzte, eta babaçuña handi.

anayén accusaçalea iraitzi içan da, ceinec accusatzen baitzituen gure laincoaren aitzinean egun eta gau. **11** Baina hec garaithu içan çaziquio Bildotsaren odolareン causaz eta bere testimoniageco hitzaren causaz, eta bere viciac eztitutze guppida vkan heriorano. **12** Halacotz çaitetez aleguera, ceruäc eta hetan habitatzen çaretenác. Maledictione lurreco eta itsassoco habitantey: ecen iautsi da deabrua çetara, hira handiz betheric, nola baitaqui ecen dembora appurbat baduela. **13** Ikussi vkan çueñean bada dragoinac ecen iraitzi içan cela lurrera, persecuta çeçan arraz erdi içan cen emaztea. **14** Baina eman içan çazican emazteari arrano handi batenic bi hegál, hegaldá ledinçát suguearen aitzinetic desertura, bere lekura, non hatzen baita dembora batetacotz eta demborétacotz eta demboraren erditacotz. **15** Eta iraitz çeçan sugueac emaztearen ondoan bere ahotic vr fluiuobat beçala, hora Harrapa eraci leçançát fluiuioaz. **16** Baina aiuta çeçan lurrac emaztea, eta irequi çeçan lurrac bere ahoa, eta hurrupa çeçan dragoinac bere ahotic iraitzi vkan çuen fluiuioa **17** Orduan assere cedin dragoina emaztearen contra, eta ioan cedin guerla eguitera haren hacico goiticoén, laincoaren manamenduac beguiratzen dituztenén eta Iesus Christen testimoniagea dutenén contra. Eta gueldi nendin itsassoco sable gainean.

13 Orduan ikus neçan bestiabat itsassotic igaiten cela, çazpi buru eta hamar adar cituenic, eta bere adar gainetan hamar diadema: eta bere buru gainetan basphemiotaco icen-bat. **2** Eta nic ikussi vkan nuen bestiá Leoparta irudi çuen, eta haren oinac ciraden hartzarenac beçalaco: eta haren ahoa lehoinaren ahoa beçalaco: eta eman cieçon hari dragoinac bere puissâncá, eta thronoa, eta bothere handi. **3** Eta ikus neçan haren buruetaric bat heriotara çauria beçala, baina haren heriotaraco çauria sendatu içan cen: eta miraculuz cegoela lur gucia iarreiqui cequion bestiari. **4** Eta adora ceçaten, bestiari bothere eman ceraucan dragoina, eta adora ceçaten bestiá, cioitela, Nor da bestia irudi duenic? haren contra nor combati ahal daite? **5** Eta eman cequion aho gauça handiac eta blasphemioac pronuntiatzen hayén lekua etzedin guehiagoric eriden ceruän. **9** cituena, eta eman cequion bothere berroguey eta bi Eta iraitz cedin dragoin handia, sugue çahar hura, Deabru eta Satan deitzen dena, ceinec mundu gucia seducitizen bauit: iraitzi içan da bada lurrera, eta haren Aingueraüc harequin iraitz citecen. **10** Eta ençun neçan voz handibat cioela ceruän, Orain egun da saluamendua, eta indarra, eta gure laincoren resumá, eta Christ harenaren botherea: ecen qure ceruän diradenac. **7** Eta eman cequion saindúen contra-ere guerla eguitea, eta häy garaitza: eta eman cequion bothere leinu, eta mihi, eta natione ororen gainean. **8** Eta adoratzten çutén hura lurreco

habitant guciéc, ceinén icenac ezpaitirade scribatuac, mundenaren fundationetic hil içan den Bildotsaren vitzecoz liburuán 9 Baldin nehorc beharriric badu, ençun beça. 10 Baldin nehorc captiuitatera eramaiten badu, captiuitatera eramanen da bera: baldin nehorc ezpataz hil badeça, behar da hura ezpataz hil dadin: hemen da sainduén patientiá eta fedea. 11 Guero ikus neçan, berce bestiabat igaiten cela lurretic, eta cituen bi adar Bildotsarenac irudi: baina dragoina beçala minço cen. 12 Eta harc lehen bestiaren bothere gucia exercitzen çuen haren presentián: eta eguiten çuen, lurrac eta hartaco habitantéc adora leçaten leheneco bestia hura, ceinen heriotaraco çauria sendatu içan baitzén. 13 Eta signo handiac eguiten cituen, hambat non sua cerutic lurrera eraits eraciten baitzuen guïçonén aitzinean. 14 Eta seducitizen cituen lurreco habitantac signoén causaz, ceinén eguitea eman içan baitzayón bestiaren aitzinean: ciostela lurreco habitantey, eguin lieçoten imaginabat bestia hari, cein ezpataz çauri içan baitzén, baina vitzu içan da. 15 Eta hari eman cequión, bestiaren imaginari spiritu eman lieçón, eta bestiaren imaginá minça ledin, eta eguin leçan, bestiaren imaginá adoratzen ezzluten guciac, hil litecen. 16 Eta eguiten çuen, guciéc, chipiéc eta handié, abratséc eta paubré, libréc eta sclaboéc hartzen baitzuten mercabat bere escu escuinean, edo bere belarretan. 17 Eta nehorc ecin eros leçan edo sal mercá luenec baicen, edo bestiaren icena, edo haren icenaren contua. 18 Siongo mendi gainean, eta harequin ehun eta berroguey eta laur milla, çutela haren Aitaren icena scribatua bere belarretan. 2 Eta ençun neçan vozbat cerutic vr handién hotsa beçala, eta igorciri handi baten hotsa beçala: eta ençun neçan bere guitarrac ioiten cituzten guittarrarién soinubat: 3 Eta cantatzan çuten quasi cantu berribat throno aitzinean, eta laur animalén, eta Ancianoén aitzinean: eta nehorc ecin ikas ceçaqueen cantua ehun eta berroguey eta laur milléc baicen, cein baitirade lurretic erossiac: 4 Hauc dirade emaztequin satsatu eztiradenac: eten virginia dirade: hauc dirade Bildotsari darreitzanac norat-ere ioan baitadi: hauc dirade guïçonén artetic erossiac, primitia laincoari eta Bildotsari sanctificatuac. 5 Eta hayén ahoan ezta eriden enganioric: eten macula gabe dirade laincoaren throno aitzinean. 6 Guero ikus neçan berce Ainguerubat ceruären arteaz hegaldatzen cela, Euangelió eternala çuela, euangeliza liecençat lurreco habitantey, eta natione, eta leinu, eta mihi, eta populu guciari: (aiōnios g166) 7 Cioela ocengui, Çareten beldur laincoaren, eta hari gloria emoçue: eten ethori da haren iugemenduaren ordua: eta adora eçaueceruä eta lurrta eta itsassoa eta vr ithurriac eguin dituena. 8 Eta berce Ainguerubat iarreiqui cequión, cioela, Erori da erori Babylon, ciuitate handi hura, ceren bere paillardicaren hirataco mahatsarnoaz natione guciac edaran vkan baititu. 9 Eta heren Aingueraü iarreiqui cequién, cioela ocengui, Baldin nehorc adora badeça bestiá eta haren imaginá, eten har badeça haren mercá bere belarrean edo bere escuan, 10 Harc-ere edanen du laincoaren hiraco mahatsarnotic, bay, mahatsarno pur haren hiraco copara hustutic: eta tormentaturen da suz et suphrez Aingueraü sainduén aitzinean eta Bildotsaren aitzinean. 11 Eta hayén tormentaco kea altchaturen da secula seculacotz: eta eztute vkanen paussuric ez egun ez gau adoratzen dutenéc bestiá eta haren imaginá, eta baldin nehorc har badeça haren icenaren mercá. (aiōn g165) 12 Hemen da sainduén patientiá: hemen dirade laincoaren manamenduac eta lesusen Bay, dio Spirituác: eten reposatzen dirade bere nequataric, eta bere obrác iarreiquiten çaitzé. 14 Eta bestiaren icena, eta haren icenaren contua. 18 beha neçan, eta huná hodey churibat: eta hodey Hemen da sapientiá: adimenduric duenac conta beça gainean norbeit cegoen iarriric guïçona irudi çuenic, bestiaren icena: eten contua guïçonarena da, eta çuela bere buru gainean vrrezco coroabat, eta bere haren contua, sey ehun eta hiruroguey eta sey. 15 Eta berce Ainguerubat ilki cedin templetec, oihuz çayola ocengui, hodey gainean iarriric cegoenari, Eçarrac eure iguiteya, eta vztá errequeita eçac: eten ethori çacic errequeitatzeko ordua: eten lurreco vztá çorhutu duc. 16 Orduan eçar ceçan hodey gainean iarriric cegoenac, bere iguiteya lurrera: eta errequeita cedin lurra. 17 Eta berce Ainguerubat ilki cedin ceruco templetec, çuela harc-ere iguitey çorrotzbat. 18 Eta berce Ainguerubat ilki cedin aldaretic, çuela bothere suaren gainean, eta ocengui oihu eguin cieçón iguitey çorrotza çuenari, cioela, Eçarrac eure iguitey çorrotza, eta mendemaitzac lurreco mahastico mulkoac: eten hartango mahatsac onthu dituc. 19 Eta eçar ceçan Aingueraüc bere iguitey çorrotza lurrera, eta mendemaya ceçan lurreco mahastia, etaigor ceçan laincoaren hiraren laco handira. 20 Eta lacoa aurizqui cedin Ciuitatetic campoan: eta ilki cedin odol lacotic çamarién bridetarano, milla eta sey ehun estadiotan.

14 Orduan beha neçan, eta huná, Bildotsa cegoen Siongo mendi gainean, eta harequin ehun eta berroguey eta laur milla, çutela haren Aitaren icena scribatua bere belarretan. 2 Eta ençun neçan vozbat cerutic vr handién hotsa beçala, eta igorciri handi baten hotsa beçala: eta ençun neçan bere guitarrac ioiten cituzten guittarrarién soinubat: 3 Eta cantatzan çuten quasi cantu berribat throno aitzinean, eta laur animalén, eta Ancianoén aitzinean: eta nehorc ecin ikas ceçaqueen cantua ehun eta berroguey eta laur milléc baicen, cein baitirade lurretic erossiac: 4 Hauc dirade emaztequin satsatu eztiradenac: eten virginia dirade: hauc dirade Bildotsari darreitzanac norat-ere ioan baitadi: hauc dirade guïçonén artetic erossiac, primitia laincoari eta Bildotsari sanctificatuac. 5 Eta hayén ahoan ezta eriden enganioric: eten macula gabe dirade laincoaren throno aitzinean. 6 Guero ikus neçan berce Ainguerubat ceruären arteaz hegaldatzen

15 Guero ikus neçan berce signobat ceruän handiric
eta miraculuzcoric, Çazpi Aingueru, citutzela
azquen çazpi plágac ecen heçaz da laincoaren hira
complitu. **2** Eta ikus neçan beirazco itsassobat beçala
suz nahastecatua: eta victoria eraman vkan çutenac
bestiaganic, eta haren imaginaganic, eta haren bestiaren throno gainera: eta equin cedin haren
mercaganic, eta haren icenaren contuaganic, ceudela resumá ilhumbeç: eta mastacatzen citutzén bere
itsasso beirazco irudian, eta citutzela laincoaren mihiac dolorearen handiz. **11** Eta blasphema ceçaten
guitarrác: **3** Eta cantatzen çutén laincoaren cerbitzari lainco ceruoa bere doloreacgatic eta çauriäcgatic: eta
Moysesen canticoa, eta Bildotsaren canticoa, cioitela, etzitecén emenda bere obretaric. **12** Guero seigarren
Handi eta miraculuzco dituc hire obrác, lainco laun Aingueruäc issur ceçan bere ampolá Euphratesco
bothera gucitacoa: iusto eta equiazco dituc hire fluui handira: eta agor cedin hartaco vra, appain
bideac, sainduén Regueá. **4** Nor ezta hire beldur ledinçát iguzqui ilkite aldeco Reguén bidea. **13** Eta ikus
içanen, launa, eta norc eztu glorificaturen hire icena? nitzan ilkiten dragoinaren ahotic, eta bestiaren ahotic,
ecen saindu bakoitza aiz hi: ecen gende guciac eta propheta falsuén ahotic, hirur spiritu satus iguelén
ethorriren dituc, eta adoraturen dié hire aitzinean: irudicoric: **14** Ecen badirade deabruén spiritu, signoac
ceren hire iugemenduac manifestatu içan baitirade. **5** eguiten dituztenac, eta lurreco eta mundu orotaco
Eta gauça hauén buruán beha neçan, eta huná, irequi reguetera ioaiten diradenac hec bil ditzatencát lainco
cedin testimoniageco Tabernaclearen templea ceruán. bothere gucitacoaren egun handi hartaco bataillara.
6 Eta ilki citecen templetec çazpi plagác cituzten **15** (Huná, ethorten naiz ohoina beçala: dohatsu da
çazpi Aingueruäc, veztiturc liho purez eta churiz, iratzarri dagoena, eta bere abillamenduac beguiratzen
vrrhezco guerricoez bulhar inguruètan guerricatuac. **7** Eta laur animaletaric batec eman cietzén çazpi
Aingueruey çazpi ampola vrrhezcoric, lainco secula
seculacotz viciaren hiraz betheac. (*aión g165*) **8** Eta
bethe cedin templea laincoaren maiestatic: eta
haren puissançatic ilkiten cen keaz: eta nehor ecin
sar ceiten templean çazpi Aingueruén çazpi plagác
compli litezqueno.

16 Orduan ençun neçan voz handibat templetec,
ciostela çazpi Aingueruèy, Çoazte eta
issuritzaque laincoaren hiraren çazpi ampolác. **2**
loan cedin bada lehen Aingueruä, eta issur ceçan
bere ampolá lurrera, eta equin cedin plagabat gaitzic
eta damutacoric bestiaren mercá çutén guiçonén
contra, eta haren imaginá adoratzen çutén contra.
3 Eta bigarren Aingueruäc issur ceçan bere ampolá
itsassora, eta sarrasquibaten odola beçalaca cedin
eta itsassoco arima vici gucia hil cedin. **4** Eta herén
Aingueruäc issur ceçan bere ampolá fluuoetara eta
vr ithurrietara, eta odol bilha citecen. **5** Eta ençun
neçan vretaco Aingueruä, cioela, Iusto aiz launa,
Aicena eta Incena eta Saindua: ceren gauça hauc
iugeatu baitituc: **6** Ceren Sainduén eta Prophetén
odola issuri vkan baituté, hic-ere odol eman vkan
drauec edatera: ecen digne dituc. **7** Eta ençun neçan
bercebat Sainctuariotic, cioela, Segurqui, lainco laun
bothera gucitacoá, equiazco eta iusto dituc hire
iugemenduac. **8** Guero laurgarren Aingueruäc issur
ceçan bere ampolá iguzquia, eta hari eman cequión

guiçonén suz erratzea. **9** Eta erre citecen guiçonac
bero handiz, eta blasphema ceçaten, plaga hauén
gainean bothere duen laincoaren icena: eta etzitecen
emenda hari gloria eman lieçotençát. **10** Guero
borzgarren Aingueruäc issur ceçan bere ampolá,
bestiaganic, eta haren imaginaganic, eta haren
mercaganic, eta haren icenaren contuaganic, ceudela
resumá ilhumbeç: eta mastacatzen citutzén bere
itsasso beirazco irudian, eta citutzela laincoaren
mihiac dolorearen handiz. **11** Eta blasphema ceçaten
guitarrác: **3** Eta cantatzen çutén laincoaren cerbitzari
lainco ceruoa bere doloreacgatic eta çauriäcgatic: eta
Moysesen canticoa, eta Bildotsaren canticoa, cioitela,
etzitecén emenda bere obretaric. **12** Guero seigarren
Handi eta miraculuzco dituc hire obrác, lainco laun
Aingueruäc issur ceçan bere ampolá Euphratesco
bothera gucitacoa: iusto eta equiazco dituc hire
fluui handira: eta agor cedin hartaco vra, appain
bideac, sainduén Regueá. **4** Nor ezta hire beldur
ledinçát iguzqui ilkite aldeco Reguén bidea. **13** Eta ikus
içanen, launa, eta norc eztu glorificaturen hire
icena? nitzan ilkiten dragoinaren ahotic, eta bestiaren
ahotic, ecen saindu bakoitza aiz hi: ecen gende
guciac eta propheta falsuén ahotic, hirur spiritu
satus iguelén ethorriren dituc, eta adoraturen
dié hire aitzinean: irudicoric: **14** Ecen badirade
deabruén spiritu, signoac ceren hire iugemenduac
manifestatu içan baitirade. **5** eguiten dituztenac, eta
lurreco eta mundu orotaco Eta gauça hauén
buruán beha neçan, eta huná, irequi reguetera
ioaiten diradenac hec bil ditzatencát lainco
cedin testimoniageco Tabernaclearen templea
ceruán. bothere gucitacoaren egun handi hartaco
bataillara. **6** Eta ilki citecen templetec çazpi
plagác cituzten **15** (Huná, ethorten naiz ohoina
beçala: dohatsu da çazpi Aingueruäc, veztiturc
liho purez eta churiz, iratzarri dagoena, eta
bere abillamenduac beguiratzen dituena, billuzgoriric
ebil eztadinçát, eta nehorc haren laidoa ikus
ezteçançát) **16** Eta bil citzaten, Hebraicoz
Arma-gedon deitzten den lekura. **17** Guero çazpigarren
Aingueruäc issur ceçan bere ampolá airera: eta ilki
cedin voz handibat ceruco templetec throno aldetic,
cioela, Eguin da. **18** Orduan equin cedin chistmist
eta hots eta igorciri: eta lur ikaratzet handia
equin cedin, nolacoric ezpaita içan guiçonac
lurraren gainera diradenaz gueroztic, lur
ikaratzeric diot hain handirc. **19** Eta equin cedin
ciuitatec handi hura hirur partetara, eta
Gentilén ciuitatec eror citecen, eta Babylon
handiá ethor cedin memoriotara laincoaren aitzinean,
hari bere hiraren indignationezco mahatsarno coparen
emaiteco. **20** Eta isla oroc ihes equin ceçan, eta
mendiak etzitecen guehiagoric eriden. **21** Eta harriabar
handirc talentbat beçalacoric iauts cedin cerutic
guiçonetara. eta blasphema cecaten laincoa guiconéc
harriabarreco plagaren causaz: ecen harc equin
çuen plagá gucizco handia içan da.

17 Orduan ethor cedin çazpi ampolác cituzten çazpi
Aingueruetaric bat, eta minça cedin enequin,
ciostala, Athor, eracutsiren drauat anhitz vren
gainean iarriric dagoen paillarda handiaren
damnationea: **2** Ceinequin paillardatu baitute
lurreco reguéc, eta haren paillardiçazco
mahatsarnoaz horditu içan baitirade
lurreco habitantac. **3** Eta spirituz desertu batetara
eraman nençan: eta ikus neçan emaztebat, bestia
escarlata coloretaco, blasphemiotaco icenez bethe,
ceçan bere ampolá iguzquia, eta hari eman cequión
çazpi buru eta hamar adar cituen baten gainean iarria.

4 Eta emaztea cen abillatua pourpraz eta escarlataz, da, erori da Babylon handi hura, eta egun içan da eta vrrhestatua vrrhez, eta appaindúa harri preciatuz deabruén habitatione, eta spiritu satsu ororen eta eta perlaz, copa vrrhez cobat bere paillardíaco hegaztina satsu eta execrable ororen retiragune: 3 abominationez eta satsutassunez bethea bere escuan Ecen haren paillardíaren hirazco mahatsarnotic edan çuela. 5 Eta bere belarrean icen-bat scribaturic, vkan dute gende gucié, eta lurreco reguéc harequin Mysterio, Babylon handia, lurreco paillardicén eta paillardatu vkan dute: eta lurreco merkatariac haren abominationén amá. 6 Eta ikus neçan emaztea delicietaco abrastassunetic abrastu içan dirade. 4 sainduén odolaz, eta lesusen martyroén odolaz Eta ençun neçan berce vozbat cerutic, cioela, Ilki horditua, eta hura ikussíric, mireste handiz mirets çaitenze hartaric ene populuá, haren bekatuetan neçan. 7 Eta erran cieçadan Aingueruäc, Cergatic miresten duc? nic erranen drauat emaztearen, eta hura ekarten duen bestia cazpi burutacoaren eta hamañ adarretacoaren mysterioa. 8 Ikussi vkan participant etzaretençát, eta haren plaguetaric recebi duán bestiá, içan duc, eta eztuc guehiagoric: eta eztecaçuençát. 5 Ecen haren bekatuac elkarri iarrei qui igaiteco duc abysmetic, eta perditionetara ioaiteco: eta miretsiren dié lurreco habitantéc (ceinén icenac ezpaitirade scribatuac vicitzeo liburuän munduañen hatseandanic) dacussatenean bestiá, cein baitzén, eta ezpaita, eta alabaina baita. (Abysos g12) 9 Hemen da adimendu sapientia duena. Çazpi buruäc, cazpi mendiak dirade ceinén gainean emaztea iarría baita. 10 Eta regueac cazpi dirade: borzac erori dirade, eta bat boda, bercea ezta oraino ethorri: eta dathorrean reguea da, eta çazpietaric da, eta galtzera doa. 11 Eta hamar adar ikussi dituánac, hamar regue dituc regue beçala oren batez harturen dié bestiarequin. 12 diradenéc, dacusqueitenean haren erratzeco kea: 10 Eta hamar adar ikussi dituánac, hamar regue dituc Vrrun daudela haren tormentaren beldurrez, dioitela, ceinéc resumá ezpaitute oraino hartu, baina bothere Elas, elas, Babylon ciuitate handiá, ciuitate borthitzá reguea da, eta çazpietaric da, eta galtzera doa. 11 Lurreco merkatariéc-ere nigar egüinen duté eta eti authoritatea bestiari emanen diarocoé. 12 Marchandiça bildotsaren contra combatituren dituc, eta Bildotsa garaithuren ciayec: ecen iaunén laun duc, eta reguén Regue: eta harequin diradenac dituc deithuac eta elegituac eta fidelac. 13 Hauc conseillu berbat dié, eta bere puissancea eti authoritatea bestiari emanen diarocoé. 14 Hauc marchandiatic erosten guehiagoric: 12 Marchandiça vrrhezcoric, eta cilharrezcoric, eta harri preciatuzcoric, 15 Guero erran cieçadan, ikussi dituán vrac, non paillardá iarría baita, dituc populuac, eti tropelac, eta gendeac, eta mihiac. 16 Eta bestián ikussi dituán hamar adarrac dituc paillardari gaitz eritziren draucatenac, eta hura desolaturen dié eta haren haraguia ianen eta bera, suan erreren dié. 17 Eten laincoac eçarri dic hayén bihotzetan, eguiñ eman dieçoten bere resumá bestiari laincoaren hitzac compli daitezqueno. 18 Eta ikussi vkan duán emaztea duc Ciuitate handi hura ceinec baitu bere resumá lurreco reguén gainean.

18 Eta gauça hauen ondoan ikus neçan berce Ainguerubat iausten cela cerutic, bothere handia çuela: eta argui cedin lurra haren gloriáz: 2 Eta oihuz iar cedin botheretsuqui voz handiz, cioela, Erori

Eta ençun neçan berce vozbat cerutic, cioela, Ilki horditua, eta hura ikussíric, mireste handiz mirets çaitenze hartaric ene populuá, haren bekatuetan neçan. 7 Eta erran cieçadan Aingueruäc, Cergatic miresten duc? nic erranen drauat emaztearen, eta hura ekarten duen bestia cazpi burutacoaren eta hamañ adarretacoaren mysterioa. 8 Ikussi vkan iniquitatéz. 6 Renda ieçoque harc egün vkan drauçuen beçala: eta paga ieçoque doblea bere obrén araura: harc erautsi vkan drauçuen copán eman ieçoque doblea. 7 Cembañ bere buruä glorificatu vkan baitu, eta deliciotan içan baita, emoque hambat tormenta eta nigar: ecen bere bihotzean erraiten du, larria nago reguina, eta eznaiz alhargun, eta vrthueriaric eztacusquet. 8 Halacotz egun batez ethorriren dirade haren plagác, herio eta vrthueria eta gossete: eta suz erreren da: ecen lainco launa borthitz da, ceinéc iugeaturen baitu hura. 9 Eta nigar egüinen duté behar du harc dembora appurbat egon. 11 Eta harçaz eta deithore haren gainean lurreco reguéc, bestiá cein baitzén, eta ezpaita, hura çortzigarren reguea da, eta çazpietaric da, eta galtzera doa. 12 diradenéc, dacusqueitenean haren erratzeco kea: 10 Eta hamar adar ikussi dituánac, hamar regue dituc Vrrun daudela haren tormentaren beldurrez, dioitela, ceinéc resumá ezpaitute oraino hartu, baina bothere Elas, elas, Babylon ciuitate handiá, ciuitate borthitzá reguea da, eta çazpietaric da, eta galtzera doa. 11 Lurreco merkatariéc-ere nigar egüinen duté eta eti authoritatea bestiari emanen diarocoé. 12 Marchandiça bildotsaren contra combatituren dituc, eta Bildotsa garaithuren ciayec: ecen iaunén laun duc, eta reguén Regue: eta harequin diradenac dituc deithuac eta elegituac eta fidelac. 13 Hauc conseillu berbat dié, eta bere puissancea eti authoritatea bestiari emanen diarocoé. 14 Hauc marchandiatic erosten guehiagoric: 12 Marchandiça vrrhezcoric, eta cilharrezcoric, eta harri preciatuzcoric, 15 Guero erran cieçadan, ikussi dituán vrac, non paillardá iarría baita, dituc populuac, eti tropelac, eta gendeac, eta mihiac. 16 Eta bestián ikussi dituán hamar adarrac dituc paillardari gaitz eritziren draucatenac, eta hura desolaturen dié eta haren haraguia ianen eta bera, suan erreren dié. 17 Eten laincoac eçarri dic hayén bihotzetan, eguiñ eman dieçoten bere resumá bestiari laincoaren hitzac compli daitezqueno. 18 Eta ikussi vkan duán emaztea duc Ciuitate handi hura ceinec baitu bere resumá lurreco reguén gainean.

19 Eta gauça hauen ondoan ikus neçan berce Ainguerubat iausten cela cerutic, bothere handia çuela: eta argui cedin lurra haren gloriáz: 2 Eta oihuz iar cedin botheretsuqui voz handiz, cioela, Erori

20 Eta ençun neçan berce vozbat cerutic, cioela, Ilki horditua, eta hura ikussíric, mireste handiz mirets çaitenze hartaric ene populuá, haren bekatuetan neçan. 7 Eta erran cieçadan Aingueruäc, Cergatic miresten duc? nic erranen drauat emaztearen, eta hura ekarten duen bestia cazpi burutacoaren eta hamañ adarretacoaren mysterioa. 8 Ikussi vkan iniquitatéz. 6 Renda ieçoque harc egün vkan drauçuen beçala: eta paga ieçoque doblea bere obrén araura: harc erautsi vkan drauçuen copán eman ieçoque doblea. 7 Cembañ bere buruä glorificatu vkan baitu, eta deliciotan içan baita, emoque hambat tormenta eta nigar: ecen bere bihotzean erraiten du, larria nago reguina, eta eznaiz alhargun, eta vrthueriaric eztacusquet. 8 Halacotz egun batez ethorriren dirade haren plagác, herio eta vrthueria eta gossete: eta suz erreren da: ecen lainco launa borthitz da, ceinéc iugeaturen baitu hura. 9 Eta nigar egüinen duté behar du harc dembora appurbat egon. 11 Eta harçaz eta deithore haren gainean lurreco reguéc, bestiá cein baitzén, eta ezpaita, hura çortzigarren reguea da, eta çazpietaric da, eta galtzera doa. 12 diradenéc, dacusqueitenean haren erratzeco kea: 10 Eta hamar adar ikussi dituánac, hamar regue dituc Vrrun daudela haren tormentaren beldurrez, dioitela, ceinéc resumá ezpaitute oraino hartu, baina bothere Elas, elas, Babylon ciuitate handiá, ciuitate borthitzá reguea da, eta çazpietaric da, eta galtzera doa. 11 Lurreco merkatariéc-ere nigar egüinen duté eta eti authoritatea bestiari emanen diarocoé. 12 Marchandiça bildotsaren contra combatituren dituc, eta Bildotsa garaithuren ciayec: ecen iaunén laun duc, eta reguén Regue: eta harequin diradenac dituc deithuac eta elegituac eta fidelac. 13 Hauc conseillu berbat dié, eta bere puissancea eti authoritatea bestiari emanen diarocoé. 14 Hauc marchandiatic erosten guehiagoric: 12 Marchandiça vrrhezcoric, eta cilharrezcoric, eta harri preciatuzcoric, 15 Guero erran cieçadan, ikussi dituán vrac, non paillardá iarría baita, dituc populuac, eti tropelac, eta gendeac, eta mihiac. 16 Eta bestián ikussi dituán hamar adarrac dituc paillardari gaitz eritziren draucatenac, eta hura desolaturen dié eta haren haraguia ianen eta bera, suan erreren dié. 17 Eten laincoac eçarri dic hayén bihotzetan, eguiñ eman dieçoten bere resumá bestiari laincoaren hitzac compli daitezqueno. 18 Eta ikussi vkan duán emaztea duc Ciuitate handi hura ceinec baitu bere resumá lurreco reguén gainean.

19 Eta gauça hauen ondoan ikus neçan berce Ainguerubat iausten cela cerutic, bothere handia çuela: eta argui cedin lurra haren gloriáz: 2 Eta oihuz iar cedin botheretsuqui voz handiz, cioela, Erori

oren batez desolatu içan dirade hain abrastassun Halleluia, ecen regnatu vkan du gure lainco laun handiac? 17 Vnci pilotu guciac-ere, eta vncietaco bothere gucitacoac. 7 Boz eta aleguera gaitecen, eta compainia gucia, eta marinerac eta cembatec-ere demogun hari gloria: ecen ethorri dirade Bildotsaren itsassoan baitiharducate, vrrun egonen dirade. 18 ezteyac, eta haren emaztea appaindu da. 8 Eta eman Eta haren erratzeco kea dacussatenean, heyagoraz içan çayó crespe purez eta arguitzen duenez vezti iariren dirate, dioitela, Cein ciuitate cen ciuitate handi ledin: ecen crescá, Sainduén iustificationeac dirade. hunen pareric? 19 Eta errhauts egotziren duqueite 9 Orduan erran cieçadan, Scriba eçac, Dohatsu bere buru gainetara, eta heyagora eguienen duqueite dirade Bildotsaren ezteyetaco affarira deithuac. Erran nigarrez eta deithorez daudela, eta dioitela, Elas, elas, cieçadan halaber, laincoaren hitz hauc eguiazco ciuitate handiá, ceinetan abrastu içan baitziraden dituc. 10 Eta egotz neçan neure buruä haren oinén itsassoan vncircic çuten guciac, haren magnificantia aitzinera hura adora neçançát: eta erran cieçadan, handitic, nola oren batez deseguin içan den! 20 Beguirauc ezttaguián: hire cerbitzari quide nauc, eta Alegueradi haren gainean ceruä, eta çuec Apostolu hire anayén, ceinéc baitute lesusen testimoniagea. eta Propheta sainduác: ecen laincoac iugeatu vkan laincoa adora eçac: ecen lesusen testimoniagea duc du çuen causá, harçaz den becembatean. 21 prophetiazco Spiritua. 11 Guero ikus neçan ceruä Guero har ceçan Aingueru borthitzbatec harribat, irequiric, eta huná, çaldi churibat, eta haren gainean errota harri handibat beçalacoric, eta iraitz ceçan iarric cegoena deitzen cen Fidela eta Eguiciatia, eta itsassora, cioela, Hunelaco indarrez iraitziren da iustoqui iudicatzen duena eta combatitzen dena. 12 Babylone ciuitate handia, eta ezta guehiagoric Eta haren beguiac ciraden su-garra beçala, eta haren eridenen. 22 Eta guittarrarién, eta musicianoén, buru gainean cen anhitz diadema, eta çuen scribus et chirula, eta trompetta soinularién vozic eztatec icena harc berac baicen eçagutu vkan eztuena: 13 hitan guehiagoric ençunen: ez cer-ere officiotaco den Eta cen odolez tintatu arropa batez veztitua: eta haren officieric batre eztatec guehiagoric hitan eridenen: icena deitzen da IAINCOAREN HITZA. 14 Eta ceruän eta errota harriaren hotsa eztatec guehiagoric hitan diraden armadácarrean çalidiriz, ençunen: 23 Eta candela arguiac eztic arguiric eguienen veztituric crespa churiz eta purez. 15 Eta haren ahotic hitan guehiagoric, eta sposoaren eta sposaren ilkiten cen ezpata çorrotzbat, harçaz io ditzançát voza eztuc hitan guehiagoric ençunen, ceren hire nationeac: ecen harc gobernaturen ditu hec burdin merkatariac lurreco prince baitziraden, ceren hire berga batez: eta hura da lainco bothere gucitacoaren poçoinqueriéz seducitu içan baitirade natione guciac. hisszico eta hirazco mahatsarno lacoa aurizquien 24 Bainha harten Prophetén eta Sainduén odola eriden duena. 16 Eta çuen bere veztidurán eta ichterrean içan da, eta lurraren gainean heriotara eman içan scribus icen haur, REGVEN REGVEA, ETA IAVNEN diraden gucionena.

19 Gauça hauen ondoan ençun neçan tropel anhitzen voz handibat ceruän, cioela, Halleluia: saluatione, eta gloria, eta ohore, eta puissance gure lainco launari dagoca. 2 Ecen eguiazco dirade eta iusto haren iugemenduac: ceren bere paillardíaz lurra corruptiu vkan duen paillarda handiaz iustitia egui vkan baitu, eta bere cerbitzarién odola haren escuetan mendecatu vkan baitu. 3 Eta berriz erran ceçaten Halleluia: eta haren kea igan cedin secula seculacotz. (aión g165) 4 Eta hoguey eta laur Ancianoéc eta laur animaléc egotz citzaten bere buruäc bere beguithartén gainera, eta adora ceçaten throno gainean iarric dagoen laincoa, cioitela, Amen, Halleluia. 5 Eta vozbat thronotic ilki cedin, cioela, Lauda eçaque gure laincoa haren cerbitzari guciéc, eta haren beldur çareten chipiéz eta handiéz. 6 Guero ençun neçan tropel handi baten hotsa beçala, eta vr handién hotsa beçala, eta igorciri handién hotsa beçala, cioitela,

barna cegoela, ceinec oihu eguien baitzeçan ocengui, ciostela ceruären arteaz hegaldatzen ciraden chorí gucier, Çatozte, eta bil çaitetzte lainco handiarene affarira, 18 Ian deçaçuençat reguén haraguia, eta capitainén haraguia, eta borthitzen haraguia, eta çaldíen haraguia, eta hayén gainean iarriric daudenena, eta libre eta sclabo, chipi eta handi gucién haraguia, 19 Guero ikus nitzan bestiá eta lurreco regueac eta hayen armadácarrean bilduric guerla eguitera çaldi gainean iarriric cegoenaren contra eta haren armadaren contra. 20 Eta bestiá hatzaman cedin, eta propheta falsu haren aitzinean signoac eguien cituena harequin, ceinéz seducitu baitzituen bestiaren mercá hartu vkan çutenac, eta haren imaginá adoratu vkan çutenac: viciric iraitzi içan dirade bi hauc suzco stang suprez çachecan batetara: (Linné Pyr g3041 g4442) 21 Eta goitoacoa hil içan ciraden çaldi gainean iarriric cegoenaren ahotic ilkiten cen ezpatáz: eta chorí guciac asse citecen hayén haraguietaric.

20 Guero ikus neçan Ainguerubat iausten cela cerutic abysmeco gakoa çuela, eta cadena handibat bere escuan. (*Abyssos g12*) 2 Eta hatzaman ceçan dragoina, sugue çaharra, cein baita deabruä eta Satan, eta esteca ceçan hura milla vrhetacotz. 3 Eta irion ceçan hura abysmera, eta erts ceçan hura, eta ciguila ceçan haren gainean, gendeac guehiagoric seduci ezitzançát, milla vrtheac compli daitezqueno: eta guero behar da lacha dadin dembora gutibatetacotz. (*Abyssos g12*) 4 Guero ikus nitzan alkiac, eta iar citecen hayén gainetan gendeac, eta iugemendua eman cequién: eta lesusen testimonyeagatic, eta laincoaren hitzagatic buruäc edequi içan çaitzenén arimác, eta ceinéz ezpaitzuten adoratu bestiá ez haren imaginá, eta ezpaitzutén hartu vkan haren mercá bere belarretan edo bere escuetan, eta vicio dirade eta regnaturen duté Christequin milla vrthez. 5 Baino goítico hilac eztride resuscitaturen milla vrthe compli daitezqueno: haur da lehen resurrectionea. 6 Dohatsu eta saindu da lehen resurrectionean parte duena, hayén gainean bigarren herioac eztu bothereric: baina içanen dirade laincoaren eta Christen sacrificadore, eta regnituren duté harequin milla vrthez. 7 Eta complitu diratenean milla vrtheac lachaturen date Satan bere presoindeguitic. 8 Eta ilkiren date seduci ditzançát lurraren laur corneretan diraden nationeac, Gog eta Magog, hec congrega ditzançát bataillara: ceinén contua baita itsassoco sablea beçala. 9 Eta igan citecen lurraren çabaltassunera, eta ingura ceçaten Sainduén campoa, eta Ciuitate maitea: baina iauts cedin sua laincoaganic cerutic, eta irets citzan hec. 10 Eta hec seducitizen cituen deabrua, iraitz cedin suzco eta suprezco stagnera, non baitirade bestiá eta propheta falsua: eta tormentaturen baitirade egun eta gau secula seculacotz. (*aión g165, Limnē Pyr g3041 g4442*) 11 Guero ikus neçan throno handi chiribat, eta norbeit haren gainean iarría, ceinen aitzinetic ihes egün baitzeçaten lurrac eta ceruäc, eta etzedin hayendaco lekuric eriden. 12 Eta ikus nitzan hilac chipiac eta handiac laincoaren aitzinean ceudela, eta liburuäc irequi citecen: eta berce liburubat irequi cedin, cein baita vicitzeco liburia: eta iugea citecen hilac liburuëtan scribatuac ciraden gaucetaric, bere obrén araura. 13 Eta renda citzan itsassoac hartan ciraden hilac: herioac-ere eta iffernua renda citzaten hetan ciraden hilac: eta iugemendua egün cedin batbederaren obrén araura: (*Hadès g86*) 14 Eta iffernua eta herioa egotzi içan ciraden suzco stagnera: haur da bigarren herioa. (*Hadès g86, Limnē Pyr g3041 g4442*) 15 Eta nor-ere ezpaitzedin eriden vicitzeco liburuän scribaturic, suzco stagnera iraitz cedin. (*Limnē Pyr g3041 g4442*)

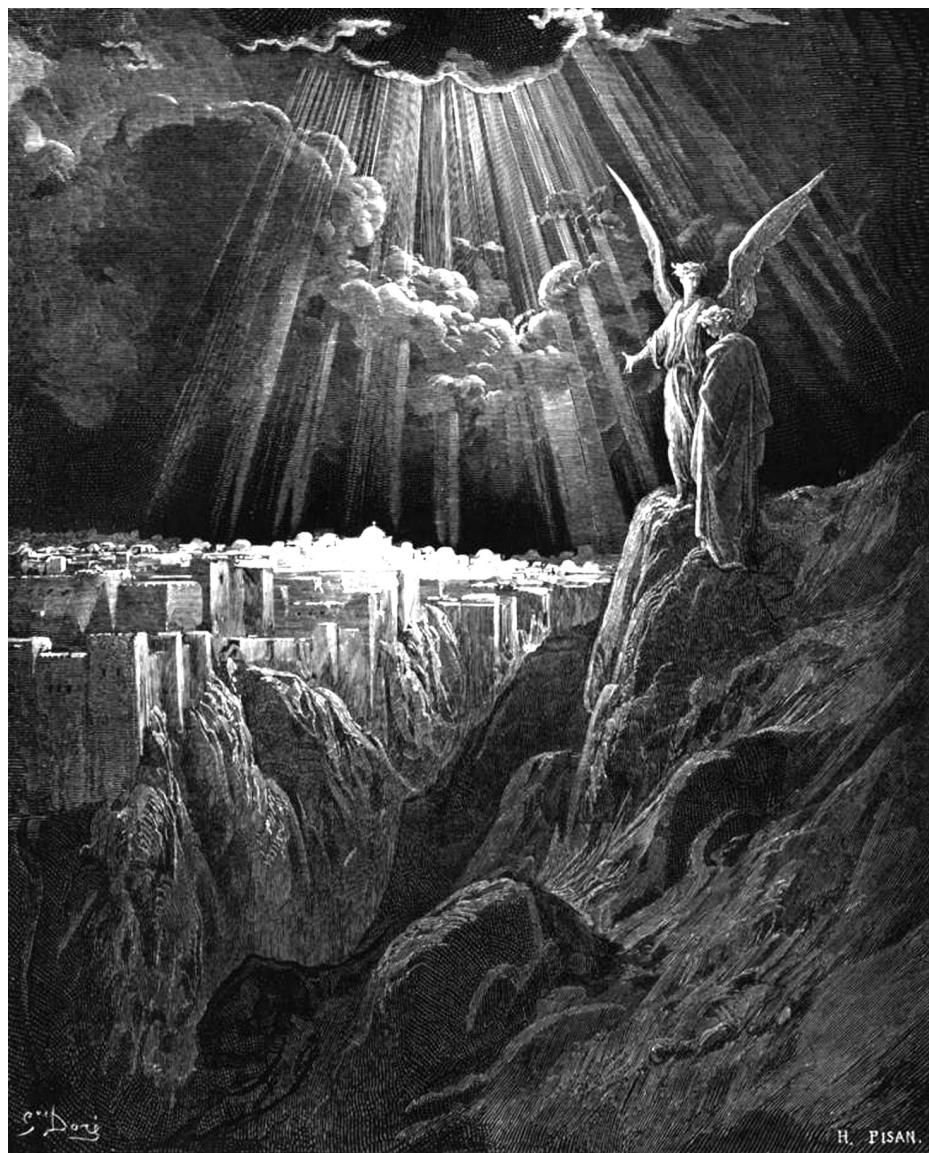
21 Guero ikus neçan ceru berribat eta lur berribat: ecen lehen ceruä eta lehen lurra ioan içan cen: eta itsassoa etzen guehiagoric. 2 Eta nic Ioannesec ikus neçan Ierusaleme berrico Ciuitate saindua iausten cela laincoaganic cerutic, appainduala sposa bere senharrarençat appaindubat beçala. 3 Eta ençun neçan voz handibat cerutic, cioela, Huná, laincoaren tabernaclea guiçonequin da, eta habitaturen da hequin, eta hec haren populu içanen dirade, eta laincoa bera hequin içanen da hayén Iainco. 4 Eta ichucaturen du laincoac nigar chorta gucia hayén beguietaric: eta herioa guehiagoric ezta içanen ez vrthueriaric, ez heyagoraric, ez nequeric: ecen leheneco gauçác iragan dirade. 5 Eta erran ceçan throno gainean iarría cenac, Huná, gauça guciac berri eguiten ditut. Eta erran cieçadan, Scriba eçac: ecen hitz haue fidelac dituc eta eguiazcoac. 6 Eta erran cieçadan, Eguin da: ni naiz a eta w, hatsea eta fina. Nic egarri denari emanen draucat vicitzeco ithur vretic, dohainic. 7 Garaithuren duenac, heretaturen ditu gauça guciac: eta içanen natzyo hari Iainco, eta hura içanen çait niri seme. 8 Baino beldurtiay, eta increduley, eta execrabley, eta guiçerhailey, eta paillartey, eta poçoçaley, eta idolatrey, eta gueçürti guciey partea assignatua dagote suz eta suprez dachecan stagnear, cein baita bigarren herioa. (*Limnē Pyr g3041 g4442*) 9 Orduan ethor cedin enegana çazpi ampola azquen çazpi plaguéz betheac vkan cituzten çazpi Aingueruetaric bat, eta minçö cedin enequin, cioela, Athor, eracutsiren drauat Bildotsaren emazte sposa. 10 Eta eraman nençan spiritutan mendi handi eta gora batetara, eta eracuts cieçadan Ierusalemeco Ciuitate saindu handia, iausten cela cerutic laincoaganic: 11 laincoaren gloria çuela: eta haren arguia cen harri gúcizco preciatua irudi, iaspe harri crystalera tiratzen duena beçala. 12 Eta çuen muraila handibat eta gorabat, cituela hamabi bortha, eta borthetan hamabi Aingueru: eta icenac scribatuac: cein baitirade Israeleco hamabi leinuetaco haourréñ icenac 13 Orient aldetic, hirur bortha: Aquilonetic hirur bortha: Egu-erditic hirur boltha: eta Occidentetic, hirur bortha. 14 Eta Ciuitatearen muraillac cituen hamabi fundament, eta hetan Bildotsaren hamabi Apostoluén icenac. 15 Eta enequin minçö cenac çuen vrrhezco canaberabat, Ciuitatearen eta haren borthén eta haren muraillaren neurtezco. 16 Eta Ciuitatea bera cen quarratua, eta haren lucetassuna cen hambat nola çabaltassuna: eta neurt ceçan Ciuitatea

vrrehezco canaberáz, hamabi milla stadiotaco, eta eracuts dietzençát sarri eguin behar diraden gauçáć. ciraden haren lucetassuna, eta çabaltassuna eta 7 Huná, heldu naiz sarri: dohatsu da liburu hunetaco goratassuna bardin. 17 Guero neurt ceçan haren prophetiazco hitzac beguiratzen dituena. 8 Eta ni naiz murrallá ehun eta berroguey eta laur bessotaco, Ioannes gauça hauc ençun eta ikussi ditudana. Eta guionaren neurri, cein baita Aingueruäreña. 18 Eta ençun eta ikussi ondoan egotz neçan neure buruä cen haren murrailaco bastimendua iaspez: baina gauça hauc eracusten cerauzquidan Aingueruären Ciuitatea bera cen vrrhe purez, beira pura irudi. 19 oinén aitzinera adora neçançát: 9 Eta erran cieçadan, Eta Ciuitatearen murrailaco fundamentac ciraden Beguireauc eztaguián: ecen cerbitzaríquide nauc hire, harri preciatu guciaz ornatuac: lehen fundamenta cen eta hire anaye Prophetén, eta liburu hunetaco hitzac iaspez: bigarrena, sapphirez: herena, chalcedonez: beguiratzen dituztenén: laincoa adora eçac. 10 Guero laurgarrena, smaraudez: 20 Borzgarrena, sardonyxez: erran cieçadan, Ezitzála ciguila liburu hunetaco seigarrena, sardoinez: çazpigarrena, chrysolitez: prophetiazco hitzac: ecen demborá hurbil duc. 11 çortzigarrena, beryllez: bedratzigarrena, topazez: Iniusto dena biz iniusto oraino: eta satsu dena satsu hamargarrena, chrysoprasez: hamecagarrena, biz oraino: eta iusto dena iustifica bedi oraino: eta hyacinthez: hamabigarrena, amethystez. 21 Eta saindu dena sanctifica bedi oraino. 12 Eta huná, hamabi borthác ciraden, hamabi perla, batbederatan ethorten naiz sarri: eta ene alocairua enequin da, bat: eta borthetaric batbedera cen perla bederaz. Eta renda dieçodançat batbederari haren obrá içanen den Ciuitateco plaça cen vrrhe purez, beira guiczo arguia beçala. 13 Ni naiz a eta w, hatsea eta fina, lehena eta beçala. 22 Eta ezneçan templeric ikus hartan: ecen azquena, 14 Dohatsu dirade haren manamenduac lainco laun bothere gicitacoa da hartaco templea, beguiratzen dituztenac: çucen dutençát vitzeco eta Bildotsa. 23 Eta Ciuitateac eztu iguzquiren arborean, eta borthetaric sar ditecençát Ciuitatera. 15 edo iharguiren beharric, hartan arguitzeco: ecen Bainha campoan içanen dirade orac, eta poçoçaleac, laincoaren gloriáč arguitu du hura, eta haren arguia eta paillartac, eta guicza-erhaileac, eta idolatreac, da Bildotsa. 24 Eta saluatu içan diraten nationeac eta norc-ere maite baitu eta eguiten falseria. 16 Nic haren arguian ebilireni dirade: eta lurreco reguéc Iesusec igorri vkan dut neure Aingueruä gauça haur bere gloriá eti ohorea hartara ekarrien duté. 25 Eta testifica lietzaünençat Elicétan. Ni naiz Dauid-en çaina hartaco borthác eztirade ertsiren egunáz: ecen ezta eta generationea, Içar arguitzen duena eta goicecoa. gauic han içanen. 26 Eta ekarrien da Gentilén gloriá 17 Eta Spirituac eta Sposac erraiten duté, Athor. eta ohorea hartara. 27 Ezta sarturen hartara gauça Eta ençuten duenac, erran beça, Athor. Eta egarri satsutzen duenic batre, edo abominationeric eta dena, bethor: eta nahi duenac har beça, vitzeco falseriaric eguiten duenic: baina solament Bildotsaren vretic dohainic. 18 Ecen protestatzen draucat liburu vitzeco liburuän scribaturic daudenac.

22 Guero eracuts cieçadan vr vicizcó fluuio purbat, crystalac beçala arguitzen çuenic, laincoaren eta Bildotsaren thronotic heldu cela. 2 Eta haren placaren erdian eta fluuioaren alde bietaric cen vicitzeco arborea ekarten ciuela hamabi fructu, hilebethe oroz emaiten çuela bere fructua, eta arborearen hostoac Gentilén ossassunetacotz. 3 Eta gauça maradicaturic batre ezta içanen guehiagoric: baina laincoaren eta Bildotsaren thronoa harten içanen da, eta bere cerbitzariéc cerbitzaturen duté hura. 4 Eta ikussiren duté haren beguithartea, eta haren icena hayén belarretan içanen da. 5 Eta gauic han ezta içanen, eta candela arguireni, ez iguzqui arguireni beharric eztuté: ecen lainco launac arguitzen ditu hec: eta regnituren duté secula seculacotz. (añón g165)

6 Guero erran cieçadan, Hitz hauc fidelác dituc eta eguiazcoac: eta Propheta sainduén lainco launac igorri vkan dic bere Aingueruä, bere cerbitzariey

Baldin nehorc gauça hauye eratchequi badiecé, eratchequiren drautza hari laincoac liburu hunetan scribatuac diraden plagác. 19 Eta baldin nehorc ken badeça deus prophetia hunen liburuco hitzetic, kenduren du laincoac haren partea vitzeco liburitic, eta Ciuitate saindutic, eta liburu hunetan scribatuac diraden gaucetaric. 20 Gauça hauçaz testificatzen duenac dio, Segur banatorque sarri: Amen. Bay, athor Iesus launa. 21 Iesus Christ gure launaren gratia dela quequin gucioquin. Amen.

Eta nic Ioannesec ikus neçan Ierusalem berrico Ciuitate saindua iausten cela Iaincoaganic cerutic, appaindua sposa bere senharrarençat appaindubat beçala. Eta ençun neçan voz handibat cerutic, cioela, Huná, Iaincoaren tabernaclea guiçonequin da, eta habitaturen da hequin, eta hec haren populu içanen dirade, eta Iaincoa bera hequin içanen da hayén Iainco.

Apokalipsia 21:2-3

Irakurleentzako Gida

Euskara at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, "*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*" Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, "*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*" So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, "*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*" 2 Timothy 2:15. "*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*" 2 Peter 1:4-8.

Hiztegia

Euskara at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hades g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Hiztegia +

AionianBible.org/Bibles/Basque---Basque-NT/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Lukas 8:31
Erromatarrei 10:7
Apokalipsia 9:1
Apokalipsia 9:2
Apokalipsia 9:11
Apokalipsia 11:7
Apokalipsia 17:8
Apokalipsia 20:1
Apokalipsia 20:3

Eginak 3:21
Eginak 15:18
Erromatarrei 1:25
Erromatarrei 9:5
Erromatarrei 11:36
Erromatarrei 12:2
Erromatarrei 16:27
1 Korintoarrei 1:20
1 Korintoarrei 2:6
1 Korintoarrei 2:7
1 Korintoarrei 2:8
1 Korintoarrei 3:18
1 Korintoarrei 8:13
1 Korintoarrei 10:11
2 Korintoarrei 4:4
2 Korintoarrei 9:9
2 Korintoarrei 11:31
Galaziarrei 1:4
Galaziarrei 1:5
Efesoarrei 1:21
Efesoarrei 2:2
Efesoarrei 2:7
Efesoarrei 3:9
Efesoarrei 3:11
Efesoarrei 3:21
Efesoarrei 6:12
Filipoarrei 4:20
Kolosarrei 1:26
1 Timoteori 1:17
1 Timoteori 6:17
2 Timoteori 4:10
2 Timoteori 4:18
Titori 2:12
Hebrearrei 1:2
Hebrearrei 1:8
Hebrearrei 5:6
Hebrearrei 6:5
Hebrearrei 6:20
Hebrearrei 7:17
Hebrearrei 7:21
Hebrearrei 7:24
Hebrearrei 7:28
Hebrearrei 9:26
Hebrearrei 11:3
Hebrearrei 13:8
Hebrearrei 13:21
1 Pedro 1:23

1 Pedro 1:25
1 Pedro 4:11
1 Pedro 5:11
2 Pedro 3:18
1 Joan 2:17
2 Joan 1:2
Judas 1:13
Judas 1:25
Apokalipsia 1:6
Apokalipsia 1:18
Apokalipsia 4:9
Apokalipsia 4:10
Apokalipsia 5:13
Apokalipsia 7:12
Apokalipsia 10:6
Apokalipsia 11:15
Apokalipsia 14:11
Apokalipsia 15:7
Apokalipsia 19:3
Apokalipsia 20:10
Apokalipsia 22:5

aïdios

Erromatarrei 1:20
Judas 1:6

1 Korintoarrei 1:20
1 Korintoarrei 2:6
1 Korintoarrei 2:7
1 Korintoarrei 2:8
1 Korintoarrei 3:18
1 Korintoarrei 8:13
1 Korintoarrei 10:11
2 Korintoarrei 4:4
2 Korintoarrei 9:9
2 Korintoarrei 11:31
Galaziarrei 1:4
Galaziarrei 1:5
Efesoarrei 1:21
Efesoarrei 2:2
Efesoarrei 2:7
Efesoarrei 3:9
Efesoarrei 3:11
Efesoarrei 3:21
Efesoarrei 6:12
Filipoarrei 4:20
Kolosarrei 1:26
1 Timoteori 1:17
1 Timoteori 6:17
2 Timoteori 4:10
2 Timoteori 4:18
Titori 2:12
Hebrearrei 1:2
Hebrearrei 1:8
Hebrearrei 5:6
Hebrearrei 6:5
Hebrearrei 6:20
Hebrearrei 7:17
Hebrearrei 7:21
Hebrearrei 7:24
Hebrearrei 7:28
Hebrearrei 9:26
Hebrearrei 11:3
Hebrearrei 13:8
Hebrearrei 13:21
1 Pedro 1:23

aiōn

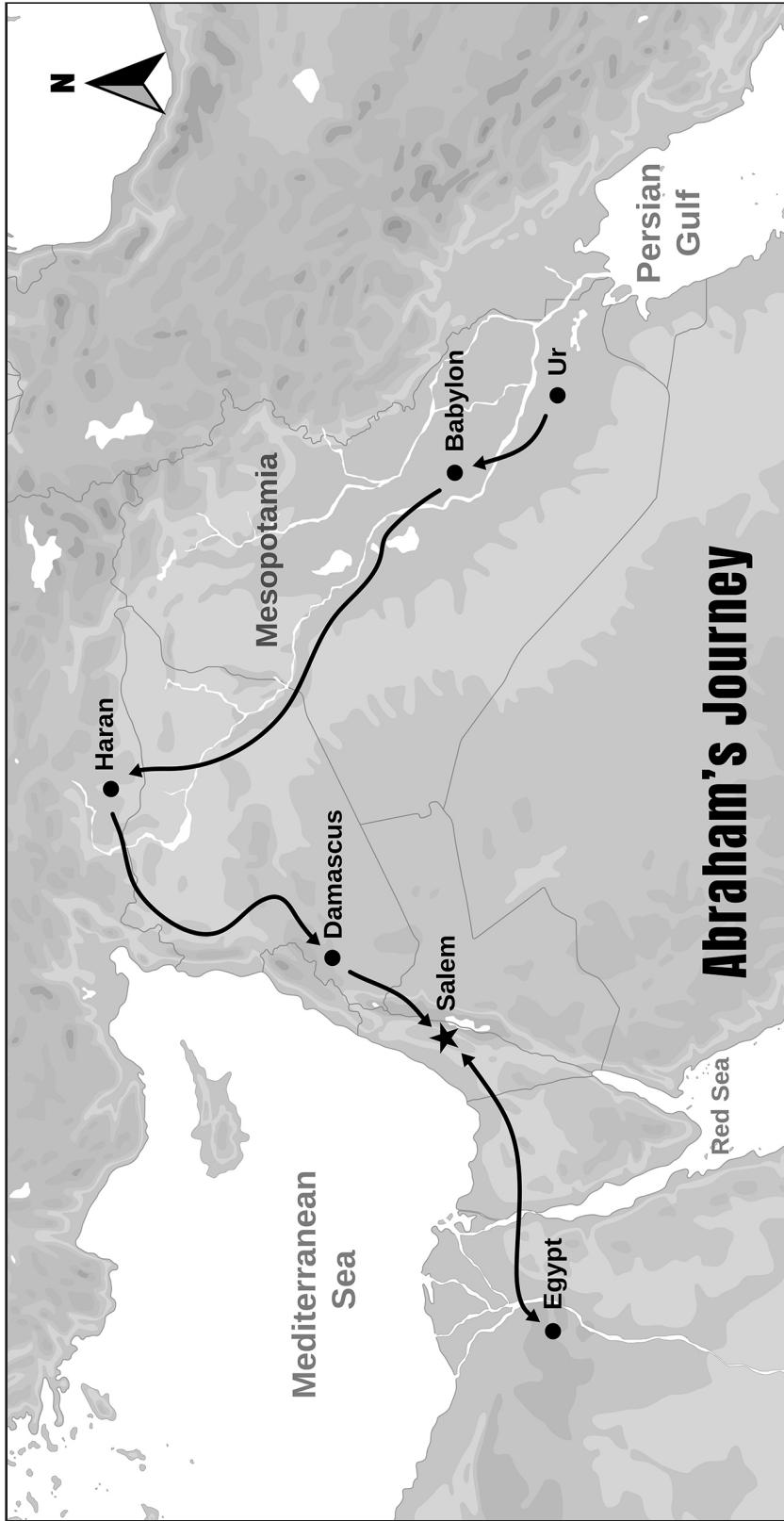
Mateo 12:32
Mateo 13:22
Mateo 13:39
Mateo 13:40
Mateo 13:49
Mateo 21:19
Mateo 24:3
Mateo 28:20
Markos 3:29
Markos 4:19
Markos 10:30
Markos 11:14
Lukas 1:33
Lukas 1:55
Lukas 1:70
Lukas 16:8
Lukas 18:30
Lukas 20:34
Lukas 20:35
Joan 4:14
Joan 6:51
Joan 6:58
Joan 8:35
Joan 8:51
Joan 8:52
Joan 9:32
Joan 10:28
Joan 11:26
Joan 12:34
Joan 13:8
Joan 14:16

2 Korintoarrei 1:20
1 Korintoarrei 2:6
1 Korintoarrei 2:7
1 Korintoarrei 2:8
1 Korintoarrei 3:18
1 Korintoarrei 8:13
1 Korintoarrei 10:11
2 Korintoarrei 4:4
2 Korintoarrei 9:9
2 Korintoarrei 11:31
Galaziarrei 1:4
Galaziarrei 1:5
Efesoarrei 1:21
Efesoarrei 2:2
Efesoarrei 2:7
Efesoarrei 3:9
Efesoarrei 3:11
Efesoarrei 3:21
Efesoarrei 6:12
Filipoarrei 4:20
Kolosarrei 1:26
1 Timoteori 1:17
1 Timoteori 6:17
2 Timoteori 4:10
2 Timoteori 4:18
Titori 2:12
Hebrearrei 1:2
Hebrearrei 1:8
Hebrearrei 5:6
Hebrearrei 6:5
Hebrearrei 6:20
Hebrearrei 7:17
Hebrearrei 7:21
Hebrearrei 7:24
Hebrearrei 7:28
Hebrearrei 9:26
Hebrearrei 11:3
Hebrearrei 13:8
Hebrearrei 13:21
1 Pedro 1:23

aiōnios

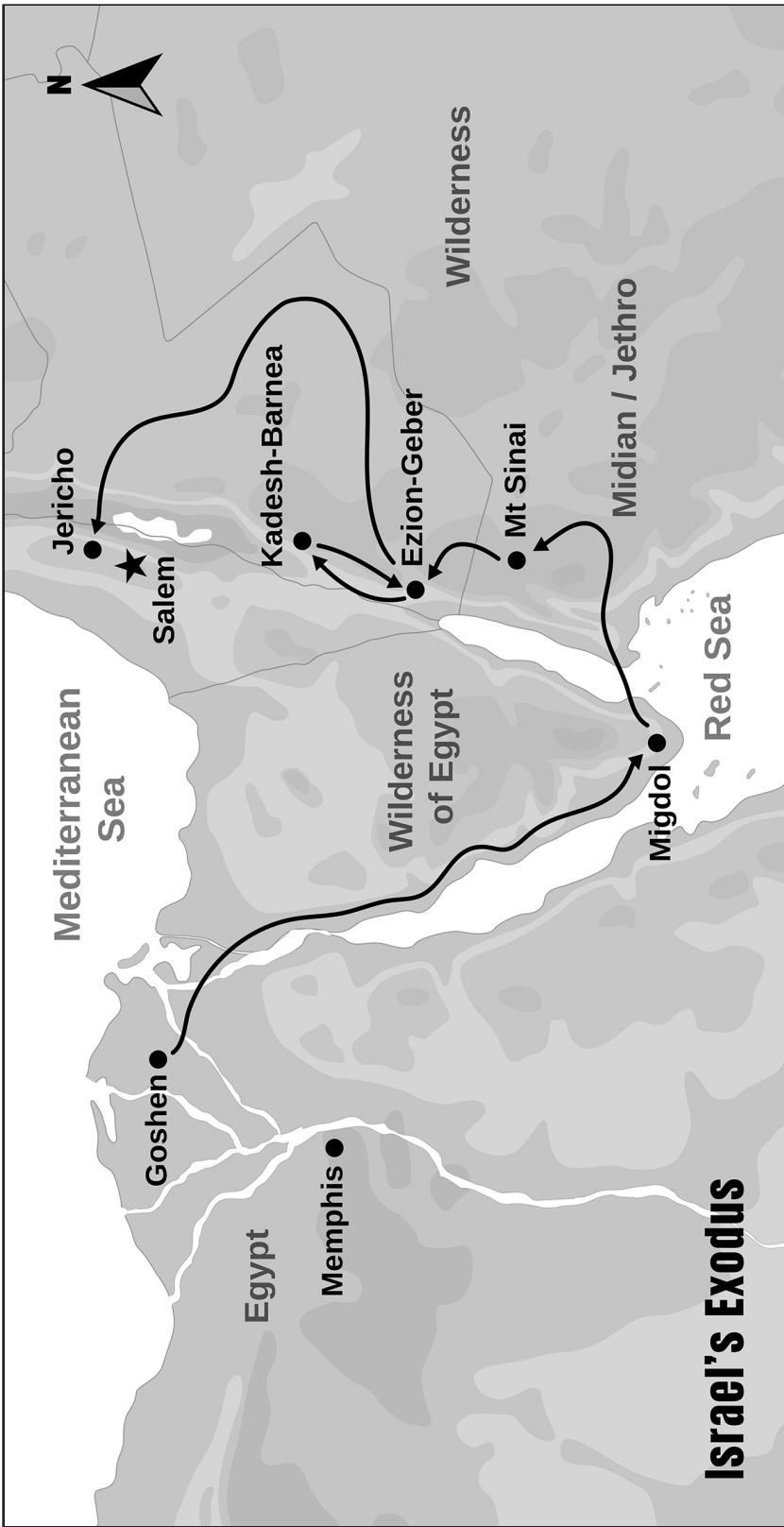
Mateo 18:8
Mateo 19:16
Mateo 19:29
Mateo 25:41
Mateo 25:46
Markos 3:29
Markos 10:17
Markos 10:30
Lukas 10:25
Lukas 16:9
Lukas 18:18
Lukas 18:30
Joan 3:15
Joan 3:16
Joan 3:36
Joan 4:14
Joan 4:36
Joan 5:24
Joan 5:39
Joan 6:27
Joan 6:40
Joan 6:47
Joan 6:54
Joan 6:68

Joan 10:28	Markos 9:45	Salmoak 116:3
Joan 12:25	Markos 9:47	Salmoak 139:8
Joan 12:50	Lukas 12:5	Salmoak 141:7
Joan 17:2	Santiago 3:6	Esaera Zaharrak 1:12
Joan 17:3		Esaera Zaharrak 5:5
Eginak 13:46	Hadēs	Esaera Zaharrak 7:27
Eginak 13:48	Mateo 11:23	Esaera Zaharrak 9:18
Erromatarrei 2:7	Mateo 16:18	Esaera Zaharrak 15:11
Erromatarrei 5:21	Lukas 10:15	Esaera Zaharrak 15:24
Erromatarrei 6:22	Lukas 16:23	Esaera Zaharrak 23:14
Erromatarrei 6:23	Eginak 2:27	Esaera Zaharrak 27:20
Erromatarrei 16:25	Eginak 2:31	Esaera Zaharrak 30:16
Erromatarrei 16:26	1 Korintoarrei 15:55	Kohelet 9:10
2 Korintoarrei 4:17	Apokalipsia 1:18	Kantarik Ederrera 8:6
2 Korintoarrei 4:18	Apokalipsia 6:8	Isaias 5:14
2 Korintoarrei 5:1	Apokalipsia 20:13	Isaias 7:11
Galaziarrei 6:8	Apokalipsia 20:14	Isaias 14:9
2 Tesalonikarrei 1:9		Isaias 14:11
2 Tesalonikarrei 2:16	Limnē Pyr	Isaias 14:15
1 Timoteori 1:16	Apokalipsia 19:20	Isaias 28:15
1 Timoteori 6:12	Apokalipsia 20:10	Isaias 28:18
1 Timoteori 6:16	Apokalipsia 20:14	Isaias 38:10
2 Timoteori 1:9	Apokalipsia 20:15	Isaias 38:18
2 Timoteori 2:10	Apokalipsia 21:8	Isaias 57:9
Titori 1:2		Ezekiel 31:15
Titori 3:7	Sheol	Ezekiel 31:16
Filemoni 1:15	Hasiera 37:35	Ezekiel 31:17
Hebrearrei 5:9	Hasiera 42:38	Ezekiel 32:21
Hebrearrei 6:2	Hasiera 44:29	Ezekiel 32:27
Hebrearrei 9:12	Hasiera 44:31	Oseas 13:14
Hebrearrei 9:14	Zenbakiak 16:30	Amos 9:2
Hebrearrei 9:15	Zenbakiak 16:33	Jonas 2:2
Hebrearrei 13:20	Deuteronomioa 32:22	Habakuk 2:5
1 Pedro 5:10	1 Samuel 2:6	
2 Pedro 1:11	2 Samuel 22:6	Tartaroō
1 Joan 1:2	1 Erregeak 2:6	2 Pedro 2:4
1 Joan 2:25	1 Erregeak 2:9	
1 Joan 3:15	Job 7:9	Questioned
1 Joan 5:11	Job 11:8	2 Pedro 2:17
1 Joan 5:13	Job 14:13	
1 Joan 5:20	Job 17:13	
Judas 1:7	Job 17:16	
Judas 1:21	Job 21:13	
Apokalipsia 14:6	Job 24:19	
	Job 26:6	
eleēsē	Salmoak 6:5	
Erromatarrei 11:32	Salmoak 9:17	
	Salmoak 16:10	
Geenna	Salmoak 18:5	
Mateo 5:22	Salmoak 30:3	
Mateo 5:29	Salmoak 31:17	
Mateo 5:30	Salmoak 49:14	
Mateo 10:28	Salmoak 49:15	
Mateo 18:9	Salmoak 55:15	
Mateo 23:15	Salmoak 86:13	
Mateo 23:33	Salmoak 88:3	
Markos 9:43	Salmoak 89:48	

Fedez Abrahamec deithu cenean obedi ceğan laincoa, heretagetan harti behar çuen lekura ioan ledinçat, eta parti cedin norat ioalten cen etzaquiajarc. - Hebrearei 11:8

Israel's Exodus

Bada, Faraonec popultua igorri ȝuenean, Jaunac etzituen eraman hauço diren Filistindaren lurreraco bidetik: *beidurrez-eta guerla ikusten bauteen beren contra alchazten, unriqu ȝaqioeten eta guibelerat bihur Egiptora.* - Ecsodoa 13:17

Mediterranean
Sea

Sidon
Tyre
Caesarea-
Philippi

Galilee
Capernaum
Bethsaida

Cana
Nazareth

Sychar

Samaria

Ephraim

Jerusalem

Bethany

Bethlehem

Judea

► Egypt

Decapolis

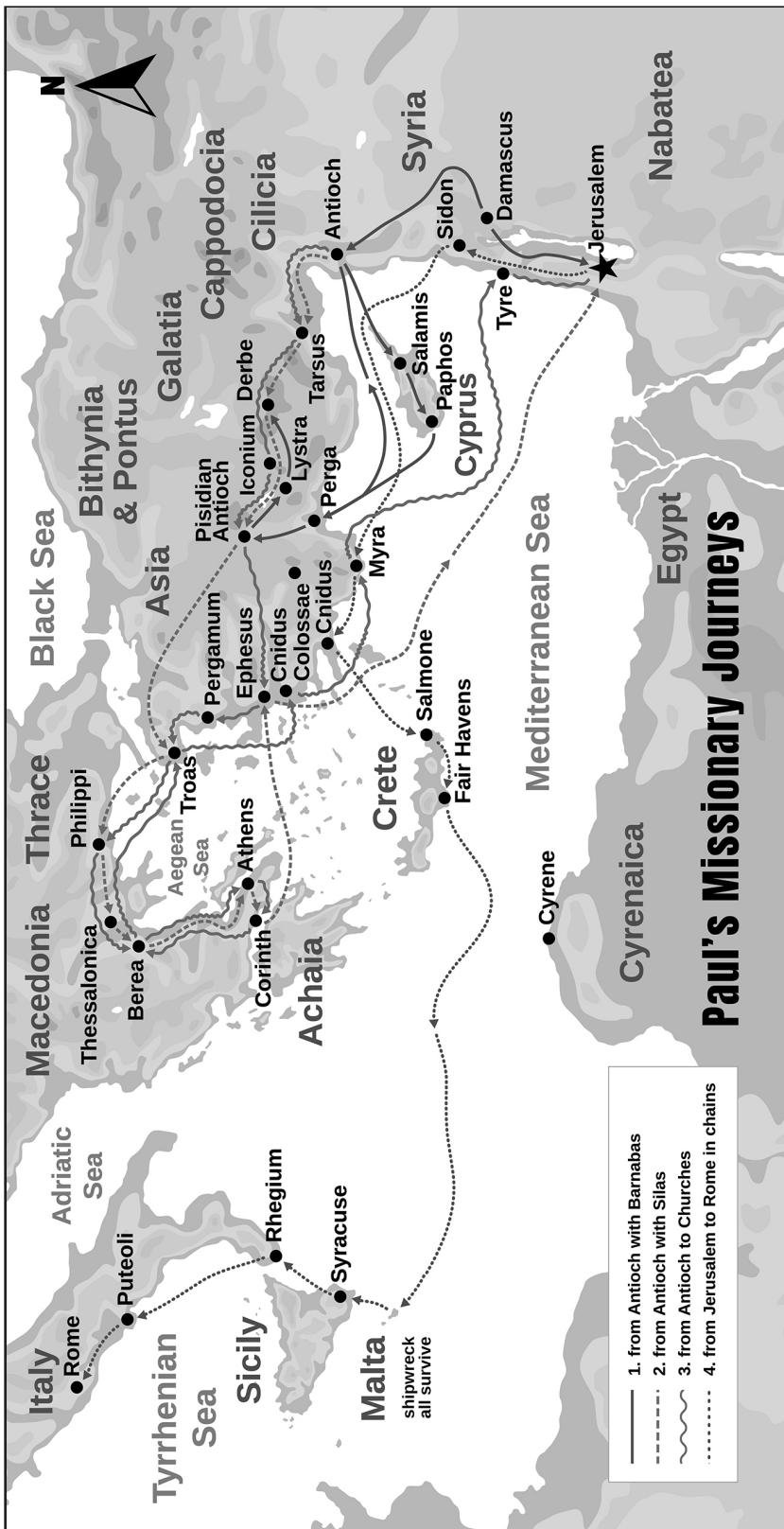
Peraea

Jericho

Jesus' Journeys

Ecen güçönaren Semea-ere ezta ethorri cerbitzatu içatera, baina cerbitzazera, eta bere vicären anhitengatik rançointean emaitera. - Markos 10:45

Paul's Missionary Journeys

PAVLEC İesus Christen cerbizifarac Apostolu İcatera deithiac, Iaincoaren Euangelloaren predicatzeco beretiac. - Errromatarei 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

- Christ returns for his people
- 1956 Jim Elliot martyred in Ecuador
- 1830 John Williams reaches Polynesia
- 1731 Zinzendorf leads Moravian mission
- 1614 Japanese kill 40,000 Christians
- 1572 Jesuits reach Mexico
- 1517 Martin Luther leads Reformation
- 1455 Gutenberg prints first Bible
- 1323 Franciscans reach Sumatra
- 1276 Ramon Llull trains missionaries
- 1100 Crusades tarnish the church
- 1054 The Great Schism
- 997 Adalbert martyred in Prussia
- 864 Bulgarian Prince Boris converts
- 716 Boniface reaches Germany
- 635 Alopen reaches China
- 569 Longinus reaches Alodia / Sudan
- 432 Saint Patrick reaches Ireland
- 397 Carthage ratifies Bible Canon
- 341 Ulfilas reaches Goth / Romania
- 325 Niceae proclaims God is Trinity
- 250 Denis reaches Paris, France
- 197 Tertullian writes Christian literature
- 70 Titus destroys the Jewish Temple
- 61 Paul imprisoned in Rome, Italy
- 52 Thomas reaches Malabar, India
- 39 Peter reaches Gentile Cornelius
- 33 Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19	
Where are we?			Innocence	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.
► Who are we?	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
		Son		
		Holy Spirit		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Deceased believing		
		Deceased unbelieving		
	Angels	Holy		
		Imprisoned		
		Fugitive		
		First Beast		
		False Prophet		
		Satan		
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God's image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?

Fallen				Glory				
Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth				
1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3				
John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City				
Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers						
Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth								
Luke 16:22 Blessed in Paradise								
Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				Matthew 25:41 Revelation 20:10				
Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command								
2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus								
1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind				Revelation 20:13 Thalaasa				
				Revelation 19:20 Lake of Fire				
				Revelation 20:2 Abyss				

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Patua

Euskara at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our Good News sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. "*If the first fruit is holy, so is the lump*," Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Disciple All Nations

Qozze bada eta iracats itzaque gende guiac: bathejaten dituçela Altaren eta Semearen eta Spiritu sainduanen icenean: - Mateo 28:19

